

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Slav 8370.3

Harvard College Library

GIFT OF

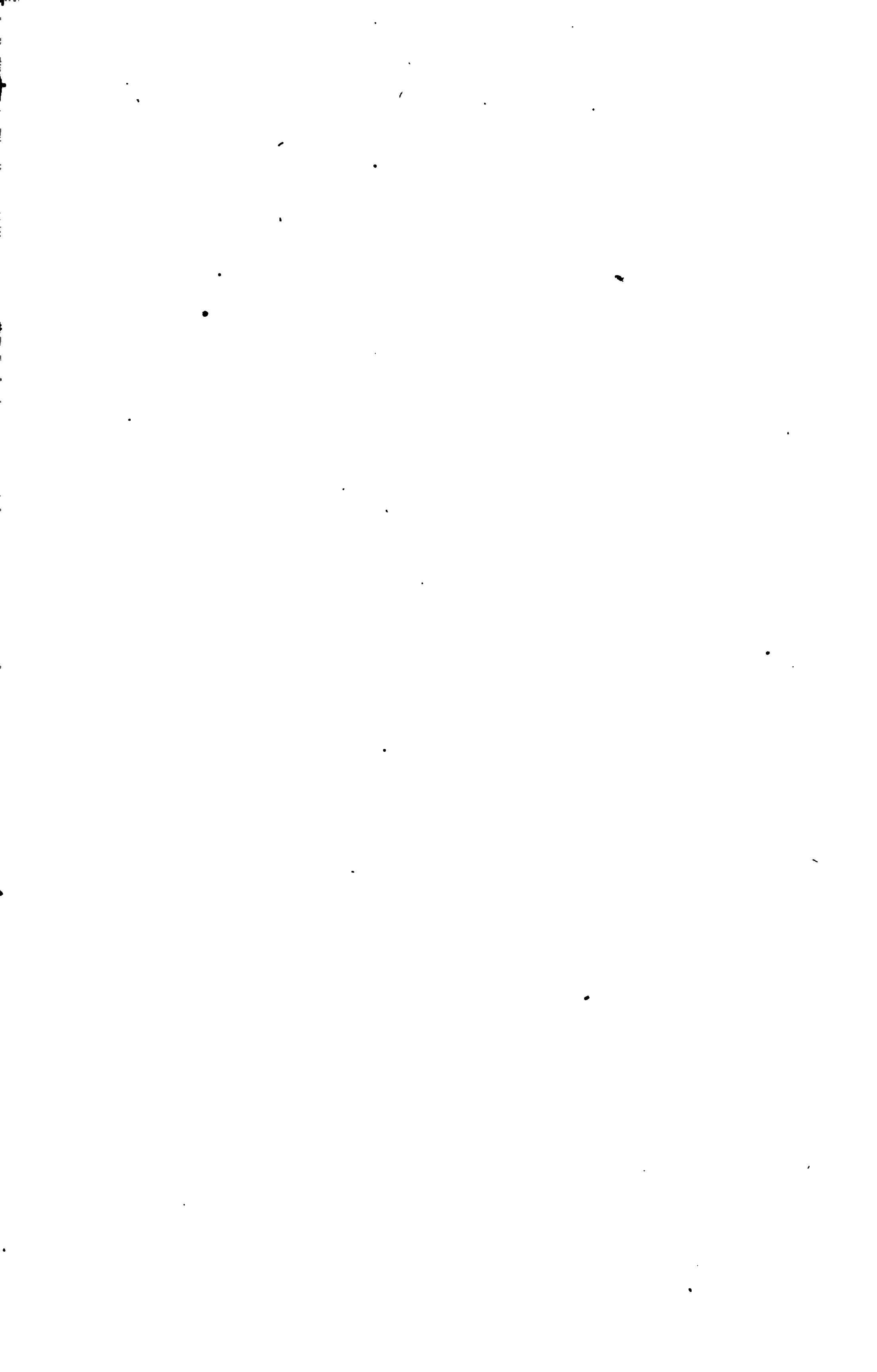
Archibald Cary Coolidge, Ph.D.

(Class of 1887)

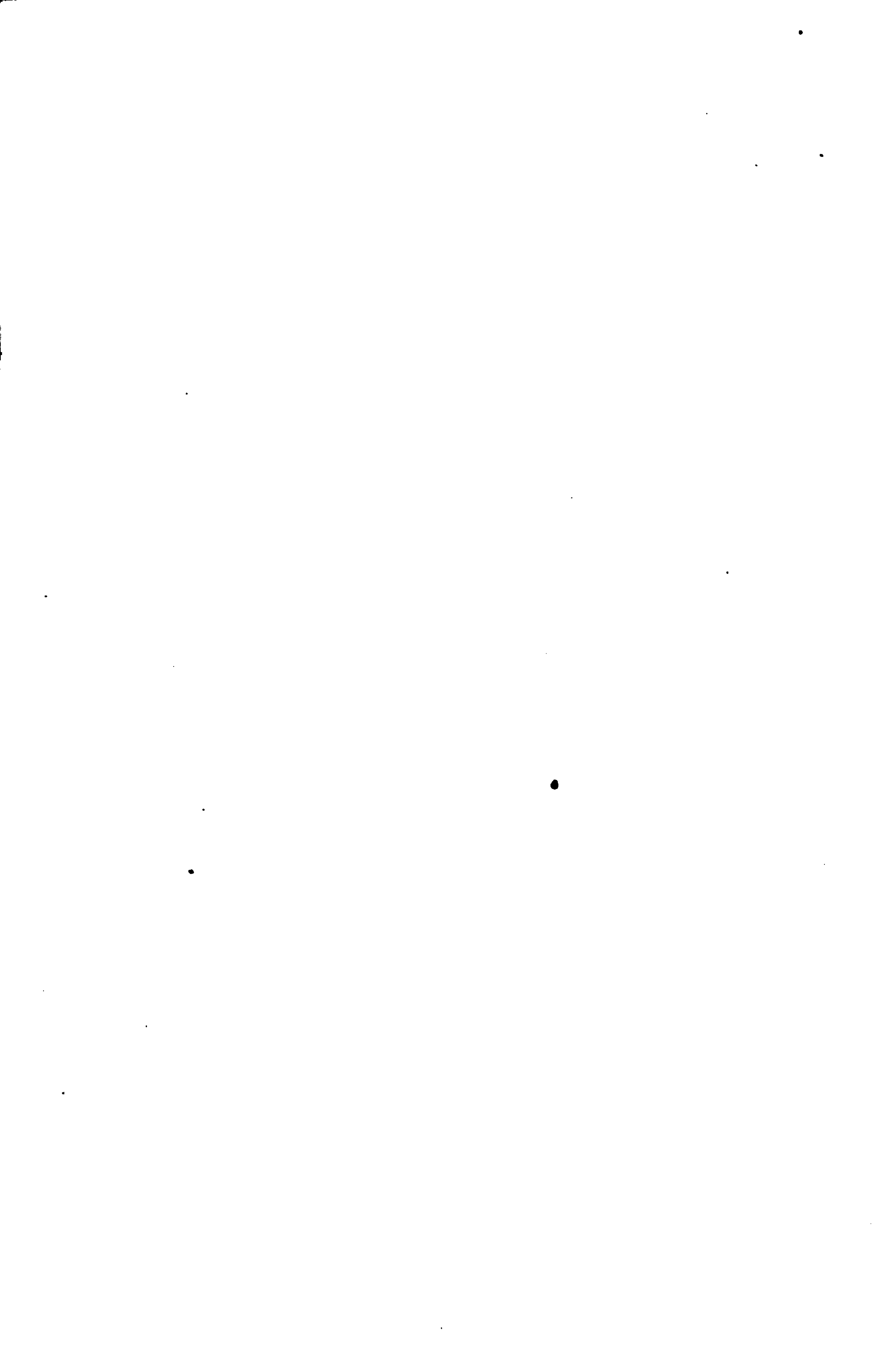
ASST. PROFESSOR OF HISTORY

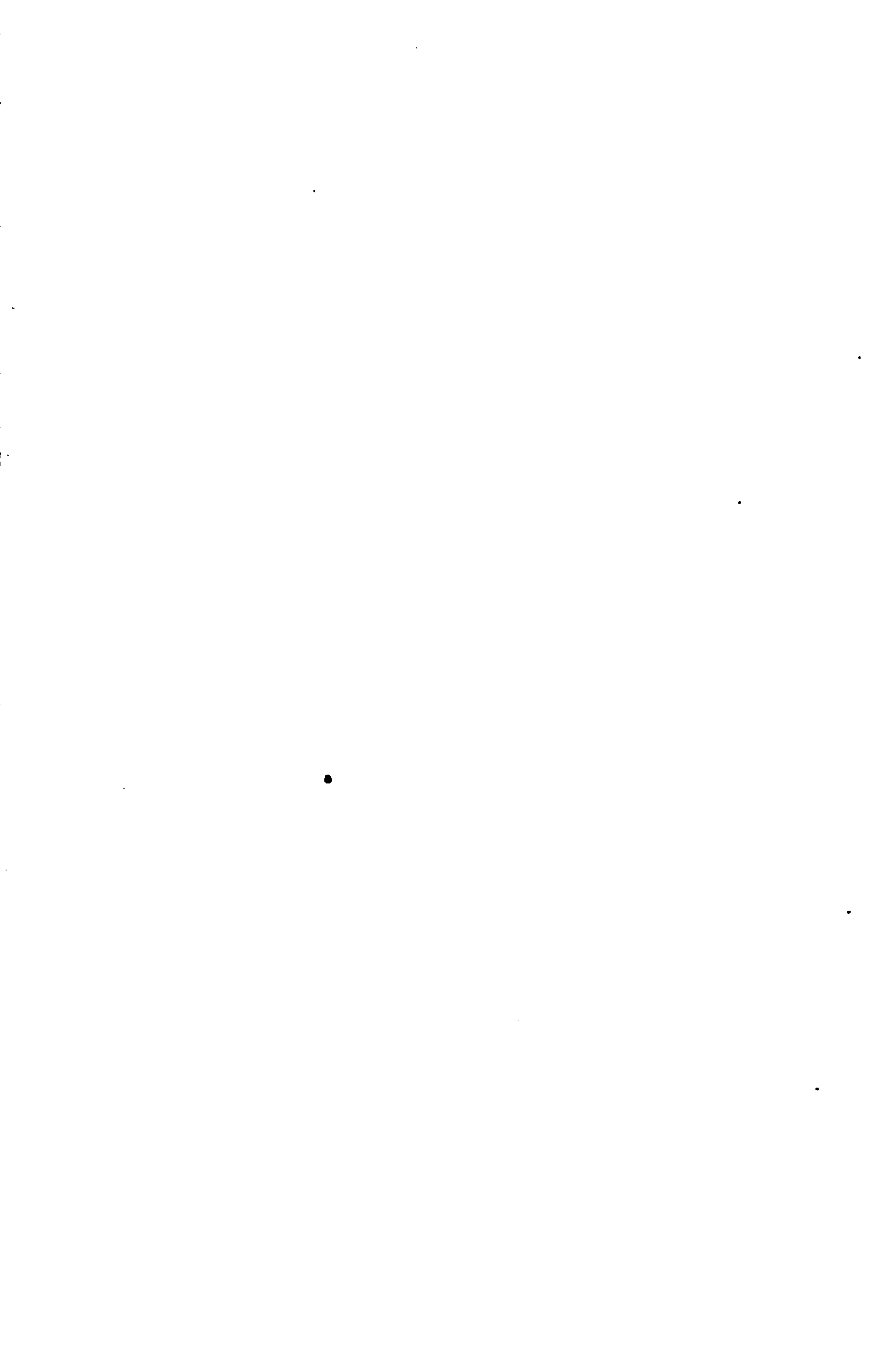
Received 31 Oct. 1895.

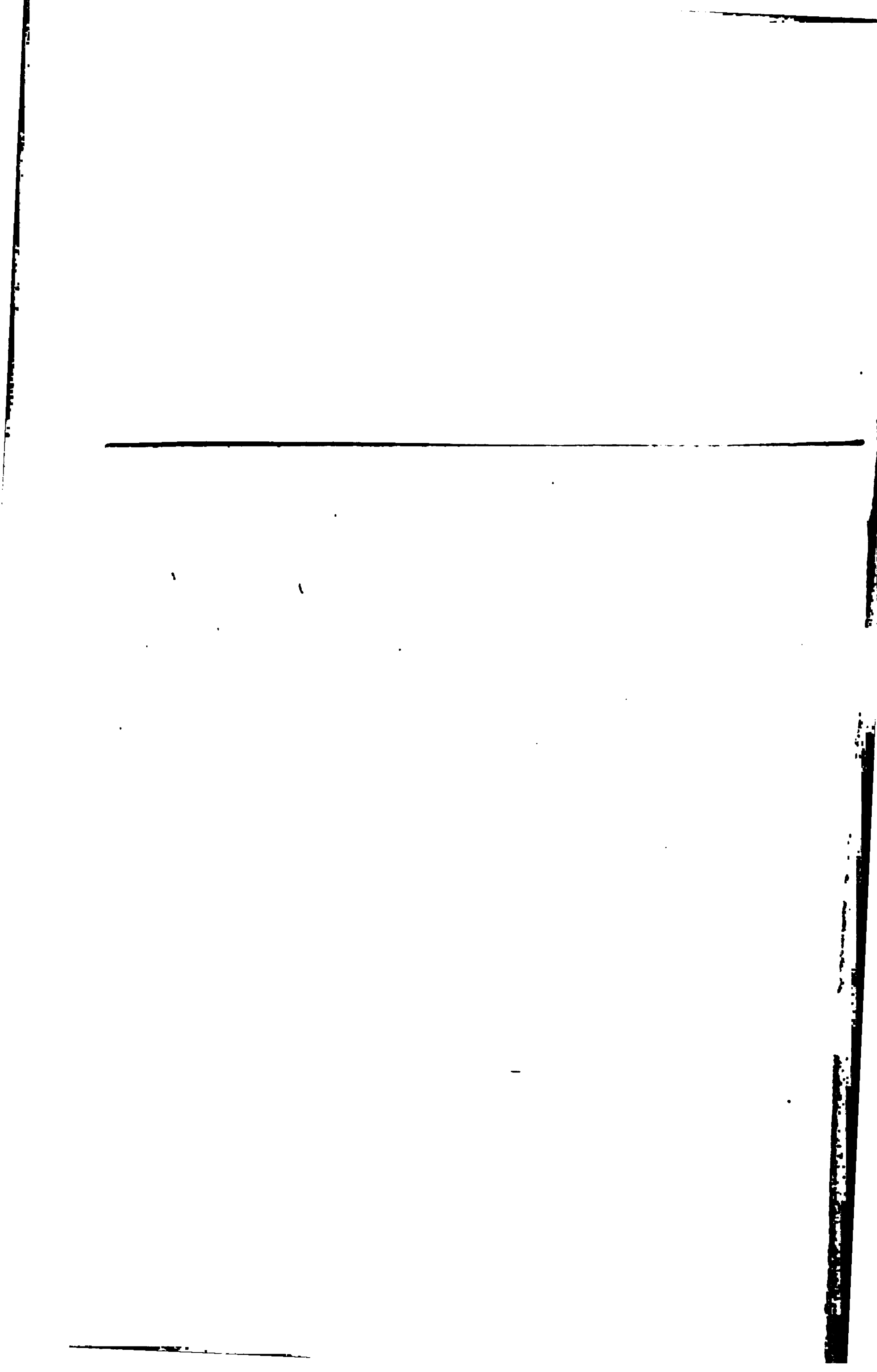

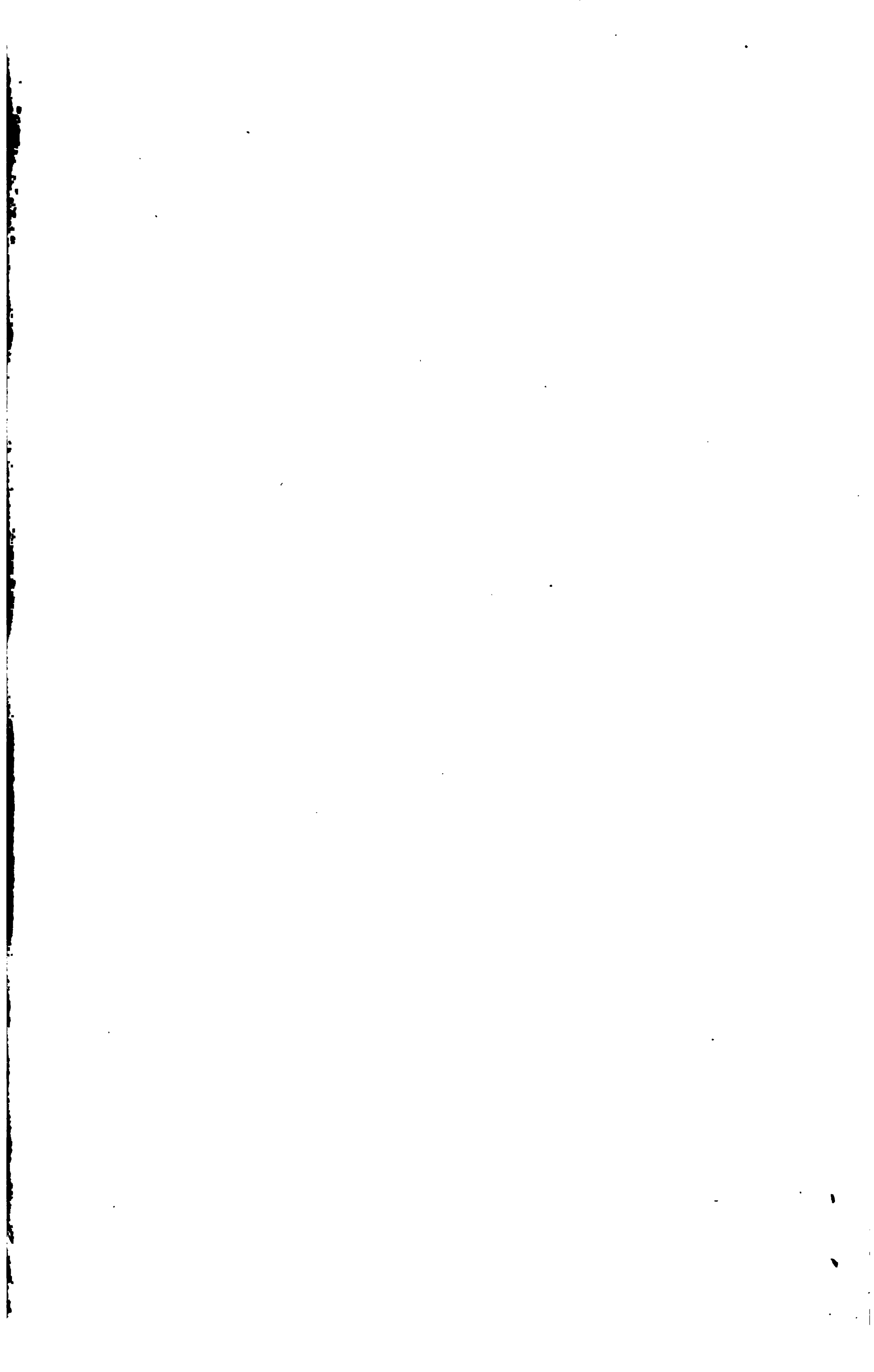
U knjižari jugoslavenske akademije (knjižari Dioničke tiskare) u Zagrebu

moгу se dobiti knjige, koje izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, koje izlaze njezinom pomoću i koje su prešle u njezinu svojinu:

A. Knjige, koje izdaje akademija.

I. Zbornici (knj. 1—172):

1. **Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti** (knj. 1—106):
 - knjige I. do LIX. i LXXX. svima trima razredima zajedničke. Ciena knj. I—XIX, svakoj 1 fr. 25 nč. Knj. XX. do LIX. svakoj 1 fr. 50 nč. Knj. LXXX. 2 for.
 - Filologičko-historičkoga i filosički-juridičkoga razreda. Knj. LX., LXII., LXIII., LXV., LXVII., LXVIII., LXX., LXXI., LXXIII., LXXIV., LXXVI., LXXVII., LXXIX., LXXXI., LXXXII., LXXXIV., LXXXV., LXXXVI., LXXXIX., XCI., XCIII., XCIV., XCVI., XCVII., XCVIII., XCIX., C., CI., CII., CIII. i CV. (I—XXXIII.) Ciena po 1 for. 50 nvč.
 - Matematičko-prirodoslovnoga razreda. Knj. LXI., LXIV., LXVI., LXIX., LXXII., LXXV., LXXVIII., LXXXIII., XCII., XCV., CIV. i CVI. (I—XII.) Ciena svakoj knjizi 1 fr. 50 nvč. Svakoj svezci 75 nvč.
 - Boškovićev. Knjiga LXXXVII., LXXXVIII., XC. Ciena 4 for. 50 novč.
2. **Stari pisci hrvatski** (knj. 1—18).
 - Knj. I. Pjesme M. Marulića. U Zagrebu 1869. Ciena 2 fr. a. v.
 - " II. Pjesme Šiška Menčetića Vlahovića i Gjore Držića 1870. Ciena 2 fr.
 - " III. i IV. Pjesme Mavra Vetranića Čavčića. 1871. i 1872. Ciena III. knj. 2 fr., knj. IV. 2 for. 50.
 - " V. Pjesme Nikole Dimitrovića i Nikole Nalješkovića. 1873. Ciena 2 fr.
 - " VI. Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića. 1874. Ciena 2 fr.
 - " VII. Djela Marina Držića. 1875. Ciena 3 for.
 - " VIII. Pjesme Nik. Nalješkovića, A. Čubranovića, M. Pelegrinovića i S. Mišetića Bobaljevića i Jegjupka neznana pjesnika. 1876. Ciena 1 for. 70 nvč.
 - " IX. Djela Ivana Fr. Gundulića. 1877. Ciena 5 for.
 - " X. Djela Frana Lukarevića Burine. 1878. Ciena 2 fr. 50 nč.
 - " XI. Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracija Mažibradića i Marina Burešića. 1880. Ciena 1 for. 80 nč.
 - " XII., XIII. i XIV. Djela Gjona Gjora Palmotića. 1882., 1883. i 1884. Ciena knj. XII. 3 for. XIII. 3 for. 50 nvč. XIV. 2 for.
 - " XV. Djela Antuna Gleđevića. 1886. Ciena 2 for.
 - " XVI. Djela Petra Zoranića, Antuna Sasina i Savka Gučetića Bendeviševića. 1888. Ciena 2 for. 50 novč.
 - " XVII. Djela Jurja Barakovića. 1889. Ciena 3 for.
 - " XVIII. Pjesni razlike Dinka Rašine 1891. Ciena 2 for. 50 nč.
3. **Starine.** Knj. I—XXIII 1869—1890. Ciena I. knjizi 1 for. 25 nč. Knj. VII., X., XXI., XXII. i XXIII. po 2 for., ostalim po 1 for. 50 novč.
4. **Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** (Knj. 1—21):
 - Knj. I—V., IX., XII., XVII., XXI. 1868. 1870. 1872. 1874. 1875. 1878. 1882. 1886. 1890. Listine o odnosajih između južnoga Slavenstva i mletačke republike. Ciena I., II., III. i IX. po 3 fr., IV. i XXI. po 4 fr. V. i XII. po 2 fr. 50 nč., XVII. knj. 2 fr.
 - Knj. VI., VIII., XI., 1876., 1877., 1880. Commissiones et relationes venetae. Tom. I. II. III. Ciena VI. i XI. knj. 2 for. VIII. knj. 2 fr. 50 nč.
 - Knj. VII. 1877. Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia. Ciena 6 for.
 - Knj. X. XIII. Monumenta ragusina. Tom. I. et II. 1882. Ciena X. knj. 2 50 nvč. Knj. XIII. 3 for.

OPERA ACADEMIAE SCIENTIARUM ET ARTIUM
SLAVORUM MERIDIONALIUM.

DJELA

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA XI.

I. DIO.

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARNE

1891.

DVIJESTOGODIŠNJICA

OSLOBODJENJA SLAVONIJE.

PRVI DIO:

SLAVONIJA I DRUGE HRVATSKE ZEMLJE POD TURSKOM

I

RAT OSLOBODJENJA.

NAPISAO

TADE SMIČIKLAS,

PRAVI ČLAN JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE.

IZDALA NA SVIJET

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U ZAGREBU

U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE)

1891.

-- 14517.11.9 --

Slav 8370.3

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Archibald Cary Coolidge, Ph. D.

October 31, 1885.

934

41

PREDGOVOR.

Mjeseca oktobra godine 1691 budu Turci iza krvavih bojeva bačeni iz Slavonije. Za nekoliko dana biti će tomu upravo dvije stotine godina. Akademija naša prateći vjerno svaki kucaj srca naroda hrvatskoga odluči ovu znamenitu zgodu u životu našega naroda proslaviti i povjeri meni da napišem o tom raspravu. Meni se je činilo najprije potrebno, da naslikam tužni život našega naroda pod Turkom. Iza toga neka dodje povijest samoga oslobodjenja. Neka se vidi, od čega se oslobodiše toliki dijelovi nekadanjega kraljevstva hrvatskoga.

Htio sam jošte da progovorim i o narodnim pjesmama, koje pjevaju ove ratove. Naravno da bi se bio bavio i o umjetnim pjesnicima, koji su ovim ratovima posvetili velike pjesme. Nisam toga učinio samo zato, jer je još veći dio narodnih pjesama one dobe neštampan. U mjesto študije o pjesmama uzeo sam stare narodne pjesme prilično izvjestnoga historijskoga sadržaja, da oslikam narodni život 17. vijeka osobito na krajini. Time sam barem ponješto svjetlosti kušao prinesti i za izučanje narodnih pjesama 17. vijeka. Vještaci u narodnoj pjesmi lasno će razabrati, da nisam uzimao za rasvjetu 17. vijeka mladjih pjesama a niti starijih, već upravo suvremene. Jesam li svaki put pogodio, toga ne znam, ali svakako ne držim one citovane stihove iz narodnih pjesama za nakite bez historijske vrijednosti, već upravo kao historijska suvremena svjedočanstva, kakova nam u obće može dati narodna pjesma.

Podavati sliku života pod Turskom nije lagašan posao. Malo se je o tom sustavno radilo. Zato sam morao puštati, gdje je samo moguće

bilo, neka vrela sama govore. Time je koješta nejednako. Tomu se ipak izbjeći ne da, dok za njeke možda i neznatnije stvari ima obilnih vijesti, a za važnije i znamenitije ne ima upravo ništa. Veliku bi si zadužbinu stekli oni brižni i plemeniti ljudi po raznim stranama našega naroda, koji ovakove spise i vijesti sabiru, da ih priobće ili meni ili našoj akademiji. Ja ih to lijepo molim u ime moje. još više u ime akademije, a najviše u ime povijesti hrvatske.

U Zagrebu dne 20. septembra 1891.

T. S.

A.

Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom.

Tko hoće da brzo uhvati pravu sliku o životu našega naroda pod Turskom prije velikoga rata oslobodjenja, dobit će jasan putokaz ako si predoči, kako je Slavonija poharana i osvojena od Sulejmana I sjajnoga i velikoga proširitelja turskoga carstva. Počamši od pada Bosne imade Hrvatska dan na dan da se brani od Turaka. I obranila se. Ali odkad Sulejmanova zvijezda sinu na obzorju Europe, više se obraniti ne može. Redom padaju gradovi hrvatski na jugu i jugozapadu, a pade i Slavonija. Polazeći na mohačko polje osvoji on Srijem i svu zemlju do Osijeka, a iza bitke odvede u sužanjstvo do dvije stotine hiljada roblja iz Ugarske i Slavonije (1526). Kada je za tri godine polazio da osvaja Beč, na mohačkom polju prima Ivana Zapolju, jer je već zemlja do Osijeka bila turska. Tri godine kašnje iza nesretnoga boja kod Kiseka (1532) vraćala se sva ogromna turska vojska u dva traka; s jedne strane sam Sulejman preko Verovitice na Požegu, a s druge veliki vezir preko Hrvatske Posavinom. Gradovi i sela padaju i u plamenu propadaju, a opet na hiljade i hiljade odvođe Turci roblja iz Slavonije. Tekar na potoku Bosutu prestadoše loviti roblje, jer je odavle već careva zemlja, kako veli sam Sulejman.¹ Nije prestajala navala turska niti poslije toga. A koliko je naroda i plemstva postradalo u vojni, koju je vodio nesretni Katzianar (1537)? Koliko opet nastrada, kada je Slavonija napokon pala pod Turke (1541)?

Stotinu dokaza pružaju naši spomenici priloženi i prvi put na svjetlo izneseni u ovoj knjizi, da je sa lica zemlje izbrisano hrvatsko plemstvo Slavonije. Po sto puta odgovaraju koncem 17. vijeka pučani Slavonije bivši podanici turski, da nitko izmed njih, što ljudi mogu pamtiti, ne zna tko im je bio nekada kršćanski gospodar. Samo

¹ Hammer Pungshall: Geschichte des osmanischen Reiches III. u dodatku ima sultanov dnevnik.

jednom na Dunavu spominju se nekoga Stjepana bana, a u Valpovštini spominju Gereba bana i palatina. Jošte jednom znamo, da je biskup zagrebački zadržao svoje podanike i pod Turskom u Vaški. Ali i to je sve . . .

U Ugarskoj je to drugačije. U srcu Ugarske uzdržala se je peštanska i još druge susjedne županije pored svega toga, što su i one turski sandžak. Županije drže svoje skupštine, biraju svoje podžupane, pobiru daće, vladaju se „po starim zakonima“ svojih djedova. Županija dijelila je sa pašama i begovima svaku granu vladanja, da pače Magjar ne priznaje prava Turcima uticati u županijsku jurisdikciju. „Turstvo“ nazivlje se u njih, ako se tko obrati za pravdu na „poganskoga sudca turskoga“. S ponosom veli magjarski historik: „Nijedan kršćanski narod osmanskoga carstva ne može pokazati ovakovih pojava“.¹

Ovakovim pojavima ne ima traga u Slavoniji, jer je narodu odsječena glava — plemstvo njegovo. I ako još na karti od g. 1634 dolazi požeška, vukovarska i srijemska županija, a o verovitičkoj već niti spomena ne ima,² opet iz svih naših spomenika biva jasno, da nije bilo niti jedne županije, već sama čista turska uprava. Nije moguće, da se ne bi mogli najstariji ljudi prizivani koncem sedam-najstoga vijeka niti sjetiti na kakovu kršćansku oblast. Sjećaju se oni dobro i po imence svojih turskih paša i aga, ali o kršćanskim ni spomena ne ima, jer ih nije niti bilo.

U Ugarskoj plaćaju one županije daće svoje i Turcima i kršćanskoj Ugarskoj. Ovakovih dvovlastnih podanika ima ne samo u Ugarskoj, već i u Poljskoj i u mljetačkoj Dalmaciji, a tako je na granicama između Rusa i Tatara. „A na našim granicama — veli suvremenik Valvasor — ne ima ovakovih dvojakih podanika, već je sve ili tursko ili kršćansko. Mnogo nas to krvi stoji, da nijedan kršćanin ne ima ništa davati Turčinu, a opet niti oni nama nisu dužni ništa davati“.³ Dočim kršćanskoj Ugarskoj susjedne pod Turskom županije plaćaju na obadvije strane, u Hrvatskoj namještene su i s turske i kršćanske strane krvave krajine, da svaki svoje brani, da svaka strana drugoj štetu čini i krv ispije. U nas ne može biti, da bude: jedna raja, a

¹ Salomon: Ungarn in Zeitalter der Türckenherrschaft, Leipzig 1887, str. 260 i dalje. — 269.

² Mercator: Atlas minor Amsterdami 1634 pag. 547: Slavonia, Croatia, Bosnia cum Dalmatiae parte. Ovo je uzeto iz starije Ortelijske karte, koja je izašla 1575, kada je još bila živa uspomena na stare županije.

³ Valvasor: Ehre des Herzogthums Krain, IV. B. str. 7.

dva gospodara. Slavonija je sasvim i čisto pod turskom upravom i turskim zakonom. I ona ima svoju tursku krajinu, koja je sa našom križevačkom uvijek u krvi. Zato ćemo govoriti o Slavoniji kao pašaluku, a napose moramo govoriti o životu na krajini.

I.

Veliko tursko carstvo u sedamnajstom vijeku prostire se po prednjoj Aziji i sjevernoj Africi, obuzimlje u Europi cio balkanski poluotok i prodire u srce Europe do Budima nekada glavnoga grada Ugarske. Carstvo se je onda dijelilo u dvadeset i dva beglerbegata ili vilajeta, od kojih je svaki priličan jednomu kraljevstvu po pojmovima evropskim. Svaki od beglerbega ima svoju vojsku. Tri beglerbega imadu iznimni položaj u carstvu budimski, temišvarski i bosanski. O njihovim prihodima ne računaju u Carigradu, jer ih oni troše na svoje vilajete, braneći tursko carstvo od susjednih kršćanskih država.

Svaki beglerbeg bio je kao i nekadanji bizantinski „strateg“ glava vojna i upravna provincije. Ima uza se tri glavna častnika, a to je Mufti ili veliki sudac, koji na vlas odgovara prvomu častniku u nekadanjem bizantinskom carstvu, gdje je u svakoj provinciji bio iza stratega glave provincije prvi sudac pod imenom „dikastes“. Drugi je veliki činovnik bio Rais Effendi. On je kancelar ili državni tajnik. Odgovara bizantinskom „kancelaru“. Treći je Tefterdar paša ili veliki blagajnik beglerbegata. Odgovara bizantinskom „logothetu“.¹ Ovu očevidnu sličnost institucija spominjemo radi toga, da već sada покаžemo, a poslije ćemo to i drugim primjerima dokazati, da upravi turskoga carstva koreni duboko sižu u život i institucije istočnoga rimskoga carstva. U tom i jeste ključ snage i dugoga turskoga ob-
stanka u Europi.

Beglerbegovine ili vilajeti opet su se dijelili na „sandžake“ ili zastave. Svakomu sandžaku bio je na čelu jedan paša opet sa svojim vijećem. Beglerbeg bosanski imao je pod sobom sedam sandžaka i to: hercegovačkoga, kliskoga, ličkoga, bihačkoga, cerničkoga, požeškoga, zborničkoga i bosanski pašaluk. Već prije osvojenja Slavonije bila je Bosna kao prednja straža turskoga carstva. Vezir bosanski imao u ime časti svoje i obrane carstva do deset hiljada dukata na godinu, a imao je pod svojom zapovijedi redovito osam stotina konjanika. On je bdio osobito onda, ako je sultan odlazio kamo na

¹ Sr. Ricaut: Histoire de l'empire Ottoman livre I. str. 138—142 i Rambaud: L'empire grec au X. siècle Paris 1870 str. 200—208.

bojno polje, da hrvatske vojske ne provale u tursko carstvo.¹ Onda je Bosna samo s juga neprestano udarala na Hrvatsku. Poslije pada Slavonije opasala je poturčena Bosna Hrvatsku i sa istoka jakom dobro organizovanom vojenom silom. Nije ipak sva Slavonija spadala pod Bosnu, jer je srijemska županija kao sandžak spadala pod beglerbega budimskoga.²

Sam beglerbeg bosanski Ibrahim paša Merinbegović opisa nam svoj cijeli beglerbegat (1620), kada je kao maršal vojske osmanskoga carstva polazio prema Budimu. Htio je da znade cijelo stanje svoga beglerbegata. Opisuje sandžak za sandžakom i to samo s gledišta vojene snage svakoga sandžaka. S ovoga gledišta opisao je i dva sandžaka slavonska, koji su podpadali pod Bosnu. Evo njegova opisa:

S a n d ž a k a t P o ž e g a ima do petnaest hiljada ljudi za vojsku pod upravom paše bosanskoga, koji daje plaću spahijama zaimima i ostalim; ali se ipak u vojničkim stvarima pokoravaju paši kaniškome i dižu se pod njegovim zastavama i pod njegovom zapovjedju. Gradovi su ovi:

1. Požega sa susjednom zemljom imat će kuća do hiljade, a ljudi pod oružje više od hiljade. Grad sagradjen kao tvrđjava ima dva ili tri topa. Redovito u njem sjedi kadija i sandžak.³

2. Orahovica grad zidan, ima lijepe zgrade, ima više od dvije stotine dimova. Ljudi ima pod oružjem tri stotine. U njem sjedi kadija. Ima i tvrđjavu sa nješto manjega topovlja.

3. Velika kraljeva grad zidan na dosta velikom prostoru. Dvije stotine kuća ima izvana, a isto toliko unutra. Ima pod oružjem oko dvije stotine ljudi, ima tvrđjavu i u njoj razne age.

4. Verovitica jaki grad zidom opasan ima tvrđjavu i nješto malo topništva. Varoš i tvrđjava imadu oko tri stotine dimova, ljudi pod oružjem na broju četiri stotine, imadu age i kapetana, koji ondje stalno prebiva.

5. Slatina mjesto zidano ima i tvrđjavu, koja zajedno sa mjestom ima do sedamdeset kuća, a isto toliko ljudi pod oružjem. Ima age.

6. Vočín mali gradić isto tako zidan kao i Slatina, a ima ljudi pod oružje na broju sedamdeset.

7. Kapošvar istoga svojstva ima ljudi sedamdeset.

¹ Antonio Meravino (1514) Genovese u: Sansovino Historia universale dell' origine et imperio de Turchi. Venetia 1600, list 16 na drugoj strani.

² Ricaut Histoire str. 138.

³ Pogrešno se spominje, da je grad „pol dana daleko od Biograda“. Ovo je bez dvojbe pogreška potonjega prepisača ili prevoditelja.

8. Osijek grad na obalama Drave. S ove strane ima jedan toranj i u njem jedan top dugačak do trideset pedalja. Varoš može sa gradom imati do hiljade kuća, ljudi pod oružje ima na broju dvije hiljade. U njem sjedi kadija i kapetan.

9. Vukovar grad zidan imat će u svemu zajedno sa mjestom do sto kuća, a ljudi pod oružje do sto i trideset. Jedan aga ima u gradu.

10. Brod u čarobnom kraju, mjesto ima kuća na broju osamdeset, ljudi pod oružjem isto toliko. Onamo dospije kadgod sandžak. Kadija prebiva stalno. Daleko je od Požege za jedan dan.

12. Djakovo ima slične prilike kao i Brod, ima ljudi osamdeset. Slijede sela, koja imadu u ovom sadžakatu do 10.000 dimova, a i ljudi pod oružje daju isto toliko.

Drugi je sandžakat ili bolje govoreći vojvoda cernički. Prvi put sada dolazi pod imenom sandžakata u ovom spisu. Jošte desetak godina prije ovoga popisa dolazi medju sandžacima samo Požega.¹ Dapače malo godina iza ovoga popisa veli papinski izaslanik: „u provinciji Požege, a u vojvodstvu Cerničkom“.² Ovaj vojvodat ipak nosi naslov sandžaka, a taj mu naslov evo priznaje sam beglerbeg bosanski. Samo kao glava krajine slavonske turske prema Hrvatskoj mogao je vojvoda cernički dostići čast paše t. j. generala ili sandžaka. Ovaj sandžak ima do pet hiljada dimova rasutih po selima i pojedinim kućama seljana, sva su sela tako rasuta, da su jedno drugomu blizu. Sandžakat ima samo tri tako zvana grada:

1. Cernik grad zidan sa varošom, imat će do šest stotina kuća a do sedam stotina ljudi pod oružje. Ima i tvrđava sa nekoliko tornjeva i tri komada topova. Ovo je mjesto, gdje najviše puta sjedi sandžak.

2. Bila stina mjesto maleno zidano ima kuća šestdeset zajedno s onima, koje su u mjestu, mjesto je jako tvrdo. Age tri ondje bivaju.

3. Sirač grad zidan veoma jak srednje je veličine. Ima zajedno sa mjestom na broju tri stotine kuća, ljudi pod oružje isto toliko.³

¹ Salamon: Ungarn im Zeitalter der Türkenherrschaft ima na str. 235 i 336 najprije sandžakate u vrijeme Sulejmanovo, a zatim g. 1610, pak ne ima sandžaka cerničkoga, već samo požeški.

² „Nella provintia di Posega nel ducato Zernic“ veli izvjestitelj papinski od g. 1629—1630. Fermendžin Acta Bosnae eccl. Izaći će u zbirci Monumenta naše akademije.

³ Ovaj opis štampan je najprije od dra. Račkoga u Starinama XIV. 173 i dalje. Talijanski prevodilac očevidno ga je udesio za porabu oblasti mletačkih,

Ovamo ne spadaju niti pod jedan niti pod drugi sandžakat gradovi Gradiška, Jasenovac i Kobaš. Mjesta ova na Savi pribrajaju se Bosni.

U Srijemu jeste glavno mjesto Ilok, u njem sjedi sandžak može se reći redovito.¹ Ali kako je u Srijemu još znatno mjesto Mitrovica ili stari Syrmium, onda i tamo sjedi kadgod. Jošte su tamo Petrovaradin i Slankamen kao važni gradovi.

U našem popisu ne ima niti Valpova grada niti njegova kotara. Ovo mjesto bilo je veće od mnogih spomenutih mjesta. Nije spadalo na sandžaka požeškoga, već pod bližnji Pečuh, kako je bilo i u crkvenom pogledu kadgod, kako ćemo vidjeti. Imade dizdara ili kaptana janjičara sa četrdeset momaka, a u mjestu je i dvadeset i pet spahija u svojim kućama.²

Izvještaj govori samo o gradovima, gdje su namještene turske vojske, a sela spominje samo u toliko, koliko mogu dovesti vojske pod zastavu paša. Mi ipak možemo i iz ovoga popisa zaključivati, koliko su i sela doprinosila obrani turskoga carstva u Slavoniji. Svi gradovi u požeškom sandžaku jedva mogoše dati četiri hiljade četiri stotine ljudi, a sav je sandžakat davao do petnaest hiljada ljudi, dakle je deset hiljada odpadalo na sela. U cerničkom ona tri grada imadu hiljadu ljudi, a četiri hiljade daju sela. Naši nam spomenici ne kažu, nisu li ovi brojeni oružani ljudi sve sami posadnici janjičari. Mi mislimo, da nisu upravo svi. U ovom je broju i stalna janjičarska posada i svi oni spahije i Turci, koji su sjedili po gradovima, a u vojsci služili su kao konjanici. Sama ova dva sandžaka daju bez srijemskoga do dvadeset hiljada ljudi. Veliki broj sela u Slavoniji pokazuju ovi brojevi vojske. To potvrđuju i drugi spomenici. Četiri mjeseca iza osvojenja verovitičke i požeške županije ostalo je napučenih samo sedamdeset sela, ali se broji zapuštenih sela kršćanskih na tri sto šestdeset i osam, a čisto turskih osamdeset i pet ili ukupno

jer se navode duljine mjesta od Zadra i Spljeta. Izvještaj pisan je talijanski 1625, jer se na strani 179 spominje „la revisione e descrizione“ „del 1624 che Mehmet Begh fiol de Mustaj“ učini. Slijedeće godine 1626 putuje u Bosnu Hrvat Atanasij Grgičević i donosi caru Ferdinandu II. ovo isto izvješće mjestimice neznatno skraćeno. Grgičević imao je izvijestiti cara o Bosni, pak je naprosto donesao na talijanskom jeziku ovaj opis beglerbegov. Morao je da bježi, jer su Turci doznali, da nije on trgovac, kako se iskazao, već carski izaslanik. Tek što je mogao ovaj opis negdje uhvatiti, pak ga caru podnosi kao najbolji i najpouzdaniji izvještaj. Starine XVII. str. 116—150.

¹ Posjet kod paše 1608 poslanika austrijskoga. Arkiv za povj. jug. knj. IV. str. 214—215.

² V. popis Valpova.

četiri stotine i četrdeset i tri sela.¹ Po tom je bilo na zemljištu sandanje požeške verovitičke županije 513 dobro napučenih sela.

Najviše je „turskih“ sela izčezlo iz krasnoga požeškoga polja njih šestdeset i jedno na broju, ako se još k tomu uzme osamnaest iz bližnjega Kaptola i iz Velike šest, onda vidjamo, da su zlatno požeško polje Turci poljodjelci najjače bili pritisnuli. Ako je istina ono što Marsigli koncem 17. vijeka pripovijeda: „ja sam opetovano puta prošao razne dijelove Turske, pak nisam nigdje vidjao Turke poljodjelce osim u Bosni, gdje su Slaveni prešli na Mohamedanizam i Turke naseljene iz Azije u Dobrudži“ — onda bismo mogli suditi, da su ovuda po selima naseljeni naši bosanski poturice.² Onda razumijemo, da je veliki i znameniti turski grad Požega u vrijeme popisa (1702) iza oslobodjenja mogao pokazati jedva sto sedamdeset i jednoga gradjana i četrdeset i dva kućarca, dakle u svemu jedva štogod preko hiljadé stanovnika. Valjda manje nego 1688, kada je ipak 1800 duša.

Kršćanskih sela opušttjelo najviše u Djakovštini. Sela pustih broji se osamdeset i šest, a puste zemlje samih oranica do sedamnaest hiljada jutara.³ Što popisnici iza izгона Turaka mogu navoditi poimence zapušttene oranice, koje jošte nisu šikarom obrasle, to pokazuje da je jošte prije velikoga rata kršćanska raja i ovih 17.000 jutara obradjivala i znojem svoga lica natapala. Iza Djakovštine imadu najviše zapušttjelih kršćanskih sela Osijek i Valpovština, a pust je i veliki dio izmed Slankamena i Mitrovice, a zatim dolazi kotar oravički, Požega i t. d. U blagoslovljenoj od prirode Slavoniji, kako se vidi po ovim brojevima nije uzmanjkalo naroda, a imena gora i dolina, rijeke i jezera, sela i gradova svjedoče, da je ovdje sjedio neprekidno narod hrvatski i u njekim krajevima srpski, da nije bilo niti prave turske pasmine, već samo gdjekoji Turci po zemlji rastreseni. Uprava turska još nije bila dotle dospjela, da na tursku prekrsti slavonska sela, rijeke i gradove. O tom svjedoče svi naši prilozi.

Da ogledamo upravu. Turska je uprava sva vojena. Na čelu sandžakata jest sandžak, što znamenuje zastava, jer ima u boju svoju zastavu. Ako su beglerbegije ili vilajeti odgovarali starim bizantinskim tematima, kojima su na čelu „strategi“, a ono su sandžaci bili stare „eparhije“.

¹ Gl. prilog XIV. Popis Slavonije g. 1688.

² Citat u Salamona: Ungarn in Zeitalt. d. Türck. H. str. 201. Sr. naše priloge i popise: Kaptola, Kutjeva, Velike, Kamenskog, Gradišta Brestovca itd., gdje se poimence spominju turska sela, gdje su sami Turci svoje zemlje obdjelavali.

³ Gl. Priloge: Popis Djakovštine.

Sandžak bivao je imenovan i primao svoje pravo na zastavu sa samoga prijestolja iz onoga najunutarnjijega dijela carske palače, kamo je vjernik i podanik k padiši prorokovu zamjeniku samo najvećim počitanjem ulazio i sa ceremonijama, koje su posebni zakoni ustanovljivali.¹ Visokoj časti, koju je paša dobivao, imali su odgovarati i darovi, koji su za prve pašaluke narasli i do pet hiljada dukata. Paše su morali darivati velikoga vezira, koji je od ovih darova imao znatan dio svojih prihoda. Cvalo je kupovanje i prodavanje sandžaka. Sandžak nije imao stalne plaće iz carske blagajne, pa opet se računao u Carigradu prihod kao stalan. Tako se uzimalo za pašu požeškoga, da ima 616.236 ospera, što bi po našem računu bilo preko deset hiljada dukata.² Sandžak je imao svoje posjede i sela, koja su mu radila i plaćala. Tako paša požeški ima Veliku,³ Kaševac u orahovičkom kotaru, Duboku i Krnjakovec u kutjevačkom kotaru,⁴ a onda Sekulince, Meljane, Gjurišće, Riemce, Drenovac, Macute, Smude, Bokane itd. u kotaru voćinskom i sva bogata turska sela oko Požege.⁵ Imali su posjede i u drugim krajevima svoga spahiluka. Već sam onaj vijenac vojvodstava (vaivodatus) oko Požege pokazuje nam blizinu sandžaka: Pleternica, Gradišće, Kutjevo, Brestovac, Kamensko, Kaptol, Velika i poslije izгона Turaka nose sa svojim kotarom ime „vojvodstva“, a vojvode su i upravitelji pašinih sela i dobara. Od jednih posjeda primaju sve kao i svaki spahija, a od drugih primaju ono što bi podanici imali samomu caru davati.

Kako su bili rasuti posjedi paše požeškoga radio je on jamačno onako kako pripovijeda putnik 16. vijeka. Begovi i paše, koji imaju svoja lena ili posjede dadu kazati svojim vojvodama to jest upraviteljima: Donesi mi toliko od ovoga ili onoga sela. Vojvoda učini. Uzme za pašu 30.000 ospora, a za sebe 15—20.000 ospora, ako ne više.⁶ Paša je dobio svoje, pa makar propala raja. Odkuda bi inače paša razvijao sjaj, komu se evropski putnici ne prestaju diviti. A paša, koji je danas u Požegi, biti će valjda za godinu dana gdje god na granicama carstva u Aziji, možda će pasti u nemilost, pa će izgubiti pašaluk. Sve to morao je na umu imati, pak da se obogati

¹ Hammer: Staatsverfassung des osmanischen Reiches I. str. 86.

² Hammer: Staatsverfassung II. str. 251. Hammer računa da ide 50 osp. u dukat. V. Hammer Gesch. des osm. R. III. 472.

³ Prilog XXVII. Popis Velike.

⁴ Prilog br. XXX.

⁵ Prilog br. XIX.

⁶ Gerlach Tagebuch 1577. kod Zinkeisena III. str. 163.

kako i gdje samo može. „Ne ima nijednoga beglerbega“ — veli Zinkeisen — „nijednoga sandžaka ili subaše, koji bi bio zadovoljan sa obilnim svojim prihodima. Pohljepa njihova goni ih na prevare i tlačenje, da izmuzu iz sela i gradova što više mogu“.¹

Nečuveno bogatstvo mnogo puta na milijune sabraše turski paše, u zlatu, srebru i drugim dragocjenostima, jer zemalja ne mogoše nakupovati, kada su sve zemlje bile careve. Mnogo puta poslao je sultan razglašenome bogatom paši svome svilenu uzicu, samo da pobere njegove milijune. Mnogo puta se je carska blagajna pomogla u velikoj nevolji na ovaj ne lijepi način. Ali najviše puta i redovito gledaju paše, da rasiplju svoje ogromne prihode na krasne žene, divne konje, zlatne i dragocjene haljine i na stotine svojih robova dvoranika. Tek je ideal pašama vrijedan spomena bio poturica Hrvat Rustempaša, što je sve on ostavio blaga i bogatstva pri svojoj smrti (1561). On ostavi: 1700 robova, 2900 vojnih konja, 1100 deva, 5000 sjajnih haljina ili kaftana, 8000 turbana, 1100 zlatom vezenih kapa, 2900 oklopnih košulja, 2000 oklopa, 600 srebernih i 500 zlatom i dragim kamenjem posutih sabalja, 1500 kaciga, 130 parova strimeni, 7060 sabalja sa draguljima urešenih korica, 1000 posrebernjenih kopalja, 5000 svezaka knjiga, 78.000 dukata, 32 draga kamena u vrijednosti od preko 11 milijuna for. i 100 milijuna ospora ili dva milijuna gotova novca u srebru, preko osam stotina villa i nekoliko stotina mlinova.²

Uz pašu jeste namjestnik kiaja. U našim stranama zove se redovito i u spisima i u pjesmama čehaja. U našim slavonskim spomenicima dolazi po imenu Mehmed čehaja. U kotaru kutjevačkom pripada njemu selo Novoseleci,³ a imao je jamačno drugih posjeda. Bilo je stalno određeno, da svi posjedi, koje uživa jedan čehaja, prelaze i na njegove nasljednike, a da se ne smiju niti umanjivati niti promjenjivati za druge.⁴ Spahije sandžaka imao je sabirati njihov neposredni zapovjednik Alaj beg. U našim spomenicima dolaze tek dva sela u kotaru veličkom Sovinjak i Bankovci, koji pripadaju alajbegu požeškomu,⁵ Preslatince u djakovačkom kotaru.⁶ Ne dvojimo, da ih je imao i više po drugim krajevima pašaluka. Iznad alajbega svakako je aga janjičara, koji je u sijelu sandžaka glava znatne vojene sile.

¹ Zinkeisen Gesch. d. osm. R. III. 135—136.

² Hammer Gesch. d. osmanischen Reiches III. str. 386.

³ Gl. Priloge: Popis Kutjeva br. XXX.

⁴ Hammer Staatsverfassung I. str. 359.

⁵ Gl. Priloge: Popis Velike br. XXVII.

⁶ Gl. Popis djakovačkoga kotara br. XXXIX.

Što je pored velikoga vezira u velikom divanu cara čestitoga veliki aga janjičara, to je i u malom divanu sandžakovom aga janjičara. U svima tvrdjavama sjede stalne posade janjičara, njima su na čelu dizdari ili kapetani, nad kojima je on aga ili gospodin. Ove čete imadu u vrijeme mira da drže mir i red. Oni su stalne posade u ime državnoga mira po sandžacima.

Divan sandžaka ili mali divan sastaje se u svim zgodama, koje se tiču cijeloga sandžaka. Redovito biva u njem deset do dvanaest osoba. Pored paše su njegov čehaja, aga janjičarski, alajbeg, kadija ili veliki sudac, miriliva ili pazitelj nad zgradama, glavni hodža i odlični spahije iz pašaluka.¹ Janjičarski aga i onda ustaje tužbom na pašu, kad svi šute i strepe od straha pred pašom, on ustaje i diže tužbu prizivljući na svoga velikoga agu janjičarskoga u Carigradu i na carev divan, te mnogo puta krši paši glavu.² Ako i jesu age janjičara važni u provincijama, opet nisu više janjičari onakovi, kakovi su bili u vrijeme Sulejmana I. Oni se žene po volji i bave se raznim zanatima, da prehrane svoje obitelji. Tako već izgubiše volju za rat. „Ja sam vidio — veli Ricaut — da su mnogi od njih davali obilne darove, da ih riješe službe u Ugarskoj ili Kandiji“. Dapače imadu svoje zamjenike „jamak“ zvane najgadnije propalice na smutnju svijeta i tvrđava, kamo dolaze.³ Nisu više janjičari ljuti vojnici, koji ne znadu ni oca ni majke, kako kaže naša stara historijska narodna pjesma. Čuprili vezir piše kaurinu Jovi Misirliji:

Ovo tebi tvrdu vjeru dajem,
Da ću skupit po izbor junaka,
Koji svoje ne imadu majke,
A za vjerne ljubi i ne znadu,
Kome no je kuća kabanica
Mač i puška i otac i majka.⁴

Ovo je stereotipno u našim narodnim pjesmama starije dobe za oznaku janjičara. Dopunjuje ovu oznaku druga pjesma, koja kaže, kako su oni pripravnici umrijeti i učiniti strahote ma za što. Dizdar udbinjski, t. j. kapetan janjičara, piše primorskomu banu, a ban pripovijeda svojoj kćeri, što u pismu kaže:

Sutra će mi svatove dovesti,
Dovesti će hiljadu svatova:
Sve junaka sve golih Turaka,

¹ Zlatovićeve zbirke u našoj akademiji ima takov „divan“ opisan u Skradinu.

² Hammer Staatsverfassung na više mjesta i Salamon Ungarn in d. Zeitalt-Türckenher. str. 193.

³ Ricaut Histoire de l'Empire Ottoman liv. III. str. 405—406.

⁴ Bogišić Narodne pjesme iz starih rukopisa str. 286.

Koji nema ni oca ni majke,
 Niti brata nit rođene seke,
 A za ljubü nigda i ne znade,
 Puška šarka i otac i majka,
 A desnica bratac i sestrice,
 Britka sablja previjerna ljubä,
 Kabanica kuća kamenita.
 Komu žao poginuti nije
 Ako li mu ručak ne pripravim,
 Ne pripravim glavitu djevojku.
 Bijeli grad će sa zemljom sravniti,
 Materi će oči izvaditi,
 A meni će ruku odsjeknuti,
 A tebe će kćerko odvoditi.¹

U 17. vijeku raspušteni janjičari izlijeću iz tvrđjava, kako ćemo još i primjerima pokazati, da taru siromašnu rajü. Jednom se spominju prijave svih kolasa ili zapovjednika vojske iz gradova požeškoga sandžaka stigle beglerbegu kaniškomu, te je trebalo u Požegi taj janjičarski smet rastjerati. Tuže se spahije i siromasi. „Mnogobrojna nasilja uništio je u Požegi i rastjerao nevaljalce u Požegi Huseinaga sin Ahmed agin“.² Ova nasilja prikazuje nam i narodna pjesma iz onoga kraja, kada pjeva:

„Sinoć dragoj mimo dvora prodjoh,
 Ja joj nazvah dobar večer draga.
 Dragä meni nujna odgovara:
 „Kakvo nam je dobar večer dragi,
 Kad su nama na konaku Turci?
 Oni ištu što u mene nema:
 Ištu vina od sedam godina
 I rakije od devet godina
 I djevojku lica neljubljenu
 I pogaču nigda nekuvanu
 I konjica nigda nesedlana.
 Toga ištu — što u mene nema.““³

Ovakva je propala janjičarska vojska ili posadna i pješačka. Ima druge vojske narodne iz samoga spahiluka, koja je konjanička ili spahijinska, koja je mnogo veća i o kojoj Turci rado izgovarahu svoju rečenicu, kada vidiše veliku vojsku: „Askar rend derin misal“, t. j. ima vojske kao pijeska u moru. Ovoj vojsci pristaje ona evropska poslovica: „kuda tursko kopito zagazi, tuda trava više ne raste“.⁴

¹ „Vienac“ Kačiću, Zbornik pjesama, u Zadru 1860 str. 36.

² Zlatovićeva zbirka u rukopisu jugoslavenske akademije.

³ U zbirci „Matice hrvatske“ iz okolice čagličke.

⁴ Obadvije ove rečenice spominje u 17. v. Ricaut Histoire de l'empire liv III. str. 407 i 413.

I u Slavoniji ima četiri puta više spahinjske vojske nego li posadne janjičarske. I ovu instituciju spahija primiše lijeni za napredkom Turci iz bizantinskoga carstva, gdje je od davnih vremena bio običaj davati u ime vojne službe ona sela, na koja je državni poglavar po ondašnjem redu imao pravo rabotâ i dažbinâ.¹ Po Mohamedovom zakonu pripala je svaka osvojena zemlja ne samo djelomice već čitava turskomu caru. On je razdijelio na ziamete i timare i darivao svojim odabranicima. Grčka riječ „pronija“ (πρόνοια) značila davanje u najam, na obradu, na uživanje, dakle ono što je bio rimski beneficium.² Turski zijamet znamenovao je vojnički feudum, dakle ono, što i pronija. Gospodari ovoga feuda zvali su se zaimi, t. j. ono, što su u evropskom svijetu gospoda baroni i grofovi. Dohodeci jednoga zaima (u našim spomenicima dolazi pisano: Sain, Schain) ili posjednika jednoga ziameta bili su najmanje 20.000 ospora i idu do 99.999 ospora. Čim pridodje još jedna ospora, već zaim nosi naslov paše. U našim spomenicima dolaze mnogi zaimi ili turska gospoda baroni tako, da bi ih suvišno bilo brojiti. Laglje je pobrojiti najveće posjednike, koji po svome velikom posjedu nose naslov paše. Osim valije ili upravitelja — paše požeškoga — imade Hali paša boraveć u Brodu,³ Alia paša u Kaniži,⁴ Haši paša, Ibrahim paša, Kaston paša, Alipaša, Hasanpaša, Alaj paša u Djakovštini.⁵ Svi oni imadu prihoda preko 100.000 ospora. Najviše ih je, kako vidimo, u Djakovu, ali zato i jest Djakovština iza odlaska Turaka najpustija.

Timar je znamenovalo imanje, koje su turski sultani davali odličnu vojniku uz pogodbu, da za rat daje po jednoga konjanika na svakih 3000 ospora. Ako li je timar prerasao 19.999 ospora, onda je timariot ili njegov posjednik postao zaim. Ali i to su mogli dostići samo oni, koji su imali pismo od samoga sultana. Bilo je i takovih, kojima je davao pismo tek beglerbeg, oni nisu mogli dobiti veći posjed od 6000 ospora i nisu se mogli uzvinuti medju gospodu zaima i paša.“

Zaimi i paše imadu i po više sela, timari tek po jedno, a svih onih 85 turskih sela podpadalo je neposredno pod pašu požeškoga.

¹ Успенски: Значение византинской и южнославянской пропии и Сборникъ статей по Славяновѣденію str. 8—13.

² Novaković u svojoj raspravi o proniji i pronijarima, Glas srpske akademije I. str. 75 izveo je i primjerima iz srpskih spomenika utvrdio ono, što je o tom u spomenutoj gore raspravi dokazao Uspenski.

³ U opisu: Kutjeva selo Gradac.

⁴ Opis Orahovica selo Čačinci.

⁵ Opis Djakovštine.

⁶ Ricaut Histoire str. 408—410.

Svako selo ima samo jednoga gospodara ili spahiju, samo dva puta nalazimo po dva gospodara. Tako u Dobrogošću nalazimo Alibulića Mehmedagu Osječanina i Stalipa Požežanina,¹ a tako u Dolancima Chirkin Ahmed Agića i Huseinagu obadva Požežanina,² koji su mogli biti braća. Tri gospodara jednoga mjesta nalazimo samo u Djakovu Haši pašu, Ibrahim pašu i Kaston pašu.³

Dočim su timarioti bili dužni s jednim konjanikom izaći, zaimi i paše imali su dovoditi svaki svoju četvu prema razmjeru svoga posjeda. Ako su bili bolestni, morali su se dati nositi, ako su još bili djeca metali bi ih u kolijevkama na konje, neka se priučavaju ratnim tegobama.⁴ Kolika je nužda bila, da spahija glavom podje u boj, svjedoči i naša narodna pjesma, gdje se kćerka „Peivan spahije“ preoblači u očevo spahinsko odijelo i vojuje pod imenom Pejvan spahije kroz devet godina dana, dijeli mejdane i sretno se vrati kući.⁵ Tko ne bi pošao u boj, gubi svoj spahiluk. Tko u boju pogine, tomu će se car smilovati obitelji, ako ima sina, opet će mu car dati onaj ili drugi još bolji timar ili ziamet. Car je gospodar svih timara i ziamata, pak tako i ovih. „Dok drugi vladari — veli Ricaut — gubitkom i smrću svojih vitezova u boju gube, ovaj još dobiva, jer sve njemu dopade i opet može dijeliti.“⁶ Naravno da dijeli najprvo sinovima onoga, koji je u boju poginuo.⁷

Ove velike izmjene imao je da bilježi u našim zemljama defterdar vilajeta bosanskoga, pod koji je spadala Slavonija. Koliko je ovdje moglo biti prevara? Koliko puta prelaze ipak spahiluci od oca na sina? Koliko li je u Slavoniji vladao zakon bosanski, gdje su spahiluci bili baštine od djedova? Koliko je medju spahijama bilo Turaka, a koliko poturica Hrvata bosanskih? Koliko je narod trpio radi tih promjena? Svega toga ne znadu nam kazati naši spomenici. Spomenut ćemo ipak, da nalazimo imena obiteljska begova hrvatska, a spomenut ćemo i gdje su gospodari. Aslan Begović Valpovčanin u Rakitovici, Mustafa Čemanović u Drškovecima, Begić Požežanin, Hasanaga Zaimović u Bešincima, Halibeg Lakić Lakušanin u Češljakovcu, Haši Pašić Djakovčanin u Čajkovcima, Usain Begić Djakovčanin u

¹ Opis kotara Gradišća.

² Opis kotara Velike.

³ Opis Djakovštine.

⁴ Ricaut str. 411.

⁵ Bogišić Narodne pjesme str. 261—264.

⁶ Ricaut Histoire str. 414.

⁷ Zinkeisen Gesch. d. osm. Reiches III. 155—161.

Andrijevcima, Ali Čajić Djakovčanin u Dubovici, Ali Bašić u Dubravniku, Ali Čijajić u Forkuševcu, Alija Jerkočević u Paki, Karalović u Šehovskom ili Soskom dolu, Durmišević u Bjelaku, Karalović u Tulnici, Karalović u Mihaljevcima, Mehmed aga Katalić u Kadumovcima, Hasan Čeribašić u Dolu, Teptedarović u Orljavcu, Turbić u Dragi, Zvečić u Hrnjevcima, Svetačović Kobašanin, Tuceković u Rogolju, Husein Alilagić u Smoljanovcima, Mustajbeg Halilagić u Mrtovlasima, Slivić u Vlasima, Čengiće u Završju, Bakić u Ugarcima, Turbić u Golobrcima, Murkić u Pšenici i t. d. Njeka su imena čisto narodna, a druga su od turskih časti zaima, tefderdara, paša, aga, bega Zaimovići, Teptedarovići, Pašići, Agići, Begići i t. d. Naše je mišljenje, da su gotovo sva gospoda turska u Slavoniji porijeklom Mohamedanci iz Bosne.

Rekosmo već, da je u sandžaku bivao divan od koga se je moglo prizvati na veliki divan beglerbega bosanskoga. Na ovo vijeće prizivali bi se Turci i kršćani, ali sudbenost bila samo i lih u kadije. On je govorio u ime svetoga zakona, zato se od njegovih presuda nitko ne ima prizvati na kakav viši sud ili divan. A kakav je to bio sud kaže nam jasno naša strašna narodna rečenica: „Tko te prê? kadija. Tko ti sudi? kadija. Tko te bije? kadija.“ Lijepo govore carske odredbe kadiji. On će paziti, da ne budu pogaženi nedužni mozlimi, da ih opaki sudijini sluge krivo ne ogovore. Takove će sluge odmah kadija odпустiti, drugač će on biti odpušten. Mi ne trpimo okrutnosti. po kojima se bez razloga seljani odsudjuju i dobra se njihova otimlju.¹ I sve tako lijepo dalje. Ali kako je kadija sudio, kada je bilo izmed kršćana i Turaka? U našim spomenicima naročito se kaže, da su podanici imali pravo prizvati na kadiju, ako bi im spahija krivo činio i s njima zlo postupao.²

Kadija imao je svoj kotar sudački, koji se zvao kaza. Takove su kaze bile u Slavoniji u Požegi, Orahovici, Brodu i Osijeku po službenom popisu, a bio je jedan u Iloku kraj paše i u Mitrovici. Već se po ovom vidi, da je kadija bio od mnogih mjesta daleko. I pravda je već po samoj daljini dosta puta morala trpiti. Radi daljine bili su i namjestnici ili mali sudci naibi. Tako eno u Nijemcima u Srijemu ima takov „naib“ na koga sam car šalje svoje pismo u

¹ Hammer: Staatsverfassung des osm. Reiches, B. I. 133.

² Vidi priloge strana 43, gdje kažu seljani o svojim odnošajima prema spahiji: „si quae pecasset iisdem in mala et nulla tractatione, appellassent causam ad cadiam“.

kojem se kaže: „Nikako se ne smije raditi proti veličanstvu zakona i proti mojoj carskoj zapovijedi.“¹

Kadija sjedio je u posebnoj zgradi koja je bila cijeli dan svakomu otvorena od jutra do večera, da sudi, sklapa ugovore i ženitbe, pravi testamente, u kratko on je javni notar. Kadija ne ima u ime svega toga niti jednoga novčića plaće od države, već živi samo od onoga što mu narod daje. Zato neka nitko ne misli, da je kadija stradao. On dobiva znatne prihode, što se već odatle vidi, da troškove plaća ona stranka, koja dobije pravo. Mnogo puta idu Turci od obijesti tužiti nedužne kršćane, za to kadiji kršćani dobro plate, dok i Turci tužitelji ništa izgubili nisu.

Turski begovi, spahije, vojvode i subaše natječu se, da obtuže. Nijedan prestupak nije umakao Turcima, gdje se radilo o kakvoj novčanoj kazni. Ako li tko s drva padne ili s krova, ili u vatri ili vodi pogine, moralo se plaćati. Ako tkogod iz sela izčezne ili uteče moralo se plaćati. Ako se na krajini pobiju Turci i kršćani, pa bude mrtvih glava, onda bližnje selo plaća za svaku mrtvu glavu krvarinu. Dogadjalo se dapače da su plaćali i za ljude, koji su u kojoj kući umrli naravnom smrću. U kratko vele stanovnici ugarskoga sela Szada: „kojom god smrtju čovjek umre, Turčin prima za to svoju plaću“. Krvarina plaćala se od 5—100 talira ili bolje da reknemo opet sa stanovnicima jednoga turskoga sela: „Turci uzmu što im raja daje — svaki po svojoj mogućnosti.“ Turci u obće ne paze nego na one prestupke, koji će im donesti novaca.²

Osim novčanih globa, od kojih žive kadija i svi drugi častnici turski, imadu i kazne razne vrsti sve do smrti, koje grozotom ispunjuju svako ljudsko srce. Da budemo i ipak Turcima pravedni, spomenut ćemo, da veliki dio groznih turskih kazna imade svoje korene u sredovječnom zakonodavstvu bizantinskih careva isto tako kao i veliki dio turskoga sudbenoga postupka.³ Bizantinci su na primjer tako ljuto batinjali i na toliko različitih načina, da i najveći vještaci ne mogu pravo razabrati, kakove su to sve batine bile. Neka bi bile batine, već su ih i Špartanci na stotine dobivali. Ali se je i bičevalo i šibalo, dok je živo meso otpadalo, dapače se sa živa čovjeka koža derala.⁴

¹ Vidi priloga br. V.

² Primjera iz spomenika magjarsko turskih donosi Salamon Ungarn in Zeitalter der Türckenschaft str. 244—248, koji vrijede i za odnošaje u Slavoniji.

³ Zachariae v. Lingenthal: Geschichte des griechisch-römischen Rechts 2. Aufl. Berlin 1877 p. 303 o kaznama, 381 o sudbenosti.

⁴ Zachariae str. 308—309.

Ovakove šibe i deračina bile su kao sramotna i strašna odsuda na smrt. Sve su to Turci nasljedovali od svojih učitelja Bizantinaca, kako ćemo to vidjeti u tolikim primjerima. Bio je običaj u Turaka uhvatiti odličnije kršćane, biskupe, gvardijane, trgovce, pa za kakvu god pregrešku odsuditi ih na batine. Jadni kršćani da im biskupi ili gvardijani pod sramotnim batinama ne postradaju, odkupili bi ih. Tako je nastala redovita skoro daća koja se zvala deštibanj.¹ Biskupi se bosanski tuže, da skoro svake godine moraju da smognu u to ime koju stotinu škuda, a samostani osiromašiše plaćajući odkup od ove sramote, kako ćemo poslije vidjeti.²

Izaurijski carevi groze se u svojim zakonima, da će odsjeći ruke, izrezati jezik, izvaditi oči, odrezati nos ili muško udo. Sve to baštiniše Turci od Bizantinaca. Prispodobimo primjera radi s onim, što je paša požeški g. 1600 radio u Požegi. „Ženama dao je rezati sise, ljudima uha, nos i jezik; njekoje je žive parao i okolo grada na kolac natikao, druge je u kipuću vodu žive bacao; djecu je bacao u tamnicu da od gladi skapaju. Ovako se radilo po cijeloj Slavoniji.³ Temelj je bizantinski dakako sa dodatkom zvjerskih Turaka.

Samo u strašnoj kazni nabijanja na kolac čini nam se, da su Turci originalni. Byzantinci odsijecaju jednim krivcima glavu mačem, druge spaljuju u vatri osobito radi vjere, treće proste zločince vješaju na vješalima.⁴ Nijedan putnik ne prolazi Tursku, da ne bi opisao groznoga turskoga nabijanja na kolac. Mnoge ilustracije po evropskim novinama 17. vijeka imale su zgroziti svako kršćansko srce od onoga, što kršćani trpe od groznih Turaka. Nijedan vijestnik ne propušta spominjati zloradosti turske, poruge i sramote, koje kršćanin jadnik pretrpi prije ove smrti i kada već na kolcu izdiše. U vrijeme nemira cijeli nizovi kršćana na kôcima izdišu. Mnogo puta nabili bi na kolac kršćanina, a pored njega oca, majku, braću ženu i djecu⁵ itd. Mnogo puta glogov kolac uzeše i na zadnju stranu čovječjega tijela zabijahu, dok u zatiljku ne izadje. Ali tko bi mogao sve te jade izkazati?

Najviše puta da izbjegnu strašnim kaznama bježe jaki kršćanski ljudi u hajduke, kako mnogo puta svjedoči naša stara pjesma. Evo kako veli Mijat hajduk:

¹ Hammer Staatsverfassung I. 265.

² Vidi Benlićev izvještaj od g. 1655 u Fermendžin: Acta Bosnae eccl. izaći će u „Monumenta“ naše akademije.

³ Švear: Ogledalo Ilirije IV. str. 437.

⁴ Zachariae str. 408.

⁵ U Sansovinu detaljno opisano list 61—62. Za noviju dobu Bakula I: Martirii nella missione francescana str. 16.

Turski zulum dotešćao raji,
 Bog visoko, a car je daleko,
 Nitko nama pomoći ne dade.
 Ja imadoh lijepe podvornice,
 I livadu zelenu Jabuku,
 Sve mi ote od Duvna kadija.
 Tri put idjoh do turskoga suda,
 Sve je meni uzaludu bilo,
 Vlaška vjera ne prija Turčinu,
 Pa ja odoh potražiti pravde,
 U bogaze i tijesne klance,
 Gdjeno sude turske kosovice
 Pa sam Turke sudit naučio.¹

Krvav ti je život hajdučki, kada narodna pjesma pjeva:

„Pa on ode u goru zelenu
 Devet godin po gori hodio
 Sa gorice hladnu rosu pio
 Ispod sebe crnu zemlju jeo.
 Dok je sebi četu sakupio.“²

Njihov je život tek u noćno doba. Po vatrama razpoznaju svoje drugove. Tako na primjer Nikola Višnjić, kada odvodi Hajkunu djevojku, vidi vatre u gori, pak ih ide poznavati „il' su turske il' mojih drugova“ i nalazi kod prve Ivu kapetana, kod druge Petra Mrkonjića, kod treće Luku bajraktara, kod četvrte Komnen bajraktara, a kod pete Smiljančića Iliju — sve poznati junaci iz narodnih pjesama 17. vijeka.³ U zimsko doba počivaju hajduci ili kod roda ili kod dobrih prijatelja, ali mnogo puta nastradaju od izdaje.⁴ Mnogo puta stradaju od prkosne smjelosti, osobito ako se pokažu Turcima u odijelu i oružju onih turskih junaka, koje su pogubili. Tako na primjer ne da Mijat harambaša Marijanu u Livno i veli mu: „Obuko si toke Čitarića i ječermu Poprženovića, svietle nože bega Vrabkovića i košulju Bojagić Alije.“⁵ Mnogo puta od Turaka grozno nastradaju i velike muke trpe. Mnogo puta prelaze na kršćansku stranu, da se kao uskoci osvećuju. Ali mi ne imamo da govorimo o uskocima, koji su izvan Turske, već valja da govorimo o hajducima u Turskoj, napose u Slavoniji.

O slavonskim hajducima veli noviji izvjestitelj iz naroda po narodnoj tradiciji. „Nekadašnje slavonsko-srijemske hajdučke čete bijahu

¹ Pjesmarica „Matice dalmatinske“ str. 250.

² Vienac „Kačiću“ str. 24.

³ Vienac „Kačiću“ str. 30.

⁴ Kako hajduci zimuju, o tom osobito karakteristična pjesma u Pjesmarici Matice dalmatinske str. 210.

⁵ Pjesmarica Matice dalmatinske str. 241.

ovako ustrojene. Ljudi, koji su se dali u hajduke, pobjegli su u goru na zabitna lako nepristupna mjesta. Tu bi se njih 12, 20—30 drugova dogovorom skupilo u jednu četvu, izabrali bi sebi vodju harambašu. Ovaj je imao pravo upravljati četvom, zapovijedati svakomu četniku i četvu predvoditi. Svaki četnik morao je slušati harambašu. Plijen su dijelili pod jednako, samo je harambaša dobivao za dva četnika, duplo od svakoga plijena. Udarali su samo na Turke. Sa-stajali su se po danu u zakutićima, noću su išli četovati ili napadati Turke, koje su i danju putujuće napadali.“¹ Ovo su dakle osvetnici kršćanski za muke pretrpljene.

Moramo se i to pitati: Da li su ovi hajduci sačuvali štogod misli za slobodu i kršćanski život. Da li su hajduci kakvi takvi plamećki nade pritisnutomu i pogaženomu kršćaninu slavonskomu? Da li barem oni u svom srcu nose ono, što rekoše njihovi predji poslanicima Ferdinandovim g. 1530: „Oh koli željno očekivamo, da nas Kristovom pomoćju oslobodite, rado bismo se u vašu zemlju preselili, da se ovoga tiranstva oslobodimo“.² Rade li u savezu s braćom hrvatskom za slobodu podjarmljene raje? Jeste, upravo u Slavoniji možemo pokazati i dokazati sa suvremenim izvorima, da su hajduci boreci za krst častni i slobodu svoga naroda. Jeste, upravo su hajduci glavna podpora svakoj kršćanskoj vojsci, koja se je dizala na Slavoniju.

U velike sudjeluju slavonski hajduci u velikom ratu, komu je bila povod propast turske vojske kod Siska (1592), a svršio se mirom u Žitvi (1606). Do onoga rata ne ima spomena o kakovoj vojni na Slavoniju, od kada je pala kroz pedeset godina, pak ne ima spomena ni o djelima hajduka slavonskih. God. 1596 izdade car Rudolfo proglas na Bosnu i sve susjedne zemlje, neka se dižu na oružje svi kao jedan čovjek, da zataru strašnu Mohamedovu neman. Car veli, da je poslušao njihova izaslanika viteza jeruzolimskoga Franju Antona Bartuča. „Dokle mi sa vladarima kršćanskim vojujemo proti strašnomu i vječnomu neprijatelju i vi valja da se složite, da stresete sa sebe jaram strašni i sramotni“.³ Očevidno je, da na ovaj poziv skaču na noge junaci hrvatski u Slavoniji. Prvi kolo vodi Vid Kovačević u Vrhovcu gradu (1596), koji otimlje Vrhovac i pod njime pogiba. Za njim se spominje Franjo Ilić, koji je sa dvije hiljade uskoka popalio Požegu. A kada je (1599) provalila hrvatska vojska pod Petrom Erdedom, eto uz njega Luke

¹ Bogišić Zbornik sadašnjih pravnih običaja. U Zagrebu 1874 str. 616.

² Kuripešićev izvještaj, Rad jugosl. akad. LVI. str. 163.

³ Lopašić: Acta confiniaria I. str. 195.

Senčevića, koji bijesni na Turke od Požege do Osijeka. A kada udara u Slavoniju Gjurio Zrinski, eto opet uz njega braće Marka i Mate Lepsanovića, koji osvoje više gradova i iz njih izbaviše više sužanja kršćanskih. Iza mira u Žitvi ne ima glasa niti slavonskim hajducima, dok opet ne počme slavno svoje vojevanje ban Nikola Zrinski (1663) eto opet uz njega Tome Sarića sa šest stotina momaka.¹ I opet ne ima spomena o slavonskim hajducima, dok ne započe veliki rat oslobodjenja. Onda opet oni zaigraše kolo tako jako, da i najpri-straniji strani pisci moraju priznati, da se je Slavonija oslobodila i p o m o ć u s a m o g a n a r o d a. O tom ćemo još govoriti pripovi-jedajući sam rat za oslobodjenje.

II.

Govorili smo o gospodi i o njihovom upravljanju i sudovanju, a sada valja da govorimo o podanicima kao hraniteljima turske vojske i turske gospode. Spomenusmo govoreći o postanku ziameta i timara ili turskih spahija, da su Turci inštituciju ovih vojnih feuda primili od Bizantinaca. Isto tako od njih primiše i podaničke odnošaje. Već sam naslov odredaba „k a n u n i r a j a“ pokazuje na uzor bizantinski iz koga su Turci crpali.² Već u vrijeme bizantinskoga carstva zovu se seljani siromasi (πένητες), a to i jesu bili, jer je slobodnoga se-ljaka već sasvim bilo ne stalo, kada je vrijedilo u carstvu feudalno načelo: „nulle terre sans seigneur“ ili kako vidjamo u Slavoniji: s v a k o s e l o i m a s v o g a g o s p o d a r a. „Iza propasti bizantinskoga carstva — zaključuje Zachariae — ostaju isti pravni odnošaji zemljištni pa makar i uz njeke modifikacije i nadalje sve do dana današnjega. Turskim osvojenjem promijenio se je odnošaj državnih posjeda, crkvenih dobara, vojnih feuda i posjeda velikaša. Crkvena dobra dobile su redovito mošeje kao vakufi; sva druga dobra razdijeliše sultani svojim miljenicima i vojnicima kao novim spahijama. Odn-ošaji seljaka ostaju isti, oni samo izmjeniše gospodara.³ A o seljanima srpske države zaključuje Novaković ovako: „Kad se — veli on — različita mera nešto u raboti, a nešto u dažbini svede na jedno, izaći

¹ Švear: Ogdalalo Ilirije IV. od 423 i dalje po suvremenim bilješkama ili analima požeškoga samostana, za koje vele, da su propali g. 1842 u velikom požaru Požege.

² Hammer: Staatsverfassung I. str. 180.

³ Zachariae von Lingenthal: Geschichte des griechisch-römischen Rechts 2. Aufl. Berlin 1877 str. 234 i dalje raspravljajući o „*νομος γεωργικὸς*“, a naročito zaključak ove študije na str. 262.

će, da čitluk sahibijski — kmeti upravo su ostali pod istim rabotama kroz tursko vreme pod kojima su se nalazili pod srpskom upravom u XIV. veku.“¹

Turci su dakle samo prihvatili i obdržavali stare zakone. A kakovi su ti zakoni? Kako ih provode? Najprije nam valja ogledati zakon. Turci su zadržali u glavnom stare zakone glede posjeda, kako nadjoše u bizantinskom carstvu a i u srpskoj državi, gdje su prevladali grčki agrarni zakoni. Samo Bosna zadržala je svoje baštine od djedova, a u drugim dijelovima carstva tek po milosti sultanovoj i mnogo puta kradom postaju prave baštine, da posjed prelazi od oca na sina i da ostaje obitelji. Kršćani podanici više su vlasnici zemlje svoje, nego što su njihovi spahije. Naši seljani slavonski nazivlju svoje zemlje „baštine“² mnogo većim pravom nego što bi mogli njihovi gospodari svoje selo, komu su gospodovali, baštinom pozvati. Kršćanski podanici mogli su svoje zemlje medju sobom izmijeniti, prodati i ostajale su kao baština njihovoj djeci, samo dakako uz pogodbu, da priznaju svoga spahiju gospodara. Pri prodaji valjalo je paziti, da privoli spahija, komu je kupac platio „tapiju“ ili taksu u ime prenosa zemlje na sebe i svoju djecu. Spahija mogao je zemlju svomu podaniku oduzeti i drugomu pokloniti, ako li ju je za tri godine ostavio pustu. Nije mu smio oduzeti, ako je podanik zemlju obradjivao i svoje daće namirivao. Nije opet kršćanin podanik smio odbjegavati svoje zemlje, a spahija mogao ga je dovući na staru zemlju makar iza petnaest godina.

Kršćani plaćaju redovito *d e s e t i n u i h a r a č*. Desetina ide gospodaru, a harač ili „carovina“ ide caru za uzdržavanje njegove vojske.

D e s e t i n a imala se platiti najprije od svake vrsti žita i voća, a zatim i od povrteľja, od konoplje i lana. Ne samo od žitka, već i od blaga davala se desetina. Veliko blago volovi i konji bili su izuzeti, ali zato se davala u naravi od koza i ovaca, a od svinja plaća se redovito u gotovom novcu. Pašarina plaća se napose. Mlinarina je takodjer u desetom dijelu. Osobito su u cijeni deseci od pčela u medu ili vosku. Od deset kablova ide jedan spahiji, od sto deset. Car Sulejman uredio je, da spahija još od svaka trideset i tri mjeroва primi jedan. Taj suvišak zovu salarija, a plaćala se samo od pšenice, ječma, hrži, zobi, proje i vina.

¹ Novaković Stojan: Pronijari i baštinici. Glas I. srpske akademije str. 44.

² Gl. naše priloge osobito: popis Male Vlaške br. XXXV.

Medjutim se je desetina pretvarala u petinu, od deset da se dade ne jedan nego pet, t. j. da dadeš polovicu. Taj se porez nazivlje *ispēndža* ili petina od perzijske riječi *pengjib* ili petina. To je bilo u ime takse kršćaninu, što kao sužanj sultanov uživa život i zemlju sultanovu. Taj porez bio je po sesijama, dakle je porez zemljištni. U Ugarskoj se je plaćao po kapijama (ili *portae*), a u Slavoniji po odžacima ili dimovima (*foci.*). Ovaj se je porez davao u gotovom o Gjurgjevu i o Mitrovu ili Miholji.

Osim ovih poreza ima jošte dopunjak *ispēndže* ima jošte porez *vozarine*. Podanik imao da dade svomu gospodaru jedan voz drva i jedan voz sijena. Gospodar je recimo sjedio u Budimu, pa kako da mu tamo vozi. To je morao da plati u gotovom novcu.¹

Ovo je zakon ili „kanun“ u glavnim crtama. Da vidimo, kako je prema ovomu zakonu bilo u Slavoniji. Godine 1697 odgovaraju seljaci u Ladimirovcu kraj Osijeka, da im je bio u vrijeme tursko gospodar Hadžia Omir, komu su plaćali:

1. „Od svake sesije (a to je od 24 jutra) godimice u gotovom novcu jedan forint i dvadeset i pet dinara i to na rokove o Miholju i o Gjurgjevu, a preko toga jošte o božiću od svake kuće po jednoga kopuna ili jednu kokoš od svake kuće“. Ovo je očevidno spomenuta *ispēndža* ili odkup od sužanjstva.

2. „Daju mu desetinu od svake vrsti žita i od pčela u naravi, osim toga u ime desetine drobnoga blaga koza i ovaca daju od svakoga stada po jedan komad. Zatim daju od svake dvije svinje pet dinara i to u ime dohodka od paše, koji se zove „travarina“. Osim toga davahu od svake sesije na tjedan jednoga težaka.“ Ovo je gornja desetina, ali evo već ovdje mjesto tri težaka u godini daju svaki tjedan jednoga, a to je pedeset i dva u godini.

3. „Turskomu caru plaćali su daću zvanu „carovina“ — skoro uvijek zovu drugi „harač“ — i to svaki na boljem posjedu 1 for. i 20 din., a na manjem posjedu manje.“²

Kako je očitovalo prvo selo kraj Osijeka, tako je u glavnom bilo u cijeloj Slavoniji. Najprije da kažemo o haraču. Iz Srijema tekao je u Budim, a inače plaćao se za uzdržavanje beglerbega kaniškoga iz cijele Slavonije. Upravno spadala je Slavonija pod beglerbega bosanskoga, te je teftendar bosanski imao da vodi račun o prihodu carskom u Slavoniji i njegovi su ljudi harač utjerivali. Vojnički je spadala pod

¹ Hammer Staatsverfassung str. 180—215 i po cijelom svesku rastreseno.

² Sr. priloge br. XVII. 38.

Kanižu, te je na zapovijed kaniškoga beglerbega ustajala, kada je trebalo udariti na Hrvatsku i druge susjedne kršćanske zemlje. Harač nije bio glavarina, kako se vidi iz naših popisa, već upravo carska zemljarina, jer se plaćalo od sesije ili „baštine“. Harač nije bio veliki, ide od 1 for. 20 dan. do 6 for. ili do jednoga dukata, ali su strašni haračlije i ukupitelji njegovi, pred kojima su više puta kršćanska sela izpraznila. U ovaj carski danak brojila se i gradnja oko gradova i priprava kola i svega potrebnoga za vojsku se više puta za nekoliko dana hoda, gdje je mnogo puta skapao gospodar i blago njegovo. I pred tom strašnom „carevom daćom“ odbjegala je više puta raja sa svojih selišta.

Velika je nesreća bila za jadnu raju, što su se ove daće u defteru popisivale u jednu „summu“, to jest sveukupno što ima dobiti car, a isto tako što imaju dobiti spahije, koji su u ime stalne svote zakonom određene do jedne ospore imali uzdržavati sebe i svoje konjanike. Ili bila dobra ili zla godina oni su iskali svoje, a sva sila turska slijegala je na raju, da istisnu, što se imalo podavati.¹

Ovo je bila careva daća, a sada da ogledamo daću za spahiju. Davala se u naravi i u novcu. Spahija imao je dobiti sve gotovo u svoju kuću, gdje je obitavao. Kako vidjesmo, oni obično stanuju u gradovima, te je raja morala uvoziti na nekoliko sati daljine. A kakva je bila ta desetina u naravi, to nam svjedoče Kapornjani seljani bližnjega sela od Ladimirovaca. Oni vele: „Svaki seljanin, koji je imao svoj plug, imao je spahiji usijati dva jutra žita kogagod. Ovo bi žito poželi i izmlatili i dovezli bi mu sve o njegovom kruhu i soli, a kada bi se radnje svršile, dobili bi u znak priznanja likov (mercipotum) vina.² Mi znamo, da nije svaki seljanin imao cijele sesije ili 24 jutra, već i pol i manje, a evo ipak mora svaki da uzore dva jutra i posije i požanje i izmlati i gotovo doveze. Ovo je svakako više od desetine.

Po zakonu u ime desetine imao je davati raja dva tri ili četiri težaka na godinu. Već u gornjem popisu imade ih pedeset na godinu, a bilo ih je i stotinu. Ovaj broj rastao je i bio je strašan, ako je gospodin spahija imao svoje zemlje kraj grada, u kojem je obitavao. Seljani su iz daleka morali dolaziti na radnje svake vrsti. Tomu nazivamo primjer u Djakovštini, gdje su „davali težaka po stotinu, indi po sve godište u zimi i litu nigdi ne pristavši svetke, zime, kiše,

¹ Salamon: Ungarn str. 182—188 sa više primjera iz Ugarske.

² Gl. priloge str. 43.

vručine, aliti nepovoljna vremena“.¹ Od ove daće tek je biskup Petar Bakić Djakovštinu oslobodio.

Ovdje je vrijedno spomenuti i za buduće ispitatelje podaničkih odnošaja, da su naši carski upravitelji Slavonije iza oslobodjenja pridržali sva podanička podavanja kao „stare navade i običaje“. Turci su eno primili od Bizantinaca zakone i obdržali ih, a sada ih prima naša carska vlada. Ovako idu teški podanički odnošaji u jednoj niti od cara Justiniana do slavenskoga urbara osamnajstoga vijeka. Take su stare navade i običaje držali na primjer osječki Jezuiti, kada traže od Almašana, da im preko četrdeset jutara uzoru kraj Osijeka, a zatim da oru zemlje u Almašu, da im voze sijeno u Osijek i iz vlastite zemlje i od drugih kupljeno.² Ovo su iskali i njihovi prvanji gospodari Turci. Ostaje na ledjima seljaka žalibože „stari običaj“.

Upravo njeke spomeni na „stare navade“ protumačit će nam najbolje tursku „desetinu“. „Da se u grad gosposki imade pod jesen“ — veli Bakić — „maslo nositi po starom zakonu, običaju i navadi od svake sesije po jedna oka, tolikojer po isti način po jedna oka predje od svake sesije opredjena, a ne u kudilji“. Kako Turci ne troše masti naravno je, da je ovaj zakon o maslu u tursko doba postanuo, premda ga ne ima u temeljnom zakonu o podavanjima raje. Ne ima niti toga u zakonu: „Da sva sela imadu, kada bi bilo od potribe žito voziti na vodenicu, kamo bi mu se zapovidilo po starom običanju i navadi nositi i mliti“. Ovo nije u zakonu za spahije, ali jeste zakon za potrebe carske, pak su ga prenesli sebi spahije kao redovitu daću. Tumači nam se pako zakon o desetini voća, kada se kaže: „Sela rana voća imadu nositi po starom običaju i navadi“. Teško je i pomisliti da bi Turci bili drugačije desetine u voću osobito ranom pobirali, nego kako traži biskup djakovački, koji se drži „staroga običaja“.³

¹ Biskup Petar Bakić djakovački veli, da je on svoje podanike tek od ovoga „šaraluka“ izbavio. Da je šaraluk upravo desetina, svjedoči on sam, kada malo dalje veli: „Da selo na bečiluk jati šaraluk ne imadu dicu pošiljati“. Bečiluk jest upravo „beščiluk“, koji Popović u svom riječniku (Glasnik 59) tumači, da je to „begovska dočeka“. Ovdje nam pada na pamet i ona stara naša „descensus“. Biskup nam tumači, da je šaraluk isto što i bečiluk, to jest radnja u ime desetine. Riječ „šaraluk“ mogla je postati samo od turske: „aršluk“, što značuje: desetina. (Hammer Staatsverfassung I. str. 195). Rukopis Petra Bakića, original u biskupskom arhivu u Djakovu, a prepis u knjižnici naše akademije.

² Vidi popis Almaša u prilogima str. 51.

³ Spomenuti već rukopis Petra Bakića pod točkama 8, 19 i 21.

Koliko su spahije varali svoga cara, jer su po starim popisima davali stanoviti broj konjanika, kao da su im dohodeci uvijek jednaki, koliko puta se je njih desetorica pravdala za jedno selo, a napokon u vojsku nijedan nije prispio, kako se tuži tefterdar Ani pod vladom Ahmeda I. (1603—1617)!¹ A tko će opisati sva nasilja i prevare prema jadnoj raji? Koliko puta prodao je jedan spahija svoje selo za ovu godinu jednomu, a ovaj drugomu, a onaj opet trećemu, pak onda trojica navališe na selo, da im desetinu i sve daće dade. Kako li eno od dviju triju težaka narastoše u ime desetine njih cijela stotina. Toga nitko nije bilježio. Kolika li su još druga nasilja imali jadni kršćani pretrpjeti, to ćemo u drugom dijelu ove razprave još potanje pripovijedati.

Od obćega pravila imade i iznimaka. Tako njeka sela na Dunavu valja da služe kod prevoza i mostova. Oni ne prinose drugih daća. Izuzeti su i oni, koji su na krajini, koji plaćaju iste one daće, koje i Turci, ali zato vojuju zajedno s Turcima na kršćane. O njima govorit ćemo napose, kada budemo govorili o krajini.

O carini u Slavoniji malo ili baš ni malo ne imamo podataka. Tek na mostu osječkom i kraj Petrovaradina spominju se prihodi carinski. Pavao Rovinjanin pripovijeda za takova emina u Makarskoj, da je plaćao caru trideset hiljada reala na godinu. „Nikako toga nisam mogao vjerovati“ — veli on — „nego mi vele, da je istina. Može se ipak razumjeti, jer ne pobiru samo daću od prolazne robe, već im kršćani od svake kuće imadu davati po tri, četiri do pet reala. Osim toga svaki za svaki posao, koji učini valja da plati isto tako.“² Ovakovi emini spominju se u Osijeku i u Petrovaradinu.³ Kakove su prihode imali i koliko su plaćali turskomu caru u ime dobivene carine, toga ne znamo.

„Sajmovi“ ili „pazari“ spominju se u više gradova. Tako na pr. u Osijeku veliki Ilijinski sajam.⁴ Imade i nedjeljnih sajmova samo ne znamo, da li su upravo morali podanici u grad spahijin nositi na prodaju, kako je to poslije bivalo u Slavoniji.⁵ Ipak se može zaključiti,

¹ Hammer: Staatsverfassung str. 191.

² Starine XXIII. str. 19.

³ Gl. priloge Osijeka i Petrovaradina.

⁴ Sr. priloga br. II.

⁵ Vrijedno je spomenuti njeke ustanove za Djakovštinu (1725):

6. Sva Djakovština može dobro znati, da od sada nikomu ne imadu kakvu marvu prodati, veće mesaru jali kasapu gosposkome, za neka varoš može u svako vrime od godišta i vojniki s putniki mesa imiti, a kasap bude, kako se marva procini, platiti svakomu prez svakoga spričanja.

7. Da se ne ima nikome drugome prodati med, vosak, vino, rakija, veće samo gradu gosposkomu, a bude se svekoliko plaćalo po onu cinu, kakovo drugi budu prodavali i kupovali.

što seljani osim blaga i žita nose na sajam. Na sajmovima trži se med, vosak, vino, rakija, kokoši, pilići, maslo, sir, purane, guske, patke, slanina, bob, grah, sočivo, svakovrstni luk, raci, žabe, ribe i lovine razne vrsti.

Ovo nas dovodi, da reknemo o narodnom živovanju i sudovanju. Spahija bio je prvi sudac svojim podanicima, a tek ako s njegovim sudom nisu bili zadovoljni prizvaše na sud kadijin. Znademo pak od prije, da spahija biva daleko u kojem gradu, a suda uvijek treba. U to ime imalo je svako selo svoga kneza. „Knez ima se izabirati čovik pametan za moć znati selom upraviti“.¹ Kneza biralo si je selo obično izmed najuglednijih ljudi u selu. Jednoga takova kneza dvorove opisuje (1640) Pavao Rovinjanin. U susret dolazi gostu knez (conte) Marko i žena mu, sinovi i kćeri, sva družina i s poštovanjem ljube Pavla u ruku. „Ovaj knez“ — veli on — „ima više kuća, ali sve su od drva i sve skupa ne čine jednu pristojnu kuću. Sjedosmo po turski na podu nogama na križ oko stola prostrta na zemlji, večerasmo pečeno jare, kuhanu kokoš i suhoga mesa sa dobrim kruhom i vinom. Sve je to doneseno na jednom drvenom pladnju, koji je bio priličan punomu mjesecu. Ostavio nam svoju palaču, koja je bila koliba od drva kakva dva koraka široka, a toliko i visoka, pokrita bukovim daskama, a duga je oko osam koraka. Ona služi za spavaonicu, za kuhinju i za dvoranu. Sa strane ima staju u koju vode vrata iz te sobe, te kroz sobu unilaze i izlaze krave, kojih je dosta imao.“ Posteljicu Pavlu nizko prostreše uza stijenu kraj vatre, koju si je sam prikrio sa pokrivalom, koje je sa sobom nosio. U maloj je smetnji, kada se na večer krave natisnuše, koja će prije u staju.“²

Jedva je i u Slavoniji bio „knežev dvor“ bolje udešen. Ovdje nas zanima, da je knez imao više kuća, a to je očevidno zadruga, o kojoj naš Pavao na drugom mjestu veli, da ga je zadivila i da je to pravi način sačuvati svoju imovinu. Veli, da je bilo više braće oženjene, jedan da je držao novce i zapovijedao, a svi drugi da su mu pokorni. Nikada da se ne rastaju, već da su svi skupa. Ovako da ih

9. Da imadu sva sela preko godišta, koliko jest nedilja u njemu, nositi u Djakovo na piacu: što kodi ima na prodaju kokoše, piliće, maslo, purane, guske, patke, slanine, boba, graha, sočiva svakojaška, luk i ostala kakono se dostoji, ter navada jest po drugih vilajetih i varoših. Takojer ribe, rake, žabe i s lovinom ostalom.

Rukopis Petra Bakića u jugosl. akademiji u prepisu.

¹ Ibidem tačka 23.

² Starine XXIII. str. 21—22.

uče fratri.¹ Vjerujemo da su ih učili fratri, da budu složni, ali zato nisu fratri stvorili zadrugu, kako krivo misli Pavao Rovinjanin. Svi naši spomenici Slavonije pokazuju nam zadrugu u punom cvijetu, u svima bilježi se gospodar kuće, a pored njega oženjena braća i sinovi.²

Knezu je bila dužnost bditi nad zadrugom. Sve pravde dolaze najprije pred kneza. Knez je imao pravo zadrugu razdijeliti, kako nam svjedoči spomenik iza dobe turske, ali i od toga pravnoga posla primaše spahija svoj dar jednoga vola. Ako ne bi knez spahiji toga posla prijavio, dobio bi sto batina i dao bi uza to svoga vola.³

Knez je imao po starom običajnom pravu miriti radi rana i mrtve glave, gdje po starom običaju slavenskom sudi dvanaest dobrih ljudi, dok uvrijedjeni primi ubojicu na pomirbu u ime Boga i svetoga Jovana. Turci nisu sprečavali ovih sudova osobito u zabitnim krajevima, samo su svoju globu pobirali. Ako se nije našao krivac u selu, trebalo je da jamči cijelo selo. Turci su na pr. dopuštali, da kršćani sami sude svojim vješticama, zato se uzčuvao upravo za sud vještica običaj pradavnih vremena — sa utapanjem u vodi.⁴

A kakvi se osobiti poroci mogli zavladata u našem narodu pod pritiskom mnogih zločina samosilne turske uprave? Toga nam spomenici ne kazuju, ali možemo naslućivati, da su se razvile krivo kletve, jer Turci drže već u 16. vijeku, da je prisega samo stvar savjesti. Rodila se „osveta“, da se uzmogne oduprijeti turskoj sili, te je iz turske dobe ono tumačenje „svjeta od svjeta“ da je „sveta osveta“. Razvijala se kradja i otimačina djevojaka posvećena starodavnim zakonima. Razvilo se mnogo moralnoga zla u narodu, koji premnogo puta strepi od turske nepravde i u strašnjoj strepnji nepromišljeno zlo tvori.

¹ Ibidem str. 23. Ovo nas opominje na onu teoriju o „zadrugi“, da je postala u tursko doba i da nije stara slavenska institucija. Sr. Самоквасовъ: Исторія рускаго права I. str. 141—2. Mi se s tim mnijenjem ne slažemo.

² Sr. priloge, u popisu dolazi obično: fratres uxorati i filii uxorati, a iza toga dolazi popis blaga i zemalja.

³ Kada se bude koja kuća diliti, da se zove knez od sela i dva druga s njime pametna čovjeka, koji mogu bez svakoga mita jati dara pametno razdiliti, već prije za gospodu vola izabrati po navadi običaja, ter ako knez ne bi toga učinio, da prime na dar sto palica i svoga vola dade gospodi za biršag. Bakićev rukopis u prepisu (tačka 23) u jugosl. akademiji.

⁴ Sr. Bogišić: Zbornik običaja str. 561, 565, 582—3. K tomu primjere kršćanskoga sudovanja u vrijeme tursko u Ugarskoj. Salamon: Ungarn str. 249. Naročito za sud o mrtvoj glavi sr. Fortis: Voyage en Dalmatie I. str. 90, gdje je kod bivših turskih podanika upravo onakov običaj, kakav se u Bogišićevu zborniku spominje, da je danas u Hercegovini.

Kada si je čovjek izmučio i srce i dušu razmatrajući o podaničkim mutnim i teškim odnošajima u turskom carstvu, ipak mu malo odlane, kada se približi gradovima, gdje je bilo više zakona, pravde i čovječnosti. Dok su sela opustila, gradovi se pučanstvom ojačaše. Svijet je bježao, kada je samo mogao u grad. Tomu je svemu razlog jednostavan, što su gradovi bili neposredno pod sultanovom vladom. Sultan je iz prihoda gradova uzdržavao svoju vojsku. Tako se iz naših gradova slavonskih uzdržavala najviše Kaniža i sva turska vojska na ovoj krajini. Sultanu je samomu bilo do toga stalo, da njegovi janjičari i spahije budu redovito plaćeni. A da njegovi ljudi utuku gradove, kao što su u sedamnaestom vijeku utukli mnoga sela, tko bi platio njegove krajiške vojske. I njegova bi moć pri tom nastradala.

Činovnici carski po gradovima nisu pobirali sebi, kao što su to činili spahije po selima. Ako su štogod i oteli nije bilo toliko, da bi se dizale velike i grozne tužbe, kakve vidjesmo po selima. To je moglo mamiti i mamilo je seljana u grad. Ali je to teško išlo. Nije dozvoljeno raji, da se seli od jednoga gospodara drugomu, pak tako ne smjedoše niti u grad da se sele. Iza deset godina smio je spahija svoga kmeta potražiti i iz grada potegnuti, ako je mogao dokazati, da je u njegovom defteru.

Ipak je svijet utekao u gradove i to najobičnije u vrijeme ratova, pak se onda nije dao iz grada. Sam sultan zaštićivao je kadgod one, koji su uljezli u grad, da se spase od navala i tereta spahija i njihove otimačine. To je bila, kako rekosmo, sebičnost njegova, neka budu što napućeniji gradovi, koji prinose u njegovu blagajnu.¹ Lasno je tako razumjeti, kako su gradovi brojem stanovnika procvatili, dok je mnogo sela bilo pustih po ravnoj Slavoniji. Bila je i njeka ravnopravnost medju gradjanima. Svaki grad bio je razdijeljen na predjelje ili četvrti, a svaki gradjanin u svojem četvrtu morao je preuzimati noćnu stražu, da se grad čuva od vatre i nevaljalih ljudi. Koga nevaljalca uhvati ta straža, s mjesta ga zatvori. Osobito su pazili na vatru, koja je bila veoma pogubna u onim drvenim daščarama a slamom pokrivenim. Vjerno oni paze, jer svaku kradju ili palež valja da plate stražari one noći. Lasno je onda razumjeti, da su u slozi, ako se jedne noći nadju zajedno na straži kršćanin, Turčin i Židov. U gradovima su evo svi pazitelji sigurnosti, dok su na selima samo Turci državna policija.²

¹ Salamon: Ungarn in Zeitalter der Türkenherrschaft, Leipzig 1887 str. 213 do 215.

² Bassano u Sansovina: Dell'origine e guerre de Turchi, list 48 i 49.

Ogledajmo pojedine gradove. Najviše nam je podataka ostalo iz onih tamnih vremena o Požegi. Svi putnici dive se krasnomu požeškomu polju, u kojem ima osim grada samoga mnogo turskih i kršćanskih sela.¹ Cvalo je ovo polje već u rimsko doba, pak i poslje u doba hrvatsko. Gotovo je nevjerojatno, kada nam turski povjestnik g. 1532 kaže, da je Požega imala četrdeset do pedeset hiljada, a te su ju godine Turci popalili.² Ali to nam donekle potvrđuju još putnici i domaći svjedoci sedamnajstoga vijeka, kada veli jedan, da je grad mnogo veći bio, kako to pokazuju razvaline zidina, a grad da je već onda bio (1660) velikim dijelom razvaljen.³ Drugi nam opet kaže, da je Požega mnogo veća od Broda, da imade četrnaest mošeja.⁴ Po službenom turskom popisu imala je Požega (1624) do hiljadu kuća, a isto toliki broj vojnika. To pokazuje, da je bilo u gradu mnogo Turaka, kad ih je toliko ustajalo za cara na vojsku.⁵

Godine 1688 brojila je Požega 1806 duša. To je bilo neposredno iza izгона Turaka. Ovoliko je dakle bilo samoga kršćanskoga pučanstva u vrijeme tursko, koje se spasilo.⁶

Grad se je razvio u ravnici naslanjajući se na gore. Bio je u 17. vijeku otvorena varoš, a tako mu je položaj uz brdo, da se niti utvrditi ne može. Brda nad njim tako gospoduju, da bi ga mogao kamenjem s brda uništiti. Kraj grada je malena tvrđava na visokom okruglom čunu gospodujući nad gradom. Grad je razdijeljen u dva dijela, koji se zovu turski i kršćanski. Talijanskom putniku svidja se grad. Veli, da je prosto gradjen (alla rozza), što mu vjerujemo, kada znademo, kakovi su turski gradovi.⁷

Sjetimo se samo onoga zakona turskoga, koji je zabranjivao kršćanima i židovima graditi veće kuće, nego što ih grade Turci, a oni vole stanovati u manjim kućama i kolibama. Žalibože imat ćemo se više puta sjećati onoga zakona kalifa Omera, da kršćani ne smiju graditi crkava niti samostana, niti da ne smiju svojih crkava popravljati. Oni koji u susjedstvu s moslimima žive, smiju svoje kuće

¹ Izvješće Dünewaldovo od 16. oktobra 1687 veli: Dieses schön gelegene Possecker Feld begreift in sich ziemlich viel Dörfer theils von Christen theils von Türeken bewohnt werden.

² Hammer Gesch. d. osm. R. III. str. 120 po Dželalsadi i Pečevi.

³ Nikolić u kanoničkoj viziti g. 1660: quae olim civitas sat grandis fuerat uti apparent vestigia murorum, sed ex magna parte diruta.

⁴ Pavao Rovinjanin: e la città più grande de Brod ha 14 moschee . . .

⁵ Starine XVII. str. 146.

⁶ Gl. Priloge br. XIV.

⁷ Bonini: Caprara 1688. str. 42—43.

samo u skrajnjoj nuždi popravljati.¹ Sjetimo se svih putnika po turskim gradovima, gdje slikaju blato i kojekakve izmetine po ulicama, prozore koječim zatvrdjene, kako li se psi i vrane loveći se za svoj plijen erklotine vijaju po ulicama turskih gradova.² Ako je ovako svuda bilo, nije moglo biti ljepše niti u našoj Požegi, Osijeku itd.

Turskomu oku bila je ljepota najprije u jakoj kuli, a zatim u mošeama. Jedno i drugo ima ponosna Požega. Tri kršćanske crkve nekada lijepe i velike sada su turske mošeje, a sa njihovih tornjeva sada hodže turski halalaču i zovu vjernike na molitvu. Kršćani nisu smjeli graditi novu lijepo zidanu crkvu. Tek u 17. vijeku posreći im, da uzmogoše sagraditi lijepu i prostranu crkvu svetoga Duha dakako svu od drva, kod koje služe dva franjevca. Uz crkvu je njihov hospicij, a kadgod budne desetak fratara na duhove, Filipovo i Jakobovo i na mnoge druge godove u godini.³ Pored Turaka bili su katolici kršćani, ali bilo je i pravoslavnih ako i ne u velikom broju.

U popisivanju iza odlaska Turaka veli se doduše, da su bili pod Turcima i sada da su (1702) sami katolici.⁴ Ali jedna zgodna u ovom vijeku daje nam naslućivati, da je bilo u gradu i pravoslavnih. Kada je papinski izaslanik Pavao Rovinjanin g. 1640 prolazio iz Broda prema Požegi na slavonskim kolima u četveropregu, htjede i u varoš požešku proći. Ali kršćani njihovi pratoci veli on, da su im naveli predobre razloge, da treba obići Požegu. Najglavniji je bio, što su naši kršćani katolici ubili netom jednoga vladiku pravoslavnoga u požeškom polju, koji je izganjao svoje prihode ne samo od svojih vjernika, već i od katolika. Vladika je polazio sa kaludjerima, svećenicima i Turcima u pratnji od dvadeset i četiri osobe. Katolici ih ubiše na polju požeškom i zakopaše ih sve zajedno s njihovim konjima u velike jame. U jednoj noći sve to obaviše i jošte zelenim busenjem tako prikriše, da se nikada nije doznalo, gdje su ih ubili i zakopali. Sada se je čulo, da ide vladika katolički poslan od pape, a pravoslavni se spremahu na osvetu. Zato Pavao prodje mimo Požege u Veliku.⁵ Kako su upravo u 17. vijeku procvati razdori izmed katolika i pravoslavnih, o tom na drugom mjestu govorimo, ali i ovo je jedan gorak prinos te kršćanske nevolje.

¹ Hammer: Staatsverfassung des osm. Reiches I. str. 183.

² Lijep primjer o Budimu i drugim gradovima donosi Salamon str. 162.

³ Visita Nikolićeva god. 1660. prilog IV.

⁴ Vidi konškripciju Požege, veli se, da su bili sami katolici.

⁵ Pavla Rovinjanina Starine XXIII. 35.

Ako i nije Požega cvala pod Turcima i nije mogla cvasti, opet je bila po svome teritoriju velika. Nije opet bila toli velika, kako jedni kazaše, da je pod nju spadalo dvije stotine sela, a drugi čak četiri stotine. Ovo je previše i za županiju požešku, koju su jamačno razumjevali oni pisci, kada Požegi pridavahu pod vlast tolika sela. Požega je bila i pod Turskom priznata za grad. Ona nije niti pod Turskom imala drugoga gospodara do li samoga sultana.

Obseg grada bio je daleko preko zidina gradskih. Na gradskom zemljištu. bila su sela Drškovci do dvadeset časaka udaljeni, malo mjesto od četiri kuće, pol sata na jug bilo je mjesto Komušina sa sedam kuća, opet pol sata odaljeno je selo Seoci sa trinaest kuća, a za četvrt sata na istok bili su Vidojevci opet sa trinaest kuća, a pored njih su Arslanovci sa dvanaest kuća, a na zapad napokon Emovci sa osam kuća. Stara je tradicija u ovim selima, da nisu to sela u početku bila, već sastavni dio grada Požege. Ali mogućiji Turci pokupovaše zemlje gradske i prisvojiše si tako i ova sela naselivši se u njima. U vrijeme tursko donosila su ova sva sela u „s u m m u“ požešku. Kako već vidismo Turci pod imenom „summa“ preuzeše riječ starih dicatora u ovim stranama, a pod tim se razumjevala ukupna porezovina jednoga grada ili mjesta, koja se imala davati u carsku blagajnu, pa bilo više ili manje stanovnika.

Kada se promisli koliko je pustoselina po drugoj Slavoniji, onda se mora reći da je oko Požege cvalo poljsko gospodarstvo. Na brdima grada cvalo je vinogradarstvo u cijelo vrijeme turskoga vladanja. Vlastnici vinograda bili su i Turci, jer naši Turci piju vino i rakiju. Ta samo na naše krajiške Turke, med koje idu i požeški, pristaje ona stara poslovice: „piju kano Turci“.¹ Od zanata cvali su najviše krznari, jer ih popisuju dvadeset i šest, što uzamši prema broju gradjanskih kuća čini, da je svake desete kuće vlastnik bio krznar. To nam pokazuje i na narodnu nošnju, te možemo reći, da se je onaj narod onako nosio, kako se i sada nosi, a da nije imao nošnje današnjih Bošnjaka.

Iza krznara najjači su kožari, što je naravno, ima ih deset gospodara kuća. Da je gotovo vas narod u opancima, to nam pokazuje, što popisuju samo jednoga čizmara, komu je i pridjevak Čizmešija.

¹ Lopašić u: „Dva junaka“ str. 124 spominje u Vidovcib g. 1687 ove turske gospodare vinograda: Derviš spahija hodža požeški, Alija Muharenović, Mehmet Durmišević, Husain spahija, Husain Sofić, Alija Budarović, Ahmet Hasić. Pri popisu (1702) spominju se u Vidovcima vinograda samo na šest kopača, ali uza to pustoseline u obće dva puta više nego li cijele obradjene zemlje. Vidi se dakle, da su ovdje tečajem slijedećih ratnih godina vinogradi propali.

Pored kože ima i narodno sukno tvrdo i jako koje je obradjivalo dosta na broju krojača, popisuje ih dvanaest. Bilo je dosta kovača, mesara, drvodelaca, mlinara, stolara, gumbara. Spominje se i jedan chirurgus, valjda brijač a moglo ih je u tursko doba i više biti. Nama se ipak najzanimivije čini, da mala Požega imade toliko zlatara, broje ih osam. To nas opominje na lijepe one mnoge radnje, koje vidjasmu u samostanima Bosne a naročito u Sutjeskoj, koje su pobožni stari zlatari poklonili crkvi božjoj. Opominje nas, da naslutimo, da je u Slavoniji evao ovaj obrt i natjecao se finoćom radnje sa sličnom filigran radnjom sarajevskom i carigradskom. Opominje nas na zlatne i srebrne nakite naših žena i djevojaka, koji su znali prelaziti od roda u rod.

Pa zar nije bilo trgovaca u Požegi? pitat će tkogod. Dakako da je bilo kao i u svakom gradu pod Turskom. Sada se iza odlazka Turaka spominju samo četiri (quaestores), ali u tursko doba bilo ih je više. Jedini odlični kršćani, koji su se novcem stečenim od sirotinje raje uzdigli do ugleda i pred Turcima bili su trgovci. Požega je i trgovačko središte upravno, pak je i tržište trgovačko ne samo za požeško polje, već i za cijeli pašaluk.

Da li je bilo škola u Požegi? Nije li onakova bila kakovu Bocatius opisuje u Budimu (mjeseca novembra 1605): Sastanem kršćanskoga školnika, pak ga upitah: gdje ti je škola, a on pokaza: evo ovdje, a uz njega stoji pet dječaka.¹ Bolje je bilo u Požegi, jer su tamo franjevci sa svojim hospicijem, a gdje god njih ima, ima ma kakva škola. Luka Imbrišinović osnova školu g. 1672 o svojem trošku, u koju je polazilo više od pedesetero djece.²

Ovoliko mogosmo iz veoma oskudnih izvora da progovorimo o Požegi. O nijednom gradu slavonskom ne nadjosmo niti toliko podataka. Ali nije nam niti treba, kada svi žive pod istim državnim sustavom, koji malo gradi više razgradjuje. Znatniji je u strategičnom obziru Osijek od Požege. Godine 1626 opisuje ga carski izaslanik Atanasij Grgičević ovako; „Preko mosta sagradjena od cara Sulejmana na Dravi dolazi se pred vrata Osijeka. Ovdje se svršava kako me drugi dobro upućeni uvjeravaju kraljevstvo Ugarske. Ovaj grad Osijek jest pradavni, ali prepun od Turaka, što se i pozna dobro. Stare zidine učinjene su vrlo lijepo sa četvornim kamenima sa lijepim gradskim vratima, nove su od drva nabacane sa vapnom.

¹ Salamon str. 162.

² Lopašić: Dva junaka str. 136.

U jednom kutu staroga grada nalazio sam tri komada topova bez kola, a jedan je dug trideset i šest pedalja nelijep, učinjen od samih Turaka, jer je na njem turski nadpis. U ovom gradu moglo je biti do tri stotine kuća, izmed kojih je deset katoličkih. Mošeja ima osam.¹ Znamenit je osječki presjajni most, koji je bio dug osam hiljada pet sto pedeset i tri koraka, a sedamnaest koraka širok.² Poslije oslobodjenja jeste u gradu smjesa svakojakoga naroda, dosta Niemaca, po vjeri ima kalvina, koji su bili Magjari, dočim su u varošu bili katolici, pomiješani sa pravoslavnim kršćanima. U tursko doba koncem 17. vijeka bilo je u varoši od blata i drva učinjenih do dvije hiljade kuća. Varoš je bio tik do grada. Na daleko na zapadnu stranu prema Djakovu puno je pustih sela, koja se nisu mogla naseliti. Što bi danas jedna raja posadila, to bi sutra turski konji izgazili i uništili. Vojna cesta spajajuća Osijek sa Biogradom nije bila prilika za naseobu, već je s jedne i s druge strane bilo mnogo puta kroz duže vremena samo trkalište za pustopašne turske i tatarske konje.

Petrovaradin sam po sebi nije bio grad sa gradjanstvom, koje bi imalo kakova preimućva. On je bio upravo turski dobro utvrđeni tabor, pak je to i poslije ostao. Iz ove jake tvrđjave bdili su Turci nad južnom Ugarskom i Erdeljem. Ovdje se vidjaju lijepo zgrade tečajem ratova razvaljene. Izmed ostalih bila je ovdje divna kršćanska crkva sa krasnim slikama svetaca, bogorodice i Isusa Krsta, ali izbodene i osakaćene od kopalja i handžara turskih vojnika.³

Što su rimskim taborima bile canabae, to su Petrovaradinu bili Karlovci, koji su u vrijeme popisa (1702) po broju pućanstva veći od Požege. Puni su trgovaca i obrtnika, imadu veliki posjed od preko pet hiljada jutara, porez plaćaju kao i varošani turskomu eminu ili porezniku u Petrovaradin. Njihova je briga bila most na Dunavu i postave drvene pod osam topova varadinskih postavljati. Karlovce su Turci pri odlazku sasvim popalili i porušili. Ostadoše ipak dvije krasne crkve, jedna katolićka porušena, a pravoslavna crkva ostade cijela, sa lijepim slikama i prekrasno oslikanom kupulom. Slike su apoštola od mozaika, a tako i Isusova i bogorodićina. I ovdje nakaziše slike turski vojnici strijeljajući u oči i u prsa svetaca. Princ Eugen poznati

¹ Izvještaj Atanasije Georgicea (Grgičevića) na cara Ferdinanda II. Starine XVII. str. 134.

² Hammer G. d. o. R. VI. str. 123.

³ Bonini: Caprara (1688) str. 115.

ljubitelj umjetnosti nadje ovdje velik krasan krst, umjetno izradjen od drva, a iznutra bogato pozlaćen i pokloni ga princu bavarskomu.¹

Petrovaradinskomu eminu ili porezniku pripadao je i Slankamen, koji se bilježi, da je bio grad (civitas). To je jamačno odatle, što je imao kupelj sa slanom vodom. U kršćansko doba bilo je to veće mjesto, kada su još pri osvojenju nadjene tri crkve: dvije katoličke, a jedna pravoslavna, dakako bez krova. Grad se je ovaj dijelio u tvrđavu i varoš. Stanovništvo se dosta bavilo ribarijom na Dunavu.

Petrovaradinu pripadala je i Kamenica, ali kao selo davajući desetinu od žitka i vina i po tri radnika od jednoga selišta.

Ilok sačuvao je dugo uspomenu, da je u njem jednom sjedio kralj Nikola Iločki, da je sjedio u njem i biskup, a da je iza pada staroga Sirmija potonje Mitrovice bio najljepši grad Slavonije. Iza osvojenja vide se još ostanci kraljevskoga grada, koga nisu mogli ratni ognji izgorjeti, jer je bio gradjan od kamena, opeka i mramora. Sa starim rimskim kamenima urešenim nadpisima ogradiše Turci svoje bunare. Ali neka govori putnik iz početka 17. vijeka (1608). „Grad je na Dunavu zaštićen s jedne strane visinom brijega, s druge jamom, a opasuju ga i jake zidine. Ima samo jedna vrata pred kojima je jama, a preko nje most. Samo ovuda može se kolima u grad. Ima nekoliko crkava i samostan i visoke jake tornjeve, ali su svi pusti kao i crkva, u kojoj je kraljevska grobnica. Ima i lijepi kraljevski dvor osobitim zidom opasan, ali su mu krov, podovi i vrata tako rasuti, da je tužno vidjeti pored onakovih zidova još one lijepe prozore, koje Turci sasvim zapustiše. Oni u obće zapuštaju gradove i puštaju propadati gradove i mjesta, palače i kuće koje zadobiše. Niti najpotrebitije stvari ne rade, da im ne padnu krovovi, vrata, podovi, prozori i stanovi, kako se vidi po svim gradovima, u Budimu, Tolni, Mohaču, Vukovaru i u ovom Iloku, gdje evo lijepe kuće zapustiše, a na njihovo mjesto učiniše druge od plotu i blata, da u našim krajevima ne bi ni pastir u njima rado bivao. Prije mnogo vremena mora da je ovo bio krasan grad dobro utvrđen. Pred njime lijepo selo obasuto voćem izgleda, kao da je sve bilo jedan krasan voćnjak.“²

Katedralnu crkvu upotrebiše Turci za svoju staju konjsku. Ostadoše ipak nerazvaljeni kameni sa slikom Nikole iločkoga kralja bosanskoga i njegova sina, što stoji i danas. Pri osvojenju Iloka ne nadjoše naši ostanke svetoga Ivana Kapistrana. Svećenik Talijanac spominjani već sekretar

¹ Bonini: Caprara 1688 str. 131—132.

² Maksimilian Prandstätter, tajnik carskoga poslanika Adama Herbensteina na putu u Carigrad. Arkiv za povj. jugosl. str. 214—215.

Kaprarin pripovijeda, a mi pripovijedamo za njim, ali samo zato, da se vidi, kakova je tradicija o tijelu svetoga Ivana bila god. 1688. Kada su kršćanske vojske osvojile Budim, digoše kaludjeri tijelo sv. Ivana u jedan samostan svoj blizu Mitrovice, gdje se i sada nalazi ali se potajno drži. Ne dadu ga vidjeti nijednomu katoliku, da im ne oduzmu ovo dragocjeno blago, a opet i zato, jer da se na glavi vide strižene vlasi, kako običaju strići franjevci. Ovo bi imao biti po tradiciji katoličkoj pravi Ivan Kapistran a krivi car Lazar u Ravanici.¹ Značajna je ova pripovijest radi neugasive zavisti izmed katolika i pravoslavnih.

Kada su Turci bili gospodari obiju obala Save onda su njihovi gradovi Gradiška i Brod obuzimali obadvije obale. Samo tako može se razumjeti ona stara tradicija brodska, da su Brodjani nekada orali sve zemlje do ispod bosanskoga brda Vučjaka.² Tako je Mitrovici odgovarao s prijeka Šabac, Zemunu Biograd. Mnogo puta se ovi gradovi u krvavim bojevima spominju, ali nikad nitko nije si dao malo truda, da nam poda o njima ma kakvu sliku u tursko doba. Tekar poslije izгона Turaka kazuje nam Marsigli, da je u polju srijemskom mjesto pusto, ali puno starina, ostanaka starih zidova, kamenja sa nadpisima, a mjesto da ljudi nazivlju Mitrovica, kao da će reći Mitrov grad. Kada malo pogledaš sve ovo mjesto moraš se uvjeriti, da je ovdje cvala jedna od najvećih rimskih kolonija. Toliko je puno ovdje svakojakih rimskih ostanaka. On nalazi jošte razvaline zidina stare palače još dosta visoke, a u sredini ulazi se u podzemlje kao u kakvu crkvicu, koja ima po strani u zidinama grobnice. Poveći zidovi sa obkopima vežu Mitrovicu sa Petrovcem.³ Slična su udesa i gradovi na Dravi Valpovo i Verovitica. O Valpovu ipak znamo da je u njem sjedio komandant sa četrdeset posadnika, a u gradu da je živilo dvadeset i pet spahija. Stari grad iz kršćanske dobe držali su Turci sa ogromnim podzemnim tamnicama, ali ga nisu niti povećavali niti poljepšavali.⁴ O Verovitici ne znamo niti toliko. Nisu ovo niti bili gradovi sa starim povlastima gradova, kao što su bili recimo Požega i Osijek. Ovo je jadna slika gradova Slavonije.

III.

Slika o upravi Slavonije u tursko doba ne bi bila podpuna, da ne podademo napose sliku o ustroju Krajine i o životu na

¹ Bonini: Caprara str. 108.

² Brlić: Uspomene na stari Brod II. str. 4.

³ Marsigli: Description de Danube La Haye 1744. Tom. II. str. 45—46.

⁴ Gl. priloge opis Valpova.

Krajini. Mnogo vjekova prije dolazka Turaka u Europu cvala je u Podunavlju rimska vojna krajina. Već u vrijeme cvatućega rimskoga carstva dobivahu rimski vojnici na granici carstva i dobrovoljni doseljenici raznih naroda u mjesto plaće zemljišta pod pogodbom, da na granici po potrebi brane carstvo. Te zemlje nije mogao uživatelj prodati, a i djeca njegova imala su iste dužnosti, koje i oci njihovi, da brane carstvo i da vrše vojnu službu. Car Justinian nastavio je ovaj red, te je sagradio do osamdeset gradova od jadranskoga do crnoga mora na granicama i klancima nazvanim κλεισοῦραι, od kojih jedna pod imenom Klisa na klancu, koji vodi divnomu solinskomu polju i po imenu svome pokazuje svoje rimsko porijeklo.

Dolazkom Hrvata i Srba razbiše se ovi bedemi carstva, ali zato je ova inštitucija u desetom vijeku opet obnovljena, te je u glavnom ostala do propasti istočnoga rimskoga carstva.¹ Poslije je i srpska država po uzoru istočno rimskom imala svoje „krajiste“ i „vlastelu krajišnike“, koji su imali paziti, da „koja tudja vojska“ ne predje u državu srpsku.² Turci prihvatiše ovu inštituciju. Krajina njihova pomiče se sve više napred, kako je napredovala njihova osvojnička država. U šestnajstom vijeku prodrla je Turska osvojenjem Budima u srce Europe, te je imala krajinu, koja ide od Budima do dinarskih planina. Da brane carstvo tursko od Europe, zato su beglerbeg bosanski i budimski prvi odgovorni. Prihodi ovih zemalja ne idu u carsku blagajnu, a veliki teftendar carstva ne zna kazati, koliki su prihodi ovih zemalja, jer one troše i uzdržavaju u krajinskim gradovima carske posade, koje nose posebno ime „serhad kuli“ ili službenici na granici. Znalo se ipak da ove zemlje mogu postaviti do sedamdeset hiljada momaka.³

Nije ipak niti cijela Bosna, niti cijela Slavonija, niti cijela Ugarska bila takova krajina, koja bi uvijek bila pod oružjem već samo pokrajni sandžaci. Tako su proti Hrvatskoj lički, bihački, cernički i donekle požeški sandžak krajina. Mi možemo u Slavoniji po našim spomenicima izvjestno kazati, dokle ide krajina. Voćinski kotar spada jošte krajini, a u požeškom polju samo dokle idu turska sela, a na

¹ Zachariae v. Lingenthal: Die Geschichte des griechisch-römischen Rechts, II. Aufl. str. 255—259.

² Успенски: Значение византијског и јужнословјанског промиа и крјизи Зборникъ статей по Славяновѣдению str. 3 i dalje. Новаковић: Пронијари, Глас српске акад. I. str. 1—9.

³ Ricaut: Histoire de l'empire Ottoman liv. III. str. 425—426. Hammer: Staatsverfassung II. str. 139.

istok u Slavoniji ne ima više krajine. Samo u ovom zapadnom dijelu postoje sela, koja izkazuju, da nisu davala nikakve „rabote“, jer su služila proti kršćanima na rijeci Plovi.¹

I u Bosni možemo pogadjati, dokle je dosegula medja krajine. Tomu nam ključ podaje jedna narodna pjesma. Sastavlja se svatba Bajagić Omera i dižu se svi junaci s krajine. Bilo je to u vrijeme Mustajbega ličkoga. Prelazi se preko Bišća i Ripča na polje bilajsko, pa će reći Omerova majka:

Pod Bilajem konak konačite
Bilajci su starosidioci
Od tud nećeš svata nijednoga.²

Stara dakle Bosna ne bi spadala u krajinu, već samo turska Hrvatska. Ovako je u 17. vijeku, ali u 15. bilo je drugačije, kada je tek pala Bosna. Onda je ondje bila krajina. „Protiv Ugarske i Vlaške je vojvoda nikopoljski — ovako govori Mihajlo ostrovički (oko god. 1490) — i njegov pomoćnik vojvoda vidinski. Protiv Hrvata i Korutanaca vojvoda bosanski i njegov pomoćnik vojvoda sitinski (biti će sitnički) i tako dalje po krajinama svuda je obsadjeno carstvo.“

Ako i jeste koncem 15. vijeka druga krajina, dok Turci dalje ne osvojiše, opet je krajinski sustav ostao i za buduće vjekove, jer Turci malo ili ništa ne reformiraju. Što dalje pripovijeda naš svjedok, vrijedi i za 17. vijek. „Ovi isti vojvode“, veli on, a vrijedi za nove sandžake u tako zvanj turskoj Hrvatskoj i Slavoniji — „čuvaju sve krajine i tako znadu, šta se radi i u kojem kraljevstvu. Koji između njih pogodi zgodno vrijeme, da može zarobiti ljude, pošalje poslanika k caru moleći, da može uletiti u kršćanske zemlje. Car im tu molbu uvaži i odpusti poslanike kući, a poslanici kada imaju dozvolu, odmah dadu u svakom mjestu izvikati imenujući vojvodu, pa govori: bit ćete odvedeni u gornje predjele, pa ćete dobiti dosta muškoga i ženskoga spola i drugog svakog blaga.“³ Onda se dižu čete, razlijeću se po kršćanskoj zemlji i vraćaju se s plijenom kući, ako li ih međjutim kršćani ne sustignu.

Ovako je bilo sve dotle i na granicama Hrvatske, dok su se oci naši branili samo iz gradova. Međjutim osvojiše Turci i gradove od Klisa sve do Drave. U nje namjestiše svoje posade janjičare, a po selima opustjelim od hrvatskih stanovnika namještahu Vlahe, koji su

¹ Vidi priloge: Vočinski, ponješto kutjevački, požeški, brestovački, vrhovački, kamenski i male Vlaške.

² U zbirci „Matice hrvatske“ II. pjesma Mehmeda Kolakovića.

³ Glasnik srpskog učenog društva XVIII. str. 173—174.

pod oružjem imali da služe za onu zemlju, koju dobiše. A tko su ti Vlasi? Kuripešić opisujući svoj put po Bosni veli, da su ondje tri naroda, prvo su stari Bošnjaci katolici, kojima su Turci ostavili vjeru. „Drugi su Srbi (Surffen), koje zovu Vlasi, a mi ih zovemo Cigani (Zigen) ili Martolozi (Marcholosen). Ovi dolaze iz Smedereva (Schmedrau) i Biograda (griechisch Weissenburg).“¹ Da su ih cigani nazivali, to je jamačno samo iznimno bilo radi njihova nestašna života. Stalno im je ime Vlaha i Martoloza. Martoloz poteklo je jamačno od grčke riječi ἀρμαρτωλός, koju su Turci primili od Grka i značnuje njima kršćanskoga stražara na krajini.² Sami Vlasi spajaju oba ova imena u Mertovlasi t. j. Vlasi stojeći na turskim stražama i vojujući na kršćane.³ Kada u 17. vijeku Luka Imbrišimović piše: „U takovom žalostnom stanju žive sadanji kršćani, da će morati ili postati Vlasi, ili se svoje vjere odreći, ako im odkud pomoć ne dodje“, onda je očevdno htio reći, da će i njegovi vjernici katolici postati turski stražari proti kršćanima iliti turski vojnici.

Korak po korak uz napredak Turaka napreduju s njima i Vlasi. Još u 17. vijeku napreduje ova seoba. Kada ratno vijeće obavještuje cara Ferdinanda II. (1638), da Turci utvrđuju Cetin, vele i to, da se je do sto i dvadeset turskih i vlaških kuća namjestilo u Velikoj Kladaši.⁴ Turci se sele u gradove, a Vlasi po selima. Ali nisu niti u gradovima sami Turci. Jednom zagovava Vlahe general Herbenstein (1598) i veli da nisu tako nevjerni. Oni da će izručiti Pakrac i Veliku, čim se primakne naša vojska, oni da sačinjavaju većinu posade. „Tvrđje bi se ove“ — veli on — „ako se predobiju mogle i držati, jer će ih podupirati Vlasi hranom i oružjem“.⁵ Kada su se drugi put iz Like preporučali, da predju na našu stranu, preporuča ih senjski kapetan Frankol (1605), jer da su „oni Turcima Liku do sada uzdržali“.⁶

Vlasi imadu svoje vojvode. Kada je vladika Raislav htio da predje (1596) na našu stranu, stoji uz njega Miloš vojvoda i Bogdan aga, a onda jusbaša, odabaša, vešlibaša, harambaša i mnogi knezovi.⁷ Imali su i svoga glavnoga vojvodu, kako nam svjedoči narodna pjesma. Maljkovića Stjepana ljutoga poturicu odlikova Mustajbeg lički najprije

¹ Rad jugoslavenske akademije LVI. str. 162.

² Diefenbach: Völkerkunde Ost-Europas II. 114.

³ U Maloj Vlaškoj nazivlju jedno selo „Mrtovlasi“. V. prilog Male Vlaške.

⁴ Lopašić: Acta confiniaria II. str. 364.

⁵ Lopašić: Acta confiniaria II. str. 197.

⁶ Lopašić: Acta confiniaria I. str. 266.

⁷ Lopašić: Acta confiniaria I. str. 214.

da mu bude bajraktar, a kada se je osobito odlikovao u jednom pohodu na kršćane, onda veli pjesma:

„Mustaj beg ga dobro darovao,
 Pripe njemu od zlata čelenku:
 „Kad je tako Maljković Stipane
 Više nećeš nositi bajraka.
 Eto t' čitluk na Vučiću mome
 Eto tebi deset kuća kmeta.
 Ja ću tebi kulu načiniti
 Dosti s' bio agin bajraktaru.
 Sad ćeš biti krilo od sve Like,
 Eto t' vladost na svoj ličkoj raji,
 Svom ćeš ličkom upravljati rajom,
 A često ćeš begom vojevati.
 Što ti rečeš Mustajbegu svome,
 To će tebe beže poslušati.
 Kog posičeš, za toga ne pitam.
 Nek svi čuju po Lici Ličani.“¹

Vlasi u našoj slavonskoj krajini ne plaćaju desetine niti rabote, već samo carski harač, a odslužiti imadoše na rijeci Ilavi proti Hrvatskoj. „Neque decimas aut labores gratuitos dabant, stabant qua confiniarii habendo vigiliis ad fluviolum Ilova“², ili „contra christianos pugnant“, ili „servitia militaria praestabant“. Što ovdje naši spomenici nepobitno dokazuju, da Turci i s Vlasima zajedno sačinjavaju tursku krajinu proti Hrvatskoj, to nam pokazuje i narodna pjesma. Digli se glavni turski junaci na krajini i onda veli:

„Za njim' drma tri sta konjanika
 Pola Vlaha, a pola Turaka,
 Vlah i Turčin naporedo skaču.“³

Nije zato niti njima cvalo življenje, jer ih turski age i spahije ipak pritiskahu i da polaze na vojnu i da njima plaćaju, rade i službuju.⁴ Dapače strašni pritisak od Turaka i kršćana s naše strane silio ih, da se sele iz turske krajine u krajinu hrvatsku.

Ovako dolazimo da govorimo o životu na Krajini, kakav je bio neposredno prije velikoga rata za oslobodjenje u sedamnajstom vijeku, a propratit ćemo to sa slikama, koje nam podaju narodne pjesme one dobe. Onu bolnu rečenicu: „O krajina krvava haljino, krvav bio ko te zavrgao“ tumači lijepo pjesma mohamedovska:

¹ Iz zbirke „Matiice hrvatske“ pjesma XXI. Mehe Kolakovića.

² Tako se redovito ponavlja počamši od str. 74 naših priloga.

³ Hörmann: Narodne pjesme II. str. 397—398.

⁴ Sravni naše priloge osobito XXXV. o maloj Vlaškoj.

„Ovaka je krvava krajina:
S krvi ručak, a s krvi večera
Svak krvave žvače zalogaje
Nigda bijela danka za odmorka.“¹

Iza najgroznijih događaja vapi pjesma mnogo puta zdvojnim glasom:

„A što ćemo, takva je krajina.“

S obadvije strane osiguravahu se najprije jakim gradovima. U 16. vijeku bio je običaj, da su na krajini grad gradu davali znakove lumbardama i mužarima, da iz susjednih gradova uzmognu što prije u pomoć priteći onomu gradu, od koga su čuli pucanje.² Ovako je bilo na strani turskoj i kršćanskoj. O kršćanskom zazovu pjeva narodna mohamedanska pjesma:

„Viknu bane, a spomenu Mata:
„Hajd Ivane upali topove!“
Pali Ivan Vranka i Zelenka,
Pa za njima dvanaest lumbarada.
Kad na Zadru pukose topovi,
Svaki znade po kamen kotaru,
Da je larma kod Zadra kamena
Te sa kule pukose mužari.
Po čardacim deru zembereci
A po stražam puše kaljunovi.“³

S turske je strane isto tako:

„Sad s Kladuše drmnuše topovi,
Na Cazinu b'jelu odpukoše
Pa na Krupi opet odpukoše
Sva s' uzjari serhat i krajina.“⁴

Drugi put opet, kad je kršćanski neprijatelj već provalio:

„Brže brate na gornje tavane
Gdjeno leže gvozdene prangije.
Prangijama podaj vatru živu.
Kad ispališ gvozdene prangije
Ti se vrati u donje odaje,
Pa ti bajrak uzmi s čiviluka,
Iznesi ga na rosnu livadu,
Nek se kupe pod bajrak junaci.“
Pripali mu gvozdene prangije.
Ode vesak niz tursku krajinu.
Sve palanka palanku doziva,
Sabraše se brda i doline,
Časom pade stotina drugova.⁵

¹ Hörmann: Narodne pjesme Mohamedovaca I. str. 294.

² Smičiklas: Poviest hrvatska II. dio str. 96.

³ Hörmann: Narodne pjesme II. 315.

⁴ Hörmann: Narodne pjesme II. 208.

⁵ Hörmann: Narodne pjesme str. 5—6.

Nije dosta bilo obrane od gradova, već se moralo učiniti što gušćih straža na mjestima pogibelnim i da budu jedna od druge ne daleko. Zvali se čardaci kućice na četiri stupa. Riječ dolazi od perzijskoga čartak (čar značenjuje 4) odatle turska čardak, što stoji na četiri stupa.¹ Sama riječ pokazuje, da su naši po primjeru Turaka pravili „čardake“, pak zato i rabe ovu tursku riječ. „Čardaci — veli Valvarov — zvali su se takove kućice od drva na tri ili četiri stupa kao gnijezdo sokolovo, komu se je moglo dospjeti samo sa skelama. Onaj koji straži na čardaku, ima da puca, čim vidi, da dolaze Turci. Na taj glas lete svi iz bliza i daleka na onu stranu, odakle se čulo pucanje.“² S ovim suglasno pjeva narodna pjesma. Govori ban zadarski:

„Ja ne mogu kotar sačuvati,
Cesto Turci trču na Kotare,
Robe, pale, tešku žalost grade
Siću momke, odvođe divojke
Gone vôle, a siću težake,
Pale naše kule po kotaru.“

Da se uzmognu braniti, prave čardake po savjetu Jovana Mitrovića, koji prema turskim prilikama svjetuje, da prave čardake i

„Podigoše mlade Kotorane,
Izvede ih u planinu bane.
Obaraju siću u planinah,
Sve dan po dan za pun mjesec dana,
Dok na stazah pogradi čardake.“

I onda veli Jovan:

Trideset smo metnuli čardaka
Sad upiši triest harambaša
Svakom podaj po triest družine
Nek čuvaju u gori čardake.

Svakomu harambaši daje po trideset konopaca pa veli:

„Ako l' Turčin prez oglasa prodje
Višaj sebe i svoju družinu.“

Onda izabire momke:

„Sve po oku i po mrku brku,
Koji znadu pušku odapeti
I na pušci nišan ufatiti,
Na zapetu pušku udariti,
A za golu sablju prifatiti.“³

Još i sa čardacima nije bilo dosta sigurnosti. Trebalo je paziti i na klance, kroz koje se martolozi Turci i Vlasi mogu provlačiti.

¹ Popović: Turske riječi. Glasnik srp. uč. dr. 59 str. 248.

² Valvasor: Ehre des Herzogthums Krain IV. sv. knj. XII. str. 115.

³ Iz zbirke „Matice hrvatske“ 16. pj. Mehe Kolakovića.

Tako je jednom njeke posjede na krajini Fausto Vrančić imao da dobije, te se je radilo o tom: hoće li se zatvoriti klanci.¹ Crni su to klanci, zato ih narodna pjesma zove „klanci jadikovci“ po više puta. Evo jednoga puta:

„Do zorice da se sastanemo
Kod studene vode Žeravice
Viš onoga klanc a j a d i k o v c a,
Gdjeno majke jadikuju sinke,
Udovice cvile zaručnike,
A sestrice braću oplakuju.“²

Upravo ova opreznost, da se zatvori svaki putić i svaki prolaz, pokazuje nam, koliko je bjesnilo bilo u turskih martoloza. Oni svaki čas provaljuju u kršćanske zemlje, da robe i krađu i odvođe momke i djevojke. Suvremenici bilježe na stotine takovih provala u godinama podpunoga mira.³ Upravo iza dužega mira dopomognu se do boljega blagostanja kršćanska sela, a to Turcima ne da mirovati. Evo što poručuje krčmarica turska uhodnica ličkomu Mustajbegu:

„Mustajbeže što se od vas radi?
Što vas do sad na kotare ne ima,
Evo ima za sedam godina,
Kako agu izgubiste svoga
Moga pobru Glumca Osmanagu.
Vaši puti travom zarastoše
A bunari listom zapadoše.
Kotorani mamur* i zendjili**
Po kotaru usiv usijali,
Rodila im bjelica pšenica,
Kud rodila bolje sazorila.
A podraslo mnogo djevojaka,
Zbijaju se mobe po kotaru,
Žetelice kićene djevojke,
Da ih vidiš lički Mustajbeže,
Kad izidju, pa žanju pšenicu,

¹ Lopašić: Acta confiniaria I. str. 158. Isto tako sa strane turske veli se o begu bosanskom: „und von Cladosch will er mit 80 phärdten die weg und bāss verwachten“. Ibidem str. 182—183. Gl. i Lopašić: Grad Bihač str. 67, gdje se nabrajaju straže „u šumah i klancih“, da Bišćani mogu težati zemlje sve do Zavalja.

² Pjesmarica Matice dalmatinske str. 174.

³ Mittheilungen des k. k. Kriegsarchivs 1885. Heft II—III. str. 153—179. Türckkenoth und das Grenzwesen in Ungarn und Kroatien während der sieben Friedensjahre 1575—1582. Gledaj i Valvasor Ehre des Herz. Krain IV. str. 115 i na mnogim mjestima.

* Siti i pijani.

** Bogati.

Sve se b'jele kao labudice,
 Tu bi tvoja zadobila vojska.
 Kotorani mamur i zendjili,
 Izišli su beže na stanove*
 Zbijaju se na zbojeve ovce
 Ovce bleče, mali janjci kmeče,
 Krave riču, a volovi buču.
 Jutro rano u radjanje sunca
 Pastirice kad izjave ovce,
 Zapjevaju kod njih pastirice,
 Dologaju djeca kod goveda,
 Popijevaju starci pod oklinci
 Pod oklinci kod mladih teocâ.
 Po kotaru crkve ispravili,
 A zvonike na njih podignuli,
 Sastaju se svake nediljice,
 Vavik idu crkvi namastiru,
 A ti beže ni mukajet nisi.
 Digni beže svu široku Liku,
 Hodi meni u kotare sidji
 U nedilju koja prva dodje,
 Na Duboko Jablanici crkvi.
 Tu će sajam biti na Dubokom
 Tu će saći obadva kotara,
 Mlogo biti vezenih kočija
 U kočijah lipih divojaka
 I gospoja kotarskih srdara,
 Tu bi tvoja zadobila vojska.¹

Kao da odgovara ovoj babi izdajnici Kuna Asan aga kninski kupi svoje krajišnike, pak im kaže:

„Ja i bogom draga djeco moja
 Poći ćemo niz kotare ravne,
 Ići ćemo kotar porobiti
 Na kotaru lijepa roblja ina:
 Skoro jesu mlade dovedene,
 A djevojke niesu izljubljene,
 Sad je roblje u najljepše doba,
 Pak mi ćemo roblje zarobiti,
 U carevu zemlju izvoditi,
 Pak ćemo ih skupo prodavati.²

Imade i manjih četa i s jedne i s druge strane, koje idu samo da porobe, pa da odvedu ljudi ili blaga. Ove čete veli Valvasor, da

* Ljetnici — gdje osobito blago pase.

¹ U zbirci „Matiice hrvatske“ pj. 58 Mehmeda Kolakovića.

² Vienac Kačiću prigodom stogodišnjice njegove str. 95.

rijedko pale.¹ Ovakova je četa i ona u narodnoj pjesmi, gdje tri glavna junaka turska idu:

„Sa Udbine na kamen kotare
Ni u jednog pare ni dinara,
Da s' napije na Udbini vina.
Svili četu u kamen kotare,
Ne bi l' oni štogod zadobili,
Makar Vlaha našli kod volova,
Da ga dadu za mješinu vina“.²

Nisu samo s turske strane dodijavali na krajini hrvatskoj, već i s naše strane dodijavaju mnogo Turcima i u većim vojnim zborovima i u četama. Tri godine prije velikoga rata oslobođenja (oko 1680) piše kaimakam paše požeškoga „svoj kolikoj gospodi po kraini horvatskoj.“ „Nikoliko vas terete raju budući vire jedne, ter to činite, a dobro znamo, da to vi ne činite sa znanjem velike gospode, mi znamo vas ki ste glave, ali otvorite oči, zašto se bojimo, nećemo moći dati djevapa (odgovor) vašoj velikoj gospodi, zato dajte mir raji, kako smo i mi dali za zimus, a na lito čegova sabla onoga će i raja.“³ Prema ovomu historijskom svjedočanstvu evo što kaže pjesma muhamedovska:

Zacvilila ispod kraja raja,
Raja cvili u begluk mehani,
Pa se moli Liki Mustajbegu:
Sladki beže ljubimo ti ruku,
Daj oko nas ti postavi stražu,
Nek vam raja podfaća litinu.
Već se zulum podniti ne more
Od djidije Vida Karlovića.
Često trče medju vašu raju,
Pa izsiče kod pluga težaka,
A otira ispod pluga vôke,
A otima krave od telaca,
A odjavi ovce od janjaca.
Ako stražu postaviti nećeš
Sva će vaša odustati raja
Pod principa uskočiti kralja.“⁴

¹ Valvasor: Ehre des Herz. Krain IV. str. 115.

² Hörmann: Narodne pjesme II. str. 473.

³ Prepis u zbirci gosp. Radoslava Lopašića. U Požegi oko 1680. Sr. i naših priloga br. IV., gdje susjedni kapežani nalažu njeke danke podanicima biskupa zagrebačkoga u Vaškoj — jedinim podanicima, koji na turskoj krajini u ime priznanja staroga gospodstva podavaju jošte i u tursko doba biskupu zagrebačkomu.

⁴ Iz zbirke „Matice hrvatske“: Pjesma iz Ostrovica Bećira Islamovića. Sličan primjer ima i u Hörmanna I. str. 25, da ne može biti: „jedna raja, a dva gospodara“.

Ovo trpi raja u malom ratu, a jao si ga i pomagaj raji, ako se kraj njezinih sela valjaju velike sultanove vojske. Onda ne staje raje i njihovih jadnih sela kao pljeve na vjetru.¹ Ako i to nije, raja valja da doprinosi za svaki rat svega što ima, kako svjedoče tolike zgode, čime se opet lijepo slaže narodna pjesma:

„A na raju tain navatio
Na torove — ovce i ovnove
Na podrume — debele volove
Na begluke — ječam i pšenicu
Na knezove — vino i rakiju
Da sanose Krki na obalu.
Kad u jutro bio dan osvanu,
Gleda aga Krki na obali,
Ide raja sa četiri strane,
Zbija s' tain za nedilju dana.“²

Ostanimo međjutim kod svakdanjega na krajini maloga rata. U vječnom ratu procvaše mejdani, ali pored njih ratna lukavost sa nevjerom, a iza nevjere dolazi grozna okrutnost i sužnjevanje. Mejdani evali su na krajini. Spomenut ćemo da je takov veliki mejdan bivao izmed Hrvata i Turaka g. 1544. U vrijeme kratkoga primirja predlože mejdan mlada gospoda hrvatska. Na mejdanu sudjeluje do dvije stotine vitezova s jedne i druge strane.³ A poznato je kako je Nikola Zrinski htio da bije mejdan sa Mehmedpašom bosanskim, ali mu je to zabranio kralj Ferdinand I.⁴ Ovakovih bezbrojnih mejdana pjeva nam i narodna pjesma, tako da ne ima mejdana, jedva bi i bilo krajiških pjesama. Mejdani su stereotipno jednako opjevani. Najprije se udara kopljem, onda sabljom i tako dalje. Napokon se uhvate u koštac, pak se nosaju ljetni dan do podne. Jednom se dapače svršava: „pa zaspao jedan na drugome“.⁵ Mejdan najveći izmed Halila i Filipa Madžara obsize do dvije stotine stihova.⁶ Svi su mejdani najbombastičnije oslikani, a skoro svi jednako. Po tom zaključujem, da naše narodne pjesme mohamedovske u mejdanske

¹ Gledaj priloge br. XXIV i br. XXV u osječkom kotaru i Valpovštini, gdje je mnogo sela nestalo u posljednjem ratu. Za Ugarsku a vrijedi i za Slavoniju: Salamon: Ungarn in Zeitalter der Türckenherrschaft str. 203 navodi za to primjera.

² Iz zbirke „Matice hrvatske“: Pjesma 16. Mehmeda Kolakovića.

³ Istvanfi: Historia Hungariae Coloniae 1724 p. 169.

⁴ Dr. Steinwenter: Eine Episode aus dem Leben des Grafen Niclas von Zrini u programu gimnazije marburške g. 1889.

⁵ Hörmann: Nar. pjes. II. 202. Mejdan izmed Halila i Ilije Kotarca.

⁶ Hörmann I. str. 491 stihovi 1596—1755.

pjesme među opise iz starijih pjesama. Svi su tako obilno opisani, da ne možemo ovdje podati primjera.

Niti mejdan ne obavljaju Turci viteški bez lukavosti i prevare. „Turska nevjera“ ta je riječ kroz dvije stotine godina svakomu na ustima. Osobita im je lukavost, da se preobuku u haljine susjednih hrvatskih vojnika. „Ovi ljudi“ — veli suvremenik Valvasor — „preoblače se u haljine raznih naroda, govore razne jezike, kriju se i po šumama, a poznavaju sve staze i puteve, te prodru kadgod i u Krajnsku.“¹ I narodna pjesma ima po sto puta takova preoblačenja i kršćanina u tursko i Turčina u kršćansko odijelo. Najčudnija mi se učinila preoblaka Budaline Tala, gdje se obukao u popa, a svoje drugove Turke za djake. Tale služi liturgiju i vjenčava, a Turci mu dvore, dok on ne migne, da se siječe.²

Prva je posljedica ovim pohodima, da nahvataju roblja, zato valja da gledamo sužnje i sužnjevanje njihovo, odkupe grozne, a okrutnosti još grozovitije, koje se danas mnogomu čine i nevjerojatne. Lov na ljude traje neprestano i s jedne i s druge strane. Kada Senjani hvataju Turke i Židove zagovara ih kancelar Rudolfa II. Faustin Vrančić, da moraju imati svoju zaslužbu na onim strašnim stražama. Pa što je zato, ako i kršćane hvataju, ta to su Vlasi grčke vjere, za koje nije šteta, da ih hvataju.³ Nadvojvodi Karlu opet treba za mornaricu ljudi, pak traži na hrvatskoj krajini, neka mu šalju, koji imadu sužanja turskih i vlaških, da ih meće na svoje galije,⁴ čemu odgovara cvileća mohamedovska pjesma, koja više puta pjeva sužnjevanje na galiji.⁵

Glavna je stvar s jedne i druge odkup. „Ako tkogod od naših bude sasuznjen“ — veli Valvasor — „batinjaju ga Turci tako dugo, dok ne obeća tako velik odkup, da će ga jadnik jedva smoći. Batinjanje biva ovako. Povale ga potrbuške na klupu, a dvojica sa ljeskovačama s jedne i druge strane biju ga od glave po plećima i sve dolje do peta. Kada su ga na jednoj strani dobro izbili, okrenu ga, pa opet od glave po obrazu, prsima, trbuhu i opet do nogu. Ovaj postupak ponavlja se dan na dan, pa na siromašnom čovjeku rastrgaju po deset i dvadeset i stotinu palica, jer čim se jedna raskida, uzimlje se druga. Svaki dan ide sve na više i na gore. Zatim ga

¹ Valvasor IV. str. 115.

² Hörmann II. str. 171—173.

³ Lopašić: Acta confiniaria g. 1590. I. str. 161.

⁴ Ibidem str. 154.

⁵ U zbirci „Matice hrvatske“, pjesma Mehmeda Kolakovića.

okuju u željezo teško petnaest do dvadeset funata. Ovako izmučen čovjek obeća odkup mnogo puta veći, nego što je cio njegov imetak. Mjesto sebe metne svoga taoca, a on ode prosjačiti u kršćanstvo noseći oko vrata svoje verige, da ga svijet znade i da mu se smiluje. Malo bolje radilo se i na našoj strani.¹

Ako i Turci ucjenjuju jednoga čovjeka na tri hiljade talira, koji se tek nada, da će ga izbaviti baština od njegova ujaka,² opet tuže se Turci mnogo puta na ucjenu hrvatsku, da uzimlju od siromaha čovjeka ono česa ne ima, već mora da izprosjači.³ U narodnim pjesmama dakako da ide sve na tovare blago. Teška je dakako tamnica sužnju. Tako svili Mrdanagić Mujo:

„Žarko sunce jesi l' obasjalo,
 Jesi l' našu Liku ogrijalo,
 A i moju u Raduču kulu,
 I u njojzi ostarilu majku,
 Je l' mi mati jošte u životu,
 Spominje li Muju jedinoga?
 Evo tvoga u tamnici Muje,
 U tamnici brinjskog kapetana
 Sve dan po dan dvanaest godina,
 Već na meni koža izpucala,
 Po puklinah* porasla mašina,
 Već je meni gvoždje dodijalo,
 Meni halka vrata priglodjala,
 Na gole se žile oslonila,
 Bukagije noge prežuljale
 Na gole se kosti oslonile.“

Velik je silnik Mrdanagić Mujo, pa ga kapetan ne pušta, nego uz najveću ucjenu, kada ga je Mujo zaklinjao, neka ga za Boga ucijeni. Kapetan mu veli:

Jutros ću te Mujo uciniti,
 Ako mogneš dati dugovanje,
 Pustit ću te do Raduča tvoga,
 Hoš mi dati ti za svoju glavu:
 Gotovine stotinu dukata,
 Zlatan ćurak ličkog, Mustajbega,
 Desnu ruku gazi Čejvanage,
 Dug dolamu Vrcić bajraktara,
 Dati kalpak Tale Ličanina,

¹ Valvasor: Ehre des Herzogth. Krain IV. str. 7—8.

² Lopašić: Acta confiniaria I. str. 297.

³ Mnogo primjera u „Starinama“ XI. i XII. od dra. Račkoga: Dopisi između krajiških, turskih i hrvatskih častnika u Sisku.

* Pukotine na koži.

Zlatna puca dizdareva sina,
A čelenku Gjulić bajraktara,
Ledenjake Maljković Stipana,
Kakvih pušak na svoj Lici ne ima.“

Teško će dobiti ledenjake Maljkovićeve misli Mujo, ali neće biti tako teško dobiti ruku Čejvanaginu:

Neće aga ruke požaliti
Odrizat će iz ramena ruku
Za svog pobru Merdanagić Muju.“¹

Ovo su najstrašniji zahtjevi od kršćanske strane po mohamedovskim pjesmama. Jošte su Turci grozniji. Historijska je istina da su sa kapetana Stjepana Sorića, kada ga uhvatiše u Ribniku, najprije živu kožu derali, a zatim ga nabili na kolac.² To su mnogo puta činili, kako svjedoči hrvatska narodna pjesma. Senjanin Tadija skupio čet. Kada dodjoše u goru, dade oderati živa ovna devetaka i jarca od sedam godina:

„Oba živa oderao brava,
Pa ih pusti u jelovo granje,
Grana dirne, stoji dreka jarca,
Ovca ćuti i ne pušta glasa.
Tada reče Kotorac Ivane:
„O Tadijo našoj četi glavo,
Zašto pusti žive oderane?“
Progovori Senjanin Tadija:
„Vidite li moja braćo draga,
Kakova je muka na živini,
Još je veća muka u Turaka,
Kad našega uhvate junaka,
Koji može muku podnijeti,
Da ošuti moja braćo draga,
Ka' oderan ovan kroz planinu.
Koje l' muke otrpit ne može,
Od mene mu Bogom prosto bilo,
Nek se vrati Senju na krajinu.““³

Turci glavne svoje dušmane nabijaju na kolac, pošto su ih ljuto izmučili:

„Tale uzja(ha) junačkoga bana
Pa ga bio pletenom kandžijom
Dok on nadje trnovoga kôca,
Pa je bana na kolac nabio
Okrene ga do Janoka grada:

¹ Iz zbirke „Matice hrvatske“ br. 20. pjesama Mehe Kolakovića.

² Brusoni: Storia d'Italia. Torino 1680. lib. XVI. pag. 53.

³ Pjesmarica „Matice dalmatinske“ str. 178.

„Gledaj bane do Janoka grada
Kad će tebi indat* dolaziti.“¹

Više puta dolazi u mohamedanskim pjesmama kao osobita muka, da oko zaslužnenog junaka dadu zaigrati kolo djevojaka. Tako da je Zadrani ban stastavio kolo, kada je kanio dati pogubiti turskoga junaka Omera Hrnjičića. Ban veli:

„Dobavit ću dilber Angjeliju
Iz Primorja sestru Smiljanića,
Kad posadim sjeći Hrnjičića,
Natjerat ću triest djevojaka,
Nek uhvate kolo oko njega,
Nek Omeru smrću opjevaju,
Na sramotu svoj butun krajini.“²

A zašto je ban dopremio i dilber Angjeliju? Hotio Omer da ju otme, pak mu se ban ruga. Mi smo više puta u ovoj raspravi imali prilike, da kažemo, kako su Turci lovili djevojke na silu, pak tako biva i na krajini. Ali ovdje biva mnogo puta s voljom djevojke i turske i kršćanske, koje svu lukavost upotrebljuju, da se dovinu svoga junaka. Ljubav vjere ne poznaje. Tako govori banova kći po mohamedovskoj pjesmi svomu ocu:

„Meni kaže Gavranova Mitra:
„Gospojice bjelogrla Janjo
Sto miluješ Duždević Mihajla?
Da ti Turke vidiš krajišnike,
Pa da vidiš sokola Halila,
Namah bi te uhvatila zima;
I njegova Tanković Osmana
Tresla bi te troljetna groznica;
I njihova Nuka bajraktara
Odmah bi te zaboljela glava.“³

Otmica djevojke jeste na dnevnom redu u krajiškim mohamedovskim i kršćanskim pjesmama, a od otmica radjaju se mejdani sa obadvije strane. Malo ima pjesama, gdje se ne bi pjevala otmica djevojke, a gotovo i ne ima pjesme ob otmici, da ne bi bilo mejdana.

Ako mohamedovske pjesme toliko puta pjevaju, kako je kršćanska djevojka čeznula za njihovim junakom, to je od oholosti, koje je pun svaki odličniji Mohamedovac prema kršćaninu. I jesu Turci toliko kićeni, da su mogli smutiti kršćansku djevojku. Turčin na konju udivljuje Evropejca. „Ne ima ljepšega pogleda“ — veli Busbek —

* Pomoć.

¹ Hörmann: Narodne pjesme II. str. 328.

² Hörmann: Nar. pjes. II. str. 42, a tako isto i na strani 191.

³ Ibidem str. 61.

„nego što je turski vitez na konju, ako na kakovom kapadočkom sirijskom ili kakovom drugom konju izjaši, kojega orma sva sjaje u zlatu, srebru i dragom kamenju. On sam obučen u sjajnu odjeću od zlatne ili srebrne stvari, lahke ili teške svile ili od kakve druge stvari, ali sjajne grimizne ili plave boje. Sa obadvije strane nosi toboce, u jednom je luk, a u drugom bojadisane strelice, obadva prekrasno radjena, kako ih podaje zemlja Partâ. Iste je radnje i štit, koji nosi na lijevom ramenu i podoban da zapriječi udarce od mača ili buzdovana. U desnoj ruci nosi spahija — ako možda neće da mu bude slobodna — lahko koplje, zeleno bojadisano. Oko pasa obavio kratku dragim kamenjem posutu sablju, na sedlu mu visi buzdovan.“¹

Koje čudo da je to narodna pjesma još više uzvisila. Najsjajniji je primjer, kako je obučen Halil u svojem mejdanu sa Filipom Mađžarinom. Pjesma pjeva:

„Pa se stane Halil oblačiti
 Najnapreda gaće i košulju,
 Pa obuče džemedana zlatna,
 Na prsim mu bjehu upleteni,
 Upleteni almas kamenovi.
 Pa obuče tri gječerme zlatne
 Zlatna puca s obadvije strane.
 Pa obuče crvene čakšire:
 Na čakširam od srme su kovče,
 Kuda švovi tud gajtani zlatni.
 Pa obuče crvenu dolamu
 Od crvene mljetačke kadife,
 Kuda švovi tud gajtani zlatni,
 Svilenim se pasom opasao:
 Pa na pleći toke oblačio,
 Same toke od četiri oke,
 Sve su toke od suhoga zlata,
 Na dva rama dva kanata zlatna
 U kanatim almas kamenovi.
 Pa na glavu kalpak nataknuo,
 Na kalpaku dva direka zlatna,
 Na jednome bijaše direku
 Bijaše mu ptica prepelica,
 Od zlata je ptica izljevana
 Pa na kalpak udari čelenke
 Sve čelenke od suhoga zlata itd.

Niti naš suvremeni svjedok ne slika junaka i ne može ga oslikati bez oružja sjajna, a niti narodna pjesma. Mi dijelimo oružje od junaka, jer je oružana najdragocjenija riznica od djedova svakoga

¹ Busbequii: Epistolae III. p. 245 u Zinkeisen III. str. 169.

spahije. Sjetimo se samo spomenute već oružane velikoga vezira Rustena. Krasote i dragocjenosti u oružju tolike su u turskih spahija, da ih jedva i najbombastičnija narodna pjesma ponješto pretjeruje:

Pa po pasu bensilah opasa,
 Za bensilah puške zadjenuo.
 Kake su mu puške u silahu?
 Nit kovate nit čekićovate,
 Sam' od suha zlata izljevate,
 Pa od gvoždja nigdje ništa nema
 Osim c'jevi i plamnih tabana,
 Ostalo je sve od suha zlata,
 U dva cv'jeta dva kamena draga.
 Pa pripasa sablju dimiskiju:
 Sve joj kore u zlato salite,
 Uz kore mu opletana guja,
 Na balčak mu naslonila glavu,
 Zinula je baš ko da je živa.
 Pa on uze pušku džeferdaru
 Od dva grla od četiri zrna,
 Niz pušku mu dvanaest karika,
 Svaka pafta od suhoga zlata.
 Pa dohvati koplje s čiviluka:
 I kakvo je koplje kostolomno,
 Do pol koplja u krv ogreznulo,
 Od pola je kožom opšiveno,
 A koža je od ljutoga vuka,
 Nasred koplja utegnuto zlatom,
 Na vrh koplja od medjveda glava,
 Kopljem makne a glava mu zjevne.

A kakvi su konji njihovi? I za to imamo historijsko svjedočanstvo. „Već kao ždrijebe“ — veli suvremenik — bude konj uzgojen i njegovan skoro kao dijete. Ljubeznim riječima priučava ga gospodar na svoj glas, a tako i njegov gojitelj. Vrat i grivu kite mu svakojakim čarolijama, da ga obćuvaju od zlih upliva i čarolija; batine i bića gotovo nikada ne rabe. Nemiran i oporan konj rijedkost je u Osmanlije. Kad mu spahija migne, prikloni koljeno k zemlji, da ga laglje uzjaše. Čim gospodara vidi, već hrže od veselja. Konji se hrane prema naporu, ali se ne prehranjuju. Mogu više podnesti nego li kršćanski. Konj je urešen u zlatnu i srebernu ormu tako, da je orma više puta više vrijedila nego li najdragocjeniji konj.¹

Uzamši ovaj opis preda se možemo reći, da narodna pjesma mohamedanska prema ovom vjernom historijskom opisu jedva pretjerava kada pjeva:

¹ Bassano u zbirci Sansovinovoj list 72 i 73 i Busbeck 167—169.

„Ode svoga timariti gjogu
 Mlakom vodom i raki-safunom.
 Dobro gjogu timar učinio,
 U sundjer mu vodu pokupio,
 Previ čebe, a sedlo mu baci,
 Udario rahta na djogata,
 Niz raht mu je sto i dvadest kita,
 Svaka kita od suhoga zlata,
 Pa ga pokri puli abaijom:
 Abaija zlatom izvezena,
 Na unkašu bjehu mjesecevi
 Od suhoga načinjeni zlata.
 Zauzda ga gjemom studenijem
 Od suhoga ispletena zlata
 I rešme su kite opružene
 Zlatne kite niz obraze gjogu,
 Na prsim mu danica zvijezda,
 A na čelu sjajna mjesečina,
 U mjesecu alem kamenovi“.¹

Mnogo su turska gospoda držali do svojih „kula i gradova“ i mnogo ih puta opijeva narodna pjesma. U Lici ne samo da su Turci sačuvali stare gradove, koji su propali tek poslije pod našom vojničkom upravom, već i oni gradiše.² Tako je bilo i u Pounju, gdje se drže mnogi gradovi obilni prostorom i jakim tornjevima.³ I u slavonskoj krajini drže se neki gradovi, kako svjedoče naši popisi.⁴ Turci vole graditi visoke kule makar ne i široke, kako je eno onaj Turčin u svetom Gjurgju u kutjevačkom kotaru od materijala stare razvaljene crkve sebi sagradio kulu na tri kata, a u svakom katu tek jedna soba i jedna komora.⁵ Narodna pjesma to osobito kiti po više puta. Evo jednoga takova kićena opisa:

„Hajde malo još naprijed podji,
 Ti ćeš vidjet još sedamnaest kula,
 Jedna kula po na jandan sama,
 Ponajviša i ponajljepša je,
 Iz nje čošci sa četiri strane.
 Prekrivena limom bijelijem
 A sačari tenećetom žutim,
 I na kuli od zlata čelenka,
 U čelenci dragi kamenovi,

¹ Hörmann: Nar. pjesme I. str. 472.

² Lopašić: Acta confiniaria III. str. 45. Opis Like od biskupa Glavinića.

³ Valvasor: Ehre des Herzogthums Krain sv. IV. str. 8 i dalje.

⁴ Gl. priloge: Vočín, Brestovci, Kamensko, Vrhovac i Mala Vlaška.

⁵ Prilozi o Slavoniji str. 179.

Iz njih liju mavi plamenovi,
S žarkijem se zavadili suncem.
Okolo kule kamena avlija,
Na avliji gvozdena kapija.
To je kula Orlanović Muja“.¹

Sjaj spahija na našim stranama tek je odsjev onoga velikoga sjaja koji je razvijao sultan, veliki vezir i drugi velikaši turskoga carstva. Sjaj polazka sultanova u Drinopolju (1683) ne ima primjera u historiji svih vjekova.² Šator velikoga vezira kraj Beča slika nam kralj Ivan Sobjeski, da je toliki po prostoru, kolik je prostor grada Varšave ili Lavova, da je proskrbljen kupalištima, vrtovima, vodometima dapače i malim zvjerinjakom.³ I svi redom vijestnici 17. vijeka dive se sjaju turskomu. Ali iza ovoga čarobnoga sjaja opažaju suvremenici i očevitno propadanje carstva. Naš pjesnik pjeva kao svjedok u prvoj poli 17. vijeka: Svioni su njih šatori, stoli zlatni na kieh sjede, riba u moru, ptica u gori jestojske ih slijedom slijede. Na trpezah vrhu sagâ duge i obilne gostbe čine pijuć dokle svies i snaga od vina im svim pogine. Ter pod zlatom dokle sjaju u napravah bez procjene, neprijatelje pozivaju, ne na bienja neg na pliene.⁴ Što naš pjesnik u početku 17. v. to engleski diplomat Ricaut (u drugoj poli 1670) potvrđuje. „Spahije u sjaju i razbludu utonuše i bježe od boja, a u vladi ne ima ništa pristojna, ništa poštena, ništa pohvalna.“⁵

Napinjanje za sjajem radjalo je propast cijelih porodica. To potvrđuje i naša narodna pjesma, koja veli za Bošnjake:

„Kada idu na carevu vojsku,
Sve prodaju luke i čifluke,
A u zalog daju bijele kule,
Te kupuju rahte i hatove“.⁶

Na krajini su propadali i od velikoga pijanstva, koje je medju našim krajišnicima cvalo više nego li igdje drugdje u turskom carstvu. To nam svjedoči narodna pjesma. Sin znamenitoga Glumca Osmanage propao, propio sve svoje dostojanje:

„A vrlo je bio ogolio,
Na njem ništa od odila nema,
Na njemu su od abe čakšire,
Kroz čakšire propala kolina,

¹ Hörmann: Nar. pjesme I. str. 259.

² Hammer: Geschichte des osm. Reiches VI. str. 383—387.

³ Ono Klopp: Das Jahr 1683 str. 219.

⁴ Gundulić: Osman pjev. III. stih. 50—55.

⁵ Ricaut: Histoire de l'empire Ottoman livre III. str. 401—406.

⁶ Hörmann: Nar. pjesme I. str. 59.

A na plećih od ađe dolama,
 Kroz dolamu pleća propanula,
 Na glavi mu fesić kapa mala,
 Kroz kapu mu perčin ispanuo.
 Što je momku svijetlo oružje:
 Za pasom mu dvije puške male
 Puške male pala okovana.“

Samo mu je ostao očev glasoviti konj, koga bi mu htjeli odkupiti, ali on ga neda. Mati mu je sakrila krasno očevo odijelo, da ga ne propije. Sada mu ga daje, da može poći u vojsku sa Mustajbegom. Taj propalica komu je otac imao „čitluk i agaluk“, a on sve propio, komu je ostala samo kula i konj, ipak još ima „agaluk“. On imade „trideset nefera“. Majka mu veli:

„Leti sine niz Udbinu sadji
 Biloj kuli čauš Delalije,
 Pa mi kaži čauš Delaliji:
 Nek ti nadje Osman bajraktara,
 Nek ti digne trideset nefera,
 U tebe je trideset nefera,
 Nek ih svedu bilu dvoru tvomu.“

Stari dedo čauš Delalija suzama dočeka spominjući se oca njegova, pa kaže:

„Fala Bogu i današnjem danu
 Kad smo sebi agu dočekali
 Svojim agom na kotare poći.“

Osmanbegovica od sakritih pred sinom novaca smogla je da obuče sabrane nefere. Ugostila ih je i predala im bajrak Osmanbegov. Gospodja iz kule izlazi:

„Bajrak nosi u desnici ruci,
 A u livoj kajiš i talambas,
 Bajraktaru bajrak poklonila
 Dedi (čaušu) dade kajiš i talambas“.¹

I četa prodje na hrvatske kršćanske strane, kakono su tolike odhodile. Kada je sve propalo, onda gledaj da se spasiš četovanjem. Ovaj put se Osmanbegov sin četovanjem spašava, ali opet biva i to, da u četovanju mnogi rodovi propadoše. Propadaju i s drugih razloga. Osobiti običaj darova i darivanja ubija materijalno i paše i begove, jer svatko tko može ište „gospodske darove“, a to su upravo darovi orijentalni. Jednom Mustajbeg lički obećaje onomu, koji mu nadje brata Mehmed bega:

„Reko dati stotinu čifluka,
 Reko dati zlatan kat haljinu,

¹ Iz zbirke „Matice hrvatske“ Pj. 54. Mehe Kolakovića.

Reko dati dvije puške zlatne,
 Reko dati sablju okovanu,
 Što siječe oklop na junaku,
 I goluba konja iz podruma.
 Reko dati Beguminu mladu
 Beguminu da mu bude ljuba.“¹

Svatovi i svatovski darovi ubijahu materijalno Turke i kršćane. Svatovi idu na krajini kao četa, jer su na krajini obično „krvavi svatovi“. Za to ima primjera u stotinama pjesama. Ne ima svatova u Turaka begova bez utrke, a kod svake su utrke znameniti darovi. Ako je i danas običaj, da „gjuvegija daruje starom svatu konja pokrivena čohom“,² šta je tek bivalo u ono staro vrijeme objestnoga begovstva. A kakovi su tek vezeni darovi u ono doba, gdje se toliko radilo sa zlatom na svili. A koliki je bio broj svatova? A koliko se pojelo za jedan tjedan „kada svati leže jednu teftu dana“. Pa i kršćani nasljeđuju Turke. I ovi slave kroz nedjelju dana sa zastavama i sviralama, ubijaju se darovima, a časte se i oni po osam dana.³ Njekoliko godina poslije odlazka Turaka (1725) napinjao se biskup djakovački da svoj narod izbavi od ovoga strašnoga običaja. On odredi ovako: „A kada se bude koji ženio, ter darovi sa svom svatbom budu više stali od četiri aliti pet forinti, biršaga plati gospodi dvanaest forinti i paličje primi, koja svatba ne ima više trpiti od jednoga ručka prez svatova, kola, bubnja i svirala, zašto da drugačije učini, bude gospodi biršag platio od for. 12 i paličje ima na poklon“.⁴ Ovako je jednom i Petar vladika morao prokleti one, koji slave po starom krstno ime, kada mu sami Crnogorci tužiše: „Turci kuda prodju, ostane barem stoka u planini, a krstno ime kuda prodje, ne ostavi ni mrvu hljeba ni kaplju vina.“⁵

Svatbeni običaji materijalno i moralno oštećuju Turke i kršćane. Turci kite svoje djevojke divotno, a za njima se poslije povode i kršćanke. Nije mohamedanska pjesma već upravo kršćanska, gdje je sjajno upravo na istočnu oslikana ljepota djevojka Ajkuna bega Filipovića. Ovako cjelovita i skladna opisa ne nadjoh u nijednoj mohamedanskoj pjesmi. Pjesma pjeva:

„Cura mlada od petnaest godina,
 U pasu je tanka i visoka,
 A u licu bijela i rumena,

¹ Hörmann: Nar. pjesme I. str. 369.

² Ibidem I. str. 592.

³ Fortis: Voyage eu Dalmatie str. 105 i dalje.

⁴ Rukopis Petra Bakića o Djakovštini 1725. Ruk. jugosl. akademije.

⁵ Nenadović: O Crnogorcima. U Novom Sadu 1889 str. 38.

Kao da je do podnevi rasla
 Prama tihu suncu proljetnome.
 Oči su joj dva draga kamena,
 Obrvice morske pijavice,
 Trepavice krila lastavice,
 Usta su joj kutija šećera,
 Bijeli zubi dva niza bisera,
 Rusa kosa kita imbrišima,
 Dva solufa dva končala zlata,
 Dva obraza dva djula rumena.
 Glavna cura i od sebe liepa
 A suviše roda gospodskoga,
 Pa na curi i odielo čudno:
 Jedne uši, a troje mendjuše,¹
 Jedna glava, a tri islivana,
 Jedno grlo tri drobna djerdana,
 Jedan joj od skrli meržana,
 A drugi je od drobna bisera,
 Treći djerdan od suhoga zlata,
 Koji joj je od skrli meržana,
 Onoga je cura povezala
 Povezala po bijelu vratu.
 Udrilo je jedno po drugomu
 Kao krvca po bijelu sniegu:
 A koji je od drobna bisera,
 Onoga je cura popustila
 Tamam dolje do bijelih dojka,
 A koji je od suhoga zlata,
 Još je onog niže popustila,
 Popustila ispod svilen pasa,
 Pa djevojku kuca ispod pasa,
 Djerdan kuca, mene srce puca“.¹

Ne pjeva se samo dražestna ljepota, već i skupocijeni nakiti i lakoma pohota. Ne puca samo srce zaljubljenu Mohamedancu junaku već i mladoj djevojci kršćanskoj svakoj srce i duša čeznu za onom ljepotom i bogatim uresima. Ova pohlepa proždire ne za decenija već za cijele generacije ne samo materijalna dobra, već mnogo puta i lijepo zakone kršćanskoga morala. Turci preko toga razuzdani prema jadnoj raji pri svakim svečanim zgodama u kolu izvode svoje „turčije“ koje moralno ubijahu jadnu raju. Pjesma pjeva o Halilu:

„Kolo vodi turčije izvodi,
 A sve Janju štipa za ručicu,
 A staje joj nogom na nožicu,
 A meće joj glavu na ramena,

¹ „Vienac“ Kačiću str. 70.

Vjetar puše, solufima njiše
Pa on miješa brke i solufe.“¹

Ove javne razbludne običaje prihvatiše žalibože i kršćani, kako nam svjedoče dobri i pošteni svjedoci u Slavoniji u 18. vijeku.

IV.

„Slavonijo zemljo plemenita, vele ti si liepa, uzorita, nakićena zelenim gorama, obaljanu četirim vodama na priliku zemaljskoga raja“, ovako zapjeva plemeniti Matija Relković prije stotinu godinu.² Ali ima rad čega i da plače odkad Slavonijom Turčin zavlada. „Jabukam se zato lome grane“ — veli on — „jere voćke daju izabrane“. Za podrug viek Slavonijom vlada i naseli Turke iz Azije.³ Plodne zemlje zapustiše, liepe loze vinjage postaše. Ne samo zemlja već i običaji se pokvariše. „Jer dok tako skupa prebivaše turske kuće i kršćanske vaše, dok se žene s bulami poznaše, dok se djeca s Turadma igraše, dok se rekoh zajedno vladaše, dotle Turci zao izgled daše. Običaje liepe ostaviše, a poganske pomalo primiše. Kad se Turad skupi na divanu, ni vašima oni ne zabrane. Kad Turkinje stanu igrat kolo, i vaše se djevojke uhvate jal kod Muje jal njegove Fate. Od onda je ašiluk postao, od onda je postalo psovanje, prelo, kolo i ašikovanje. Od onda je postalo čaranje, vještičiluk i bulsko varanje“. „Kako se je turski pomiešao, u vaš jezik tako unišao, da i sada u polak Slavonije „jok valha“ služi mjesto „nije“, a „istersum“ namjesto „ako će“, „baksum“ „kano“ znamenovat hoće, „brašnenici“ govori „zaira“ i ostalih mlogo riči više, koje kad bih htio spominjati, ne bi mogle u 've knjige stati.“⁴

I u svatbenim običajima nazire on, kako primiše zle običaje od Turaka. Tako „mlada kada se za tebe udade, onda ruho kod tebe prodade i svatovim marame podili, a za tebe skoro ne ostavi, što bi samo prostrla po slami. A nij' treba da podili dare, pak da tebi ona čini kvare i jere Turci tako običaju.“ Što „skupljaju trideset svatova, pak pojedu za nedjelju dana svoju hranu za godinu dana, što ti nosiš crljena barjaka, pak običaj sliediš od Turaka.“ „Što djevojku samu zatvorite, pak vam sjedi sama u komori, nego samo pustite djevera, da joj služi i nju razgovara, to vi turske sliedite adete“.⁵ I u samoj kući, neimaš u sobi stolice

¹ Hörmann: Nar. pjesme II. str. 69—70.

² M. A. Relkovića djela. Vinkovci 1875 str. 281.

³ Ibidem str. 285.

⁴ Ibidem str. 286—287.

⁵ Ibidem str. 328—331.

ni u kući čestite police „neg po turski na zemlju sjedete pak onako na zemlji jedete.“¹

Evo jasna sjedočanstva pedeset godina iza izгона Turaka iz Slavonije kako se je u kršćanski život našega naroda umiješalo turskih običaja. Slavonija pala je u isto vrijeme pod Tursku kada i Ugarska, a oslobodila se u isto vrijeme, kada i Ugarska, pak opet u Magjara takovih ostanaka ne ima. „Dočim kod drugih naroda, ako se i mrze. izmed gospodujućega i pokorenoga naroda, dok tako dugo zajedno žive, kao što su živili Turci i Magjari, ostavlja taj zajednički život tragova u životu, običajima dapače i u jeziku, to mi se ne možemo osim propalih sela i gradova i nješto nemarnosti u gospodarstvu kazati: ovo nam je ostavina od Turaka.“²

Ovako govori magjarski historik, koji je ovu dobu na osnovu mnogih spomenika na tanko proučio. Da se Turci ne mogoše pomiješati sa Magjarima, koji su im po jeziku svakako prije braća nego li Arapi i Perzijanci, tomu je jasan razlog, jer Turci ne poznaju nikakve narodnosti, njima je koran njihova proroka sve na svijetu, tko vjeruje u koran, taj je Turčinu brat. Koran im daje zakone ne samo, kako će poštovati Boga i nauku po proroku donesenu, već im daje zakon, što imadu jesti i piti, kako se imadu prati, kako se imadu vladati u državi, obitelji i u društvu. Zakon im je i u tom, kako će se pozdravljati, zakon im je, kako će se odijevati. Zakon im je, da im je kršćanin dušmanin a ne po Bogu brat, da je kaurin — nečist — mnogo puta „pseto“, a u narodnim pjesmama naših Mohamedovaca kadgod jest kaurin i „svinja“.

Turci okruženi svetinjom svoga zakona nadunuše se do mrke i grdne oholosti. Oni uvijek ratuju, ali samo vjerni moslim može vjervati za mohamedansku vjeru, a svaka je vojna za vjeru Mohamedovu. „Tursko je rastenje podobno moru — veli Mihajlo Ostrovički — koje ne ima nikad mira, nego se sve jednako talasa, koleba i miče; pa ako se u jednom predjelu stiša, u drugom udara u svoje bregove i lupa.“³ Ovaj vječni rat — jedina umjeća turskoga plemena biva na kršćane, a u tom ratovanju izvršuju njihovi podanici kršćani od prilike onu zadaću koju i volovi, koji voze tursku hranu i krupne topove.

Cijelo tursko pleme uvijek ratujući ili na rat spremno bilo je kao jedna jaka neodoljiva vojska, a prema njima je svako njima pokorno

¹ Ibidem str. 345.

² Salamon: Ungarn im Zeitalter der Türkenherrschaft, Leipzig 1887 str. 225.

³ Po prevodu Janka Šafařika u Glasniku društva srpske slovesnosti knj. XVIII. str. 181.

kršćansko pleme kao stado ovaca bez oružja i moguće obrane. U takovom je stanju svaka asimilacija nemoguća. A kako je tursko carstvo bilo razdijeljeno na spahiluke, na timare i zaima, gdje spahije, timari i zaimi posjeduju imanja i kmetove, ali ih ne mogu predavati svojim sinovima, nije se mogao razviti niti odnošaj redoviti između gospodara i podanika, kakav je bio u zapadnoj Europi.

Pored svega ovoga vidjamo u našem narodu dosta običaja koji su zajednički Mohamedovcima i kršćanima. Ima dapače u Muhamedovaca kršćanskih, a u kršćana mohamedovskih navada. Odakle je to? Znade se, da su naši Mohamedovci najvećim dijelom potomci onih bogomilskih velikaša i plemića, koji su godine 1463 kada je palo kraljevstvo bosansko u jedan mah prihvatili vjeru Mohamedovu. I samoga nesretnoga kralja Stjepana 'dvoje djece prihvati vjeru prorokovu, tako da poslije umirući u Rimu (1478) pod okriljem papinim kraljica Katarina nije imala komu ostaviti kraljevstvo bosansko, već ga ostavila papi rimskom.¹

Bosanski poturice zadržase svoje imanje i svoja stara prava na kmetove, kako su ih imali i pod kraljevima bosanskim. Turci svagdje drugdje najprije poklali plemstvo, a sultan biva gospodar njihovih imanja.² Bošnjaci imadu izniman položaj u osmanskom carstvu, da im imetak prelazi od oca na sina. Oni postadoše glavna uzdanica turskoga carstva proti Hrvatskoj i njemačkom carstvu. Oni brzo procvatu u carstvu i digoše se do najvećih časti. Njihova sreća mamila je mnoge sinove našega naroda, da se poturče. Već koncem petnajstoga vijeka i početkom šestnajstoga cvate Ahmed Hercogli paša i ispunjuje svojim djelima povijest turskoga carsva od 1480—1515, a taj Ahmed nije nitko drugi nego Stjepon sin hercega Kosače. Još za života herceg Ahmedova prva mjesta u sultanovom divanu zauzimlju Ahmed-zade i Mustaf-paša. Prvi je Bošnjak a drugi glavom Maksim Cernojević, koga slavi naša najveća narodna pjesma starije dobe. I kašnje kroz sav šestnajsti vijek uspinju se sultanu do koljena. Alipaša, Dominijpaša, Ferhadpaša, Čaušpaša, Sinanpaša, Ibrahimpaša a između svih Mehmed Sokolović ponos turskoga carstva.³ Po njima svima upoznavao je svijet snagu turskoga carstva u šestnajstom vijeku.

¹ Theiner: Mon. Slav. Mer. I. 509—511 ima njezinu oporuku.

² Ricaut: Histoire str. 173. da je njihova glavna politika: „de ruiner entièrement l'ancienne noblesse“.

³ Mijatović: „Pre tri sta godina“ u Glasniku srp. uč. društva knj. XXXVI str. 166—170.

Oni i njihova sreća učiniše, da je naš narod više poturica davao carstvu, nego li ijedan drugi od kršćanskih naroda u Europi. Oni su „zatočnici“ (zataznic) turskoga carstva: „Questi stanno in Bosna dove sono huomini valentissimi i quali fanno vivere trionfalmente il Turco... questi sono hoggi chiamati Serviani e Chervate“.¹ Jezik slavenski ili bolje hrvatski ili srpski jest onaj „kojim govore janjičari“. Tako svjedoči isti suvremenik da turska vojska iza sretna boja tri dana i noći jede, pije i veseli se čineći „zdravice“ (facendo strauizza).² Oni uznesoše jezik hrvatski i na sultansko prijestolje, kako pripovijeda Bassano: „Sultan se razlikuje od ostalih velikih vladara i time, što oni misle, da je treba govoriti mnoge jezike, on misli, da je dosta da znade svoj jezik i slavenski koji on mnogo cijeni i razumjeva i kojim se služi zato, što ga mnogi narodi govore“.³ Dapače se vjerovalo da je turski polumjesec i zvijezdu prihvatio sultan tek od onda, kada je dobio Bosnu, jer da je to bio grbovni znak kraljeva bosanskih. Naši poturice Mohamedovci ne odmetnuše se dakle od svoga jezika, a mi ćemo kušati pokazati, da niti svojih narodnih običaja sasvim ne zapustiše, premda su tako suprotivno svomu mohamedanskomu zakonu radili. Umni engleski diplomat Ricaut živući kroz duže vremena u Carigradu obavješćuje nas, da je u Turaka do sedamdeset kojekakvih sekata.⁴ Izmed svih je za nas najzanimivija ona „koja miješa čudnovato kršćanstvo sa mohamedanstvom, to su najvećim dijelom vojnici, koji borave na granicama Ugarske i Moravske. Oni čitaju u jeziku slavenskom novi zavjet, koji primaju iz Moravske ili iz Dubrovnika. Oni piju vino u mjesecu posta, koji zovu Ramazan. Oni misle, da je prorok Mohamed onaj duh utješitelj, koga je Isukrst svojim učenicima obećao. Bogomili bosanski svi su od ove sekte.“⁵

Ovako Ricaut. Mi nalazimo ovomu njegovom svjedočanstvu sjajnih potvrda u mohamedovskim pjesmama bosanskim iz sedamnajstoga vijeka. Evo kako se miješa svetkovanje mohamedansko i kršćansko. Mustajbegovica piše Halilaginici s kojom se je „na snu posestrila“:

¹ Bassano u Sansovina *Historia universale de l'origine et imperio de'Turchi* str. 63—64.

² *Ibidem* str. 53.

³ *Ibidem* l. 67 i 68.

⁴ *Histoire de l'État present de l'empire Ottoman* Amsterdam 1670 str. 288.

⁵ *Ibidem* p. 322—323.

„Ja sam rekla Mustajbegu svome,
 Da ću ići u prvu nedilju,
 Da ću saći lugu jošavskome
 Do svetinje do vode Markovca.
 Onda ću se s tobom sastanuti
 I sestrinstvo naše utvrditi,
 Jer su nam se dva goda zgodila
 Jurjev danak i hadžinski bajram.“¹

Nije samo u prošlosti već i danas „Gjurgjev dan i Ilinj dan prava je narodna svetkovina za mohamedovski narod. Tada je velik teferić, kolju se janjci, izilazi se na zelen te se provode svakovrsne narodne igre“.²

Danas ne nalazimo kuma kod svatbe Mohamedovaca³ ali u sedam-najestom vijeku spominje se kum. Tako kada je budalina Tale ulovio sestru Stojanovu veli:

„Kum će biti Selim Alajbeže,
 Dva djevera dva Beširevića,
 Djuvegija od Orašca Tale“.⁴

Dogadjalo se dapače kumstvo izmed Turčina i kršćanina. U Kozličića bilo sedam sinova od Izlam Turkinje, a sedam ih je od Vlahinje. Kršćanin Drsković Nikola iz Staparja kumovao im je:

„To im beže nije jabandžija
 Već im kume sa kamen kotara
 Sa Staparja Drsković Nikola.
 Oni su se kumovali s njime
 Tri unuka strigo Kozličina.“

A kada su mu poslije Kozličići bili nevjerni, govorio Dizdarević Meho:

„Kako su ti soja nevirnoga,
 Sad će kuma privariti svoga.
 Ja da sam se s njima kumovao,
 Nevjere im ne bi učinio,
 Volio bi glavu izgubiti,
 Al' se tako ne bi ni kumovô.“

Gadnu svoju nevjeru još i sam Kozličić Aliaga ovako očituje ubijajuć kuma Drskovića.

„Čuj me kume ne uzdaj se u me
 Ja ti jutros pomoći ne mogu
 Drž se kume, eto mene na te.“⁵

¹ U zbirci „Matice hrvatske“ IX. pjesma Mehmeda Kolakovića.

² Hörmann: Narodne pjesme Mohamedovaca. Sarajevo 1888 sv. I. str. 592.

³ Ibidem str. 590—593.

⁴ Pjesmarica „Matice dalmatinske“ str. 207.

⁵ Zbirka „Matice hrvatske“ 17. pj. Mehmeda Kolakovića. Gl. i Marjanović Hrvatske narodne pjesme, Zagreb 1864 str. 154.

A što da rečemo o javnom običaju gdje piju vino kao i kršćani a još bjesnije od kršćana?

Već Ricaut primjećuje o Turcima „kako su uvjereni, da nije moguće piti vino umjereno“, te se čude, kako Englezi, Francezi i Talijani unj vodu prilijevaju.¹ A što da mi tek kažemo o našim Mohamedovcima. Tu po stotinu puta biva i biva toliko puta, koliko je mohamedovskih pjesama, kako se na pr. kaže:

Redom čaša na okolo hoda
Kano ptica od grane do grane.²

Ali ako Turci i ljuto piju, oni su opet farizeji himbeni, kakovih na svijetu više ne ima, kako nas opet uvjerava Ricaut. Po narodnoj pjesmi sastaje se njih šestdeset u mehani, čaša ide od ruke do ruke. Dodje pismo Mustajbegu ličkomu, nitko ga ne zna pročitati, idu tražiti hodžu, da im pismo protumači. Ide hodža, a Mustajbeg veli „dajmo rastavimo tolu“ t. j. maknimo čaše i flaše, jer je „mrska tola našem efendiji“.³ Ovako isto pripovijeda sekretar poslanstva carskoga Prandsteter, kada su došli u pohode Alipaši u Plok (g. 1608). Lijepo ih je paša počastio. Prandsteter hvali crno srijemsko vino, a Turci da su pili šerbet. „Bili bi i oni rado pili vino, ali je bio na objedu veliki hodža Halibi Effendi“.⁴

Gdje nije trebalo hiniti, piju Turci kao bijesni. Sve krčmarice kršćanske hrvatske glavne su posestrime svih turskih junaka. One redovito razvijaju svoju vražju bablju lukavost, da spase turske junake na štetu kršćana. Jednom nam se raskriva koprena, koja prikriva ovu čudnu tajnu opakih žena kršćanskih. Glasoviti Mujo Hrnjičić ima posestrimu krčmaricu Pavu kod Skradina. Kada se iza dugoga vremena opet prikaže, Pava ga lijepo pozdravlja, pa mu kaže:

„Pava pare nema ni dinara
Kako tebe nema do Skradina“.⁵

Ali i piju Turci, kako kršćani ne piju. Omer Hrnjičin preobukao se u srdara kotarskoga i dospio do Angje krčmarice, kod koje se umiluje sa lijepim riječima: „Zdravo Angjo pozlačena grano, kraj moga se srca uvijala, baš kô svila oko kite smilja“. Zatim pije najprije prvu čašu i razbije ju, jer je premalena. Opet pije drugu od litre, pa i nju odbaci. Napokon prihvati čašu od pola oke, pa i nju razbije kunući ju, što je premalena. Na to pomisli krčmarica:

¹ Ricaut: Histoire etc. str. 393.

² Hörmann II. str. 323.

³ Zbirka „Matice hrvatske“ br. 54. Pjesma Mehmeda Kolakovića.

⁴ Arkiv za povjestnicu jugoslavensku knj. IV. str. 215.

⁵ Hörmann: Nar. pjesme II. str. 259,

„Mili Bože vražijega pića
 Vražjeg pića u ovog srdara.
 Ja kako sam krèmu ispravila,
 Ja ga 'vakog dočekala n'jesam,
 Mutlak srdar nije iz Primorja,
 'vako nije piće u serdara,
 Već je Turčin iz krajine turske,
 Ovako je piće u Turaka.“¹

Kada su Mohamedovci ovako volili slijediti običaje svojih djedova nego li zakon prorokov, onda su valjda i staro vjerovanje iz prada-
 davne dobe takodjer držali. I jesu. Znamenito je prastaro vjerovanje
 otaca naših iz poganske dobe, da se ljudskom krvlju kod temeljnoga
 kamena utvrđuju zidanice takove za vjekove. Pa to vjeruju i naši
 Turci. Mehmed Sokolović gradi most na Drini, a daje gradnju Mitru
 neimararu. Što je Mitar kroz dan sagrađio, to je nješto kroz noć razo-
 rilo. Obrati se Mitar svojoj vili posestrimi, a ona ga svjetuje:

„Već pošetaj niz polje zeleno,
 Te uhvati Stoju i Ostoju
 Te uzidaj u ćupriju kulu
 Stat će tebi na Drini ćuprija.“

Ovo evo živo spominje na gradnju Skadra, gdje je sačuvan ostatak
 vjerski iz pradavne poganske dobe. Medjutim još se muti Drina, te
 Mitar svjetuje Mehmeda Sokola:

„Ti nijesi Drinu darovao,
 Već nasiplji na ćupriju blago,
 Pa ti uzmi srebrenu lopatu,
 Pa ti daruj tu premutnu Drinu.“

Još Mitar da bradvu nasadi:

„Mitar siječe vitku omoriku,
 Iz omore krvca udarila,
 Iz omore nješto progovara:
 Osta danas na Drini ćuprija,
 Osta danas osta do vijeka.“²

I turske junake prate vile u svim važnim zgodama života. Kada
 se Hrnjičić Osmer uspeo na Kunaru planinu, da podje tražiti baba
 i amidžu i babova hitra bajraktara, njisnu njemu djogat kod jezera,
 zadrma se zeleno jezero, izidjoše dvije posestrime, pa ga pitaju, kuda
 je svoga gjoga zamučio i daju mu svjeta.³ Nebrojeno puta pomaže
 vila turskomu junaku proti kršćanskomu. U sred boja pomoću vile
 vara turski junak i predobiva.

¹ Hörmann: Nar. pjesme II. str. 303.

² Ibidem I. str. 70—71.

³ Ibidem II. str. 9.

Vile su glasnici slobode od davnih vremena. Ona i Turke zove, kada im kršćani odvođe roblje:

„Bijela je klikovala vila
Sa Ivica izvrh Gacku ravna.“

Ona pripovijeda, kako Pivljanin Bajo odvodi ovce, krave i volove, konje i kobile, a pohvatao i roblje:

„Gole, bose goni po kamenju,
Gologlave po žarkomu suncu.
Kako ti je čuti neobično,
Kako krave i teoci riču,
Kako ovce i jaganjci bleje,
Kako roblje Činarića pišti,
U majci bi zaplakalo čedo,
Iz kamena suza bi udarila.“

Ovo su zbilja vilinski glasovi, koji i probudiše turskoga junaka, da spašava blago i zarobljenu braću.¹ Ako ima vila posestrima, ima i pobratima i izmed Turaka i kršćana. Ivan Senjanin je pobratim sa najglavnijim turskim krajiškim junacima.² Najzanimivije je svakako da budnu kršćanska krčmarica, pop i turski junak pobratimi i posestrima.³ Naravno je, da u mohamedovskim pjesmama pobratim pop i posestrima krčmarica pomažu turskoga junaka proti kršćanima.

Ako su naši Mohamedovci i držali njeke stare hrvatske običaje i pored novoga Mohamedova zakona, neka nitko ne misli, da nisu vjerovali svoju vjeru. I kako ih oduševljava u najstrašnijem času. Tako n. pr. Mumin aga u najkrvavijem boju više:

„Juriš braćo moja družbo draga,
Dženetu se otvoriše vrata,
Blago onom svakomu junaku,
Koj' pogine danas na mejdanu“.⁴

A drugi put opet slično:

„Blago onom svakom muslomanu
Ko pogine na dugu mejdanu
On će lako pred Boga izići
Bog će njemu grijehe oprostiti
Tako kuran turski čitab kaže
S toga Turci od kavge ne bježe.“⁵

Kad su uhvaćeni od kršćana, svagda vele, da vole glavu izgubiti nego svoju vjeru prevrnuti. Ne ima primjera niti u našim kršćanskim

¹ Ibidem II. str. 545.

² Ibidem II. str. 242.

³ Ibidem II. str. 121—122 i 126.

⁴ Ibidem II. str. 369.

⁵ Ibidem I. str. 291.

pjesmama da bi muškarac vjerom prevrnuo, dočim ima toliko primjera, gdje se kršćanin poturčio. Jošte valja dobro razlikovati vjeru „poturice“ od vjere onoga Mohamedovca, koji je zaboravio ili zaboravlja, da su mu stari kršćani bili. Čini mi se da neću pogriješiti, ako rečem, da jošte i u sedamnajstom vijeku živi ovo osjećanje u naših Mohamedovaca. To lijepo kazuje naš svjedok Grgičević (1626), kada veli: „Turci koji obraduju zemlju rijedki se nalaze, koji govore turski jezik: dapače da se neboje vatre, skoro svi bi se učinili kršćani, jer dobro znadu, da su njihovi stari bili kršćani“.¹ Čim su više dolazili sa kršćanima u sukob, tim je to osjećanje življe i jače moralo biti, jer ih kršćani najvole pozdravljati sa „gadna poturico“.

Najsajjniji primjer groznoga poturice u 17 vijeku jest Maljković Stjepan. On nam je upravo prototip pravoga poturice. Zbog jedne pljuske od svoga gospodara u kotaru odlazi u Turke, dolazi s Turcima na svoga bivšega gospodara i zakolje starca i ženu mu i četiri sina, a kći ode u sramotu sa Turcima. Za nagradu dobije od bega udbinjskoga čelenku i zapovjedništvo nad ličkom rajom.² Gdje god treba ne samo vojevati već ljuto klati i djevojke otimati, svagdje se spominje Maljković Stjepan. Krvave su krajiške pjesme, a najkrvavije one, gdje junakuje Maljković Stjepan. Pa kad mu u strašnom boju i nekoliko sinova pokolju, još ne plače. Njegov poglavica Mustajbeg kao da ispituje njegovu vjeru pita ga: je li mu žao sinova, a on grozno odgovara, da nije, zato ih je rodio, već žali što ne dostigoše svoga cilja, da im kršćani utekoše, te ih ne porobiše. I tako dalje, koliko se samo o neljudskom srcu pomisliti može.

V.

Mohamedovcu propisivao je njegov sveti zakon predan od Boga proroku u koranu, kako da se vlada prema kršćaninu. U koranu nisu samo zakon i vjera već i zakoni života, a jedne i druge sam je Bog kazao proroku Mohamedu. Ovako je božji zakon, što govori prorok u koranu: „Ako se sukobite sa nevjernicima sijecite im glave, dok ih niste strašno porazili. Preostale bacite u verige, a kad se rat dovrši, poklonite ih ili prodajte ih. Tako neka bude. Ne prestanite, dok ne polože oružje i vama se ne pokore“.³

¹ Starine XVII. str. 128.

² Zbirka „Matice hrvatske“, Pjesma XXI. Mehmeda Kolakovića.

³ Koran u prevodu od Ullmana, Leipzig 1881, 47 sura str. 437—8.

Po ovom zakonu Turci su „nečistini“ kršćanima glavni dušmani, dok njihova zakona ne prime. Kada se Bogu mole najprije prose za zdravlje svoga cara i gospodara, a zatim za napredak vjernoga muslimanstva ili naroda turskoga, da mu Bog utvrdi vjeru njegovu, a da umanji vjeru kršćana i drugih turskih neprijatelja. Turke neka složi, a kaurine neka uzdrži u neslozi.¹

Po nauci Mohamedovoj jest sila od Boga. Prorok sam širio je svoju vjeru mačem u ruci, a sjajni uspjesi njegovi po mišljenju njegovih vjernika pokazuju, da je sam Bog uz nje i njihovu vjeru. Najbolje nam to pokazuje mišljenje Turaka o Židovima, koji razagnani po svijetu ne mogu da stvore države. Turci ih smatraju da su od Boga sasvim zapušteni. Nisu vrijedni niti da postanu sljedbenici prorokovi. Naš svjedok 17. vijeka — umni Ricaut — kazuje nam, da se ne smiju na tursko groblje pokopati oni Židovi, koji su primili vjeru prorokovu. Dakle ni po smrti ne priznaje im se, da su pristali u vjernike prorokove.²

Ovakovi zakoni nisu dopuštali, da se izmed Turaka i kršćana razviju bratinski odnošaji, kako se razvijalo i u rimskom carstvu i poslije u kršćanskim zemljama izmed pobjeditelja i pobjedjenih naroda. Kršćani mogli su biti samo „raja“ što znaменуje „stado“ u arapskom jeziku iz kojega je prešla u turski.³ Raja ne smije nositi oružja, ona ne ima braniti carstvo, već sami vjerni mozlimi su branitelji, raja valja da dađe djecu svoju, da ih poturče i tek onda da budu sposobni, da brane carstvo. Raja ima da plaća harač i ljute danke, da uzdržava carstvo i gospodujuće mozlime. Raja ima da se pokorava zakonima, koje nepriznaje i ne može priznavati po svome kršćanskom zakonu. Povijest raje jest povijest bijeda, patnja i ljutih nevolja.

„Kada Turci osvoje koju zemlju“ — veli Antun Meravin — „posvoje sebi sve gibivo i negibivo. Plemstvo utamane do korena, a osobito kraljevsku krv. Ako ne poubijaju svećenstva, a ono ga osramote i puštaju ga, da sramotno i od prosjačenja živi. Iz crkava odnose zvona, orgulje i sve urese, a crkve posvećuju svomu Mohamedu. Kršćanima ostavljaju samo nekoliko i to sirotinjske i niske crkvice, u kojima im je dozvoljeno da službu služe, ali ne javno već polagano i niskim glasom. Kad se ove crkvice bilo usljed potresa ili

¹ Bassano Luigi u Sansovima Historia universale, Venezia 1600 l. 46.

² Ricaut: Histoire de l'Empire Ottoman liv. II. l. 262.

³ Miklosich: Die türkischen Elemente in den süd- und osteuropäischen Sprachen, Wien 1889. Kod riječi raja, sv. II. str. 43.

vatre, ili inače od starosti sruše, ne smiju ih kršćani popravljati, osim ako si velikim novcem ovo pravo kupe. Držati propovjedi i objavljivati evangjelje sasvim im je zabranjeno. Nijednomu kršćaninu nije dozvoljeno, da služi u državnoj upravi, niti da nosi oružje, niti da se odjeva kao Turčin; niti im je slobodno, da se vesele ili da čine plesove. Ako li tko najsramotnijom riječi uvrijedi tebe ili Hrista, valja ti šutiti pa snositi. Ako li ti izustiš ma jednu neprijatnu riječ proti njihovoj vjeri na silu će te osunetiti i poturčiti; a otvoriš li i poslije usta proti Mohamedu, spalit će te“.¹

Ovakovi su odnošaji izmed Turaka i kršćana i u našem narodu. Turci su jamačno od Bizantinaca baštinili i prihvatili, da paze osobito na gradnje.² Kršćanima nije bilo slobodno zidati nove crkve, a i popravci stali su u svakom sandžaku pod nadzorom osobitoga činovnika „mirilive“, koji je vjerno pazio, da se što nova ne sagradi. Za kakove gradnje moraju kršćani u samoga sultana dozvolu moliti, neka svjedoči ova molba visovačkih fratara g. 1629: „Čestiti i prema siromasima milostivi naš sultane! Mi smo prah vaših nogu, prostiremo svoje lice po zemlji i molimo slijedeće. Od davnih vremena, to jest još u vrijeme osvojenja obstojala je naša kuhinja, soba i peć, hambar u kuli i kraj puta ćenifa (zahod, šekret), od dugo vremena sasvim su propali i opali. Zato molimo za dozvolu, da bi mogli po starom sustavu popraviti rečena mjesta. Naš čestiti care, sve je po starinsku, samo ćenifa (zahod) bit će na novo. Naredba i zapovijed ostaje vašemu carskomu veličanstvu“.³

Drugi put opet čuli Turci, da visovački fratri popravljaju manastir i sobe. Ide komisija, da vidi i uvjerava se, „da se u manastiru ne pravi ništa od nove japije, nego je sve starinska gradjevina. Ne daleko od manastira bile su pekarnica i žitnica obadvije povrh staroga zida, te ih pokriše daščicama. Ali i na to imadu dozvolu od našega svijetloga cara, da rečenu pekarnicu i žitnicu povrh staroga zida smiju novom daščicom pokriti. Osim pokrova ništa drugo nismo našli“.⁴ Kada opet Visovčani hoće da „poprave samostan i crkvu“

¹ Antonio Meravino (g. 1514) Genovese: Dell'origine de Turchi u zbirci Sansovinovoj l. 32—33.

² Ovo tvrdimo i pored poznatih Omarovih pravila, po kojima se kršćanima ne smije dozvoliti, da grade kraj džamije itd. Hammer Staatsverfassung I. str. 186.

³ Zbirka Zlatovićeve medju rukopisima jugoslavenske akademije.

⁴ Pismo Ahmed age upravitelja Livna g. 1681. U zbirci Zlatovićevoj sada u rukopisu jugosl. akademije.

ištu i dobiju posebnu carsku povelju ili ferman, da smiju popravljati, a potvrđuje im to kadija skradinski sa svojim vijećem, u kojem je sjedilo deset Turaka.¹

Opet drugi put fratri teško pritisnuti od Turaka šalju u Carigrad pred sultana i velikoga vezira svoga vjernika trgovca Filipa Brnjakovića. Filip im isprosio milosti carske, da ih Turci i nadalje ne dave, ali je i puno potrošio na put, mita i darove. Teško se je vidjelo fratrima da plate, a on im dovikuje ove znamenite riječi: „jer Turci sad ne dadu nikakva emra u sadanje doba, da se klinac zabie u crkvu, a kamo li dati crkvi baštine, masline i svekoliko opet fratrom“.²

Ovako je dakako i u Slavoniji, kako svjedoči slijedeći slučaj. Valija Požege Alija daje slijedeće pismo: „Uzrok pisanju ovih slova jest taj, da se razjasni, kako jedan od fratara Našičkoga samostana imenom (. . . . nečitljivo) želi stanovati u Direku selu kotara Orahovice u sandžaku požeškom i da bi po starom običaju svećenstvo i zakonite stvari mogao ovršivati u bližnjim okolnim crkvama Jošon i Poganci. Zato traži i moli dozvolu, da bi mogao u rečenom selu Direku napraviti kuću za vlastito prebivanje. Dopušta mu se, da može po ugovoru u gore navedenim crkvama svećenstvo provoditi i za svoj stan u rečenom selu kuću sagraditi i dok god ne bude djelovao proti carskim naredbama, da ga nitko ne ima uznemirivati niti zlostavljati. Zato mu se daje ovo pismo u ruke.“³

Ova velika opreznost turska, da sebi kršćani niti kuća ne grade, niti ne popravljaju bez dozvole carstva turskoga, bila je još veća kod crkava. Nove crkve nisu smjeli zidati, a mnogo puta niti stare popravljati, zato je mogao putnik po Slavoniji (1629—1630) pripovijedati, da „su crkve velikim dijelom odkrite, sve sa starinskim zidinama bez zvonova, bez žrtvenika i bez slika“.⁴ Ali kazuje nam to i znamenitu historijsku istinu, da sve crkve i samostani, koje nalazimo koncem 17. vijeka, smatramo i po obliku i obsegu za starije od Turaka u našim stranama. Ovako su umovali i kaludjeri staroga manastira Ravanice prije stotinu godinu, kada ih je hrvatska

¹ Zbirka Zlatovićeve g. 1634. U ruk. jug. akad.

² Zbirka Zlatovićeve g. 1674. U ruk. jug. akad.

³ Zbirka Zlatovićeve g. 1689. Ruk. juosl. akademije.

⁴ Fermendžin: Acta Bosnae ecclesiastica u rukopisu izaći će u „Monumenta“ naše akademije.

vlada pitala: kada je samostan gradjen i tko je gradio crkvu i samostan. Oni vele: „Ne može se kazati, tko ga je gradio, ali kada se znade, da su vladaoi Srbije bili gospodari ovih strana, a pod Turčinom je bilo zabranjeno dizati nove samostane, neki ga je od tih knezova osnovao“.¹

Kada se u zemlji jednoj kroz sto pedeset godina nije smjela sagraditi nijedna nova crkva, a popravljati su se smjele samo carskom dozvolom, onda je naravno, da crkve kršćanske sa svojim tornjevima nisu bile onakovi putokazi prosvjete i kršćanske pobožnosti, kao što je to u drugim kršćanskim zemljama. Putnik od god. 1629—1630 po Slavoniji kazujućí nam, da su sve crkve po toj nesretnoj zemlji stare, a većim dijelom i bez krova. daje nam zagledati i u unutarnjost crkve. On veli: „Djecu krste vodom blagoslovljenom u nedjelju ili u onaj čas kada treba. Svi krste po kućama ili na poljima, jer im crkve nisu za to prilične“.² „Malo imade župa“ — veli drugi — „koje bi imale crkve, gdje se služi služba božja i obavljaju svetotajstva, nego se služba božja redovito služi na grobljima ili u kućama katolika, koje su rastresene. I sama župa više puta je i dan hoda udaljena, a do nje valja prolaziti mnogo puta pol dana izmed Turaka i šizmatika“.³

„Ima župnika“ — veli očevdac Pavao Rovinjanin 1640 — „koji ima duhovnu brigu nad četiri ili pet sela, odredi svim petim selima, da će biti služba božja na poljani zgodnoj za sva sela. U jutro diže se narod, da dodje na određeno mjesto. U sred livade podigao župnik oltar i odsluži službu božju, a iza službe sjedne narod, da potroši svoj doneseni objed, kao kod nas kad idu na proštenja.“⁴ Svi izvještaji jednodušno govore u 16. i u 17. vijeku, da kršćani u nijednoj crkvi samostanskoj niti župnoj ne drže svetotajstva, jer se boje, da im Turci ne provale i sveto otajstvo ne pogrde.

„U svima spomenutim župama“ — veli vizitator Slavonije Petar Nikolić 1660 — „nigdje se ne čuva sveto otajstvo, a tako u cijeloj Turskoj, niti u samostanima radi pogibelji, jer se Turci prečesto u crkve naše zalijeću, pak da ne učine kakovu sramotu svetomu otajstvu.“⁵

¹ Starine VIII. str. 9. Miklošić: Izvještaj o manastirih na Fruškoj gori.

² Fermendžin: Acta Bosnae ecclesiastica u rukopisu izaći će u „Monumenta“ naše akademije.

³ Izvještaj biskupa Benlića g. 1655. Fermendžin: Acta Bosnae etc.

⁴ Pavao Rovinjanin: Izvještaj o Bosni priobćio Zlatović. Starine XXIII. str. 18.

⁵ Vidi priloge br. VI. str. 10.

„In oppidis omnibus quasi factae Mesquitae Turcarum ecclesiae lugent“ — veli isti¹ — dakle u gradovima Slavonije najljepše crkve postadoše turske mošeje. Tako se naročito spominju mošee od crkava u Požegi, Brodu, Djakovu, Vočinu, Iloku, Petrovaradinu, Osijeku itd. Kada propadoše crkve, propadoše i samostani kraj njih. Tek u zabitnim mjestima Fruške gore i požeškoga gorja, gdje u samoći nije bilo Turaka, mogoše se održati samostani, a uz njih i crkve, dakako uz mnoge patnje i bez zvonova i velikih uresa. Jadni puk kršćanski nije niti mogao paziti na urese, kada je dolazio na proštenje svetcu, kojega je crkva sasvim raskrita bila, kao što evo dolazi u Stražeman sv. Mihovilu, komu su zidovi čitavi, ali bez krova.² Jamačno su se pomagali onako kao na pr. u Mohaču, gdje je cijela crkva otkrita bila, a samo onaj kut ima krov, gdje se je služila sveta misa.³

I naši popisi pokazuju nam Slavoniju kao kršćansku zemlju sa razvaljenim crkvama. Uz jednu cijelu većinom drvenu crkvicu najviše puta spominju se i po dvije i tri stare zidane i razvaljene. Najstrašnija nam je slika na plodnim i krasnim ravnicama oko Osijeka i u kotaru osječkom, gdje do dvadeset i pet pustih sela niti traga ne podaju, da je u njima ikada crkva kakva bila. Ovo krvavo bojno polje, na kojem su se bile tolike najkrvavije bitke, odbjegavali su kršćanski ljudi. Cijela velika cesta vojena od Biograda do Osijeka jeste takva pustoš bez crkava i bez sela, tek preko šikara i močvara dolazi se do jasnih kolibica stanujućega svijeta.

Već u 16. vijeku putnik Gerlach zabilježi za ovu strašnu cestu značajnu vijest: „Od Zemuna pa dalje (na putu kroz Srijem) ne vidjesmo nigdje niti jednoga drveta. Kršćani vele, kad bi god posadili kakvu voćku, to ju Turci odmah odsijeku ili kidaju plod prije, nego što sazrije“.⁴

Nije upravo tako na zapadnoj strani u krajini slavonskoj, ali je malo bolje. U Vučinu je razvaljen samostan a s njegovim kamenjem Turci svoju tvrđu popravljahu, a od šestnaest sela spadajućih pod Vučin samo dva imadu ostanke razvaljenih crkava.⁵ Tek sredina Slavonije izmed Požege, Djakova i Broda imade dvadesetak crkava, njeke

¹ Ibidem str. 12.

² Ibidem str. 8.

³ Izvještaj Grgičevića na cara Ferdinanda II. Starine XVII. str. 133.

⁴ Izvadak iz Gerlacha od Mijatovića. Glasnik XXXVI. str. 215.

⁵ Sr. naše priloge: Opis Vočinu i njegova kotara.

su i od kamena stare sačuvane, ali najviše ih je otkriveno i više ih je skromnih od drva.¹

Ova slika crkava pokazuje nam Slavoniju tursku, kako ju je gazio od Biograda do Osijeka bijesni turski i tatarski konjanik, a na zapadu satirao ju bijesni krajišnik, a tek u sredini može ponješto počinuti kršćansko srce. Ova slika kaže nam, koliko je pretrpilo kršćanstvo za dva vijeka ne uživajući slobode svoje vjeroispovijesti.

Premda su Turci u sedamnaestom vijeku donekle popustili od svoga fanatizma, kakav je cvao u prijašnja dva vijeka, opet oni ne prestaju da kršćane tiranstvom i lukavošću zalude i na svoju vjeru prevedu, te „je pravo čudo“ — veli Ricaut — „da još toliko ljudi ima, koji kršćansku vjeru ispovijedaju. Premda Turci prividno ispovijedaju, da oni podnose sve vrste vjere, to im opet njihov zakon dozvoljuje, da prisile ljude na različite načine, da prime njihovu vjeru. Ne može se ništa pomisliti, čime se Turci ne služe, da kršćana svakoga prema njegovoj osebnosti naravi ne navedu, da se poturči. Srebrnjubne zadržuju blagom, tašte i pohlepne za častima mame izgledom na velika dostojanstva, a plašljive i slabe prijetnjom i silom. Ako li se dogodi, da koji kršćanin prihvati tursku vjeru, dužna su mu i djeca ispod četrnaeste godine, da slijede u vjeri svoga oca. Svi koji govore proti zakonu Mohamedovu, ili koji i ne misleći za pravo ili pijani reknu, da će se poturčiti, ili koji su obležali jednu tursku ženu, dužni su, da se poturče ili da umru kao mučenici“.²

Turci svakom prigodom gledaju da si učine prozelite. Lijep slučaj dogodio se Pavlu Rovinjaninu. Obučen u fratarsko odijelo ne daleko od glavnoga trga u Sarajevu sretne sa svojim pratiocima turskoga softu ogromnu ljudinu sa turbanom na glavi. „Ovaj je bio prvi, koji mi učini, da me je smrtni znoj probio, kada je stao pitati: tko sam i odkud sam. Moji pratioci vele, da sam sin jednoga kršćanskoga trgovca iz Biograda, da sam na naukama u Italiji, a sada da idem posjetiti svoj rod.“ Njegovi pratioci zlovoljni kažu mu: neka se miče, što ima on pitati, a Turčin mu tri puta dovikne: „Poturči se papaz“. Drugovi mu protumačiše, „da to obično Turci čine, kada sretaju kršćanina, pa time misle po svome zakonu da dobivaju podpune oprostite od grijeha“.³

¹ Vidi priloge br. VI.

² Ricaut: Histoire de l'empire Ottoman I. I. str. 198—206 i liv. II. str. 258. — Sr. i Luigi Bassano u zbirci Sansovino: Dell' origine et guerre de Turchi liv. 61.

³ Starine XXXIII. str. 36.

Ovdje su smetale Turčinu fanatiku fratarske haljine. „Ista boja haljina bila je razlika medju Turcima i kršćanima“ — veli Knežević: „Običajno, turska je boja zelena, a uz nju i crvena; al zelena, pravi je znak sljedbenika Muhamedova i turske svetinje. Kršćani morali su nositi haljine boje crne, u znak njihova robovanja i žalosti. Crvene haljine kršćanima su zabranjivane, jer ta boja crvena znači veselje, i više puta medju susjedima koja ovaka haljina bila je kršćanima pripušćana, nu uz nju uvijek su morali imati drugu haljinu crne boje, koja jih je odavala za kršćane. Ova razlika najviše se je uzdržavala, da se uvijek mogu kršćani upoznati i da im se mogne nasilje učiniti. Jao ti bi ga se dakle bilo onom kršćaninu, na kom bi se našao ma i najmanji znak turske boje! Tomu bi najmanja pokora bila, ako bi ga nemilo izpribijali, njega i njegovu rodbinu ogulili i u težki hovst zatvorili! Nu običajno ovake bi uhvatili i na silu poturčili, dokazujući, kako je on sam sa onim znakom turskim pokazao, da se želi poturčiti. Ženu, djevu oli snašu, koja bi im se dopala, na silu bi oteli i u svoj harem zatvorili. Nejaku i nezrelu djecu pritajom oli mitom primorali bi, nek samo reknu da se žele poturčiti, ma ovo i u šali rekli, sve su ove oni za prave Turke držali. Ovaki kad bi se osvijestili, svoju zgodu uhvatili i pobjegli, opet bi bili pohvatani, te ili su morali Turci ostati, ili muke trpiti i glavom platiti. Odmah bi u takom slučaju slijedilo progonstvo fratara, rodbine i drugih kršćana, kao tobože, da su oni pravoga Turčina pokrstili i od Muhameda odvratili! Tko bi se pako usudio Turčinu ili Turkinji reći, ma i samo i u šali bilo, nek se pokrsti, tomu ne bi falio kolac strahoviti ili kobna vješala.“¹

Nije se dogodio slučaj u Slavoniji već u Ugarskoj, a dogodio se u XVI. vijeku, ali vrijedi i za Slavoniju. Kraj Tolne u evangeličkoga župnika nadjoše se nepozvani gosti Turci i za šalu si metahu na glavu župnikov šešir. Župnik slijedio njihov primjer i metne za šalu turban jednoga od svojih gosti na glavu, ali mu ta šala presjede. Turci ga prisile da se poturči, te je poslije bio subaša u onom selu.² Osobito na žene kršćanske rado Turci vrebaju. Ako se nije ženska podala, otišao Turčin pred kadiju i kleo se pred njim, da će se ubiti, ako mu ženske ne dosudi. Kadija mu ju dosudio, ako nije bila udata. Ako se je dogodilo, da je neudata kršćanka Turčinu jabuku

¹ Knežević: Carsko turski namjestnici. U Senju 1887 str. 39—40. Ova primjetba dolazi pri god. 1632.

² Salamon: Ungarn in Zeitalter der Türkenherrschaft str. 228—229.

dala, pak je on to mogao dokazati, morala je postati njegova žena.¹ Naravno da se morala poturčiti.

Turci su polazili i u lov za ženama, koje se sakrivati znale u ritove i šume. Više puta se događalo, da su ih Turci varkom izmamljivali iz ritova i šuma vičući u noćno doba: „Kate, Mare, Bare izidjite, ništa se ne bojte, otišao je prokleti poganin.“ Koje su izišle, one zarobiše. A kada kadija tako lahke ruke dosudjuje neudate ženske, izmisliše oci način, da svoje kćeri što prije udadu. U noćno doba vode svoje kćeri od sela do sela, dok ne nadju momka katolika, s kojim bi fratar u noćno doba djevojku vjenčao.²

Udate ženske nije mogao tako lasno kadija dosuditi pohlepnomu Turčinu.

Po narodnoj predaju lovili su Turci i mlade lijepe žene, kako kazuje ova pjesma iz čagličkoga kraja:

Kad se Pavo na vojnicu sprema,
On doziva svoju milu majku:
Dodji k meni moja mila majko!
Pričuvaj mi previjernu ljubu,
Rano njojzi večerati daji,
Još ranije u ložnicu šalji,
Zatvaraj mi na kapiji vrata,
Zatvaraj mi na čardaku vrata,
Da ne dodju tati Budimljani,
I odvedu previjernu ljubu.“

Premda je majka tako radila, opet ju odvedoše Turci.³ Mnogi historijski čini potvrđuju ove pjesme. Skoro je bio običaj, da janjičari, iz gradova izlijeću i uz drugi plijen i kršćanske žene hvataju, da ih obljube, pa dakako i poturče.

Ne samo djevojke trebalo udavati, da ih Turci ne otmu, već i momke mlade trebalo ženiti, jer Turci momke mlade odvođe u janjičare, kako tužno pjeva narodna pjesma:

„Oni našu djecu nose
Kan da mladu travu kose“.⁴

Tko će ovu žalost opisati, tko li izmjeriti sve posljedice za moralni život našega naroda u Slavoniji, gdje se ovako mladja hni momci žene, da ih ne uzmu Turci u janjičare, a mlade djevojke za nedorasle dječake udaju, da ne budu turske bule i robinje u haremu. Svi izvjestitelji natječu se kršćanskom sućuti, da oslikaju grozote turske

¹ Ibidem str. 231.

² Antunović Ivan: Razprava o Bunjevcih i Šokcih. U Beču 1882 str. 96.

³ Zbirka „Matice hrvatske“ iz čagličkoga kraja.

⁴ Ibidem.

i boli cvilećih zarobljenih kršćana pri ovim groznim zgodama. Čim se je krenula turska vojska na koju kršćansku zemlju, za njima kretahu na devama trgovci noseći ogromne lanceve, na koje će vezati kršćansko roblje, koje će kupiti od turskoga cara. Rijedko budu pohvatani dobniji ljudi i starci, jer ti ne bi na prodaji ništa donesli, već momci i mlade djevojke.

Već u samom taboru iza boja sluša se u noćno doba strašan jauk cvilećih momaka i djevojaka, jer jedne i druge sramotno izrabljuju turski vojnici. Djecu od šest ili sedam godina spašava njihova mladost od ovih boli ili sramota. A onda tek bude sajam. Dovedu ih kao stado kakovo na trg. Trgovci ih ogledaju. Svaki trgovac, čim mu se sužanj dopadne, ogleda ga i opipava mu sve udove, zapovjedi mu da se svuče, da ga još bolje ogleda. Pa tako se svlači sužanj pred svakim trgovcem, koji ga pogadja, te biva više puta po redu, da se mora svući. Budne li zarobljena cijela obitelj, pak žele naravno da svi zajedno robuju, koliki li je opet plač i molbe trgovcu, neka ih zajedno kupi. Još nekako prolaze oni ljudi, koji znadu kakav zanat, pa i oni koji su jaki obdjelavati polja, ali jao si ga onim, koji su u svojoj domovini bili svećenici, književnici ili urednici, koji nisu radili teških radnja, ni ne znadu zanata. Mnogo puta goli, kako ih je majka rodila, jer im njihove haljine oderaše ili razdrti sa sto krpa na ruglo su pred svim i svakim, jer da nisu za ništa. Tko bi bio jak sve ove tuge ispriповjediti.¹

Drugačije se s momcima i djevojkama. Momke zdrave i skladne hvataju, da mogu jednom biti za carevu vojsku, vode ih na stalno mjesto, koje se zove seralj, da ih izuče i naobraze za carevu vojsku. Najprije imadu da se odreknu kršćanske vjere, te ih obrežu. Zatim dadu svakoga u onu školu, za koju vide da ima sposobnosti.

I s lijepim djevojkama bolje postupaju, ako su za harem sposobne. Ovo svjedoči, a potvrđuje nam i stara narodna pjesma iz Slavonije. Carica se s carem razgovara, što će dati robovima večerati, a car odgovara:

„Djevojkama sira i pogače,
Gjuvegijam sitne prosenice,
Udovicam kisela somuna“.

Opet carica pita cara, kako će ih nastaniti, a car odgovara:

„Djevojkama na gornje čardake,
Udovice u donje sobice,
Gjuvegije za plot u koprive,

¹ Sansovino: Dell'origine l. 29—32.

Trnje bode, a koprive žare,
Junaci se i od sebe mame“.¹

Ovo još drastičnije predstavlja nam stara historijska pjesma dubrovačka, kada iza velikoga boja turskoga i kršćanskoga pripovijeda da su Turci previše roblja pohvatali:

„Tu mi roblje jeptino bijaše:
Djevojka je po dukat mi zlata,
Mlada snaha za polugrošicu
Udovica za petnaest para,
Puštenica za deset novaca,
A dva starca za pečena jarca“.²

Ovako je sa sužnjevima pohvatanim u vrijeme rata ili mira u susjednim kršćanskim zemljama. Ali bio je u turskom carstvu posebni grozni danak, koji kršćani plaćaju u djeci. U šestnajstom vijeku polazi svake pete godine carski komisar od sela do sela i od varoši do varoši, da bira momke mlade, zdrave i krepke od 10—12 godina. Komisar je bilo zapovjedjeno, koliko momaka da dovede iz koje pokrajine. On je sam izabirao po volji. Mogao je od jednoga oca više sinova lijepih i zdravih pobrati, a kod drugoga nije uzeo ni jednoga, ako su djeca slaba bila. Što je sve jadni otac bio pripravan žrtvovati, da si dijete spasi, koliki sakriše svoju djecu, kakva se tude sila činila, koliko se komisari obogatiše, a koliko je jadna raja pretrpila boli i jada trgajući se od svoje djece?³ Bio je u šestnajstom vijeku u drugoj polu taj danak ponješto jenjao, jer su Grci, Armenci, Židovi i drugi narodi radi koristi davali svoju djecu dragovoljno u janjičare, a Tatari dovodili svake godine u Carigrad više od dvadeset hiljada ruskoga roblja najviše momaka za janjičarske škole i djevojaka za hareme gospodi turskoj.⁴

Nije ipak sasvim prestajao ovaj grozni danak niti u 17. vijeku. Kršćani u Turskoj i u susjednim zemljama gledahu da spase djecu svoju, da im vjeru kršćansku održe. U Mingreliji bojom nacrtaju sveti krst svojoj djeci na ruci, a u Srbiji već pri krštenju na čelu i to sokom takovim nekoga bilja, da se to nikako ne da oprati. Ako bi se poslije momak poturčio, to bi morao na čelu nositi znak svoje vjere na sramotu svoga bijeloga turbana.⁵ Ovaj običaj mogao je biti i u

¹ Zbirka „Matice hrvatske“ iz čagličkoga kraja.

² Bogišić: Narodne pjesme str. 326.

³ Kuripešićevo izvješće Rad jug. akademije LVI. str. 163. Gl. i Mijatović u Glasniku XXXVI. str. 190—193.

⁴ Ricaut: Histoire de l'empire str. 200 i dalje.

⁵ Idem str. 207.

Slavoniji jer je u njoj ova nevolja vladala. U početku 17. vijeka donese novi požeški paša Kara Mustafa Ćunić zapovijed iz Carigrada, da pošalje iz Slavonije dvije stotine momaka i isto toliko djevojaka u Carigrad. Paša počeo da sabire, ali se narod pobuni. Tek iza krvava boja izmiri se snjima novi paša tako, da pošalje sultanu toliko dukata dara, koliko bi imali slati momaka i djevojaka. Veli se, da se je paša iza ovoga ustanka izmirio i pobratio s glavnim kršćanskim vodjom Ivanom Ilićem, da je popuštao kršćanima, zato da su ih zlovoljni Turci obadvojicu otrovali.¹ Drugi put nalazimo g. 1667 ovu suvremenu bilješku: „U vrijeme ovoga provincijala Jurašića de Zajezda dodjoše Turci Acsamogliani nazivani t. j. katoličkih dječaka lovitelji poslani od svoga cara, te mnogo njih odvedoše uz preveliki plač i jauk tužnih kršćana“.²

Nije nam ostalo nego ova dva spomena za 17. vijek, da su Turci mladu i krepku krv našega naroda odvodili iz Slavonije, da pomlade svoju obumiruću snagu. Nije nam niti treba mnogih svjedočanstva, kada imamo jedno, da je janjičarski svakdanji govor bio hrvatski, kako već spomenusmo. „Pričaju ljudi“ — veli dobro Mijatović — „da je bio nekakav starac, koji je životnu svoju snagu obnavljao i život svoj bez kraja produžavao sisajući od vremena na vrijeme krv mladih i zdravih momaka. Ovo je upravo što je i Turska činila.“³ Ovo na vlas potvrđuje Ricaut groznom slikom njihova sramotnoga sodomitskoga grijeha. Ljubovne zgode izmed momaka u njihovim zavodima, na dvorovima njihovih velikaša, na samom carskom dvoru, medju janjičarima tumače nam, da Turci premda imadu puno žena, ipak ne imaju djece.⁴ Turci bi bili doista sami od sebe usahnuli kao i mnogi drugi barbarski vojeni narodi, da se kršćanskom krvlju od dana do dana ne pomladjivahu.

VI.

Ovoliko o turskom proselitizmu. A kako se vladaju prema kršćanima, koji ostadoše vjerni svojoj kršćanskoj vjeri? Za ovo bi nam dosta bilo da spomenemo, što govori svjedok

¹ Švear: Ogljedalo Ilirije sv. IV. str. 441—2. Ovo je po kazivanju Luke Ilića crpao Švear iz anala samostana požeškoga, koji su izgorili god. 1842. Bilješka Ilićeva u njegovu rukopisu o Slavoniji. Svojina „Matice hrvatske“.

² Fermendžin: Acta Bosnae ecclestastica g. 1667. Izaći će u „Monumenta“ naše akademije.

³ Glasnik sv. XXXVI. str. 190.

⁴ Ricaut: Histoire liv. II. str. 367 i dalje na više mjesta i u I. knjizi.

16. vijeka, a traje dotle, dok Turci gospodovahu. „Ako kršćanin jašeći na konju sretne muslomana, valja da sadje s konja, stane, prikloni glavu i da mu se klanja. Ako to ne bi htio, bude batinom bačen s konja. Carski kurir ili glasnik može kršćaninu uzeti konja i jašiti ga, dok ga ne umori, da ga onda vrati kršćaninu, koji je medjutim pješke bježao za njime, da konja opet u svoje ruke dobije“.¹

Turci potisnuše kršćane iz njihovih crkava, kako vidismo, i sebi ih prisvojiše. Nije im niti to dosta, već sprečavaju i proti carskim odredbama sve kršćanske obrede i običaje. U početku sedamnajstoga vijeka (1618) morao je sultan proti njihovim nasiljima izdati slijedeću potvrdu prava kršćanskih: „veziru bosanskomu Skenderpaši i sandžacima zborničkomu, srijemskomu, požeškomu, muhačkomu, pečujskomu, hercegovačkomu, kliskomu, ličkomu, smederovačkomu. Neka je svima znano, da su fratri iz spomenutih predjela poslali u ovu prestolnicu molbu i tužbu govoreći: Mi kao hodavci hodamo od mjesta do mjesta, kud stanuju naši sljedbenici — ćafiri — po starinskom običaju po crkvama, manastirima i pazarištima i svojim vjernicima propovijedamo evangjelje po starinskom običaju, nukamo ih na službu carsku i na pokornost prema visokim naredbama, preporučamo im, da se brinu samo o svom poslu. Na ovaj način mi postupajući i ne radeći ništa proti carskim naredbama i suviše imajući carsku povelju („Ahdname“) i mnogobrojne prejasne odredbe po kojima postupamo, a protivno ne radimo. Ovo naše ponašanje ne mogući gledati ni podnijeti kojekakvi zlikovci kao što su tefterdari, tatari, emini, spahije, janjičari, softi i ostali zločinci stadoše od toliko crkava uzimati danke, zabranjuju svetkovanje nedjelje i drugih svetkovina, mrcvare i ubijaju puk, koji u strahu i žalosti k nama se utiče. Sada ištu od nas badžu i gjumruk od hrane potrebite nama za vlastiti život i od odjeće za haljine, koje kupujemo po vašarima. To se ovim fermanom zabranjuje“.²

Čitajući ovaj ferman, tko da se ne sjeti gorkih riječi umnoga engleskoga diplomata, koji je svojim očima gledao kršćansku pokoru u turskom carstvu, kada kaza: „ne ima lukavosti ni okrutnosti, koje ne bi oni činili, da učine kršćane siromašne i prezrene, a život da

¹ U zbirci Sansovina: Dell origine I. 33 str. 1.

² Zbirka Zlatovičeva u rukopisu jugosl. akademije prevedeno s turakoga.

im bude tužan i žalostan“.¹ Jadni fratri evo moradoše otići pred samoga sultana, da mu izbroje sve vrsti njegovih urednika i vojnika, koji mrevare i ubijaju narod. Ne dadu mu niti da svetkuje nedjelje niti blagdane, a robe mu crkve i oltare.

Ovo je u početku vijeka, ali to ne prestaje i pored fermana sultanova. U Slavoniji imamo samo jedno svjedočanstvo, ali i to je sasvim značajno. Kršćani obćine Nijemci tuže se samomu sultanu, „da njima“ — kako veli carsko pismo — „od starine pa sve do sada bilo prosto u crkvama i njihovim krivovjernim kućama bez buke i sablazni evanjelje čitati i budalaste njihove obrede vršiti. Sada pako da im neki stanovnici kotara njemačkoga Muhamedovci priječe vršiti njihove budalaste obrede i običaje i nastoje da ih potlače i oglobe“.² Ovo je bilo god. 1657. Mi dodjosmo samo do jednoga ovakova spomenika, ali mnogo ih je moralo biti, kada znamo, da je nevolja bila sveobća. Koliki su trpili, da si nisu niti znali pomoći kako ovo selo Nijemci.

Kako se je narod pomagao, to nam opet kaže spomenuta carska „tugra“, kada veli: „Rečeni sudac javio je nadalje, da se ponajviše radi toga siromašna raja rasula i razbježala“. Kamo će bježati raja „ako u polje Turci, ako u goru vuci“ ju kolju. Kudgod se makne u turskom carstvu, svagdje dospijeva opet pod spahiju turskoga, ali se u carstvu niti ne smije seliti. Na hrvatsku i na mljetačku stranu bile su ljute krajine. Samo u vrijeme rata mogla je raja pod okriljem kršćanske vojske s nešto većega i drobnoga blaga prebjeći u zaštitu kršćansku. Jaki ljudi mogoše se odmetnuti u hajduke. Svi drugi bez oružja bili su kano stado ovaca — prava „raja“.

Turci pored svih carskih fermana redovito i stalno kušaju da zabrane kršćansko bogoslužje. Kadgod su Turci ratovali, zabranjivali su za vrijeme rata kršćanskim svećenicima pristupati svetomu žrtveniku, jer su se bojali da će kršćanske svete molitve njihovu sreću pokvariti.³ Već od početka sedamnajstoga vijeka ištu Turci od kršćana džulus daću u to ime, da popovi kršćanski smiju pristupati oltaru. Sama riječ jest arapska, znamenuje nastup na prijestolje.⁴ Ovdje bi

¹ Ricaut: Histoire str. 257.

² Vidi priloge br. V. (1657).

³ Ovako piše biskup bosanski Ogramić biskupu zagrebačkom Borkoviću: Quousque in castris fuit Turca nullibi in parochiis ausum est ad altere accedi, putabant etenim suas vires nostris sacrificiis superari debere. 13. febr. 1673. Biskupski zagr. arkiv. Epistolae.

⁴ Miklosich: Die türkischen Elemente kod riječi džulus.

bio dakle pristup k oltaru. Godine 1607 prvi put se spominje ova nova daća. Turci se groze, ako im se ne plati, da će sve fratre pobijati. O Požežanima se pripovijeda, da su morali svoje fratre odkupiti sa hiljadu talira. Pokućtvo i zemlje prodadoše, da Turke namire.¹

Ova daća bila je donekle neredovita. Ako su bili svećenici uzmakli u šume, kako je mnogo puta bivalo, onda su mislili, da ne moraju plaćati, jer ne obavljaju svečano službu božju. Turci mudri počmu umovati, da fratri bježe sa svojim pukom u šumu, da se proti Turcima Bogu mole. U 17. vijeku uvedu stalnu i redovitu daću za pristup oltaru.² Batinić opisuje, osobiti ceremonijal kako se je taj danak predavao. „Tri gvardijana izadju pred novog vezira u habitih i u velikih kapah. Napred stupa fojnički noseći Muhamedov list Ahdnamu i važnije fermane, a za njim idu druga dva noseći svaki po voštenu svijeću od litre oli od pol oke, dočim njihove sluge nose odrta ovna sa rogovima, glavu sladora od dvie oke, te na pladnju dvanaest hljebova i toliko safuna. Vezir pregledav fermane uzme džulus, koji ukupno iznosi 1300 groša. Uzev od vezira bujrulđiju, da im je slobodno vršiti vjerozakonske čine, teslim teskeru (prinku) i četiri binjiša (duge kaftane) odu njegovu čehaji (tajniku) i dađu mu na tevsiji osam hljebova i toliko safuna, te još davši čaušlar agi 25 groša podju kući dajuć lokmanom i ostalim poslužnikom darove u novcu. Uz isti obred bio je džulus predavan i novom sarajevskom muli.“³

Nigdje se ne spominje da bi džulus plaćali i pravoslavni. Čini se, da je u njih drugačije. „Njihov patriarka“ — veli Gerlach — mora svake godine da plaća sultanu po dvije hiljade dukata kao za slobodu vjere i svoga stališa; ali osim toga i svaki sveštenik, koji je pod njime (pećkim patriarkom), mora turskomu caru da plaća svake godine neku svotu po zasluži svojoj.“⁴ Nalazimo posvjedočeno, kako metropolita pobire od prvoga vjenčanja dvanaest, od drugoga dvadeset i četiri, od trećega četrdeset i osam akčeta, pa i od fratara godišnje dvanaest akčeta; sve je to on stao bez prava pobirati od katolika. To je jamačno pobirao i od svojih vjernika. Ako se uzme,

¹ Švear: Ogljedalo Ilirije str. 443—444 po starom požeškom franjevačkom ljetopisu.

² Fermannđin: Chronicon Bosnense. Starine XXII. str. 49.

³ Batinić: Djelovanje Franjevaca sv. II. str. 145—6 po rukopisu arkiva fojničkoga.

⁴ Izvadak u Mijatovićevom članku: Pre tri sta godina. Glasnik XXXVI. str. 213.

da je jedno akče vrijedno dva i po novčića, onda se eto od trećega vjenčanja plaćalo jednu forintu i pedeset novčića.¹ Turci su šišali patriarku, a on manastire i druge svoje ovice. Možda su u patriarškim dukatima bili sadržani i dukati srpskih manastira. Jadni popovi pravoslavni plaćali su i carstvu i patriarki, pak nije trebalo da još plate „džulus“, kao što moraju plaćati fratri, koji imaju tobožnja privilegija (ahdname), da kao „siromasi“ ništa ne plaćaju.

Jedna je nevolja zajednička i katolicima i pravoslavnicima, da časte i dočekuju gospodu i svake ruke bezobraznike turske. Sjetimo se samo onoga, što njihova soldateska radi. Iz tvrđava i palanaka digla bi se često fukara turskih vojnika, pa bi na kolima i konjima stanovnika kršćanskih polazili od sela do sela, da se časte. Premda osmanski zakoni zapovijedaju, da se ima poštovati unutarnje svačije kuće, opet se useliše u kuću siromašnoga čovjeka, pojedošo što nadjoše i popiše mu vino i rakiju. Jošte zaiskaše u ime prava gostovnoga, da ih siromah čovjek daruje, pak si u to ime sami uzeše dare: novce, sukno, nože, kože itd. uzeše mu ili obuću ili kožuh, što ga je siromah na sebi imao. Ovako bi ostali u jednom mjestu po četiri pet dana. Prodrli bi đapače u žitnicu i pivnicu i natovarili bi na kola žita, vina, meda i brašna, koliko su samo mogli povezti. Ako bi im se seljani usprotivili, istukli bi ih i izranili. Dali bi se vozati četiri do pet dana. Mnogo puta ispregli bi volove iz pluga izbili slugu ili pastira i veselo prolazili sa svojim plijenom.²

Što je po selima bilo kao prosto tursko nasilje, to je vrijedilo za samostane kao pravi zakon. Davno je već u zapadnoj kršćanskoj Europi prestao onaj srednjega vijeka krasni običaj, da budu samostani pored bogomolje, škole, bolnice i gostionica za putnike. Turci su osvojivši naše zemlje taj običaj sredovječni jošte zatekli. Oni su ga ne samo sačuvali, već i svom snagom svoje silovitosti dalje razvijali, jer su ih na to ovlaštivale i više puta spomenute odredbe Omarove. Iz samih vezirskih i sultanskih fermana potvrđuje se, da su Turci držali samostane za svoje gostione, kada govore: „Ovo su gostione (masafirhane) za nas učinjene, pak nas morate kao goste dočekivati.“³ Evo opet, što govori „siromašna raja od dviju crkava Veličke i Našičke“:

¹ Turska listina u hrvatskom prijevodu. Zbirka Zlatovićeve, svojina naše akademije. Ferman zvorničkom sandžakbegu, pod koga je jednom i Srijem spadao.

² Salamon: Ungarn in Zeitalter der Türkenherrschaft str. 234, složio je ovu sličicu po pismima za stotine slučajeva, koji se ponavljaju kroz stotinu godina.

³ Po fermanu br. XXIII. Batinić: Djelovanje franjevaca sv. II. str. 104.

„Mi siromasi zato dajemo limozine u crkve, zašto ako Boga znate ako ne za to, da se uzdrže jelom i pilom dolazeći age i drugi siromasi.“¹ Evo sirotna raja mora smatrati zakonom, da samostani Turke časte, a oni za to da snašaju u samostane. Zašto se Turci brinu za tu lemozinu? Turci hoće da sve lemozine u Našicama i Velikoj samo oni užiju. Evo što govori nadalje Huseinaga zapovjednik konjanika kaniških: „Stigla nam je prejasna naredba, koju nam je naš čestiti car odpravio govoreći: „Ti o Huseinago sine Mehmed agin jedan od kaniških aga, hoću da fratri dolazeći iz Bosne ne odnesu niti jedne pare od siromaha iz tvoga požeškoga sandžaka i iz Veličke i Našičke crkve, s toga ti šaljem ovo pismo. Dakle dok vam stigne ovo moje pismo poslušajte: unaprijed svaka počinjena nepravda neka je na vaš vrat. Ako i jedan čovjek iz Bosne pod imenom gvardijana ili kojom drugom drzovitosti u ove dvije crkve pošalje svoga čovjeka, za glavu našega čestitoga cara koga god s ovu stranu Save uhvatim, na mjestu ću ga usmrtiti.“² Nadalje veli fratrima neka si biraju domaćega gvardijana „tako s vama sirotinja neće nikada biti u svadji nego u miru.“³

Turci evo hoće da odkinu Slavoniju od Bosne, tek da raja snaša u slavonske samostane, ali samo da se Turci bolje uzmognu častiti. Drugi put to jošte izriče „Hasan aga konjanički u Kaniži“. On veli: „Fratar kojega je odabrao fra Marin biskup, došao je u požeški sandžak. Kada po dosadanjem običaju medju rajom pobir čini, sve što pobere odnese u Bosnu. Raja u našem vilajetu u manastirima i crkvama dotle je došla, da ne može pričikati dolazećih gosti. Kad je tako, raja u požeškom sandžaku neće fra Marina, a tako isto i mi ga nećemo.“⁴ Prekrasno nam turske pohode i čašćenje u samostanima slika Pavao Rovinjanin papinski vizitator (1640). Govoreći o Visovcu samostanu kaže, da je kuća velika. Ulazi preko jedne kamen skaline „u gotionieu za Turke, i u drugu prostoriju za siromaha.“ Tu je i kokošarnica sa kakvih dvije stotine kokoši. Svi samostani po Bosni imadu golubinjake i u njima veliki broj goluba. Tako onaj u Sutjeskoj ne ima manje od dvije hiljade golubova i veoma mnogo piladi, jer im dolaze Turci u hrpama po

¹ Zbirka Zlatovićeva, rukopis jugosl. akademije, ali bez godine.

² Idem ibidem. A u drugom pismu upravo preporučaju, koga će si izabrati za gvardijana u Našicama. Preporučaju nekoga Martina, što je sada u Požegi. U ostalom završuju: „Kako znate tako radite“. Ovo drugo pismo potpisao: Ali Riza mirialaj Požeški. U zbirci Zlatovićevoj. Ruk. jugosl. akademije.

³ Zlatovićeva zbirka, pismo Hasan age bez datuma. Ruk. jugosl. akademije.

četrdeset i pedeset ljudi, pa sve valja da pogoste. Tako su se porazumjeli franjevci sa kršćanima, da fratri dadu svoju muku, a kršćani svoju robu. Ubogi kršćani toliko mrze nevjernike Turke, da su zadovoljni, što su ih tako skinuli sebi s vrata, da im ne ulaze u njihove kuće. Turci opet tako mrze kršćane, da znajući da je ovo što im daju jesti fratri od kršćana, jedu što više mogu, odu zatim pa izrigaju što su pojeli i opet se vrata da jedu. Tri puta jedu više nego što mogu, a to mi kažu fratri samo zato, da razdiru kršćanstvo, ali ja mislim da je samo požuda za jelom, pa da im onaj suvišak čini zlo. . . U ostalom neka bude ovako ili onako, ovo sam vidio u Visovcu. Siromašni fratri dužni su da ih dvore, a pošto su ih lijepo podvorili i nahranili, ljute dobiju batine. Napokon valja im dati novaca, jer sakriju ili uzdu ili oružje, pokrive fratra da im je ukrao, tuku ga i istu neka im plati.¹

Čudno se je činila Pavlu Rovinjaninu ona primjetba, da se Turci oždiru samo da oštete kršćane. Ali evo što svjedoči umni Francez Blanqui dvije stotine godina iza Pavla. On se ne može prečuditi, kako njegova turska pratnja, kada bi dolazili u kuću kršćanina, pohlepno pograbi sve što im oči zagledaju i usta zahvatiti mogu. Sve to uzmu kao svoje. Domaćina samo to gleda zdvojno ali mirno, kao da ga nije tuča ili druga elementarna nepogoda, proti kojoj ne ima pomoći. Valja ju podnesti i pretrpiti.²

Što dalje pripovijeda Pavao, to još bolje pokazuje tursku silovitost. Idući iz Srebrnice ne mogoše dospjeti do večera u slijedeći samostan. Stadoše u jednoj krčmi, koju je držao kršćanin. Krčma puna pijanih „šizmatika“ i Turaka. Moradoše noćiti pod vedrim nebom. Pratilec njihov Grgur vješt i turskom jeziku i turskim običajima rano ih je probudio, da ih Turci ne zateku. Na putu sretoše Turke. Grgur ih pita: kako im je bilo kod fratara, jer je znao da su noćili u samostanu, kamo sada ide Pavao sa svojim drugovima. „Dolazimo reče jedan Turčin od onih „gdjidijsa“. Pa kako vas podvoriše? Što to pitate, odgovori Turčin, podvorit će vas dobro, ako im opalite ljudskih batina. Imadu svega dosta, ma tek izbatinjani dadu vam svega koliko želite. A da nisam čuo, veli Pavao, ne bih bio vjerovao. Pustite to nam, dovikne im Grgur, to ćemo mi već učiniti.“³ Valja znati, da su Pavao i njegovi pratilci bili u turskom odijelu.

¹ Starine XXIII. str. 8.

² Blanquieva rasprava u izvadku kod Salamona: Ungarn in Zeitalter der Türkenherrschaft str. 233.

³ Pavao Rovinjanin. Starine XXIII. str. 31.

Turci su u obće mnogo zlobniji bili kršćanima katoličke crkve i fratrovima, nego li pravoslavcima i njihovim kaludjerima. To je bilo sve dotle, dok su se samo katoličke vlasti zanimale za oslobodjenje kršćana. A tako je bilo u šestnajstom i sedamnaestom vijeku. Već je Ricaut dobro primjetio: „Turci smatraju papu kao vladaoća najsposobnijega, da vatru usпали i kršćanske vladaoće podigne, da Turcima zlo čine.“¹ Oni strepe od papinih izaslanika i smatraju ih za uhode. Papinski izaslanici valja da se kriju i oblače u tursko odijelo, kada prolaze po vizitaciji kako nam isti Pavao Rovinjanin po više puta kaže, a sam o sebi veli kada se preobukao, da je nužno obući se po običaju zemlje „alla Croatta“ sa kabanicom i turskom kapom.² Nisu uvijek bili ugodni ovi vizitatori niti fratrovima. Imamo pred sobom tužbu jednoga takova čovjeka, koji je potajno prolazio Slavonijom. Taj fratre puno tuži, a između drugih stvari veli, da su nepoćudne sebi vizitatore stresli s glave time, što su ih optužili Turcima, da su papinski uhode. Turci bi ih dakako uhvatili i velike novce u ime odkupa dobili.³ Pri svakom progonu fratrova bacaju im Turci u lice njihovoga Rimpapu. I bili su fratri poškodni Turcima, kada sami o sebi mogoše kazati (1690): „da je carsko oružje moglo sretno napredovati i Turke istjerati iz ovih strana — Slavonije — osebujna je i neprestana pomoć i ubodenje po Turskoj naših franjevaca puno doprineslo, kako svjedoče izvješća po Italiji i Germaniji i na samom carskom dvoru.“⁴

Nije sama pohlepa za novcem već ne manja mržnja na papu gonila pećkoga srpskoga patriarhu i njegove vladike, da se sduže s Turcima i sebi pokore katolike na podavanja i ljute danke. Vrijedni povjestnici franjevaca Mijo Batinić⁵ i Stipan Zlatović⁶ gorkim srcem slikaju ove progone srpskih vladika, gdje sduženi s Turcima dave fratre i katolički puk. „Mi imamo u njima — veli o. Laštrić — ljućih dušmana nego li su isti Turci, jer nikada ne prestaju o tom raditi, da nas pod svoju vlast sprave.“⁷

Nije vjerojatno što pripovijeda otac Bakula, da su još sto godina od prilike prije nego što on pisa tek dozvolom pravoslavnih vladika

¹ Ricaut: Histoire de l'Empire Ottoman liv. I. str. 231—232.

² Pavao Rovinjanin: Starine XXIII. str. 20.

³ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. Izvješće Anonyma propagandi 1629—1630. Izaci će u „Monumenta“ naše akademije.

⁴ 1690 8. aprila u Požegi. Biskupski zagr. arkiv. Epistolae.

⁵ Djelovanje franjevaca II. str. 105 i 133—134 i na više mjesta.

⁶ Franovci i hrvatski puk u Dalmaciji str. 62—64.

⁷ Farlatti: Illyr. Sacr. IV. str. 87.

i paroka smjeli župnici katolički vjenčavati i pokapati svoje vjernike.¹ Ovo je ipak moglo biti ali samo u vrijeme onih velikih patnja i progona u sedamnaestom vijeku. U ono doba iskali su i srpski patrijarhe i vladike a i patrijarha carigradski, da im katoheci daju one iste daće, koje su oni mnogo puta nesmiljeno od svojih vjernika utjerivali. U ono doba iskali su oni od katolika, da prime fratri i grčki obred i vjeru, kako ju uči grčka crkva. U ono doba moradoše fratri i dokazima i novcem skupljenim među svojim vjernicima upućivati Turke, da su obadvije vjere dođuše kršćanske, ali da nisu isto.² Fermanom od god. 1668 imali su se ovi prijeponi riješiti na korist franjevacu i katolika njihovih vjernika. „Ili morem brodili — veli ferman „ili po suhu hodili ili u stanovima stanovani, nek su sasvim prosti i slobodni. Slobodno im je i u njihovim crkvama, koje su od davnine ostale, po obredu rimokatoličkom molitve obavljati i u tom neka ih nitko ne pometa bio sad poglavica bio kadija ili tko mu drago drugi. Kad milostinja ili što drugo za svoje uzdržavanje od puka prime, samo ako s tim nikakovu trgovinu ne čine, nisu dužni od toga nikomu ništa plaćati. Kada koji između njih umre, u njegovu se ostavinu ne ima miješati niti blagajnik carski niti itko drugi. I ako u mjestu ili na blizu, gdje se oni nalaze, tkogod pogine, neka se spomenuti fratri pod imenom krvarine ne globe. Budući da su latinski sljedbenici sasvim druge sljedbe nego što su Srbi, Bugari i Grci, neka im je slobodno u crkvama, koje od davnih vremena posjeduju i po svim drugim mjestima, gdje se sljedbenici istoga obreda nalaze molitve, po običaju i po odredbama vlastite crkve obavljati, a da se ne usude u tom braniti im niti Srbi, niti Bugari, niti Grci.“³

Nije naša zadaća, da pratimo sva progonstva, što ih pretrpiše katolici od pravoslavniha, bili sada Grci bili Bugari. Jedno ćemo ipak progonstvo spomenuti, jer nam je moguće dopuniti povjestnike franjevacu i što je glavno donesti nješto svjetla u prilike Slavonije u 17. vijeku. Progon od god. 1632 započeo je patriarka Ciril tolikom silom kako nikada prije. Sdružio se u ime progona sa ljutim dušmaninom kršćanskim, pak u Slavoniji strašne pokore učiniše

¹ Bakula Pietro padre: I martirii nella missione francescana osservante in Herzegovina. Roma 1862 str. 120.

² Osim spomenutih djela Batinića i Zlatovića valja ogledati i Fabianich: Fermani inediti dei Sultani di Constantinopoli. Firenze 1884.

³ Nedić: Stanje redodržave Bosne srebrene za četiri vieka. Djakovo 1884 str. 69—70.

osobito u samostanu našičkom. „Nije manji progon ovdje u Slavoniji“ — veli službeni izvjestitelj — „nego što je bilo u prvo doba kršćanstva“. Odvedoše u verigama našičke fratre. Najviše da je trpio otac Simon.¹ Ali neka govori Simon. On pisa pismo u Rim propagandi, u kojem slika svoje neprilike. „Mnokrat otio sam pisati vašemu gospostvu, ali niesam mogao od vellika progona i napasti, kojem nas muče i strova, koje patimo od Cirila patriarke vladike, kako bude ova persekutia durati jošte do tri godišta, znajte vaša gospostva, da se neće moći katolik u Bosni i u Slavonskoj i Ungarii odaržati. Sadanji vesir koji posadi Cirila patriarku, na to ufati nas tri sacergota i darža nas od mladoga božića do kandelore na ledu i sniegu, da nam su spali nokti od prsta od nogu; gvozdje na ruku i na grlu; po jedanput s ledom vode pismo i po malo kruha crna uzesimo; jesmo gdi nabijaju na kolje ljude, a druge pod palicama more, a treće sieku, koje sam podpomagao pred smrt s ispovedju i ponukovao, da umiru veselo i sam sam bio odlučio karvahu proliti, ali nektiše nas gubiti, nego naopako saopače konopcem svezali biući strangom po žila i pod kollienu govoreći: ti si obratio od Dunava do Kaniže kamo ti popovi i biskup od Rimpape?²

Evo kako se u mržnji na Rimpapu sdružiše patrijarka i najokrutniji Turci. Patriarke su plaćali velike danke, pak su nastojali, da ubiru i od katolika. Turci su opet pazili, da im se tudja vlast a naročito papinska i carska preko katoličkih vjernika ne ušuljaju. Pazili su da njihovi podanici katolici ne plate „harača“ caru ili papi, zato paze na katolike. Primjer nam je Fabian Vidoc koga je biskup zagrebački poslao u Vašku, da ondje njegove vjernike ogleda. On pripovijeda: „Sigetvarski zahimi, spahije i age kada začuše, da sam ja u Vašku sv. Martin hodil i da su se vsa okolo sela onde k meni skupila bila, moj dohodak na veliko zlo razvrgoše i velikim zlom mene obnesoše, ter me nevernikom i izdajnikom turskoga cara imenuvaše. Dogovor učiniše, ter kajmakama, koteri je u Sigetu najveći poglavica, na zlo navrkaše. Koteri za menom u Turbet nemilosrdne Turke posla, a ovi hižu pritisnuše, ladicu mi razbiše, kaj sam gde malo dobra imel, to mi sve uzeše, knjige mi porazderaše, a listove pokupiše i mene listmi zajedno u Siget odpeljaše i kajmakamu me u ruke daše. Med ostalimi listmi

¹ Fermendžin: Acta Bosnae ecclesiastica 1635. Izaći će u „Monumenta“ naše akademije.

² Ibidem: 1635 14. maja. Pismo na propagandi.

i vašeg gospodstva list najdoše, koteroga kada pročitaše, mnogo mi zla izgovoriše, na kolac me odsudiše i da sam turske zemlje i čestitoga cara turskoga izdajnik rekoše, a neveruvaž, da sam u Vašku hodil zaradi vere naše rimsko-katoličanske, nego da sam ja onamo hodil zaradi harača. I s takovemi rečmi mene siromaka na težku i strašnu smrt odsudiše. Milostivi Bože! gospodine dragi kad me prokleti Turki iz divana na dvor kajmakanov izpeljaše, tako strašno i nemilo na mene vikaše i kričaše, da mi od strašnoga kriča jezik zanemel, e nemogah reči progovoriti. Nije mi tako teško bilo smrti čekati, koju su mi bili prisudili, koliko mi je mučno bilo njih lajanja i psosti poslušati; ar kakono psi naučili se na vuke lajati, ovako ze vseh stran na me su kričali. Jedni su kričali: med led ga vrgnemo i tak ga umoremo, drugi su vikali: u kulu ga zatvoremo, ter ga gladom i žedjom pogubimo na peldu i navuk vsem izdajnikom turskoga orsaga“.¹

Medjutim se Vidoc izbavio sa odkupninom, koju su sirotni kršćani od Turaka pozajmili.

Nije niti otac Simon pogubljen, već morade platiti i on i njegova dva druga dvije tisuće i petnaest škuda. „I sada u Sarajevu“ — veli on — „od Turaka uzimamo na kamate i zalažemo braću i rodike; a popovi i fratri iz Sriema pobjegoše. Koi od suda iz Rima dodju, oće da su gospodari i kada vide suprotivštine tako bieže“.² Na slične načine zadužiše se i propadoše toliki samostani. Pri koncu 17. vijeka dugovao je svaki, a gdjekoji i po više hiljada dukata. Godine 1679 izbrazja ot. Franjo Sudić Varadinac dugove od deset samostana bosanskih na 38.000 imperiala, što su u ovakovim zgodama da spase braću svoju i samostan u Turaka uz krvave kamate posudjivali.³

Mnogo su franjevci pretrpili od Turaka, ali malo manje u 16. i 17. vijeku od pravoslavnihi patriarka i vladika. „Takav postupak naših vladika i patriaraka nikako se pravdati ne da“ veli dobro Ruvarac.⁴ Koje čudo da se franjevci prikazuju kao najoštriji protivnici svoje rodjene pravoslavne braće u spisima svojim. Koje čudo, da ih u tolikim svojim pobožnim spisima, koliko je meni poznato nikada niti braćom u kristu ne zovu, već uvijek gotovo porugljivo

¹ Priloga br. I.

² Fermendžin: Acta Bosnae etc. g. 1635.

³ Nisam mogao dobiti ovoga djela. U izvadku donosi Nedić: Stanje redodržave str. 61—64.

⁴ O pećskim patriarcima str. 79.

„šizmatici“. I to je donio Mohamedanizam. Mohamedov vjerozakom jest ubojica narodnosti veli jednom dobro Salamon. Turčin je brat sasvim nesrodnom Arapinu, a nebrat mnogo bližemu Magjaru.¹ Duh mohamedanizma učinio je da je srpski pop prije smatrao za svoga brata Grka nego li fratra, a fratar valjda vidjao radje Talijana kao brata, nego li rodjenoga brata Srbina. Duh Mohamedanizma rodio je „Šokce“ i „Vlahe“ kao dva naroda.

VII.

Kakva je mogla biti crkva katolička i pravoslavna u ovakovim prilikama, kakav li je život naroda po jednoj i drugoj vjeri? Kada se je mogla uvriježiti i kada je prodrla vjera Luterova i Kalvinova u Slavoniju. Najprije valja da se pitamo: da li je izmed naroda bila onakova mržnja, kakova je bila izmed vladika i biskupa, izmed popova i fratara.

„Šizmatici bili su“ — veli Grgičević — „vrlo dobri i prijateljski s katolicima prije uvođenja novoga koledara, a poslije toga vrlo su im protivni, a opet da dodje do oslobodjenja sudjelovali bi“.² Ovo zlatno svjedočanstvo potvrđuje nam se i time, što se katolici kroz pedeset godina bore proti novomu koledaru, hoće da zajedno slave svete blagdane sa svojom braćom.

Kada su fratri u Bosni htjeli uvoditi novi koledar, branili su im to Turci podpućivani od pravoslavnih, kao da tobože fratri hoće da uvedu njeku novu vjeru. Ta je smutnja najviše se ticala svih skupa u Olovu, jer su se čudotvornoj majci božjoj olovskoj klanjali katolici, Turci i pravoslavni. Kada su fratri dokazivali, da će slaviti veliku gospojnu za deset dana prije, nego što je bilo onda po starom koledaru, dozvole napokon Turci, da neka bude. Ali ako majka božja ne učini ona obična čudesa, koja čini na taj dan, onda neće smjeti uvesti novoga koledara, a fratre će stići ljuta pedepsa. Oni ponesoše majku božju, a ona učini obično čudo. Tako je uveden u Olovu novi koledar.³

Godine 1628 dakle upravo iza pedeset godina obećaju tek kuriji da će „ispitivanje o gregorijanskom koledaru što prije urediti.“⁴ A

¹ Salamon: Ungarn im Zeitalter der Türkenherrschaft str. 226.

² Starine XVII. str. 121.

³ Starine XVII. str. 128.

⁴ Fermendžin: Acta Bosnae ecclesiastica g. 1628. Izaći će u „Monumenta“ akademije.

kada je dvije godine kašnje nadbiskup barski prošao po Slavoniji, čudi se, da fratrima nije pošlo za rukom uvesti novi koledar.¹ Fratrima su se doista trudili, ali bez uspjeha. Za primjer navodimo što govore katolici sarajevski, banjalučki i požeški, kada mole u rimske kurije, da im dade za biskupa oca Lučića. Govore o njegovim djelima, a dva puta da je bio kamenovan, jednom radi vjere od dometista, a drugi put od „Šokaca“, što je uvođio novi koledar.² Nego ipak još se drži stari koledar za nekoliko godina. Još g. 1640 piše pop Fabijan Vidoc biskupu zagrebačkomu o Vaškoj sv. Martina: „Istina je da po starom koledariumu božić i vuzem drže kako i Vlaha“,³ Ipak se može reći, da je novi koledar prilično osvojio katoličku Slavoniju.

Velika je neprilika za katoličku crkvu u Slavoniji, što ne ima svoga biskupa. Turci su našli u Slavoniji tri biskupije, srijemsku, djakovačku i zagrebačku, a svećenstvo posjedovalo je kao i drugdje znatne posjede i brojilo se među plemstvo zemlje. Po temeljnim turskim zakonima nije moglo obstojati niti plemstvo, niti ovakovo gospodujuće svećenstvo u turskom carstvu. Kako god je svaki trag kršćanskoga plemstva u Slavoniji izbrisan sa lica zemlje, tako su izbrisane i spomenute biskupije. Kralj imenuje i nadalje biskupe, ali ti sjede gdjegod na kakovoj ugarskoj ili hrvatskoj kaničkoj prebendi, a da svoje biskupije nikada niti vidili nisu. Narod prima svoju pouku u vjeri samo od fratara, koji dugo ne mogoše doći do toga, da dobiju biskupe izmed sebe. Sto godina iza pada Bosne (1574) dolazi u Rimu tek rasprava o biskupiji „Bosne srebrene“, da se osnuje. I sada prigovaraju jedni, da je to čudo da se učini biskup provincije, a da mu se ne dade ime koga grada; da bi bolje bilo, da koji susjedni biskup providja sa svetotajstvima, nego li da se osnuje biskup bez prihoda, bez stalne crkve, bez grada kao stalne rezidencije, koji će biti prisiljen prosjačiti ili prodavati svoju službu, kako se čuje o nekome bosanskom biskupu, koji je kršćansku djecu Turcima prodavao. Na to su drugi odgovarali, da biskup može sjesti u jednom od onih petnaest samostana, gdje bi mu bila i rezidencija i stolna crkva. Valja znati primjećuju dobri poznavaoči turskoga carstva, da Turci ne trpe i ne dadu prebivati u onim stranama drugim popovima nego samo onim fratrima, koji su siromašni i mole

¹ Ibidem 1630.

² Ibidem 1633 5. oktobra.

³ Sr. Priloge br. I. str. 1.

milostinju. Zato papa odlučuje da biskup bosanski ne samo u Bosni providja svetotajstvima, već po svim onim stranama nevjernika.¹

Kako je sto godina trebalo iza pada Bosne, dok se je odlučilo, da u samoj zemlji sjedi biskup ovoga puka, tako je prošlo sto godina iza pada Slavonije, da se je počelo raditi, da cijela Slavonija — ili zemlja izmed Save i Drave, ovako ju zovu najviše puta papinski i carski izvjestitelji — (1630) dobije jednoga biskupa.

Odmah u početku rodilo je to velikim smutnjama i sablaznima, kako svjedoči Petar Masarechi barski nadbiskup pregledajući po odredbi rimske stolice Slavoniju. Nisu pomogle niti bule, koje su proglašivale fra Alberta smederovskoga biskupa biskupom cijele zemlje izmed Save i Drave. On predlaže neka se ostavi Srijem do utoka Drave biskupu smederevskomu, Podravina neka bude biskupu pečujskomu, a ostala Slavonija neka bude, da se utišaju nemiri, zajedno sa samostanima Našicama i Velikom pod upravom bosanskom.² Čini se da je sada opet sve mirovalo i ostalo pri starom običaju i zakonu sve do godine 1647. Zavadiše se radi Slavonije biskup bosanski Marijan Maravić i biogradski Marijan Ibrišimović. Propaganda odluči, da se nijedan od njih ne paća u Slavoniju, već da ju upravlja Pavao Posilović biskup skradinski kao apostolski vikar. Maravić pohlepan za vlašću i novcem uteče se pod okrilje Ferdinanda III. i dobije povelju, kojom ga car imenova biskupom bosanskim ili djakovačkim sa svima pravima spadajućim ovoj biskupiji izmed Save i Drave (1650).³ Carski dvor prisili tako kuriju, da je biskupa Posilovića odazvala. Nije ipak Maravić niti dobio niti posjeo svu Slavoniju, jer još i biskup biogradski drži jedanaest župa u Srijemu, a u Podravini četiri.⁴ Nije niti onoga dijela Slavonije u svoju biskupiju dobio, koji je pripadao od Našica na zapad biskupiji zagrebačkoj, a pod koju su spadala sa cijelim obsegom svojim dva jedina samostana Slavonije Našice i Velika. To je Maravić i sam priznavao biskupiji zagrebačkoj.⁵

¹ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. Consultatio in consistorio secreto super episcopata Bosnensi 1573.

² Izvještaj Petra Masarechia nadbiskupa barskoga o Slavoniji. Fermendžin: Acta Bosnae eccl. veli pod tačkom 7.: „Che si crea vescovo fra li duoi fiumi Sava e Drava“. Ovako je glasila inštrukcija.

³ Vidi priloga br. III. 1650 4. septembra.

⁴ Batinić: Djelovanje franjevaca II. str. 116—119.

⁵ Godine 1646 obavlja on kanoničku vizitu, koju ovako sam opisuje: „Haec est visitatio Ecclesiarum Dioecesis Bosnensis et partis Episcopatus Zagradiensis in regno Slavoniae sub imperio turcico existentis“. I kada za-

Pored sve ove protekcije sa carskoga dvora koju je evo obilno dobivao od Ferdinanda III., koji ga je i onim darivao, čega ni sam nije imao, ipak nije bio Maravić priznat u Slavoniji. Uzalud se napinje i Ferdinandov nasljednik Leopold I. odmah čim je nastupio vladanje, da pred kurijom rimskom protestira, što se ne daje Maraviću vlast u Slavoniji u biskupiji djakovačkoj, da se time ruši starodavno pravo i njegovoga kraljevoga veličanstva.¹ Uzalud je sve to, kada fratri neće biskupa bosanskoga već vole Benlića biskupa biogradskoga, komu rimska kurija (1659) dozvoljuje, da može stanovati i u samostanu Velikoj u Slavoniji.²

Rasle su svadje izmed fratara bosanskih i slavonskih. Ove iste godine (1659) učini se veliki razdor medju njima radi izbora provincijala. Slavonci su htjeli, da se izbor obavi u Velikoj. Bošnjaci su se izgovarali, da je tamo na onoj strani „bila voiska i tada bio na onoj strani Nikola Zrinović, mogao je biti sušpet ali sumlja“. Zato načiniše veliki kapitô u Fojnicu ali „otei prekosavački ne mogući se pogoditi odu psujući i pogrdjujući i komisare i ostale otee od Bosne i odu. Prikosavci učiniše kapitô u Velikoj i učiniše ministrom o. f. Ivana Drnjićanina.“³

Ovaj razdor probudio je napokon i biskupiju zagrebačku, da se je stala i ona brinuti za svoja prava, te imenova bez dvojbe ponukana na to od slavonskih fratara svojim vikarom u Slavoniji Petra Nikolića, koji obilazi Slavonijom i čini izvještaj. Kojim duhom diše vikar biskupa zagrebačkoga vidi se po tom, da se u izvješću ruga biskupu Benliću tada već biskupu bosanskomu, koji drži Djakovo za rezidenciju svoje biskupije „a sav svijet zna, da je to krivo.“ A još bolje pokazuje namjere i misli vikarove i franjevača slavonskih, kada vikar dolazeći već blizu Osijeka nalazi njeke ostanke zidina, pak ne zna što je, već se domišlja, da su to „znakovi granice biskupije zagrebačke.“ Ovakovo izvješće podpisuje i tadanji provincijal fratara Franjo Ogramić i potvrđuje svojim pečatom.⁴

Medjutim traje ova pravda i dalje sve do osvojenja Slavonije i poslije još nekoliko godina. Biskup bosanski Nikola Ogramić htjeo

redjuje fratra iz ovoga kraja uvijek dodaje „Zagrabiensis dioecesis“. Glasnik biskupije djakovačke god. 1887 br. VI. str. 104 i dalje u više brojeva cijela relacija.

¹ Theiner: Mon. Slavorum merid. II. p. 143.

² Fermendžin: Chronicon Bosnae. Starine XXII. str. 42.

³ Kronika Dubočanina u rukopisu akademije od Zlatovića prepisana.

⁴ Vidi priloga br. VI.

bi poslije osvojenja ne samo Slavoniju pod svoju vlast, već dapače i sve one krajeve, koje su Hrvati Turcima oteli. Strašna i mnogo puta ogavna pravda teče i izmed Rima i Beča. Sada se opet otimlju fratri izpod vlasti biskupa zagrebačkoga. Biskup zagrebački siže svojim dokazima ča u srednji vijek, a fratri mu odgovaraju da su kroz sto i šestdeset godina samo oni nosili terete i muke trpili vršeći svetu službu božju.¹

A kakav je bio život biskupa u Slavoniji i Bosni. „Biskup“ — veli Benlié u svom izvještaju na propagandu (1655) — „da sigurno uzmogne svu svoju biskupiju pregledati i izbjeći nasilju turskomu, mora najviše potajno i po noći putovati. Često puta kada se na Turke namjeri, pretrpi sramotu i dobije batina. Da njihovo bjesnilo utažiti uzmogne, prisiljen je, da se sa novcima spasi. Tako za sigurnost svoga života i da uzmogne vršiti svoju pastirsku dužnost, svake godine valja da plati puno novaca. U ova vremena rata izmed Turaka i Mlečana jedva može da postoji u svojoj biskupiji. Biskupski stol ne ima nikakvih prihoda, sadanjemu biskupu ne daje propaganda ništa, pa zato mu manjka i za svakdanje potrebe života.“²

Biskup ne ima stalne stolice, već sjedi u kojem samostanu najviše puta u Olovu. Franjevci mu moraju davati od svake župe po tri talira. Računa se, da je dobivao 240 talira, kada je imao Bosnu i Slavoniju, a uživao je još njeke pristojbe. Samostani su mu plaćali još poslužitelje i konje, koje je trebao za svoje puteve.³

Medjutim čini se, da je biskupu bilo uvijek pomanjih sitnih prihoda, pa se je prilično nabiralo. Opet je i čast mamila tašte ljude, da i iz mirnoga kršćanskoga svijeta polete na ovo strašno ali i častno biskupsko dostojanstvo. Da čujemo još jednom don Simona doduše u verigama i u najgroznijem položaju, ali opet slika gorku situaciju i one, koji se iz vana otimlju za biskupiju. On veli: „Koi od tuda iz Rima dodju, oće da su gospodari, a kada vide suprotivštine, tako bieže. Koju korist učini Dalmatin Petar Katić, biskup od Prizrina, s koga izgubi(še kršćani) tisuću škudi, a on obogati svoje rodiake: a takodjer fra Alberto* i ovi od Antibara**, koi učini bogate svoje

¹ Veliki rukopis sa svima priložima: „De limitibus episc. Zagr.“, u zbirci naše akademije (1689—1761).

² Izvješće Benličevo u Fermendžin Acta Bosnae eccl. 1655. Izaći će u „Monumenta“ akademije.

³ Batinić: Djelovanje franjevaca II. str. 117—118.

* To je isti onaj fra Alberto, koji je kao biskup smederovski hoteći biskupovati (1626) u Slavoniji prouzrokovao silne sablazni.

** To je Petar Massarechi, kojega izvještaj o stanju crkve u Slavoniji (g. 1630) već spomenusmo.

nepute; i tamo su niki od fratara (za) biskupat na vieru; a(li) ko ga (t. j. vezira) (ne) miti, vezir oma će (ga) na kolac. Ne znate što se ovamo čini.“¹ Ovime se potvrđuje teško stanje biskupovo, kako ga je malo više oslikao biskup fra Benlić.

Potvrđuje se, da su stranci slabo djelovali i redovito bivali s fratriba n nesporazumu. Ako i ne imamo drugih svjedočanstva, da bi si strani biskupi gledali nabrati novaca, pak bi onda uzmakli, opet pokazuje jasno, kakovo je bilo crno mišljenje franjevacca o stranim biskupima.

Ne govore opet dobro niti ovi papinski vizitatori o fratriba. Jedan od tih ljudi poslan u Slavoniju (1629—1630) da razvidi tamošnje stanje kršćana ne govori dobro o njima, ali ne govori niti sasvim istinito. Prošao je iz Ugarske na Srijem i Požegu, ne nalazi niti jednoga samostana, dakle se vidi, da je putovao uza Savu, gdje doista nije bilo samostana. Malo ima svećenika župnika, a i ti da su došli iz Bosne. „Fratrī su omraženi, jerbo su raspušteni, a vjernici bi volili popove. Spomenuti fratrī ne dadoše se vizitovati, već obtužiše vizitatore Turcima, da su papinski uhode. Ti vizitatori budu od Turaka uhvaćeni i zasuznjeni, te su samo velikom pomoćju kršćanskih trgovaca spasili život. Dvojica od spomenutih župnika poturčiše se, jedan u Smederevu u srijemskoj provinciji, a drugi u Pakracu u provinciji požeškoj, da slobodnije žive. Turci ih učiniše vitezovima. Spomenuti fratrī župnici pripovijedaju onomu puku, da imadu veću vlast od popova, pak daju oprosta i na 500 i 600 godina onima, koji čuju njihovu misu. I ovi fratrī i popovi odrešavaju slučajeve, koji smiju odriješiti samo biskupi. Spomenuti župnici jesu neznalice bez svećeničkoga obrazovanja, samo imadu misal i knjižicu za kršćenje vrlo loše složenu. Upotrebljuju sveto ulje od triju ili četiriju godina s razloga, što se teško dobiva iz Dubrovnika ili iz Dalmacije, koja su mjesta daleko 25—30 dana. Stoji mnogo prenos. Crkve su im većim dijelom odkrite, stari zidovi bez zvonova, bez oltara i bez slika. Ne drže niti svete vode niti svetilišta. Djecu krste vodom blagoslovljenom u nedjelju ili ju blagoslove u onaj čas kada krste. Svi krste po kućama ili u polju, jer ne imaju zgode za to u crkvama. Ima već trideset i više godina, što u onim mjestima nije bilo svete potvrde, jer ne ima biskupa, niti osobe koja bi imala takovu vlast. Župnici ne vode knjige niti o krštenju niti o vjenčanju. Kaleži su im i patene od kositra ili od olova, a crkvena su im odijela pode-

¹ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1635.

rana i zamazana. Svetotajstvo posljednjega pomazanja nije u običaju ili od neznanja ili od nemarnosti župnika.“¹

Ovo je crna slika župnika i župa i fratara i svjetovnih svećenika. Valja znati, da je bilo upravo u najžalostnije vrijeme, kada su napokon u Rimu stali raditi, da se osnuje biskupija. Upravo ovaj čovjek to je pekretao, a evo nije vidio samostana fratarskih Velike i Našica. U ovoj slici ipak ima puno istine, kada se uzme, kako je bilo onda u drugim krajevima pod Turskom. Evo što pripovijeda biskup Kolonić g. 1688 dakle koncem 17 vijeka u svojoj relaciji: Bio jedan župnik kroz dvije godine bez misala, a da ipak njegovi župljani ne budu bez službe božje, prepisao si je jednom misu za pokojne, pak ju je čitao i pjevao na sve nedjelje i na sve blagdane u godini. Pozvan na odgovor izjavi, da je toliki siromah, da si nije mogao misala kupiti. Trudio se, da dobije kakov misal, ali badava. Tekar na velike molbe dobije jedan misal, ali samo na tako kratko vrijeme, da si je misu za mrtve mogao prepisati. Drugi opet nije čitao mise cijele godine, jer nije imao kaleža ni patene, samo što je izprosio u susjeda posvećenih hostija, te je upotrebio za pričest svojih vjernika, ali mnogo puta nije dobio, pak su siromašni ljudi umirali bez posljednje utjehe. U županiji Arvi gdje ima puno tek obraćenih katolika, skoro u svima župama dijele hostiju, da uštede, na četvero, jer hostije treba ča iz Poljske dopremati, jer ne imaju niti u onoj niti u susjedne dvije županije niti jednoga željeza za oblate, da si prirede hostije. Siromašni ljudi primajući samo četvrtinu hostije molise, neka im se dade pri pričesti cijeli Isukrst. a ne tek četvrtina.* Ovako doslovice službeno kardinal Kolonić o svećenicima katoličkim u Ugarskoj, koji su do jučer bili pod Turcima.

A kako žive ti župnici i popovi i fratri, kaki su im prihodi i da li su toli siromašni? Imam žalibože samo o jednoj župi prihode naznačene, ali biti će svuda manje više takvi. Kuća župnička ima jednu sobu i kuhinju, zatim ima staju i vrt, sve je plotom opleteno. Kolikogod je osoba u kojoj kući, toliko župnik dobije groša. Svaki oženjeni daje jednu drvenku žita. Kada ide o božiću sa križićem, daje mu svaka kuća jedan dinar, jednu svinjsku kraču, barilo (vina ili rakije) i jedan hljeb kruha. Pri krstu, ako je muško, dobiva pet dinara, jednoga kokota i dva hljeba kruha; ako je žensko pet dinara jednu

¹ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1629—1630.

* Relacija Kolonićeva o stanju u Ugarskoj g. 1688 u c. k. dvorskoj biblioteci br. ruk. 8653.

kokoš i dva kruha. Od vjenčanja dobiva četiri groša, ako je vjerenica djevojka dobije još za dar dolamu.¹ Od pokopa dobiva, ako se blagosliva samo na groblju šest dinara, ako se pak od kuće sprovodi dvanaest dinara. Kada dodje kositba, priprave mu sijena koliko treba. Svaka kuća daje mu voz drva. Zemlje dobije koliko može zasijati, a tako i livade. Osim toga zasiju mu vjernici tri jutra pšenice, jedno hržulje,² jedno zobi, on daje sjeme, a oni sve urade, on primi čisto zrno. Napokon u gotovom svake godine dvanaest forinti.³ S ovim prihodima mogao je župnik živiti život pristojnijega seljaka. Ako se uzme trošak na pristojne haljine i na nasilne gostbe turske, napokon i prinos samostanu ako je fratar, jedva će se u njega naći novca, da kupi knjige, koje su u ono doba još veoma skupe bile, a i daleko su gradovi odkud bi ih mogli dobiti.

Župnici su svuda fratri po Slavoniji u Posavini, tek dva tri svjetovna popa,⁴ a tako i u Podravini i u Srijemu. Ne ima primjera, da bi puk iskao popove, a ima dosta da ištu fratre. Eno kako iz Dalmacije izvještaju u Rim. Biskupi sjede po gradovima, a nikada ne izlaze među svoj puk, koji je pod Turcima. Tako i župnici po župama samo u vrijeme žetve prodju i pobiru, pak se povuku u gradove. Narod zove fratre za sveta otajstva, a oni dolaze.⁵ Ovako nam slično javljaju iz Srijema. U strašnom progonu blizu Iloka dva su samostana propala Kloštar i Vočin. U posljednjem samostanu nabiše gvardijana na kolac. Razbježali fratri u noćno doba prolaze po selima, da daju kršćansku utjehu. Poslije toga dolaze neki popovi, ali su tako nemarni, da narod jatomice prelazi na pravoslavlje, zato narod opet moli neka im dadu fratre.⁶ Upravo nije istina, što govori izvještaj papinskoga izaslanika od g. 1629—30, da narod voli i moli, neka mu se dadu popovi.

Sva je dakle zasluga fratarska a i krivina, u koliko se mogu okriviti, da li je bilo i koliko kršćanskoga života među njihovim vjernicima. Svi su pak vjernici ili seljani ili trgovci izvrgnuti najstrašnijim progonima osobito u vrijeme rata. Svi izvjestitelji dive se

¹ Strophium po Du. Cangeu: pallium virginale — dolamu?

² Spelta mj. Spelt.

³ Vidi priloge br. VII.

⁴ Vidi izvještaj Nikolićev: Priloge br. VI.

⁵ Jerolim Lucić biskup Drivasta ovako izvješćuje kongregaciji u Rimu. Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1638.

⁶ Ibidem g. 1634 30. juna pismo iz Iloka u Rim. Fratre mole: Ilok, Ljuba, Sot, Brkasovo, Bačinci, Šelens (!), Kalotinci, Gibara i Iligge (!).

pobožnosti onoga jadnoga puka. Čujmo poznatoga nam najoštrijega papinskoga izvjestitelja od g. 1629—30. „U ovim mjestima“ — u srijemskom i požeškom kraju — „nalazi se mnogo hiljada kršćana većim dijelom najvjerniji, najodaniji i najpokorniji apostolakim zapovijedima. Ali su velike nevježe u svima stvarima, koje spadaju na kršćanina, jer ne imaju poduke. Ispovijedaju se i pričešćaju jednom u godini, a mnogi ne znadu niti oče naš, niti zdravu Mariju niti vjerovanja. Ovdje ima mnogo vještica, koje su to naučile od Turkinja. Premda podanici Turcima, opet su najstalniji u vjeri. Imadu stari običaj, da poste svakoga petka i vigilije ili dane prije blagdana bogorodice i to svi pa i djeca“.¹

Ovo nije u svemu utješna slika, ali je od oštra sudca i mnogo je povoljnija, nego što ju imamo u isto vrijeme iz onih župa kraj Drave, koje je i u tursko doba zadržao biskup zagrebački. „Istina je“ — veli izaslanik biskupov — „da pó starom kalendariomu božić i vuzem drže kako i Vlahi, ali kada po širokom svetu dobri katolici po naredbe svete matere cirkve posti poste i svetke svete, onda oni mrse i posluju, orjo, kopajo etc. A ima i dosta, koteri ni petka ni sobote ne poste. Vse to na stran ostavivši, da su oni pravi kršćenici stare vere katoličanske, ne bi se po kalvinski način spovedali ni falatom kruha pričešćali. Bog vsemogući s jednem moim međ nih došaštkom takovu iskru duha svetoga jesam u serca vrgal, da su pri meše koteri im se od stolet (kako su mi oni sami povedali) v Vaška sent Martin nie služila, skoro vsi zaplakali i podvezali so mi se, da se nigdar k drugemu, nego koteri bude prave rimske i katoličanske vere pravo posvećen pop spovedati nete“.²

Mnogi popovi u Podravini prelaze na protestantizam ili bolje govoreći na kalvinizam. Tako evo i ovdje spominju se popovi biskupa zagrebačkoga, da su se pokalvinili. Diljem uz rijeku Dravu evate protestantizam i kalvinizam upravo u vrijeme tursko. Čim je Slavonija po Turcima osvojena diže se Mihajlo Starin iz grada Stare u baranjskoj županiji, uvodi Luterovu nauku i razganja i sasvim razožene katoličke popove, koji se razbjegoše. Isti Starin prisvojio je novoj vjeri mnoge crkve u Slavoniji.³ Za nekoliko godina kašnje slave protestanti u Tordincima svoju sinodu.⁴ Oko Osijeka

¹ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1629—1630.

² Prilog br. I.

³ Fermendžin: Chronicon Bosnae 1544. Starine XXII. str. 38.

⁴ Ibidem g. 1551.

sjede u vrijeme tursko velikim dijelom Magjari — svi kalvinske vjere.¹ Popovi su slabiji proti protestantizmu, fratri su jači i bolje čuvaju svoje ovce.

Pored svih nasilja pravoslavnih vladika nije mogla pravoslavna crkva uspjeti proti franjevcima, da ih sataru i njihov puk pomoću turske sile prevedu na pravoslavlje. Fratrima je dakako iza mnogo patnja, muka i novčanih žrtava pošlo za rukom dokazati, „da su sasvim druge sljedbe nego što su Grci, Srbi i Bugari, pa zato imaju običaje svoje crkve i zapovjedi svoje crkve slušati, a ne imaju ih uznemirivati Srbi, Grci i Bugari“.² Jednom samo spominju nam spomenici veliki prelaz na pravoslavlje. Spominju se mjesta: Soljani, Velike Remete, Golubineci, Ruma, Vojinci (Vogninzi), Mangjeloš, Mitrovica u svemu više od dvije stotine katoličkih zadruga.³ I to su skrivili nemarni popovi. Međutim nije crkva pravoslavna imala snage, da oružjem uma čini proselite. Ako je u 16. vijeku vidio Gerlach svećenika u Srbiji, koji je obučen kao svaki drugi srpski seljak, a obavlja sveti čin ukopa jednoga svoga vjernika golim nogama do koljena, a razlikuje se od drugih seljana samo dugim vlasima i što nosi drugačiju kapu,⁴ to je jedva bilo bolje i u 17. vijeku.

U Ugarskoj kardinal Kolonić — moramo priznati očiti i ljuti njihov protivnik — psuje ih, da su najgori ljudi i neznalice, da znadu samo u svojem jeziku misu čitati, koji oni nazivlju „lagolica“. U tom možda štogod previše kaže, ali sigurno istinu govori, da su svjetovnim gospodarima podani kao i drugi seljaci, da dobivaju isto tako batina i da bivaju sapeti u lisice kao i seljaci. Zato da će se rado prikloniti uniji, da postanu kao svećenici katolički plemeniti. Zatim navodi velike neurednosti, ali naročito dodaje, da je i kod katolika jedva štogod bolje, koji su bili pod Turcima. Kod svetih otajstva ne paze niti na formu niti na substanciju. U mnogim parokijama pri krstu ne spominju svetoga trojstva, već samo jednoga ili drugoga sveca. Mnogi propuste krstiti vodom, već krste vinom ili pivom. Kod službe božje služe se kadgod zobenim ili kojim drugim kruhom i tako mnoge druge stvari. Oholi katolički kardinal zaboravlja spomenuti, da to čine valjda u slučajevima ljutoga siromaštva.⁵

¹ Vidi naše „priloge“: Opis kotara osječkoga i valpovačkoga.

² Fabianich: Fermani inediti str. 126—128.

³ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. God. 1634 30. juna.

⁴ Izvadak u Glasniku XXXVI. str. 209.

⁵ Rukopis Kolonićev već spominjan u c. k. dvorskoj biblioteci u Beču god. 1688 str. 18.

Kada je ovako jadno svećenstvo pravoslavno koncem 17. vijeka, onda će i o puku njegovu vrijediti što Gerlach pripovijeda koncem 16. vijeka. „Manjina samo zna „oče naš“ i „vjerovanje“; vele: „kako će čovjek to da nauči, kad mu valja tri do četiri mjeseca sprovesti u polju pored volova ili kad mu valja dan i noć, rano zorom i kasno u mrak kulučiti i mučiti se!?“ Ali ipak svi oni znaju, da ima jedan Bog, da je njegov sin Isus Hristos, koji je radi nas postradao, raspet i uskrsao, pa će biti uskrsnuće mrtvih, i da ima život vječni.¹

Kako vidjesmo nisu niti katolici na mnogo višem stepenu od ovih pravoslavnih. Ali ako i jesu slabi i jadni pojmovi o naukama vjere, opet je žarka ljubav vjere, kakve malo gdje u svijetu imade. Tomu su mnogo doprinosili i popovi pravoslavni i fratri, što se zajedno patiše i veseliše sa svojim narodom. Zna se za pravoslavne popove, da su takvi bili, a drugačiji nisu niti mogli biti, kada su malo više obrazovani od svojih vjernika. Ali takvi su bili i fratri. Evo jedne zgode koja se zgodila pred samim papinskim izaslanikom Pavlom Rovinjaninom. Došao Pavao u Krapan, a bile su poklade. Narod zaigrao u kolo, a bogme fratri zaigraše junački u kolu. „Vidjeh i igru kralja“ veli Pavao. Ali se čudi, što mu se dogodilo da vidi fratre u kolu.

Tomu se ne čudi onaj, koji u dušu pozna tadanje prilike u našem narodu „franovci su onoga vremena“ — veli njihov plemeniti povjestnik „živjeli u najtješnjem odnošaju sloge i ljubavi pored puka, kojemu su bili učitelji, upravljalci i prijatelji pravi. Oni su sa svojim narodom dijelili radosti i žalosti. Čudi se spisatelj što je vidio da redovnici u kolu igraju. Izbor kralja obavljao se o mladom ljetu, pokladah krstovu imenu i o božiću. Svemu tomu sudjeluju fratri kao sinovi iz puka i pravi pučki prijatelji.“²

Živuci ovako popovi i fratri ne samo da ne zatirahu već gojiše narodne običaje a i predsude i stara vjerovanja. U tom se sastaju, kako već pokazasmo i s Turcima. Evo tomu lijepa primjera. „U provinciji Požegi u vojvodstvu Cerničkom — pripovijeda papinski izaslanik 1629—30 — ima jedno drvo nazvano „Lippa“ na jednom pustom mjestu, gdje se svake nedjelje iza mladoga mjeseca saberu u velikom broju Turci i kršćani sa zavjetnim svijećama i drugim stvarima. Župnik bližnji u ime milostinje, koju ondje sabere, reče im misu. Oni se klanjaju onomu drvetu i ejelivaju ga, kao da bi bilo kakovo

¹ Glasnik XXXVI. str. 211.

² Zlatović u Starinama XXIII. str. 5 tekst Pavla Rovinjana i bilješka izdavaljeva.

sveto tijelo. Vele, da drvo čini čudesa i liječi one, koji čine zavjet spomenutomu drvetu. Njekoji ozdrave, a njekojima se povрати bolest po vremenu. Ovi neredi radjaju se od tiranije turske i od neznanja upravitelja ovoga puka.“¹

Evo oko ove „lipa“ 17. vijeka sabiru se Hrvati svih vjera. Nije nam nitko priobćio, ali je sigurno, kada je vjera tako živa još u ono doba, da su po pričama pučkim stari bogovi poganski oblijetali i posjećivali ovo sveto drvo. A kada uzmemo što isti pisac kaže: „da ima u Slavoniji puno vještica, koje taj posao uče od Turkinja“, pak se sjetimo onoga što kaza Relković, da je od miješanja naših žena s Turkinjama postalo „čaranje, vještičiluk i tursko varanje“, onda nam se otvara pogled i na onu čudnu pojavu, gdje arapske priče postaju prave narodne pripovijesti našega ženskoga i djetinjega svijeta.

Isto su tako o čudesima i čudesnim stvarima jednako uvjereni Turci i kršćani. Nepobitno je na pr. da je Gajbija čudotvorac i prorok živući u Staroj Gradiški bio Muhamedovac. Njemu je, veli se, slao i Kara Mustafa veliki vezir prije polazka svoga na Beč, a on mu prorekao, da će propasti. Poslije kada su ga pitali, gdje će biti medja turskoga carstva, da je odgovorio: „Gdje ostanu moja ledja, ondje će biti turska medja.“ Kršćani voleći čudesa i proročtva vele, da se je potajno znamenjem sv. križa služio. U vrijeme kuge, koja je mnogo puta po našem narodu nemilice harala, kojoj bi kući na vratima zabilježio sveti križ, ta bi se oslobodila od kuge. To nam bilježi knjiga spomenica župe starogradiške, ne znamo da li od suvremenika.² Čudesima matere božje u Olovu klanjaju se svom pobožnošću kršćani katolici, klanjaju se i pravoslavni, a prisiljeni su klanjati se i Turci.³ U noćno doba na golim koljenima polaze u vrijeme gospina dana žene turske, da se poklone čudotvornoj gospi i da ju zaprose za milosti.⁴

Pavao Rovinjanin ne prestaje pripovijedati, koliko se čudesnih stvari događjalo na njegovom putu kroz Dalmaciju, Bosnu i Slavoniju. Tako čine i drugi koji nješto natanje pripovijedaju. U poznavanju pravih zakona vjere slabo su napredovali Turci, nisu ih upravo pre-

¹ Fermeđzin: *Acta Bosnae occl.* 1629—30. Ob ovom drvetu pisao je Tonko Marnavić u svojem životu sv. Augustina Kazotia biskupa zagrebačkoga.

² Sr. Ilić: *O Staroj Gradiški* u Nevenu g. 1853. br. 29. Njegov rukopis (svojina „Maticе hrvatske“) str. 49—50.

³ *Starine XVII.* str. 119—121. *Di alcuni miracoli de B. V. d'Olovo* pisano 1626 od Grgičevića. Izvještaj na cara Ferdinanda II.

⁴ *Starine XXIII.* str. 28. Putovanje Pavla Rovinjana 1640.

ticali ni kršćani jedne i druge crkve. Ovo je moglo biti samo na korist starim običajima narodnim. Koliko je samo oštrina zakona Mohamedova dopuštala, goje Turci svoje stare narodne običaje, kako već pokazasmo. Pravoslavni popovi ne stoje više od svoga naroda u prosvjeti. Tek malo više poznavaju zakona vjere. Obavljajući mnoge svete čine u kućama vjernika spajaju dapače crkvene obrede sa narodnim običajima.¹ Kako vidismo fratre i u kolu i pri starim narodnim običajima, niti oni ne zapuštaju narodnih običaja. Narod naš pod Turskom sačuvao je na ovaj način običaja starodavnih slavenskih, koji su znameniti za poznavanja prvotnoga života slavenskoga svijeta. Ovi običaji kao davne svetinje ispunjuju sve slasti života, koliko ih može uživati jedna raja u svojim sirotnim kolibama oko žarkoga ognjišta, okružena od velikoga i sitnoga blaga, od koga vadi svoju svakdanju hranu. Nije nam moguće oslikati sve te narodne običaje, kako ih sirotna raja provodi od poroda pa do groba i kroz sve dobe godina svoga mukotrpnoga života. Samo to spominjemo da običaji u dvie tri crte opisani u 16. vijeku² nalaze svoju stalnost i u 17. vijeku, kako mi već spomenusmo. Isto to prikazuje nam Fortis u 18. vijeku,³ a potvrđuju Ilić, Vuk i drugi ča u ovom našem vijeku. U ostalom mi smo se na to obazreli slikajući život na krajini.

Sva nastojanja za višim životom što ih je mogla razviti teško pritisnuta kršćanska raja jeste u samostanima obiju crkava. Nije naša pisati historiju tih samostana, već samo da pokažemo, kako su oni bili jedina kulturna središta raje obiju crkava. Ogladajmo najprije katoličke samostane. Kada se franjevcima župnicima predbacuje, što toliko od naroda skupljaju. „oni se opravdavaju — veli nadbiskup barski Petar Massarechi papinski vizitator u Slavoniji g. 1630 — „to činimo vele da živimo i da uzdržajemo samostane. Treba priznati i priznati će nam i onaj, koji nije samostanima prijatelj, da su neki u takovom redu, da se mogu porediti s onima u Italiji gledajući na marljivi rad franjevaca i pobožnost povjerena njima puka. Vrijedi i to spomenuti za potomstvo. Velika je vladala vjera i odanost prema crkvi u onim starim kršćanima, koji su sagradili ove crkve i samostane. A koliko se opet trudiše kršćani, da ih ovako u starom sjaju uzdržaju pod teškim jarmom turskim.“⁴

¹ Tylor: Anfänge der Kultur I. pod naslovom: Die Überlebsel in der Cultur 1—160.

² Gledaj lijepe izvadke u Glasniku srp. učen. druž. XXXVI. str. 200—201.

³ Voyage en Dalmatie Berne 1778 I. str. 65 i dalje.

⁴ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. (1630). Sada u rukopisu, kako već spo-

U Slavoniji uzdržaše se samo dva samostana, ali obadva doista odlična — u Našicama i u Velikoj. Oni se pomladjuju sami, ali i zajedno sa svojom braćom bosanskom. „Običaj je u ovoj provinciji — veli Pavao Rovinjanin — „da uzdržaju u svakom samostanu dosta mladića, svaki samostan po svojoj mogućnosti. Momeci služe u zboru kao klerici, vani kao poslužitelji, a preko toga su djaci. Na večer uče ih obrede, uče ih latinski, osobito dobro gramatiku, a uče i na pamet latinske stvari. Kada budu zaredjeni, onda ih pošalju u Italiju, da uče više nauke, koje izučavaju veoma dobro. Puna je ova provincija sposobnih fratara, te nije bilo dana, kada se ne bi raspravljalo kakovo pitanje“.¹ „Spomenuti mladići“ — veli Grgičević — najvećim su dijelom nećaci ili rođaci fratara. Svakoga mladića osim redovitoga obćega učitelja podučava i njegov ujak“.² Ovako nam se tumači, zašto narod zove fratre u Bosni i danas „ujaci“. Fratri su sva nada i ponos svoje obitelji. Koga će od obitelji svoje fratar ujak podići sebi do koljena, to je veoma dražestno i zanimivo pitanje onih katoličkih obitelji, koje su bile sretne, da imadu fratra od svoga roda. To je jedina moguća sjajna budućnost, o kojoj je kršćanska majka mogla sanjati i šapćući molitve od Boga prositi za svoga sina.

Kada se je vodila pravda izmed bosanskih franjevaca i biskupa Maravića radi Slavonije, gdje je Maravić tvrdio, da Našice i Velika spadaju njegovomu biskupskom stolu, to jest za prihod biskupov, vele fratri, da u rečena dva samostana uzdržavaju škole, a imadu i mladiće, koji su podvornici. Već godine 1640 cvao je „gimnazij“ u Velikoj, komu je na čelu Ivan Mihalović Požežanin, a da imade djaka četrdeset.³ Za nekoliko godina kašnje (1651) vele, da ima u obadva samostana pedeset djaka.⁴ To bi svjedočilo, da je viša škola bila u Velikoj — ali što ima znamenovati, da se iz ove škole u Velikoj ne smiju uzimati mladići u novicijate, niti u red sv. Franje, kako to kongregacija g. 1669 zabranjuje, toga ne razumijem.⁵

Medjutim brinu se fratri i sveta stolica, da dostigne što više mladića svoje obrazovanje po stranim zavodima. Tako je u Lorettu svaka od naših „ilirskih“ biskupija mogla dati izučavati po jednoga mladića, pa tako i „zemlja izmed Save i Drave“ jednoga.⁶ Medjutim sami

¹ Starine XXIII. str. 19.

² Starine XVII. str. 128.

³ Fermendžin: *Chronicom Bosnae*. Starine XXII. str. 37.

⁴ Theiner: *Mon. Slav. Mer.* II. str. 136.

⁵ 1699 *Chron. Bos.* Starine XXII. str. 48.

⁶ *Ibidem* str. 125.

franjevci šalju braću svoju u Italiju, kako već spomenusmo. Jednom obraćaju se na cara Ferdinanda II, da im na isti način ustupi trideset mjesta u samostanu njihova reda u Ljubljani.¹ Da li su što dobili, ne znam.

Da nisu fratri i u tuđim školama izgubili osjećanje za svoje narodne osebnosti, vidi se najbolje po tom, što kao svetinju čuvaju svoje staro bosansko-cirilsko pismo, kojim pišu knjige i pisma.² Valja znati, da su fratri pjevali sve, što se kod katoličke mise pjeva, najprije latinski a onda hrvatski. G. 1658 razlažu svetoj stolci, kolike su radi toga neprilike, kako misa u zimsko i kišovito doba predugo traje. Znade se, da je puk sav pod vedrim nebom, a neprijatelji ne prestaju vrebati. Sada mole fratri, neka im „bude dosta misiti samo u pučkom jeziku“.³ Što su dostigli, toga ne znamo. Valjda ništa, kada latinština sve više preotimlje mah, čemu se i oni moraju pokoravati.

Sličnim načinom rade i samostani pravoslavni, kojih više ima nego li katoličkih. Otkada je god. 1557 osmanska visoka porta obnovila patriarkat pećski, može se reći, da se je hierarkija srpske crkve donekle pomirila s turskim carstvom. Ne velimo time, da se je i srpska raja izmirila sa silnikom turskim. Ali opet moramo i to spomenuti da su pravoslavni kršćani u turskim vojskama prednja četa, koja ima da pustoši kršćanska sela. Oni su pored Turaka „desno krilo“ tursko na krajini. U tursko doba iza obnove patriarkata uredjuje se „mala Vlaška“ u sandžakatu požežkom — o čem smo imali prilike govoriti — osnivaju samostan Remete kraj Orahovice, gdje je stao sjediti „metropolita požeški“ t. j. vladika pravoslavni za požeški i cernički sandžakat.⁴

Mnogo znatniji je onaj prekrasni vijenac srpskih samostana, koji je u najljepšim i najdražestnijim uvalama i na krasnim humovima ukrasio i onako krasnu frušku goru. Nisu ti samostani postali u tursko doba, već su srpske zadužbine iz one dobe, kada su evatuća srpska gospoda i vladaoći „voleći carstvu nebeskomu“ mogli podići ove krasne spomenike svoje kršćanske pobožnosti. Samostani Krušedol, Remete, Opovo, Vrdnik, Jazak, Bešenovo, Šišatovac, Koveždin, Gijipsa, Pribina glava, Beočin i Rakovac tako daleko sižu preko turske dobe, da prije stotine

¹ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. G. 1628. U rukopisu.

² O tom na mnogo mjesta u historijama franjevaca u Zlatovića i Batinića, koje već spominjamo.

³ Fermendžin: Acta Bosnae eccl. 1658 15. jan. U rukopisu.

⁴ Lopačić: Dva junaka hrvatska str. 120 imade njeke podatke očevidno na osnovu svoje bogate zbirke o pravoslavnoj crkvi.

godine poglavari njihovi ne znadu pravo kazivati, tko ih je osnovao. Iz odgovora svih njih teče, da se s ponosom sjećaju srpske gospode, koja su ih u dane svoje slave osnovala.

Već u 16. vijeku kazuje Gerlach, što mu je govorio starac svećenik u Biogradu: „da ima manastira, u kojima je po 100—150 kaludjera, svi oni rade kakve zanate, te se hrane, ili obradjuju njive i vinograde, sijeno kose, voće njeguju itd. Nego nisu nikada svi na skupu, već jedni dodju, drugi odu. Ovdje ne imaju nikakvu školu, nego imaju jednu preko Save u Ugarskoj u manastiru Hopovu. Imaju školu i u manastiru sv. Nikolaja, tu se uče čitanju i pisanju“.¹

U ovo nekoliko crta oslikan nam je život i radnja u samostanima fruškogorskim u 17. vijeku. Već sama brzina kojom bečki dvor imenuje biskupa srijemskoga odmah g. 1688² pokazuje nam, da je ovdje nadjena već biskupija srijemska sa stolicom u Oповu. Leopold I. našao je već Longina Raića kao biskupa pravoslavne crkve, pak ga ostavlja u biskupiji.³ Ne kaže mu se upravo biskupska stolica u Oповu, ali se kazuje u dekretu njegova nasljednika,⁴ a biskupija se nazivlje: „srijemska sa (stolnom) crkvom sv. Nikole u Oповu“.

Veći ugled fruškogorskim manastirima od same biskupije daju svete moći srpskih sveti ljudi. Krušedol je bio grobnica tolikih odličnih Srba, a Ravanica sabirala je valjda jače Srbe, nego li čudotvorna olovska majka božja katolike, ili barem toliko. Kolika je slava kneza Lazara, vidi se po tome, što su im katolici vrlo zavidni za tu slavu.⁴ Imade medjutim i drugih sv. moći, ali nisu u tolikoj slavi. Kadgod narod bježi, najprije gledaju da spase svete moći, tako je moralo putovati i tijelo Lazarevo,⁵ a tako i drugih svetih.⁶ Cjelivajući svete moći svojih nekadanjih gospodara i svetaca narod i bez pisanih spomenika u srcu svomu ponavlja svu staru povjestnu slavu.

Manastiri su jedine škole narodne. Evo svjedok u 16. vijeku kaže, da tamo u Biogradu, krasnom gradu na Savi i Dunavu, ne ima nikakve škole, a da je škola u Oповu u Srijemu. Tako su bile u 17. vijeku škole u manastirima, gdje su se podučavali oni, koji će biti kaludjeri. U

¹ Glasnik XXXVI. str. 213.

² „Eundem Longinum Raich in praefato pastoralis munere Auctoritate nostra regia reliquendum. Fiedler n Archiv f. o. Gesch. 37 sv. str. 122.

³ Ibidem str. 124.

⁴ Bonini: Il conte Caprera kada se spominje sv. Ivan Kapistran gl. kod opisa grada Iloka.

⁵ Rad akad. knj. 97. Itr. 57.

⁶ Ruvarac: O pećskim patriarsima str. 91.

samostanima pisale su se knjige crkvene. Ima takovih knjiga u srijemskim samostanima od najstarijih vremena. Knjige pisane rabe svećenici po narodu, kao da ne ima još štampe, kako je bilo i u srednjem vijeku. Prerijedki su ljudi u samostanima, koji bi razumjeli drugi nego svoj jezik i crkveni.¹ Opet su kaludjeri visoko iznad popova, od kojih mnogi ni pisati ne znadu. Narod voli kaludjere. I u ovom pogledu pokazuje se evo srodnost u osjećanju između katolika i pravoslavnih.

Završujemo ovaj članak o odnošajima kršćanske vjere s opisom prvoga svečanoga tijelova g. 1688 u Osijeku, kako nam ga opisuje sekretar Kaprarin Bonini, koji ga je pripremio i vodio. Bonini i jezuita Gašpar Franz poduzmu, „da podadu prikaze obreda rimskoga puku u Osijeku, gdje su bili katolici pomiješani s pravoslavnima, a bilo je dosta zaslužjenih Turaka, koji su se u gradu nalazili. Na procesiju pozove svu vojsku, a maršal dao lijepo očistiti sve ulice, te ih je nakitio sa mnogo zelena granja, a mjestimice bili su učinjeni oltari. Iza odpjevane službe božje u većoj mošeji učiniše obhod, komu je prisustvovao maršal, svi drugi generali, oficiri svi vojnici i puka veoma mnogo. Koliko je bila divna pobožnost ovih seljana katolika, a također i — šizmatike Grka — pravoslavnih, koji su ničice padali, kada je mimo njih prolazilo svetotajstvo, toliko je na drugu ruku udivljenje sužanja Turaka. Napinjahu se, da vide ovaj sveti čin toliko, da su se na krovove uspinjali, samo da vide. Katolici vikli su bili slušati jednostavnu misu na potajnim mjestima često puta u šumama od koga siromaha svećenika, koji slabo podučan bez kakva književnoga obrazovanja nije mogao niti znao podučiti, već samo proste stvari. Šizmatiki vikli su vidjeti svoga popa ili kaludjera, gdje nehajno posvećuje komadić crna kruha netječnim obredom, diviše se odijelima svećenika. Bili su sabrani svi kapelani vojske pri sprovodu. A kada kršćani čuše već zaboravljene glasove zvonova i trubalja, a i lijepo skladno pjevanje, jer su bili pozvani svi muzici, što ih je vojska imala, onda je udivljenje i veće bilo,² Slobodna slava kršćanskoga bogoslužja jeste evo prvi veliki dobitak tužnim kršćanima poslije oslobodjenja ispod turskoga jarma.

¹ Najljepši prinos za historiju fruškogorskih samostana jest Izvještaj od g. 1772 podastrt hrvatskom namjestničkom vijeću priobćen od Miklošića. Starine VIII. 1 — i dalje. Gl. i naše priloge br. XXXIX.

² Bonini: Caprara 1688 str. 75—80.

B.

Rat oslobodjenja (1683—1699).

Veliki rat za oslobodjenje ugarskih i hrvatskih zemalja ispod jarma turskoga započeo je proti volji cara Leopolda i njegova dvora. Njihovi pogledi politički i sva nastojanja išla su za tim, da paze na Francesku, da ne štetuje kuća habsburška, ako se dogodi skora smrt Karlu II. kralju španjolskomu. Prema Turskoj vapi bečki dvor neprekidno samo za mir. Već godine 1680 izvijesti iz Carigrada mljetčki poslanik senatu. „Pri mojem odlasku iz Carigrada bilo je pozdanje izmed cara i Turske veoma dvojbeno i nesigurno. Obzirom na zlu volju velikoga vezira i drugih ministara smijem ovdje pred senatom izreći, da se ne boje Turci saveza careva s Poljskom i Rusijom, da bi odmah navalili na cara. Turci su pohlepni za Ugarskom. Draži ih ono bogato tlo, lijepi položaj i ugodno podnebjje. Jošte ih osobito draži, što car hoće mir pod svaku moguću cijenu da produži. A kao da je i nebo proti tomu. Za petnaest mjeseci poumreše caru četiri poslanika, koji su svi imali da rade o produženju mira“.¹

U ime mira na istoku bio je oglašen g. 1681 šoprunki sabor, u kojem je pao desetgodišnji teški i donekle okrutni absolutizam u Ugarskoj i Hrvatskoj. Ugarska opet dobije svoga zakonitoga glavarapalatina, a Hrvatska svoga bana. I protestantima dadoše znatnih povlastica. S istim Mirkom Tököliem plaćenikom Ljudevita XIV. htjedose da se na svaki mogućí način nagode, ali im nije pošlo za rukom. U slavu pomirbe s obnovom ustava u Ugarskoj i Hrvatskoj dade Leopold napokon caricu Eleonoru Magdalenu okruniti za kraljicu ugarsku i hrvatsku (9. dec.).

Bečkomu dvoru činilo se, da stalni poslanik u Carigradu ne šalje prave vijesti. Paša budimski svjetovao im, neka pošalju posebnoga poslanika, da ugovore o produženju mira vašvarkoga. Oni to odmah prihvaćaju i odluče poslati grofa Alberta Caprara sa sjajnom pratnjom,

¹ Barozzi e Berchet, *Turchia* t. II. p. 235.

4. jun. 1682 oprostili se novi internuncij i njegovih osamdeset i dva oratioea svi u turskom odijelu sa carskim dvorom i sa gradom Bečom. Šesnaest ladja zaplovi Dunavom. Nitko nije slutio, kako će se ednom kući povratiti. Već u Budimu potamniše Caprari sve nade, la će biti mira. Sve je spremno za rat, a on ide po mir. „Mnogo e gore — veli Caprara — nego što si vi u Beču predstavljate.“ „Sve je spremno za veliki rat. Sam veliki vezir izići će, već stigoše zapovjedi u Biograd, da se prave mostovi na Savi.“ A Caprara bez novaca i darova, bez obećanja i ponude za blagohotni mir, prodje i Carigrad, gdje ga svatko pita: što nam nudjate za mir. On nora sam o sebi reći: „Ja sam ovdje kao svezanim rukama i zatvorenim ustima.“¹

Medjutim su poslanici grofa Mirka Tökölia još prije polaska carskoga internuncija iz Beča imali svečanu audienciju u sultana (9. an.). Ponudiše sultanu veliki tribut, ako prihvati i proglasi Tökölia kraljem Ugarske. Sultan i veliki vezir obećашe sve moguće pomoći. Caprara sreće vraćajuće se već poslanstvo u Sofiji i doznade za osnove turske i Tökölieve. „Glavno bi bilo — poručuje on — da najprije akom silom buntovnike u gornjoj Ugarskoj do noge potučete.“ Ali Tököli nadmudri bečki dvor. On ponudi, da će se pokoriti, ako mu dozvole, da može uzeti za ženu Jelenu Zrinsku udovu Rakovčevu. Oženio se i dostigao svoju toli vruću želju. Dobio toli mu dragu ženu žarku mrziteljicu kuće habsburške, on dobi njezine bogate i daleke posjede kao jaki oslon za buduću samostalnost svoju. Šarao je medjutim i odlazio paši budimskomu tobože radi mira, a ono mu je namjera bila, da se s Turskom što jače sveže.

U Beču su vjerovali u mir, jer su ga vruće želili. Jedva ih je ponješto smeo Caprara, koji više bez prestanka „spremajte se na rat, jer je mir ne moguć, veliki vezir hoće pod svaku cijenu rat.“ Car si dađe izvijestiti od ratnoga vijeća i od svojih tajnih vijećnika. Svi su jednoga mnijenja, da car mora s Franceskom u rat. Rat s Francezkom da je nužda. Caru da je poznato, da kralj franceski hoće gospodstvo nad Europom, a tomu je najprije potrebno, da sruši kuću austrijsku. Zato da on diže bunu Tököliovu u Ugarskoj. Na zapadnu stranu da se radi o carskoj kruni, a na istoku o nekoliko ugarskih županija. Zato da neće nitko caru zamjeriti, da radje na istoku nješto odpusti, čega njegovi predji nisu posjedovali, nego li da metne na zapadu sve na kocku.

¹ Ono Klopp: Das Jahr 1683. Graz 1882 str. 105—150.

Dok su ovako u Beču diplomatizovali. izvjesi Turci na visokoj porti u Carigradu dne 6. augusta turski rep. To još nije navještaj rata, ali za stalno je, da će se sultan dići prema Drinopolju. Veliki vezir Kara Mustafa napokon predobio sultana Mohameda za veliki rat, koji bi imao obnoviti staru slavu osmanskoga carstva. Jamačno nije sultan Sulejman slutio, da Kara Mustafa sada kani novo carstvo na zapadu osnovati. Nevidjenim sjajem diže se sultan s vojskom prema Drinopolju (6. oktobra).¹ I prije su sultani izlazili sjajno, ali ovako još nisu. Grozni Kara Mustafa znao je ugoditi slabomu svomu gospodaru.

Tekar sada počelo se u Beču uvidjati, da je rat s Turskom neizbježiv, kada je Caprara javio: „da nade za mir ne ima“. Pa još te i sada stranka mira prema istoku na čelu joj španjolski poslanik Borgomaneiro hoće na silu mir s Tököliem, pa da mu dadu sjevernu Ugarsku kao samostalnu kneževinu. Na žalost vjernih svojih prima Leopold u svečanoj audijenciji poslanike Tökölieve, od kojih je jedan kao dobar inženir preslikao utvrde Beča i okoline njegove, te ih glavom odnio Kara Mustafi. Ovako se je Tököli koristio onom slijepom pohlepom za mirom bečkoga dvora, a koristili se i Turci, da se dobro sprema.

Na sreću svega kršćanskoga svijeta sjedio je u ovo doba na papinskoj stolici papa Inocent XI. od roda Odescalchi. U mlade dane svoje služio je i sam pod oružjem u Poljskoj vojujući na Turke. Poslije ode u svećenike i uspne se do papinske časti (1676). Pobožan i svet, radin i odlučan, ništeći zloparabe, a radeći oduševljeno za dobro čovječanstva razkrililo se svojim blagim duhom nad cijelom Europom. Francesku miri i hoće da nagovori na mir cijelim ugledom svoje papinske moći, Poljsku trudi se dovesti u savez s carem i kraljem Leopoldom, a svu novčanu zalihu svoju, kardinala i uglednika rimskih sprema i šalje u Beč. Njemu podje za rukom, da je sklopljen savez na obranu i navalu izmed bečkoga dvora i Poljske, kojoj je tada bio na čelu slavni pobjednik Turaka Ivan Sobjeski (31. marta 1683). Nepouzdanje izmed obiju saveznika razbijao je samo on. U njegove ruke položiše dva kardinala, jedan u ime Leopoldovo, a drugi u ime Sobjeskoga svečanu prisegu, da će vjerno čuvati savez i braniti jedan drugoga. Papa je pozivao i druge kršćanske vladare, cara ruskoga, knezove njemačke i Veneciju, da stupe u savez.²

¹ Hammer: Gesch. d. osm. Reiches VI. str. 383—387.

² Ono Klopp: Das J. 1683.

Isti dan, kada je car Leopold s kraljem poljskim savez sklopio, krene sultan Muhamed IV. sa velikim vezinom Kara Mustafom na čelu svoje sjajne i ogromne vojske iz Drinopolja, gdje su se sa zidina grada već dva mjeseca vijali konjski repovi napereni prema Ugarskoj, da se znade, kamo smijera sultanova vojna sprema. Pre-raskošna sjajnost sultanova i velikoga vezira imali su biti kao predigra onim sjajnim triumfima, kojima su se za stalno nadali. Što nije dostigao Sulejman I. da osvoji Beč i Njemačku, to je sada mislio dostići Kara Mustafa snivajući sladke sanke zajedno sa svojim gospodarom sultanom, kako će nadkriliti sve velike vezire i sultane svoje predšastnike. Do 250.000 vojske sa 300 topova krene prema Biogradu. 1. maja u Biogradu predade sultan velikomu veziru još nevidjenom počasti veliku zelenu prorokovu zastavu i imenuje ga serashirom ili vrhovnim maršalom s neograničenom vlasti. Muhamed ostane u Biogradu sa svojim haremom, da u slasti čeka lijepe glasove. Kara Mustafa povede vojsku prema Osijeku, kamo je stigao 7. juna.¹

Strašni neprijatelj dospje dakle već blizu tadanjoj Hrvatskoj. Hrvati ne znajući kojim će putem dalje kretati morali su biti na straži, da ga puškom u ruci dočekaju. Već koncem godine 1682 znali su oči naši, da velika pogibelj prijeti našem kraljevstvu i objave to kralju, zato ne šalju već spremjene vojske pomoćne kralju na Tökölia.² Odsele cijele zime samo oko jedne misli sastaje se cijelo kraljevstvo, kako će se obraniti od neprijatelja. Ban neka preuzme vojvodstvo. Njegova brata Franju šalju u susjedne austrijske zemlje, da dobiju municije i druge ratne spreme, a hrvatska vojska da će biti „jaka susdržati i veliku tursku vojsku i biti na obranu austrijskih zemalja“.³ Franjo Erdedi bude u susjednim zemljama sjajno primljen. Slave „heroičku nakanu“ Hrvata i „neka Bog blagoslovi kraljevstvo hrvatsko, da uzmognu satrti neprijatelja“ i daju pomoći.⁴ Hrvati se obrate i papi, staromu svomu savezniku i zaštitniku „na ime svega svoga naroda i kraljevstva hrvatskoga“ i zamole ga pomoći. On im

¹ Velike su razlike glede broja turske vojske kod historika. Caprara brojio je tursku vojsku na 160.000 vojnika ne računajući smeta i trhonoša (Caprara kod Kloppa str. 187—188.) Zinkeisen G. d. o. R. VI. str. 99. uzimlje broj koji i mi po najboljim suvremenim piscima. Mittheilungen des Kriegsarchivs 1883 II—III. str. 53 broji upravo: 310.300 ljudi, a sa trhonošama i smetom raznim i sa Tökölovom vojskom računaju na 400.000. Mi poznavajući pretjeranosti kod brojenja turske vojske ostajemo tako u sredini.

² Zem. ark. Protocollum regni 18. novembra 1682 str. 376.

³ Protocollum 1683 26. febr. Acta Congr. br. 15.

⁴ Ibidem 24. marta str. 401.

pošalje nješto novaca i svoj blagoslov i moli ih „neka ostanu na ovom dobrom putu obrane svoje domovine, vjerni kralju i zaslužni za vjeru Isusovu“.¹

Kolike su bile nade u Hrvate i u njihovu vojsku, neka svjedoči i to, što Caprara već iz Biograda (15. maja) opominje bečki dvor, neka zastave Hrvata urese svetim križem i riječima: „Moji slijede mene“ jer da ima mnogo kršćana u vojsci turskoj, koji bi rado prešli na našu stranu.² A tek car i kralj Leopold sasipa tolike hvale ove godine na Hrvate, koliko na nijedan drugi narod. Čim je Ugarska gotovo sva prešla na stranu Tökölovu, tim više miluje Hrvate. Kad odbiše pozive velikoga vezira i Tökölia, pisa im: „Čestitamo sebi, što imamo takove podanike, a Vama zbog Vaše stalnosti i ustrajnosti, što neka se pripovijeda na uspomenu svih vjekova u cijelom kršćanskom svijetu — a na obranu vaše domovine neka bude vaša heroična i nikad neprehvaljena hrabrost“.³

Hrvatska vojska jaka do devet hiljada pod banom Nikolom Erdedom i generalom Herbersteinom, stojeći na rijeci Muri započimlje onaj lanac obrambenih vojska habsburških zemalja, koji se vije do Šleske. Glavna vojska pod vojvodstvom Karla Lotarinškoga do četrdeset i osam hiljada ljudi sabirala se u ravninama Kittseea. Slabe je glase slao palatin Esterhazi, koji je imao sabrati vjernu jošte Ugarsku. „Od nikud“ — veli on u pismu na kralja — „ne dolazi banderij za vaše Veličanstvo. Novca neima ni malo, a neprijateljâ svaki dan sve više. Vaše Veličanstvo, ovdje uza me ne ima ni žive duše, koja bi bila na službu pripravna“. Medjutim napreduje Tököli ponosito, jer ga veliki vezir proglasio kraljem ugarskim. Sree mu se širilo, kada se oko njega sabralo vojske od devetnaest ugarskih županija, dočim uz kralja gotovo nitko ne pristaje.

Kada je iz Beča stigla zapovijed da se vojske carske miču iz sjeverne Ugarske i da kreću prema Beču, onda je Tököli bio sam nepobitni gospodar Ugarske.

Trome su bile priprave bečkoga dvora. Sva je sreća, što je Kara Mustafa samo polagance mogao kretati radi neizmjernosti vojske. Car Leopold praćen mnogim kletvama zlovoljnih pučana pobježe već 7. jula iz Beča u Linc, a odavle uzmače i dalje prema Pasovi. Do

¹ Ibidem p. 397. Vidi i Theiner: Monumenta Slavorum Meridionalium II, 1. str. 215.

² Kod Kloppa: Das Jahr 1683 str. 182.

³ Protocollum Regni str. 395. Kukuljević Jura Regni I. str. 350.

60.000 ljudi vele da je taj jedan dan pobjeglo iz Beča. Seljaci opet iz bližnjih sela na hrpe dobježali u Beč. Tko bi bio kadar opisati sve smutnje među bjegajućim narodom. 9. jula provede vojvoda lotarinški vojsku kroz grad i namjesti se kod Tabora. Za tri dana naviještaše razžareno nebo sa jugo-istoka, da s one strane u plamenu propadaju sela i gradovi. Za dva dana gorila su već bečka predgradja. Tri dana iza toga bio je već grad Beč posvema obsjednut (17.).

U gradu je zapovijedao grof Gvido Starenberg sa dvadeset i dvije hiljade momaka. Turci međjutim ne obsijedahu grada po pravilima ratne umjeće. Premda su imali mnogo topova, opet su radili manje s njima, a više sabirali svoje sile oko kopanja podzemnih laguma. U tom je bila svjetski slavna njihova snaga ratovanja. Čim su se u podzemnim prohodima dovukli do zidina gradskih, podpalili bi lagum, a čim bi opet lagum u zrak prasnuo i zida štogod razvalio, poletili bi na juriš preko one razvaline, a onda bi opet nekoliko dana mirovali, dok ih opet prasak drugoga laguma nije zvao na novi juriš. Posada, gradjanstvo, djačtvo, u grad dobjegli seljani, a nada svima viteški zapovjednik grof Ernest Rudiger Stahremberg junački su svaku provalu dočekivali, nadajući se sigurnoj pomoći od vojske careve i saveznika kralja poljskoga. Stahremberg pošiljao više puta glasnike vojvodi Lotarinškomu, da mu jave o stanju vojske i grada i da ištu što bržu pomoć.

I med Turcima javljala se velika zlovolja. Iza četrdeset dana obsijedanja mrmljali i bunili se janjičari, da nisu više dužni ostati pod ovim gradom. Sultan teško čekajući i ne dočekavši glasa o padu Beča pošalje svoga čauša pod Beč. Veliki vezir podvostručio napore svoje, izdijelio darove među janjičare, nepokorne dao biti i šibati, a malodušne svojom rukom ubijao. Svaki drugi, treći dan bio sada prasak laguma i strašan juriš. Turci su mnogo vojske izgubili kod ovih juriša a i kršćani do šest hiljada. Čauš morade se vratiti i bez vesela glasa sultanu u Biograd.

U Beču opet zavlada bijedno stanje od bolesti i drugih nevolja. Kršćanskom požrtvovnošću tješio i pomagao nevoljnike vrijedni biskup Bečkoga Novoga mjesta grof Leopoldo Kolonić, koji je unišao u grad, da vrši ovu svetu kršćansku zadaću. Kao da je čarobnik, smoze znatnu svotu novaca, da nahrani sirote i vojsku. Njegovom svojom oko bolestnika mećući na kocku vlastiti život prepriječio razvitak kužnih bolesti, koje bi bile oborile snažne ruke branitelja i otvorile vrata carske prijestolnice. Međjutim prevlada u gradu zdvojnost.

Ulice trebalo verigama prevezivati i pretrpavati i nove prokope i šanceve pripravljati, da budu spremni, kada vanjski zidovi padnu. Gradjanstvo već bilo sklono, da se preda. 8. septembra objavljahu već vituljače s tornja svetoga Stjepana, da je već grad u skrajnoj pogibelji, a na listiću papira dobije vojvoda Karlo Lotarinški od Stahremberga zdvojan glas: ne gubite vremena milostivi gospodine. U najtežem času jave ispod Kalenberga znakovi dolazeću poljsku vojsku, a sa Leopoldberga stala se vijati velika crvena zastava s crvenim križem. Od radosti Beč se uzrujao, a po svim crkvama pjevalo se u slavu božju.

Kara Mustafa nadao se, da će Beč pasti prije spojenja carskih i njemačkih vojska sa kraljem, zato je ostavie Dunav slobodan. Sada je bilo prekasno da to zapriječi. Morao je da se upusti u bitku. Cijeli dan 12. septembra bijesnila je na bečkim poljanama jedna od najkrvavijih svjetskih bitaka, dok pod večer u divljem bijegu ne odlijetaše sva turska vojska. Iza sebe ostavi sjajne šatore i u njima ratnu blagajnu sa kojekakvih desetak milijuna, tri stotine i sedamdeset topova i bezbrojne zastave i repove, blaga na mnogo hiljada komada, a bojno polje pokrivalo deset hiljada Turaka. Kralj poljski na čelu kršćanskih vojska unidje u Beč, gdje ga u crkvi sv. Stjepana pozdravi propovjednik s riječima: Bio je čovjek poslan od Boga ime mu je Ivan. Drugi dan prispije i car Leopold, da slavi slavlje svojih vojska.¹

Beč je spašen, a spašeno je i kršćanstvo propala je osnova Kara Mustafina, da u Beču u sreću Europe osnuje novo osmansko carstvo. Kara Mustafa bježao glavom bez obzira isto tako naglo, kako je prvo sporo napredovao. Njegovi paše ipak ne izgubiše glave, već redovito i polagano uzmicahu prema Ugarskoj. Da je bilo na volju bečkoga dvora, bile bi pale u vodu sve osnove oduševljenoga kršćanskoga svijeta. Bečki dvor bio je za mir, koji je Turcima ozbiljno ponudio.² Na sreću nisu Turci ništa na tu ponudu odgovorili. Istom poslije nove znamenite pobjede kršćanskoga oružja kod Parkanya (8. oktobra) i bezuspješne ponude za mir prevlada i u Beču misao, da se rat nastavi i da se s pomoćju božjom podje osvajati kršćanske zemlje od Turaka.

¹ Ne spominjemo mnogih djela, već samo dva, koja se dopunjuju: Das Kriegsjahr 1683. Mittheilungen des Kriegsarchivs II—III. Cijeli svezak. Zatim već spomenuto djelo: Ono Klopp: Das Jahr 1683.

² Ono Klopp 1683 str. 342 donosi znamenitu ovu ponudu za mir.

Tekar u mjesecu novembru mogao je mletački poslanik javljati radostne vijesti republici o svojim razgovorima s carem Leopoldom. Car da mu pripovijeda osobitim veseljem o uspjesima Hrvata, koji već pritisnuše tursku posadu u Kaniži.¹ Razvijao na dalje svoju osnovu, kako će se imati razoriti osječki most, koji su Hrvati bili spalili pod Zrinskim prije dvadeset godina, ali iz blizih šuma mogoše ga Turci opet izgraditi. Sada valja uništiti te šume, da mosta Turci više ne uzmognu izgraditi. A onda drugi put: „Car je odlučio da rat nastavi i da opet osvoji predjele u Ugarskoj otete mu od Turaka. „Napokon upoznao je svoje vlastite interese.“² A za malo dana iza toga (5. decembra) imao je mletački poslanik da javi u ime bečkoga dvora, da je odlučio nastaviti rat, da satire tursku silu. Papa da vruće želi sdružiti sve kršćanstvo u ovu svrhu. Da se djelo nastavi treba savez izmed cara, Poljske, Španije, republike Venecije, velikoga vojvode Toskane i viteškoga reda malteškoga pod protektoratom papinim.

Iza dugih pregovora došlo napokon do ugovora svete lige izmed cara, kralja poljskoga i Venecije pod papinim protektoratom (5. marta 1684). Ugovornici se vežu, da bez obćega suglasja nijedna strana ne ima s neprijateljem ugovarati, a još manje mir učiniti. savez je samo proti Turcima; svaki saveznik ima sa svojom vojskom sa svoje strane da rat vodi; predobite zemlje neka budu onomu, koji ih predobije. Punomoćnici saveznikâ tri kardinala položiše prisegu pred papom, koga priznaju zaštitnikom ovoga saveza.

II.

Kada se je u tajnom vijeću bečkom o tom raspravljalo, kuda će se kretati vojna god. 1684, zagovarahu jedni, da se najprije očisti sjeverna Ugarska, drugi da se najprije udari na Osijek i razvalivši most da se presijeku sveze turskoga carstva sa Ugarskom. Onda tek da se može navaliti na Budim. Ali se je tomu prigovaralo, da Turci mogu iz Bosne i Vlaške provaljivati, a da mimoidju Osijek. Zato odlučē da budu dva raištta: jedno u Ugarskoj, a drugo u Hrvatskoj.³

¹ Contarini: Storia della guerra di Leopoldo I. tom. I. str. 229. Pripovijedajući o junačkim djelima Hrvata veli: „Rimase allora Canisa quasi per ogni parte bloccata prendendo Croati tutti i castelli che la cignevano“.

² 28. nov. veli: che finalmente l'imperatore conoscerà il suo proprio interesse. Contarinov izvještaj od 28. novembra.

³ Contarini I. str. 279.

Odrede u Hrvatsku maršala Jakoba Leslea sa deset hiljada vojske, i nalože mu, neka se sdruži s Hrvatima pod njihovim banom.¹

Dok je carska vojska bez uspjeha ratovala pred Budimom, slavili su Hrvati sjajnih pobjeda. Što je ban Nikola Erdedi prije boja govorio, to je rekao iz srca svega svoga naroda. „Mene srce vu Bosniu vleče“ — reče on — „za sloboditi siromaško kršćanstvo i one vnoge svete cirkve, koje puste stoje, kadi se je Bog hvalil i dičil, ieda Bog da za naše pamati još bude; konči kada volja božja bude laglje i veseleje umrem.“² Sav narod naš od Crnegore pa do Dunava razpalio se ove godine kao nikada prije. Jadna raja kao da osjeća iza vjekova prvi put, da joj pucaju stoljetne verige sa tijela. Pobjeda kršćanska naviješćala rasulo strašne nekada turske sile. Tko može ponesti oružje leti u kolo braće svoje, koja se digoše.

Prvi uvedu ratno kolo Hrvati dalmatinski najprije pod svojim narodnim vodjama bezprimjernom smjelosti i mučeničkom strpljivošću. Ovaj narod pisa mletački generalu senatu — jak je podnositi sve nepogode, neutrudiv u trudu, nije mu težak nesan niti glad, krepke su mu noge, a jaka mišica puna žara i srca junačkoga, samo mu manjka vojnički red.“ Pa koliko god Mlečanin prigovara njihovome glavnome vodji Janku, da ga više srce zanosi, opet mora priznati, da „je ime njegovo strašno Turcima a milo kršćanima.“³ Poput starih Uskoka vojuju Hrvati u hrpama i na skokove na kopnu i na moru. Glavne svoje vojvode Stojana Jankovića i Iliju Smiljanića neumrlo proslaviše u pjesmama, a pored njih su knez Franjo Posedarski i Zadranić Šimun Bartolac. Slave i papu, što im dade hrane i novaca i sve dobrotvore svoje. U obće sve događaje odmah opijevaju i predaju u usta ženama i djeci, da predju slavljem u buduće rodove.⁴

Predjimo pojedinim događajima. Još prije pohoda turskoga na Beč dogodi se krvava zгода našem narodu u Zemuniku u kotaru zadarskom. U posljednjem ratu suziše se tako medje mletačke Dalmacije, da su podanici republike morali uzimati u zakup zemlje od

¹ Ibidem I. str. 282: „affine di unirsi alli Croati diretti de loro Bano“.

² Pismo 15. maja 1684 biskupu Borkoviću. Bisk. zagr. ark. Epistolae.

³ Ljubić: Pregled poviesti str. 284. nota 1.

⁴ 27. sept. 1684 piše nadbiskup spljetski Cosmus kardinalu Cibu: „... essendo solita questa natione di narrare in versi gli accidenti più notabili, che le occorrono, hanno composto in rima l'istoria della loro venuta sotto l' dominio della republica, la necessità di viveri ch'hanno provato, e il soccorso di grani ricevute da Santita sua“. Theiner: Mon. Slav. Mer. Tom. II. str. 222.

Turaka te su tefderdaru bosanskomu plaćali zemljarinu. Po takovim pogodbama obradjivahu oni i polje Zemunika. Sam grad Zemunik stajao pust i prazan od prošloga rata. Prohtjedne se uglednomu Turčinu Durak Begoviću, da posjedne Zemunik kao djedovinu svoju. Budući da je sam morao da podje u vojsku sultanovu pod Beč, preda to svomu bratu Hasanu, koji predje u Zemunik sa sto pedeset Turaka, razvije na gradu svoju zastavu i posjedne zemlje. Videći jadni seljani, kako im otimlju zemlju, pošalju uglednika svoga harambašu Vuka Ljutića, da ode zaklinjati Hasan bega neka ih pusti u miru, dok pokupe ljetinu, kada su oni platili ovogodišnju daću do sljedećega Gjurgjeva dana. U mjesto odgovora saspe Hasan Vuku kuburu u njedra. Vuk pogibe, ali se braća njegova kotarani spremiše na odmazdu. Navale na Turke i sve ih sasijeku, pokolju i bule i djecu tursku.

Republika se sva užurkala, dala hvatati svoje nemirne tobože podanike, u koliko joj ne utekoše, darivala pašu bosanskoga i druge turske uglednike, neka ne javljaju toga u Carigrad. Ako već imadu javljati, neka jave po istini. Prvoga poslanika u Carigradu uputiše, neka kaže, da su Turci krivi. Sve im bilo za ludo. Sultan iz Jedrene zapovijeda, neka mu republika toliko pošalje svojih podanika, koliko je na Zemuniku poginulo Turaka. Poslanik odkupi napokon sebe iz tamnice i republiku iz neprilike sa sto šestdeset hiljada dukata. Naši kotarani međjutim prešavši u Hrvatsku spasiše se od Turaka i od svojih gospodara Mlečana.

Čim su čuli, da su Turci pod Bečom potučeni, složiše se s braćom svojom u Hrvatskoj, vratiše se u kotare i digoše braću svoju na oružje. U brzo osvojiše Plavno, Vranu, Ostrvicu, Obrovac, Benkovac, Skradin i sve zemlje, koje su prije posjedovali. Njihova braća od Klisa i Špljeta zauzeše važnu kulu Zadvarje. Sdružiše se i sa svojom braćom rajom turskom i poharaše i popališe sve tursko tako, da su se Turci morali u svoje kule i gradove zatvoriti. Bosanski paša obraćao se na republiku, ona odredi, da se kazne vodje ustanka. Bojala se republika, neće li se napokon sva sila turska na nju oboriti.¹

Sav strah republike razbijali su glasovi iz Dalmacije, da je jedva Knin i Sinj s ovu stranu dinarskih planina u turskim rukama; a drugo je sve oteto iz turskih šaka.² Venecija kolebajući se od straha

¹ Contarini I. 249—251. Lebret: Geschichte von Venedig IV. str. 608—610. Zlatović: Franovci str. 146—147.

² Ljubić: Pregled str. 284 po izvješću Donatovu od 2. jan. 1684.

izmed mira i rata obradova se, kada joj dodje u Veneciju poslanstvo Hrvata njezinih podanika, koji joj objaviše, da su svi vjerni podanici. Iskahu jošte, da se i republika zajedno s carem zarati, a da će joj dati pomoći i s veseljem poći u rat. Poslanstvo obdare, a govornika upišu u zlatnu knjigu plemića mletačkih.¹ Toliki narod, toli hrabar, željan kršćanskoga života, podavajući se republici, to je razbilo sumnje i zle slutnje onih, koji nisu bili za savez s carem i Poljskom.

Na proljeće 1684 pošalje republika u Dalmaciju za glavnoga proveditura generala Dominika Močeniga, da bude uz naše junake glavni vojvoda. Za malo vremena padnu mnoge manje kule. Turci odbjogoše sa ženama i djecom, a Hrvati stupaju na njihova selišta i kule. Franjevci čiste turske džamije i blagoslivljaju ih za crkve kršćanske. Oni dovode iz gorskih zbjegova svoj puk u ravna polja i varoše i uz veliko oduševljenje naroda pjevaju slavu i hvalu Bogu za veliku milost njegovu.²

I na moru i na kopnu dostigoše Hrvati znatnih uspjeha. Na moru razbiše turske ladje i na njima zarobiše do milijun forinti i mnogo robe zlatom i svilom vezene. Na kopnu u slozi s braćom svojom iz Hrvatske navale na tursku Liku. Močenigo dade im i topova nekoliko, da mogu gradove biti. Njekoliko kula izmed njih znatni Gračac razvale, a petnaest hiljada Turaka poljubi crnu zemlju. Otapajući se snijeg s brijegova i prodiruće vode zapriječiše ovoga puta osvojenje Like. Mnogo hiljada pohvatana blaga bio je dar, koji donese ova vojna našim junacima.

Očistivši ovako okolo Knina zemlju, da mu pomoć iz Like ne uzmogne doći i zatvorivši sve prolaze gradu, stanu i sam grad obsjedati. Turske čete, koje su hranu u grad donosile, budu razbite i sasječene, a grad pozovu na predaju. Turski beg zapovjednik odgovori im upravo junački, da je odlučio braniti se sa svojih osam stotina janjičara do posljednje kapi krvi i da jednoga od njih znade, da je voljan na predaju, rasjekao bi ga na toliko komada, koliko ima vojnika u posadi. Žene i djecu odpremi odmah iz grada i ne pitajući, što će se s njima dogoditi, kada padnu kršćanima u ruke. Hrvati slabo obskrbljeni bojnim spravama iskali su još topova od Mlečana, ali ne dobiju, jer su Mlečani za sada volili očistiti primorje od Turaka. Knin ostade Turcima.

U Veneciji bili su nezadovoljni sa Močenigom. Najveću graju dizaše senator Petar Valier. Njega izaberu vojvodom za Dalmaciju, a Moče-

¹ *Theatrum europacum* T. XII. str. 613.

² Zlatović: *Franovci* str. 147—148.

niga odazovu. Zajedno sa princem Parme Aleksandrom Farnesom na četrnaest brodova odplovi novi vojvoda ravno prema Erceg Novomu u kotorske vode. Ustankom susjednih plemena kršćanskih mislio je da će brzo ovaj grad oboriti, more od Turaka očistiti i krepkih novih branitelja republici pribaviti. Susjedna crnogorska plemena rado pristanu s braćom svojom, da grad s kopna biju. U otvorenom boju na kopnu potuku Turke. Jedanaest sela turskih, na koja se Erceg Novi naslanjao, plamenom izgori. Turci valjajući i bacajući s brda kamenje uzmicahu pred progonećim ih kršćanima. Ostane sam jaki grad, koji je s mora bilo brodovlje. Posada turska provali na kopnu, ali bude suzbita. Samo raspršeni ostanci spasoše se u grad. Nepovoljni vjetrovi na moru nedadoše uspjeha brodovlju, koje je moralo uzmaknuti. Zima se primicala, vojna se svršila.¹

Medjutim su Hrvati u banovini pod svojim banom Nikolom Erdedom i generalom grofom Jakovom Lesleom započeli osvajanje Slavonije. Mjeseca jula diže se hrvatska vojska iz Gjurgeveca prema Verovitici.² Turska posada zapali varoš, raskrije u gradu krovove s kuća i stane gruvanjem topova naviještati u susjedne turske gradove, neka im dodju u pomoć. Paša slavonski sabere vojske više hiljada i utabori se dvije milje od Verovitice kod Slatine. Hrvati doznavši to kreću noćju, da se u rano jutro stvore pred taborom turskim. Razbiju tursku vojsku, a hiljadu Turaka ostane na bojnom polju. Naši zarobe mnogo roblja i vrate se s mnogo zastava turskih pod Veroviticu. Videći Turci slavodobitnu vojsku hrvatsku i ne mogući se nadati više pomoći, predadu se na milost, da mogu slobodno izaći i da ponesu sa sobom, što tko može pod rukom podržati.³

Iza sto i pedeset godina turskoga gospodstva zagospodova opet u pustom i jakom gradu ban hrvatski. Sjajnom pobjedom otvorena je provala u Slavoniju. Ali na velika osvajanja nije bilo moguće niti pomisliti, dok ne padne Budim, koji su Hrvati dan na dan očekivali, trpeći i stradajući u močvarama Podravine.⁴ Leslie morao je štediti svoju vojsku, da prema potrebi prodje na pomoć pod Budim. I bude pozvan, ali zaludu, jer Budim ostade u turskim rukama.

¹ Boethius I. Th. str. 318—322. Contarini I. str. 353—355. Le Bret IV. str. 616.

² Pismo bana Erdeda od 7. jula 1684 veli o Verovitici: „intra biduum aut ad summum triduum ad nostras diveniet manus“. Bisk. zagr. arkiv. Epistolae.

³ Boethius B. I. str. 301. Contarini I. str. 295 i 298—299.

⁴ 1684 19. sept. piše ban Erdedi iz tabora u Barču biskupu zagrebačkomu Borkoviću: „Nos hic de die in diem felicem Budae expugnationem ardentibus votis praestolamur, alias in talibus terminis versamur ita ut vix aliqua manus

Dosta je sretno prošla pored svih gubitaka turskomu carstvu ova ratna godina. Zabrinuto je ipak porta gledala, što li će joj slijedeća godine (1685) donesti. Poljska će nastaviti rat u Moldavskoj, Venecija osvaja Grčku i egejsko more, te suzbija turske brodove prema Carigradu, a i Dalmacija zadobila je tolika mjesta. U Ugarskoj imao zapovijedati vojvoda Karlo lotarinški, a u Hrvatskoj ban Erdedi i maršal Leslie. Za daljnje osvajanje u Ugarskoj i Hrvatskoj dići će car Leopold od svojih naroda i s pomoćju njemačkih knezova do sto hiljada ljudi. Carski dvor je htio da hrvatska vojska izmed drugih vojska vojuje, a nad banom da bude drugi vojvoda spomenuti maršal i predsjednik unutasnje austrijske komore grof Jakob Laslie. Hrvatski sabor najodlučnije prosvjedova, jer da bi to bilo proti pravima kraljevstva, a na to dvor popusti i reče „neka ban ostane u staroj banskoj vlasti i neka istom vlasti kao i do sada upravi vojskom kraljevstva“.¹

U Slavoniji sa Lesliem, u Hrvatskoj pod banom Erdedom, u Lici pod grofom Herbersteinom, u Dalmaciji pod Valierom i vitezom Jankovićem nastave Hrvati ovaj teški i pobjedonosni rat. Grofa Leslea zapade teška zadaća udariti prema Osijeku sa četrnaest hiljada carske i hrvatske vojske, da razori onaj ogromni most, koji je bio prava spona izmed turskoga carstva i Ugarske. Osiguravši Veroviticu krene prema Osijeku (9. aug.). Hrvatski konjanici kao prednja četa osvojiše Dolnji Miholjac, ali neprestano pucanje iz kula turskih uz Dravu kazivalo im da ih Turci prate, da zovu na pomoć i da će naći pod Osijekom jaku tursku vojsku. Leslie učini tako, kao da ima trideset hiljada vojske. To prisili Turke, da se što prije pobiju. Kada su već janjčari skoro licem u lice udarali u carsku vojsku, udare s obiju bokova hrvatski konjanici, smute i razbiju tursko konjaničtvo. Ono pobježe prema Biogradu, a pješaka vojska uzmakne u tvrđi Osijek. Varoš naši popališe, ali grada ne mogoše uzeti. Sada je valjalo razoriti taj slavni most, kakova nigdje na svijetu ne ima, „koji je na

ad aliquod praelium sit habilis, equi ex defectu foeni et herbarum concidunt, homines diversis morbis potissimum disenteria vexantur“. A u pismu od 15. sept. naročito veli: „*qua (Buda) occupata certe copiae ad nos venturae sunt, cum quibus loca maioris importantiae occupare intendimus“.* Bisk. zagr. ark. Epistolae.

¹ *Protocollum Regni mjeseca marta 1685 str. 424: „Banus in auctoritate Banali relinquitur et eadem auctoritate prouti prius respectu militiae Regni utatur“.* Koliko su se oci naši bojali atentata na prava kraljevstva vidi se, što odmah za tim odlučiše: „*quae decreta conservanda et in librum Regni inferenda, status et ordines voluerunt“.*

Dravi dug 1100, a preko Drave osam hiljada koraka, sav je od hrastovine, na dvanaest koraka je širok, tako da troja turska najšira kola mogu jedna pored drugih prolaziti.“ Samo ga jedan dio popali. Ali da svoje djelo dovrši i da tvrđavu osvoji i da dalje osvaja Slavoniju, svemu tomu trebalo vojne pomoći, koje nije dobio.¹ Leslie pod jesen oboli i ode s bojišta.

U isto vrijeme vojevao je na Uni ban Nikola Erdedi. Već prije godinu dana snovao je, da udari na turske gradove na Uni, a naročito na Kostajnicu i Bihać „da zauzmemo ono što ćemo moći čuvati i od neprijatelja braniti, kako sada branimo zemlju našu na Kupi, tako bismo onda lahko branili na Uni.“² Sada kao da se ban bojao osvojiti najprije Kostajnicu, a da prije ne predobije najprije Dubicu, koja blizu utoka Une imade prelijep položaj, a bogata je, puna je naroda, ima jaku posadu i teške topove. Čini se, da je i kršćansko stanovništvo osobiti strah od Turaka osvojio više u Dubici nego igdje drugdje, jer nikada glasa od sebe nedadoše, dok su iz svih drugih gradova trkali potajni glasnici do banova dvora, da javljaju o Turcima i da zaprose, neka samo dodju.³ Ban se zato odvaži upravo na Dubicu.

Ljeto je bilo, a Una rijeka inače dosta velika i brodiva ljetnom sušom tako opala, da ju je bilo moguće na konju pregaziti. Hrvatski konjanici pregaze vodu na očigled Turaka, koji su ih pucanjem iz topova i pušaka nastojali smesti. Voda im je konju do sedla bila. Iza njih držeći puške u visu predju pješaci sa nekoliko gubitaka od vode i turskih topova. Navala na grad bude strašna i krvava. Svaka se kuća branila. Turke Hrvati pod mač okretahu, a kršćane primahu pod svoje okrilje. I ako tvrđavu zaštićenu Unom nije bilo moguće predobiti bez bojnih topova, bace u nju vatru i bude skoro sva plijen plamena. Turci ju moradoše ostaviti. Medjutim diže se sva krajina turska i sabere u jednu jaku vojsku. Da ih bolje dočeka, predje ban opet na našu stranu. Turska vojska odvaži se preći rijeku i navaliti na Hrvate, ali bude sva razpršena i u vodu natjerana. Sedam turskih zastava kao ratnu trofeju posla ban dvoru na dar.

¹ Po izvješćima Lesliea u Mittheilungen des Kriegsarchivs 1885. IV. str. 240—244.

² Pismo biskupu zagrebačkomu Borkoviću 1684 15. maja. Bisk. zagr. arkiv. Epistolae.

³ U pismu banovu od 17. marta 1686 biskupu zagrebačkomu: „uprav od Dubice nigdar nijedan kršćenik nis nami korespondiral a od drugih svih gradova imamo correspondenciu“. To je pismo kao naknadno opravdanje. Bisk. zagr. ark. Epistolae.

Sada naumi ban da osvoji njeke gradove na srednjem toku rijeke Une. Nije mogao radi nabujale medjutim vode. Krene zato na Bijelu Stijenu. Opet se sabere turska vojska i zametne se bitka na otvorenom polju. Cijeli je dan potrajala, u njoj su četiri age pali i mnogo turske vojske izginulo. Ban zatim krene prema Cazinu, a odjeli njegovi segnuše i do Mutnika i do Tržca, da mnogi plijen odvedu.¹

Slične sreće bila je vojna generala karlovačkoga na Liku mjeseca septembra. U svakom gradu bude naša vojska dočekana od bijesnih neprijatelja, koji se nisu predavali, dok im krovovi nad glavom ne izgoriše i dokle u krvi ogrezli ne iznemagahu. Prvi juriš podnese Greben grad, gdje su Turci kada im je vojvoda Oršić grad upalio sa ženama i djecom volili s prozora u vatru skakati nego li da našim dopadnu u ruke. Vojna je tekla prema Budaku, Novom gradu, Ribniku, Bebrovcu, Bilaju i Perušiću s ovu i s onu stranu potoka Like. Kršćani priticahu pod okrilje naše vojske, a Turci ostadoše u polu popaljenim kulama i gradovima. Herberstein nije bio topovima spremljen, da ove kule predobije, a Turci bili su sretni, da su ovaj put spasili makar gole stijene svojih kula i gradova.²

Dalmacija dočekivala ove godine veliku vojsku iz Bosne i Hercegovine. Petar Valier bio se odlučio dobro spravan, da osvoji dobro obskrbljeni i utvrđeni Sinj. Hrvati pod svojim vodjama Jankovićem i Smiljanićem imali na brdima da paze na Turke, ako bi dolazili na pomoć. Kada oni uzmakoše sa svojih mjesta videći veliku tursku vojsku od dvanest hiljada konjanika, prestraši se Valier i ostavi sav svoj šator za plijen neprijatelju.³ Sada se sva turska sila okrene prema Klisu, da osvoji opet Dvore. Spljetsko polje vidje opet jaku tursku vojsku. U prvi čas kao da će klonuti Hrvati. Kad im Mlečani doviknuše „kud ste pristali sinje kukavice“, kao da ih je Bog sam osokolio, sabraše se i njih šest stotina razbije svu tursku vojsku.⁴ Da se okoristi ovim porazom turskim, krene Janković Stojan u Bosnu i Hercegovinu. Napredujući noćju u neprijateljskoj zemlji zapalili bi Hrvati na daleko velike i razdaleke vatre, da pokažu neprijatelju, koliko je tobože njihove vojske, kako je nekada umni Grk

¹ Boethius t. I. str. 164—167 i Mittheilungen 1885 IV. str. 245.

² Izvješće Herbersteinovo od 22. septembra 1685 u tajnom arhivu u Beču. *Theatrum europaeum* XII. str. 802.

³ Contarini I. str. 460. *Theatrum europaeum* XII. str. 936.

⁴ Vidi veliki i krasni izvještaj nadbiskupa Cosmia u Rim u *Theiner Mon. Slav. Mer.* II. 222—224.

Ksenofont znao Perzijance varati. Njekoliko stotina kršćanskih sela primi vojvoda hrvatski pod svoje okrilje, a papa rimski veseleći se napredku Hrvata posla im na dar novaca i svoj papinski blagoslov.¹

Ovako svrši ne velikim uspjehom ratna godina 1685. Cijele zime god. 1685—6 spremao se carski dvor samo na jednu veliku i odlučnu vojnu na osvojenje prijestolnice Ugarske grada Budima. Sva je Evropa opet usplamtala kao ono nekoč u vrijeme križarskih vojna za slavu svetoga križa. Plemeniti sinovi svih naroda natječu se da svojom krvlju kršćanskim zemljama dopomognu, da se spase ispod teškoga turskoga jarma. Carska vojska narasla do sto hiljada, a u tom je bilo njemačke pomoćne vojske do trideset hiljada, Hrvata do deset hiljada najviše konjanika. Dva glavna vojvode Karlo Lotarinški i izbornik knez Max Emanuel bavarski kretahu na čelu oduševljenih kršćanskih vojska, ter se pokažu na ogled gradu Budimu dne 18. juna. Paša budimski nakrao u grad živeža, praha i olova, koliko je trebalo za 16.000 njegovih izabranih vojnika za dugo vremena. Zidove grada lijepo ispravio, a da budu lijepši jošte ih i pobijelio. Kada je pred gradom ugledao kršćansku vojsku opomene svoje, da vjerno čuvaju ovaj najjači i posljednji bedem polumjeseca, kršćani da su već mnogo puta Budim osvajali, ali ga ipak osvojiti ne moguše. Sve živo i snažno u gradu morade služiti vojsku i raditi oko obrane. Iste žene dobiše zgodna mjesta, da strelicama odbijaju neprijatelja. Preko dva mjeseca grvalo stotinu carskih topova i izmjenjivali se mnogi juriši, dok su kršćanske vojske provalile preko zidina gradskih i krvavim bojem na ulicama budimskim završile slavno osvojenje grada (2. septembra 1686). Budim pade iza sto četrdeset i pet godina turskoga gospodstva. U kršćanstvu primi se taj glas kao znak boljih i sretnijih vremena, a u Carigradu u divanu sultanovom prevlada gorčina i zdvojnost. Budim je bio doduše po redn istom deseti izmed gradova turskoga carstva, ali je bio Turcima „kuća svetoga boja, krajni bedem izlama u Evropi, osmanskoga carstva ključ i ključanica.“²

Prema ovom velikomu svjetskomu dogodjaju jest ono, što ove godine učiniše Hrvati maleno, ali ipak častno. Čim je zima popustila, ode ban u Beč, da javi kod dvora zaključke sabora glede vojevanja. Ban zatraži

¹ Boethius II. str. 230. *Theatrum europaeum* XII. 937 i XII. 941—942.

² Osim poznatih djela Hammer-Purgstalla, Zinkeisena, Kloppa, Fessler-Kleina ima II. svezak *Mittheilungen des k. k. Kriegsarchiv* 1886 sav posvećen ovom osvojenju na temelju novih izvora osobito ratnoga arkiva. *Sravni i Monumenta Vaticana Hungariae* II. 2. 1886.

i od pape pomoći, a on mu je daje „da jedan toli plemenit i junački narod uzmogne dobrom srećom vojevati na zajedničkoga neprijatelja“.¹ Hrvatski vojvode Ivanović, Vojnović i barun Makar poletiše iza pada Budima prema Pečuhu, tu varoš osvojiše i pripraviše tako Ljudevitu Badenskome osvojenje Pečuha. Car i kralj Leopold cijenio je toliko ovo djelo hrvatske vojske, da se je posebnim pismom zahvalio saboru hrvatskomu, koji je opet ponosit radi te pohvale metnuo kraljevo pismo u knjigu kraljevstva.² Kada su Turci htjeli da opet osvoje Veroviticu, ter Funduk paša sa tri hiljade konjanika i pješaka dospio pod Veroviticu, poleti vojvoda Makar samo sa polovicom toliko Hrvata i razbije ga tako jako, da je jedva sam glavom na голу konju u spavaćoj haljini utekao.³ Nije niti manje sreće bio ban Nikola Erdedi osvojivši u krvavu boju Kostajnicu.⁴

U Dalmaciji upravo procvate ove godine krasna sreća Veneciji junačtvom Hrvata. Sa deset hiljada Hrvata krenu general Jerko Cornaro i vitez Stojan Janković prema jakomu Sinju. Janković ulovi ženu i sina paše sinjskoga, a paša morade predati grad na veliku radost Venecije, kojoj su Turci još samo iz Knina mogli Dalmaciju uznemirivati i uznemirivali su ju, ali budu suzbiti. Osvojenje Sinja ovjenča jošte Janković pohodom u Bosnu do Livna, koje je popalio i mnogo kršćanskoga puka pod vlast principovu doveo.⁵

Najveći i najslavniji ratni događaj, osvojenje glavnoga grada Ugarske stoji svakako kao prvi na vidiku pred cijelom Europom i donese kući habsburžkoj sveobću vjeru u sreću njezina oružja. U tu sreću uzme vjerovati i slobodni Dubrovnik. On se utiče pod protektorat kuće habsburžke.

III.

Iza sjajne godine pobjeda kršćanskoga oružja godine 1686, gdje je već cijeli kršćanski svijet najplemenitije sinove svoje pošiljao u boj, poraslo je pouzdanje u snagu kršćanskoga oružja na sve strane. Svi učestnici misliše samo o napredku slave kršćanske, o oslobodjenju naroda stenjućih pod turskim jarmom. I narod hrvatski stoji sav pod oružjem od jadranskoga mora do Drave, nadajući se uharnoj budućoj godini. Upravo zato oslobadja kralj Hrvate od teških i teretnih primanja vojske na zimske stanove „gledaće na neiz-

¹ Monumenta Vaticana II. 2 str. 47.

² Protocollum Regni febr. 1687 str. 449.

³ Boethius II. str. 339.

⁴ Theatrum europaeum XII. 1031.

⁵ Boethius II. str. 73.

mjerne zasluge stališa i puka kraljevstva hrvatskoga — kako veli kralj — radi njihove stare i uvijek stalne vjernosti i zasluga stečenih osobito u ovim teškim burnim vremenima“.¹ Nijedan narod pod žezlom Habsburga nije prinosio tolike krvne žrtve, nijednomu nije dana ova velika polakšica glede primanja vojske na zimske stanove. Da se vidi, kolika je to polakšica, spomenut ćemo, što se tada iskalo za carskoga vojnika. Osim slobodna stana imalo mu se dati za porciju svaki dan dva funta kruha, jedan funt mesa, pol vrča vina ili cijeli piva, za konja šest funti sijena, porcija zobi ili slame, a na mjesec dva forinta u gotovom. Uzmite jošte ona mnoga nasilja razuzdane soldateske, pak ćete razumjeti plač i lelek onoga kraja, kamo je vojska nastanjena, a sretno uzdisanje onih, koji su se toga zla izbacili.²

Upravo u onaj čas kada je dana ova kraljevska povelja saboru hrvatskomu, snovao je bečki dvor o napredku ratovanja i oslobodjenja kršćanskih zemalja sve do Dubrovnika, mislilo se na osvojenje Bosne i Hercegovine. U ovo doba boravio je na bečkom dvoru poslanik republike dubrovačke, koji je donio carskomu dvoru tribut od pet hiljada zlatnika. Dubrovnik ima da bude slobodan pod pokroviteljstvom kralja ugarskoga i hrvatskoga. Dubrovnik se nada, da će osvojenjem Bosne i Hercegovine tek moći sinuti nova sreća njihovoj republici. Već od početka ovoga rata osobito od onoga vremena, kada je Venecija stupila u svetu ligu, strepio je Dubrovnik za svoju slobodu. Iste godine (1684 20. augusta) vidjamo u Beču dubrovačkoga poslanika Rafu Gučića, gdje ugovara pokroviteljstvo cara i kralja Leopolda nad republikom dubrovačkom, da bude onako pod pokroviteljstvom kraljeva ugarskih i hrvatskih, kako je i nekada bila. Bečki dvor pomagat će republiku u nevoljama i primit će ju u pogodbe mira, kada se bude o miru radilo. Španjolski poslanik Borgomaneiro bio je u ime republike pred dvorom kao jamac vjere i odanosti dubrovačke.³ Do sada je to bila kao tajna, sada iza osvojenja Budima izlazi na javu. Bečki dvor faktično preuzimlje pokroviteljstvo nad Dubrovnikom.

¹ „Intuitu intemeratae a Regni nostri Croatiae Statibus et Incolis servatae semper avitae fidelitatis et multifarium praesertim his adhuc durantibus disturbiorum temporibus praestitorum servitiorum“. Originale medju aktima zem. arkiva i u Protocollum 1687 p. 451 i 461 proglašeno u saborskoj sjednici od 4. februara.

² Protocollum Regni 1684 11. decembra str. 417. Zem. ark.

³ Gelcich et Thallóczy: Diplomatarium relationum reipublicae Ragusinae. Budapest 1887 str. 686.-689.

Bečki dvor pošalje pukovnika Coradina nekada podanika mletačkoga, da bude carskim ministrom u Dubrovniku. Venecija je uzrujana radi toga koraka bečke vlade. Ona se je nadala, da će osvojenjem zemalja oko Dubrovnika pasti i ova republika kao zrela jabuka njojzi u krilo, a Dubrovčani boje se toga doista, pak si zato tražiše i dobiše cara i kralja Leopolda za protektora.¹

Mlečani uznemireni navaljuju na bečki dvor neka im kažu, kakov su ugovor učinili s Dubrovnikom, a dvor im odgovara: nije više u ugovoru nego li sadanji obseg vladanja Dubrovnika.² Ali kada mletački poslanik vidi i čuje, kako se nadaju na dvoru osvojenju Bosne i Hercegovine, ne vjeruje. On ne prestaje dokazivati bečkoj vladi, kakva je ljuta nevjera Dubrovnik, kako su uvijek bili turske uhode, kako će razvaliti svojom nevjerom svetu ligu i tako dalje.³ Svaki ćedan iza nove godine kao na juriš lete strijele na bečki dvor proti Dubrovniku. Ipak nisu uspjeli, jer su na bečkom dvoru sada cvale sladke nade, kako će slijedeće godine napredovati opet carsko oružje naročito prema Bosni, a onda i prema Dubrovniku.⁴ To sa strahom ispovi-

¹ Mletački poslanik Cornaro u poslanici od 12. januara 1687 izvješćuje: „Il ministro Raguseo si trattiene tuttavia a questa Corte con gl'accennati maneggi, che per quello ricavo versano nell'ottener la prottione di S. M. C. dall'apprensioni e dalle gelosie in che li costituiscono l'Armi vicine della S(erenita) V(ostra) et il dubbio loro di qualch'improvviso tentativo sulla libertà della loro Republica. Hanno però pagato il tributo solito per il pass(ato) come dovuto ai Ré d'Ungharia che consiste in V. m. onghari . . con offerta di dar anco quello che corrispondono a Turchi, quando le vicine Armi di S. M. ne permettino il modo versando anco nelle sugestioni per l'Erzegovina et esser inclusi nella Pace quando sij per succeder con Turchi“

Šalje se Coradini za ministra. „Prommete all'incontro l'Imperatore di lasciar nel medesimo stato di liberta Ragusei e solamente goder il titolo di prottione come per l'avicinamento di Truppe Cesaree a quella parte doveranno dipender le rissolutioni dalle congiungenze delle Cose . . (Bečki tajni arkiv. Dispacci sv. 163.)

² Cornaro u poslanici od 23. februara, kaže odgovor ministra: „nel trattato non esser di piu inserito, che quant'abbraccia il presente stato e dominio de Ragusei“. Ibidem.

³ Ibidem: „ho insinuato sempre la loro dubbia fede e gl'inconvenienti che si conosce dover produrre dall'animo et ardire che pretenderebbero per confonder la buona armonia et intelligenza tra Principi Collegati“.

⁴ Ibidem veli Cornaro: „ho in tutti gl'incontri discreditato le procedure de Ragusei . . ma dentro l'interesse opposto è facile questa corte ad abbracciar vaste speranze . . .“ I onda opet: „rivagliendo i pensieri sulla Bossina . . .“

jedaju evo sami Mlečani, premda s druge strane njihov poslanik Cornaro mora priznavati, da carski dvor vjerno drži pogodbe porazumka sa Venecijom.¹

Kada se je ovako već o novoj godini mislilo na osvajanje Slavonije, Bosne, Hercegovine itd. onda je lahko razumjeti, da Turci nisu mogli uspjeti sa svojim ponudama mira. Veliki vezir pismom iz Velikoga Varadina obrati se na predsjednika ratnoga vijeća Hermana Badenskoga, ali ga ovaj odbije najenergičnije predbacujući Turcima, kako su uvijek radili proti božjemu i ljudskom pravu, kako su u vrijeme mira više osvajali nego li u samom ratu, a tko bi pobrojio, što sve oni u ratovima spališe i uništiše.² I sam car Leopold piše zabrinutomu prijatelju svomu fra Marku Avianu: „Istina je što se glasa, da Turci mir prose, ali ja ih neću saslušati.“³

Nije se dapače ove godine niti po zimi prestalo ratovati. Barem se četovalo i u većim skupinama. Tako je baron Orlić razbio jednom i u vodu Dravu bacio do osam stotina Turaka, kada su bili prešli preko osječkoga mosta.⁴ Drugda opet zajedno sa Makarom oteo Sigecanima veliko blago, što je dobro došlo carskoj vojsci, koja je u onim stranama više puta ljuto stradala.⁵ Osobito slave suvremenici ovakove manje ali odlučne bojeve pod vodstvom bana hrvatskoga. Turci su bili prodrli u manjim četama čak do Plaškoga već prvih dana marta mjeseca. To prisili Hrvate, da se saberu u veće vojske, do pet hiljada banske i krajiške vojske, te ih opet razbiju. Padoše turski znameniti ljudi zapovjednici Zrina i Novoga i mnogo plijena Hrvati odvedoše. Suvremenik veli: „da je ovaj poraz jedan od najznamenitijih, što su ih ikada Turci pretrpili od naroda hrvatskoga.“⁶

Medjutim se spremio i veliki rat. Još prije rata velikoga naumi paša bosanski osvojiti Sinj, koji su Turci prošle godine izgubili. Već na početku mjeseca aprila slijegalo se pod grad do šestnaest hiljada vojske bosanske. Grad se branio junački, premda je mnogo trpio, jer su Turci dobili Mlečanina inžinira, koji je prošle godine krenuo vjerom i stupio njima u službu. Turci jurišahu već na razvaljene zidine, da provale u grad, ali budu suzbiti. Za stalno se

¹ Fiedler: Relationen II. Bd. Wien 1867 str. 289.

² Röder Ludvig v. Baaden sv. II. str. 4.

³ Klopp O.: Das Jahr 1883 str. 407.

⁴ Boethius sv. III. str. 23.

⁵ Theatrum europaeum sv. XIII. str. 11.

⁶ „Che si computa una delle piu memorabili, che giammai ricevessero i Turchi della nazione Croata“. Contarini I. str. 638.

nadahu obsjedjeni pomoći od generala Cornara i viteza Stojana Jankovića. Obadvojica saviše pod svoja krila vas kršćanski oružani narod Dalmacije do četrnaest hiljada momaka. U času najveće pogibelji pokazase se na visinama Sinja, a Turci se odmah spremu u bijeg. Ali ih Janković stizaše i pod mač okretaše. Slijedeći dan na samo Markovo mogla je sva kršćanska vojska u Sinju pred likom matere božje zapjevati Tebe Boga hvalimo.¹

Vojska bosanska krene prema Biogradu, gdje je veliki vezir sabirao vojske iz svega osmanskoga carstva. Gorko je primio veliki vezir vijest, da vojska bosanska dolazi ispod Sinja, koji je badava tako dugo obsjedala. Da iskali svoj jad dade desetak Hrvata, koji su Turcima bili pali u ruke na sve moguće muke kroz nekoliko dana mučiti i ubijati.² Nije time povećao turske vojske ali je barem mogao misliti, da će zaplašiti kršćane, koji bi slijedili primjer braće svoje, Vojska velikoga vezira bila je u ovaj čas, na brzu ruku sabrana jaka do četrdeset hiljada, te je pomalo prelazila prema Petrovaradinu.

Carske vojske sabirahu se dosta polagano. Medju vodjama bilo je dosta svadjā, dok ne preoblada misao glavnoga vojvode Karla Lotarinškoga, da kreću prema Osijeku. Prešavši Dravu kretaše šestdeset hiljada sjedinjene vojske prema Osijeku. 18. jula nadju se pred gradom, gdje je medjutim turska vojska na otvorenom polju učinila utvrđeni tabor i na utvrdama njegovim namjestila šestdeset topova. Već slijedeći dan udare carevci na neprijatelja, ali uzmakoše sa gubitkom od hiljadu momaka istim putem prijeko u Ugarsku. I veliki vezir predje po popravljenom osječkom mostu na ugarsku stranu. Iza manjih podraživanja namjeste se carevci napokon izpod brda Haršanja, a prema njima po broju jednaka turska vojska. 12. augusta bila se je velika bitka, koja nosi ime druge mohačke bitke. Turci budu poraženi. Veliki vezir pobježe. Iza sebe ostavi sav svoj bogati

¹ Theatrum europaeum sv. XIII. str. 43—44.

² U bečkom tajnom arhivu pod „Turcica“ ima 25. maja iz Budima izvješće jednoga pouzdanika, koji je na tursku obučen proboravio od 9.—13. maja u Biogradu. Pripovijeda o pripravama velikoga vezira, izbraja vojske, a ostatak da je iz Bosne: „Da dove racconta sia venuta la nuova a Belgrado, li primi di maggio esser stato levato con gran vergogna da Turchi l'assedio di Seim che fù assediato 20 giorni con 15 m. Turchi; l'che poco prima havevano man dato al gran Vesier a Belgrado dieci Persone di quelli principali Morlacchi, che s'erano sottomessi al Dominio Venetiano, li quali per ordine del gran Vesier dovevano morir in pochi giorni con diverse crudeli e barbare morti per esempio de gli altri . . .“

tabor. Osam hiljada Turaka pade, dvije hiljade naši uhvatiše i zadobiše do osamdeset topova.¹

Iza bitke svjetovahu se vojvode, što da urade. Njeki su bili za to da sva vojska predje Dravu i osvoji Osijek i Slavoniju i da napreduju prema Biogradu. To je bila i misao bečkoga dvora, kako se vidi iz proglasa cara Leopolda što ga je izdao dne 6. septembra stališima i redovima Bosne, u koju se onda razumjevala i Slavonija. „Javljeno mi je — veli car — preko mnogih, kako se želite osloboditi od turskoga jarma. Sada Vam je prilika iza mnogih poraza izmed kojih je najneznatniji onaj kod osječkih mostova. Nada se, da im se sada daje prilika domoći se stare slave svoga naroda s pomoćju carskom i drugih kršćanskih vladara. Neka se dižu, a on im obećaje da će čuvati njihove povlastice vjeru i slobodu.“²

Ovoga se je bojao i veliki vezir, zato se sustavi sa svojom vojskom. U vijeću vojnom prevlada međjutim mišljenje kneza lotarinškoga, koji je razlagao, kako bi veliki vezir utvrdivši Osijek njima zadao pod ovim gradom puno muke, vezir da bi samo prešavši kod Petrovaradina Dunav pošao prema Erdelju i utvrdio ga, vojska bi njegova gladom izmorila Jegar, a Tatari poplavili i popalili sjevernu Ugarsku, zato će on poći prema Erdelju, a proglasit će da ide na Temešvar.³ To bude primljeno. Generalu Dūnewaldu zapovijedi da predje u Slavoniju sa deset hiljada vojske i da se sdruži s banom Nikolom Erdedom.⁴ Ovako je lukavštinom veliki vojvoda prisilio vezira, da mu je izveo veliki dio svojih vojska iz Slavonije.

Dūnewald da se uzmogne sdružiti s hrvatskom vojskom kretaše prema Turanoveu, ali veoma polagano, jer se je tlo od silnih kiša tako omekšalo, vode velike izašle, te je najveća neprilika bila sagraditi most preko Drave. Bojao se i Turaka, da iz Sigeta ne provale, zato pošalje grofa Nikolu Lodrona sa hrvatskim konjanicima, da prodju lijepo do pod zidine Sigeta, da vide, kreće li se neprijatelj. Lodron je svoju zadaću sjajno riješio, te je u to vrijeme vojska prešla preko Drave u Slavoniju.⁵

¹ Bitka je mnogo puta opisana, a najbolje u Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 105—107.

² Biskupski zagr. arkiv u odjelu „Epistolae“ 1687.

³ Katona historia critica Tom. XXXV. str. 381. Kantemir: Geschichte des osmanischen Reiches II. Theil str. 540.

⁴ Sr. Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 107. Contarini I. 677 veli: „e coll unione delli Croati soprintendere alle rive del Dravo e fugare intieramente da quelle vicinanze i Nemici“.

⁵ Contarini I. str. 681.

Slavonija osim one strane prema Hrvatskoj bila je u sreću turskoga carstva na sjeveru, jugu i istoku opasana drugim turskim zemljama i jakim rijekama, zato Turci nisu mnogo utvrđivali gradova. Tek su pazili, da sačuvaju one, što su ih ondje našli. Tako je na primjer velika i bogata Požega bila slabo utvrđjena.¹

Prvi grad gdje su se dne 10. septembra sastavile naše vojske bio je Vučin, više od naravi nego li od ruku ljudskih utvrđen. Stara kula naslonjena je na brdo s jedne strane, a s druge su strane zidovi opasani obkopom. Turski zapovjednik stojeći pod zapovijedju paše požeškoga dobi od svoga poglavara poruku, da će ga dati ustrijeliti, ako se preda. Zato na poziv da se preda nije niti odgovorio. Naši stanu grad biti iz topova, da razvalinama zidova zatrpaju jame i poravnaju si put u grad. Već četvrti dan videći padati zidine svojih utvrda javiše Turci, da će se predati. Kada je imalo doći do predaje, aga na čelu svoje čete dočeka ih, da se brani. Tako novom navalom moradoše naši da provale u grad. Turke razoružaše i baciše u tamnice, odakle su izvadili stradajuće kršćansko roblje. Maleni Vučin pade. Važan mu je pad radi toga, jer su sada sigurniji bili Verovitica i Gjurgjevac i mnoga sela hrvatska u ravnoj Podravini.²

Dünwald tek sada dočeka hrvatsku vojsku. Nije je doveo sam ban Nikola Erdedi, jer je bio obolio, već ju dovede hrvatski vojvoda grof Ivan Drašković. Sada sdružene carska i hrvatska vojska podju uz Dravu prema Osijeku. Sustave se pred Valpovom gradom, na kojem se vijala crvena zastava u znak, da će se braniti do posljednje kapi krvi. Pozvani da se predadu odgovoriše ponosito, neka najprije osvoje Osijek, a onda neka i njih pozovu na predaju. Tko zna da li je valpovački aga znao, što se međutim dogodilo u turskom carstvu, da je vojska već svrgla bila velikoga vezira Solimana i prisegla Siavuš paši, pod kojim su se vojske kretale prema Carigradu.

Agar valpovački uze pucati iz topova; da dade znak susjednim tvrđavama, da mu je pred gradom neprijatelj. Pucanje se čulo i u Osijeku, a k tomu se još konjanici hrvatski pomoliše pred Osijekom. Imali su da vide, neće li Valpovu velika pomoć doći. I Turci iz Osijeka na glas topova izaslaše svoje konjanike, da razvide, gdje je i koliko ima neprijatelja. Čim spaziše naše konjanike, nesta ih bez traga. Kada donesoše turski konjanici glase, da dolaze prednje straže

¹ Sr. Bonini Girolamo: Dell operazioni delle Armi Cesaree fatte nella Schiavonia e nella Servia sotto l'anno 1688 str. 11.

² Contarini I. str. 686—687. Theatrum europaeum sv. XIII. str. 33.

velike kršćanske vojske, hvatao je tko je što imao i muško i žensko sve pobježe iz Osijeka. Zapovjednik grada sa dva paše zabranio odlaziti i zatvorio vrata grada. Ali strava je bila tolika, da su ljudi preko zidova na konopcima se spuštali, svoje stvari izbacivali, skakali i bježali sa ženama i djecom ne znajući ni sami, gdje će se sustaviti. Slijedeći dan još prije zore pri sjajnoj mjesecini bježao zapovjednik i preostala vojska u najvećem neredu. Spremiše lagume pod zidine, do sedam ih sgotoviše i prahom napuniše, ali ih zaboraviše zapaliti.

Jedan seljak donese glas našoj vojsci, što se u Osijeku dogodilo. Hrvatski konjanici poletiše, da posjednu prazni grad. Nadjoše prazan grad i u njemu pedeset i dva topa, mnogo hrane i vojne spremne tako, da se dosta velika vojska time mogla za duže vremena uzdržati i obraniti. Sada se tek domisliše Turci, da bi trebalo lagume podpaliti. Jedna četa vrati se prema Osijeku, ali pobježe pred našim konjanicima glavom bez obzira. Razumijemo, da je na dvoru bečkom ovaj sretni događaj prouzročio veliko veselje. „Ovako pade“, veli Mlečanin Cornaro, „mjesto toli znamenito, koje je bilo cilj posljednje vojne, koga nisu hile u stanju osvojiti velike vojske. Sada dostiže to jedan mali vojni zbor bez velikih sprema, bez odpora veoma lasno.“ Sada se nije više branilo ni Valpovo već se preda na milost. (30. septembra.)¹

Iza kako se je vojska odmorila, krene prvih dana oktobra prema Požegi. Sada tek nastaje smutnja među osmanskim elementom u cijeloj Slavoniji, a naši odlučuju, da na mahove osvoje svu Slavoniju. Posadi osječkoj ostade da vojuju uz Dunav krema Vukovaru, Iloku i Petrovaradinu, na čelu je posadi grof d'Aspremont. Ostalu vojsku vodiše Düneward i Drašković prema Požegi. Vojujući jedni s istoka, drugi sa zapada sastali bi se napokon pred Biogradom i time bi bila Slavonija sva oslobođena.² Naravno da je velika nada bila, da će sam narod kršćanski dizati oružje, da se ispod turskoga jarma izbavi. Dapače pouzdanje u narod sokolilo našu vojsku, da je u tako kasno doba u početku mjeseca oktobra kretala prema Požegi.

¹ *Theatrum europaeum* XIII. str. 34 i 35 Contarini c. l. Po izvješću samoga Dünewarda javlja republici Cornaro u dvije depeše od 5. oktobra iz Oberndorfa.

² Contarini I. 690 veli iza pada Osijeka: „Si propose di sgombrare i Turchi dalla Schiavonia, cosiche si ritirassero oltre i confini del Savo, per consecuzione del quale intento si considerarono necessarij i possessi di Petervaradino, di Oreovizza e di Possega, Piazze che in quella Provincia an-

Uz put osvojiše Oraovicu, a turska posada sretno uteče u gore, ostavivši iza sebe dosta hrane i municije sa pomanju posadu. Odavle krenuše naše vojske preko brda u požeško polje. Kada se je naša vojska već spuštala iz gore, upopriječi joj se paša požeški sa hiljadu ljudi, ali videći da se već spuštaju na ravnicu, uzmakne prema Požegi. Progonjeni Turci uzmaknuše u gore, a što je moglo uzmicati pobježe prema Savi progonjeno od naših konjanika.¹

Progoneći Turke predstavi se našoj vojsci otac Luka Imbrišinović. Već od prije činio je on znamenite usluge carskoj vladi. Sada ga vidjamo na čelu naroda kršćanskoga, koji će oružjem u ruci pomagati i na dalje osvajati i osvojeno osigurati. On jamči carskim vodama, da je iza Turaka toliko ostalo hrane, da može do tri hiljade vojske u ovom kraju prezimiti. Već sto osamdeset godina nije bilo u ovom kraju carske vojske, veli on pozdravljajući vojsku. Niti sam Düneward, koji se rado u svojim izvješćima hvali, ne zna kazivati, kako je osvojio Sirač, Kamengrad, Belustenu, Pakrac i Kraljevu Veliku. Turci su bježali ne samo pred carskom vojskom, već i pred osokoljenim narodom.

U ovom gornjem dijelu Slavonije nije ostalo Turaka do Gradiške, koju je imala uza svu Posavinu da osvoji banska vojska pod Nikolom Erdedom. To spominje sam Düneward u svojem izvješću, ali banova izvješća ne nadjosmo.² Ali zato spominje nam narodna pjesma banovo i narodno vojevanje. Ona nam predočuje premda koješta pobrkano već po samoj naravi narodne pjesme, kako je narod u onom boju sudjelovao, jer postavlja narodne junake kao glavne osloboditelje Slavonije. Pjesma veli:

Druga vojska Slavonijom kreće
S njom upravlja Bane gospodine
I mladjahni Lesle generale
Sa Slavonci po izbor junaci,

corche fossero le principali, erano però di debili ripari fortificate, perloche si rendevano assai agevoli i loro acquisti, e in tale maniere sottraendosi i sudditi Cristiani al Tiranico giogo de'Turchi, sariano divenuti mezzi opportuni anch'essi per ultimarne il disegno, e si venivano a dilatare le frontiere del Dominio Cesareo sino al Belgrado.

¹ Izvješće Dünevaldovo od 16. oktobra u c. k. arhivu ratnoga ministarstva. Depeša Cornara republici od 26. oktobra piše po istom izvješću.

² Sr. Dünewardovo izvješće od 16. oktobra. Contarini I. str. 691: „sollecitando le restanti Truppe del Bano a congiunersi seco per tale impresa“ (t. j. sa Dünewardom).

Med njima je silni Matijević,
 Mladi Divić i siedi Oklješa,
 Franjo Ilić i vrli Marjanac
 I Pinojtić od sela Petrova.
 Oni Turke proganjat umjedu
 Tjerajuć ih od grada do grada,
 Matijević uze Veroviticu,
 Grad Stražeman mladjani Diviću,
 Oklješa je Raić pridobio
 I u Šagu junak večerao,
 Bielu Stinu Ilić ugrabio,
 Marjanac je u Subocku došo,
 A Pinojtić u Pakracu stao,
 Da u bjeloj on osvane Stini.
 Rešetare uzeše junaci
 I sa banom silnu Kostajnicu
 I sa Leslom bieloga Osika,
 Grad Požegu, Gradišku i Kobaš,
 Pleternicu, Našice i Erdud,
 Grad Varadin, Ilok i Šarengrad,
 A i druge slavonske gradove
 Osvojiše Slavonei junaci,
 Osvojiše zemlju očistiše.¹

¹ Ovo je izvadak iz pjesme: *Turski sedmogodišnji rat i Slavonci* od god. 1683—1690 u knjizi Luke Ilića Oriovčanina: „Lovorike“ (1874) str. 78—88. Ilić bilježi u noti 2.: „Ova je pjesma izpisana iz pjesmarice gosp. Ive Šljivarica, poštara u Oriovcu, koji je istu od svoga oca baštinió, i iz koje sam više pjesama u moju sbirku primio“. Prispodobio sam ovu pjesmu sa Kačićevom o oslobodjenju Beča i našao sam, da je ova naša od Kačićeve i drugih pjesama za onu dobu sasvim samostalna.

Pjesma Ilićeva nije toliko umjetna koliko su Kačićeve, koje slijede svoje izvore vjerno. Ona više nasljeđuje narodnu pjesmu. Najprije pjeva poziv sultanov na vojsku (1—13). A kada se Turci dižu (14—16) svjetuje ih Gajbia prorok, neka ne idu, jer će svi izginuti (17—24). Turci ipak idu (25—30). Car Muhamed piše zatim pismo velikomu veziru Mustafi prijeteći mu (30—45). On diže vojsku i dodje do Beča (45—50). Mustafa vezir piše branitelju Beča knezu Starenbergu prijeteći opet njemu (51—65). Starenberg daje knjigu caru Leopoldu, a ovaj odmah piše kralju poljskomu moleći ga za pomoć (67—79). Zatim se u kratko pjeva u nekoliko stihova i dolazak poljskoga kralja, koji se niti po imenu ne spominje i vojevanje i poraz Turaka (80—95). Iza toga prelazi se preko svega rata, pak se odmah spominje osvojenje Budima (100 do 105). Iza toga veli pjesma: razdijeliše se vojske, da ganjaju Turke iz gradova. „Jedna vojska Ugarskom putuje“ i osvaja gradove, a to pjesma opet u kratko spominje u tri redka (110—113). Sada postane pjesma obširnija sa uvodom: Druga vojska Slavonijom kreće i bavi se do kraja Slavonijom (113—225).

Glavni su junaci po mudrosti svojoj Imbrišim sokole ili Luka Imbrišimović, zatim Ivan Sekula, takodjer historijska osoba, Marko Orijovac, Ilić, Oklješa,

Ova narodna pjesma kazuje nam narodne junake, koji su tim izvjestniji, što u raznim zgodama potonjih bojeva opetovano dolaze na pozorište. Nije ipak naša vojska sada osvojila niti Gradišku jer su joj silne kiše sprečavale napredak u močvare ravne Posavine. Dünewald veli u izvješću na cara, da nije mogao voziti topove u one močvare, a Turci da su prenesli sve sijeno i drugo gorivo, čim bi bilo moguće grad zapaliti. Grad da nije na ovoj obali, već na drugoj strani Save. Čini se, da je Dünewald bio pod Gradiškom, ali se morade vratiti u Požegu bez uspjeha, samo to prešućuje u svojim izvještajima.¹ Ovak o je koncem godine 1687 Sava rijeka ostala u rukama turskim. Naša vojska morala je na brzu ruku utvrđivati Požegu i Cernik, da se mogu braniti, ako Turci opet provale, a pomanje posade pripravnne svaki čas na obranu pošle u Pakrac, Sirač, Kamengrad, Bijelu Stijenu i Kraljevu Veliku.²

Ostavljajući ove gradove nije bez razloga uzdisao carski general u svojem izvješću na cara, kako čuje i boji se, da će bosanski paša izgubivši Ercegnovi sa svom svojom silom udariti na ove gradove u Slavoniji. Carski nas general opominje, da se sjetimo početka ove godine. Evo gdje je sustala carska pobjedonosna vojska, a gdje je Bosna, gdje li Hercegovina o kojima se raspravljalo na bečkom dvoru sa poslanikom dubrovačkim. Ercegnovi pao je u isto vrijeme, kada i ovi slavonski gradovi. Pao je u ruke Venecije pomoću našega naroda. Za naš narod vrijedi ono, što general Cornaro posvjedoči ob o. Mati iz Imotskoga, da je „u mučnoj obsadi Ercegnovoga pri prvom izletu izkrcavanja sam se uz vojnike zalijetao na najpogibelnija mjesta izmedju redova bijućih se oko prokopa sada ispovijedajući, sada hrabreći i svedjer svetotajstva dijeleći u mjestima pogibelnim. Metao je život svoj na kocku kod zasjeda i navala, kod Divić, Marjanac, Matijević. Svi se oni opetovano javljaju kao junaci u potonjim bojevima.

Ilić kupio je ove pjesme prije kojih četrdeset godina. Pjesmarica Šljivarićeva jest baština od oca njegova, dakle od čovjeka, koji siže svojom dobom u prošli vijek. Ako i nije neposredno iza onih velikih bojeva pjesma spjevana, ali je spjevana na osnovu žive narodne tradicije. Slavonija je u prošlom vijeku jošte bila najvećim dijelom nepismena, pak je tradicija jošte bila tim jača. Sastavitelj ove pjesme mogao je njeke stvari pomesti, ali živa tradicija naroda, koliko je on sam doprinio svomu oslobodjenju, ta je nepobitno istinita. To može prihvatiti svaki kritik. To i mi prihvaćamo.

¹ Depeša Cornara republici 15. novembra: „Dinevalt s'era ritirato da Gradiška senz'intraprender l'impresa per supposto, ch'il Castello e la fortezza fosse di qua della Sava, e non dall'altra parte, come giace“.

² Izvješće Dünewaldovo od 9. novembra 1687 iz Požege.

zaira i laguma, a osobito onoga dana, kada su potučeni paše Bosne i Hercegovine, kada su htjeli dovesti pomoći gradu“.¹ Pomoću našega naroda osvojen je Ercegnovi.²

To nam sam narod u svojoj pjesmi posvjedočuje kada pjeva:

„Okoliše Novoga sa sve strane na četiri
 Dobri vitezovi,
 S jedne ga strane biju Maltezi i Papelini,
 S druge strane biju Lacmani i Talijani
 Dobri vitezovi,
 S treće ga strane biju Hrvati iz Dalmacije,
 A pred vratima stoje samovoljni Peraštani
 Njihovi konšije“.³

Oslobodjen je nekadanji kršćanski grad, ključ Hercegovine, ali je skovana i jedna jaka karika u onim verigama, kojima je Venecija kanila opasati naš slavni Dubrovnik. Narod naš vojevao je dušom i tijelom za kršćanstvo, za kršćanski život svoj i svoje braće. Drugi su iztičući ovu istu ideju koristili se krvlju njegovom za svoje političke svrhe.

Ali vratimo se strahu Dünewaldovu, koji je bio sasvim opravdan, jer su Turci brzo iza njegova odlazka bacili u Bosnu na zimovanje četiri hiljade Tatara. Naravno da su zauzeli njeka mjesta s onu stranu Save, koja su bili ostavili u onom prvom strahu. Već koji dan iza odlazka carske vojske banuše Turci do Požege, ali budu na sreću suzbiti.⁴ K tomu jošte kako je Sava rijeka bila u njihovim rukama, bilo im je lasno živjeti na račun naših zemalja.

Dok je ovako nedovršeno ostalo osvojenje zapadne Slavonije, nije niti posadi iz Osijeka pošlo za rukom osvojiti svu zemlju između Drave i Dunava, a napose ne jake gradove na Dunavu. Turcima ostao je u ruci vas Dunav do Iloka, te su mogli dovoziti hrane i vojne pomoći u sve one gradove, dočim je vas Srijem od Tatara bio u prošlom ratu tako opljačkan, da je i sam narod ondje stradao, a kamo li da uzdržava carsku vojsku.⁵

¹ Zlatović: Franovei str. 150.

² Theatrum europeum XIII. str. 45—46.

³ Bogišić: Narodne pjesme str. 173 i str. 179 opet u drugom metru: „Za njima su mališke galijske i nezvani vrli Papalini, Fiorentinci i vrli Nijemci — Arbanasi i mladi Hrvati“.

⁴ Depeša Cornara republici od 6. decembra veli: „Ben hanno Turchi pressidiati nuovamente alcuni luochi di qua della Sava prima abbandonati, e che per mancanza di truppe non si sono potuti sostenere. Verso Possege qualche partita di cavalleria inimica s'è inoltrata per scorrer, ma fù ribattuta“. Dispacci u taj. ark. 1687 6. decembra.

⁵ Dünewaldovo izvješće od 10. novembra iz Požege.

Medjutim posjedne grof Aspremont Vukovar, Erdut, Palanku i Djakovo bez ikakve neprilike, jer su Turci pobjegli bili. Ali kada je htio da osvoji Ilok, bude suzbit, kako sam priznaje. Nagovorili su ga kako veli bili hajduci, to jest narodna vojska, koja je imala pomagati carsku vojsku, jer da ne mogu više živjeti u onoj pustoj zemlji, ako ne osvoje Iloka, gdje ima hrane ili ako ne provale u Bosnu, da si odanle hrane narobe.¹

Oko polovice mjeseca novembra bila svršena sva vojna radnja. Samo ljuta je briga, kako će se uzdržavati vojska. Zato Dñnewald izvodi iz Slavonije jedan dio vojske, da ju smjesti u južnu Ugarsku. Ostavljajući Slavoniju hvali se, da su osvojeni gradovi dobro utvrđeni, Požega i Cernik da bi mogli dočekati i odbiti, da im dodje i deset hiljada Turaka. Vojska je dobro snabdjevena, najviše žitkom iz turskih sela. Kršćani su ga molili i zaklinjali, neka im s ostalom vojskom ode s vrata, jer da je oni nisu jaki prehraniti. Vojska opet izmučena od teških napora po blatu i kaljužama u ovakovo kasno vrijeme želila mira, počinka i boljega pristaništa, česa nije bilo u pustoj Slavoniji.² Na carskom dvoru nisu bili s time zadovoljni, već su želili i zapovijedali, da se vrati u Požegu, da se osiguraju predobiti gradovi od napadaja turskih i da vojska bude što bliže za budući rat. Dobro su umovali, da će i susjedni kršćanski narodi videći na okupu množinu carske vojske laglje se upaliti, da se oslobode ispod turskoga jarma.³ Dñnewald ipak ode.

Sada na zimu trebalo je misliti, kako će se urediti zemlje tekar osvojene ili bolje govoreći kako će se braniti ove dvije županije požeška i verovitička, koje su sada doista osvojene. Da će zapovjednici glavnijih mjesta biti i upravitelji upravo onako, kako je bilo u tursko doba, gdje je sva uprava bila osnovana na vojničku, to se je činilo najjednostavnije. O tom nije trebalo puno ni razmišljati, tomu je napokon onaj tužni narod bio i privikao. I carskoj soldateski vidjalo se najpreče, da im dadu kršćanski ljudi ono, što su Turcima davali.

¹ Izvješće Aspremontovo od 10. novembra iz Vukovara.

² Dñnewaldovo izvješće 23. novembra iz Koprivnice.

³ Cornaro u depeši od 22. novembra javlja republici: „Anco a Dinevalt si sono ispediti replicati Corrieri in questi giorni . . . e pero ordinato positivamente di ritornar verso Possega con promettergli di corrisponder le paghe di quel paese. L'oggetto è non solo d'assicurare in vicinanza della Sava ogn'insulto, che potesse intraprendere l'Inimico nel Inverno verso li luochi acquistati, ma anco ch'accresciuto il numero della Gente istessa possi rendersi più pronto e più facile all'operazioni della campagne ventura, ò valesse ad ispirare nè Popoli vicini dispositione maggiore di scuotersi dal giogo Ottomano . . .

Soldateska carska vladala se tako, da nisu susjedni kršćani upravo plamtili od želje, da dodju pod carsku vlast. Iza Dūnewalda ostao zapovjednikom carske vojske general Dinghen po preporuci samoga Dūnewalda.¹ O njemu i o njegovim vojničkim zapovjednicima dolaziše crni glasi. Mnogi narod pobjegao je u Bosnu. Tako ima pravo naš izvjestitelj mljetački poslanik, kada se porugljivo sjeća onoga proglašenja cara Leopolda, koji smo i mi spominjali. Car je obećavao onomu narodu, ako se podade pod kršćanske zastave da će im se čuvati njihova sloboda, da će mirno i slobodno uživati svoja dobra.² Dvor opet šalje nove komisare. I ti dolaze badava, kako će nam opet živim riječima kazati klasičan svjedok naš Luka Imbrišinović. „Mi živimo“ — veli Luka Imbrišinović 24. februara 1688 — „u strašnoj pogibelji, jer se neprijatelj u sve većem broju skuplja u Gradiški, pak se čuje, da svima silama o tom radi, da carsku vojsku odavle protjera. Doista ako dodje, maknut će ju odavle, jer vojska ova ne radi, da sačuva, već da raspe kršćanski svijet. U toliko je rasuto već ovo kršćanstvo, ne imajući nikakvih sredstava za življenje, da mu ne preostaje, već da se ili Turcima preda ili skapa od gladi ovdje ostajući, a to ne bi bilo trebalo da budne, jer je bilo hrane obilno ostalo stranom od kontribucije seljana stranom od žitka turskoga. Radi nemarnosti carskoga vojnika čami do dvije hiljade našega jadnoga kršćanskoga svijeta obojega spola u rukama Turaka . . . Službenici carski ovdje u Požegi postavljeni odnesoše bezprimjernom drzovitostju iz crkava što je za naše potrebe bilo. To i nije čudo kada su glavni službenici luterani, kalvini i druge vrsti heretici“. Luka se bije u glavu i pita se: „zašto je on kroz tri godine po turskom carstvu uhodio i na kolac bio osudjen, a bože što je sve

¹ Sr. izvješće Dūnewaldovo iz Verovitice.

² Cornaro 20. decembra republici: „Rimasto il Generale Dinghen in Schiavonia al Comando di quelle Truppe in vece di Dinevalt ch's'è portato alla propria Casa per curarsi da qualche sua indisposizione. Del medesimo anco pervengono continue indolente di violenze et estorsioni a quei Popoli, contro le buone massime d'abitar i Cristiani partirebbe con il buon trattamento al partito Cesareo; anzi havendo la Mta. fatto publicar un Diploma ch'invitta i Popoli a ricoverarsi sotto l'Insegne Christiano con promesse di lasciarli pacifico il possesso de loro beni e falcoltà, tali violenti procedure de Capi e delle Militie producero contrario l'effetto, che desertando il Paese s'allontanarino et infinita Gente si sij ritirata in Bossina, come viene avvisato. Si rinforzano però gl'ordini per remedio e riparo agl'incovenienti, come pare s'è ispedito un nuovo commissario a quella parte per ricavar anco maggiori informazioni e cognizioni del Paese“.

pretrpio kroz te tri godine“.¹ Ovako je Luka jadikovao jamačno i pred komisarima, koji su u mjesecu decembru stigli iz Beča, da ispituju nedjela vojničkih poglavica. To je onda moglo sklonuti dvor, da je imenovao za požešku i verovitičku županiju velikim županom grofa Franju Ivanovića poslanika hrvatskoga na zajedničkom saboru i podžupana križevačkoga. U saboru hrvatskom bili su tim imenovanjem zadovoljni, jer nitko neprigovara. Dali su mu plaću pukovnika. Njemu je prva zadaća bila, da kao junački čovjek brani svoj narod od svačijega nasilja.²

IV.

Prije svršetka ove ratne godine valja da ogledamo i druge velike posljedice iza bitke kod Haršanja. Da pogledamo na rasulo tursko s jedne, a sjajni napredak ratni i politički bečkoga dvora s druge strane. U turskom carstvu rodila je ova bitka užasom i trepetom. Veliki vezir, da se spasi, htjedne brzo učiniti mir, ali nije mogao k tomu dospjeti. Već kod Petrovaradina uzbuni se vojska. Veliki vezir pobježe u Carigrad. Vojska proglasi velikim vezirom pašu Siavuša i zakune mu se, da će ga slušati. Za velikim vezirom Sulimanom poslaše buntovnici svoje glasnike na visoku portu, da ištu glavu njegovu. Sultan im to dade. Drugi glasnici zahtjevahu glave nekolicine prvih dostojanstvenika carstva, i to dobiše. Treći glasnici iskašu, da se sbaci sultan Mohamed IV., koji se zabavlja samo lovom, a upropašćuje carstvo. I to dostigoše. Iz tamnice izvedoše brata njegova Solimana i postaviše ga na prijestolje, a Mohamed IV. dospje u istu tamnicu u kojoj je njegov brat dvadeset i pet godina čamio. K tomu svemu dolaziše glasovi sa svih strana carstva o bunama i razbojstvima. Porta se po tom rado sklone, da prosi mir i da šalje u to ime svoje poslanike u Beč.³

Prema ovom rasulu presajno je, što je u brzom času dostigla carska vojska pod vodstvom Karla lotrinškoga, koji je ravno napredovao prema Erdelju. Već 16. septembra javi vojvodi erdeljskomu Appafyu, da vojska carska dolazi zimovati u Erdelj, pak zato neka šalje svoje punomoćnike. Appafyevi poslanici kušali su sve moguće, da odklone svu pogibio. Nudjali su puno novaca. Nisu uspjeli. Vojska je carska napredovala noseći sa sobom proglas cara Leopolda, da će čuvati sva prava Erdelja, poštivati sve vjere, a svaki odpor da se ima smrviti. Za mjesec dana bila je zemlja zaposjednuta uz ugovor,

¹ Biskupski zagr. arkiv g. 1688 24. februara. Epistolae.

² Protocollum Regni Prima congregatio 1688 15. marta p. 472.

³ Hammer: Geschichte des osm. Reiches sv. VI. str. 490—498.

da će car štititi Apafija od Turaka i Erdelju usčuvati sva prava njegova. Veliku kontribuciju imali su platiti gradovi Erdelja za uzdržavanje vojske. Erdelj je bio pokoran.¹

Od gradova u sjevernoj Ugarskoj predao se Jegar na milost, a za malo nedjelja i znamenita tvrđava Munkač, koju je branila Jelena žena Tökölieva kći Petra Zrinskoga upravo junački. Iza strašnoga poraza Turaka zdvoji Tököli i pisa si ženi, neka šalje jednoga svećenika papi u Rim. Neka papi javi: ako ishodi za njega dobre uvjete u pomirbi sa carem Leopoldom, da će i sam biti katolik i raditi za katoličku vjeru. Taj list dospije u ruke njegova podvojvode bijesna protestanta, koji je sada rastepao i posakrio hranu i spremu ratnu, da uputi gospodju Jelenu, da joj ne preostaje drugo, nego da kapitulira. Ona to i učini uz povoljne uvjete osiguravši svojoj djeci očinska imanja.²

Bečki dvor žurio se, da mu ova bojna slava donese i osobitih političkih koristi. Čim su stigli na bečki dvor glasovi, da je vojska izvojevala kod Harsanja sjajnu pobjedu pozovu primasa, palatina, kancelara i druge velikaše u Beč na dogovor. Za dvanaest dana iza bitke (24. aug.) vidjamo ih već sa carskim ministrima na konferenciji. Isti dan proglašen je zajednički sabor za Ugarsku i Hrvatsku na 18. oktobra. Već se je znalo, za čim poglavito ide dvor. Valja da se uzakoni nasljedstvo u muškoj lozi. Neka novi kraljevi u teškim okolnostima ne budu prisiljavani primati i prisizati kapitulacije, koje poslije ne mogu držati. Drugo je bilo, da se dokine čl. 31. zlatne bulle Andrije II., po kojem je slobodno svakomu plemiću dići oružje na kralja, ako vidi, da kralj krši zakon. Ovaj članak dizao je mnoge bune u Ugarskoj, a na njega se pozivao i Petar Zrinski u svečanu spisu upravljenu na cara Leopolda. Leopold naumi zatim okruniti svoga starijega sina Josipa za kralja ugarskoga i hrvatskoga.

Hrvati pozvani na taj sabor sastanu se (dne 3. okt.), da izaberu poslanike i da vijećaju o poslovima kraljevstva. Već prije toga umiri ih posebnim pismom Leopold, da će sva mjesta u novije vrijeme osvojena, koja su pripadala prije Hrvatskoj, podpasti pod bansku vlast.³ Ali zato su pokazivali neki čini, da se to ne kani učiniti. Sabor

¹ Katona historia critica sv. XXXV. str. 390—408. Fessler-Klein sv. IV. str. 440—442.

² Fessler-Klein sv. IV. str. 455—456.

³ Protocollum Regni 1687 str. 461 na inštrukciju poslanika Jelačića i Patačića odgovara Leopold: „Quantum auctoritatem et Jurisdictionem Banalem attinet C. reg. Majestati non esse alienum, quin loca noviter occupata antehac Regno Croatiae incorporata penes idem Regnum manere possint“.

mora da traži, neka bude slobodno na krajini plemićima, koji imaju svoja imanja, da ih nasele i da oni vrše tamo svoju jurisdikciju, neka im se ne otimlju njihove zemlje, to da je na prosto carsko nasilje. Već davno nije sabor hrvatski toliki niz gravamina poredao. Znao je dakako, da dolaze poslanici pred kralja u času važnom, kada on traži znamenite ustupke od stališa.¹ Mnogo su imali plemići hrvatski tražiti, jer su mnogo izgubili. Tako je neugodno diralo bečki dvor, da se digao grof Adam Zrinski sin bana Nikole, sada već carski general i traži mnogo mjesta i gradove u krajini hrvatskoj i dalmatinskoj, pak i gradove u Slavoniji predobite u požeškoj županiji, koji su doista obitelji Zrinskih pripadali, a tako i grof Ričardi da traži Liku. „Ima ih dapače koji si prisvajaju kneževinu humsku i mnoga mjesta“, veli zlobno poslanik mletački, ali car da će njima odgovoriti: „što sam silom moga oružja osvojio to je moje.“

Car i kralj Leopold stavljajući svoje propozicije glede nasljedstva i članka 31. veli, da bi on mogao, sve što je osvojio uzetkao svoje, ali da neće. Samo tim mogao je predobiti stališe, da su glasovali za njegove predloge. Tek u kući velikaša pred samim Leopoldom očitova grof Nikola Drašković tadanji *judex curiae*, da se imaju najprije potvrditi sva prava i privilegija, a onda istom da se bira kralj. Bijesan dovikne mu Leopold: „Ti si dakle jedini, koji nećeš moga sina da priznaš za nasljednoga kralja.“² Drašković umre slijedeće noći od kapi. Dvoru odani ljudi rekoše, bog ga je kaznio; drugi prepao se carske riječi; a protivnici dvora rekoše: ubit je potajno, da se makne s puta.“⁴

¹ *Protocollum Regni 1687* str. 469.

² Depeša mletačkoga poslanika od 10. septembra 1687 pokazuje na tu zlovolju, kada veli, da Ugri na temelju privilegija smatraju sve za svoje i nastavlja: „in virtù de loro privilegij cosi il Conte de Zdrin pretende di ragione della sua Casa molti luochi de Confini della Dalmatia o Crovattia e similmente verso Possega ultimamente acquistata. Il Co. Rizzardi la Licca havendo gia qualche tempo ottenuto dall'Imperatore il titolo di Conte. Vi e anco chi vanta ragione verso il Ducato di Culmia et altri luochi, cose però tutte, che con la necessitudine de Tempi havendo cambiato di natura e dominio, mancano di fundamento di sussistenza, ne l'Imperatore può al presente prender verso tali materie risoluzione alcuna contrariando anco al suo senso, mentr'acquistando stati e Provincie col mezzo della forza e delle Armi le preten-dera come dritto suo proprio e spetiale da disporre liberamente. U bečkom tajnom arhivu Dispacci g. 1687.

³ Wagner: *Historia Leopoldi II.* 30.

⁴ Katona XXXV. str. 441. Mletački poslanik Cornaro u svojoj depeši od 21. novembra veli, da je Drašković bio u uroti sa Nadaždiem i Zrinskim, poslije

Stališi primiše propoziciju, da muška loza habsburška imade na krunu ugarsku i hrvatsku nasljedno pravo, i da se dokida članak 31. zlatne bulle Andrijine. Zatim se prešlo na gravamina iliti tegobe najprije Ugarske, a onda Hrvatske. Kada se je i to kraju dovelo, moglo je doći do krunisanja starijega sina Leopoldova Josipa za kralja ugarskoga i hrvatskoga. Bude okrunjen najvećim sjajem dne 9. decembra, kako već davno nije bilo.¹ Nikada još nije habsburška dinastija toliko slavije slavila nad nezadovoljnom Ugarskom, koliko taj dan. Novim nasljednim zakonom nadao se Leopold, da su za uvijek umrle one teške i sramotne kapitulacije, koje su toliki njegovi predšastnici morali primati i na nje prisizati, da ih poslije ne drže. Ukidajući opet onaj članak iz zlatne bulle mislili su, da je začepljeno ono vrelo, iz koga je poticalo toliko buntovnoga bijesa proti dinastiji, da su svi neprijatelji kuće habsburške uvijek nalazili saveznika u nezadovoljnim buntovnim Ugrima. „Dapače može se sada s većim razlogom ustanoviti samostalno (carsko) vladanje“ — veli umni Mlečanin Cornaro poznavajući dobro misli dvora — „te će u buduće biti privilegija stališa samo jedna varava sjena.“² Kako li je divno pogledao oštrim duhom svojim umni Mlečanin u historiju Ugarske i Hrvatske slijedećega 18. vijeka.

Iza ovoga sjajnoga sabora u zimsko doba, kada su vojske počivale u zimskim stanovima počela je opet diplomacija presti svoje osnove, snivalo se na bečkom dvoru o novim pobjedama slijedeće godine. „Ako ikada“ — pisa 24. januara glavni carev prijatelj Marco d' Aviano samomu Leopoldu — „to je ovaj put potrebno, da se carska vojska rano nadje na bojnem polju. Ako se to dogodi, to će nadajmo se brzo Biograd osvojiti, a time će pasti Srbija i Bosna, osigurat će se posjed Ugarske, Slavonije i Erdelja a slijedit će pod carsku vlast Moldavska, Vlaška i Bugarska.“³ Mislili su, da su narodi kršćanski u susjednim zemljama toliko uzneseni za slavu kršćanskoga oružja, da treba samo da se približi kršćanska vojska. Mljetačka diplomacija najosjetljivija od svih pobojava se napredka carskoga oružja, ako osvoje Bosnu i Hercegovinu, da će biti na štetu njihove republike.⁴ Mle-

da je stekao pomilovanje i dobio ovu čast, ali da su mu konfiskovana bila mnoga dobra. Tajni arkiv bečki. Dispacci g. 1687.

¹ Katona XXXV. p. 431.

² Fiedler: Relationen u: Fontes r. austriacarum sv. XXVII, str. 274.

³ Ono Klopp: Das Jahr 1883 p. 417 ima u prevodu pismo Avianovo.

⁴ Već 10. novembra 1687 piše Cornaro republici: „il fine principale sij di pregiudicare all'interesse di V. E. con insinuar facilità alla callata in Bossine et in Albania corrispondenze che tenghino dell'invitto de Popoli, e che solo

tački poslanik pazi kao zmaj na poslanika dubrovačkoga, koji na bečkom dvoru nastoji odkloniti pogibelji prijeteće obstanku slobode dubrovačke iza napredaka Venecije osobito iza pada Ercegnovog.¹ kada dolazi na dvor (10. nov.) i kako dugo čeka audienciju i kada bude napokon primljen (15. feb. 1638). Nije moglo uteći prevejanoj mletačkoj diplomaciji, da Španjolska zaštićuje Dubrovnik i da želi napredak carskoga oružja na štetu Venecije.

Dubrovnik nije bio u malom škripcu prema napredku Venecije s jedne strane, a s druge opet, što je preslab bio, da javno ustane na Tursku. Nije smio niti carske posade primiti, da ne izazove Tursku, a opet da se osigura, trebalo mu nješto više teritorija. Dubrovčani pomišljahu, da dobiju Trebinje i Popovo, ali prije nego što se osvoji Bosna, ne može se na to ni misliti.²

Bečka vlada odluči sada u vrijeme vojnoga počivanja konačno uređiti odnose u Erdelju i ovu zemlju učiniti svojom provincijom. Da to sigurno dostigne, pošalje groznoga Karaffu na koga sve je kipilo, ali pred kim je i strepilo svako srce u Ugarskoj. Ovaj strah prevlada i u Erdelju. Kada je grof Teleki glavni savjetnik Apafijev pošao Karaffi u susret, da ugovara, učini svoju oporuku prije svoga polazka. Nije bez razloga ovaj strah bio, kada je car Leopold na pritužbe Erdeljaca odmah iza nove godine (4. januara 1688) odgovorio, da su

la vicina presenza dell'Armi Imperiali anco con parte delle forze sarebbe bastante per fermarsi Publici progressi et avanzamenti . . .“

¹ Cornaro republici 22. novembra: „ . . . doppo l'acquisto di Castel Nuovo accresciuti i sospetti e le gelosie de medesimi Ragusei, adombrati principalmente dalla vicinanza dell'armi publiche cerchino sempre più di stabilirsi con favoreveli ricorsi nella protezione di Cesare, et a tal fine mandino il solito tributo principiato già a corrispondere l'anno passato“.

² Cornaro republici 8. februara 1688: „L'inviato di Ragusa non ha tutta via haunto l'Audienza dal Imperatore, i suoi maneggi non traspirano, sono diretti da consigli e sentimenti de Spagnuoli, che ne promovono in favore loro l'istanze . . . Rimostrano Tribigna et Poposko esser da loro anticamente stati posseduti e concessi dalli Re d'Ungeria havendo havuto anco il Jus Patronato di conferire li beneficij Ecclesiastici in quei luochi facendo veder le scritture autentiche che conservano . . .“ Njeki misle, da bi se onaj kraj mogao dobiti sa 400—500 ljudi — ali Cornaro pravo kaže: „oltre che senza si acquista antecedemente della Bossina, non si vede strada per condur e far capitar a quella Parte Gente. Da molti confronti all'incontro che tengo pare, che li Ragussi stessi non sijno per acconsentire d'assogetarsi all'Armi Imperiali e ricever tale Presidio, che li alienerebbe totalmente da Turchi, ne li preserva de pericoli, ma che piu tosto preferiscono di mantenersi nel stato di liberta in cui sono . . .“

se okolnosti promijenile. Malo dana iza toga pronosili se po narodu glasovi, da dolazi Karaffa, da vodi sa sobom krvnike i nekoliko kola strojeva za muke. „Karaffa je dostigao sve što je htio. Erdelj se odvrkao sasvim od Turske i poklonio caru Leopoldu. Nije trebalo mučila, jer „tko bi se usudio usprotiviti Karaffi“, kako reče grof Bettlen, pisac onih događaja.“¹

Medjutim se približavalo proljeće, trebalo je misliti na napredak vojne u ovoj godini. Bečki dvor poslao je bio na jauke iz Slavonije posebnoga komisara. Kako već spomenusmo, imenovao grofa Franju Ivanovića velikim županom požeškim i virovitičkim, a varaždinskoga generala maršala grofa Capraru vrhovnim zapovjednikom sve vojske izmed Dunava, Drave i Save (29. febr. 1688).² Slaba je bila sva obrana zemlje, kada Turci po svoj zemlji izlijeću i dan na dan narod ubijaju i u roblje odvođe. Naroda biva sve manje, a što ga ostaje trpi, strašne muke. „Ako li nam skoro pomoć ne dodje“ — piše Luka Imbrišimović biskupu zagrebačkomu — „znajte da je uzaludno, što smo se do sada mučili.“³ Luka je dobro znao sve spremne turske i pogibelji, koje jošte prijete njegovu narodu. Znao je on, da se u Gradiški spremilo do šest hiljada Turaka, da navale na Cernik i Požegu. 12. marta krene ih tri hiljade na Cernik, a isto toliko na Požegu, ali na sreću budu suzbiti, dakako uz veliki gubitak naroda onih krajeva.

Narodna neprekidna tradicija proslavila je ovaj sretni događaj slaveći Luku Imbrišimovića, da je on narod digao na junačku obranu. Na njegov poziv:

¹ Fessler-Klein IV. 457—462.

² Bonini Girolamo: „Dell'operazioni dell'armi Cesaree fatte nella Schiavonia e nella Servia sotto l'anno 1688.“ Bonini je bio tajnik Kapranin i dobro nas obavještuje, ako oduzmemo, što svoga gospodara kuša opravdati za njegove nespretnosti. Ovdje pripominjemo i to, da je mjesec dana prije t. j. 27. januara kralj javio banu Nikoli Erdedu, da je zapovjedništvo carske vojske izmed Dunava, Drave i Save predao Leslieu, a preporuča banu, da ga sa svojom vojskom podupire. Valjda se je Leslie pokazao nesposobnim. Vidi: Saborsku Acta br. 13, 27. jan. 1688 u zem. ark.

³ „Turcae per totum territorium libere et sine laesione cum notabilissimis damnis afflictas Christianitatis continuo excurrere non cessant... et gentem afflictam partim occidendo partim in captivitatem abducendo qualibet ferme die... Status igitur hujus afflictas Christianitatis, quae jam exiguo continetur numero, est miserimus et si breui aliqua auxilia pro reducedendo hoste non submittentur, certo sciat s. d. quod vanum est nos hucusque laborasse.“ Biskupski zagr. arkiv. Epistolae. 11. marta 1688.

„Čulo se je od Save do Drave
I Dunava do rieke Ilave.“

Luka ne zdvaja, već se pripravlja na boj:

„Već on svlači misničko odilo
I oblači od mejdana ruvo.

I udara na Turke:

Udri sokol na turske šatore,
Na šatore i pospane Turke,
Skaču Turci snani i pospani,
Skaču Turci al' uteć ne mogu.
Šuma gusta, a pećina tvrda,
Britka sablja za šalu ne znade.
Pogiboše Age i spabije,
Janjičara ni broja se ne zna.“¹

Ove provale turske i još prije opažana sabiranja Turaka kod Gradiške sklanjali su bečki dvor u početku ove godine i prije početka velike vojne, da bi se imalo najprije udariti na Gradišku, da bi se onda lasno napredovalo velikom vojnom i osvojila Bosna. Dapače mislilo se, da se mora Gradiška prije osvojiti, nego što se podje na Biograd.²

¹ Ilić: Lovorike Zagreb 1874 str. 90—92 imade ovu narodnu pjesmu, ali krivo meće ovu provalu u god. 1889. On je i mene zaveo te sam u Povj. hrvatskoj II. str. 221 metnuo u tu godinu. Poslije mene je isto tako metnuo Lopašić: Dva hrvatska junaka str. 156 u tu godinu. Ali nije tako, jer u godini 1689 ne imaju niti *Theatrum europaeum*, niti Contarini, niti Boethius takove provale. Znamenitu provalu tursku u martu god. 1688 ima Bonini sekretar komandujućega generala Caprara na str. 22—23. Ali on ju meće na 22. marta. Ovdje je očividno pogreška u datumu, te ima biti 12. marta, što se potvrđuje neprekidnom tradicijom u Požegi držeći oni Grgurevo (12. mart) kao dan oslobodjenja Požege. I Contarini II. 59—61 imade veoma detaljno ovu obranu, dočim slične zgode u godini slijedećoj ne ima. Contarini spominje „narodnu“ obranu, ali ne spominje imena Lukina. To ništa ne čini, jer Contarini piše po izvješćima carskih zapovjednika, a oni su volili samo svoja djela izvješćivati.

² Kada je kralj javio banu da je imenovao Capraru i preporučio banu, da ga podupire, zapovijeda mu, da svoju vojsku namjesti i koncentrira kod Gradiške. (*Acta sab.* br. 13. 27. jan. 1688.) O tom nas obavješćuje i Cornaro, kada piše republici dne 7. marta: „E ritornato il Co. Salebergh ch'essendo stato in quelle parti (u Slavoniji) in qualitate di Commissario per supplir all'occorrenze e per ritratate cognitioni delli turchi stessi e siti, riferisce la facilità agl'aunuzamenti et altri progressi parti (colari) per l'ingressò in Bossina, quando si occupi Gradiska, la quale si deve credere sij per esser la misura delle prime operazioni di questa Campagna per tener in posto importante verso la Sava, e stimato il più opportuno anco per di là passar verso Belgrada.

Kako je maršal Caprara vršio svoju dužnost, da pripravi velikim vojskama i velikoj vojni puteve, to nam po gotovo on sam kaže. Najprije krene uz Dunav, da ogleda gradove, pokuša osvojiti Nok, ali bude suzbit, te je skoro i sam zaglavio. Krene zatim prema Požegi, da se sabere zajedno sa hrvatskom vojskom, pak da pokuša udariti na Gradišku.¹ Tako su neki mislili, ali su mu krivo činili podmećuć mu velike misli. Prošlom vojnom bila je sva Drava sa svojim područjem u carskim rukama, a Sava je ostala u rukama turskim. Kostanjevica, Gradiška, Brod, Šabac i Mitrovica glavni i najjači gradovi na Savi stoje u turskim rukama. Nije bilo moguće niti mosta učiniti po mnijenju Caprara, van da Hrvati provale u Bosnu i da mu omoguće učiniti most. Tako je mislio sam Caprara, ali nije pravo tomu vjerovao.²

Ono malo tvrđavica u Slavoniji bilo je jadnomu narodu naslon i podpora, da u svojim jadnim selima barem donekle siguran smije prebivati. Caprara odluči sve slabije tvrđavice razvaliti. Tako dađe razvaliti Cernik (14. maja), zapali narodu kuće, a narod baci prema Požegi tobože u sigurnije mjesto. Žalostnu sliku toga naroda, koji ne zna kuda će sklonuti glavu, slika nam sam tajnik Caprarin. Teško je bilo narodu ostaviti na takov način očinsku kuću. Žalostnu i pre-žalostnu sliku podaje nam taj jadni narod u Požegi. Množina kola natovarenih miješaju se amo tamo, jedni se penju na brda, a drugi kreću po stazama. Ovdje vidiš ženu na natovarenu konju, drugu gdje na plećima nosi dvoje djece, tamo dalje opet vidiš čovjeka, gdje nosi bolestna oca, a drugi opet majku slabu i svu izvan sebe od tuge. Nježna i mala dječica plaču, a malo veći razbiše si hodajuć po kamenu slabe nožice.³

Ovako bez glave razvaljivati i ne skrbiti za to, gdje ćeš i kako ćeš opet narod smjestiti, to je mogao činiti čovjek bez srea i bez pameti. Da je Caprara beznano radio, to su već i suvremenici s ogorčenjem zabilježili. „Razoriti tvrđave, to će reći, da najlaglje uznognu

¹ Egli (Caprara) di là (od Osijeka) s incaminava a Possega per scortar e riprender alcune Truppe di quei vicini Presidij, ma forse con più meditato oggetto e disegno di qualche tentativo sulla Gradiška... Cornaro republici 23. maja 1688.

² Havendo li Turchi Castagnovicza, Gradisca, Brodt, Sabatz e Mitrovizza Piazze dominantanti l'una e l'altra ripa dal detto fiume non potevano (Caprara) in modo alcuno discendere per fabricare il ponte, e se bene al detto d'alcuni pareva, che li Croati entrando nella Bossnia potessero fare notevole diversione. Bonini-Caprara str. 43.

³ Bonini-Caprara str. 44.

Turci harati jadona sela i narod odvoditi u roblje“ — veli ogorčen ban Nikola Erdedi. Još dodaje, da mu je iza razora Cernika zapovjednik Velike pisao, da su Turci Cernik spalili. Gdje je jedan i pomisliti mogao, da će ga carski general spaliti.¹ Caprara htjede spaliti i Kaptol u požeškom polju, ali dodjoše fratri moleći i zaklinjući, da će ga oni sa četiri stotine hajduka, t. j. domaćih oboružanih ljudi, braniti do posljednje kapi krvi.² I tako spasiše Kaptol. Nisu samo naši domaći ljudi zgražali se nad ovom gluposti carskoga generala, već su i u Beču bili s njime nezadovoljni. U Osijeku su se međjutim spremale vojske, koje se već od dva mjeseca onamo slaze iz svojih zimskih stanova.

V.

Ratna osnova za ovu godinu bude napokon gotova i jasna. Do konca maja imalo se u Osijek sabrati do četrdeset hiljada glavne vojske, koja će poći da osvoji Biograd pod vojvodstvom Maksimilijana Bavarskoga, jer je carev veliki vojvoda Karlo lotarinški bolovao. Jedan zbor imao je da vodi Ljudevit Badenski prema Slavoniji, te bi se imao sdružiti s banom Nikolom Erdedom, osvojiti gradove na Savi i napokon dospjeti na pomoć pod Biograd.³ Jedan zbor pod Veteranom imao držati Erdelj.⁴

Polako se ipak vojska pribirala pod zastave sporoga spremitelja Caprara. Tekar u mjesecu julu mogle su se vojske kretati uz Dunav. On osvoji najprije Ilok (12. jula). Odavle podje sa svojim zborom Ljudevit Badenski sa 5000 momaka i 15 topova preko Djakova u Požegu. Ovdje su se imali sdružiti s njima grofovi Hofkirchen i Adam Zrinski, koji su bili namješteni na rijeci Savi, da paze na neprija-

¹ Dom. Com. Generali a Caprara omnia Confina a praeter Viroviticam Eszekinum et Velikam a Turcis armis Caesareis antehac per nostros occupata dicitur demoliturus, unde nil aliud ominari licet quam facillimam Pagorum devastationem et populi subsequentem abductionem; Praesidium Czernik recentissimis diebus idem Dominus Generalis in fauillas et cineres redegit, unde Commendans in Velika id ipsum Turcas fecisse putans ad me scripsit. Ban Erdedi biskupu Mikuliću. Biskupski zagreb. arkiv. Epistolae 28. maja 1688.

² Bonini-Caprara p. 49.

³ Ljudevit Badenski piše o toj svojoj misiji svomu stricu Hermanu Badenskomu dne 6. jula iz Vukovara, da mu daju zadaću: „avec un corps de quelque mille hommes devers l'Unna l'ordre en est venu de la cour la quelle ayant tousjours Belgrad en teste, pretend que ie descende par l'autre costé le long de la Saue“, ali on dvoji o svojoj misiji. Röder II. str. 73—93.

⁴ Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 109—110.

telje. Hochkirchen je sa austrijskim četama, a Zrinski „sa cvijetom plemstva hrvatskoga“, koji je sam uzdržavao. Njih dvojica združeni sa grofom Ivanovićem, koji je k njima prispio „sa požeškim Hrvatima“, razbiše do dvije hiljade Turaka kod Broda tako, da ih je malo živih iznijelo glavu i oslobodiše dosta kršćanskoga roblja. Brod je bio u njihovim rukama. Diže se Horšan paša bosanski sa osam hiljade vojske, da im otme ovo mjesto, ali bude suzbit sa gubitkom od dvije hiljade ljudi. Ali sada evo im stigne zapovijed, da ostave ovo mjesto i da se združe sa vojvodom Badenskim.¹

Narod oboružan pod grofom Ivanovićem imao da se ovdje brani na Savi, a vojvoda badenski kretaše prema Sisku i Petrinji, gdje je pod banom bio logor Hrvata, kojih je bilo do devet hiljada. Sabirući vojske i krećući pomalo dospiju sdružene vojske tekar 12. augusta na Unu kraj Kostajnice. Na protivnoj obali rijeke Une stala je jaka turska vojska, da našima prepriječe prelaz. Nisu Turci nit' slutiti mogli, da će naša vojska njima na očigled prelaziti Unu. Ali dok su s brda Djeda grurali topovi, počelo je pod okriljem topovskih zrna najprije konjaničtvo prelaziti. Bila im je voda do strimena, a pod samim Badenskim padne konj ranjen od zrnja neprijateljskoga. Neprijatelj potegne se natrag tražeći naslona na susjednoj gori. U to predje i naša pješadija. Naši podju zatim za neprijateljem koji se je na visu od brda namjestio. I naši se na protivnoj visini uzmu namiještati. U to navale Turci urnebesnom halabukom, ali budu potučeni i baciše se u divlji bijeg.

Preostala posada kostajnička videći da je odkinuta od svojih i da mora propasti, predade se na milost, da slobodno prodje bez oružja i bez prtljage kakve. Hrvati preuzmu posadu u Kostanjevici. Sada krene naša vojska progoneći neprijatelja tako brzo, da je već 21. augusta mogao prinu pisati caru o svojoj vojni. Ovdje se spoji sa narodnom vojskom, da krene prema Brodu, koji su Hochkirch i Zrinski bili već prije ove vojne osvojili. I tako redom padoše svi gradovi na Savi do Broda ali svi popaljeni, kao i sela oko njih. Što je bilo kršćanskoga puka, sve to poklaše ovoga puta Turci, što nije prije uzmaklo u šume, gore i u Slavoniju.²

Sada je naš jadni puk morao pomno pristajati uz radnju, da spoji Brod s obiju strana Save i tako da spoji Bosnu sa Slavonijom. Do Broda vojevao je i ban Hrvatski Nikola Erdedi. Odavle vrati se

¹ Contarini II. str. 65. — Theatrum europeum XIII. str. 277. — Lopašić: Dva junaka str. 155.

² Röder II. str: 77—80. Contarini II. str. 66.

kući, da na rijeci Uni brani Hrvatsku. Ovdje održa sjajnu pobjedu nad bosanskom vojskom Muhameda Jovanovića, ali Bihaća ipak nije mogao ban da predobije. Medjutim paša bosanski bojeći se napredka naše vojske, da ne donese pomoći Biogradu, sakupi jaku vojsku od petnaest hiljada ne daleko od Broda kod Dervente. Ljudevit Badenski ostavljajući posadu krene samo sa tri hiljade konjanika na bojno polje, gdje nadje već Turke poredane. U središtu ima deset hiljada pješaka, a na obadvije strane pet hiljada konjanika. Ne mogući već uzmaknuti upusti se prine u bitku (5. septembra) i razbije najprije konjaničtvo a onda i pješništvo. Do šest hiljada padne janjičara i do dvije hiljade bude ih zarobljeno. Može se reći, da u cijelom ovom dugom i velikom ratu nije s manjom silom sjajnija pobjeda izvojevana. Četrdeset turskih zastava prodje kao sjajna ratna trofeja u Beč. Iza toga predadu se Brčka, Šabac i druga mjesta na Savi. U sve gradove dodje carska posada.¹

Na dan bitke od Dervente spremao se posljednji udarac na Biograd, a slijedeći dan (6. septembra) već se je vijala carska zastava na ovom po svom položaju divnom gradu.² Padom njegovim otvaraju se tek vrata carskoj vojsci i carskoj politici na balkanski poluotok. Njegovim padom tek možemo reći, da je oslobođena Slavonija, jer je palo ono glavno stecište velikih vojska turskih. Njegovim padom prosinula je tek prava nada kršćanskim narodima, da im dolazi osloboditelj.

I na bečkom dvoru porastu sada krila nada do divne lahkovjernosti. Odmah iza bitke kod Dervente dobije Badenski pismo od cara Leopolda gdje mu javlja, da je zapovjedio izborniku bavarskomu, neka mu pet do šest hiljada vojske dade u pomoć, da uzmogne provaliti u Bosnu. Medjutim neka šalje čovjeka u Sarajevo, koji bi poiskao tamo najuglednije ljude, „pa da se s njima dogovori, ne bi li oni ne samo u Bosni već i u Srbiji i u Dalmaciji u utvrđena mjesta uveli carske posade. To da im se može s početka reći samo lijepim načinom, ako bi se pako branili — što car Leopold nevjeroj, da bi moglo biti — onda im neka zaprijeti silom i strogošću“. Iza ovoga naivnoga pisma cara Leopolda, dolazi Badenskomu drugo sa spomenicom španjolskoga poslanika, gdje mu se veli, „neka ne osvoji samo Bosnu već i Hercegovinu i Dalmaciju, da car preteče Mlečane, koji su Sinj osvojili“. Lijepo im na to odgovara Ljudevit Badenski, da mu je izbornik

¹ Röder II. 84—87. Contarini II. 77—78.

² Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. sv. str. 112—115.

bavarski poslao šest hiljada ljudi samo zato, da pojača posade, a da bi za osvojenje ovih prostranih zemalja jedva dostajalo trideset hiljada vojske dobro spremne i s puno novaca. Sarajevo da je otvoreno mjesto, u „kojem se niti mačka sakrila ne bi“. Žali, što ne može primiti tako častnu zadaću, a „neće da carsku vojsku dovede u podpunu propast“. Iz Beča jošte ne prestaju navaljivati. Car mu piše „što se ne može „Marte“ neka dostigne „Arte“.¹

Prince badenski još prije svršetka vojne udari na Zvornik, da sveže novo osvojene tvrđave bolje sa Srbijom. Ovamo se bila povukla bosanska vojska. Četiri turske pukovnije pješaka i nekoliko eskadra konjanika odavle su izlijetali, da naše uznemiruju. Iz Zvornika sa Drine rijeke mogli su udarati i u Srbiju i u Slavoniju, zato taj grad trebalo dobiti. Carska vojska udari, mnogo turske vojske pogine, mnogo uzmakne, što je preostalo, moralo se predati na milost, da mogu grad onaj ostaviti. Ode do četiri hiljade ljudi prema Sarajevu. Sada je bila Slavonija ne samo oslobođena već i za buduću zimu osigurana od turskih navala.²

I Venecija vojevala je ove godine sretno ne samo u Negropontu nego i u Dalmaciji pomoćju naroda hrvatskoga. Venecija dobila je na svoju stranu i narod crnogorski, koji je sa svojih visokih i nepredobitnih brda zadavao straha susjednoj Albaniji. Veneciji znamenito pomognu Crnogorci kod Ercegnovoga, da ga je mogla osvojiti. Sada se digne na nje Sulejmanpaša sa osam hiljada momaka. Dovuče se u Crnugoru, da pali njihova jedna sela. Cornaro pošalje Crnogorcima pomoć i poraziše do noge Turke. Turci izgubiše do sadamdeset zastava, do hiljadu šest stotina pokri ih bojno polje, a topovi i šatorori turski i mnoge spremlje njihove dopadoše Crnogorcima u ruke. Sulejman potegne se najprije u Podgoricu, a odavle u Skadar ostavljajući Crnogorcima susjedne zemlje, da odvede iz njih silni plijen i roblje.³

I u sjeveru Zagorja dalmatinskoga valjalo je jošte svaliti posljednji kamen smutnje turske za mletačku Dalmaciju. Grad Knin bio je jošte u turskim rukama na veliku napast primorskih gradova i sela puka hrvatskoga. U gradu je zapovijedao Ataglić paša bivši prije zapovjednik Stolnoga Biograda, a sada paša bosanski. Grad opasan sa više zidova na uzvišenom brdu mogao se je dugo držati, a došla mu je pomoć i od paše hercegovačkoga, koji je pošao na Drniš, da

¹ Röder II. 87—88.

² Röder II. str. 90. — Contarini II. 79.

³ Boethius VI. sv. str. 438. — Contarini II. str. 120.

time od Knina odmakne našu vojsku. Ali ga Hrvati hametom pobiju. Sada stanu general mletački Cornaro i vojvoda Stojan Janković grad sve više opasavati i razvaljivati, dok ga na juriš ne oteše (11. septembra). Samoga pašu sa pet aga i do hiljadu i osam stotina turskih vojnika zarobiše. Sada padne i Vrlika i Zvonigrad. Zagorje dalmatinsko bude čisto od Turaka.

Već se približavalo vrijeme jesensko, kada više nije moguće ratovati. Ovoga ljeta pokušaju i Dubrovčani, da si osvoje Trebinje i Popovo, ali čini se bez uspjeha. Zato odluči Venecija, da te zemlje predobije i tako da Dubrovnik stisne sa svih strana. Vojske mletačke moradoše najprije da osvoje Norin i Ciklut, da mogu dospjeti do Trebinja. Dok su se mletačke vojske u zimsko doba prebijale, da dospiju do Trebinja i Popova polja, ova mjesta i još nekoliko susjednih občina primaju pokroviteljstvo carsko i budu priznati za carske podanike.¹ Medjutim prisili zima na veliku žalost republike mletačku vojsku, da predje u zimske stanove.² Ovako se opet spasi Dubrovnik, da ga Venecija nije zadavila, za čim je išla cijele ove godine. Još je trebao jedan jači udarac, da Bosna i Hercegovina budu careve zemlje, a Dubrovnik da postane glavno mjesto trgovine za sve careve zemlje na veliku štetu republike.³

Republika mletačka pored svih pobjeda nije dakle ipak zadovoljna posvema. Na carskom opet dvoru bečkom vlada slava i veselje veliko. Turci poništeni spremaju se, da prose mir skromno i ponizno upravo onako, kako su ga Habsburgi prije stotinu i toliko godina znali prositi. Ali tko će ih sada u Beču ozbiljno poslušati, kada se već nije niti mislilo, da bi štogod bilo carskomu oružju ne-

¹ Mittheilungen des Kriegsarchivs 1888 II. Bd. S. 18 na temelju Ragusana acta u c. k. tajnom arhivu god. 1688.

² Contarini II. str. 121. „convenisse ridurle alli quartieri d' Inverno con grave dispiacere della Republica, a cui rincresceva, che rimanessero annidati i Turchi in Trebigne e nelle Terre del circostante Paese.“

³ Cornaro piše iz Beča skoro u svakoj svojoj depeši o Dubrovniku i o pogibelji napredka carskoga oružja. U depeši od 30. maja ove godine veli najjasnije, što su dobro razumjeli u Veneciji: „Devo in oltre rifletter alle moleste coseguenze, quando succedesse agl'Imperiali d'estender i confini sin ai stati contigui di V. E., mentre col comodo e dipendenza di Ragusi potendosi stabilir quella Città di negotio et à quella parte incaminarsi le mercantie della Bossina e delle stati Cesarei (che non lascierebbero li Mercanti di promover con ogni studio) resterebbe aperta una gran porta al pregiudizio et al interesse essentialissimo della S. Republica“.

moguće. Sada se ozbiljno bave car i ministri pitanjem, gdje bi imali odsjeći granice carstva: da li kod Trajanskih vrata ili u Carigradu. Sada se nije smjelo više dvojiti o tom, da će osvojiti staro grčko carstvo, da će careva neumrla zasluga biti sjegurno sjedinjenje obiju crkava. Sada se za stalno uzimalo, da će gospodstvu turskomu biti kraj za sve vijeke.¹

Nije malo tomu opojnomu veselju doprinosilo, što su stizali glasovi i pisma od Srba i Bugara, da će se listom ustati za cara i njegove kršćanske vojske. Jedan od glavnih ljudi, koji se kao čudan pojav vija već kroz dvadeset godina izmed kršćanskih i turskih oblasti, jest Srbin Gjorgje Branković. On je glavni glasnik kršćana kod bečkoga dvora. Govori sve jezike, koji se govorahu tada u Podunavju. Već god. 1883 dade mu bečki dvor baronstvo. On dovede poslanstvo srpskih i vlaških ljudi pred Leopolda umah iza pada Biograda obećavajući, da će se sve listom dići na Balkanu, ako dođe carska vojska. Vele, da je Gjorgje obećavao do trideset hiljada ljudi, da će dići na oružje. Car Leopold povisi ga na grofovstvo sa naslovom Podgorički, a u diplomu dade mu to uvjerenje, da se potvrđuje u nasljedstvu svojih djedova (20. septembra).² Sam Arsenije Černojević pečki, srpski patriarka obraćao se caru Leopoldu, neka pomogne njemu i njegovu narodu iza pada Biograda.³ Svi glasovi i vijestnici govore o vrućoj želji kršćanskoga svijeta, da hoće kršćanski da žive. U samom našem narodu bila je živa vjera, da je sada Turcima odzvonilo. Naš narod pjeva ove godine:

Tebi slava i fala, Bože i blažena gospe,
Vi ste nas pomogli, pomozite i u napredak,
Vazda nam dajte dobiće suprema neprijatelju
Klete Turke da ćemo i iz Evrope izagnamo.⁴

¹ Mailáth: Geschichte des österreichischen Kaiserstaates sv. IV. str. 230 ima izvadak iz spomenice grofa Quintina Jörgera ozbiljna državnika i savjetnika Leopoldova, koji ova pitanja raspravlja.

² Taloci: Lažni Brankovići u Ljetopisu Matice srpske sv. 159 str. 72.

³ To pripovijeda Raić: Istorija IV. str. 128—131. Ilarion Ruvarac: O pečskim patriarsima str. 87 to pobija i navodi, da se je patriarka obraćao na careve ruske Ivana i Petra, od kojih je i odgovor dobio. Mogao se je patriarka obratiti i na ruskoga cara tražeći spasa svuda, gdje je mislio, da se naći može. I sam Ruvarac odmah za tim navodi, da se je Arsenije i na papu obratio. A da je tražio carsku zaštitu, svjedoči nam dobro upućen suvremenik: „wie dann der Bischof von Bulgarien und Servien einige Deputirte an die kaiserliche Generalität abgefertigt, den kaiserlichen Schutz verlangt“. Boethius sv. IV. str. 204. Taj biskup „Bugarske i Srbije“ nije mogao biti drugi, nego Arsenije Černojević.

⁴ Bogišić: Narodne pjesme str. 177.

VI.

Ovakovo osjećanje vladalo je sada u svem narodu hrvatskom, a budilo se i u Srbima i u Bugarima. Od jadranskoga do crnoga mora po gorama i dolinama obasjava pritisnute kroz stoljeća kršćanske duše jedna bogoduha misao, kako je došao čas da stresu sa sebe teški jaram turskoga robovanja. Od vjekova nije bilo takove jedno-dušne misli u plemenima našega naroda. A kada se razabere tadanji politički položaj u Europi, koji je sada bečki dvor pritiskao i nagonio, da se odvrne od istoka i okrene svom snagom prema zapadu, a da ipak nije zapustio i vojne proti turskomu carstvu, tomu je veliki uzrok, što se je nadao sveobćemu ustanku našega naroda za svoju kršćansku slobodu.

Franceska nije rado gledala ovaj slavni napredak saveznika prema turskomu carstvu, nudjala je već prije dvije godine neki savez katoličkih vlasti, na što u Beču nisu pristajali. Sada iza dobitka Biograda da presiječe njeke diplomatske prijepore skoči na oružje, te već 25. septembra juri osamdeset hiljada vojske franceske u Falačku, da pale i uništuju. Njemačka se ovaj put oduševljeno odazove pozivu carskomu, da vojuje na neprijatelja Franceza. Na carsku stranu okrene sreća i time što je u Engleskoj nastao veliki prevrat, koji je bacio s prijestolja Jakoba II. saveznika franceskoga i doveo na prijestolje Vilima III. holandeskoga najodlučnijega protivnika premoći franceske (8. novembra). Vilim je odmah snovao o velikom savezu cara Leopolda, Španije, Engleske i Holandeske proti Franceskoj. Čim ga je parlamenat engleski priznao (22. januara 1679) za kralja, odmah stvori on taj savez.

U ovo vrijeme dolazili su u Beč turski poslanici, da prose mir. Vodi ih odlični starac Sulfikar, a duševna im je glava Grk Maurokordato. Poslanici su bili skoro očevidci pada Biograda, uz put dočuše pad Sigeta. Moradoše stati u Pottendorfu kraj Beča puna tri mjeseca, dok se odluči, kako će ih car primiti. Čameći u malenom ovom selu mogoše ipak čuti i o provalama franceske vojske u Njemačku i o sjajnim pobjedama. Još je k tomu pridolazila neprilika, što car po ugovoru sa saveznicima nije smio činiti mira bez njih. Trebalo je njihove privole. Tek onda mogoše unići u Beč poslanici turski iza pretrpljena poniženja, upravo onako kako su u prvanja vremena carski poslanici ponizivani bili prije svoga ulaska u sjajnu portu. U brzo se je vidilo, da nisu ni Turci klonuli, već da traže i ono, što su im saveznici oteli, a saveznici da traže i više, nego što su do sada predobili. Već je mogao uzkliknuti Ljudevit XIV.: „Turci

čine čudesa. Oni neće mira. Sve vijesti iz Beča javljaju, da po tom Karlo Lotarinški neće ove godine dospjeti na Rajnu“.¹

Bečki dvor se ipak odvažio na dvostrani rat, premda veoma teško. Veliki dio carskih vojska kretao je na Rajnu, dok su još turski poslanici boravili u Beču. To je Turke i sklonulo, da ne popuštaju. Karlo Lotarinški imao je da bude na Rajni vojvoda. Ono malo vojske što je još preostajalo, imao je da vodi na Turke Ljudevit Badenski, koji se je u prošlom ratu toliko odlikovao. Sva njegova vojska, kada se sabere, nije se mogla veća računati da će biti, nego li kakovih dvadeset i pet hiljada ljudi.

Što je malo bilo carskih vojska, tomu su imali doskočiti kršćanski narodi ustajući na krvnoga svoga neprijatelja. Pribježište jadnoj raji imala je biti poglavito ravna i plodna Slavonija. Ali kako će da pribjegn u Slavoniju, kada narod odanle bježi pred silovitim vojničkim upraviteljima. Digao se je grof Franjo Ivanović i obratio na kralja, neka zaštiti ovaj narod od nasilja njegovih vojnih oblasti, da ne bježi natrag u Tursku. Kralj izdade pravu privilegiju (11. juna) svemu narodu, katolicima i pravoslavnima poimence „Srbima (Rasciani) Hrvatima i Vlasima“, da slobodno ulaze u sela i gradove. Koji su u vojničkim častima, potvrđuje ih. Pozivlje i druge sposobne, da k tim vojnim službama pristupe. Za tri godine oprašta od svih podavanja i zemaljskih tereta one, koji sada sjede u Slavoniji, a tako isto i sve one, koji bi došli, od dana kada dodju. Od desetine su prve godine sasvim slobodni, druge godine plaćaju dvadeseti dio, treće petnajsti. Kralj se dakako nada, da će se pridružiti njegovim vojskama „složno i jedinstveno na obće dobro, pak da će pobiti i satrti strašnoga neprijatelja kršćanskoga imena, da će za njega, za kuću i ognjište, za žene i djecu svoju s Turcima junački vojevati.“ Ovaj privilegij proglašen je i na jeziku hrvatskom.²

¹ Ono Klopp: Das Jahr 1883 str. 442 i dalje. Pisac ima pojedinosti ob ovoj alijanciji, koje su nove i zanimive.

² Ovaj privilegij u konceptu u komorskom arkivu u Beču. Priobćuje se ratnomu vijeću i ugarskoj dvorskoj kancelariji. U dopisu se veli, da je zato izdan, da dodje više naroda u Slavoniju. Nalaže se, da se izda i u „ilirskom“ jeziku. Štampan je i od Fiedlera u Archiv f. ö. Geschichte sv. XXXVII. str. 119 medju prinosima: Beiträge zur Union. Ovomu privilegiju nalazimo dobar komentar u Röder II. str. 27—33. Ljudevit Badenski piše caru Leopoldu 19. juna, kako bi dobro bilo, da se Slavonija kršćanskim narodom naseljuje, ali primjećuje: „allein Sie von denen jenigen, so bereits darüber gewohnt, widerumb ab geschröktt, indeme selbe lieber darvon und in Feindts landt lauffen wollen, als weilers von denen Dreissigen, Inspektorn und Cameral bedienten so hart-

Sličnim načinom pozivlju narod i carski vojvoda Ljudevit Badenski, a i njegovi podvojvode. Medju katoličkim pukom bosanskim radili su pomno i brižno, ali i skromno častni oci franjevci. Medju Srbima osobito radi Gjorgje Branković sa znanjem dvora bečkoga, koji mu je u to ime i grofovstvo dao. Car Leopold znao je za sve ovo, zato prije nego što šalje Ljudevita Badenskoga opominje ga, „neka se trudi, kako će Bosnu i Hercegovinu spraviti pod moju vlast“ — veli car — „i moje gospodstvo proširiti do mora“.¹ U tome mislio je car da se sve vojske saberu pod vojvodstvom Badenskoga u Srbiji, dapače i ban hrvatski. Sam vojvoda to odbije priznavajući, da ban imade veliku zadaću, da brani Hrvatsku na Savi i Uni od provale neprijatelja.²

Naravno je, da je Ljudevit badenski bolje poznao situaciju, nego li ljudi na bečkom dvoru. Još prije nego što je on skupio vojsku u Srbiji, zariše paša bosanski od velikoga vezira, neka mu dađe pomoći, da osvoji opet Zvornik i gradove na Savi i Uni. Turci popališe i u pepeo obratiše mjesto Zvornik, ali ga ne osvojiše, već budu suzbiti.³ Medjutim su Turcima dolazili glasovi, kako slavno Francezi vojuju proti caru na Rajni. Vidili su i obaznavali njihovi poslanici, koliko je vojske odlazilo na bojno polje njemačko. Digne se paša bosanski opet sa velikom vojskom na Hrvate. Najprije se Turci razdijele na manje skupine, da poharaju svu zemlju između Une i Kupe, ali budu svuda suzbiti i od vojske i od naroda, koji se dizao na oružje. Zatim se opet sjedine i predju preko Une, da se sukobe s hrvatskom vojskom pod Zrinom gradom. Vojvoda hrvatski grof Ivan Drašković dočeka ih sa hiljadu i pet sto momaka i razbije bosanskih deset hiljada. Turaka je što palo što zarobljeno do sedam hiljada, dvije ih je hiljade Una pozobala, a do hiljadu konja izpliva na drugu stranu bez svojih konjanika. Dvadeset turskih zastava predade Ivan Drašković

wie bisshero geschehen sich strapaziren und anstrengen lassen“. Na to mu odgovara car Leopold 27. juna, hvali mu i priznaje, da pravo govori i dodaje: „indeme mir die öden Länder keinen nuzen geben, und ich daraus, wann solche nit wider besetzt und bewohnt sein nit das geringste werde ziehen können“.

¹ Röder II. Urkunden. Pismo carsko od 10. maja 1689: „Nicht ausser acht zu lassen, wie man Bosnien und den Districtum Hercegovina völlig in meine Devotion bringen, mithin auch mein Dominium bis an das Meer extendiren möge“.

² Ibidem str. 20 pismo Badenskoga na cara. Sr. Lopašić Acta Confiniaria ton. II. str. 393—4, gdje Ljudevit Badenski dne 24. maja pozivlje bana Erdeda, da posjedne Kostajnicu, Dubicu i Jasenovac, a to opet požuruje 7. juna

³ Contarini II. str. 149.

svomu mladjahnomu sinu, da ih odnese caru Leopoldu.¹ Da su Hrvati zbog ove pobjede ponosno dizali glavu, to je naravno. Vitezović napisa ob ovom boju „novljančicu“.² O nijednoj pobjedi u ovom dugom ratu nije progovorio i sabor hrvatski većim oduševljenjem. Gdje je bilo Hrvata i u stranom svijetu, radovali su se. Tako se na primjer sačuvao spomen, da su i Talijani slavili ovu pobjedu s usklikima: živio ban hrvatski, živili prehrabri Hrvati.³

Dok je ovdje banska vojska sretno vojevala, diže se krajiška hrvatska vojska pod generalom Herbersteinom, da osvoji Liku, na koju su u ovaj čas vrebali Mlečani. Glavni glasnik med narodom našim, da se diže na ovu vojnu bio je pop Marko Mesić. Pored njega spominju se Knežević i Došen, Jerko Rukavina i Dujam Kovačević.⁴ Na Mesićev glas odazovu se Senjani, Podgorani, Brinjani i Otočani. Kao drugi Kapistran ide s krstom u ruci pred našom vojskom.⁵ Da ih Mlečani ne preteku, kretala je vojna od Senja i Karlobaga najprije na Novi (15. juna), koji se odmah predade, a drugi dan predadu se Bilaj i Ribnik. Ovdje se nadjoše naši sa Stojanom Jankovićem, koji je bio u službi Venecije, zato ga Hrvati nisu u ovaj čas upravo rado gledali. Kada se je Ribnik predao, dođoše odmah glasnici iz Vratna, Grebenice i Široke kule, da se predaju. Iza toga predadu se iza malo oklijevanja Bilaj i Budak pa i ljuti inače Perušić, gdje je Marko Mesić odpjevao zahvalnu misu i pokrstio mnoge Turke, jer su tamo Turci ostali ne hoteći ostaviti svoju staru postojbinu.⁶ Za deset dana osvojena je Lika.

Trebalo je jošte osvojiti i Krbavu. Ona ima samo dva grada Bunić i Udbinu. Bunić sami Turci zapališe i slegoše se zajedno sa svojom braćom iz drugih gradova Like u Udbini, da je brane do posljednje

¹ Contarini II. str. 155—156. Boethius sv. IV. str. 918. Protocollum Regni u zem. arhivu g. 1889 str. 483 vele stališi: da je što palo što zarobljeno „septem millia“ a dvadeset zastava da nosi u Beč mladi grof Petar Drašković.

² Vitezović: Kronika svega sveta vekov I. izdanje, kod god. 1689 kazujuć o tom boju da je izašla: „novljančica, ku ja spisah“. To su prvi zametci novina hrvatskih, što do sada znademo.

³ U rukopisu jugosl. akademije: Chronologia Collegii Illyrico-Hungarici od g. 1559—1752 ima kod god. 1689 str. 260—263 opis slavne pobjede hrvatske kod Zrina grada, koja završuje: „Itali per publicas plateas altissimis vocibus exclamabant: Viva il bano di Croatia, vivano li corragiosissimi Croati...“

⁴ V. Czörnig: Ethnographie des Kais. Oesterreich sv. II. str. 175—6.

⁵ Rukopis o Lici u jugosl. akademiji za god. 1689.

⁶ Mesić sam piše: „Kada je vazeta Lika i Krbava došal je general karlovački z menom skupa u Perušić... a Turci što su ostali u Perušiću da će se krstiti...“ Lopašić: Dva hrv. junaka str. 44.

kapi krvi. Počme obsijedanje grada (3. jula). Nije ga bilo tako lasno dobiti na juriš, van da se gladom izmori. Najprije im nestane vode, a naši im zatvoriše i zatrpaše sve studence izvan grada. Morali su već krv volovsku i konjsku piti, kojom su si i kruh mijesili, sve čekajući pomoći. Ta im nije stigla. Morali se predati, ali da slobodno prodju (21. jula). Uz put se povadili Turci i naši. Turci budu poklani svi do trideset ljudi.¹ Na Udbini ostane naša posada, a Mlečani sada opet utvrđuju Zvonigrad i Strnicu, da si obćuvaju zemlje od svojih saveznika. I Knin utvrđuju, da ga obćuvaju od saveznika svoga.²

Ova sumnjičavost Venecije prema bečkomu dvoru nije bila bez razloga. Bečki dvor htio je da se širi svojom vlasti do mora. Tomu je, tako smijemo reći, davao puno povoda i sam naš tužni narod, koji premda pogažen i satrt pod igom turskim, ipak nosi slutnju u sreću svome, da bi najbolje bilo, da bude zajedno s braćom svojom. S ovu i s onu stranu Velebita osjećaju, da su jedno. Za to Stojan Janković i Ilija Smiljanić vojuju na obadvije strane. Ne ima u ovom puku misli kakve političke. Sva mu je misao u pjesmi njegovoj, koja pjeva osjećanje njegovo, srce njegovo. Ovo osjećanje preobladalo je i mohamedance ličke, te se pokrstiše, da žive s braćom svojom. I Lika se evo oslobodi i pokrsti i napući narodom iz susjednih mjesta. Nije više dospjela pod Tursku.

Treba da ogledamo i bojno polje glavne careve vojske u Srbiji. Carske vojske sabirahu se veoma sporo. Kada je Ljudevit Badenski 9. juna prispio u Biograd, nadje tamo tek dvije regimente. Novca bilo malo, a vode velike izašle. To je jedno i drugo sprećavalo sastanak vojske. Tekar polovicom jula mogao se krenuti Badenski na čelu od dvadeset i četiri hiljade. Prvi sukob bio sa Tököliem, koji je imao započeti boj. Ispadne mu tako nesretno, da su u Beću glavu izgubili bili i svjetovali, neka ostavi nješto pješadije pod zidinama Biograda, a sa konjanićtvom neka se povuće s ovu stranu Save i Dunava.³

Znalo se je u Beću, da je međ Turcima izašla fetva, da za spas carstva sam sultan ima da izadje na bojno polje. Sultan Soliman krene s vojskom, ali se sustavi kod Sofije. Redžeb paša kao seraskir na čelu od četrdeset hiljada povede vojsku i utabori se kod Kru-

¹ Lopašić: Acta Conf. III. str. 449—458 ima veoma krasno originalno izvješće, koje se u glavnom slaže, ali donekle i popunjuje sa rukopisom naše akademije o Lici. U našem akad. rukopisu spominju se i poimence familije, koje su se pokrstile.

² Contarini II. str. 157 i 196.

³ Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 120.

ševca. Dugo vremena izmicao je carski vojvoda bitci, dok ne bude prisiljen na nju kod Batočina (30. augusta), gdje je Turke upravo hametom potukao. Samo silna kiša i nastajuća noć spasiše Turke od posvemašne propasti. Osim tri hiljade palih na bojnopolju ostaviše preko stotinu topova, do hiljadu deva i svake vrsti robe i živeža, što je carskoj vojsci veoma dobro došlo.

Upravo radi nestašice hrane i drugih sprema morao se Badenski siliti, da kreće napred i da što prije opet navali na neprijatelja. Kod Niša opet dodje do bitke (24. sept.). S mnogo manjom vojskom izvojevao presjajnu pobjedu. Deset hiljada Turaka ostane mrtvih na bojnopolju, a hrane za vojsku nadje, da ju je mogao time prehraniti puna četiri mjeseca. Vojske carske posjednu sve klance Balkana, a sam Badenski krene prema Vidimu, koji iza bitke osvoji. Prisili zatim i vlaščkoga vojvodu Brankovana, da prizna protektorat carev i da uzdržava carsku vojsku. Pikolominiu dade jedan zbor, da udje u Staru Srbiju, što on i sjajno obavi. Narod ga pozdravljao kao svoga spasitelja.¹

Ove pobjede imale su uspaliti Srbe i Bugare za cara i carsku bečku vladu. Medjutim u ove slavne i veličajne dane dolazilo i smutnje. Nije mala smutnja što je vojvoda dao uhvatiti Gjorgja Brankovića. Još nije niti započela vojna, već je Ljudevit Badenski izvijestio cara, kako Branković razaslije pisma po narodu, da se nazivlje despotom Srbije, Mizije, Bugarske, Tracije, Srijema i svih zemalja od Osijeka do Carigrada, a da je i u dogovoru sa vlaškim vojvodom. Car mu mudro odgovara, neka ga onako na lijepo u sigurno spremi.² Istina je bila, da se je Branković proglasivao nasljednikom starih despota srpskih i pozivao narod „radi snabdenija pravoslavnije naše vjere i radi izbavljenja naroda našega Serbo bosanno i bulgaroslavno slavenskago jazika“ da se kupe pod njegovu zastavu.³ Sam patriarka Cernojević, svećenstvo i veliki dio naroda rado se odazvao ovakovu sladku glasu, da dobije gospodara svoje krvi i vjere. Kratko im bilo veselje. Na lijepe riječi namami Gjorgja k sebi Badenski, uhvati ga i dade ga odvesti u Beč (7. novembra),⁴ odakle je poslije odveden u Eger, gdje je uz penziju živio do 1711 god. Da se je narod srpski time smutio, to je naravno, a da to nije bilo na korist carevoj politici, to je još naravnije.

¹ Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 Bd. III. str. 119--126. Još detaljnije u Mitth. od g. 1888 II. Bd. str. 116--158 pod naslovom: Die Kaiserlichen in Albanien od kapetana Grbe.

² Röder II. Beilagen str. 74--78.

³ Pismo u spomenutom Ljetopisu Matice srpeke str. 74--75.

⁴ Röder II. str. 176.

Bečki dvor mislio je iza sjajnih pobjeda Ljudevita Badenskoga, da će Turci satrveni teško dočekati, da dobiju mir, i to na temelju uti possidetis. Po tom bi car Leopold bio gospodar Srbije i svih zemalja do balkanskih gora. Prevariše se u svojim nadama. Turci su upravo ove godine bili sretni prema Poljacima, Rusima i Veneciji. Kako li se brečnuše u Beču, kada im na ponude o miru odgovori Sulfikar u ime svojih drugova: „Kako rekosmo ovoga proljeća, onako neka bude. Ako tako ne može biti, a vi nas pustite kući. Po koranu porta u obće ne odstupa zemlje.“¹

„Ne ima dvojbe“ — veli Cornaro godinu dana kasnije u svojem konačnom izvještaju — „da se je u barbara promijenilo mnijenje radi provala Franceza u Njemačku. Oni spoznaju, da se sila carska razdijelila. Oni vide, kako se iz Ugarske odvođe vojske u Njemačku, a time ostaje Ugarska bez obrane. Oni su ostajali u Beču, samo da vide konac rata od ove godine 1689, a prema tomu da se odluče.“² Po razgovoru s turskim poslanicima ne bi skoro car mira diktovao, nego Turci. Pogodbe se razbiju.

VII.

Dok su se ovi bezuspješni pregovori vodili, okrene se sreća i snaga u turskom carstvu proti kršćanskim saveznicima. Poraženi Redžeb paša bude smaknut, veliki vezir Mustafa bude skinut, a vezirski veliki pečat dobije Mustafa Koprili mlađi brat slavnoga Ahmeda (7. nov.), čovjek strog i obrazovan po pojmovima turskim. On utiša odmah pobune, napuni blagajne novim daćama, popuni odmah vojsku, a blagoštju i pravednoštju pokuša ublažiti i predobiti i kršćansko pučanstvo. Prva mu je odluka bila, da baci carevce preko Balkana.

U to ime bude poslan kan tatarski sa velikom vojskom u Staru Srbiju. U kratko vrijeme zamrazi se careva vojska otimljući i robeći i kod Srba i kod Albanza na toliko, da su se „skoro više bojali carskoga vojnika nego li Turčina“, jer ne ima opačine, koju ne bi bio počinio carski vojnik.³ Ovako sama carska vojska pripravi dolazak Turaka u zimsko doba. Kan tatarski velikom vojskom poplavi Staru Srbiju, padne Skoplje. Na samu novu godinu 1690 uputi se pukovnik Strasser kod Kačanika sa četom od tri hiljade ljudi u bitku sa deset puta jačom tatarskom vojskom. Padne sam, a preko dvije hiljade vojske

¹ U tajnom c. k. arhivu pod Turcica. Protokol konferencije od 29. novembra 1689 kod One Kloppa str. 451.

² Fiedler: *Relationem fontes rerum austriacorum* XXVII. p. 337.

³ Katona *historia critica* XXXV. str. 663.

izgubi na bojnom polju. Sva mjesta padnu preko Balkana. Bio bi i Niš pao, da nisu Tataři otišli i Veterani dospio Nišu na pomoć.¹

Sa strahom i užasom pozdraviše novu godinu na bečkom dvoru. Car Leopold obrati se na Ljudevita Badenskoga, da mu savjetuje. Oprezni vojvoda predloži, da se sva vojska potegne preko Save i Dunava. Neka dobro dade osigurati Biograd, neka osvoji plodni Banat. Dunav je sam jaka obrana, a na Savi i Uni braniti će Hrvati, „kako su od uvijek činili.“² Ovomu neutješnomu savjetu čovjeka pouzdana ali sada boravećega u Njemačkoj protivili su se savjeti generala Veterania, koji se nalazio na bojnom polju. On reče: „Macedonci i Albaneci obećahu mi, da će skočiti na oružje, a ja njihovim obećanjima vjerujem, pak ću njihovom pomoćju dospjeti do Carigrada i baciti Turke preko mora u Aziju.“³

Bečki dvor pouzdavao se u kršćanske narode, a buduća vojna da se vodi pomoćju kršćanske raje. To su zagovarali osobito ministri Kinski i Stradtman. Oni sklonuše cara Leopolda, da je izdao poznate „litteras invitatorius“ dne 6. aprila 1690 na narode Albanije, Srbije, Mizije, Bugarske, Silistrije, Ilirije, Macedonije i Rascije,“ gdje im car obećaje slobodu vjere i vojvodstva, ako se njegovoj zakonitoj vlasti pokore. „Radite dakle za Boga“ — zaključuje proglas — „za vašu vjeru, za vaše dobro, za vašu slobodu, za vašu sigurnost. Pristupite neustrašivo na našu stranu, ne puštajte uza to vašega domaćega ognjišta niti obdjelavanja vaših polja, pozovite vaše drugove, da vas slijede. Prihvatite ovu od Boga i od nas vama pruženu priliku, koja vam se već nikada neće tako zgodna pružiti, ako hoćete, da se pobrinete za vaše sinove, za vašu dragu domovinu i za vaš spas.“ Isti dan ode pismo i patriarhi Černojeviću, gdje mu car zahvaljuje za njegove velike zasluge, pa da neka upotrijebi sav svoj upliv, koji ima, da strese sa sebe turski jaram. Narodi neka se sdruže s carskom vojskom, da zajednički protjeraju Turke.⁴

Jedva su ovi proglasi mogli stići u Staru Srbiju, a već su stizali crni glasi, da se ogromna sila turska na bojno polje valja. Nije bilo moguće

¹ Theatrum europaeum 1690 sv. XIV. str. 1013. — Hammer: Geach. d. ö. R. VI. 549 meće ove pobjede turske već u novembar, što ne stoji. Dobro o tom u Mittheilungen des Kriegsarchivs 1888 II. sv. od Grbe kapetana pod naslovom: Die Kaiserlichen in Albanien 1690 str. 175—178.

² Röder II. str. 204. Ljudevit Badenski boravio je tada u Njemačkoj.

³ Veteranis Feldzüge in Ungarn und angrenzenden Ländern. Aus den italienischen. Dresden 1788 str. 85.

⁴ Czörnig: Ethnographie Bd. III. 2 p. 69 i kod Katone XXXV. str. 655 i dalje.

patriarhi Černojeviću čekati Turke i Tatare, da njega i narod mu sasijeku, kada o carskom vojniku ne ima nigdje ni strvi na glase. On objavi caru o spremama turske vojske, ali i sam zamoli, da primi njega i njegov narod u svoje zemlje.¹ Kako će Srbi dočekati Turke, kada oni ove godine puštaju carske vojske, da slobodno iz gradova prodju, samo kršćane, koje stizahu, na komade rasijecahu. Patriarh se digne sa 37.000 familija. Ali se veli, da ih je „i toliko vo voenuju službu v' stupilo.“² Dakle već na proljeće nalazi se srpski narod s one strane Balkana iz Stare Srbije s oružjem u ruci, uz carsku vojsku.

Ljudevit Badenski teško se odvažio, da primi vrhovno zapovjedništvo na ovom jadnom bojnom polju. Napokon se odvažio i to dosta kasno. Tekar u augustu stigne na bojno polje (18. augusta). U ovaj čas stignu caru Leopoldu strašni glasi, da Tököli napreduje prema Erdelju, a vezir preko Balkana prema Biogradu. Car zapovijeda Badenskomu, neka se povuče preko Dunava, samo neka osigura Biograd. Sada je mogao Badenski kazati caru, kako je došlo na njegovo, kada je svjetovao umah poslije nove godine, da se carske vojske povuku preko Dunava i Save.

I Srbi moradoše sada preći Savu. Patriarka u ime naroda ugovara. Već mjeseca juna (18.) išće on slobodu vjere, da mogu zadržati stari koledar, da si slobodno biraju patriarka, koji će bditi nad crkvama i manastirima, a tako i vladike da slobodno vrše svoje zvanje, da paze crkve i crkvena dobra. Na ovu molbu izdade Leopold privilegij srpskomu narodu od 21. augusta 1690. potvrđujući ovo, što su Srbi molili. Daje vlast patriarki svagdje, gdje ima njegovih vjernika: „pa i u Ugarskoj i Hrvatskoj, koliko ih sada ima“. Medjutim se nada car: „da će s božjom pomoćju ovaj narod njegova pobjedonosna vojska opet u njegovu otačbinu odvesti, a sada neka ostane pod svojim poglavarima i neka uživa svoje stare slobode. Glava im neka bude u svjetskim i vjerskim poslovima njihov metropolita“.³ Od Osijeka do Budima i Arada razbijahu se Srbi, naslanjajući se najviše na jake gradove, da u slučaju potrebe nadju što prije sigurnost. Njihova „mnogoplodna i mnogorodna zemlja srpska zapustje sva“ — vapi suvremeni Srbin bolnom dušom — „i gradi svi i sela sva zapuštena

¹ Ruvarac Ilarion: O pećskim patriarcima str. 93.

² Ibidem p. 93. Ovdje „i toliko“ ne znamenuje, da ih je toliko isto bilo u carskoj vojsci, već da ih je bilo „mnogo“ u vojsci carevoj.

³ Štampano u Czörniga III. 2 str. 70—71 i u Piko-Pavlovića, a sravni i Schwicker: Geschichte der Serben in Ungarn str. 10—14. Ocijenili su ovaj privilegij Szalay, Stojacković, Jireček itd.

i manastiri carski, velike i krasne crkve pisane zlatom, zapustješe i žrtvenici i oltari sveti. Gdje se je prinosila nekrvna žrtva, tamo se sada kote zvijeri nečiste i divlje“.¹ Od kosovskoga strašnoga poraza nije srpski narod stigla veća nesreća, nego li ovaj prelaz na zemljište ugarsko i hrvatsko. Stara Srbija opustila je, da bude novom otačbinom Arnauta, ona postade spriječkom srpskomu plemenu, da ne uzmogne u buduće tako lasno segnuti prema egejskomu i jadranskomu moru. Ondje nestaje otačbine Srba, ovdje opet budu tako rasuti, da si ne mogu stvoriti „svoje“ otačbine. Srbi se nadaju joste povratku u staru otačbinu, a nada se evo i bečki dvor. Koliko su te nade varave bile, to mi danas znamo. Onda nije mogao nitko toga znati, pa niti Arsenije Černojević pravi zlokobnik srpskoga naroda.

Iza Srba uzmicahu i carske vojske. Ljudevit Badenski uzmakne u Erdelj, da tjera odanle Tökölia. Niš padne, a Turci pod velikim vezinom vijaju se pod Biograd. Padne i Biograd, a strah od pada ovoga grada zaplaši i sam Beč, odakle se ljudi spremaju na bijeg, dok je vlada dala popravljati bedeme gradske.² Gradovi u Slavoniji bili su zapušteni, bez popravaka, bez sprema za obranu, sve u pustoj nađi, da više nikada neprijatelj neće ovamo provaliti. Medjutim nastane i jesensko doba, sve se nade saberu u jedno, da će kiše jesenske zapriječiti napredak neprijatelja u onim močvarnim mjestima. Napokon „bude svima nada volja svemogućega Boga“, kako piše onih dana mletački poslanik.³

Sada odlučiše carevci, da će braniti samo Osijek, Siget i Budim, a sve će druge tvrđave izmed Save i Drave razoriti i zapaliti, da se u njih neprijatelj ne ugnijezdi. U Osijeku zatvori se vojvoda de Croy, koji je iz razvalina Biograda sretno živu iznesao glavu sa jedva tri biljade

¹ Atanasije djakon (1691—1699). Vtoroe zapuštenie izdano od Srečkovića. Spomenik V. srpske akademije str. 32.

² Ono Klopp: Das Jahr 1683 p. 468—469.

³ Iza pada Niša a još za obrijedanja Biograda piše Cornaro republici: „Con riflesso lacrimevole devo humiliare, che la prosperità de successi passati ispirò una così dannosa confidenza negl'animi, che rimangono tutte le piazze di qua da Belgrado totalmente neglette senza riparationi e senza provvedimenti. Queste considerationi rendono più intenso e dolore e timore di questa perdita, perche rappresenta con horrore della fantasia l'immagine degl' esagerati pericoli. Conosciuti dalla prudenza dell'Imperatore vien detto, ch'habbia rilasciato ordine a Comandanti di diffendersi fin all'estremità, mà nel Sistema infelice tutte le speranze sono poste nella avanzata stagione: che con la Pioggia in Paese paludoso potrebbe costringer l'inimico a ritirarsi o perire. Dispacci u tajnom arkivu u Beču od 8. oktobra, a 15. oktobra iza pada Biograda veli poslanik: „tutta la confidenza sta riposta nella onnipotente volontà“.

ljudi.¹ Medjutim padne sva Slavonija i svi gradovi. Što su naroda sabrali fratri, pak da se med brdinama Velike obrane, to je bila sva obrana Slavonije.² A kada se pražalostna istina uzme, da se ovuda Vlasi sdružiše s Turcima na katolike, onda nam se time i povećava nesreća našega tužnoga naroda u Slavoniji.³

Osijek se je održao iza svih navala Turaka, iza duge i teške obsade.⁴ Održala se i Verovitica, a sve drugo propalo. Koliko je naroda ovoga puta izginulo, kada je bježao iz Slavonije, kako je proživio on strašnu zimu. Toga svega nitko nam nije zapisao.

Pored ovih velikih nesreća, gdje je toliko našega naroda nastradalo, čisto nas želja mine pripovijedati junačtva otaca naših u ovoj godini. Što je sada pomagalo, da je Luka Jmbrišinović hoteći istodobno sa napredkom carske vojske u Srbiji napredovati u Bosni osvojio za čas Lešnju vrlo jaki grad kraj Banjaluke.⁵ Što da pripovijedamo pojedine sretne provale hrvatske vojske. Samo to možemo iza ovih strašnih poraza s utjehom spomenuti, da hrvatska vojska nijednoga grada izgubila nije.⁶ Isto su tako sretna bila naša braća u Dalmaciji. Pod Nikšićem razbili veću tursku vojsku i samoga pašu ulovili. Poslali ga u Mletke, gdje ga u verigama prikazali svemu puku.⁷

VIII.

Bečki dvor ne bi bio smio niti pomisliti na mir iza ovih teških i sramotnih poraza. I opet je mislio. Nagonili su ga na to saveznici na zapadu. Mi smo svi propali, govorahu oni, prema sili Franceske, ako se car s Turskom ne pomiri. Cijele prošle godine nije dvor turskih poslanika puštao iz Komorna. Sada ih opet dopreme u Pottendorf

¹ Quello s'e potuto unire delle reliquie della sfortunata Campagna, s'attrova versao Essek e Valkovar sotto il Commando duca di Croy, ma cid non può ascendere a 3 mil. huomini. Si pensa d'abbandonare tutto cid, ch'è tra Sava e la Drava fortificare Essek, Darda, Zighet e Buda e demolir molt'altre necessarie fortezze, per non ricader nel errore di voler troppo abbracciare e pooco rittenere. Cornaro republici. Dispacci 22. oktobra.

² Theatrum europaeum XIV. str. 1030.

³ Lopašić: Dva hrvatska junaka str. 158.

⁴ Contarini II. 248. Ono Klopp: Das Jahr 1883 p. 470—471.

⁵ Theatrum europaeum l. c. Mletački poslanik piše o tom 30. jula: „aquistato Lismia stimata da Turchi la più forte di quella Provinzia et i Christiani con niuna perdita u'hanno fatto una considerabile preda“. — A to potvrđuje opet 10. augusta.

⁶ Contarini II. str. 247—248. „Nella Croazia — veli on — intanto succeduti à que'Nazionali molti rimarcabili tentativi . . .“

⁷ Ibidem.

u misli, da će ipak doći do mira. Posebni poslanik prodje u Carigrad. Pregovori se vuku kroz nekoliko mjeseci. Sustezala ih je Franceska. Činilo se napokon na sreću, da je umro sultan Soliman II. a naslijedio ga njegov mlađji brat Ahmed (22. juna 1691) koji je kao i stariji mu brat mnoge godine sproveo iza zlatne rešetke. Hoće li on mir? Može li takav čovjek da podje novim putem? Naravno je da ne može.¹

Dok su se ovi pregovori vodili, nisu Hrvati prestajali vojevati, već su se izkrvarili u samo zimsko doba u manjim i većim bojevima. U mjesecu jannaru u pusto zimsko doba podje Topal paša bosanski prema Novomu sa šest hiljada ljudi, u kojem je bila mala posada. Iza dvodnevnoga juriša osvoji grad, a od naših vojnika samo trojica živi iznesu glavu. To prisili bana Nikolu Erdeda, da je podigao svu svoju vojsku i k sebi pritegao i krajišnike. Jedan odjel hrvatske vojske udari na Novi i zatvori Turke u tvrđjavi. Da spase Novi, digne se opet jaka turska vojska, ali ju ban (5. febr.) razbije.

Kada Turci ovdje nisu uspješi pokušaju da osvoje onaj sjevero zapadni kut Slavonije, koji je bio u hrvatskim rukama. U Velikoj u onom lijepom sklopu brda saberu se požeški fratri, a jamačno njima na čelu Luka Imbrišinović s toliko naroda, da su se mogli braniti i od velike turske vojske. Više puta Turci navališe, ali svaki put ih fratri s pomoćju svoga naroda odbiju. Ovi opetovani porazi paše bosanskoga razjare portu. Svrgnu ga i postave Mustafu pašu vezirom bosanskim, a ovaj se nadje u brz čas sa dvadeset hiljada vojske kod Banjaluke. Ban Nikola Erdedi sabrao u svom gradu Zelini sabor hrvatski, da odredi najstrožije, kako će se u banov tabor sabirati vojska, kuko će se u to ime sabirati daće, kako svako tko je dužan na ustanak, valja da se spremi. Tko ne dodje, plaćat će silne globe. Vidi se u svima odredbama silna zabrinutost. Plemiće vezane valja dovesti pred bana, ako bi se sustezali poći.² Tko će zamjeriti bolnu banu Erdedu, kada u ovo gorko doba zimskoga vojevanja uzdiše: „Velike me nevolje taru zbog novca i hrane. Kada jednu stvar proskrbim, deset se drugih neprilika rodi. Vlasii u ovaj čas traže, neka im se proglase slobode, koje im kralj dade, da tri godine ne daju nikakovih daća. Sit sam već, rad bih se oslobodio ovih nevolja, krvi bih rado dao, da mogu pomoći, ali ne mogu, a starost me pritište i ište odmora, a ne naprezanja.“³ Ban je spasio

¹ Ono Klopp: Das Jahr 1883 p. 472—476.

² Protocollum Regni 1691 str. 496.

³ Biskupu zagrebačkomu Mikuliću pismo 8. februara iz Zeline. Bisk. ark.

svoje pozicije na Uni, ali nije mogao spasiti Velike, odakle su fratri sa narodom uzmaći morali.¹ Ona velika turska vojska dobila je još pomoći, da dobro utvrdi gradove na Savi, pa da drži na uzdi Hrvatsku, dok velika turska vojska bude iz Biograda napredovala u ravnu Slavoniju i Ugarsku.²

Medjutim uzvrvio je naš narod osjećajući ovu veliku pogibelj od jadranskoga mora do Dunava, da svagdje pazi i uznemiruje neprijatelja. Turci uzmaknu za kratak čas iz Požege i iz požeškoga polja, uzmaknu iz svih gradova na obali Dunava, pak i iz Iloka i Petrovaradina, najviše pred oružjem našega naroda. Uzmaknu Turci i iz Šabca i Mitrovice, koja mjesta Srbi osvojiše. Osobito hvale Srbe na ovim stranama u Srijemu. Dan na dan dolaze hvale o njihovom junačtvu. Naš narod lijepo je evo pripremio zemljište velikoj carskoj vojsci, koja se sporo sabirala.³

Turci se sabirahu kod Biograda pod velikim vezinom Mustafom Kopriliem. Čim su uredjeni poslovi za novoga sultana, da se nije trebalo bojati više neprilika, krene on na bojno polje. Kod Biograda učiniše mu mostove francezki inžiniri, te je bez zaprijeke mogao prevesti svojih sto i trideset hiljada preko Save. Na čelu carske vojske stajao Ljudevit Badenski, koga su dugo trebali nagovarati, dok se je primio vojvodstva. Obadvije su vojske zakasnile na bojno polje. Istom u augustu sabere se carska vojska pri Petrovaradinu, naslanjajući se na ovu jaku trdjavu. Vojska je bilo do šestdeset hiljada, dakle je jedva za polovicu od turske vojske. Krene zatim prema Zemunu, da po mogućnosti navali na Biograd. Odmah se osvjedoči, da on sa svojom malom vojskom toga ne smije pokušati. Krene natrag (14. do 16. augusta), a veliki vezir za njim. Obišavši carevce u noći (od 17. do 18. aug.) prestravi ih pokazujući se kod Slankamena na jednoj

¹ Contarini II. str. 276. *Theatrum europaeum* XIV. str. 17—19.

² Mletački poslanik piše republici dne 11. marta: „... Belgrado rimesso in ottimo stato... Gradisca, Brood e Samandria si fossero rinforzati con solide guarnigioni... in Bossina si facciano grand apparati per distrahare forze imperiali; ch'altra diversione volessero tentar nella Croatia“. — To potvrđuje u pismu od 20. maja.

³ Contarini i *Theatrum europaeum* l. c. i Boethius Bd. V. 784—785. To sve potvrđuje mletački poslanik Venier. Iz Medlinga u depeši od 24. juna veli: „costernate le guarnigioni di Ilok e Peter Varadino havevano abbandonato que posti e nel primavera di già entrato presidio Christiano...“ 8. jula opet piše o Šabcu te veli: „s'intende preso da Rasciani, ch'ogni giorno più segnalano il lor valor e la fede. Ben si scrive con sicurezza battuto da essi Rasciani Catina Bassa e abbandonati da Turchi Metrovizza e Sabatz...“

visini zaštićen s lijeve strane Dunavom, a s desne dosta jakom ponornom strminom. Carski vojvoda morade navaliti na Turke, da ne bude sasvim opasan. Tako dodje odmah slijedeći dan do znamenite bitke. U tri sata po podne započme, a još se nije noć hvatala, kada je bila dovršena. Sam veliki vezir, osamnaest paša, što većih što manjih zapovjednika i dvadeset hiljada turske vojske ostane na bojnopolju. I carska vojska imala je ranjenih i mrtvih preko sedam hiljada. Osim sto pedeset i četiri topa pao je carevcima u ruke sav bogati logor sa deset hiljada šatora. Ostanci turske vojske pobjegnu prema Biogradu. Mnogi se skupili u hajdučke čete, da uznemiruju svijet, samo da se prehrane. Sam Badenski pisao caru, da je ova bitka najkrvavija bila ne samo cijeloga ovoga rata, već i cijeloga onoga vijeka.¹

Velike su posljedice bitke slankamenske za naš narod. Ljudevit Badenski prodje u Ugarsku, da osvoji Veliki Varadin, a vojvodi knezu Du Croyu i banu Erdedu ostavi bojno polje izmed Save i Drave. U one dane, kada se je spremala bitka slankamenska, osvoji hrvatska vojska Novi.² Sada je mogao ban Erdedi da napreduje uza Savu istim putem, kojim je prije četiri godine zajedno sa Ljudevitom Badenskim slavodobitno vojevao. Druge vojske hrvatske kretahu od Verovitice, koje je vodio smjeli i junački barun Makar. Turci uzmičaju, a Makar posjedne Požegu i sve okolne gradove bez ikakva gubitka, jer su Turci bježali glavom bez obzira. Turci se ipak sabirahu na Savi, da brane Brod i Gradišku, to u tako jakom broju, da su na carskom dvoru već o tom razmišljali, ne bi li najzgodnije bilo zapustiti Slavoniju, kada je nije moguće obraniti.³

Tekar u mjesecu oktobru baciše Hrvati Turke iz Broda i Gradiške. Jošte se je ipak držao Pakrac, kojega se posada nije htjela predati, nego samo na častan način, da slobodno prodje sa zastavama. To im ne dopustiše. Tekar iza juriša naše vojske predadu se na milost i nemilost dne 17. oktobra. Time je tekar Slavonija oslobođena od Turaka tako, da više nisu u njoj zagospodovali.⁴

¹ Röder II. 386—390. Mittheil. d. Kriegsarchivs 1889 III. Bd. str. 136—138.

² Depeša mletačkoga poslanika Veniera od 19. augusta veli: „Dalla parte della Croatia havevan le truppe del Paese espugnato Novi Castello di qualche rimarco nel Confine Ottomano“.

³ Mletački poslanik Venier piše republici dne 9. septembra: „E facile che s'abbandoni tutto il Paese trà la Sava e la Drava per la difficoltà di custodirlo dalle scorrerie de Tartari, che già erano comparsi in numero di tre milla vicin all'essercito et havevan rapito qualche foraggiere“.

⁴ Theatrum europaeum sv. XIV. str. 19. Contarini II. 297—298. Dispacci Veniera iz Beča od 25. oktobra i 11. novembra to sve potvrđuje.

Koliko su Hrvati zadovoljni bili s uspjehom banovim u ovoj vojni u Slavoniji iza sretnih njegovih pobjednih bojeva, vidi se po zadovoljstvu, hvale i slavi prema banu Nikoli Erdedu. Priznaju mu zakonskim člankom velike zasluge za domovinu, koje si je stekao podnoseći mnoge brige, muke i svakovrstne nevolje u najstrašnijim časovima za Hrvatsku. U znak priznanja daruju mu viteškoga konja, kakav dolikuje vojvodi hrvatskomu.¹ Koliko je opet zadovoljstvo bilo, kada se je grof Ričardi veliki župan Like dne 2. decembra predstavio zajedno sa podžupanom Pavlom Vitezovićem. Vesele se da je vraćena Hrvatskoj starodavna „od nekada pripadna ovomu kraljevstvu županija“ i veselo ih pozdravljaju.² Malomu odušku mogao se je veseliti i jadni puk hrvatski, koji je ove godine u Zagorju bunu digao, da se otme strašnim robotama, koje su mu namijetali ovi strašni i dugi ratovi.³

IX.

Godine 1692 počme jenjavati napredni i navalni rat na Tursku. Iznemogla je Turska od silnih udaraca prošlih ratnih godina. Poslije slankamenske bitke mislilo se, da će Turska biti pripravna na mir, jer je poginuo ratoborni Mustafa Köprili. Vilelmo engleski i holandeski preuzeo je da o miru posreduje. Zaboravio je krunjeni posrednik, da je upravo smrt vezirova velika nesreća za mir. Nijedan novi vezir nije smio započeti svoga vezirovanja time, da čini mir, po kojem bi Turska morala kršćanskimi vlastima ostaviti prostrane i bogate zemlje. Sto očiju zavidnika vrebajućih na ovo častno mjesto vidjao je svaki novi vezir i volio srtati u ratnu pogibio, nego li da podpiše kakov sramotni mir.

Nije medjutim niti carska bečka vlada ove godine mogla na bojno polje izaći sa velikom vojskom, jer su glavne vojske vojevale u Italiji i na Rajni. „Vojna u Ugarskoj — piše car Leopold 8. novembra Marku d' Avianu — prošla je bez veće radnje s ove i s one strane. Sava rijeka bila je medjašica. Turci nisu prošli prijeko. Ali niti naši ne mogoše se usuditi prijeko preći, da ne metnu vojsku na kocku. Briga je samo bila, da se vojska uzdrži u dobrom stanju. Nadajmo se, da ćemo vojnom slijedeće godine ranije započeti.“⁴

¹ Protocollum Regni 1691 str. 505.

² Protocollum Regni IV. p. 1: „Domini status et ordines grato animo et memorati Domini supremi Comitum in Patriam hanc affectuosam promptitudinet et mentionati vicecomitis praesentationem acceptaverunt“.

³ Protocollum Regni 1691 p. 502.

⁴ Ono Klopp: Das Jahr 1683 str. 488.

Hrvati vode ove godine tako zvani mali rat, ali sa velikom srećom. Velikom smjelosti zalijeće se u Bosnu zapovijednik Novoga Mihajlo Vidaković. On pohara sve do Majdana grada i njega osvoji, oplijeni i zapali. Sa sobom odvede sužanja Turaka i oslobodi mnogo zaslužjenih kršćana. Na to se je paša bosanski podigao sa šest hiljada ljudi. Dospio je, da bije Dubicu, koju je junački branio Nikola Škrlec kanonik zagrebački. Kada paša dočuje, da se Hrvati sabiru u veliku vojsku, pobjegne izpod Dubice. Hrvatske vojske udare na gradove na Unji Krupu zapale, a Otok grad u sred rijeke Une — što mu i ime kazuje — osvoje. Prema zapadu spale sve do Bihaća, i odvedu opet mnogo roblja. Ovi porazi toliko uznemire portu, da je skinula pašu bosanskoga i namjestila Topal Husein pašu za vezira bosanskoga. Ali nije niti njemu sreća prijala, jer su Hrvati prodrli do Ljube u srce Bosne.¹

Iza ovoga tamnoga, burnoga i krvavoga haranja i paljenja sijeva nam ipak i lijepa slika. Svaki put odvede Hrvati kršćanskoga svijeta samo toga strani vijestnici, iz kojih moramo crpsti, jer domaćih žalobnože ne imamo, svaki put ne bilježe. Ove godine ipak zabilježiše u Dalmaciji sjajni takav primjer izbavljenja braće ispod turskoga jarma. Diglo se je osam hiljada Hrvata ispod Šibenika (21. juna), prodrli za četiri dana daleko u Tursku i dovedu do pet hiljada kršćana, da ih namjeste u Dalmaciji. Blaga zaplijene na osam hiljada i to razdijele oslobodjenoj braći, da se kućeno urede i namjeste. Stari vijestnik odmah bilježi, da je hiljadu i tri sto ljudi izmed ovih kršćana bilo za pušku sposobnih. Ovaj narod prodro je ove godine u Tursku do Skoplja na jugu, a na istoku do Srbije.² Ovako se oslobodjenom braćom svojom jačao naš narod u svojoj obrani.

Osim ratne nevolje trle su kraljevstvo hrvatsko i druge velike unutarne brige. Na bečkom dvoru prevladjivala je teorija, da su sve zemlje careve, koje je njegova vojska osvojila. Ovo brani i zagovara osobito vele uplivni kardinal Kolonić navodeći za to svih mogućih dokaza dapače i iz svetoga pisma.³ Rado su to na dvoru prihvaćali i time smučivali stališe hrvatskoga kraljevstva. Po ovoj teoriji ne bi Hrvatskoj dopala Lika i Krbava, Slavonija niti Krajina na Uni, pa niti primorje, niti gorski kotar ne bi Hrvatskoj nikada dopali. Hrvatska bi morala ostati i nadalje reliquiae reliquiarum.

¹ Contarini II. str. 331—333. *Theatrum europaeum* XIV. str. 246. *Mittheilung des Kriegsarchivs* IV. Bd. 1889 str. 148.

² Contarini II. str. 356—357. *Theatrum europaeum* XIV. str. 250.

³ Kolonitsch: *Einrichtungswerk*. Ruk. u dvorskoj biblioteci str. 65 i dalje.

Kratka je bila po tome radost sabora hrvatskoga, kada je pozdravio bio novoga velikoga župana ličkoga Petra Ričarda i podžupana Pavla Vitezovića, jer je ove godine (1692) prodala carska komora Liku i Krbavu za 80.000 for. grofu Adolfu Zinzendorfu.¹ Nije ipak niti on smatrao Liku inače, nego da je dio kraljevstva hrvatskoga. On dolazi slijedeće godine pred sabor hrvatski (22. juna 1693) i položi prisegu kao novi indigena kraljevstva.² Ali zato nije niti on u miru ostao od ratnoga vijeća, koje sada stalo navaljivati na cara, da je „pogibeljno takove dvije zemlje pustiti u rukama jednoga posebnoga čovjeka, da otvorene stoje prema glavnomu neprijatelju kršćanstva, pogibelj da prijete i susjednim carskim zemljama“.³

Zinzendorf smeten sa svih strana odustane od kupa, a time opet Lika i Krbava budu neposredno carske zemlje. Hrvatski stališi zabrinuti za svoje pravo pošalju svoga umnoga zemljaka Franju Galića Crnkovačkoga u Beč, da brani prava kraljevstva i na Liku i na druge novo osvojene stare hrvatske zemlje, da protestira pred kraljem u ime starodavnoga prava našega kraljevstva.

Dvije godine trebalo je dok je kralj Leopold priznao „nepobitno pravo“ Hrvatske na Liku i Krbavu, koje je „njegova pobjedonosna vojska opet osvojila“.⁴ Ali kolika je uzrujanost vladala među Hrvatima, svjedoči nam plemeniti Pavao Vitezović, koji svjetuje, neka bi Hrvatska učinila zajam u republike genovezke, da odkupi svoje nekadanje zemlje, da ne padnu u ruke Štajeraca. Oni da ih hoće od cara da kupe.

„Si enim in haec nunc pacifice admittantur Styri — veli on — pacis deinde tempore ad vasalitatem cogent, adigent Croatas, fidelissimos fortissimosque illorum propugnatores: ut olim reginale liberae Croatiae nomen in servile Styrorum provinciae transeat et Hecubae apud Senecam dictum de Slavna gente interpretetur sonasse: „Si

¹ Lopašić: Acta Confiniaria Tom III. 7.

² U Protocollum Regni 1693 uz 22. juna ima ovo: „Anno et mense quibus supra die vero immediate sequenti praefatus Dominus Comes a Czinzenorf homagium deposuit attactasque Provincias Licam videlicet et Corbavam Regno huic unit eiusdemque Regni iuribus subiecit“.

³ Lopašić: Acta confiniaria III. p. 6 piše ratno vijeće caru Leopoldu: „wie gefährlich es seye einen solchen privato solliche zwey landschaften, so gegen erbeind ganz offen stehen und mit keiner difension versehen seindt, wie in gleichen in was gefahr auf sollichen fall e. k. M. hinterligende lande stehen würden, zu überlassen“ — —.

⁴ Zemaljski arkiv. Acta 1693 br. 23.

quem miserum crederis Slavonem puta“ quod exitium a fideli sua Croatia Deus optimus maximus benignior avertat“.¹

Ovi patriotični uzdasi Vitezovićeви još su više vrijedili za njekadanja zrinsko-frankopanska imanja. Posljednji Zrinski Adam sin bana Nikole pade kod Slankamena. Sada nije bilo više nikoga, koji bi ma kakvo pravo imao na ova dobra. Ona su vrata Hrvatske na more i u svijet. U sabor hrvatski pukne ove godine glas, da carska komora prodaje ova dobra komori unutarnjo-ustrijskoj u Gradcu. Uzrujao se sabor.² Dolazili su medjutim glasovi, da su drugi i mnogi kupci, al najglavniji i najstrašniji je svakako komora gradačka.³ I došla su u njihove ruke. Sada komora pozivljući se na privilegija Frankopana, koji da su bili samostalni i neodvisni od banske vlasti i stališa hrvatskih, učini državu u državi ne dajući niti vojnika pod bana niti daću u blagajnu kraljevstva. — Trebalo je tri godine dana, dok je kralj Leopold priznao saboru hrvatskomu, da „stoji čvrsto na pozitivnim zakonima kraljevstva“, te je odredio svoga „rodjaka“ kneza Fridrika Ditrichsteina, palatina Esterhaza i bana Bačana, da komoru saslušaju. Oni odluče po pravu kraljevstva, da daće imadu u blagajnu kraljevstva plaćati kao i drugi i da na zapovijed bansku imadu ustajati na vojsku — ali pod častnom zastavom rečene komore.⁴

Još gorkiju i grozniju nepravdu spremahu Hrvatskoj u pitanju glede novih osvojenih zemalja između Kupe i Une i dalje na istok između Drave i Save ili tako zvane Slavonije. Njihov poslanik Franjo Galić Crnkovački javljao im, da je na krajinu bansku zinula provincija Štajerska, a da ju pomažu politici bečkoga dvora. Sabor hrvatski vrši svoju dužnost otimljući se od kobne bečke politike. „Mi smo — vele oni iz sabora god. 1695 — našim vlastitim oružjem ove krajeve opet predobili, mi smo ih uzčuvali, naša vojska izvela je većinu onoga naroda iz Bosne pod kršćansku vlast, mi smo onaj narod i kruhom prehranili, da opet u Tursku ne pobjegne. One su zemlje od uvijek spadale pod crkvu zagrebačku i pod kraljevstvo naše“. Znameniti ovaj članak počimlje: „Da se stališi i redovi pred sobom i potomstvom opravdaju — to sve jedno-

¹ Biskupski zagr. arkiv. Pismo iz Beča biskupu Seliševiću.

² Protocollum Regni 1692 str. 7.

³ Selišević piše Mikuliću iz Beča 1692 30. marta: „Nunquam credidsem tot competitores pro bonis Zrinianis. ... Graecensis Camera sex centum millia pro eisdem Bonis Maritimis offerrat, kaj nebi dobro bilo da bi tamo vu ruke došlo“.

⁴ Kraljevo pismo u Protocollum Regni 1693 str. 118—120.

glasno zaključuju“. A da se ova strašna nepravda kraljevstvu ne učini, snose pisma i privilegiju gospode. Odvažnom obranom spasiše barem bansku krajinu, da ostane pod banom, kada kralju poručise: da na ovaj odstup nikada pristati neće.¹

A kako je bilo u novo predobljenoj Slavoniji. Tamne su nam ove prve godine, a što znamo, tužno je o životu tamošnjega naroda. Da se je priznavalo, da pripada Hrvatskoj o tom nitko ne sumnja, odakle je veliki župan požeške i verovitičke županije grof Franjo Ivanović pred saborom hrvatskim prisegu položio. God. 1694 isto tako prisegne novi podžupan požeški i verovitički Ivan Dolenc. Ali uza to je uprava ipak bila vojnička, koja je narod davila. God. 1690 reče Ljudevit Badenski caru Leopoldu strašnu riječ o Slavoniji: „Ovaj će narod sav u Tursku pobjeći, da se od nameta carske komore spasi.“ Ovo reče o komori maršal carske vojske. A što veli o postupanju vojske predsjednik komore kardinal Kolonić: Zapovjednici polaze sa četama ili sami ili pošalju vojnike i upute ih, da idu od jednoga sirotnoga podanika do drugoga, ili da vlastelinstva sa bezbrojnim napastima i nasiljima muče, dokle im reć bi mozak iz kostiju neispiju. Kada im ne mogu sve u novcu dati, uzmu im sve, što nadju, vino iz pivnice, žito iz hambara ili iz jame, blago iz staje i bez najmanje brige, hoće li jadnomu podaniku sa ženom i djecom ostati kruha za ljutu zimu, hoće li mu ostati blaga i sjemena, da obradi svoja polja. Dapače hvataju i kućno orudje. Oni hvataju sve, što im može zavrijediti — tako robe jadnoga podanika.“² I ova je spomenica predana caru Leopoldu. Ne smijemo jošte zaboraviti, da je vojska redovito bivala u zimskim stanovima u Slavoniji. Sjetimo se dakle onoga carskoga pisma od godine 1684, koje je bilo pročitano u saboru hrvatskom. Vojniku carskomu ide svaki dan osim slobodna stana za porciju svaki dan dva funta kruha, jedan funt mesa, pol vrča vina ili cijeli piva, za konja šest funti sijena, porciju zobi i slame, a na mjesec dva forinta u gotovom, kako već jednom spomenusmo.³

Hrvatski stališi naravno da se otimlju toj strašnoj daći, koju je još strašnijom činila razuzdanost soldateske. Oni se obraćaju ope-
tovano na kralja, da kažu: „narod se buni, jer ne smaže više tolikih tereta, krv i imetak naroda već propadoše, a tegobe velikoga i dugotrajnoga rata već su gotovo ispile zemlju i narod. Na mnogim

¹ Protocollum Regni 1695 str. 141—145.

² Kolonitsch: Einrichtungswerk des Königreichs Ungarns. Rukopis u c. k. dvorskoj biblioteci u Beču.

³ Zem. arkiv. Protocollum Regni g. 1684.

mjestima ostavlja narod selišta svoja, a mnoga gospoda ostaju bez podanika. Ima krajeva, gdje narod opljačkan od carske vojske od gladi umire“. Stališi se sabiru u godini po više puta. Deputacije kralju vodi sam ban po više puta, ali sa slabim uspjehom.¹

U sred ovih nevolja umre ban Nikola Erdedi, mjeseca juna 1693. Banovao je preko dvadeset godina, a iskreno je žalio za njim sabor i domovina.

„Qui summum sui desiderium universis dominis Regnicolis reliquit“ — veli saborski zaključak.² Vitezović plače za njim, ali i nad domovinom, koja je sada tako pala, da ne ima svoga sina, koji bi bio i kralju mio i mogao koristiti domovini. „Jadna zemljo, što si dočekala“ — veli on — „da ti, koja si prije vojvode i kraljeve drugim davala, sada biraš vodju i podkralja izvan domovine.“³ Hrvatski stališi sami ponudjaju banstvo grofu Adamu Baćanu i zato šalju kralju deputaciju. Kralj ga imenuje slaveći njegova junačka djela kod Budima i u mnogim bojevima protiv najstrašnijemu imena kršćanskoga neprijatelju.⁴ 26. augusta bude već sjajno uveden na bansku stolicu. Novi ban bio je vrijedan banske časti, koju je već jedan od njegovih pradjedova obnašao. Prijazni njegov karakter, požrtvovni rad i smjeli junački duh odsijeva iz svih djela njegovih.

Već za tri tjedna vidjamo ga na čelu hrvatske vojske, gdje provaljuje u Bosnu. 19. septembra nadje se pred Brončanim Mejdanom. Pozvavši zapovjednika tvrđave na predaju bez uspjeha, udari na grad najprije topovima. Razvalivši nješto zidina učini juriš na grad. Hrvati uspeše se sabljom u ruci na zidine grada i provališe u grad, koji za dva sata osvojiše. Sedam stotina neprijatelja pade pod njihovim sabljama. Razvališe i rudnike željeza i vratiliše se sa velikim plijenom. Paša bosanski prisprije pred Majdan, da gleda pušeće se jošte razvaline i da popravi, koliko se popraviti može.⁵

I slijedeće godine (1694) osim maloga rata nije bilo znatnih velikih događaja. Ban je morao da suzdrži bosansku vojsku, dok je velika osmanska vojska opasala Petrovaradin i kušala ga osvojiti. Tekar god. 1695 činilo se, da će se ovaj veliki i dugotrajni rat razviti na strašan način. U početku god. 1695 umre sultan Ahmed II., a njegov nasljednik Mustafa II. navijesti, da će sam, poput svoga

¹ U zem. ark. Protocollum Regni 1692 str. 12 i 1693 str. 22.

² Protocollum regni 1693 u sjednici od 22. juna.

³ Ritter: *Plorantis Croatiae saecula duo* str. 80.

⁴ Zem. ark. Acta 1693 sab. br. 35.

⁵ Contarini II. 386.

pradjeda Sulejmana I. na čelu svojih vojska izaći na bojno polje i da je pripravan zajedno sa svojom vojskom trpiti i podnositi sve ratne nevolje. Ova odluka sultanova kao da je oživila i na staru slavu uzkrisila cijelo osmansko carstvo. Za kratko vrijeme sabere veliki vezir pod zastavu prorokovu veliku i jaku vojsku. Prema ovoj obnovljenoj sili osmanskoj imao je i carski dvor da sabere što jaču vojsku. Većina carske vojske i najbolji generali bili su prama Francezima na Rajni. Sretan je bio carski hečki dvor, da dobije iz vana pomoći. Ponudi se Fridrik August, vojvoda saksonski, da će dovesti osam hiljada vojske na bojno polje, ako mu car dađe vojvodstvo. Bio je to čovjek tašt i pust u životu, a nesposoban za vojvodu jedne velike vojske. Turei osvojiše velikim gubitkom svojim Lipu, Titelj i Lugoš, te je sultan mogao kao obnovitelj slave carstva osmanskoga sa velikim slavljem uljezti u Carigrad.

X.

Slijedeće godine znalo se, da će opet sultan izaći na bojno polje. Znalo se i to, da je sadanji carski vojvoda čovjek nesposoban. Ali vojvoda Fridrik August poveća svoju pomoćnu vojsku na dvanaest hiljada ljudi, samo da opet bude vrhovni vojvoda. I budne dobivši uza se vrstne generale. Kušao je bez uspjeha, da osvoji Temešvar i upustio se u veliku bitku (24. augusta 1696), koja je bila veoma krvava i neodlučna. Sultanu je ipak bilo moguće, da bolje obskrbi Temešvar, te se povрати u Carigrad.¹

Ban hrvatski odluči osvojiti njeke gradove na turskoj krajini. Javi to konferenciji sabora hrvatskoga, koja mu izreče svoje priznanje, a stališi hrvatski da će mu namiriti sve što je potrebno oko bojne spreme.² Hrvati provale do Vranograča i obsjednu ga. Istom kada su topovi prodrli zidine i neprijateljima ponestalo vode, odluče da se predadu. Zasužnjene kršćane ban oslobodi, a zarobjeni primiše sveti krst. Vranograč posjedne hrvatskom posadom. Zatim prodje prema Todorovu vodeći sa sobom petoricu najodličnijih Turaka iz Vranograča. Todorovo se preda. Stališi hrvatski odluče, da se Vranograč uzdrži, a Todorovo da se razvali.³ Ali već koncem ove godine tuži se ban na zapovjednika svoje čete, da je ili nemarom ili izdajom

¹ Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 IV. Bd. str. 157. Hammer G. d. o. R. VI. 598. Zinkeisein i Ono Klepp i t. d.

² 1696 Protocollum conferentiarum str. 192.

³ Ibidem pag. 197.

pustio, da Turci unidju u Vranograč.¹ Tako je i pored junačtva banova Hrvatima ova godina takodjer ostala neplodna.

Slijedeće godine 1697 prije velikoga boja imali su Hrvati da osvoje Bihać, koji je bio najbolje utvrđen, bio je glava gradova na turskoj krajini, prijetio s jedne strane Lici i Krbavi, a s druge osvojenim gradovima u banskoj krajini. Banska i krajiška vojska imale su zajedno da rade. Dalmatinski Hrvati pod Posedarskim i Jankovićem imali su da udare u Bosnu, da gradu ne uzmogne pomoć stići. Banovci i Varaždinci imali su udariti prema Grmeč planini, Bilaju i Kamengradu. Guido Starenberg iz Osijeka i pukovnik Kiba imali su u Posavini zabaviti bosanske vojske. Ovako bi se prije velikoga rata imala satrti Bosna. Prvi izadjoše krajišnici pod Auerspergom, a tek poslije njega dodje ban sa svojom vojskom. Njoliko dana bili su Bihać zajednički iz topova i srtali na nj u bijesnim jurišima, ali bez uspjeha. Nesloga nastane medju vojvodama. Ban oboli i ostavi bojno polje. Za malo dana ostave i druge sjedinjene vojske Bihać (8. jula) bez ikakva uspjeha. Tko bi pobrojio sve obtužbe, koje su sada dizali jedni na druge. Nijemci obtužuju bana i njegovu vojsku, a ovaj opet njih. Bihać ostane i nadalje turski za veliku napast Hrvatskoj.²

Glavnu carsku vojsku imao je i ove godine da vodi nesretni vojvoda saksonski Fridrik August, a pridano mu je mlad maršal princ Eugen savojski. Na sreću bude vojvoda izabran za kralja poljskoga. Oстане sam kao glavni vojvoda princ Eugen, a prema njemu je opet sultan Mustafa II. vijajući se od Petrovaradina kroz južnu Ugarsku. dok se ne sukobiše 11. septembra kod Zente. Ovdje se udare vojske. Bitka počme o podne i svrši se o zapadu sunca potpunim porazom Turaka. Jošte sunce nije htjelo ostaviti dana, da svojim sjajnim okom vidi podpuni trijumf kršćanskih vojska, pisa Eugen caru. Sinovi raznih naroda natjecahu se, da čudesima hrabrosti proslave kršćansko oružje. Gubiteci neprijatelja bili su neizmjerni. Preko dvadeset hiljada, a med njima i veliki vezir i većina paša ostade na bojnom polju. Deset hiljada od njih bude nagnano u močvare Tise, da se u njima zadave. Malo je Turaka uteklo, a mnogi u bijegu izgubiše glave od naših konjanika. Sultan sam stojeći blizu bojišta vidje podpuno rasulo svoje vojske i uzmače još iste noći

¹ Pismo banovo biskupu Seliševiću od 30. decembra o. g. veli: „quod loci commendans vel per inuigilantiam aut per interessentiam amandatos jam antea exinde Turcas sui in absentia intrare permiserit . . .“ Bisk. zagr. arkiv. Epistolae.

² Lopašić: Bihać i bihaćka krajina. Zagr. 1690 str. 106—110.

prema Biogradu. Cijeli veliki tabor turski pade pobjediteljima u ruke. Svi šatori a med njima i sjajni šator sultanov na stotinu zastava, cijela ratna blagajna, na hiljade blaga pripravljena za tursku vojsku, med njima nekoliko hiljada deva i što se još nije dogodilo kod nijednoga poraza Turaka, isti veliki pečat osmanskoga carstva, koji veliki vezir na prsima nosi, pade u ruke carskoj vojsci.¹

Pored svega sjaja slavne bitke zentske nije mogao princ Eugen niti pomišljati na to, da u ovo kasno jesensko doba krene prema Biogradu i da ga obsjedne. Drugu misao zamisli veliki carski vojvoda tako iz nenada, da si historici razbijaju glave, što ga je na tu misao navelo. Namisli provaliti u Bosnu. Nama podaje povijest hrvatska ključ do ove tajne. Hrvatskoj vojsci priznaje vriednost i važnost svaki vojskovođa ovoga velikoga rata. Opet je ta vojska bila sapeta sa susjednom turskom silom bosanskom tako, da je morala ostajati skoro svaki put izvan velike bojne linije. Kod Hrvata je stalna tradicija već od Ferdinanda I., da valja Bosnu osvojiti, tko hoće da osigura ne samo Hrvatsku, već i austrijske zemlje. Princ Eugen ako i ne bi mogao ove jeseni osvojiti Bosnu, opet je mogao misliti, da će porazom njezinim oslabiti neprijatelja za buduću proljetnu vojnu. Nije znao princ niti je mogao znati, da će na proljeće započeti ozbiljni i konačni pregovori o miru izmed saveznika i Turaka.

Četiri hiljade najboljih konjanika i dvije hiljade pet sto izabranih pješaka i nešto artilerije uzme princ Eugen sa sobom. U pratnji mu se nadju najodličniji ljudi maršal princ Comercy, grof Guido Starhemberg, princ Vandemont, grof Grünsfeld, grof Leopold Herbenstein, barun Truchsess sve generali iz vojske prinčeve. Desna mu ruka u ovom ratnom pohodu budu pukovnik slavonski junački Kiba, koji je digao svoje krajišnike. Druga vojska iz hrvatske krajine imala udariti prema Banjaluci, da turske krajišnike suzdrži na obranu svoga domaćega ognjišta. Grof Rabutin imao zabaviti Temešvar i Pančevo i one tamo turske strane.

6. oktobra krene Eugen iz Osijeka s vojskom i za nekoliko dana predje Savu kod Broda. Kiba sa svojim Hrvatima tri stotine konjanika i do dvije hiljade pješaka išao kao prednja vojska čisteći šume i spremajući puteve. 16. oktobra uzme naša vojska grad Doboj sagradjen na visokoj strmoj pećini na Bosni rijeci. Sada već nalazili i naroda po selima i blaga i hrane za vojsku. Slijedeći dan preda

¹ Mittheilungen des Kriegsarchivs 1889 IV. Bd. str. 170. — Feldzüge des Prinzen Eugen Bd. II. str. 61. — Ono Klopp: Das Jahr 1683 str. 510—512.

se Maglaj. Idući uz Bosnu rijeku dodje vojska do Žepča. Ovo mjesto u dolini na Bosni nehtjede se predati, naši ga moradoše uzeti na juriš. 19. zauzme Kiba Vranduk, gdje je princ radi loših puteva ostavio artileriju, a s njome sedam stotina ljudi pod jednim podpukovnikom, komu su bile podane posade maglajske i dobojska, da budu u savezu s Brodom. Narod kršćanski grnuo je sa svih strana carskomu vojvodi istući njegovu zaštitu i obećavajući, da će s njime ovu zemlju ostaviti. Turci se sa svih strana potegnu prema Sarajevu.

Princ Eugen pošalje u Sarajevo glasnika s jednim trubljačem. Premda je trubljač u znak mira bez prestanka trubio, a glasnik držeć u visu desnu ruku pismo pokazivao, Turci čim ih spaze sasijeku trubljača, a glasnik uteče sa pet rana. Eugen nadje ga dva sata pred Sarajevom ovako izranjena. Čini se, kao da je princ mislio, da će iza slavne bitke kod Zente Bosna pasti kao zrela jabuka u krilo carevo. Prevario se. Morade posjesti vrhunce nad Sarajevom s jednim dijelom vojske, dok je druga vojska provalila u grad, da ga hara i pali. I razbježale po okolici Turke progonila je prinčeva vojska. Lijepi i bogati grad, koji da je brojio do 6000 kuća i 120 mošea, propadne u plamenu. Kršćani bojeći se okrutne osvete Turske provrviše pod okrilje carske vojske. Mnogo naroda kršćanskoga predje sada u Slavoniju i preko Slavonije u Ugarsku. Princ je dapače želio sve kršćane izvući iz Bosne. Približuća se zima i loši putevi razbiju ovu osnovu prinčevu. Kako bi se Bosna bila hranila bez kršćana? Ali sve te osnove za dugo propadoše.¹

Već u mjesecu januaru 1698 odluči divan visoke porte, da će na osnovu uti possidetis stupiti u pregovore o miru, koliko god to ne odgovara dostojanstvu porte. Za mir su posredovali Engleska i republika Nizozemska. Bečki dvor bio je pripravan na mir, tako i Venecija, ali treći drug njihov Poljska nije bila voljna, jer još nije bila onoliko predobila, koliko je za svoju sigurnost trebala. Car ruski Petar Veliki nije takodjer bio za mir, badava su se trudili u Engleskoj i Nizozemskoj, da ga za mir predobiju. Tekar u Beču sklonu ga na mir. Ratna daljna čarkanja nije vrijedno ni spominjati. Svaka je stranka gledala ovdje ondje, da na koji grad nahrupi, ne bi li tako po načelu uti possidetis predobiti im grad ostao.

Koliko je neznatno bilo ratovanje sada, vidi se po tom, što se zbilja uredjuje Slavonija. Kralj Leopold pisa već 15. nov. 1797 hrvatskim

¹ Arneth: Prinz Eugen von Savoyen I. Bd. str. 108. — Theatrum europaeum sv. XV. str. 123.

stališima: „Od ovo četiri godine toliki je nered u županijama požeškoj, verovitičkoj i vukovarskoj i tolika nasilja, da se je preko tri hiljade naroda iselilo i drugdje si domovinu potražilo. Zato neka se napravi red. Neka se iztraže neredi i neka učine, da ne upravljaju vojnici i vojnički komisari, već veliki župani i županijski činovnici neka obavljaju upravne poslove, skupštine neka se sastaju, sudačke stolice neka se uredi, da sude ili da se sudi u običnim zborovima, kako je uređeno u Hrvatskoj.“ Stališi izaberu velike župane za županiju vukovarsku grofa Ivana Draškovića, a za požešku i verovitičku Davida Ivanovića i naredjuju im, neka učine sudove i neka si izaberu ljude sposobne izmedju stališa.¹ Kralj je medjutim izaslao i svoje komisare grofa Karaffu i Andriju Theobalda, pak i to javlja stališima.²

Komisari bečkoga dvora čini se da su imali druge instrukcije, nego što su govorila ova pisma kralja Leopolda. Za malo bili su prisiljeni stališi hrvatski, da se izjave, da je Slavonija s Hrvatskom „uvijek bila jedno tijelo i tako ima s njome jedna prava i sloboda“ a sada kada su ove strane predobite „neka se opet u jedno tijelo sastave“.³ Malo dana iza toga imao se knez Livije Odeskelki već uvesti u kneževinu srijemsku, a da bi imao biti „izvan zakona domovine kraljevstva Hrvatske i Slavonije, niti da neće da bude njegova kneževina cjeloviti dio kraljevstva.“ Stališi izabiru poslanike, da na licu mjesta najsvječanije proti tomu prosvjeduju.⁴

Stališi hrvatski moraju da biraju takodjer svoje komisare uz spomenute velike župane, da se odijeli Krajina posebnom vojnom upravom odijeljenom od županije. Izabiru kapetana kraljevatva grofa Keglevića i podbana Petra Gotala, naglasuju im, da imaju pred očima prava kraljevstva hrvatskoga i da prosvjeduju proti svakomu krnjenju teritorija kraljevstva.⁵ Ovako u smutnjama pripravljenim od dvorskoga vrhovnoga vojnoga vijeća dočeka Hrvatska sastanak komisara vojujućih država u Karlovcima, koji su imali ugovoriti konačni mir.

¹ *Protocollum Regni. Conferentia Zagrabiae* 15. nov. str. 247.

² *Zem. arkiv. Acta* 1697 br. 37.

³ 1698 23. febr.: „semper in unum corpus compositum servatum atque sic unitim iisdem Juribus Privilegiis et Libertatibus dotatum . . . et iterato in unum corpus reintegrentur“.

⁴ 1698 19. marta: „in forma et modo quo meliori possunt contradicunt et protestantur“.

⁵ *Protocollum Regni* 1689 str. 257—258 i str. 262.

Karlovcima tečajem ratova razvaljeni nisu mogli primiti poslanike velikih država niti njihovih sjajnih pratnja. Izvan grada u barakama i šatorima namjeste se poslanici, a u sredini izmed njih sagradjena je vijećnica od drva. Glavno je načelo, da svaka od kršćanskih vlasti napose ugovara, a samo u prepornim pitanjima da drugi sudjeluju. Ljuta zima tiskala ih, da svoj posao pospješuju. 26. januara 1699 bude mir podpisan. U članku IV. odredjena je ravna linija od utoka Tise u Dunav pak na utok Bosuta u Savu, da bude granica izmed naše i turske zemlje. Dalje bi imala teći granica (čl. V.) rijekom Savom do utoka Une, a dalje uz Unu rijeku.¹ Po tome ostaje Turskoj veliki dio Srijema i neki gradovi na Savi.

Ali čujmo hrvatskoga glasnika Pavla Vitezovića, koji nam javlja gorko čuvstvo Hrvatske. „Tamo je — veli on u ime Hrvatske — o meni a bez mene raspravljano. Moradosmo mi pobjeditelji naša mjesta i plodne zemlje neprijatelju ustupiti. Predadosmo tvrđju kraj grada Kostajnice, gdje je lasno prelaziti, jer je Una mala, a onda Dubicu nekada stolicu županije, Jasenovac sijelo staroga roda Zempčeja, gdje Una u Savu utiče. Dadosmo Gradišku, a Doboj slavni grad plemena Berislavića gubi našu posadu, Brod na Savi razvaljuju, a srijemska polja do Slankamena sasma oteše Hrvatskoj i barbarskom carstvu predaju“. Poznati učeni grof Marsigli izlazi sa Ibrahim efendijom da uredi granice, a Vitezović mu dovikuje u ime Hrvatske: „Nisam vikla podavati svoje zemlje bez krvi, a sada tolika mjesta, tolike zemlje, skoro polovicu kraljevstva puštam neprijatelju. Ovaj mir ne može potrajati dugo. Hrvatskoj neka barem budu nade, da će joj Turska skoro morati predati ključe od Jajca grada“.²

Već stotinu godina prije oslobodjenja ne miruju najplemenitiji sinovi našega naroda čamećega pod turskim jarmom. Oni obilaze papu i kraljeve evropske moleći i zaklinjući u ime razapetoga spasitelja, da oslobode narode balkanskoga poluotoka. Sami narodi nesmjedoše niti pomišljati na to, da će se vlastitom snagom ikada osloboditi. Kako da i pomišlja na to narod razoružan od vjekova, a jedini mu sinovi s oružjem u ruci hajduci njegovi prevrćući po pustim gorama cvile radi gorke sudbine svoje. Kako da pomišlja narod, kojega sela na

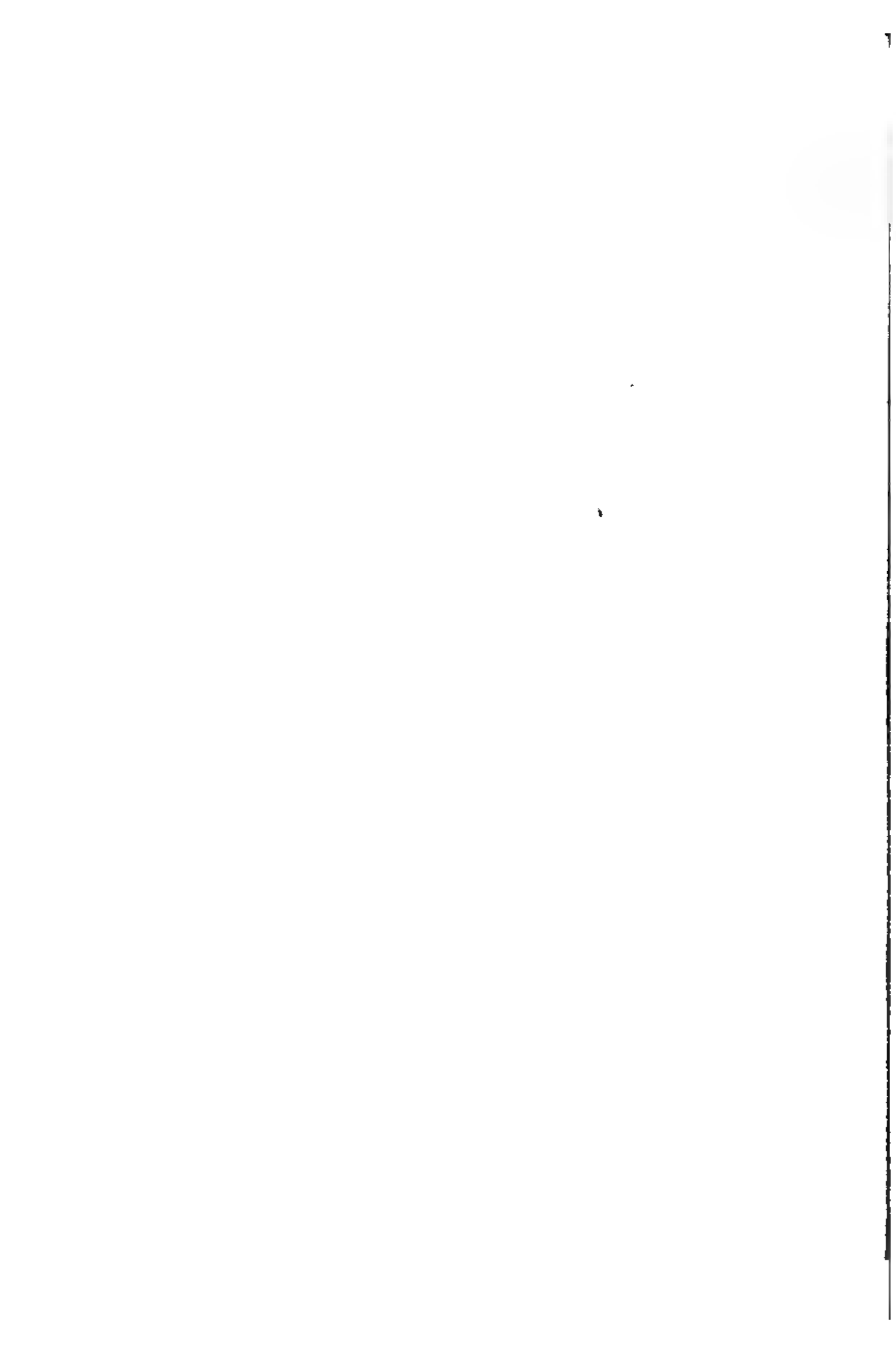
¹ Ghillany: Diplomatisches Handbuch. Noerdlingen 1855 II. Th. str. 203 do 204.

² Ritter: Plorantis Croatiae saecula duo str. 85—86 i 91—92. Sravni i Acta saborska 1703 4. jan. br. 2.

na jednom izčezavaju sa lica zemlje, kako mu se primaknu ljuti turski haračlije.

Istom pod konac sedamnajstoga vijeka kada je plemenitomu papi rimskomu Inocentu XI. pošlo za rukom uspaliti kršćanske narode za ideu kršćansku, s pomoćju svega kršćanstva oslobodi se veliki dio i hrvatskoga naroda ispod turskoga jarma. Naš se narod nije dakle sam svojom snagom oslobodio. Da se je sam oslobadjao, morala, bi ga prosinuti idea narodnoga jedinstva, kada je stajao sav pod oružjem od ernogorskih brda do ravnoga Podunavja. On ipak slavi jednodušno svoje Jankoviće i Smiljaniće, Mesiće i Imbrišimoviće, Iliće i Diviće, Marijance i Matijeviće, Erdede, Draškoviće, Kegleviće i Makare, a slavi ih isto tako jednodušno sva kršćanska Europa. Oni oslobadjahu braću svoju, da ne budu više stada turska, već da s njima zajedno uzmognu živjeti život kršćanski.

Gdje je što.

A. Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom.

Uvod	1
I. Turska uprava i upravne oblasti	3
II. O podaničkim odnošajima i o gradovima	19
III. O ustroju Krajine i o životu na Krajini	34
IV. Turska vjera i običaji prema kršćanskoj vjeri	56
V. Kako se vladaju Turci prema kršćanima i o turskom proselitizmu	64
VI. Kako se vladaju Turci prema kršćanima, koji ostadoše vjerni svojoj kršćanskoj vjeri	75
VII. Kakva je bila crkva katolička i pravoslavna	86

B. Rat oslobodjenja (1683—1699).

I. Priprave za rat i opsijedanje Beča	103
II. Ratne godine 1684—1686	110
III. Prvo oslobodjenje Slavonije 1687	119
IV. Posljedice ovoga oslobodjenja u pogledu državnom i stanje ta- danje Slavonije	133
V. Ratovanje god. 1688 i pad Biograda	141
VI. Ratovanje god. 1689	147
VII. Ratovanje god. 1690	153
VIII. Ratovanje god. 1691	157
IX. Vojevanje i unutarnji odnošaji u Hrvatskoj od 1692—1696	161
X. Konac rata i mir karlovački	167

.

SV. 1—4. 1880—1882. DIO II. OBRADILI D. DENICIC, M. VAJAVAC, P. BUDMANI.
SV. 5—8. 1884—1886 SV. 9—12 (1—4 trećega dijela) 1887—1891. Obraduje
P. Budmani. Cijena svesku 8 for.

16. Djela jugoslavenske akademije (knj. 1—11):

- Knj. I. **Izvješće o zagrebačkom potresu 9. studenoga 1880.**
Sastavio J. Torbar. 1882. Cijena 2 for.
- Knj. II. **Euchologium, glagolski spomenik manastira Stud-
brda.** Izdao dr. Lavoslav Geitler. 1882. Cijena 2 for.

- Knj. III. **Psalterium, glagolski spomeni brda.** Izdao dr. L. Geitler. 1883. Ciena 3 for.
- Knj. IV. **Flora fossilis suuedana. (Susec Flore fossile de Sused.)** Auctore dr. Georgii
- Knj. V. **Lekcionarij Bernardina Špljeća** od god. 1495. 1885. Ciena 1 for. 50 nč.
- Knjiga VI. **Nekoje većinom sintaktički čakavštine, kajkavštine i štokavštine.** Ciena 2 for. 50 novč.
- Knj. VIII. **Hrvatski spomenici u Knin i suvremene dalmatinske iz dobe narastije.** Napisao Ivan Bulić. Ciena 2 for. 60
- Knjiga IX. **Istorija hrvatskoga pravopisa.** Napisao dr. T. Maretić. 1889. Ciena 3
- Knjiga X. **Geografske koordinate ili p Dalmacije, Hrvatske, Slavonije i djelomice su Bosne i Hercegovine, Istre, Kranjske itd.** Sastav 4 for.
- Knjiga XI. **Dvjestogodišnjica oslobođenja Slavonija i druge hrvatske zemlje pod Turskom** pisao Tade Smičiklas. Ciena 1 for. 50 novč. Slavoniji u XVII. vijeku (1640—1702). Skupic 8 for.

B. Knjige, koje su izašle troškom ili podporom a

1. **Historija književnosti naroda hrvatskog** V. Jagić. Knj. I. 1867. Ciena 1 for. 20 nč.
2. **Rječnik lčeničkoga nazivlja.** Sastavio dr. I. 1 for. 50 novč.
3. **Opis jugoslavenskih novaca** od prof. S. Lju
4. **Billnar. Flora excursoria.** Sastavili dr. J. kotinović. 1876.
5. **Narodne pjesme o boju na Kosovu god.** A. Pavić. 1877. Ciena 1 for.
6. **Jugoslavenski imenik bilja.** Sastavio dr. B.
7. **Podobe hrvatskih hrastova okoline zag** Vukotinović. 1883.
8. **Obća teoretička i fizikalna lučba.** Napi I. knjiga. Tvar i atomistički nazor o njesinom a

C. Knjige, koje su prošle u svojinu akademije

1. **Povjestni spomenici južnih Slavenah.** Iz (Acta croatica.) 1863. Ciena 3 for.
2. **Rječnik iz književnih starina srpskih.** I—III. Ciena svakoj knj. 3 for., djelu 9 for.
3. **Nikoljako jevangjelje.** Na svijet izdao Gj. Da
4. **Život sv. Save i Simeuna** od Domentijana. N. Ciena 1 for. 30 novč.
5. **Životi kraljeva i arhiepiskopa srpskih** izdao Gj. Daničić. Ciena 1 for. 30 novč.
6. **Poslovice.** Na svijet izdao Gj. Daničić. Ciena 1
7. Fr. Kurelac: **Stope Hristove.** Ciena 50 novč.
8. " " **Jačke.** Ciena 1 for.
9. " " **Ranje i pahuljice.** Ciena 1 for
10. V. Utješanović: **Vila ostrožinska.** Ciena 30 n
11. Drobnić: **Bevednjak.** Ciena 30 novč.

OPERA ACADEMIAE SCIENTIARUM ET ARTI
SLAVORUM MERIDIONALIUM.

DJELA

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA XI.

II. DIO.

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARNE

1891.

DVIJESTOGODIŠNJICA
OSLOBODJENJA SLAVONIJE.

DRUGI DIO:
SPOMENICI O SLAVONIJI U XVII. VIJEKU
(1640—1702).

SKUPIO

TADE ŠMIČIKLAS,
PRAVI ČLAN JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE.

IZDALA NA SVIJET

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U prilogu karta Slavonije u vrijeme požarevačkoga mira.

U ZAGREBU

U KNJIŽARI JUGOSL. AKADEMIJE (KNJIŽARA DIONIČKE TISKARE)

1891.

14517.11.9

Harvard College Library

Archibald Cary Coates, Ph. D.

October 31, 1888.

PREDGOVOR.

Kada mi je akademija povjerila, da u slavu dvijestogodišnjice oslobođenja Slavonije radnju izradim, znao sam, da o samom ratu neću moći mnogo nova reći. Sjetio sam se odmah, kako nam je tamna Slavonija i tursko doba, kako ne ima nikakvih spomenika. Da u tu tamu uzmožen donesti nješto svjetla, prodjoh gotovo svu Slavoniju od Iloka do Požege god. 1889. Žalibože ne nadjoh iz 17. vijeka niti jednoga listića. Tekar od početka 18. počimlju bilješke po samostanima u obliku starih anala, a od polovice vijeka idu i redovita akta u municipijama. Uvjerio sam se, da svatko u Slavoniji želi znati o toj tamnoj dobi, ali da nitko ne zna ništa.

Ovo me je još jače pobudilo, da tražim. Podjoh u Beč i potražih najprije u tajnom arhivu i ogledah spomenike koncem 17. vijeka, ne nadjoh gotovo ništa. Predjoh zatim u arhiv ratnoga ministarstva i nadjoh tek nekoliko ratna izvješća, od kojih evo donosim Dünewaldovo. Bađava sam tražio izvještaje našega bana Nikole Erdeda. Tomu se nije niti čuditi, kad se uzme da arhiv ratnoga ministarstva upravo za veliki rat oslobođenj Ugarske i Slavonije imade za najznatnije zgone tek prepise iz arhiva u Karlsruhe. Napokon prodjoh u c. k. komorski arhiv, sada arhiv zajedničkoga ministarstva financija. Komora je upravljala cijelom Slavonijom osin krajine. Ovdje nadjoh popise od god. 1697—1702. malo ne cijele komorsk Slavonije, i to sve u originalu, te ih ovdje priobćujem.

Godine 1697. izdala je komora naputak, kako se ima popisivati. Pitanj su ustanovljena, zato evo svi popisi izlaze jednolični. Svi ovi popisi bili su tek kao prilog relaciji grofa Caraffe, koji je imao komori prikazati vrijednost novo osvojene zemlje i njezine prihode. Nije bila namjera komisarima opisati zemlju, već samo snagu njezinu gospodarsku, da se vidi, po št bi se mogla prodati. Vjerno se je ispitalo, kakova su podavanja bila pod Turcima, da se onda tako i nadalje pobire. Vjerno se pitalo, sjećaju li se ljudi nekadanjega kršćanskoga gospodara samo zato, da se dobije temelj da ove zemlje mogu pripasti samo carsku komoru.

Naši popisi imadu zapisane glave obitelji po imene, a njihovu oženjen braću ili sinove tek po broju. Zatim dolazi za svaku zadrugu koliko im

zemlje, blaga i koliko i kakova rodi žita, voća i vina. Ja ovoga detalja, već samo „summu“ za sva sela. Za buduće biti niti ovaj potanji opis izgubljen, jer sam položio ruku naše akademije pod naslovom: „Slavonija koncem 17. v. bude time bavio naći će ono, što sam ja nalazio, da su i žitku, vinu velikim dijelom nepouzdana. da se je pred komisijom zatajivalo. Pored svega toga naći će se u ovim spomenici sliku Slavonije poslije izгона Turaka više materijala nego spomenicima, što ih ima za ovu tada dosta pustu zemlju u 1

Kako rekoh sve su ovo originalni opisi. Badava sam tražio Vitice, Našice i Vukovara a i Djakova. Tek u prievodu mogao sam podati popis Djakovštine i to po priepisu u 1 koji je dosta loš. Kada se po originalu štampa, onda je ne onako štampati, kako nalaziš. Mnogo puta je jedan te isti te isto ime na dva i na tri načina pisao. On je pisao mačkom uhu, a ima i česki izvjestitelj, koji opet po svom Čitatelj naći će imena ispravljena u „Indexu“, gdje je po karta štopa i po rječnicima svako ime ispravljeno, a u zaporki dolazi u spomenicima ili na karti.

U „index“ nisu dospjela „nomina incolarum“. To je p transkripcija mnogo puta nemoguća, jer ne ima upravo nikakvo. Da sam i dobio recimo pomoći iz statističkoga ureda, opet izumrlo, a ovdje su tako krivo napisani, da bi tude jed ustanoviti pravo ime i prezime. Da sam bio sretniji, pa popise sve ukupne Slavonije, bio bi se podvrgao i tomu da će poslije mene biti tkogod sretniji, a i ja neću prestaj arhivima zagledati za spomenicima Slavonije. Filolozi i etnografi imenima krstnim i obitelji prekrasna gradiva. Mnoga i p isto narodna danas sasvim zaboravljena drže se osobito ku Mnoga prezimena kazuju nam, odakle se je tko u vrijeme. Ako i jeste izvjestitelj Nijemac zlo bilježio, opet se mo samim imenima na pr. Valpovštine, da su ondje sjedili kaj doba.

Neka mi se ne snute čitatelji ovih spomenika bez razminjem ovdje da naši izvjestitelji redovito govore, da su p ovuda gospodari „Hungari“ ili „antiqui Hungari“. Ovo se spomenicima tumači, kada se veli „Hungari id est gauri“, a se samo gauri.

Komorski činovnici pitali su tadanje pučane, da im kažu kršćanski gospodar. Oni gotovo nikada ne znadu niti se n čuli bili od svojih starih, samo znadu kazati, da su Turci

ovuda bacili. Tko se sjeti mohamedanskih narodnih pjesama 17. gdje se biju Turci i kršćani, a kršćane katolike redovito nazivlju džari“, taj će odmah znati, da ondašnji ljudi stoje sasvim na star vjerske, a ne kakve narodne razdiobe. Ovi „antiqui Hungari“ jednostavno gospoda „kršćanska vjere katoličke“, kako nam protu oni u našim spomenicima, koji rekoše: „Hungari id est gauri“. Ne dokazivati, da Turci pogrdno kršćane „gjauri ili kauri“ nazivlju. Tko pomisliti, da bi se kršćani sami ovim stramotnim imenom nazivali kršćani kazaaše samo tursku oznaku po vjeri. Ne stoji u našim spomenicima naročito rečeno, ali se ne bojimo reći, da su pučani odgovaraj pitanja o dobi prije Turaka jamačno kazivali: tako su Turci kazivali

Našemu djelu pridana je „karta Slavonije u vrijeme požarevačkoga rata“. Ovu sam kartu našao u „Mappen-Archivu“ c. k. ratnoga ministara. Ima tamo jedna za koju godinu starija karta bez naznaka gospoština, koju sam odabrao za tisak ovu po mojem mišljenju mladju, ali vjernu i kopiju upravo radi naznake medja gospoština. Ova karta ne ima s g. kartografskoga puno vrijednosti, nije graduirana, tokovi potoka i pogrešni su. Gore su slabo naznačene itd. Karta je ova izašla št. 1720. i posvećena grofu Khevenhülleru, a štampana je i g. 1745. sa pogreškama. Za nas je zanimiva s gledišta topografskoga. Istina su mjesta pogrešno pisana, ali čitatelj neće ih ispravljena u „Ir“ u koliko su se do danas uzdržala. Tek ovom kartom dobivamo sliku Slavonije, jer nam ona barem topografski prikazuje i one krajeve, koje ne ima u našim popisima.

Dužnost mi je zahvaliti se upraviteljima i činovnicima arhiva bečkih financijalnoga i ratnoga ministarstva, koji su me najprijaznije pomagali. Osobito se zahvaljujem momu prijatelju Radoslavu Lopašiću, koji mi je upravo bratinski pružio svoje i neke izvornike. Hvala i momu mladomu prijatelju Milanu Št. koji mi je kod korekture i „indexa“ pomogao.

U Zagrebu dne 22. jula 1891.

T.

n et Dravum adsunt sa
servantia sancti Franci
t Nasicae dictum sancti
a sunt parochiae in villi
umina, quibus parochiis
ordinis fratres et sub o
ministrantes officium paro
alis, aut discretorum, vel
bonitatem et prudentia
ium tale officium parocl
aribus in hac parte dioec
a Dei auxilio vineam C
excolunt nostri fratres
erium Velicae sunt qui
ministrantur omnia sacra
askah est ecclesia diru
et est sub monte prope
ibi.

iciza sub Posega, est Ec
quodam Patre fratre I
Posega mittitur et sunt
reum circa.

ptol dicto Capto, ubi I
et est arx turcica, et
in pago ecclesia ex lign
cessariis pro celebration
i altera villa ex lapide
culosa, et Captolii Titul
ieu Strasemai est diruta
i mensibus una vice, et
missae, manent ibidem i

eclesiae Velicae dirutae
in campo ubi in festo
as ibidem multitudo Ch
cti Pauli.

h est ecclesia sub nor
ie, celebratur in festo e

vo, nescio alio nomine q
ut quasi oppidulum, er
esertum licet sit quasi i
e, manent tamen muri i
abrefacta de facto mane
m animarum, ubi ego f
, quam Captolii tectum
nagines et calices caeter
it, et denuo restauraver
dinis minorum sancti k

pro celebratione missarum ac ornamenta altarium curaverunt habere; sed in praedictis 4 pagis diebus festivis, atque dominicis singulis ex monasterio fratres sacerdotes mittuntur celebrare fidelibusque in omni necessitate spiritali inservire curam gerunt.

Posega, quae olim civitas sat grandis fuerat, uti a parent vestigia murorum, sed ex magna parte diruta, manet tamen arx valde fortis, erat monasterium nostri ordinis antiquitus dictum sancti Francisci, quod funditus destructum luget, excepta ecclesia et alta turri, ubi hodie Turcarum clamat, et ecclesia mesquita Turcarum facta. Tertia quae erat matrix ecclesia prope januam civitatis funditus eversa, quam dicunt grandem et valde pulchram fuisse. Est ergo ibidem Posegae ecclesia nomine sancti spiritus ex ligno tota, sed sat magna et pulchra, ubi sunt tria altaria cum pulchris imaginibus et omnibus necessariis rebus ornata, quam ecclesiam meus patruus quidam reverendus pater frater Thomas Posegi a fundamentis sua industria, et labore elemosynisque piorum erigi curavit olim, ubi nostrum hospitium commodum pro fratribus manet, praest pro nunc ibi reverendus pater frater Michael Klachich a Czernich, vir utique scientia ornatus, et moribus religiosis praeditus, pater provinciae, socium habens sacerdotem quendam fratrem Laurentium, sed aliquando et saepius plures sacerdotes celebrant usque ad decem, et plures in festis Pentecostes, et sanctorum Philippi et Jacobi, et multis aliis festis per annum.

In pago Chernik et in tota illa parochia est una sola ecclesia sub nomine sancti Nicolai antiqua ex lapidibus cum suo ornatu et necessariis rebus, sunt etiam aliae ecclesiae sed dirumptae, et celebratur apud unam quae est sancto Martino dedicata, et sancti Joannis altera, ac in ipso Chernik, est solum Capella parva, ubi duo nostri fratres sacerdotes manent, nomine Pater Bernardinus de Imota et Pater Georgius, et est hospitium parvum Nostri ordinis, nec ultra contra fluvium Szavae habemus nos Parochias, sed gradichki pagus maximus sub alio Bosnensis conventus cura manet, et ibi Bosnensis Episcopus administrat, et ultra versus Bosniam, et est Cherniki Arx.

In pago seu oppido Brod ecclesia antiqua facta Mesquita turcarum sub nomine olim sancti Marci, extra autem adest ecclesia antiqua ex lapidibus sub nomine sancti Antonii. Et ibi etiam Brodii est hospitium fratrum, est parochia sancti Joannis, curam cuius habent reverendi Patres Georgius a Captol, et frater Paulus Bosnensis. Ecclesia dicta omnibus necessariis rebus est dotata et ornata, fuere multae animae Christianorum.

In Parochia Gratkov Potok fuere multae animae Christianorum, sed ob praesentium bellorum angariam et molestiam iam ad alias partes sese retraxerunt et fugerunt, ex multis aliis parochiis etiam similiter fugam arripiunt versus alias regiones. In dicta parochia sunt 4 ecclesiae ex lapidibus in materia sub nomine B. V. M. in loco dicto Dubovacz, secunda sub nomine sancti Lucae in Oriavicza, tertia sancti Georgii Verbove, quarta sub nomine sancti Michaelis Gradko potochi; quas fratres nostri ordinis nostris temporibus duas a fundamentis erexerat quidam pater Petrus, duas quoque patres nostri olim erigi curarunt. Praedictae ecclesiae cum altariis, et Imaginibus atque aliis necessariis pro celebratione sunt provisae, et parochi officio fungitur ibi reverendus pater frater Antonius a Roma.

una sola eccle
pater frater
sunt tres ecc
dus pater Ma
ia sub titulo s
tus evastata p
chismatico, et
animarum rev

enedicti sunt
egrum, ista s
sti Benedicti,
ancti Andreae.
eza.

Michaelis sunt
i, omnes supra
ligno et secu
im habet rev

a dicta sunt c
l quidam presl
antiqua eccle
arum gerit q
ornatae, et cus
arcino, est ver
is Martinus, a
s necessariis p
ater Petrus a
is celebratur s
tis parochiis n
ropter pericul
ramentum Eu
ambulationis c
o id nullibi as
iis et in aliis
et, in aliquibus
s, in aliis ver
Gradkov Potok
nt circa flumen
rendissimi dot
data a Sacra
ubi Bosnensis
toto coelo pat
iae sancti Mar
t, parochi pate
us sancti An
Christianorum
d celebrandas l
s, adest etiam

versus ori
rean uti
ator, est
zovopolie
agavicza
chus pra

imiliter p
.m sub ti
cto Gorias
ecunda su
thaeus a
squitae T
tuatum in
eptus for
scopatus
s legatur,
is arcem,

kovo et e
manent M
iamat pra
d absque
tecto, se
i quidam
grabiensie
ex Szav
n fluminu
diruta et
Ivankovo,
ex parte
et influit
us nequac
s nostris
atum, et

asi in cui
tae a noe
um proci
chiae cir
praesbyte
us a Cap
ctorum C
, ecclesia
icta Carac
anovich
in ipsa
st aggreg
ibotovac,

bleiben lassen wollen, bis E. K. Mat. mein vorangezogene letztere allerunterthän. Relation auch erhalten, u. sodann über selbe als auch diese allergnäd. weiters befehlen wurden.

Indessen thue ich mit denen 3 Regimentern, als: meinem unterhabenden, dem Prinz Neuburgs und dem Jung-Prinz Lothringens auf ihr heftiges Anhalten, ums zuem Proviant, welches ihnen schon von einigen Wochen hero ermanglet, zur gelangen, auch die Subsistenz der diesortigen Besatzungen nit zue consumiren, meinen march über Verowitza auf Leggrad (wie in mehrangeregten meiner letzteren allerunterth. relation schon gehors. berichtet) fortsetzen und daselbst E. K. Mts. allergnäd. befehl in aller Unterthän. erwarten. Gewiss ist es, wann der Quartierstand der in diesen Orten mit obverstandener allerseits gueter disposition und Einrichtung sowol zur manutenirung dieser Gränizen als conservation der besatzungen hier und dort fleglichst bereits verlegten Guarnisonen wieder verändert werden sollte, alsdann ein grosse confusion und ruin der Regimente zur besorgen, weilen diese der Orten bereits bequartite sich schon bestes eingerichtet und viel auf etliche Monat mit Notdurften sich versehen haben.

Aus Fünfkirchen und Sikkos kundten endlich (doch ohne allerunterthän. Massgebung) einige Compagnien zue Fuess, weilen die Besatzungen daselbst numehr so stark nit vonnöthen, heraus und nacher Osseckh gezogen, hingegen aber von den Batthyanysehen Gräniz-Hussaren und Heyduckhen dahin nacher Sikkos und Fünfkirchen verlegt werden.

Weilen bei dem jetzt Nordquermischen Regiment zue Pferd der Obrister noch abwesend, dessen Obrist-Lieut. Fürst von Hohenzollern hinauszuuegehen von E. K. Mts. hochlöbl. Hof-Kriegs-Rath die Erlaubnus erhalten, der Obristwachtmeister aber ohne Erlaubnus sich bereits absentiret hat; als habe ein solches E. K. Mts. in aller Unterthän. hiemit beibringen wollen, umb die Allergnäd. Verordnung dahin ergehen zuelassen, damit doch der Obrister Herr Graf von Nordquerm zue seinem Regiment, umb sich dessen besser anzunehmen und zu dessen conservation selbst die notwendige Ob-sicht zue haben, ohnverzüglich herein sich verfüegen solle.

Ich bitte des überiges zue einer Gnad allerunterth., dass mein unterhabendes Regiment, in allergnäd. Ansehung selbes sowohl in heurig- als vorjährigen und jedesmaligen Campagne mit trew-eyferigster praestirung E. Kais. Mts. erspriesslichen Diensten niemalen ermanglet hat, zuer allergnäd. dessen recognition ohnseparirter und in N. Hungarn (weilen ohne demthro Exz. dero H. General-Kriegscomissarius Graf von Rabatta mir hierumben schon die promessen gethan hat) den Winter über bequartiert werden möchte; und bedanke mich schlüsslichen gegen E. K. Mts. zue meiner Wenigkeit tragenden allergnäd. confidenz und dass dieselben mir das Commando in militaribus über dero an und über der Draw, auch zwischen derselben und der Saw, auf dem Land und in garnisonen stehende Miliz weiters den Winter hindurch noch anzuvertrauen allergnäd. geruhen wollen, bin auch sowohl in dieser als allen weiteren occasionen für E. Kais. Mts. Dienst mein letzten bluetstropfen auf erforderenden Notfall darzuegeben so willigst als pflichtschuldigst; allein kann ich E. K. Mts. allerunterth. ohnverhalten, dass mein alter Zuestand durch die vielfältige strapazen in heuriger Campagne wieder auf ein Neues mir so heftig zuegestanden, dass ich wider meinen Willen necessitirt werde, mich anders-

s einer cur wieder zur
begeben, und derowe
bitten, weilen bei alle
gkeiten schon veranste
r von Thüngen, desse
ze Kriegs-Experienz I
nenhero nit zweifle, a
werde, das Comman
K. Mts. allergnäd. a
gnädigst nur zue erla
igen ordinari-Doctern,
anntnus hat und miel
d mit notwendig er
könne, umb desto e
Mts erspriesslichen I
s wieder mit nächster
Mts. weiters, dass m
iment assignirt werde
sundheit mich dahin
ls für mich zue verr
nich umb so viel be

egehorsamster Kneel
ministerstva u Beču

0. novembra. U

*izveščuje cara o ne
na Ilok.*

ster etc. Herr! E. Ka
3. pass. hab ich in
echt erhalten, vnd w
lock, dass er selbes t
vor E. Kay. May. Die
ue Baaden, dero Hof-
, vnd wass E. Kay.
fehlen vnd erinderen
amen.

nit Ilock, nit mehr re
ch einem Bassa vnd
00 Mann weiters vers
rbey versehen hat; ic
ung Ilock Nachricht
l Beschaffenheit selbig
befunden, dass bede
r 7 starkher Meill v
ganz feindliche Arme
ürzlich die Tartaren,

umb
gen
but
rnie

BEIHALTEN SIE GEWESSEN (WEILIG SICH HIERBEI ZU VERLEGE
allzuernahe Bellgrad nit wohl thunlich) iede grössere h
begangen hette, zuemahlen sie auf begebende feindl
darinnen auss Ermanglung der subistenz nit lang h
können, selbe aber mit Prouiant auss Össeck mithien zu
selbiger haubt posto (worann doch allein gelegen) auf
seiner Prouiantirung nach vnd nach entblösset, sich
eben so wenig auf dem Wasser (weilen nit zu zweifl
Feind selbigen Vorthails, vmb ihnen vorzuekommen, auc
alss auf dem Land wegen so weiter Entlegenheit, bi
Feind abzuschneiden, Zeit vnd Gelegenheit genug gel
Mittel gewesen were. Ich dannenhero bey diesen der S
gesehen, dass die Besazung Illock mehr wider: alss
Dienst seye, sonst ich gewiss nit ermanglet hette bey
hurft Illock zue besezen, mein Pflicht-Schuldigkeit vnd
vigilanz zue E. Kay. May. Dienst Befurderung, wie i
auch hierbey zu beobachten.

Es hat gedachter H. Gnalwacht. Graff von Asper
näher gegen Össeck gelegene Orth alss Walckowar,
vnd Jackouo ohne mein Vorwissen negsthien besezt,
berichtet; weilen aber an Össeck so gar viel gelegen,
zue besserer Behaubtung selbiges Posto die Guarnison
weilers zu verstärcken, alss dass mann selbige durch
detachirte vnnöthige Besazung schwäche, damit die v
selbst Allergst anbefohlene fortificirung vmb Össeck
immassen dann sowohl wegen dess hiezue benöthigter
Ingenieurs vnd anderer Nothwendigkeiten hierumben
schon gemacht ist: hingegen aber an Walckowar vnd de
ficirten Orthen, alss welche, da mann selbe recht pra
die 10.000 Mann erforderten, ohne wo mann die subsis
zuenehmen musste, vnd solche der Feind, da er sie imm
wider besezen solte (woran ich doch zweifle) auf Ankt
Armée übers Jahr. Indess mahlen wider verlassen wu
in keinem Stand, sich zu manuteniren seint: alss habe
wacht. Graffen von Aspermont, dass er immitelst, biss
selbst herumb gelegenen Dörffern sich befindete Heu
desto besserer Befurderung vnd Sicherheit nacher Öss
führt sein, diese ausgelegte Besazung so lang in de
Posta verbleiben lassen, nacherhants aber: oder da inz
licher Anmarsch oder dissegno darauf vermerkhet wer
gleich diese Besazung wider nacher Össeck zueruck
selbsten schon bedeutet, doch wollen E. Kay. May. ihr
Graffen hierumben ebenfahls Allergst. anbefehlen zue
damit er doch die Mannschaft in Össeck mit vnnöthi
hin Verlegung nicht distrahiren vnd dardurch sich

niren, sondern selbe vielmehr beysan
 dacht sein solle, wie der ihme anvert
 ckh in sein nöthigen Stand vermitel
 darbey hochbelürftiger fortificirung m
 ger wider all feindliches etwann Beg
 er manutenirt werden E. Kay. May.
 ibern Jahr denn vösten Ruckhen vnd
 a progressen denn Weeg also vorband
 er bisherig grossen excessen in Raub
 ten Croaten Gränitzern ganz libere g
 be mich ebenfahls höchst zue beschw
 oatischen Gräniz Obristen vnd Comme
 nterhabenden Gränizern ernstlichen z
 tegeschriben, so hat es doch biss d
 1 bey H. Obrist Gall dessen Gräniz
 ohngehindert aller Erinderung bey ge
 Baron Gall ein alss andern Weeg ge
 nd exorbitantien ohne Schew frei atte
 endanten darbey mitinteressirt seiet,
 Raub den dritten Theil haben vnd
 Landsinwohnern, alss welche nunmehr
 it. protection aufgenommen worden fü
 el unperturbirter sein, vnd auf nit e
 einer Flucht gar necessitiret werden m
 E. Kay. May. an die sambtliche Cro
 s vnd ernstliches Mandat vnd Verbot
 rgest. geruehen wolten.

. treuehorsamster Knecht Dū
u ratnoga ministarstva u Beču.

XI. 1687. 10. novembra. U

*ermont opravdava se generalu Dūnew
 pred Illokom.*

esen drey hiebey geschlossenen Briefe
 as vor ein Beschaffenheit es zu Illok
 en eine Antwort erwarten auf die
 i Runckels an E. Exc.; 1. dann erstlich
 Kriegs-Präsidenten und Vice-Präsident
 zu bemächtigen, so hab ich gedach
 n ist einen Ritt gegen gedachtes Illok
 einzuholen, welches ohne mich in C
 achdem des Lands situation mir we
 n possession dessen sezen; als auch
 ich diese Gelegenheit nicht wollen
 , so sich angeben bey mir um Illok
 r, auch der Catina Mustaffa mit 10
 g wehren ohne der Teutschen Illok

jetzo beschaffen ist; diese Heydukhen befundten sich: 300 U zu Walkovar, 400 Landts-Sirmiensen-Heydukhen und 500 anderische Gränitz-Heydukhen, welche zu Niemze gestandten, so von erwart, welche ich ihnen ertheilt und der Randevous zu Votschi der Landkarten Attina genannt, gegeben; zum

3. haben alle diese obgedachte ungarische Heydukhen mich so gestern bitten lassen, ich möchte sie lassen entweder auf Illok zu den Feindt aldorten auszujagen, oder über die Sau zu gehen, um Lebensmittel zu suchen, indem sie ganz kein Brodt mehr hätten

4. Aber ist die vornehmste Ursach, dass, wie die Bauern und dukhen aussagen, der Catina-Mustafa 1000 Mann zusamben zu Semblin, um sich innerhalb 5 oder 6 Tagen in Illok zu sezen und dem hiesigen ganzen Landt und den anjetzigen Walkouar-It Schaden geschehe, ohne die Ungelegenheit, so di zukunfftige Prov auf der donau zu unser armee bekäme, also dan weilten es J. K und des Hof intention ist Illok zu haben, so habe ich nicht woll gute Gelegenheit (bey diesen obgemelten rationibus) fahren las die Prob darüber thun wollen; also dann habe ich dreyhundert mit diesen Heydukhen gehabt, es haben sich die Türken darin so gewehrt, zwar aber haben sie uns nur 10 plessirt und von drag Tambour todtgeschossen; zwei Weiber aber so seint gefangen haben ausgesagt, dass vorgestert ein Bassa mit dem Catina Mustafa komben ist, also anjetzo kein apparents ist, mehr diesen Wunsch Illok zu bekommen. Anjetzo aber habe ich doch Leut vonnöthe. Walkouer“ (njekoliko nečitljivih riječi) „wohl besetzt und verbat werden, um den posto auf der donau zu behaupten. Also ich dur expressen es E. Exc. berichten wollen auch zugleich das Hauptn Walpo Blag wieder berichten, dass der Vetscho per Fortse diesseit zu Ottowar hat, um ausdrücklich sagent die Marquitanter zu. und zu nehmen was sie beliebt auf Sicklos. Ich lasse mit me Gegenwart noch ein und andere Sach arbeiten zu machen geordn alle hiesige Heydukhen und Bauern, und Morgen gehe ich w Össeks. Man hat in der Nacht, nachdem man wieder hier war, Pulver in die Höhe sehen gehen, also hab ich geschickt zu sehe Illok gesprengt haben, dann indeme die unsere letzte sich ret. der Feind selber die Vorstatt verbrand; mir ist leid, dass i diesmal nicht hab einnehmen können, wann aber der Feind nich drin arbeit, so hoffe ich es mit Gottes Hülff wann ich hab Mannschaft, doch noch einehmen. Im übrigen erwarte in allen Befehl.“

. Aspermont mp

U arkivu ratnoga ministarstva u Beču.

XII. 1687. 20. novembra. U taboru kod Veroviti

General Dūnewald izvješćuje cara, kako je providio vojsku i u Slavoniji.

„Allerdurchleuchtigst etc. Herr! Euer Käy. Mt. (verhoffe Aller werden meine zwey letstere auss dem Feldlager bey Possegga,

Allerunterst. relationes
von, vnd Allergnst. verner
s Tzerneck, sodann Paka
wass sonsten für ein vnd
gueter manutenirung sel
ungen veranstaltet: vnd d
völligen district in capite
Ansehung dessen guete
ensten, sowohl bey diese
ien, dero selbten Allerg
I Gunalwachts. von Thü
t, dass er nach Inhalt
alles die Vernehmung de
l in gueten Stand vod
r. May. jedoch ratification
osten weegen Illock in Alle
shorst. beziehe.

n 3. Reggteren. nembli
iburgs. beeden zue Pfer
is, vmb denen Guarnison
umirung ihrer subsistenz
ren Allerunterst. relation,

Heraussmarch vorgenom
langt bin, ist mir E. Ka
in seiner vorhabenden
ch selben von dem Star
hr aussführlichen informi
elden) guete, in daselbsti
seine Reiss auf geds. Poss

Einrichtung wengen der
ers befindliche Nothwend
sezet, verhoffe, er wurde
einer gueten dispositionen
zum relationiren wüssen.
aselbsten an soviel wenig
h 2 Böhler, auch einige
rgestert zuegeschickt „da
s: Graffen von Aspermo
fications-Weesen (vmb Ö
sere defension vndt Siel
eiss beschleiniget, vnd
nirt werde, eyferigst ange
seye, damit das heu vnd
ligenden Örthern, mit ehe

rechts. Graff von Asperm
hnet, er solte die Besazu
len guarnisonen, schwäch
vornemmender unnöthige

sondern selbe beyramben behalten, vnd sich vmb der so considerablen Orth Ossecks wie selber wohl verw werden köndte, allein bekümmern solle, gleich woh wider mein Verbott Illock (worvon E. Kay May. letstern relation, dass es der Feind, von neuem wider es auch lähr verbliben were, ich es darumben nit z May. dienst zu sein befunden, weilen die Besazu soutenirt werden können, in aller Unterthänigkeit sch aussführlich remonstrirt habe) neulichst zue attaqu weilen er von dem Feind darinn übel empfangen Verlust vnd ohverrichteter dingen wider ab v müessen, wordurch dann der Feind nur animirt vnd rigen discouragirt worden seint: vnd abwohlen ich hi Verweiss ihme H. Gnnalwachts Graff von Aspermont so wurde doch zur weiterer seiner besserer Be gleichen verrern hazard nit mehr zu begehen, von Kay. May. durch dero hochlöbl. Hofkriegs Rath il fährliches Begüen mit Ernst auch verweissen lasse

Sicklos vnd Fünffkirchen seint mit Prouiantirung worden, denen zue Kaposwar aber seint die von E. gefertigte 12 Wägen mit Prouiant von denn Canisa genomben worden, u. weilen es indesmahlen noch l von Fünffkirchen nacher Kaposwar zue vberbringen in Canisa gefährlich ist; als haben die zue Kap halten, vmb E. Kay. May. Allerunterst zu hinderbr wendige Anstalt vorgekheret, vnd kunftig ihre Prou Sicherheit von der Orthen Simotornia vnd dem P poswar beschehe: damit aber in wischen Kaposw Prouiant versehen, auch sonst selbes Orth Fünffki in gueter Harmoni vnd Ordnung gehalten, vnd r Notturften beobachtet werden, habe H. Gnnalwach inspection vnd incumbenz nebst Sicklos darüber e derung gute ordre darob zun halten, vnd hiengi verhüten.

In consideration, dass die Besazung in Tzerneck als auss denen daselbst vmbbligenden Turke dör werden können, bedürftig ist, habe zwar an E. Kay Hofkammer geschriben, vmb dass die weitere Nottur in Tzerneck, von Agram, auf der Saw, biss gegen von denen zuefuhren (So Croaten derentwegen zu ist, weilen E. Kay. May. selbes hierumben mit Quart wollen, wie ich auss deroselbten Allergned. vorletzt zu haben, mich Allerunter. erindern, vnd derentwee H Banum Grafen v. Erdödy ein expressen Befel A ergndst. geruehen wolten) nacher Tzerneck überl zu geführt werde: nichts destoweniger, damit es ein h ve, vnd die Versehung hierinfahls vmb soviel zeitli zu besorgen, es möchte etwann mit negstem die Sa ni hts mehr zue vberschiffen were, wolten E. Kay.

immer hierumben die

es mit denen vorged
rinz Neuburgs. beec
Fuess, heut alherc
Leggrad daselbster
vnd sodann E. Kay
partition für diese
ren, wobey E. Kay
hen, die Allergnst.
rgehen zu lassen, e
nent, damit es mit
dienst praestiren z
Gnuals. postirung
dann meine pagage
weiteren progressen
beytragen, zu k
y. May. Allerunters
er bissherr sehr stra
diensten sich vml
der hungarn doch et
eegen bereits grosse
equartiert werden.
i vormahlig „Aller
starkhen strapazen
von newem zuege
ls erstlich deroselb
errichtungen ich in
i in Schlessien, zu
lesto ehender wider

reugehorsamster Kn
inistarstva u Beču.

17. 23. novembr

*avdava pred carem
dobro obskrbio, a
tamo vratiti ne*

ter etc. Herr! E.
genwärtigen Courrie
r Virovitiza mit dem
yrt. in demselben
L.
bey mir habenden
: wider Zurueck-mari
am vorträglichsten
und Eintheilung ka

versichern, das es eine wahre Ohnmöglichkeit die armen Leuthe bey vorhin aussgestandenen grossen strappaz sampt ihrer fast ganz ruinir Bagage widerumben durch ein so weith von Possega auss kaum in Tagen vollenden grundflossen schlimmen und üblen Weeg, durch la bedtes und verwüestest Land, in deme kein fouragge weder Laub n Gras mehr vorhanden, vihlweniger das geringste prouiant (man wolle dan auss denen Besazungen und Orthen, welche selbstn knapp so zu le haben, ziehen, sie aber verderben lassen) zuebekommen, wider zuru zuziehen und dieselben besorglich gar vollents zu uerderben und zu Gr zu richten. Zumahlen Posegga, Tschernickh und die Berg-Schlösser Bach Sieracz, Pallestina, Caminigrad und Krola Welka wahrhaftig albereith t gestalten beleget und vorhin schon mit so uihl Mannschaft versehen dass ich nicht das geringste mehr (wan ich nicht einen mit dem ande verderben wollen) dasselbst lassen können, und wan solches damahlen Möglichkeit gestattet hatte, wolt ich gewiss solches nit unterlassen hab zur dem so hab ich selbige Orthen, forderist Bosegga und Tschern dargestalten auss den Türk. Dörffern mit prouiant versehen lassen, das wenigstens biss zu dem neuen Jahr, theils aber noch länger subsist können. Tscherneke aber muss vor allen anderen am ersten prouiant sein, wie ich dan albereith schon interimis Anstalt gemacht, dass auf Sau, so über 2 Stund dauon nit entlegen, ihnen entzwischen etwass prouiant zukommen soll. E. Kay. Mayt. aber werden ohne allerunterth. Massuorschreibung durch ein allergste ordre, das Werkh secoundirn hel damit künftig das prouiant dahin, desto schleuniger erfolgen thue, so sich auch die Cavalleria mit fourrage dergestalten schon eingerichtet, c in Sonderheit die zu Posegga den Winter durtch damit fast auskomi werden.

Ess ist in jegl. von beeden Orthen ein zimbl vöstes Schloss, so wohlbesetzt und mit solchen retrenchemt verwahren lassen, dass die drin stehende Mannschaft, wie mir ihre eigene Officier selber gestehen müs vor dem Feindt anjezo, da selbiger auch 10000 starkh sein solte, sich wisslich nichts zue fürchten haben werden; allermassen ich mit Fl mich in solang daselbstn aufgehalten, biss obbesagte Anstalt allers vollendet gewesen. Nachgehents und weiln die christl. Vnterthanen n so inständigst gebeten, dass ich doch mit diesen dreyen noch übrigen nit unterzubringen gewesenen Regimenten meinen march weithers i diesem Land herauss nehmnen und sie nebst der drinnen stehenden m nit vollents ausfressen und consumiren wolte, hab ich die Wahrheit der sehent, mich aufgemacht und wie ich E. Kay. Mayt durch meine mahls hintereinander abgelassene zwey allerunterth. relationen schon al gehorsamst referirt, meinen Ruckmarch herausswerts (in der allerunte Hoffnung das angeregte Regmt. in Nider-Hungarn bequartiret wer dörften, weiln, wie abgedacht vor selbige kein Plaz mehr übrig gewese genohmben, von welchem allem bereits schon dem Herr Ober-Commiss Hartel per plenam informationem gegeben, welcher E. Kay. Mayt. auch weithere und aussfürlichere allerunterthst. zu hinterbringen wissen wü

Wegen dess von dem H. Grall.-Commissario gemachten und erhalte Euentual repartitions-project hab ich in selbtem nicht ein einzigen M in die acquirirte Orther Possega, Tscherneke, Bachras, Sieracz, Pallest

a repartirter gefunden
und dem Feindt über
nachen müssen, dass
erzubringen vermöcht,

ll.-Wachtm Graff von
Bericht Illok und and
nit Mannschaft zu be
uss Walkouar v. 10.
gs-Brief über seinen
nen zimbl. Streich, d
ch selber mir wissent
hernek gestanden, da
m Landt die revier
umb zu sehen, wase
st vorhanden, welche
interbracht, dass zwa
nden were, worauf ic
dass er dieselbe nach
sen sollte, und were :
ie keine so schlecht l
geben, sondern gewis
bestehen können, wele
ber Winters gar ein g
hetten mehr Truppen
Wie schon aber auf d
allerunterth. Bericht
iren sollen, weisset d
igenen Brief angefüh
Bericht selbstem cont
ihme gebeten, dass e
rlauben wolte, damit
Brod mehr hetten.
zahl nit gewesen, sel
ym Feindt umbseher
unterstehen, Euer Ka
ge und Lebensmittel
en und mit prouiant
lok ganzer 7. grossen
und aussgenohmben
fergestellt, dass war
rinnen und kein Sch
man diese Orth verj
n Hunger crepiren. W
liesse, den ihme an
m Verlaut nach noch
e gute defension zue
ffigkeiten zu bekümme
nd meine nachdrucklic

wenigen Orths vermeint
cht Gottes den siegreich
t, so kurz man kan beysa
so man gewonnen, zu
man sich allzu weith
n zu uerliehren haben
ganz nicht mehr biss in
t.

meinen hier angezogenen
wahre Unmöglichkeit de
i consideriren allergehorsa
en sollen, E. Kay. May.
i die benöthigte Winter-
ion schleunnigst anhero
schon so tief im Landt, il
is sie sich wider erholler
h erfordernde Campagne
gefast sein können; niel
er mahlen allerunterst. we
igten Generals-quartier zu
ario H. Gf. von Rabatta,
mir daselbige ohnweith i
dahin zu schickhen un
ge Campagne dergestalte
t grössern Eyfer als je

achts. Graf von Veechy j
eth habende geheime Co
lben auf annäherenden G
5 biss 6 Wochen her n
oberung Össecks bericht
lamahlen mit andern occ
iren noch glauben könne
z auf der drau gelegen
Meillen disseits der drau
uinirten und verbränten
mit einem Hauptmann
en aber der Orth so. sch
dieffer Wasser-Graben i
rovitiza und Valpowa gr
gt, zue Beförderung der
uisant-Schiff wider in etwa
Musquetirere daselbst de
inigen Tagen daselbst wi
it einem Türkischan Bri
geschickht dess Inhalts
fehlt, mit diesem bey r
ihme nun bekanntt, wie
i Gott gesegnet weren, r

ay. May. sich allerg. resoluiert, wann er d
n wurde, ihne mit all den Seinigen sampt Sa
wohin er begehre convoyiren zu lassen,
extremitet erwarten thete, solte er auf die A
ovaer tractiret werden. Hierauf bin ich n
elegen, der Antwort zu erwarten, wormit en
zogen kam, klagent. das der Commendant i
: sie beede jammerlich abprügeln, einen in
andere aber wider herauss lassen, umb zu
n, gleich darauf der guarnison befohlen
zu laden und die Schanzkörbe aufzusezen,
iesem Orth nicht wie H. Gt. Vecchy p. beric
bergeben begehrt, forderist weilen sie ne
nen und nit einmal das magazin noch ange
r bracht ein zimlich grosses Brodt mit hera
uft, sagent, dass man dessen darinnen noch
t, allein das Fleisch were wass theuer, d
t also meiner alleruntertha. Meinung nach v
Sigeth (deme ohne das bey diesem Herb
nen grossen Morasten, alwo die Vestung,
lte, anzusehen, mit der approchirung nichts
ig zu erspahen, damit sie sich noch besse
leichter ein zubekommen sein möchte.

ztlichen hab ich mich nochmahlen gegen E
its der Draa und disseiths zwischen der Sa
e samptliche milicè mir weither aufgetragen
lo allerunterthl. bedankhen und vor solch
on geseztes allergust. Vertrauen mein alle
essen kein Scheu tragen sollen; Ich habe
er allerunteth. relation E. Kay. Mayt. ohne d
rbracht, wie dass ich wegen der in E. Kay. l
pagne erduldeten grossen strappaza mich sol
en, dass ich allbereit meinen alten Zustand
egen merkh, also dass die höchste Nothwe
ich anderst nicht gar zu Grundt gehen w
meinem alten Medico, dem mein Zustandt be
bsten curiren zu lassen. Dahero E. Kay. Ma
nterth. gebeten, zumahlen in Posegga und
die aldorth hinterlassene Offizier, Insonder
tm. von Thüngen dessen guete conduité u
allergst. bekanntt schon solchergestalten
Anstalt instruirt, dass wan man sie n
e Orth zu rechter Zeit prouiantiren löst, da
ner Schnur gehet.

er Graff Aspermont wurdte auf mein admon
fene action, sich wohl ein Warung sein lass
künftig nit mehr zu übereyllen, sondere be
as an allerseiths machender guten Anstalt

XV. 1691. 24. oktobra. U t

Vojvoda de Croy na dvorsko ratno vij

„Hochlobl. Kay. Hofkriegs-Rath, insond-
 nachdem ich den 6. dieses mit meinem
 rochen, bin ich mit selbiges den 11 vor
 2. glücklich einbekommen hab. Die Tür-
 siten der Sau liegende Schantze waren,
 nb 1 Uhr und retirirten sich in der auf
 chantze, woraus sie den ganzen folgend
 if die Unserige, doch ohne sonderliche
 bends ungefähr um 7 Uhren liesse ich d
 it entliche Heyduckhen hinübersetzen, inc
 arsch schlagen, wordurch der Feind ir
 h mit die völlige trouppen hinübersetze
 acht angreifen wölte, worauf er auch, ol
 esen, solche alsobald verlassen und, in M
 üsch geflohen ist; es haben aber die B
 it ihrem Gewehr versteckt gehabt, und
 npfangen, dass gar wenig davonkommen
 sind 5 canon, wovon doch eins unbrauch-
 efunden worden. Dieser Ort nutzt bei d
 e Friedens-tractaten vor sich gehen sollte
 enig, zumalen man durch selbigen Sela
 dessen heut die vollige Infanterye mit da
 if Osseckh zuruckgeschickt, und werd n
 radiska gehen, umb zu sehen, wie selbig
 ando aber werd indessen dem Hn. Gen
 ofkirchen übergeben. Es ist gewisslich b
 orgenommen habe, als dass zu Ossecks
 äre, massen wann der Feind derorten
 h, der täglich alle Nachricht vom Feind
 derzeit ehender als derselb mit den trou
 o bin auch hiesiger Orten viel sicherer
 ele defile giebt und vom Feind hätte abg
 erd aber in kurzer Zeit mit der Cavalleri
 egeben und alldahe weitere allergnid. K
 arl Herzog von Croy mp.

U arhivu ratnoga ministarstva u Beču.

XVI. 1691. 24. oktobra. U t

Vojvoda de Croy izvešćuje cara o

Aller durchlechtigster etc. Herr! Nach
 xpressum nach allen vorhin genugsamb
 inst nötigen allergehorsambst vorgekehr
 egen Brodt an der Saa allerunterthan. b
 lonats die Drau passiret und folgenden T

zugefahren und ihm die übrige Heyduggen nach und nach in solchen kleinen Schiffen nachkomben lassen. Da nun etwo achtzig oder dergleichen Mannschaft von gedachten Raizischen Heyduggen am jenseitigen Uffer ausgestiegen waren, komben ohngefehr bis dritthalbhundert Pferde mit drei Fahnen vom Feinde mit ungeheuren Geschrei auf selbe los, umb sie wiederumb zu repoussiren und in die Saa zu jagen, welche aber alsobald mit denen beeden gepflanzten Veldt-Stückhln canoniren, und ihnen die Sach änger vorzubilden, in der Tunkel einige tambours zu den noch immer hinüberfolgenden Raizischen Heyduggen auf die Schiffel setzen und allerhand marche, als ob viel teutsche Miliz nachkäme, schlagen lassen, wodurch der Feind in Wahn und Forcht gebracht worden, dass er in seiner erwiesenen furia stutzende zuruckgehalten, indessen entgegen sowohl den Raizen, sich ein wenig sicher zu stellen, als auch die 100 Commandirte nachzuschiken, Zeit genug gelassen. Nachdem dann der Feind schon in so grosser consternation, auch einige Teutsche auf dem andern Land vermerket, seind gleich diese bemeldete dritthalbhundert feindliche Pferde im vollen Lauf nach der Schanz geeilet, ihr Sack und Pack, Weib und Kind, so schon zur Flucht bereit se n miessen, herausgenomben, und in grösster confusion auch die jenseitige Schanz verlassen; diese habe ebenfalls noch in selbiger Nacht mit etwas Raizen und denen eingangs erwähnten 100 Commandirten besetzt, darin aber nichts anderst als 4 zwei- und dreipfündige Stückel, worunter eines unbrauchbar, gefunden. Zu bedauern ware, dass man nicht etwas Cavallerie über den Fluss bringen und mit selbigen dem flüchtigen Feinde nachsetzen können, wiewohl ohnangesehen dessen eine namhafte Anzahl, wo nicht alles, von denen anderer Orten verborgenerweise über oftgedachten Strom gegangenen Heyduggen niedergemacht und erlegt worden, allermassen man auch bis nach Mitternacht in dem Gebirge sehr stark scaramuziren gehöret; und solchergestalt ist Brodt (brood) diess- und jenseit E. Kais. Mayts. deuotion wiederumben unterworfen worden.

Sonsten, und weil dann sehr dass derselben Wafen einen so glücklichen Eingang hiesiger Enden gewonnen, habe zu Dero hohen Dienst, und umb jenseit der Donau desto fueglicher dem Feinde invigiliren zu können, resolviret, die sambtliche hier anwesende Infanterie, ausser dem löbl. Palfyschen Regiments-Bataillon und 100 Commandirten, so mit erstbesagtes Palfyschen Regts. Obristlieutts. alhiesigen Posto zu besetzen mit sufficienten instruction hinterlasse nebst dem Saxen-Gottischen Dragoner-Regiment, welches bis zu Verfertigung der bei Veres Marton angelegten Schiffbruggen mit mir anhero genomben, unter Commando des General-Wachts. Grafen Hoffkirchen zuruck nacher Esseck zu schicken, mit der übrigen Cavallerie aber einen Ritt gegen Gradiska vorzunehmen, zu versuchen, ob nicht bei so favorabler Gelegenheit mit göttlichem Beistand auch diesen Ort in E. K. Mts. Gewalt bringen, mithin dieses völlige Land zwischen der Drau und Saa vom Feinde raumben und befreien oder wenigstens die rechte eigentliche Beschaffenheit dessen Deroselben allerunterthän. berichten können.

Über dieses aber, und als mit dem Vollzug meines Vorhaben beabsichtigt, habe den von E. K. Mayts. mir unterm 6ten huius allergnäd. rathschickten Befehl gleich diese Stund mit allerunterthän. respect behändig aus welchen mit höchster Bestürzung Dero Ungnad über diesen rathschickten

VII. 1697. Popis kotara i

Pagus Ladimirovic

is pagus ab antiquo eodem nomi
onicalibus subiectus, distans Eszel
e Turcico et ad praesens inhal

aneis domibus simplicibus hoc dis
praesens cultas continens tres, in
fati pagi eiusque territorium in lo
ire valeret horis duabus, cui ab
arte vero ab altera orientali pagus
ominii, demum a meridionali pag
is, porro ab occidente pagus p
itate iungerentur, parum remociu
ad praesens culta erga relationem
scripti Nro. 48., inculta vero a
jugeribus Nro. 16. Prata habebat
ga terrarum arabilium, eo anno
quibus foenilibus non contenti in
ospiciebant, plurimum indigentes
tes, vineis carentes, sylvas focales
maiori parte defectas in usum
annonam eiusdem; situs eiusdem
om territorio celebri olim sumptus
ctorum Cosmae et Damiani ad p
iam carentes proprii territorii p
defluentem, molendinis utentes fl
um nullum praeter colonicalem a

ia alia nulla specialia habentes p
iectionis, captionis ferarum.

tarius ab antiquo dominus terr
ordinarium mandatarium suum h
Eszekiensem.

ne metarum sui territorii dicti in
ad praesens cum covicinis suis null

us eorundem Turcicus Eszekiens
dabant annuatim in parata pecu
tivorum dierum sancti Michaelis
martyris, praeterea in nativitate c
m a domo.

exhibentos decimam omnis ge
terea loco decimae caprarum et
a suis autem duobus per d. f
cuationis proventus travarina die
septima laboratorem unum.

7. Cum veterani inhabitatores eiusdem loci v
8. e habitatum venientes nihil jurisdictionis ulli
9. Proprietarius dominus christianus modo or
10. or Eszekiensis.
11. Occasione metarum sui territorii dieti inco
12. p (prioribus ut praefertur incolis vita functis)
13. vicinis suis nullam scirent habuisse controvers
14. 10. Dominus eorundem turcicus degens in V
15. decimis animatis ac inanimatis ad instar
16. 11. Cum ideotae loci fuissent, non nisi pra
17. nti domino provisorio Eszekiensi in pecunia
18. nipulorum 20 pendentes d. 28.
19. 12. Referentes iidem incolae nec hoc rerum
20. ca ullam nonam praestitisse.
21. 13. A qualibet sessione tributi turcico imper
22. iuatim fl. 1 d. 20.
23. 14. Modo autem Augustissimo imperatori no
24. rnalium iuxta qualitatem hominum magis
25. no fl. 2, minus possessionati fl. mediam d. 25
26. 15. Unico praestantes ispano in Petrowacz m
27. ndam eorum summam pro iuvamine erga
28. nistrant.

Nomina incolarum: Blas Lukacicz, Paval 2
arko Herkanowacz.

Erga praefatum punctum admoniti hi, quod
e castra praesidiaque bellica sequerentur, qu
lent, ut stabiles domus habitationis commodi
ates ut supra, quod ex Sirmio et Baecka fug
se reposuissent, desiderio desiderantes pacacit
uri ad sua primeva, ubi habituri unum m
menti hominem, quam unum salvaguardiam p
itum exposcentem pro se porcionalis pecuniae,
lico, quae haec et plura alia in expositis eor
erta conspiciuntur desumpta punctatim, ut su

Pagus Szent Laszlo.

1. Hic Pagus ab antiquo fuit ruralis rurariu
us, ex duobus covicinis pagis constans homin
rote Uifalu et Bellefalva, in una parva insula de
zekino duorum milliarium.
2. Tempore tureico uti et ad praesens inhab
ngaris religionis calvinisticae.
3. Hoc disturbiorum tempore non plures q
mus ibidem locatae, antea sub dominio ture
lem territorio persistentes, ob paucitatem t
stens unius sessionis jugerum 15, distantque
: 30, in concessis habentes pro meliori pers
vicinis territorii sui, quorum territorium exun

arma capientes haidones facti. Fors in oppid
quorum gravamina sub Nro. 7mo.

Pagus Almas.

1. Ab antiquo hic locus fuit colonialis eo
Eszekino miliaribus tribus.

2. Uti antea sub Turca nunc etiam loci
catholici partim Valachi, a priori loco parvu
ob publicum obiectum itinerantium.

3. Domus antea erant populosae ad 25,
ferme totidem, ex quibus pars sumit arma l
unus pedestris homo mane surgens longitud
diem circumire valeret, a septentrione ipse
rens, ab oriente arx Erdöd, a meridie vero
desertus pagus Kestenche dictus, cuius pagi
parte fluvius Danubius absorsit.

4. Secundum iuramentalem relationem pro
plures esse in toto sessiones integras quan
possesas. tempore etiam Turcarum, situs e
submissorum, prata pascuationis discomoda.
si easdem exundatio Danubii non dilueret, i
concursum habens. Sylvas exquirunt sibi fo
dumetis, subinde utentes alienis arcis Erdöd
thoria vinearum ad fossores 27 habentes.

5. Templum in rudibus nullum sed v
quod etiam igne tempore belli corruit. Mo
locos piscatorios referunt se habere territorii
Danubialis. utiles reddit, primum lacum Boga
navacz, tertium Velika Bara, quartum Tissin
Danubio. Ex iisdem lacubus patribus jesovitis f
praestant, tempore vero Turcarum nautae tra
dabant in contentationem sui salarii iisdem
eorundem lacuum se esse asserunt, cum etiam
eorundem lacuum tempore oclusionis aquar

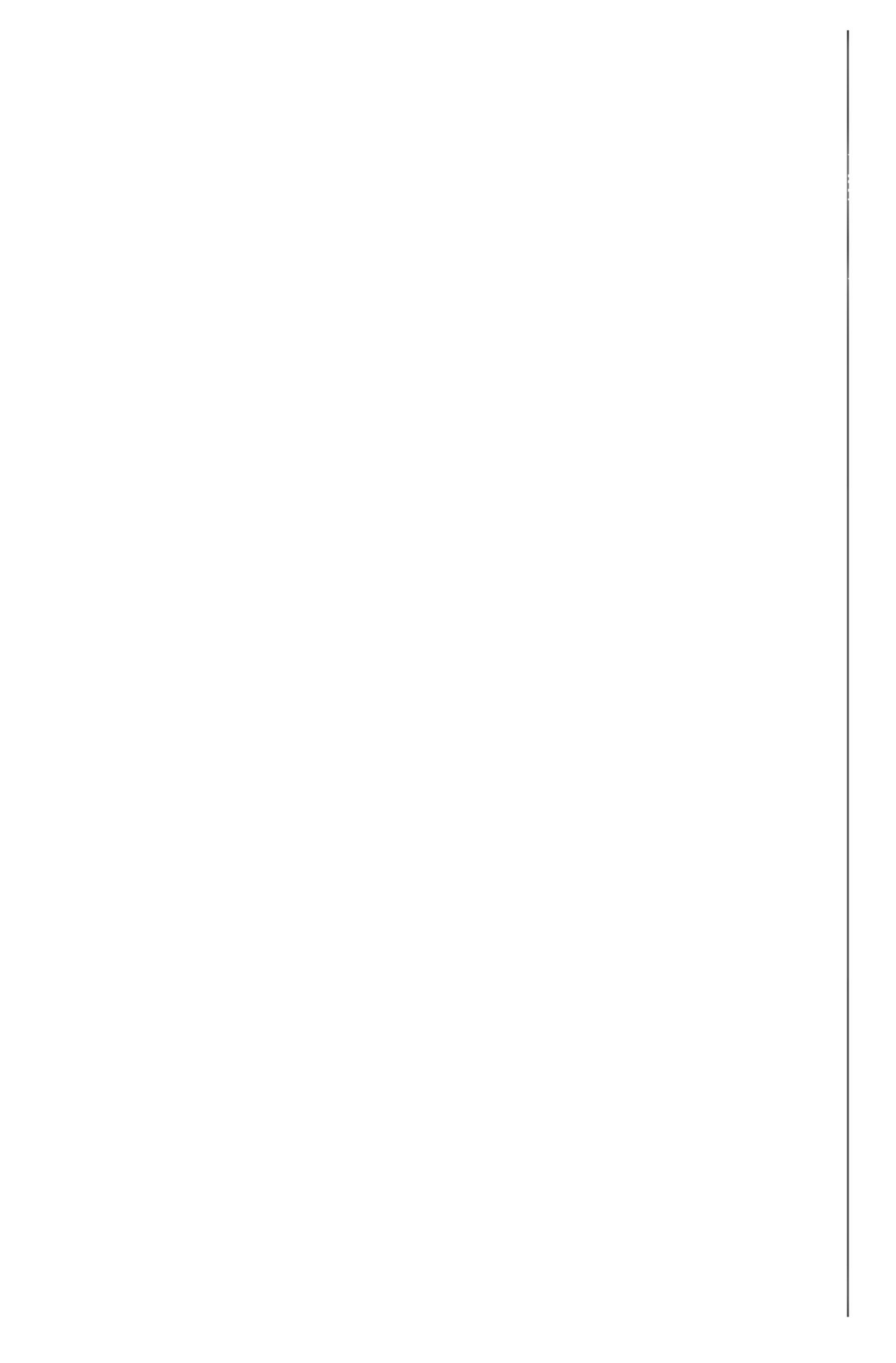
6 Proventus ibidem nullus extraordinarius

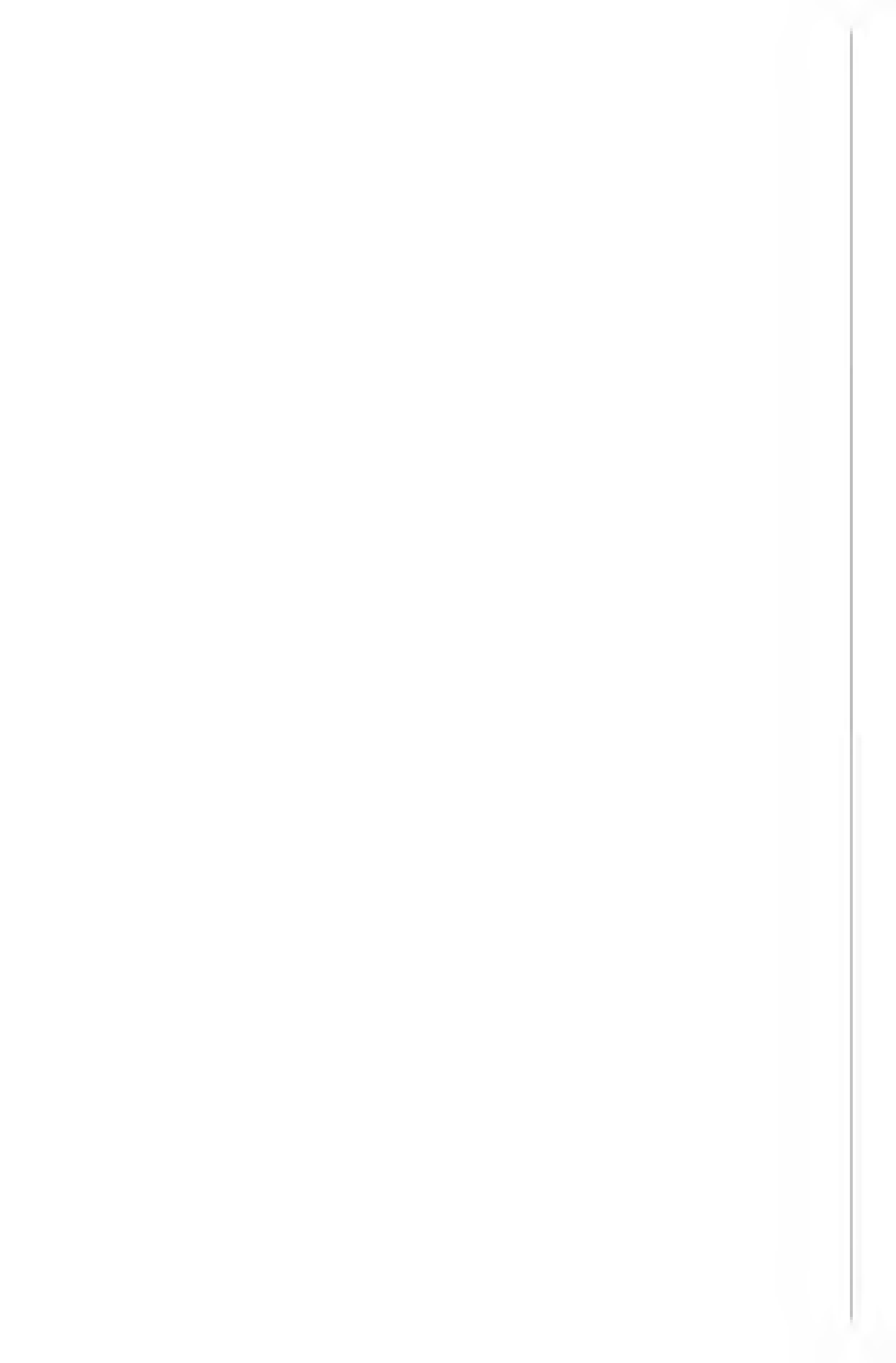
7. Privilegia nulla specialia nisi commun
trajectionis ferarum.

8. Proprietarius dominus Christianorum mo
societatis Jesu residentiae Eszekiensis, ab anti

9. Hi pagenses in valvato situ suo habent
ctuosas fimatione continua egentes, controve
Dalensibus covicinis eorundem, terras inser
peraratas, fiduciam habentes in protectores s
versias hoc inde inferentes, quod Dalenses e
carentes, quilibetque sorte sua deberet esse c

10. Turcicus dominus eorundem erat Esze
agga, cui annuatim decimas frumenti et alve
a quolibet pecude, ove, capra et sue deni

Csuntafesia, Rizto Terzia, Jacob Csarupesia, Jacob Terzia, Frano Modri-
csanin, Miat Csarupesia, Matyas Csarupesia, Marco Hallof, Blass Paicza,
Thomo Modricanin, Ivan Vrumin, Sain Vrumin, Stipan Vrumin, Ivan Mu-
tafesia, Matho Graesantich, Baló Graesantich, Lovák Busacsia, Jacob
Csezi.

Summa: Sessiones 38, filii 31, filiae 26, equi 54, boves 28, vaccae 54,
li 59, alvearia 86; seminaturae frumenti 75, hordei $12\frac{1}{2}$, avenae 1,
y 4, kukuruz $9\frac{1}{2}$, currus foeni 155, inquilini 17.

Ex suburbio Eszekiensi vulgo varos comparuerunt inter reliquos quat-
r seniores Luca Jacobics aetatis suae 90. Stipan Radoicsics 40. Simo
reovics 70 et Juro Illics 50 annorum, qui deposito iuramento re-
erunt praedictum suburbium tempore turcico propius ad civitatem

opt
tu
nt
3, (c
L
est
pati
mtr
lien
O
er i
rant
t d
tem
ne
Tai
va
ri c
ur
Ge
rso
tissi
ves
rno
aba
e e
qua
ntr
pra
liei
s de
is j
jma
aur
emp
liud
ssio
us
is i
exc
non
part

ine
Eax
anh
n.
ofe

Stipan Paflovich, Andria Mitrofesän, Mathia Illich, Miät Vukovaracz, Stipan Sarich, Janesica Bukovaracz, Gergo Martinich, Mihály Gergich, Martin Sifkovich, Marco Kovacevich, Bartol Vidakovich, Marinko Bosin, Ivan Gyippan, Illia Mitrofesanin, Anton Felicesanin, Stipan Jambegia, Thomo Forgo, Stivo Forgo, Paval Bunyevác, Juro Dugacski.

Summa: Sessiones 30, filii 24, filiae 28, equi 15, boves 5, vaccae 28, vituli 26, oves et caprae 2, porci 17, alvearia 137; seminatura frum. 16, currus foeni 35, inquilini 9.

Incolae prope pontem navalem existentes. Nicola Busachia, Török Nicola, Abraham Nicola, Gergo Nicola, Milován Nicola, Franifzáf Nicola, Petar Ballant, Johann Pfosterle, Wolf Peürle, Sifko Passa.

Summa: Sessiones 10, filii 9, filiae 8, equi 4, boves 2, vaccae 6, vituli 5, inquilini 5.

Praeatactus anno 1692. neo erectus pagus est in insula non procul a praesidio Eszekiensi ex altera parte Dravi situatus, coloniali gente fidei catholicae inhabitatus. Sessiones eorundem sunt 30, ligno et lutho exstructae in fundis pagi Belyae et Copacs. Molendina nulla habent, neque privilegia aut piscinas, sed fluvium Dravi. Difficultates eorum sunt defectus fundorum. Tempore Turcae ibidem nullus erat pagus, ideirco nec contributio, ius montanum aut nonae illo et moderno tempore. Augustissimo imperatori nostro persolverunt anno 1697. ex decimarum proventu duas killas tritici, et tres et medium killam kukurucz, accisam vero a macello et educillio una cum incolis penes pontem summavit eo 57 fl. 25 d. excepta tricesima. Quantum prioribus annis de accisa persolverunt, ob defectum schedarum quietantionalium ignorant. Portiones militares erant ipsis anno 1694. summariter 140 fl. impositae, et anno 1697. 35 fl. Cupiunt quidem coloni permanere, sed in commodiori loco, ubi sufficientes pro rurali oeconomia peragenda habuerint fundos. Incolae prope pontem navalem existentes fidei catholicae et accatholicae, gaudent privilegiis et iurisdictione civitatensium, praestiterunt anno elapso 1697. ad manus iudicis portiones 33 fl. et praeterea 13 fl. quovis mense pro expensis in sortem vigiliarum praefecti vulgo Wachtmaisterleuthenandt et provos. De reliquis omnibus est cum insulanis eadem constitutionum relatio. In praementionata insula est ex 1695 die 13. mensis augusti baxatorium quoddam cum licentia domini tricesimatoris Gerold erectum, solvebatur eidem domino tricesimatori inde anno 1696. centum quinquaginta florenorum et anno 1697. 100 florenos. census, elapso anno vicibus 56. quavis vice 24 urnas cerevisiae confecit.

U c. kr. komorskom arkivu suda zajedničkoga financijalnoga ministarstva u Beču.

XVIII. 1698. Sumarni popis Slavonije, koliko je podpadao pod komoru.

Districtus Essekiensis.

Essekinum et suburbium: Varosch 3000 fl., insula penes Essekin. 75, etrovicz 1200, Daly oppidum 800, Nagy et Kis Ontin 400, Ivanovcz 20, adimirovcs 100, Tordincz 400, Kapornak 130, Borovo 50, Szentlaszlo

ter

ho
rin
isa,
ova
D a
mn
ar
l. l
s 6

D

edu
ty
ryc
rzo
Ma
kinc
na
lpo
to
y in
aga
tibi
le

rzy
usi
vier
, V
fidl
mca

bide
Fall
Pod
che

Dis

Bi
a 2
255
Mil
nicz
m
atni
rovi

ictu
chie
Ba

iatu
ndol
anof
) , T
ma
) sir
oper

oda
0,]
) , M
, Sz
atu

dat
15
ilacz
i 56
sum
ovac

nus vaivodatus 2140 fl.

Sunt etiam in hoc vaivodatu se
Nensevczy.

Vaivodat

Brestovac 130 fl., Csecsevac
Paulovezi 100, Vilischi et Schen
Dolacz 70, Murkovezi 80, Novos
ranovezi 65, Szakorönye 65, Jag
novezi 70, Vgarzi 50, Goloberdzi
zigadcz 50, Stittnyak 60, Heme
Razna 60, Kunyk 85, Pernacz 21

Vaivodat

Sztrisevieza 60, Merkopie 90,
Katyuniza 300, Szlobostina et C
flazi cum Nyesci et Dedinakliza
70, Verhovezy 75, Szmolyanovezi
esevo 160. Summa 1543 fl.

atus Kaptol.

1, Dolyanovezi 150, Besinezi 90, Podgorie
2, Halilovezi 95, Radmonovezi 80, Csze-

atus Velikensis.

Radovanzi 440. Potock 160, Draga 120,
janka 135, Biskupczy 80, Toran —, Stra-
na 2285 fl.

s Diakovariensis.

3, Budrovacz 250, Keffenczi 85, Lopos-
80, Presnotinz 50, Vucheffezi 85, Pitincei
oppidum 85, Pridvorie 40, Bresniza 175,

Podgorie 35, Szlatinik 85, Borovik 90, Panke olim arx Polanczy 95,
Nabergye 90, Varos 85, Czenkovacz 33, Bathkoudol 24, Szelzan 30,
Gazinacz 55, Radinovacz 40, Laczanzi 55, Thomas sanczi 21, Jurianz 40,
Husaroviczy 35, Ivanovezy olim Ivanzy 32, Divozevzi 40, Bratsevzi 30.

Summa huius districtus Diakovariensis 1983 fl.

Item pagus desertus Dobrovecz nuncupatus, in quo duae turres et ru-
dera pulcherrimae quondam Ecclesiae ad S. Nicolaum vocatae exstant.
Loca populata conscriptionem quidem ingressa, quorum incolae tamen
coram delegata commissione haud comparuere minus accordam pecuniariam
contributionis iniverunt.

1. Diakova civitas nec conscriptionem nec conventionem est ingressa.
2. Verbicza pagus 16 hospitibus incolatus.
3. Podgaicze 7 hospitibus et 2 inquilinis habitatus.
4. Bisskovecz 14 hospitibus et 4 inquilinis.
5. Sztrisanjai seu Strisinyo 11 hospit.
6. Verpolye 8 hosp. et 2 inquilinis.
7. Perkoucz 8 hosp. et 5 inquilinis.
8. Saykoucz 13 hosp. et 4 inquilinis
9. Androvacz Haydon.
10. Tyrnava Haydon.
11. Laporvacz Haydon.
12. Herkenovecz Haydon.
13. Mussicz Haydon.
14. Szlobodnavlast Haydon.
15. Majar Haydon.
16. Junakovezy Haydon.

Reliquorum inhabitatores circa facultates et numerum conscripti non
sunt. Praeterea ob ultimam nunc factam lineae confiniariae determinati-
onem occurrunt denno difficultates cum Csernickiensi districtu eo, quod
potissima illius pars pro confiniariis retinebitur, et proinde residuis pro
camera remanentibus magna pars sui territorii adempta fuerit, alias iuxta
factam accordam praedictus districtus ad dandum annuatim 1790 floren-
norum quantidem iam pervenerat. Ceterum ex parva Valachia et reliquis
circa Gradischam extra lineam remanentibus vaivodatibus, nec non ex

и ЮВАН ДИМКОВИЧ, ВУКОВУ СТРКОВИЧ, РАУОН ПНОМАСОВИЧ, ДВА ВИДУ,
И идана Vidua.

Summa 14: Sessiones N 14, filii N 18, filiae N 8, equi N 9, boves N 27,
vinae N 21, vituli N 24, oves et caprae N 38, porci N 66, vineae fos-

i Maczoty.

tunc militari, fidei accatholicae
ntis spatium in circuito 1½
tem Bokani, meta popou Gaj;
ad occidentem desertum Dun-
rtin potok, Dimischa doll.
lta 100 jugera. Vineas 14 fos-
glandiferam 80 jugera, foenilia

; castelli neque piscinae, sed
olas, nullo inde persolvendo
num, aut nonae turcico vel
ent privilegia neque lites ra-
nt christianorum domino ter-
assa, cui tributum imperatoris
persolverunt. De caetero nulli
in vigiliis ad fluvium Illovo.

Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones in anno 1697. Rh.
8 fl. 60 d., quod et quantum praecedentibus, ignorant.

Conscriptio pagi Szlude.

Nomina incolarum et subditorum: Vukadin Voinovich, Stipan Sivkovich,
Blagoi Vukosavich, Szerdie Marich, Milloszav Boszanacz, Szava Romacz,
Vidua Milicza, omnibus rebus destituti. Summa = 4. Sessiones 4, filii 3,
filiae 3, equi 1, boves 4, vaccae 5, vituli 8, oves et caprae 15, porci 10,
alvearia 2, vineae 7; seminaturae frumenti 11, hordei 2, avenae 3, currus
foeni 23, 1697 portiones, 2 fl. 25 d.

Conscriptio terreni pagi Szlude.

Distat Vuchinio 1½ hora, et Rascianis fidei accatholicae, sessionibus
inhabitatus 4. Terrae apertientis spatium in circuito unius horae. Confinia
sunt cum metalibus ad orientem Nangouczy meta Nangovichka voda, ad
meridiem Szekulinczy, Klobisinaezko Potok; occidentem Szekulinczky meta
nulla, ad septemtrionem Maczoti, meta Vuchinezka. Terrae arabilis habent
exulta 16 et inculta 50 jugera. Vineas 7 fossorum, foenilia 23 falca-
torum. Hortos fructiferos, sylvae focalis habent 50 jugera; nullum aedi-
ficium ibidem ecclesiae aut castelli neque piscinae, sed fluviolus Vuchinezka,
ubi nullas molas habent. Nullum Tellonium ibi, jus montanum, aut Nonae
turcico vel moderno tempore erant exactae. Nulla habent privilegia neque
lites ratione fundorum cum vicinis. De nullo sciunt christianorum domino
rrestri. Turcicus eorum Spaia erat Posegae bassa; cui tributum impera-
ris turcicum annuatim a sessione 1 fl. 60 d. persolverunt, de cetero
illi quidquam praestiterunt, stabant qua confiniarii milites ad fluvium
vigiliis Illovo. Augustissimo imperatori nostro persolverunt portiones
auno 1697. Flor. rheuens 2 d. 25 reliquis annis quantum ignorant.

omni
e 7
itur
17 1
sicz

crig
lora
s e
que
ient
ta l
ion
ita
fo
titu
m
us
u.
der
isit
ano
egat
nos
ad
tori
ni

Cor
su
h,
szn

equi 6, boves 13, vaccae 5,
vineae fossor. diei 11 $\frac{1}{2}$; s
currus foeni 25, portiones
Vuina cum 2 viduis nih

Distat Vuchinio $\frac{1}{2}$ hora
sessionibus populosis 5 et
spatium in circuitu est 1 $\frac{1}{2}$
meta Szmahevacz, ad mer
occidentem Krivay, meta K
Terra arabilis habent trig
excultas 11 $\frac{1}{2}$ fossor. Foen
focalem glandiferam et pi
tudine unius horae. Extant
piscinae, sed rivulus Chag
soluto censu annuali. Nullu

vel decimae turcico vel moderno tempore sunt exactae. Nulla habent privilegia neque lites cum vicinis ratione fundorum. De nullo sciunt christiano domino terrestri. Turcico tempore erant sub bassa Posegae cui tributum imperatoris annuatim ab una sessione unum fl. 60 d. assignarunt. De caetero nulli quidquam, stabant qua confinarii habendo vigilias ad fluvium Illova. Augustissimo imperatori nostro persolverunt anno 1697 portiones fl. 8. Reliquis annis intertenuerunt milites in quarterio existentes naturalibus.

Conscriptio pagi Lisichina.

Nomina incolarum et subditorum: Dobrovoy Millinovich, Maxim Millinovich, Stanivuk Maule, Despot Domianovich.

Summa incolarum Lisichiniensium quatuor: Sessiones 4, filii 10, filiae 6, equi 2, boves 7, vaccae 7, vituli 13, oves et caprae 26, porci 9, alvearia 12, vineae fossorum 2; seminaturae: frumenti 11, hordei 2, avenae 4; currus foeni 20, portiones 1697 fl. 8.

Dragoia Boszanacz et Simo Boszanacz omnibus destituti.

Conscriptio terreni Lisichina.

Distat Vuchinio media hora. Est gente pro nunc militari, fidei accatholicae, sessionibus 4 populosis et duabus desertis inhabitatus. Terrae appertinentis spatium in circuitu est 1 $\frac{1}{2}$ horae. Confinia ad orientem pagum Hum et meta Vranovo, ad meridiem Vochin, meta Topoll, ad occidentem Krivay, meta Bresnicza, ad septentrionem Kovanluk, terae arabilis habent excolta 17 et incolta 50 jugera; vineas excoltas 2 et incoltas 12 fossor., foenilia 20 falcator., hortos fructiferos, sylvam focalem, glandiferam, et pro aedificiis aptam in circuitu 1 horae. Nullum ibidem aedificium ecclesiae, aut castelli, neque piscinae, sed rivulus Chagyevicza, quo super unam habent molam, nullo hactenus censu (inde) soluto. Nullum ibidem tellonium, jus montanum, nonae, vel decimae turcico vel moderno tempore sunt exactae; nulla habent privilegia neque lites ratione fundorum cum vicinis; de nullo habent christiano domino terrestri cognitionem. Tempore Turcarum erant sub bassa Posegae, cui tributum imperatoris annuatim ab una sessione fl. 1 d. 60 assignarunt, de caetero nulli quidquam, stabant qua confinarii habendo vigilias ad fluvium Illova.

Augustissimo imperatori nostro persolverunt tributum portionalem anno 1697 Rh. fl. 8, reliquis intertenuerunt milites caesareos in quartirio existentes naturalibus.

Conscriptio pagi Hum.

Nomina incolarum et subditorum: Radimir Gruisich, Diomir Illich, Iachim Gochich, Szerdich Goszdanovich.

Summa incolarum humensium quatuor: Sessiones 4, filii 5, filiae 1, equi 2, ves 8, vaccae 4, vituli 5, oves et caprae 16, porci 12, alvearia 15, vineae fossorum diei 7 $\frac{1}{2}$; seminaturae: frumenti 9, hordei 5 $\frac{1}{2}$, avenae 1; currus foeni 32, portiones 1697 fl. 8.

Luka et Radivoy Bosnenses una cum vidua Vuiana nihil poenitus bent.

Cor

ho
4,
erat
3, 4
za,
alta
falc
cite
a a
ha
telk
) s
m '
erat
ses
us
tro
uer

Jon

1 el
Dut
vitu
: fr

scri

1 ho
nab
C
1,
ant
ta
r.,

locans 20 jugera. nulli
piscinae, sed rivulus qu
niam, jus montanum,
erant exactae. Nulla ha
vicinis. De nullo sciunt
erant sub Bassa Posegi
sessione florenum 1 d.
niarii in vigiliis ad fluv

Augustissimo imperat
fi. 4 reliquis annis inte
naturalibus.

1950

Illiasch, Mikoza Ferenz, Ferenz Augustin, Korschusch Andrasch Istvan, Gaspar Ferenz, Schilko Marthon, Kossa Janosch, Görgül I Gurko Istvan, Lappisch Mihal, Backo Andrasch, Wida Peter, Mih Kuskur Balick, Borbasch Petika, Jonasch Dömöther, Ferko Petty, Illisch, Koruth Gurko, Warka Istvan, Pab Illisch, Tusch Illisch Srma(cz), Sankovo Illiasch, Jobath Istock, Radovizitz Luko, Gaspar

Summa: Sessiones integrae 1, mediae 24, et 4 talitiae $39\frac{1}{4}$, equi 21, hiunuli 3, boves 158, juvenci 60, vaccae 90, vituli 99, 104, porcelli 60, alvearia 401, vineae fossores $23\frac{1}{2}$, frum. jug $233\frac{1}{2}$, vacua 214, hordei jugera 32, avenae jugera 72, milij et l prata 24, filij uxor. 6, proles 2, fratres 13, filii eorum 2, inquit filios inquit. 14.

Pagus iste olim Petruscha vocabatur, ubi tempore Turcarum in domibus viginti inhabitabant, nunc autem eiusdem nationis gionis Calvinisticae in numero 105 ibidem existunt et quoniam l 18 annis desertus remansisset, a tribus annis vero ab incolis e Ritvallo reinhabitatus fuisset, idcirco etiam hodierna die pagu Ritvallo vocant, et distat una hora supra Essekinum penes viam non procul a Dravo occidentem versus.

Antiqui limites huius pagi sunt 5 praedia nomine Szankovo, Illi Vöröschöth, Czepin et Jakofalle.

Spatium terrae a fluvio Kravicza usque ad Essekiense territo longitudine 1 horae et latitudine totidem se extendit in circuito horis.

Terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 894 jugera; vineae cultae sunt 24, . incultae vero 50 fossores.

Foenilium ad 24 falcatores. Pascuatio pro comunitate non datur sed ad sylvas (ubi gramen crescit) illorum animalia pellere solent narium, focalium et edificium jugera 100.

Piscationes in Dravo et lacubus duo vulgo Kriva et Lanka Ba tatis exercent.

Trajectum in Dravo pro necessitate communitatis incolae hujus lummodo tenent. Molendina propria in Dravo habent 10.

Educillum tota communitas simul tenet, macellum vero nullum Officina cum diversis mercimonijs una ibidem reperitur.

De reliquo pagus regio-fiscalis est.

Excellentissimus dominus generales Quidobaldus a Staranberg lina 5 annis habuit, cui annuatim 1400 fl. solverunt et preterea gratuitos praestiterunt.

Dominus terrestres christianus a memoria hominum nescitur, vero aliquis Hussain Basa ilorum dominus erat, qui Essekini t habebat, cui nullas decimas nec alios labores gratuitos quam pe jectum praestabant. Imperatori turcico vero tota communitas 150 buto annuatimolvere debebat.

Actum in facie loci anno 1702. Per. M. Maximilianum Henricum

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXIV. 1702. Popis sela Kaporne, Szent-Laszlo, Koruta i Bezenca s pripadajućih 10 sela.

Conscriptio pagi Kaporna.

Nomina incolarum: Vidosch Mihal, Vidosch Gurko, Marziz Istuan, Anthol Miklusch, Janczika Istuan, Istock Miklusch, Kowaz Schandor, Philip Istuan, Ferez David, Ferez Baly, Maziz Mirko, Ivanoschoviz Luca, Mazaroviz Ivo, Bertaritz Mittar, Philip Thomasch, Ballasch Mathiasch, Balko Schummo, Agmaschitz Matho, Maziz Janczika, Maziz Mihal, Battono Schantor, Silesch Balko, Magtua Mihal.

Summa: Sessiones integrae 2, mediae 5, et 4 talitiae 18½, filii 24, equi 10, hinnuli 6, boves 50, juvenci 72, vaccae 54, vituli 39, oves 2, maiales 114, porcelli 3, alvearia 90, vineae fossor 55½ frum. jug. insem. 60½, vacua 60½, hordei jug. 3½, avenae jug 4, mily et kuk. 11, prata 64, filii uxor. 4, proles 1, fratres 3, filii eorum 2.

Locus iste distat 4½ horae Eszekino meridiem versus non procul a fluvio Wuka, ubi ecclesia sancti Georgii in sat bono statu adhuc extat.

Tempore Turcarum Hungari in 20 domibus ibi inhabitabant, nunc autem eiusdem nationis Calvinii in numero 29 ibi existunt.

Metales sunt 5 praedia nomine Harasdin et Lamka ad orientem, Dopsin et Dolman ad meridiem et Moschon ad occidentem.

Territorium huius pagi in longitudine ½ et latitudine ¾ horae se extendit.

Terrarum arabilium fertilium reperiuntur ibi 164 jugera sterilium vero ad 200 et foenilium falcabilium 65 falcatores vinearum noviter excultarum 55½ fossorum sylvae, glandinales, focales et aedificiales in longitudine ¾ et latitudine ¼ horae sunt.

Piscationes in fluvio Wuka exercere possunt. De reliquo pagus iste regio-fiscalis est, dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus vero Bezcer Saim fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, ac labores gratuitos praestabant, imperatori vero turcico pro tributo annuatim 3 fl. solvere debebant.

Conscriptio pagi Szent Laslo.

Nomina incolarum: Miho Janosch, Jöke Mathy, Göze Janosch, Benze Janosch, Philip Miklusch, Philip Janczika, Doth Janczika, Doth Istuan, Kellemen Mihal, Doth Petick. Borbasch Janzy, Saboth Guro, Warga Janosch, Janzika Illisch, Göcky Elliasch, Högöth Mihal, Kowaz Thomasch, Göze Mattika, Istock Popo, Ambrosch Janosch, Fabian Mathy, Pous Istuan, Baly Miklousch, Bozke Schandor, Warga Mathiasch, Mihal Bolandt, Edjüt hammo, Göcky Istock, Borbasch Mihal, Bozko Janosch, Bozko David, schii Janosch, Kellemen Janosch, Döschii Istock, Kellemen Janzy, rbasch Mathy, Ballisch Istuan, Borbasch Miklusch, Döschü Musch, zga Istock.

Summa: Sessiones integrae 4, mediae 10, et 4 talitiae 32½, filii 33, ii 33, hinnuli 13, boves 94, juvenci 68, vaccae 87, vituli 78, maiales 9, porcelli 117, alvearia 43, vineae fossorum 81, frum. jug. ins. 112½,

6, hordei jug. 7, avenae jug. 12, mily et k
. 4, proles 3, fratres 15, filii eorum 9, inquilini
iste est circumdatus aquis et habet ex una parte
lacum Palaz et unum alveum ex Wyka vu
stantia ejus versus $3\frac{1}{2}$ horae Eszekino merid
Ladislans in honorem sancti Ladislai mur
ne christianorum ibidem tunc temporis habita
ae in mediocri statu adhuc extat.

ominio turcico Hungari in domibus 19 ibi inhabi
nationis et religionis calvinisticae 40 familiae
i limites huius pagi sunt Neboiso penes fluv
rans Wukam, ad meridiem Novosello et Belle
m hocce non est adeo magnum, ideoque ter
rec haberent sufficientes, nisi in praementione
quoniam propter exundationem aquarum vix
ur et foenilium falcabilium 40 falcatores; vine
o habent 81 fossores, ligna focalia vero ex
dducere debent; in quo etiam piscationes ex
rrestris christianus nescitur, turcicus Kurri-Beg
mas et a sessione 1 fl. dabant ac labores gi
ri turcico vero sicuti alii 3 florenos annuatim se

Conscriptio pagi Koruth.

a incolarum: Ferez Jonasch, Hanza Thomasch
Janzy, Matho Mihal, Derenz Petty, Benze Is
i Janczika, Luza Petty, Ferez David, Toby Pe
h Miklusch, Baliko Miklusch Gainock Janosa
lstuan, Benedek Mihal.

a: Sessiones integrae 0, mediae 4, et 4 tal
hinnuli 3, boves 40, juvenei 36, vaccae 34, vil
46, alvearia 34, vineae fossor. $27\frac{1}{2}$, frum.
7, hordei jug. $6\frac{1}{2}$, avenae jug. 2, mily et
, filii eorum 6, inquilinus 1.

iste distat $2\frac{1}{2}$ hor. Essekino meridiem versus
fluvio Wuka.

re Turcarum Hungari in domibus 20 ibi inhabi
nationis Calvinij in numeris 19 ibidem existun
s hujus loci sunt Bezenz ex una parte et sanc
ns lacum vulgo Palaz vocatum. Terrarum ex
m vero ad 130 jugera. Vinearum noviter culta
. falcabilium 45 falcatores, ibidem sunt sylvae
te incolarum in hocce territorio reperiuntur. C
ialis est. Dominus terrestris christianus a mer
reicus Mamuth begg fuit, cui omnis generis
m dabant, labores gratuitos etiam praestabant
tributo tota communitas dare debebat annuati

Conscriptio pagi Bezenz.

Nomina incolarum: Andro Jonasch, Desche Janosch, Kerest Moisesch, Benze Eliasch, Kowaz Miklusch, Descho Jonasch.

Summa: Sessio integra 0 mediee 1, et 4 talitiae 5, filii 7. boves 14, juvenci 7, vaccae 8, vituli 6, maiales 9, porcelli 28, alvearia 19, vineae fossore 6, frum. jug. insemin. 11, vaccui 14, hordei jug. 3, mily et kuk. 6, srata 13, fratres 2, filii eorum 2.

Locus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem a medio anno inhabitatus est et distat una et media hora Essekinio meridiem versus in planitie.

Sub dominio turcico Hungari in domibus 15 ibi inhabitabant, nunc autem ejusdem nationis et religionis calvinisticae 6 familiae ibidem existunt.

Metales sunt Thenia ad orientem. Oresin ad meridiem et Zölösch ad occidentem. Terrarum arabilium fertilium 34 jugera et sterilium ad 150 ibi reperiuntur. Foenilium falcabilium 40 falcatores.

Sylvae sunt ita parvae ut vix ligna focalia pro illorum necessitate ex iisdem habere possunt.

De domino terrestri incolae huiates nihil revelare sciunt. Turcicus vero aliquis Saim begg erat, cui omnis generis decimas et a sessione 1 florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant.

Imperatori vero turcico tota communitas 70 florenos solvere debebat pro tributo.

Conscriptio praedii Harasdin.

Desertum hoc $\frac{1}{4}$ a pago Kaporna penes fluvium Wukam orientem versus jacet. Sub dominio turcico Hungari in domibus 7 ibi habitabant. Terrarum arabilium ad 100 jugera ibidem reperiuntur, et foenilium falcabilium 30 falcatores. Vinearum incultarum vero 10 fossore et sylvarum glandinalium, focalium et aedificialium 40 jugera. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Czeffer aga fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 florenum dabant, et imperatori turcico 3 florenos solvebant.

Conscriptio deserti pagi Lamka.

Praedium hoc e regione Harasdin trans Wukam meridiem versus in campis jacet, ubi tempore Turcarum Hungari in domibus 4 habitabant. Terrarum arabilium 30 jugera sunt et foenilium falcabilium 15 falcatores. Sylvarum glandinalium, focalium et aedificialium 20 jugera. Caeterum locus iste regio fiscalis est. De domino terrestri christiano nihil scitur, turcicus Kurry beg fuit, cui omnis generis decimas et 1 florenum a sessione dabant, etiam praeterea labores gratuitos praestabant et imperatori turcico 3 florenos solvere adstricti erant.

Conscriptio praedii Dopsin.

Locus iste distat una hora a pago Kaporna meridiem versus penes padus. Sub dominio turcico Hungari in domibus 20 ibi habitabant. Terrarum arabilium ad 200 jugera ibidem reperiuntur et foenilium falcabilium 50 falcatores. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in longitudine et latitudine totidem. Dominus terrestris christianus a memoria hominum

nescitur, turcius Hazomer aga fuit, cui omnis generis decimatione unum florenum dabant, labores gratuitos praestabant pro tributo turcico imperatori 3 florenos persolvere debuerunt.

Conscriptio deserti pagi Dolman.

Praedium hoc $\frac{1}{2}$ hora a deserto pago Dopsin intra pagum versus jacet, ubi tempore Turcarum Hungari in domibus 8. Spatium terrae arabilis est exiguum, ideoque non ultra 3 arantur, de reliquo in hoc territorio nec prata neque paludes sunt. Dominus terrestris christianus nescitur, turcius fuit, cui omnis generis decimas et a domo unum florenum tercia etiam labores gratuitos praestabant et pro tributo imperatori 3 florenos solverunt.

Conscriptio praedii Moschon.

Locus iste $1\frac{1}{2}$ hora a pago Kaporna occidentem versus. Sub dominio turcico Hungari in domibus 8 ibi inhabitabilia 60 jugera ibidem reperiuntur, et foenilium falcabile. Sylvae autem faecales et aedificiales sunt in longitudine 12 sine totidem. Dominus terrestris christianus a memoria non est. Turcius aliquis Osman aga fuit, cui omnis generis decimatione unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, et pro tributo imperatori turcico 3 florenos solverunt.

Conscriptio praedii Neboisso.

Desertum hoc $\frac{1}{4}$ horae a pago Szen-Lasslo penes pagum versus tempore turcarum 4 domus Hungarorum erant. Terrarum arabilium ibi ad 40 jugera, foenilium falcabile 12 jugera terrestris christianus nescitur, turcius Mamuth-Aga fuit, cui decimas, ac ab una sessione 1 florenum dabant, praeterea labores gratuitos praestabant, et pro tributo imperatori Turcico 3 florenos solverunt.

Conscriptio deserti pagi Zerovax.

Locus iste trans Wukam meridiem versus distat $\frac{1}{4}$ hora in campo. Sub dominio turcico catholici in domibus 7 Terrarum arabilium reperiuntur 150 jugera ibidem, et foenilium 35 falcatores, sylvae autem sunt glandinales, aedificiales in longitudine $\frac{1}{2}$ et latitudine $\frac{1}{4}$ horae. De domino terrestris nescitur, turcius Abdola Hoscha fuit, cui omnis generis decimatione 1 florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, imperatori turcico pro tributo 3 florenos solvere adstricti erant.

Conscriptio praedii Novosello.

Desertum hocce occidentem versus in planitie penes pagum a pago Szen-Laslo jacet, ubi tempore turcarum Hungari inhabitabant. Terrarum arabilium sunt ibi 100 jugera, exundationem Divusch ad 150 jugera, foenilium falcabile

De reliquo incolae ex Lasslo vinearum excultarum fossores . . , incultarum vero ad 20 ibi habent. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit Aly-Bassa ex Diakowar, cui omnis generis decimas et a sessione 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, et imperatori turcico pro tributo 3 fl. solvere debebant.

Conscriptio deserti pagi Bellefallo.

Locus iste ex hac parte fluvii Wuka $\frac{1}{4}$ horae a pago Szen-Lasslo occidentem versus in campo jacet. Sub dominio turcico religionis calvinisticae 10 familiae ibi inhabitabant. Terrarum arabilium sunt 150 jugera, foenilium falcabilium 25 falcatores, de reliquo nec sylvae neque piscationes in hocce territorio reperiuntur. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Mamuth Aga fuit, cui omnis generis decimas dabant et 1 fl. annuatim, praeterea labores gratuitos praestabant, imperatori turcico vero 3 fl. pro tributo solverunt.

Conscriptio praedy Zöllösch.

Desertum hoc $\frac{1}{4}$ horae a pago Bezenz occidentem versus non procul a Divusch jacet, ubi tempore Turcarum Hungari in domibus 15 inhabitabant. Terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 100, sterilium vero 150 jugera, foenilium falcabilium 60 falcatores, sylvae sunt ibidem exiguae pro lignis focalibus. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit Mamuth Begg, cui omnis generis decimas et a domo 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac imperatori turcico 3 fl. pro tributo annuatim solvere debuerunt.

Actum in facie locorum anno 1702. Per Me. Maximilianum Henricum Gerold. Locus sigilli.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXV. 1702. Popis kotara Valpovačkoga.

Conscriptio oppidi Valpo.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jurko Kovasch, Andrischka Koschka, Stipo Obriczanez, Grego Paulinecz, Andro Baloschiz, Blass Schpolar, Stipan Kundagschie, Matto Kopia, Andrischa Timericz, Martin Temericz, Mihal Fischta, Wuk Petrovscha, Birta Brezovacz, Mihal Ermanitsch, Mihal Darianschan, Mihal Pomrtschina, Vidak Sekelec, Mikola Veliskovecz, Thomasch Miloschoviz, Philip Jesenkovacz. Stoian Mihal, Joseph Zorich, Jurko Bereczicz, Thomas Bereczicz, Ostinak Perosch, Blass Jugovicz, Vidak Tchakanecz, Miat Miloschovicz, Miat Braczovecz, Jurko Sitaricz, Kovatsch Blass, Luccas Miloschovicz, Marian Desetnik, Schino Buzimecz, Nikoia Bunivecz, Miok Skelec, Andrass Skelec, Andrass Businecz, Stephan Bliskovecz, Simon Agatschiz, Blass Vinogradez. Thomasch Jesenkovacz, Luccas Vinogradez, Mikola Zakanicz, Benischa, Ivan Jakovecz, Marco Spovitz, Ivan Ischbegovicz, Mattusch Filoschović, Jurko Lazid, Mihal Metlinaz, Marianz Peter, Peter Wereschkovecz, Mihal Radkovicz, Isak Batitsch, Horvat Ivan, Mirczinecz Peter, Pavosch Golinecz, Blass Mirczinecz, Jano Busadschie, Peter Toczak, Ballasz Paulinecz, Marko Zordasch,

Blass Koskanin, Peter Istvancziz, Ivan Skelec, Blass Ske Mirtschinaz, Mattusch Tschakanaz, Ivan Balkoviz, Ivan Bod, Brateschovaz, Blass Horvat, Mato Novaczan, Jurko Staniz, vatschoviz, Nikola Ziprovzan, Anton Babogredaz, Ivosch Kov Novachanin, Mittok Slovachanin, Pavel Procurator, Andrasch J Juraniz, Stanko Viczicz, Marko Viczicz, Luccas Sabo, Ivan Caspar Isak, Ivan Jegnivecz, Miat Braczevecz, Stipan Frac Lasid, Andreas Isabianovacz, Jurko Tschakaniz, Mihael Lovi Medzinez, Matt Tschakaniz, Andras Begoviz, Benzio Lucas, vacziz, Pavel Mariussi, Stanko Bratuschovecz, Mihal Lonzar.

Summa summarum: Sessiones 39, inquilini 1, fratres uxorati rati 19, equi 44, hinuli 12, boves 170, juveni 87, vaccae 181; oves, caprae, agnelli 39, majales 505, alvearia 34, vi 40; inseminata jugera: tritici et siliginis 369 $\frac{1}{2}$, hordei avenae 42: prata falcator. 360 $\frac{1}{2}$.

Primo arx et oppidum Valpo distat Essekino 4 horis or Dravo media hora septentrionem versus. Karaschicza penes arxidum fluit, arx magna sed totaliter diruta et lata fossa ei continens in se decem magnas fornices, sub terra quoque nices ac celaria pulchra, sed totaliter terris et lateritijs imp angulo Dravum versus turris fortis, alta et scandulis tecta, carcer subterraneus ingens Temniz nuncupatus, sub domo hac arce commendans Tizdar Ahmet cum 40 neferis qui oppido vero 25 spaj in domibus suis (hi autem tempore bequebantur) caeteri Turcae agriculturam mercaturamque exercent ultra ducenti, et catholici in decem domibus existebant nunc in domibus omnes catholicae religionis, ecclesia quoque reperitur, marum vero Franciscanus habet.

2. Limites oppidi huius sunt, desertum Metlineze pagi Mal Zakanze, Dragosciu Brod meridiem, Jesinkovze, Welickovze, Vinogradez, Tyborianze Occidentem Nova Szkela septentrior Medzimze et Marianze orientem versus, terrarum spatium incipiendo a Tyborianze usque ad paludem Donabrisch, duae latitudine a Dravo, usque ad Karaschicza dimidium horae se

3. Terrarum arabilium 1000, inarabilium. (quae tamen arae defectum incolarum et jumentorum incultae permauserunt) prata 360 $\frac{1}{2}$, falcatores, vineas a tribus annis cultas 40 $\frac{1}{2}$, fossa bona in abundantia, sylvas focales Luzez 100 jugera, horti cum arboribus fructiferis in copia reperiuntur.

4. Piscationes illorum antea in paludibus sequentibus er Bara, Narazka Bara et Dolni Obrisch de facto dominus Gerolt pro parte carnerae piscari curat, traiectus nullus dat oppidani habent.

5. Molendina in Dravo 3 et in Karaschiza unum, mace reperitur, quisque pro necessitate sua domi mactat.

6. Educillum unum a quo annuatim ad cassam inspect solverunt, 3 tabernae mercimoniales quoque dantur.

7. De domino terrestri christiano nemo informationem attamen dicitur, ante ducentos annos fuisse dominus huius ar

Valpo comes Petrus Kerebi, qui palatinus regni Hungariae et simul banus Croatiae erat, familia vero haec expiravit, quisnam deinde succesisset, ignorant, tandem hanc arcem Turcae expugnarunt in quorum possessione tamdiu mansit, donec eam in nuperno bello arma caesarea recuperassent, de caetero arx et oppidum hoc regio-fiscale est.

8. Anno 1698 secundum accordam commissionis illustrissimi domini comitis Caraffa annuatim fl. 1700 et sic consequenter tribus annis et de novo a conto quarti anni fl. 200 persolverunt, in posterum longe tantum contribuere nequeunt, quoniam 55 familiae alio se contulerunt, quidam etiam mortui sunt, alii qui tunc cum oppidanis contribuebant, nimirum 27 familiae ad sua antecedentia sequentia deserta se collocarunt sibi que domus extruxerunt et ibi praestanda praestare volunt: Maly (Mali) Marianczesz Velischkovez, Tyboriancze, Vinogradez et Strugazov.

Item pro educillo a parte 100 fl. inspectioni Essekinum annuatim persolverunt.

Conscriptio pagi Marianczesz.

Nomina incolarum: Peter Marianczesz, Thomas Marianczesz, Jurko Tomischel, Miok Matakovicz, Perok Maly, Gregosch Matanko, Matko Tomischin, Jurko Perekov, Mioz Bioklie.

Summa: Sessiones 4, equi 2, boves 18, iuveni 12, vaccae 17, vituli 24, majales 38, vineae fossores 2, jugera tritici siliginis 34, kukuruz 6 $\frac{1}{2}$, hordei 7 $\frac{1}{2}$, prata falcatores 43.

1. Pagus Maly Marianczesz inter paludes penes fluviolum Vucziza situatus, distat ab arce et oppido Valpo dimidium horae meridiem versus, limites eius sunt pagus Ivanovze meridiem Czakanze occidentem, Karaschiza et desertum praedium Metlincze septentrionem, Ladomirovcze orientem versus, terrarum spatium in longitudine, incipiendo a Ladimirovez usq. Czakanze media hora in latitudine, a Metlinze usque Ivanovze uno quadrante horae, terrarum arabilium 200 jugera, vineas cultas 2 fossores, foenilia falcabilia 43 falcatores, pascua in abundantia, arbores fructiferas in hortis, sylvas, glandinales, focales, et aedificiales 100 jugera habet.

2. Unum molendinum erat penes praefertum fluviolum Vucziza, quando Germani arcem Valpo expugnarunt, tunc illud molendinum combusserunt, potest autem in hocce loco extrui et usum fructum importare, incolae illud aedificare volunt, sub dominio turcico decem domus catholicae religionis ibidem erant, ecclesia catholica adhuc extat, quando Turcae Valpovenses expulsi fuissent, ab hoc tempore desertus mansit, incolae in oppido Valpo habitabant et cum oppidanis contribuebant, modo vero se iterum in suo pago collocarunt et suum contigens ipsimet solvere volunt.

3. De christiano domino terrestri nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Valpovensis Hadin Islan erat, cui decimam ab omni generis frumento, quotiescunque robotham demandavit, a 2 porcis 5 hungaricos et uno, quem mactarunt a parte 5 Hungaricos, in magnis festis agnellum, llos, placentam, Turcarum imperatori haraz Kanizam ab uno aratro rum 4 erant 8 fl annuatim persolverunt, de facto pagus iste regio-calis est.

4. Cum oppido Valpo secundum accordam, illos 1700 fl. tribus annis consequenter solvere juverunt.

Conscriptio pagi Velischkovaz.

Nomina incolarum: Ivan Varga, Ivan Zetova, Ivan I Balintitsch, Peros Jagoditsch, Golos Gokit, Juriza Jo Jakitsch, Nikola Kokitsch.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres 2, equi 2, hinnuli 2, boves 15, vaccae 15, vituli 11, oves et caprae 1, majales 45, jugera trit. silig. 33, kukuriz $2\frac{1}{2}$, prata falcatores 27.

Pagus Velischkovaz in planitie penes sylvas situatus distat ab arce et oppido tribus quadrantibus horae orientem, a Karaschiza ad unam explosionem sclopeti septentrionem versus; limites eius sunt terrae oppidi Valpa, Maly Marianchez et Gad, ab hoc tempore desertus mansit, dum turcius exercitus apud Harsan profligatus fuisset, incolae hinc inde dispersi, ultimam in oppido Valpo habitabant, et cum illis tributum praestabant duobus annis in deserto suo Velischkovaz domus aedificare et se collocare inceperant; terrarum arabilium 300 jugera, foenilia falcabilia falcata pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, sylvas glandicales, ac aedificiales 25 jugera habent, sub dominio turcico 12 domus cal religionis erant, nunc in 9 domibus eiusdem religionis existent, de terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus illorum Turca Valp Ameth Spay erat, cui decimam ab omni generis frumento, labor gratuitos pro aratura, falcatura, messe et vectura lignorum, a duo 2 Hungaricos et a quovis quem mactarunt a parte 5 Hungaricos, grege agnellum vel capreolam, Turcarum imperatori Harass a qualibet 3 florenos persolvere debebant; de cetero pagus iste regio-fiscalis.

NB. Cum oppido Valpo secundum accordam illos 1700 fl. tribu consequenter persolvere juverunt.

Conscriptio pagi Tyborianse.

Nomina incolarum: Matto Sueziz, Marco Galiczin, Vidak Jugo, Jugo, Thomas Mihal.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{2}$, fratres uxorati 1, filii uxorati 1, equi 3, boves 10, juveni 6, vaccae 7, vituli 8, majales 36; jugera insei tritici siliginis 24, hordei avenae 4; pratorum falcatores 10.

Pagus Tyborianse in planitie situatus distat ab arce et oppido quadrantibus horae, orientem a fluviolo Karaschiza ad unam explosionem sclopi, septentrionem versus limites eius sunt terrae oppidi Valpa Velischkovaz et Vinogradez. terrarum arabilium 250 jugera, prata falcabilia falcata pascua pulchra in abundantia, sylvas glandicales, focales et aedificiales 25 jugera et in hortis arbores fructiferas habet. Dum Turcius exercitus apud Harsan a Germanis profligatus fuisset, incolae hinc inde ultimam in oppido Valpo habitabant, et onera cum solutione a commissionis Caraffaianae supportabant. Anno 1699 inceperunt se in suo Tyborianze collocare, sub dominio turcico 8 domus religionis licae ibidem erant, defacto eiusdem religionis in 5 domibus existent, domino terrestri christiano nemo informationem dare potest, ultimus illorum Turca Valpovensis Hassan Spay erat, huic decimam ab omni generis frumento, a 2 porcis 5 hungaricos Robotham, seu labores c

cunq̄ue demandavit, praestare, Turcarum imperatori harasz Kaniszam a quovis aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant; pagus hic de facto regio fiscalis est. Cum oppido Valpo juxta accordam illos 1700 fl. tribus annis consequenter persolvere juverunt.

Conscriptio pagi Vinogradez.

Nomina hospitem seu incolarum: Galoss Jacob, Peter Winogradez.

Summa: Sessiones 1½, fratres uxorati 1, equi 1, hinuli 1, boves 4 juveni 3, vaccae 3, vituli 2, majales 12, alvearia 2, vineae fossores ½; jugera inseminata: tritici siliginis 7, hordei avenae 2, kukur. 1½; prator. falcatores 13.

Pagus Vinogradez in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo dimidium horae, orientem a Karaschiza uno quadrante horae, septentrionem versus limites eius sunt terrae oppidi Valpo, Tyborianze et Strugazova. Dum Turcae penes Harsan profligati fuissent, incolae hinc inde dispersi, tandem in oppido Valpo habitabant et accorda commissionis Caraffianae oppidanos persolvere juverant anno 1699 se in deserto suo collocarunt, sub dominio turcico in 5 domibus catholicae religionis erant, de facto hi duo eiusdem religionis in una domo habitant, terrarum arabilium 25 jugera, vineas ½ fossorem, prata 13 falcatores, pascua in abundantia et pomarium pulchrum habent, quis nam dominus terrestris christianus fuisset ignorant. Ultimus dominus huius loci Turca Valpoviensis, spay Caralia erat, huic decimam ab omni generis fromento laboresque gratuitos quotiescunq̄ue demandavit, et a 2 porcis 5 Hungaricos. Turcarum imperatori harasz a quolibet aratro 8 fl. Kaniszam persolvebant, de facto autem pagus hic regio fiscalis est. Cum oppido Valpo juxta accordam Caraffianam summam 1700 fl. tribus annis consequenter persolvere juvabant.

Conscriptio pagi Strugaczovo.

Nomina incolarum seu habitatorum: Janko Semigia, Marco Stogazoviz.

Summa: Sessiones 1, equi 1, hinuli 1, boves 2, juveni 4, vaccae 4, vituli 3, majales 11; jugera inseminata: tritici siliginis 7, hordei avenae 1; pratorum falcatores 7.

Pagus iste in planitie penes Vucziza situatus distat ab arce et oppido Valpo uno quadrante horae orientem versus. Limites eius sunt terrae pagi Vinogradez, Jesenkovze, Velischovze et Boczonovcze, terrarum arabilium 150 jugera, prata 1 falcatores, pascua bona in abundantia, arbores in hortis fructiferas, sylvas glandinales, focales ac aedificales 50 jugera habet, dum Turcicus exercitus prope Harsan profligatus fuisset, desertus mansit, incolae in oppido Valpo habitabant, nunc in deserto suo aedificare et se collocare volunt, de christiano domino terrestri nemo quidquam revelare scit, ultimus dominus Turca Aslam beg Jakovarini habitans erat. Huic decimas a fromento omnis generis, labores gratuitos cum aratro, vectura, falcatura, messe ragere, a 2 porcis 5 hungaricos, Turcarum imperatori harass, a quolibet aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant. De caetero pagus iste regio calis est. Sub dominio Turcico catholici in 9 domibus, nunc in 2 eiusdem religionis habitant. Cum oppido Valpo juxta accordam Caraffianam 1700 fl. tribus annis persolvere consequenter juvabant.

Conscriptio pagi Schak.

Nomina habitatorum: Miyo Dugallia, Andria Ivanovicz, Thomas Tscholak, Bosza Blassovsin, Ilia Gojovicz, Thoma Scharz, Nicola Pessisch, Marco Illicz, Peter Obratovicz est inquilinus, Matto Schimonovicz, Lucca Tschapovicz.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{4}$, inquilini 2, fratres uxorati 2, equi 2, hinuli 1, boves 11, juvenci 8, vaccae 13, vituli 14, majales 6, oves caprae agneli 14; jugera inseminata: tritici siliginis $16\frac{1}{2}$, kukuruz 12; prat. falcat. 18.

Pagus Schak penes Karaschizam inter sylvas situatus distat ab arce et oppido Valpo tribus quadrantibus horae occidentem, a pago Petroviz una hora orientem versus, alias in hoc loco pagus numquam stetit, sed territorium et prata ad desertum Mezinzi spectat, quaedam antiqua ecclesia penes Karaschiza Schak nuncupata extat, inde sibi nominantur, jam sunt 6 anni a quo ex Bosnia venerunt sibi quod sunt catholicae religionis, tam diu a quo se collectori contribuerunt, verum loco tributi provisori Valpov rarunt vice inspectori Gerold et controlori Virgulta, pro Essekinum vexerunt nec non ligna Caesarca secuerunt quam acceperunt, decimam vero in natura quovis anno 1699 24 fl. 31 d. Hungaricales solverunt, de cetero pagus est. — Pagus iste 6 annis inhabitatus tributum im solvit, solummodo labores gratuitos ac decimas praestant 7 familiae ob nimios labores in districtum Jakovar se

Conscriptio pagi Nard.

Nomina habitatorum: Iviza, Peter Bugsaniz, Mist Obravitsch, Matto Bunivez, Peter Jugiz, Blass Mihokc Nicolaus Malij, Stipan Panduriz, Blass Markovschin.

Summa: sessiones $3\frac{1}{4}$, fratres uxorati 1, equi 2, juvenci 7, vaccae 19, vituli 15, majales 36, oves, caprae fossores $6\frac{1}{4}$; jugera inseminata: tritici, siliginis $32\frac{1}{2}$, kukuruz 3; pratorum falcatores 36.

1. Pagus Nard in rippa Dravi situatus distat Essekin ab arce et oppido Valpo 1 hora occidentem versus, tri mansit et jam quindecim annis inhabitatus est. Sub domus catholicae religionis erant, nunc in 11 domibus habitant. Limites eius sunt desertum Midlak, Meczinze

2. Piscationes habent in Dravo ac in paludibus Midl Bara, Obrizka Bara quantum de piscibus vendunt, med inspectori Gerold jam 3 annis consequenter solvunt, t habent 130 jugera, vineas cultas $6\frac{1}{4}$ fossores, prata 36 penes paludes et Dravum sufficientia in deserto Midl arant, de domino terrestri christiano nemo informatione timus dominus huius pagi Turca Ibrahim aga Essekienai frumento omnis generis (vineae tunc nullae erant), roboti jussit, a. 2 porcis 5 hungaricos praestare, Turcarum imp ab unoquoque aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam Caraffianam debebant solvere annuatim 75 fl.

Pro primo anno solverunt	75 fl.
„ secundo	40 fl.
„ tertio	40 fl.
„ quarto	40 fl.

Quod illos 75 secundam accordam solvere non potuerint, allegant, quod 4 familiae domus suas ibidem deseruerint et se alio contulerint.

Conscriptio pagi Zagaize.

Nomina incolarum: Wuk Jovitziz, Jura Kosdomir, Zaneta Maslovare, Bistovoj Nenedicz, Mitter Maximovicz, Jovan Nenedicz, Gruiza Radoiza.

Summa: sessiones $\frac{7}{8}$, juvenci 5, vaccae 8, vituli 7, majales 3, alvearia 1; jugera inseminata: tritici siliginis $4\frac{3}{4}$, kukuruzi 4; pratorum falcatores $3\frac{1}{2}$.

Pagus Zagaize penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo una hora orientem et ad unam explosionem sclopi a Dravo septentrionem versus, incolae graeci ritus ez Bosnia huc advenerunt, dum commissio Caraffiana prima vice in Valpo fuisset, tunc antenominati inhabitatores in 4 de facto in 7 domibus eiusdem religionis habitant, a quo in hoc pago collocati pro portionibus nihil solverunt, solummodo praecedenti provisorio Valpoviensi Juriza in suo horto et campis manuales labores praestabant et aliquoties in anno ligna caesarea Essekinum in navibus vexerunt. Limites huius loci sunt terrae Valpovienses et Hllaschize, sub dominio turcico locus iste desertus erat, moderni incolae de domino terrestri christiano nihil sciunt, de caetero pagus hic modo regio-fiscalis est. Terras arabiles 100 jugera, foenilia falcabilia $3\frac{1}{2}$ falcatores, pascua pro necessitate habet.

Conscriptio pagi Janoschinzy.

Nomina habitatorum: Milinko Gosdin, Jurko Milete, Radonia Vuk, Barthol Babogredez, Illia Radovan.

Summa: sessiones 1, filii uxorati 1, fratres uxorati 2, boves 7, juvenci 1, vaccae 6, vituli 8, oves, caprae, agnelli 16, majales 26; jugera inseminata: tritici, siliginis $10\frac{1}{2}$, kukuruzi 4.

Pagus Janoschinzy penes Dravum inter arbusta et rubeta situatus distat ab arce et oppido Valpo dimidium horrae orientem et medio quadrante horrae a Karaschiza meridiem versus, sex anni sunt a quo ex Bosnia venerunt et in hoc deserto se collocarunt, quando turcicus exercitus Viennam ivisset, inhabitatores dissipati, nec unicus amplius vivit. Limites cum terris Valpo, Zagaize et Tyboriancze, terrarum arabilium 120 jugera, prata 4 falcatores, pascua pro necessitate, sylvas nullas habet, 6 annis hic habitant et pro portionibus nihil solverunt, in autumno Essekinum ligna caesarea in Dravo vexerunt, in aestate vero provisorio Valpoviensi in horto et agris manuales labores, quotiescunque demandavit, praestare debebant. Septem familiae illinc abiverunt, de facto in 5 domibus Graeci ritus habitant. De domino terrestri christiano, aut qui ultimus dominus Turca fuisset nihil sciunt referre, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Pagus iste de facto imperatori pro contributione multo minus pro censu quidquam solvit.

Conscriptio pagi Staklinez.

Nomina habitatorum: Filak Ivankovaz, Pavo Ivankovaz, Ballass Jan-kovicz, Matto Goraniez, Martin Retkovaz, Luk(a) Ivankovaz, Mihal Odluzax.

Summa: sessiones 2, equi 4, boves 9, juvenci 3, vaccae 10, vituli 11, o caprae, agnelli 7, majales 27, alvearia 2; jugera inseminata: tritici, t ginis 14, hordei avenae 2, kukuruzi $\frac{1}{2}$.

Pagus Staklinez in ripa Dravi inter rubeta situatus distat ab arce oppido Valpo duabus horis orientem versus, metales eius sunt cum p Czernikovece meridiem et Varos occidentem versus, in hortis arbores fr tiferas, terrarum arabilium 100 jugera, foenilia falcabilia nulla, pascua aut penes Dravum bona, rubeta et arbusta 15 jugera, piscationes in Dr possent institui, si in pago hoc retia haberent, de facto incolae i piscantur, a memoria hominum hic pagus nunquam inhabitatus erat. I derni inhabitatores catholicae religionis a Savo ante 10 annos advener et se in hoc deserto collocarunt. De domino christiano nihil sciunt, dominio turcico desertum fuit.

Pagus iste juxta accordam commissionis Caeraffianae quovis anno 36 solvere tenebatur et ita tribus annis 90 à conto quarti anni 10 flore persolverunt.

Conscriptio pagi Podgaicze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Luccas Schimeniz, Peter Milako Ivaniz Perokoviz, Peter Petroviz, Juro Petrovaz, Pavel Dolancziz, Andr Bogdaniz, Juriza Dolaczi, Maria defuncti Petri uxor.

Summa: Sessiones $2\frac{2}{8}$, equi 4, hinuli 1, boves 11, juvenci 5, vac 12, vituli 14, majales 26, alvearia 2; jugera inseminata: tritici siligi 19, hordei avenae 2, kukuruzi $1\frac{1}{2}$; pratorum falcatores 16.

Pagus Podgaicze inter sylvas prope Dravum situatus distat ab arce oppido Valpo $2\frac{1}{2}$ hora orientem versus et uno quadrante horae a Va ad occidentem, quando turcius exercitus se Viennam moverat, deser mansit, incolae aliqui mortui, qui remanserunt in pago Varos habitabant secundum accordam Caraffianam persolvere juvebant, etiam in defal tionem quarti anni cum pago Varos aliquid solverunt, sub dominio ture 8 domus calvinae religionis erant de facto in 9 domibus calvini et cat lici habitant. Metales eius sunt terrae pagi Varos sancti Georgij meridi et Staklinez septentrionem versus, terrarum arabilium 100 jugera, foen falcabilia 16 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales, focales aedificales 50 jugera habet. Piscationes in Dravo institui possent, inha tatores retia non habent, in palude huius pagi Legenska Bara piscari i possunt, mollendinum nullum. De domino terrestri Christiano nullus qu quam scit, ultimus dominus Turca Hassan Bassa erat et Jakovarini ha tabat, cui decimam a fromento, a 2 porcis 2 hungaricos, labores grata quoties demandavit praestare. Turcarum imperatori autem harasz Kanisz a qualibet domo 3 fl. annuatim persolvere debebant, alias locus iste r fiscalis est.

Pagus iste secundum accordam commissionis Caraffianae cum pago V sancti Georgii tribus annis persolvere juvabant.

Conscriptio pagi Varos sancti Georgy.

Nomina incolarum seu hospitem: Ivan Popoviez, Andreas Balokovicz, Ivok Habianov, Thomass Jakoviz, Peter Strizkovix, Jurko Binoviz, Jurko Torit, Pein Ivan, Pein Gregor, Peter Balokovicz, Ivan Brussoviz, Andrass Strizkoviz.

Summa: Sessiones 5, fratres uxorati 1, equi 7, hinuli 2, boves 21, juveni 10, vaccae 17, vituli 18, majales 19, alvearia 7; jugera inseminata: tritici siliginis 34, hordei avenae 5 $\frac{1}{2}$, kukuruzi 7 $\frac{1}{2}$; pratorum falcatores 20.

Pagus Varos sancti Georgij in planitie 600 passibus a Dravo ad septentrionem situatus, distat ab arce et oppido Valpo 5 horis orientem et una hora Miholzino occidentem versus. Limites huius pagi sunt terrae Bodgaiz orientem, Veselovcze meridiem, Rakitoveze, Moroslavcze et Miholzinum occidentem versus, antiquitus locus iste vocabatur Czakovaz et ante 50 annos incolae in 2 domibus existebant. De facto pagus Varos sancti Georgij ideo vocatur quoniam tempore antiquorum Hungarorum prope civitas sancti Gaorgij erat, et rudera cuiusdam monasterii extant, sub dominio turcico in ecclesia sancti Georgij calvini, in hoc deserto monasterio catholici sacra exercebant, modo vero parochus Miholzensis franciscanus templum sancti Georgi pro catholicis accepit, et intus sacra celebrat; terrarum arabilium 250 jugera, prata 20 falcatores, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera; molendinum 1 in Dravo Miholzinum pertinens, piscationes in Dravo, pascua etiam pulchra habent, palus Wolowo ad hunc pagum pertinet, sed intus propter lutum non piscantur, retia non habent. Sub dominio turcico prope templi sancti Georgii trajectum solummodo pro hominibus peditibus trans Dravum et ab uno homine 1 hungaricum solvebant. Dum turcicus exercitus Viennam tendisset, desolati et plerumpue fame mortui sunt, ultimatim in palude Swati Jursky Ritt 6 annis habitabant, a quator annis autem in moderno loco domus aedificarunt, in 6 domibus calvini et in 6 catholici habitant. De domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus Turca Valpoviensis Zerny Caraliz erat, decimam a frumento et a 2 porcis 5 hungaricos, robotham pro necessitate praestabant. Turcarum imperatori harasz Kanizam ab uno aratro (quorum 4 erant) 8 florenos annuatim persolvere tenebantur.

Alias pagus Varos sancti Georgij cum modernis incolis pagi Podgaicze qui cum illis habitabant secundum accordam Caraffianam annuatim 150 fl. solvebant. Primo anno solverunt 112 fl. 30 d. et pro sectione lignorum 34 fl. 30 d. inspectio illis condescendit. Pro secundo anno quoque 112 fl. 30 d. solverunt et 34 fl. 30 pro lignis pro aedificio domus, ubi princeps de Lichtenstein habitabat vexerunt, defalcari debent pro tertio anno in paratis 110 for. solverunt a vectura et a sectione lignorum, praetendunt 40 fl. in defalcationem, quarti anni actu solverunt 75 fl.

Conscriptio oppidi Miholzensis.

Nomina incolarum seu habitatorum: Miat Brusit, Peter Zulik, Juriza linek, Thomas Strizkoviz, Jurko Chorwat, Petar Andraschiz, Ivan Matviev, Ivan Golin, Petar Merkonizet, Jantschika Lukosche, Thomas Lizza, Pavel Starzovicz, Andrass Mattassiz, Jurko Kovaczovicz, Andrass Janvitz, Peter Stari Biro, Peter Balinez, Jurko Lissize, Andrass Maistr,

as Kolinez, Jurka Brussiz, Pavo Golin, Jurko
 , Peter Steklenez, Martin Dudasch, Ivan Jur
 Debeliz, Mihal Janisch Farkaschoviz, Jura
 viz, Jura Chorvat, Pavel Bekschin, Mato Var
 Katina, Peter Mrkonja, Anna Marianez, Mar
 viz, Andrass Jelenicz, Matto Torianecz, Peter
 Andrass Atvalia, Jurka Forgatschova, Palko T
 estriz, Thomas Madereziz, Miok Keheivolovi
 Miha, Mihal Schivko, Fabian Peczalin, Jurk
 at.

ima summarum: Sessiones $21\frac{7}{8}$, inquilini 2, fr
 nuli 9, boves 78, juvenci 28, vaccae 86, vitul
 ajales 257, vineae fossores 4; jugera inseminata
 avenae $44\frac{1}{2}$, kukuruzi 39; pratorum falcatore
 idum Miholiz penes Dravum in planitie situati
 Valpo tribus miliaribus germanicis orientem
 Turcae in viginti et catholici in quattor domi
 a Germanis expulsi sunt, de facto inhabitati
 se collocarunt et jam tredecim annis in 51 do
 ecclesia ad sanctum Michaellem dicitur ab anti
 recta, muri ac turris alta, fossa circumdata ex
 sci ordinis sacra administrat. In hac ecclesi
 Miholiz nuncupatus, alias circa domus arbore
 antur. Incolae in circum jacentibus desertis Pa
 zzy terras arant, falcant.

limes huius oppidi sunt deserti Pischtan septent
 m, Moroslavczy meridiem, Jurjanze occidente
 n in circuitu a Dravo usque ad Dravum un
 it, attamen ultra 200 jugera agrorum, quos Ti
 lia — — falcatores, pascua bona, vineas noviter

iscationes sunt in Dravo et in palude, quando
 Ritt.

rajectus trans Dravum datur et Paliba Skela ve
 pro aedificio ecclesiae Miholcensis unius an
 t, jam autem unus annus elapsus est et p
 proventus trahit ab uno onerato curru cum 4
 o homine 1 cruce, ab equo cum homine 3 cru
 turcico Miholcenses Turcae hunc trajectum
 . De facto oppidum hoc regio-fiscale est.

solendinum in Dravo extitit.

facellum nullum, educillum communitas tenet,
 aperitur. Secundum accordam commissionis C
 im una cum accisis 750 fl. solvere, sicuti etiam t
 u inspectio illis hoc contingens pro sectione li
 e contulerunt aut mortui sunt bonificavit. In
 20 fl. persolverunt.

Conscriptio pagi Moroslavze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Thomas Gregorovicz, Peter Peyvitsch, Thomas Benitsch, Stanko Pavoschiz, Ivan Islatine, Stanko Ivanisch, Blass Markovicz, Andrass Raizovicz, Mihal Farkaschovez, Mate Kovaczoviz.

Summa: Sessiones $2\frac{3}{4}$, equi 7, hinuli 1, boves 10, iuveni 4, vaccae 12, vituli 6, majales 34, alvearia 12, jug. ins. trit. siliginis 28, jug. ins. hordei avenae $3\frac{1}{2}$, kukuruz 5, prata falcatores 17.

Pagus Moroslavze in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem, Miholzino dimidium horae septentrionem, media hora a Karaschiza meridiem versus, terrarum arabilium 250 jugera, prata 11 falcatores, pascua sufficientia, sylvas focales et aedificiales 25 jugera. Sub dominio turcico 15 domus calviniae religionis erant, de facto in 10 domibus catholici existunt. Metales eius sunt terrae Miholz, Pischtin, Jahnize septentrionem, Varos orientem, Rakitoviz meridiem, desertum Fargascho occidentem versus, dum Turcae penes Viennam profligati sunt, incolae hinc inde dissipati, ante 8 annos rediverunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Verovitzensis Mustaffa Aga erat, cui decimam a frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, labores pro aratura, falcatura et messe praestabant. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est. Secundum accordam commissionis Caraffianae 30 fl. annuatim persolvere tenebantur, sed tantum 20 fl. 30 cru. paratae pecuniae solverunt 7 fl. 30 cru. a sectione et vectura lignorum Essekinum inspectioni defalcarunt.

Conscriptio pagi Vesselovcze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Peter Matok, Juro Pissaloviz, Bocza Staraz, Andrass Pissaliz.

Summa: Sessiones 1, boves 5, iuveni 3, vaccae 6, vituli 6, majales 8, alvearia 2, jug. ins. trit. siliginis 8, jug. ins. hordei avenae 3, kukuruz $\frac{1}{2}$, prata falcatores 9.

Pagus Weselowcze penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem et una hora Miholzino septentrionem versus. Limites eius sunt terrae Varos ad septentrionem, Boczkovzey orientem, Rakitovcze meridiem. Terrarum arabilium 100 jugera, prata 9 falcatores, pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera habet. Dum turcicus exercitus se Viennam movisset desertus mansit, tunc una domus catholicae religionis erat, modo in 4 domibus catholici a tribus annis se collocarunt. De domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Mustaffa spaia Orhovicensis fuit. Decimam a frumento et a 2 porcis 5 hungaricos, labores quovis anno tribus diebus, Turcarum imperatori harass Kanischam 2 fl. et bis in anno persolvere debebant. Caeterum hic pagus regio-fiscalis est.

Hic pagus imperatori adhuc nihil solvit, solummodo decimam praestitit, ligna caesarea Essekinum 3 vicibus in anno in Dravo vexerunt.

Conscriptio pagi Rakitovicze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jurko Gregorovicz, Nikola Joviczic, Andrass Starczoviz, Peter Ivan, Zivko Adamovsin, Thomass Schimeniz,

Strizko Vidak, Peter Jovicz, Nikola Miloschoviz, Peter M Schigmonovicz, Ivok Matkovicz.

Summa: Sessiones $4\frac{3}{4}$, fratres 4, equi 7, hinuli 5, boves vaccae 17, vituli 17, oves caprae agnelli 9, majales 65, inseminata trit. siliginis 47, hordei avenae $11\frac{1}{2}$, kukuruz 10, pratorum falcatores 44.

Pagus Rakitovicze penes Karaschiza situatus distat ab arce et Valpo 4 horis orientem, Miholzino una hora septentrionem versus. eius sunt per Karaschiza quidam antiquus pons turcicus czupria patus ad orientem, et terra varos quae vocatur Topolska et des nevez Duga media Moroslavez septentrionem, desertum Fargaschov lische, Boezkoveze occidentem, dum turcicus exercitus Viennam se in desertus mansit. Incolae quidam ad Savum alii in Croatiam se rece ante 5 annos de novo collocati, sub dominio turcico in 15 domib tholici existebant, de facto in 12 domibus eiusdem religionis repe Terrarum arabilium 500, incultarum 400 jugera, prata 44 falcatores, in abundantia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 100 jugera, pulchros cum arboribus fructiferis habet. De domino terrestri ch nihil revelare sciunt, ultimus dominus turca Valpovenss Aslam B erat, cui decimam ab omnis generis frumento, a 2 porcis 5 hun robotham 3 diebus a quavis domo annuatim praestabant: Turcarun ratori harasz Kanischam ab uno aratro 6 et 8 fl. persolvere de De caetero locus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae annuatim 50 pe tenebantur etiam pro tribus annis in paratis 150 fl. et in defalca quarti anni 22 fl. 30 cru. persolverunt. Quamquam Caesarea ligni alii pagi secuerunt, ad Dravum et inde Essekinum vexerint, attame nihil bonificatum aut solutum est.

Conscriptio pagi Poritsche.

Nomina incolarum seu habitatorum: Matto Prussicz, Juriza Mili Mattinsin, Lucas Ivankusin, Matto Stephanusin, Peter Kovacz, Ivanusin.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{4}$, boves 11, juvenci 7, vaccae 12, vituli 1 jales 12, alvearia 2; jugera inseminata: tritici siliginis 19, hordei av kukuruz 7; prata falcatores 20.

Pagus Poritsche in rippa Karaschizae inter sylvas situatus distat et oppido Valpo 4 horis orientem versus. Metales illius sunt ter Golineze, Radikoveze ad occidentem, desertum Bratuschovze meridie rarum arabilium 200 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia, glandinales, focales et aedificiales 50 jugera habet. Dum turcicus ex Viennam ivisset desertus mansit. Sub dominio turcico in 10 domibus licae religionis existebant, ante 7 annos denno domus extruxerunt catholici habitant. De domino terrestri christiano nihil sciunt, ultir minus Turca Jakovariensis Hassam beg erat, cui decimam ab omni fr a 2 porcis 5 hungaricos, labores paucos praestabant. Turcarum imj harasz Kanischam ab uno aratro 6 fl. ultimo etiam 8 fl. annuati solvere debebant. De reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae 45 fl. annuatim persolvere tenebantur, pro 3 annis in paratis 135 fl. In defalcationem quarti anni 29 fl. solverunt, alias etiam ligna caesarea secuerunt ad ripam Dravicam, suis jumentis tandem in Dravo Essekinum vexerunt et a parte magnas trabes pro aedificio secuerunt et vexerunt, inde nullam solutionem acceperunt.

Conscriptio pagi Giurgancze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Vidak Tonczoviz, Mattusch Selasch, Miokovluga Petraschin, Durok Salasch, Gregor Perokusin, Jurina Brlobaschez, Gergo Strarizoviz, Bartol Sossovaz.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{2}$, inquilini 2, fratres uxorati 2, equi 2, boves 12, juvenci 4, vaccae 7, vituli 6, majales 17, alvearia 4; jugera inseminata: tritici siliginis 32, hordei avenae 1, kukuruz 4; prata falcatores 9.

Pagus Giurgancze penes Dravum inter sylvas situatus distat ab arce et oppido Valpo 6 horis orientem, Miholzino media hora quoque orientem versus, limites eius sunt terrae oppidi Miholz orientem et pagi Vilovo et Kopanicze occidentem versus; dum exercitus turcicus Viennam se movisset, homines dissipati et mortui, solummodo unus de illis restat, sub dominio turcico in 8 domibus catholici existebant, ante quatuor annos ex variis locis se collocarunt et in 8 domibus catholicae religionis habitant. Terrarum arabilium 150 et a 20 annis incultarum 100 jugera, prata 9 falcatores, pascua in abundantia, in hortis arbores fructiferas, piscationes in Dravo, sylvas glandinales, focales et aedificiales 200 jugera habet, de domino terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus Turca Valpoviensis Hussan Spay erat, cui decimam ab omni frumento, labores quoties demandavit praestare, Turcarum imperatori harasz Kanischam ab uno aratro 6 etiam 8 fl. annuatim solvere debebant. De facto pagus iste regio-fiscalis est.

De accorda commissionis Caraffianae nihil sciunt, sed Zemliak demandavit, ut in trajectu Miholzensi laborent, inde illis pro uno anno et a sectione lignorum 25 fl. defalcati sunt. Alias 1698 Zemliak solverunt 15 fl. Anno 1699 controlori 15 fl. Praecedenti provisorio Valpovensi sine quitantia 8 fl. Anno 1701 Stephano 8 fl.

Districtus pagi Kopanovcze.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jacob Mikovicz, Pavel Petrovicz, Mattiz Winczevicz, Lucas Martinovicz, Pero Czadoviczan, Grgo Pavlovicz, Blass Barakter, Marco Blassa Mikicz, Mihal Vinzeticz, Vidak Vinczeticz, Matto Vinczeticz.

Summa: Sessiones $5\frac{1}{4}$, equi 3, boves 26, juvenci 13, vaccae 20, vituli 21, majales 34, alvearia 14; jugera inseminata: tritici siliginis 37, hordei avenae $2\frac{1}{2}$, kukuruz $10\frac{1}{2}$, prata falcatores 42.

Pagus Kopanovcze inter paludes et sylvas prope Dravum situatus distat Miholzino 2 horis orientem et una hora Moslavina occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Giurancze ad orientem, Vilovo meridiem, Moslavina occidentem versus, dum Germani Essekinum expugnassent, incolae pagum hunc deseruerunt et se in Croatiam contulerunt, ante 1 annos denuo inhabitare incoeperant, sub dominio turcico 12 domus catholicae religionis existebant, de facto eiusdem religionis in 11 domibus habitant. Terrarum

, incultarum 150 jugera, prata 42 falcato-
nes in Dravo et paludibus Netecza et Baric
et aedificiales 200 jugera habet. De domi-
s nihil dicere sciunt, ultimus dominus Tu-
, cui decimam ab omni frumento et a 2 po-
io 10 hungaricos, labores quidem paucos pra-
rass Kanischam a qualibet domo persolvere
rio-fiscalis est.

accordam commissionis Caraffianae 130 fl.
imo anno 97 fl. 30 cru. in paratis solverunt
norum 32 fl. 30 cru. defalcati.

o anno 25 fl. in paratis deposuerunt, pro se
fl defalcati sunt, pro tertio anno in simili.

2 annis 130 fl. persolvere non potuerunt
iam se contulissent.

Conscriptio pagi Vilovo.

olarum seu habitatorum: Blass Vilovaz, J-
vicz, Vidak Ivanusin, Bartha Sudaroviz, I-
isin, Matto Perosicz, Schimo Kovacziz, Mato
Debelicz, Nicola Kosinicz, Martin Janicz, I-
arco Brussoviz, Ivan Stephanusin.

ssiones 6, fratres 2, equi 5, hinuli 2, bove-
tuli 47, majales 83, alvearia 31; jugera in
hordei avenae 8, kukuriz 5½; prata falcato-
ro inter sylvas et in planitie situatus distat

et 1½ hora Moslavina occidentem, med-
versus, limites eius sunt terrae pagi Giuri
lesertum Dolinovcze, Kopanovcze occidentem
expugnandum Essekinum se movisset, incc-
quinque annos ex variis locis moderni inhab-
ureico 12 domus catholicae religionis existel-
em religionis habitant, templum magnum
xstructum et sancto Andreae dedicatum,
ae nobilitaris, in qua antiqui Hungari ante

Terrarum arabilium 150, incultarum 100
cua in abundantia, in hortis arbores fructife-
s et aedificiales 50 jugera habet, de domino t-
timus dominus Turca Valpoviensis Cara sain
ento et a quovis porco 3 hungaricos, labor-
tribus diebus arare, inseminare, tandem me-
iere, foenilia falcare, Turcarum imperatori l-
ro 8 fl. annuatim persolvere debebant, de ca-
est.

accordam commissionis Caraffianae annuatim
r, et iam 3 annis et pro quovis 45 fl. in pai-
a vectura lignorum quovis anno inspectio 2
quarti anni 38 fl. persolverunt.

Consriptio pagi Kapelna.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jovan Radoschoviz, Milosch Radianoviz, Peter Mikoliz, Stephan Illiz, Ugrin Jovanovicz, Thodor Radoschoviz, Gabrila Radonisch, Milovan Wukovicz, Radosch Wuleticz, Milovoy Cetkovicz, Wuk Czivkovicz, Puttnik Ostoy, Pantelie Wukomanovicz, Panno Stoyczovicz, Nikola Dianovicz, Nikovoy Mislinovicz, Simo Czivkovicz, Radossa Zavicz, Jovan Stanko, Savo Jovanovicz, Vuin Illia, Stanissa Jovan, Zvio Trivanovicz, Milko Joko, Savo Radoiza, Vuk Mrkovicz, Radossa Janko, Miliz Jovitschiz, Milosch Wukovicz, Milinko Zvinsin.

Summa: Sessiones $10\frac{3}{8}$, inquilin 1, fratres 7, equi 14, hinuli 6, boves 51, iuveni 28, vaccae 52, vituli 51, oves 10, majales 89, jug. insem. tritici siliginis 54, hordei avenae $11\frac{1}{2}$, kukuruz $30\frac{1}{9}$, prata falcatores 98.

Pagus Kapelna in ripa Karaschiza inter sylvas in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 5 horis meridiem, Miholzino 1 hora septentrionem, Mosslavina $1\frac{1}{2}$ hora occidentem versus, limites huius pagi sunt terrae pagi Kuczancze meridiem, desertum Stredancze occidentem et Karaschiza septentrionem versus, terrarum arabilium 300, inarabilium 400 jugera, prata 98 falcatores, pascua in abundantia, in hortis arbores fructiferas, sylvas focales et aedificiales Begova horra extendunt se usque Jakovarinum et Orahoviza, ad hunc pagum circiter 2000 jugerum pertinent. Dum caesareus exercitus Werovitizam expugnasset, incolae hunc pagum deseruerunt et se in Croatiam contulerunt, ante 9 annos denuo collocati, sub dominio Turcico 36 domus graeci ritus existebant, de facto in 27 domibus eiusdem religionis habitant, de domino terrestri christiano nemo quidquam audivit, ultimus dominus Turca Jakovariensis Memi beg erat decimam ipsi non dederunt, sed a sessione 2 fl. persolverunt, robotham numquam peregerunt. Turcarum imperatori harras Kanischam ab uno aratro 10 fl. annuatim persolvere debebant, de caetero pagus iste regiofiscalis est.

Secundum accordam cominisionis Caraffianae 150 fl. annuatim persolvere tenebantur. Pro primo anno 150 fl. persolverunt, praeterea ligna caesarea secuerunt usque ad Karaschiza etiam in curribus Essekinum vexerunt, inde nihil ipsis bonificatum.

Pro secundo anno 120 fl. in paratis deposuerunt, pro sectione lignorum inspectio 30 fl. bonificavit et hos 150 fl. complevit.

Pro tertio anno 125 in paratis et 25 fl. loco vecturae lognorum praestiterunt.

In defalcationem quarti anni ab ipsis Stephanus Sirgl 68 fl. accepit et quitantiam dedit, praecedens provisor Juriza 12 fl. exegit, quitantiam non dedit.

Consriptio pagi Goliency.

Nomina incolarum seu habitatorum; Branko Boranicz, Peter Czuturczia, Grgo Pankovicz, Janko Alexicz, Andrea Bussaczicz, Andrea Davinicz, Prano Czuturczia.

Summa: Sessiones $1\frac{5}{8}$, fratres 2, equi 2, hinuli 1, boves 8, iuveni 2, vaccae 10, vituli 12, majales 13, alvearia 6; jugera inseminata: tritici siliginis 14, hordei avenae $1\frac{1}{2}$, kukuruz $6\frac{1}{2}$; prata falcatores 10, oves caprae agneli 6.

ieneczy inter sylvas prope Karaschiza situat
 alpo 3 $\frac{1}{2}$ horis orientem, Miholzino 1 $\frac{1}{2}$ hora septentrionem
 eius sunt terrae pagi Beniczaucze ad meridiem et Kapelna
 Karaschiza septentrionem, dum exercitus caesareus Essekinum
 incolae huius loci in Croatiam iverunt, tandem rediverunt et
 stunt. Moderni incolae a Savo et Moroviczino ante quinque
 runt, sub dominio Turcico in 10 domibus calvini erant, de
 mibus catholici habitant. De domino terrestri christiano nemo
 t, quisnam ultimus dominus Turca fuisset, moderni incolae
 niam ex antecedentibus inhabitatoribus nullus adsit, terrarum
 incultarum 70 jugera, prata 10 falcatores pascua sufficientia,
 pago Poricze quas jam annotavi habet, de reliquo pagus hic
 est. Molendinum unum in Karaschiza jam ante 3 annos ex
 ad Kuschanetz et Miholez pertinet.

ue annos se collocarunt, de facto nec portiones nec decimam
 lummodo servitia Haidonica in domo camerale Valpoviensi

Conscriptio pagi Kuczancze.

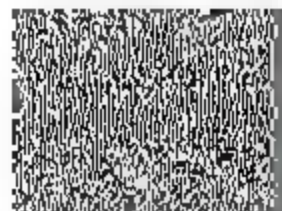
colarum seu habitatorum: Lassa Miliczovsin, Peter Illi
 icz, Mitter Markovicz, Vukovoy Stankovicz, Wukasin O
 nir Schugiez, Wukowan Jovanovicz, Mihal Jugovicz, Rad
 :ovan Dragovoliz, Wukoman Radmanoviz Milissa Novk
 z, Wukoman Wuiczinsin, Marco Savicz.

essiones 9 $\frac{1}{4}$, inquilinus 1, fratres 6, filii 4, equi 21, hiru
 reneci 15, vaccae 25, vituli 37, majales 113; jugera ins
 : 47, hordei avenae 14, kukuruz 11; prata falcatores 56

cziancze inter sylvas in planitie situatus distat ab arc
 4 horis orientem, 2 horis Orahoviza occidentem, dimid
 aschiza et 2 horis Miholzino septentrionem versus, me
 rrae pagi Kapelna ad septentrionem, Golincze, Benicza
 Schaptinovacz occidentem, dum turcicus exercitus Vien
 lae hunc pagum deseruent et se in Croatiam recepe
 s denno rediverunt, sub dominio turcico in 20 domibus gi
 nt, de facto in 16 domibus eiusdem religionis habitant,
 um 300, incultarum 400 jugera, prata 56 falcatores, pa
 vas glandinales focales et aedificiales Orahovizky Luk quan
 is sylvis ad hunc pagum pertinet, sunt ad minimum 1
 lomino terrestri christiano a suis parentibus et avis
 ltimus dominus Turca Valpoviensis Haslan beg erat, huic
 una domo 1 fl. solvebant, robothas numquam peraget
 ia haidonica praestare et persolvere debebant, alias pa
 alis est. Secundum accordam commissionis Caraffianae 21
 ebantur, ideoque tribus annis consequenter in paratis 63
 ionem quarti anni 105 fl. persolverunt.

Conscriptio pagi Tyvanovczy.

colarum sen habitatorum: Miat Selenicz, Lucass Grabu
 icz, Andrass Belanicz, Marco Ivanovicz, Miat Matusch
 ehusin.

Summa: Sessiones 3, fratres uxorati 2, equi 4, hinuli 3, boves 9, iuveni 8, vaccae 10, vituli 17, oves caprae agnelli 5, majales 20, jugera inseminata tritici siliginis 17, pratorum falcatores $32\frac{1}{2}$.

Pagus Tyvanoveczy inter sylvas penes Vucziza situatus distat ab arce et oppido Valpo 3 horis orientem, 2 horis Miholzino septentrionem versus. Limites eius sunt terrae pagi Beniczanczy ad occidentem, Laczize orientem, Slivoschevze septentrionem. Dum caesareus exercitus Werowitiza ex pugnasset, Turcae hos incolas Belgradum pepulerunt, sub dominio turcico 10 domus calviniae religionis existebant, nunc in 6 domibus catholici habitant et ante 3 annos ibidem collocati, terrarum arabilium 150 jugera, prata $32\frac{1}{2}$ falcatores, pascua sufficientia habet, de domino christiano terrestri nihil referre possunt, ultimus dominus Turca Valpoviensis Schay spaia erat. decimam ab omni frumento et a 2 porcis 5 hungaricos, robothas a quavis domo ter in anno praestabant, Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro prima vice 3 fl. deinde 6 fl. ultimo 8 fl. annuatim solvere debebant, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Pro tribus annis cum pago Benischanze 150 fl. solverunt, nunc se in desertum suum contulerunt et separatim praestanda praestare volunt. In defalcationem quarti anni Stephano et praecedenti provisorio Valpoviensi 45 fl. persolverunt.

Conscriptio pagi Benischanczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Ivan Vidakovicz, Juriza Vidakovicz, Mikola Tomschiz, Blass Bukovicz, Abrischko Birkovicz, Vidak Wukoviz, Vidak Brkaniz, Wuk Stephanoviz, Thomas Vidakovicz.

Summa: Sessiones $4\frac{4}{8}$, fratres 2, filii 2, equi 10, hinuli 5, boves 14, iuveni 10, vaccae 19, vituli 25, oves caprae agnelli 8, majales 71, alvearia 10; jugera inseminata: tritici siliginis 24, hordei avenae 6, kukuruz $\frac{1}{2}$, pratorum falcatores 57.

Pagus Benischanczy inter silvas penes Vuczicza situatus distat ab arce et oppido Valpo $2\frac{1}{2}$ hora occidentem, 2 horis Miholzino et a Karaschiza 1 hora occidentem versus, limites huius loci sunt terrae pagi Kuczianczy ad occidentem, Golineczy et desertum Bratoschoveczy, Slivoschevzy septentrionem, Tyvanoveczy orientem, dum prima vice caesareus exercitus Essekinum expugnasset, incolae hinc inde dispersi sunt et mansit 7 annis desertus, ante 8 annos de novo reversi. Sub dominio turcico 18 domus calviniae religionis, de facto in 9 domibus catholici habitant, terrarum arabilium 160 incultarum 300 jugera, prata 51 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales, focales et aedificiales Mirkovacz Schuma 150 jugera, de domino christiano terrestri nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Valpoviensis Haslambeg erat, cui decimam frumenti, robotham a qualibet domo unus vir tribus diebus annue praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 8 fl. solvere debebant. Etiam in Vuczicza unum molendinum prope pagum est vocatur Kluczar, illud denuo incole aedificare volunt. Alias pagus iste regio fiscalis est.

Pagus hic una cum modernis incolis in Tyvanoveczy, quoniam simul habitassent, secundum accordam commissionis Caraffianae annuatim 150 fl.

persolvere tenebantur, ideoque prioribus pro tribus annis pro sectione lignorum 112 fl. 30 d. illis inspectio condemnationem quarti anni Stephano 45 fl., altera vice eidem 73 fl. in paratis deposuerunt.

Conscriptio pagi Sliwoschewczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Andrass Stanko, Stanko Hasan, Thomas Jurikovicz, Jurko Peter, Josip Nikolaicz, Matto Vidakovicz, Miklos Pischir.

Summa: Sessines $1\frac{1}{4}$, equi 1, boves 7, juvenci 4, vaccae 11, vituli 15, majales 44, alvearia 6; jugera inaequinata; tritici siliginis 10, hordei avenae 2, kukuruzi 5; prata falcatores 30.

Pagus Sliwoschewczy in medio sylvarum inter Karaschiza et Vutschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo $3\frac{1}{2}$ hora orientem, Miholzino 3 horis septentrionem versus, limites eius desertum Radikoveze et pagus Poritsche septentrionem, Beniczanczy, Tyvanovczy, Eratischovczy meridiem, terrarum arabilium 100, incultarum 150 jugera prata 3 in abundantia, sylvas glandinales, focales et adificiales Dum caesarei Belgradum expugnassent, incolae dispersi in 4 domibus calvini existebant, nunc in 7 domibus christianum nemo revelare poterat, ultimus domus viensis Hasan erat, cui decimam a frumento, a 2 porcibus botham a quavis domo unus homo ter in anno praeter imperatori harass annuatim ab uno aratroolvere 8 fl.

De caetero pagus hic regio fiscalis est.

Conscriptio pagi Lassicz.

Nomina incolarum seu habitatorum: Thomass Lassicz, Matto Wrbanicz, Andrass Drassinicz, Matte Wenzuvivaniz, Pavel Wrbanicz, Mattusch Ferenze, Mattusch St

Summa: Sessiones $4\frac{1}{4}$, inquilini 1, filii uxorati 1 boves 16, juvenci 10, vaccae 20, vituli 26, oves, caprales 85, alvearia 13; jugera inaequinata: tritici siliginis 13; prata falcatores 42.

Pagus Lassicz inter paludes penes sylvas in planitie arce et oppido Valpo 3 horis orientem versus. Limites Dragschinez pagus Marianicz ad orientem, Vuczicza Gregorianey et Tyvanovczy occidentem. Dum turcicus emovisset, desertus mansit, quidam trans Savum, alii Batiam se contulerunt, redeundo 5 annis in Valpo habitant annos denuo collocati. Sub dominio Turcarum in 7 domibus de facto in 9 domibus catholici habitant. Terrarum arabilarum 250 jugera, prata 43 falcatores, pascua sufficientia paludibus nullas, sylvas glandinales focales et aedificia 100 jugera habet, de domino terrestri christiano mensciunt, ultimus dominus Turca Mehmet Spaj Valpovicimam ab omni frumento a 2 porcibus 5 hungaricos, ab

unum capreolum. Robotham a qualibet domo unus vir tribus diebus praestare, Turcarum imperatori harass Kanischam prima vice ab uno aratro 3 fl. deinde 6 fl. ultimo 8 fl. solvere debebant. Pagus iste de facto regio fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur solvere 75 fl. etiam tribus annis continuarunt, pro sectione lignorum ipsis quovis anno 18 fl. 45 d. bonificati sunt.

In defalcationem quarti anni 22 fl. deposuerunt.

Conscriptio pagi Mariancz.

Nomina incolarum seu habitatorum: Ivak Petrovicz, Widak Alschiz, Matto Dorkicz, Vinko Gregorovicz, Jacob Alschiz, Stipha Babicz, Peter Pavschiz, Peter Marianecz, Stephan Pavlicz, Mattok Pavczokovicz, Peter Telakuk, Jurko Gregoricz, Miat Orschikicz, Peter Berisch, Mattey Popovicz, Stanko Kupczericz, Jurko Popovisch, Mihal Widakovicz.

Summa: Sessiones 7, fratres uxorati 2, filii uxorati 1, equi 11, hinuli 5, boves 25, juveni 15, vaccae 30, vituli 45, majales 61, alvearia 5; jugera inseminata: tritici siliginis $40\frac{1}{2}$, hordei avenae 6, kukuruzi 16; pratorum falcatores 56.

Pagus Mariancz inter sylvas prope Vuczicza situatus distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem versus. Limites eius sunt desertum Dragschinzy, Brezoviza ad occidentem, Konischnizy, Velischkoveczy septentrionem Boczanzy et alterum desertum Brezoviza, fluviolus Skramicza et magnae sylvae Luk nuncupatae meridiem, dum exercitus Turcarum penes Viennam profligatus fuisset, incolae hunc pagum deseruerunt, quidam trans Savum alij in Croatiam iverunt et mansit 12 annis desertus, ante 7 annos inceperunt denuo inhabitare. Sub dominio turcico 30 domus calviniae religionis erant, nunc in 16 catholici habitant, ecclesia magna ex lateritiis extracta media hora ab hinc extat, olim penes hanc ecclesiam pagus erat, terrarum 300, incolarum ultra 600 jugera, prata 56 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 150 habet. De domino terrestri christiano nemo quidquam scit unius incolae Vidak Alschiz parens 150 annis vixit tamen de domino terrestri christiano nihil audivit. Ultimus dominus Turca Valpoviensis Ali spaia erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, robotham quoties demandavit praestare, Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 8 fl. annuatim persolvere debebant. De reliquo pagus iste regio fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur annuatim 125 fl. solvere, etiam tribus annis nimirum quovis anno 95 fl. in paratis deposuerunt et 30 fl. quovis anno illis anno a sectione et vectura lignorum bonificati sunt. In defalcationem quarti anni Stephano 45 fl. et provisorio Valpoviensi 60 fl. persolverunt, iste ultimus quitantiam dare noluit.

Conscriptio pagi Boczainevczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Gall Vidoschiz, Pavosch Vidoschiz, Iilak Wuksaniz, Gurko Wuksaniz, Andrass Wuksaniz, Abian Baricz, Ivan Baricz, Pavel Baricz, Matto Waicziz, Stanko Baricz, Schimon Baricz.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres uxorati 3, equi 2, hinuli juveni 4, vaccae 25, vituli 38, oves, caprae et agnelli 4, pvearia 17; jugera inseminata: tritici siliginis $26\frac{1}{2}$, hordei & kuruzi 7; prata falcatores 54.

Pagus Boczainevezy inter sylvas in planitie penes Vucziz stat ab arce et oppide Valpo $1\frac{1}{2}$ hora orientem versus. I loci sunt terre pagi Mariancz ad occidentem, Vinogradecz Strentionem, Selczino meridiem, dum Turcarum exercitus penes fligatus fuisset, incolae in reditu secum Belgradum accepit, quidam iterum, reversi, sub dominio turcico in 5 domibus catholici subsistebant, nunc in 6 domibus catholici habitant, terrarum arabilium 250 jugera, prata 54 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera habet. De domino terrestri christiano nullus quidquam revelare scivit, ultimus dominus Turca Hassan Spay Valpoviensis erat, cui decimam ab omni omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, robotham a qualibet domo unus vir quatuor diebus prestare, Turcarum imperatori harass nischam ab uno aratro 6 fl. ultimo 8 fl. annuatim persolvere debet. De reliquo pagus hic regio fiscalis et.

Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur annuatim fl. persolvere. Pro his tribus annis in paratis deposuerunt 112 fl. Pro tiona lignorum sunt illis bonificati 45 fl. Pro 3000 scandulorum cedens provisor Valpovensis pro illis solvere debet 45 fl. In defalcatione quarti anni solverunt 20 fl.

Conscriptio pagi Kunischinczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Matto Pavacziz, Stanko Bali Matto Balikicz, Vinko Kunischincz, Baricz Vidak, Jakob Baricz, M Dukmenicz, Zivko Markovicz, Andrass Balikicz, Stanko Petrovicz, A Bossnak, Pavel Maczenovicz, Martin Dukmenicz.

Summa: Sessiones $6\frac{1}{8}$ filij uxorati 2, equi 6, hinuli 8, boves 24, venci 11, vaccae 29, vituli 44, oves, caprae et agnelli 2, majales 58, pvearia 16; jugera inseminata: tritici siliginis 51, hordei avenae 8, kuruzi $7\frac{1}{2}$; pratorum falcatores 38.

Pagus Kunischinczy inter sylvas in planitie situatus distat ab arce oppido Valpo 3 horis orientem et a Karaschiza una hora septentrionem versus. Linites eius sunt terrae pagi Czamagaiczy, Czernekovey ad tentionem, Mariancz meridiem, desertum Brezovicza occidentem, terras biles 250, incultas 150 jugera, prata 38 falcatores, pascua in abundantia, sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera, vineam noviter cum 1 fossorem habet, alias numquam vineas colebant. Dum Turcicus exercitus penes Viennam profligatus fuisset, incolae in Croatiam iverunt, tati reversi in oppido Valpo 6 annis habitabant, anno 1698. denuo incepit hunc pagum inhabitare. Sub dominio turcico calviniae religionis in 7 domibus erant, nunc in 9 domibus catholici habitant, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Valpoviensis Spai erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 7 hungaricos a qualibet capra 1 hungaricum, robotham a qualibet domo unus homo (tres dies) in praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 6 fl. ultimo 8 fl. annuatim persolvere debebant, alias pagus iste regio fiscalis

Anno 1698. a 1. aprilis obligarunt se coram commissione Caraffiana annuatim 55 fl. persolvere, etiam quovis anno illud contingens deposuerunt Praeterea ligna caesarea secuerunt, haec usque ad Dravum illinc Essekinum vexerunt, inde nullam bonificationem obtinere potuerunt. In defalcationem quarti anni 26 fl. 25 hungaricos solverunt.

Conscriptio pagi Czamagevczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Peter Marco, Jurko Blassiz, Stanko Jacob, Peter Matakovsin, Peter Pokaczicz, Andrass Vidak, Andrass Bilo, Mihal Vidakusin, Ivan Matokusin, Ivan Thomass, Matto Kovaczusin.

Summa: Sessiones $5\frac{1}{2}$, fratres uxorati 1, equi 11, hinuli 7, boves 14, iuveni 12, vaccae 26, vituli 44, majales 49, alvearia 12; jugera inseminata: tritici siliginis 27, hordei avenae $3\frac{1}{2}$, kukuruzi 7; pratorum falcatores 28.

Pagus Czamagevczy in planitie situatus distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem, a Karaschiza $\frac{1}{4}$ horae occidentem versus. Limites eius sunt terrae pagi Kunischinzy ad orientem, desertum Radikoveczy occidentem, Boczkinczy et Czernikoveczy septentrionem. Dum Turcarum exercitus se Viennam movisset, incolae hunc pagum deseruerunt hinc inde dispersi, tandem rediverunt, Valpoviae 4 annis habitantes, ultimo in deserto duo domus extruere inceperant, sub dominio Turcico in 5 domibus calvini existebant, de facto in 8 domibus Catholici habitant. Terras arabiles 100, incultas 200 jugera, prata 28 falcatores, pascua in abundantia habet, sylvas nullas, quisnam olim dominus terrestris christianus fuisset, nemo incolarum quidquam revelare scivit. Ultimus dominus Turca Keri Bassa Valpoviensis erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 et a duabus capris quoque 5 hungaricos et decimum alvearium, robotham quoties demandavit praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro unum aureum ultimo 8 fl. annuatim persolvere debelant. De reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianae tenebantur annuatim 70 fl. persolvere et quovis anno 52 fl. 30 cru. praestiterunt, a sectione et vectura lignorum 17 fl. 30 cru. quolibet anno illis bonificati sunt.

In defalcationem quarti anni 35 fl. persolverunt.

Conscriptio pagi Bochkinczy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Petar Vargin, Mihal Vargin, Peter Holadinz, Andro Vargin, Andrass Livotisch.

Summa: Sessiones $1\frac{1}{2}$, equi 2, boves 5, iuveni 5, vaccae 6, vituli 12, oves caprae agnelli 2, majales 2, alvearia 2; jugera inseminata: tritici siliginis 4 hordei avenae 1, milly 1, kukuruz $\frac{1}{2}$; prata falcatores $11\frac{1}{2}$.

Pagus Bochkinczy in planitie penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem versus. Limites eius sunt terra pagi Bodgiczy ad occidentem, Czernikoveczy orientem, Czamagaiczy meridiem, terras arabiles 75, incultas 150 jugera, prata $11\frac{1}{2}$, facatores, pascua in abundantia, hortos cum arboribus fructiferis, sylvas et piscationes nullas habet, dum Turcarum exercitus se Viennam movisset, incolae locum hunc deseruerunt et Valpoviae habitabant, ante 7 annos inhabitare inceperant, sub dominio

turcico 2 domus calvinæ religionis erant, de facto in 5 habitant. De domino terrestri christiano nemo quidquam. Ultimus dominus Turca Brodensis Ali Spaya erat, cui frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, labores seu robotham ratura peragere triticum Brodam vehere, Turcarum imperatrici ab uno aratro 6 fl. etiam 8 fl. annuatim præsti pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianæ tot 25 fl. persolvere, primo anno 25 fl. pro secundo 19 fl. sectione 6 fl. bonificati pro tertio in simili solverunt.

Conscriptio pagi Chernikovezy.

Nomina incolarum seu habitatorum: Jureo Vargin, Matt Maderiz, Miok Jacobovin, Stanco Mihaluv, Peter Guriczin, Miat Winkovicz, Winku Stepha, Ivan Ivanicz, Ivan Lukaschusin.

Summa: Sessiones 5, equi 4, hinuli 4, boves 18, iuveni 14, vaccae 11 vituli 32, oves caprae agneli 12, majales 62, alvearia 2; jugera insemnata: tritici siliginis 35, hordei avenae 7, kukuruz 6, prata falcatores 4

Pagus Chernikovezy inter sylvas penes Karaschiza situatus distat a arce et oppido Valpo 2 horis orientem versus, limites eius sunt terræ pag Gad Valisckovezy ad orientem, Marianecz meridiem, Boczkinezy occidentem terras arabiles trans Karaschiza in antiquo schanz penes Dravum 100 incultas 100 jugera, prata 40 facaltores, pascua penes Karaschiza ac inter sylvas sufficientia, hortos in quibus arbores fructiferas, sylvas glandinac focales et aedificiales Legauska schuma 25 jugera habet, dum prima vice banus Croatiae cum Croatia militum se movisset, incolae hunc locum deseruerunt, a 10 annis denuo inhabitare inceperunt, sub domini turcico in 6 domibus calvinæ religionis familiae erant, nunc in 10 domibus catholici habitant, de domino terrestri christiano nihil revelare sciverunt.

Ultimus dominus Turca Hassan Spay Valpoviensis erat, cui decimam a omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, ab una grege caprarum unum capreolum, robotham a quavis domo unus vir 6 diebus præstare, Turcarum imperatrici harass Kanischam ab uno aratro 6 fl. ultimo 8 fl. annuatim persolvere debebant, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Caraffianæ tenebantur annuatim 75 fl. persolvere. Sed quovis anno 61 fl. 15 cru. in paratis solverunt et 13 fl. 45 cru. a vectura et sectione lignorum illis bonificati sunt.

Conscriptio pagi Gad.

Nomina incolarum seu habitatorum: Mihal Ivanicz, Ioanicz Ozamagaicz Miat Severicz, Gregor Kovacz, Stepha Ivanicz, Schandor Tordiczan, Ad Ozamagaicz, Jurko Ivanicz, Abriehko Isakovicz, Mihal Hegedusch, Matti Lovricz, Miatt Vuczicz, Stephan Lovricz, Thomicz Matulicz, Thomas Perc Juricza Percziz, Lucass Czelebiez, Obrizko Perencziz.

Summa: Sessiones $8\frac{1}{4}$, fratres uxorati 6, equi 11, hinuli 6, boves iuveni 22, vaccae 37, vituli 47, majales 92, alvearia 9; jugera insemnata tritici siliginis, hordei avenae, kukuriz $\frac{1}{2}$; prata falcatores 44.

Pagus Gad in planitie penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 1½, hora orientem versus. Limites eius sunt trans Karaschiza Dravus ad septentrionem, terrae pagi Janoschinzy, Tyborianczy orientem, Velischkoveczy meridiem, Czernikoveczy occidentem, terras arabiles trans Karaschiza penes Dravum 180, incultas 160 jugera, prata 44 falcatores, pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera, unum molendinum in Dravo habet. Piscationes quoque in Dravo institui possent, ante 20 annos incolae pagum hunc deseruerunt hinc inde dissipati, ante 9 annos denuo inceperunt inhabitare, sub dominio turcico in 8 domibus calvinæ religionis et de facto in 9 domibus calvini existunt, pastor calvinus illis non admittitur. De domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, ultimus dominus illorum Turca Valpoviensis Haslan Beg erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos a una grege caprarum unam capreolam, robotham ex quavis domo quatuor diebus annuatim praestare. Turcarum imperatori harass Kanischam ab uno aratro 6 fl. ultimo 8 fl. annue persolvere debebant. De reliquo pagus hic regio-fiscalis est. Secundum accordam commissionis Caraffianac tenebantur 110 fl. 30 cru. illis bonificati sunt.

Conscriptio deserti pagi Metzinczy.

Desertum hoc inter sylvas situatum distat ab arce et oppido Valpo tribus quadrantibus horae occidentem versus. Dum Turcarum exercitus penes Harsan et Szikloss a Germanis profligatus fuisset, incolae pagum hunc deseruerunt hinc inde dissipati, quidam ex illis in Valpo collocati, sed in hoc deserto agros colunt, terras arabiles 250, sylvas glandinales, focales et aedificiales 500 jugera, prata 30 falcatores, pascua communia in abundantia habet, sub dominio turcico in 12 domibus catholici habitabant, quisnam dominus terrestris christianus fuisset, incolae qui de facto Valpoviae habitant, nullam informationem dare sciunt. Ultimus dominus illorum Turca Valpoviensis Zyrny Spaia erat, huic decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos, robothas quoties demandavit Turcarum imperatori vero tributum seu harass Kanischam a quolibet aratro 8 fl. annuatim praestare debebant. De facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti Marianczy.

Desertum Marianczy inter sylvas in colliculo situatum distat ab arce et oppido Valpo tribus quadrantibus horae occidentem versus, erat olim ecclesia et sepultura Valpoviensium, a memoria hominum semper desertum manet, terras quidam turcicus sacerdos Valpoviensis hozza colebat, habet terras arabiles cum arbustis 25 jugera, nunc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Midlak.

Desertum Midlak in rippa paludis Midlazka Barrá prope Dravum in planitie situatum distat ab arce et oppido Valpo una hora occidentem et a pago Nard medio quadrante horae septentrionem versus, a 50 annis prius iste desertus manet, incolae pagi Nard agros colunt, terras arabiles

focales Midlaska nuncupatas 25 jugera, prata Dravum habet, quisnam dominus terrestris aut cui Turcae ultimo contribuisset, nemo in cetero locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Nova Skella

Nova Skella in ripa Dravi situatum distat . . . hora meridiem versus, a quo Germani Valpertus manet, sub dominio Turcico Valpovic

Dravum hic tenebant et erat via regia Cziklosinum et ad alias Dravum, ab uno curru 8, ab uno homine 2 hungaricos solvebant, 10 domus catholicae religionis, aliqui adhuc Valpoviae habent 250 jugera, pascua communia in abundantia habet, 10 i Valpovienses noviter fodunt. De christiano domino terram scit, ultimus dominus Turca Valpoviensis Ibrahim imam a frumento, omnis generis robotas et Turcarum Kanischam ab uno aratro 8 fl. annuatim praestare debent, locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Jesenkoveczy.

Jesenkoveczy in planitie penes paludes prope Vuczicza situm est et oppido Valpo uno quadrante horae septentrionem versus, ubi exercitus penes Harsan et Sziklos profligatus fuisset, manet, quatuor incolae in Valpo habitant et agros suos 100 jugera, 100 sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera, pascua communia pro necessitate habet, de domino terrae nemo quidquam scit. De reliquo desertum hoc regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Metlinczy.

Metlinczy inter Karaeshiza et Vuczicza situatum distat ab oppido Valpo media hora septentrionem versus. Dum Germani transissent, inhabitatores qui in 5 domibus catholicae religionis dispersi, tres ex illis in Valpo existunt, terras in suo dominio colunt, focales, terras arabiles 100 jugera, prata 25 falcatores, pascua, sylvas nullas habet, metales eius sunt terrae oppidi Valpovic, Marianczy meridiem et Jesenkoveczy ad occidentem. De christiano informationem nemo dare scit, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Janievczy.

Janievczy in planitie situatum distat ab oppido Valpo ad occidentem, a page Varos sancti Georgii 1 hora, Miholzino $\frac{3}{4}$ horae occidentem versus, focales, focales et aedificiales 25 jugera, pascua sufficientia habet, terras oppidani habent, a quo turcicus exercitus se Viennam

manet, metales eius sunt terrae pagi Vaross sancti Georgii ad occidentem. sub dominio Turcarum in 17 domibus calvini habitabant, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit. De facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Pischtena.

Pagus desertus Pischtena inter arbusta situatus distat Miholzino $\frac{1}{4}$ horae meridiem, a Dravo $\frac{1}{2}$ horae septentrionem versus, dum turcicus exercitus se Viennam movisset desertus mansit, nunc duo incolae sibi ibi domus extruxerant et cum Miholzensibus contribuunt, metales eius sunt terrae Miholzenses ad meridiem et desertum Janievczy orientem. Tempore Turcarum 10 domus Catholicorum erant, terras arabiles 120 jugera, prata et pascua communia inter Dravum et paludes Rith habet. De domino terrestri christiano nemo quidquam scit. De facto hic locus regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Palischte.

Pagus desertus Palischte inter sylvas prope Karaschiza situatus distat Miholzino media hora occidentem versus, terras huius deserti inhabitatores Miholzenses colunt, foenilia falcant, metales eius sunt terrae deserti Farkaschovczy ad orientem, Miholcz occidentem, terras arabiles 75 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia habet, a quadraginta annis desertus manet, tunc in 4 domibus Catholici habitabant, omnes mortui sunt. De domino terrestri christiano nemo informationem dare scivit. De reliquo desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Farkaschovczy.

Desertus pagus Farkaschovczy in planitie penes sylvas situatus distat Miholzino $\frac{1}{2}$ hora septentrionem, ab arce et oppido Valpo 5 horis orientem versus, a quo Turcicus exercitus Viennam se movisset desertus manet, tunc in 6 domibus catholici habitabant, 3 familiae ex illis in pago Moroslavczy extant. Metales eius sunt terrae oppidi Valpo, Moroslavczy ad septentrionem, terras arabiles 100, sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera, prata 30 falcatores, pascua in abundantia habet, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit ultimus dominus illorum Turca Brodae habitans Ali Spai erat, cui decimam ab omni frumento, a 2 porcis 5 hungaricos robotham vero praestabant, Turcarum imperatori harras Kanischam ab uno aratro 8 fl. annuatim persolvebant, de facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Baczkovczy.

Desertus pagus Baczkovczy inter sylvas prope Karaschiza situatus distat Miholzino $\frac{1}{2}$ hora occidentem versus, a 19 annis desertus mansit, 2 incolae Miholzini habitant, agros suos colunt ac foenilia falcant. Metales eius sunt terrae Palischte orientem, Miholcz ad septentrionem, terras arabiles 100, sylvas glandinales, focales et aedificiales 200 jugera, prata 25 falcatores pascua sufficientia habet, de domino terrestri christiano nihil scitur, ultimus dominus Turca Jakovariensis Aslam Beg erat, cui decimam ab frumento robothas et harass Kanischam sicut in aliis pagis praestabant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Dolinovez

Desertum Dolinovezy inter sylvas et paludes situatum distat Miholzino duabus horis orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Vilovo a orientem, Kupanovezy septentrionem, Moslavine occidentem, terras arabiles 200, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera, prata 60 falcatores pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas habet, dum germani Essekinum expugnassent, incolae hunc pagum deseruerunt, ante 5 annos e Bosnia aliqui advenerunt in hoc deserto se collocarunt, etiam ibi incolae ex pago Kopanovezy habitabant, ante duos annos Bosniaci iterum se ab contulerunt, caeteri in pago Kopanovezy collocati, de domino terrestri christiano nihil sciunt, de caetero desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Brod.

Desertus pagus Brod inter sylvas penes Karaschiza situatus iam a 3 annis desertus manet, incolae omnes mortui, qui in 3 domibus catholice religionis habitabant, terras huius deserti inhabitatores pagi Kapelna arar foenilia falcant, metales eius sunt Karaschiza ad meridiem, Vilovo septentrionem, habet terras arabiles 50 jugera, prata 20 falcatores, sylvas nulla de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, alias desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Stredanczy.

Desertus pagus Stredanczy in planitie penes Karaschiza situatus distat ab arce et oppido Valpo 5 horis orientem, Miholzino una hora septentrionem versus, dum caesareus exercitus Essekinum se movisset, incolae dispersati et in Bosniam iverunt, ante 6 annos 3 ex illis graeci ritus collocati et cum pago Kapelna contribuunt, sub dominio turcico sub inde 6—domus eiusdem religionis ibidem erant, metales eius sunt terrae pagi Kapelna ad orientem, Karaschiza septentrionem, terras arabiles 120 jugera, prata 25 falcatores, pascua bona et in abundantia, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Bratoschovczy.

Desertus pagus Bratoschovczy in medio sylvarum inter Karaschiza Vucziza situatus distat ab arce et oppido Valpo 4 horis orientem, Miholzino $\frac{1}{4}$ hora septentrionem, limites eius pagi Slivoschevzy ad meridiem, Golincezy orientem. A quo Germani Belgradum expugnassent incolae discesserunt, quoniam devenerint nescitur, sed in 6 domibus calvini habitabant pulchros hortos cum arboribus, terras arabiles 50 jugera, prata 20 falcatores habet, terras ex pago Golincezy et Boriczy arant, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, pascua communia sufficientia, de caetero desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Radinkovczy.

Desertum hoc inter sylvas uno quadrante horae a Karaschiza situatum distat 2 horis Miholzino septentrionem versus, limites eius sunt Slivosche ad meridiem, desertum Gregorianczy orientem, terras arabiles 75, sylvas

focales et aedificiales 25 jugera habet, prata et pascua communia habet quoque, sed arbusta excreverunt, sub dominio turcico 4 domus calvinae religionis erant, de domino terrestri nullus quidquam scivit, desertum regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Gregorianczy.

Desertum Gregorianczy in planitie situatum distat 4 horis a Valpo orientem, una hora a Karaschiza septentrionem versus, templum magnum ex lateritiis exstructum sancti Georgy nuncupatum extat, Franciscanus Mi-holzensis sacra administrat, tempore antiquorum Hungarorum ecclesia pa-rochialis erat et est jam antiquitus hic pagus desertus, habent terras ara-biles 100, sylvas glandinales, focales et aedificiales 100 jugera, pascua communia in abundantia, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, de caetero locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Dragschinczy.

Desertus pagus Dragschinczy inter paludes penes Vucziza situatus distat ab arce et oppido Valpo 3 horis occidentem versus, a quo turcicus exer-citus se Viennam movisset, desertus manet, sub dominio turcico in 3 do-mibus calvini habitabant, agros huius deserti inhabitatores ex pago Las-synczy arant, prataque falcant, terras arabiles cultas et incultas 150 jugera, prata 20 falcatores, pascua bona, sylvas glandinales, focales et aedificiales 25 jugera habet. Quisnam dominus terrestris christianus huius deserti fuisset, nemo referre scit, alias desertum hoc regio-fiscale est

Conscriptio deserti pagi Brezovaz.

Desertum Brezovaz penes Vucziza situatum distat ab arce et oppido Valpo 2 horis orientem versus, antequam Turcae Viennam se movissent, jam desertus pagus iste erat, limites eius sunt Boczanovezy ad orientem et Marianecz occidentem, terras arabiles 100, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera, prata 15 falcatores, pascua sufficientia habet. De domino terrestri christiano nemo quidquam scit, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio alterius pagi Brezovaz.

Desertus pagus Brezovaz inter sylvas situatus distat ab arce et oppido Valpo 3 $\frac{1}{2}$ hora orientem, a Vucziza media hora meridiem versus. Limites eius sunt pagus Slivoschevzy ad occidentem et Kunischinczy orientem, terras arabiles 75, sylvas focales, aedificiales 25 jugera, pascua in abundantia prata 20 falcatores habet, jam a annis 25 desertus manet. De domino terrestri nemo quidquam scit, de caetero pagus iste regio fiscalis est.

Alexander Joannes de Kallanek locus sigilli.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXVI. 1702. Popis nove gospostine Karaševo

Nomina incolarum: Joseph Mireck, Mihal Schifkovitz, Gerg Martin Skaritz, Blasch Paulincy, Nikola Plaschinkoviz, Schimo Stephan Wareka, Illia Mischoja, Matho Maisch, Chresta Scharitz, Kliwal, Thomasch Dugazky, Peter Furlitz, Thomasch Harnautl Spaja, Franio Czaruckzia, Martin Wuinowacz, Miho Sindo, Ivan V Miho Mischeta, Mihat Ivantzan, Peter Serschitz, Matosch Gu Gurko Lethia, Lucaz Diauliziz, Anthon Koschhan, Michok Nikola Paulowiz, Peter Ivanovicz, Gergo Banthur, Blasch Bori Karaschewaz, Peter Kopzinzan, Jakob Loschicz, Thomo Gorian Pressrel, Janosch Wutzewaz, Matosch Latzko, Peter Czausch, Serschiz, Mihoz Schareny, Miho Wareko, Martin Kluhy, Greg schewaz, Guriza Maister, Marco Krischofzan, Blasch Broschiana Stobolianaz, Thomasch Topolzanaz, Matho Loscho, Stanko ! Nicola Andrisch, Matischa Bollokowaz, Lukaz Bollokofzan, Mati kofzan, Widak Sallascky, Nikola Diauloziz, Gurko Pawischa, Nike Damian Bornaschowiz, Mihal Czordasch, Chresta Szvilar, Ger nowaz, Mihaz Salatz, Matho Lepodrawaz, Anthon Gergitz, Ger Miha Kakasch, Martin Filakowitz, Illia Karaschowaz, Matho Lucaz Karaschowiz, Martin Tersia, Philip Walpofzan, Thom Lucatz Schudaritz, Mihaz Memiz, Lucas Ossman Schimo B Gurko Dobolzan, Gregosch Bollokowaz, Nicola Arnauth, Pe schowaz, Gurko Schiffea, Thomasch Metaritz, Peter Obrisehana Stupare, Marko Subotizan, Guro Jackunitz, Martin Wuinowaz Goritschanaz, Blasch Berko, Peter Businaz, Mihat Kattuschi Marianaz, Nicola Kness, Peter Buckowaraz, Peter Ballicka, Si Martin Kupzinofza, Andrasch Kupzinofza, Nikola Jakunitz.

Summa: Sessiones integrae 3, mediae 12, et 4, talitiae 68, equi 29, hinuli 1, boves 182, iuveni 151, vaccae 178, vituli 1, caprae 13, caprelli 2, majales 165, porcilli 111, alvearia 37, vinea frum. jug. ins. 257, vaccua 253, hordei jug 28, avenae jug. 3 kuk. 39 $\frac{1}{2}$, prata 180, filii uxor. 12, proles 9, fratres 12, filii e quilini 22, filii 3

Locus iste a longo tempore desertus reman-it, nunc autem e insula (quae intra fluvium Karaschizam et Dravum est) plurimae religionis catholicae se illuc transfere ac domus aedificare, et in ibi inhabitare volunt, propter meliorem situationem penes fluv schizam, non procul a via regia eundo Naschizam, et Walpowan lique Essekinio horis quatuor occidentem versus est, ubi olim erat oppidum, in quo christiani inhabitarunt, et in honorem san Ecclesiam aedificarunt, quae ad huc estat. Metales eius sunt P orientem, Kubschinofzi et Sumotofzy ad meridiem, Crischefzy e ad occidentem Gornia Obresch ac Dollnia Obresch ad sept territorium hocce in circuitu 4 in longitudine 1 $\frac{1}{2}$, et latitudine extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperentur ibi 591 jugera vero ad 400, vinearum inculiarum 50 foss. (et foenilium 150 falc.). Pascuatio pro jumentis est in sylvis. quae non adeo m glandinales, sed solummodo aedificiales et focales sunt. Mo

Dravo quinque habent. Educillum tota communitas simul exercet. De reliquo locus iste regio-fiscalis est, dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus vero Budensis Emin Effendy fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione unum florenum dabant, ac labores gratuitos praestabant, pro tributo vero imperatori Turcico a parte 3 florenos ab una sessione annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Petrowicz.

Nomina incolarum: Miho Hero, Thomasch Hoschky, Mihat Hero, Gurko Poplasch, Zanosch Matzar, Peter Pauloschowitz, Istuan Czery, Stanko Czerveny, Widack Schutkitz, Peter Ivankofzan, Gurko Broschianacz, Mihat Kowazowiz, Miklosch Korschusch, Ivan Novigradzan, Pavosch Kowaziz, Blasch Kowatz, Gurko Kowazoviz, Martin Habraniz, Peter Kowatz, Nowack Maly, Peter Kollar, Stephan Wareka, Ivan Barjactar, Anthol Brodianzan, Blasch Kovatzowiz, Widack Bosniak, Thomas Bendure, Marian Gabor, Stanko Breschanaz, Lukatz Czerweny, Gurko Kosariz, Widak Konzapreze, Blash Ballika, Thoma Bosniak, Nicola Pauck, Lovack Bosniak.

Summa: Mediae 4, latitiae 18, filii 33, equi 3, hinuli 4, boves 39, iuveni 40, vaccae 43, vituli 31, caprae 29, caprelli 6, maiales 30, porcelli 16, alvearia 44, vineae foss. 6, frum. jug. ins. 70, vacua 62, horti jug. 3½, avenae jug. 8½, mily et kuk. 22, prata 98, filii uxorati 2, fratres 3, filii eorum 1, inquilini 9, filii 2.

Pagus iste ¼ horae infra Karaschewo prope Dravum est, ubi Karashiza orientem versus ad Dravum influit, et nomen perdit. Sub dominio turcico partim catholici et accatholici in domibus 24 ibi inhabitabant, nunc autem 36 familiae religionis catholicae se illic elocare volunt. Limites huius loci sunt tria predia, Zankowo ad orientem, Illiaschewo et Kubschinofzy ad meridiem, Karaschewo autem ad occidentem. Spatium terrae extendit se in longitudine 1, in latitudine ½, et in circuitu 2 horae. Terrarum excultarum habet pagus iste 164 jugerum, incultarum vero ad 250 vinearum 6 foss. Sylvarum aedificialium et focalium in longitudine ½ horae et latitudine totidem. Molendina propria in Dravo habent tria. De domino terrestri Christiano nihil revelare sciunt, turcicus vero aliquis Hassam begg fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant. Imperatori turcico autem 3 fl. a sessione annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Martinzy.

Nomina incolarum: Gregosch Martinaz, Mihat Domanofzan, Schifko Bosniak, Peter Ivanzan, Stephan Ivanzan, Ivan Domanofzan, Chresta Boganzan, Peter Ivanzan, Lukaz Ledeniz, Andrasch Boganzan, Mathio Ivanzan, Easch Gutschinzan, Grego Gutschinzan, Guro Bodnianoz, Jacob Gutschinzan, Iosh Gutschinaz, Ivan Domanofzan, Martin Mattakowiz.

Summa: Mediae 1, talitiae 14½, filii 13, equi 6, hinuli 3, boves 27, iuveni 22, vaccae 29, vituli 24, caprae 4, caprelli 1, maiales 55, porcelli 9, alvearia 10, frum. jug. ins. 38, vacua 35, hordei jug 5, avenae jug. 2, mily et kuk. 16, prata 43, fratres 6, inquilini 2.

Pagus iste multis annis desertus remansit, nunc autem ab uno anno inhabitatus est, et jacet 3 horis supra Karaschewo penes sylvas meridiem versus, ubi olim murata ecclesia Sancto Martino dedicata erat, quam Turcae totaliter destruxerunt et lapides ad castellum Diakowo adducere curarunt. Metales eius sunt 3 deserti pagi nomine Ivancy ad occidentem, Czukatinzy ad meridiem, et Kutschinzy ad orientem. Sub dominio turcico catholici in domibus 12 ibi inhabitabant, nunc autem eiusdem religionis in Nro. 19 ibidem existunt. Spatium terrae in longitudine 1 horae et latitudine totidem se extendit. Terrarum excultarum habet locus iste 100 jugerum, incultarum vero ad 160, vineas nullas, sed sylvas glandinales aedificiales et focales $\frac{1}{2}$ horae in longitudine et latitudine. Foenilium tabacilium reperiuntur ad 100 falcatores ibidem. De reliquo locus iste regio fiscalis est, dominus terrestris Christianus a memoria hominum nescitur. Turcicus vero Mehmet begg fuit, cui omnis generis decimas dabant ac labores gratuitos praestabant, praeterea etiam a sessione 1 fl. et imperatori turcico pro tributo a parte tres florenos solverunt.

Conscriptio pagi Brodianzy.

Nomina incolarum: Chrezta Kockan, Ivan Wuinowaz Peter Sch Illa Lazkowiz, Mattosch Timoschoviz, Luco Immerischiz, Gregosh I rischiz, Thomasch Maly, Androsch Immerischiz, Peter Illanitz, Peter kowiz, Nicola Latzkowiz, Blasch Kockanitz, Jakob Budinaz, Czwetko dianaz, Gurko Brodianaz, Chresta Latzkowiz, Blasch Brodianaz, 1 Wutzkofzan, Widack Dugatzky, Chresta Paulinzan.

Summa: Mediae 7, latitiae 15, filii 23, equi 11, hinuli 10, bove iuveni 56, vaccae 39, vituli 33, caprae 10, majales 56, porcel frum. jug. ins. 65, vacua 66, hordei jug. 11, avenae jug 7, mily et 15, prata 69, filii uxorati 2, proles 2, fratres 8, filii eorum 2, inquil

Pagus iste a 17 annis desertus remansit, nunc autem a $1\frac{1}{2}$ anno bitatus est, et distat 3 horis a Karaschewo meridiem versus in pl penes paludes ubi ecclesia Sanctae Crucis olim a Christianis aedi extat. Sub dominio turcico Catholici in domibus 15 ibi inhabitabant, autem eiusdem religionis in Nro. 21 ibidem existunt. Limites huius sunt Kutschinzy ad orientem, Martinzy et Ivanzan ad meridiem, H nofey ad occidentem. Spatium terrae in longitudine mediae horae et tudine totidem se extendit. Terrarum arabilium fertilium habet 15 gera et sterilium 100, vinearum cultarum 6 foss., foenilium falcab ad 69 falcatores sylvarum parvarum focalium et partim aedificiali 30 jugera ibi reperiuntur. De domino terrestri christiano incolae eiu loci nihil revelare sciunt. Tempore Turcarum autem Aly begh ill dominus erat cui omnis generis decimas, et a sessione unum flor dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, imperatori turo vero a parte 3 fl. a sessione annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Habianofzy.

Nomina incolarum: Marian Novaselliz, Thomo Caluthier, Anthol Sr Matho Novaselliz, Guro Bautzo, Chresta Billianaz, Martin Klowaz, Sti Kness, Blasch Koschkan, Anthol Domianitz, Matho Reschetar, L Kramaritz.

Summa: Sessiones integrae 1, mediae 3, talitiae 10, filii 9, equi 12, hinuli 8, boves 27, iuveni 24, vaccae 24, vituli 18, caprae 15, majales 51, porcelli 53, alvearia 1, frum. jug. ins. 34, vacua 34, hordei jug. 6 $\frac{1}{2}$, avenae jug. 4 mily et kuk. 10, prata 52, filii uxorati 1, fratres 3, filii eorum 6, inquilini 3, filii 2.

Locus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem ab uno anno inhabitatus est, et distat 3 horis a Karaschewo meridiem versus in campo. Tempore Turcarum Christiani in domibus 4 ibi inhabitabant, nunc autem 12 familiae religionis catholicae ibidem existunt. Antiqui limites huius pagi sunt 5 praedia Billiancy ad orientem, Domanofzy et Woinofzy ad meridiem, Paulinzy et Sobottiza ad occidentem. Territorium hocce in longitudine 2 et in latitudine 1 $\frac{1}{2}$ horae se extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperiuntur ibi 100 jug, sterilium vero ad 150, foenilium falcabilium 100 falcatores. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in longitudine 1 $\frac{1}{2}$, et latitudine $\frac{3}{4}$ horae. Caeterum pagus iste regio fiscalis est. De domino terrestri Christiano incolae hujus loci nihil revelare sciunt, turcicus vero Czanisu begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 florenum dabant, etiam labores gratuitos praestabant, ac praeterea pro tributo imperatori Turcico annuatim 3 florenos solvebant.

Conscriptio pagi Koska.

Nomina incolarum: Ivan Kowatzewiz, Peter Bartholoviz, Stauko Molwanaz, Peter Semihalaz, Guro Kowazowiz, Guro Semihalaz, Thomasch Mihaloviz, Luca Kowazowiz, Andrasch Czordasch, Simon Kowazowiz.

Summa: Talitiae 9 $\frac{1}{2}$, filii 10, equi 2, hinuli 1, boves 17, iuveni 13, vaccae 18, vituli 18, majales 41, porcelli 37, alvearia 56, frum. jug. ins. 14 $\frac{1}{2}$, vacua 15, hordei jug 3, avenae jug. 1, mily et kuk. 9, prata 40, filii uxor. 1, fratres 1, filii eorum 1, inquilini 1.

Pagus isto 19 annis desertus remansit, nunc autem a $\frac{1}{2}$ anno inhabitatus est, et distat 3 horis de Karaschewo penes viam regiam eundo Naschizam meridiem versus in sylvis, non procul a fluvio Bresniza, ubi murata ecclesia Sancti Petri (per Tartaros combusta) adhuc absque tecto extat. Sub dominio turcico catholici in domibus 30 ibi inhabitaverunt, nunc vero eiusdem religionis novem ibidem existunt, metales huius loci sunt Tibinzy et Wutschkofzy ad orientem, et Sobottiza ad meridiem. Territorium hocce in longitudine 3 $\frac{1}{2}$, et latitudine 2 $\frac{1}{2}$ horarum se extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperiuntur ibi ad 100 jugerum, foenilium autem cum arboribus fructiferis 120 falcatorum. Pascuatio pro animalibus in sylvis pulcherrima est, quoniam sylvae glandinales, aedificiales et focales in longitudine 3 et latitudine 2 horae sunt. De reliquo locus iste regio fiscalis est. Dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus Hassan Bassa fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, ac labores gratuitos praestabant, praeterea pro tributo imperatori turcico 3 fl.olvere debuerunt.

Conscriptio pagi Harkanofzy.

Nomina incolarum: Mihok Suscha, Franio Stiffowiz, Peter Dugalin, vicola Harkanofzan.

Summa: Mediae 1, talitiae 5, filii 8, equi 3, hinc... .., iuveni 7, vaccae 6, vituli 5, caprae 5, majales 42, porcelli 10, alvearia 3, frum. jug. ins. 10, vacua 10, hordei jug. 1, avenae jug. 3, mily et kuk. 3, prata 16, fratres 4, filii eorum 3.

Locus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem a medio anno inhabitatus est et distat $\frac{3}{4}$ horae a praedio Bosnanofzy meridiem versus in sylvis non procul a fluvio Wutschiza, sub dominio turcico Catholici in domibus 3 ibi inhabitant, nunc vero eiusdem religionis in nr. 4 ibi existunt. Antiqui limites sunt Bosnanofzy ad orientem, Tibinzy et Koska ad meridiem. Spatium terrae arabilis non est adeo magnum ideoque 60 jugerum solummodo ibi reperiuntur, et foenilium falcabilium ad 20 falcatores, sylvae in hocce territorio sunt pulcherrimae in longitudine unius et latitudine $\frac{1}{2}$ horae. Piscationes in aqua Wutschiza exercent. Coeterum nihil revelare sciunt incolae huius loci de aliquo domino terrestri Christiano, turcicus vero Mehmet Bassa fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 2 florenos dabent, praeterea etiam labores gratuitos extabant. Imperatori turcico vero pro tributo sienti alii 3 florenos vere debuerunt.

Conscriptio pagi Seltshin.

Nomina incolarum: Nicola Magitz, Marco Warschiz, Matho Schutitz, Nicola Soffitz, Lueaz Soffitz.

Summa: Mediae 2, talitiae $2\frac{1}{2}$, filii 4, boves 12, iuveni 6, majales 34, porcelli 31, alvearia 10, frum. jug. avenae jug. 2, mily et kuk. $2\frac{1}{2}$, prata 29, filii uxorati

Locus iste a 12 annis desertus remansit, nunc autem agitur in quo inhabitatus est, distantia eius $\frac{1}{2}$ hora meridiem versus in sylvis penes Wutschizam est. Ten familiae ibi inhabitant, nunc autem 6 religionis catholici. Antiqui limites sunt Ivanofzy ad orientem, Harkanof Bozanefzy ad occidentem. Territorium huius loci est ex ultra 80 jugera. Terrarum arabilium, foenilium, falcabilium ibi reperiuntur. Sylvae sunt glandinales, aedificiales et $\frac{1}{2}$ horae. De domino terrestri christiano incolae revelare non sciunt, vero Aslan Begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione praeterea etiam labores gratuitos praestabant. Pro annuatim solverunt.

Conscriptio pagi Ivanovczy.

Nomina incolarum: Nicola Matitsch, Ivan Knesitz (Bosanesich), Schimo Lonzaritz, Pavosch Skokitz, Chro Kowatz, Blasch Oresschkowiz, Janko Skokiz, Nicola Oresschkowiz, Blasch Jankowiz

Summa: Mediae 4, talitiae 10, filii 8, equi 6, hinc... .., iuveni 29, vaccae 33, vituli 24, majales 66, porcelli 10, frum. jug. ins. 52, vacua 52, hordei jug. 1, avenae jug. 3, mily et kuk. 3, prata 46, fratres 1.

Locus iste 3 horis supra Karaschewo occidentem versus a fluvio Wutschiza distat. Sub dominio Turcico Catholici

inhabitarunt, nunc autem eiusdem religionis 12 familiae ibidem existunt, metales huius loci sunt Ladimirefzy ad orientem, Czelkofzy et Bosnanofzy ad meridiem et Seltzin ad occidentem. Spatium terrae extendit se in longitudine unius et in latitudine $\frac{3}{4}$ horae terrarum arabilium, fertilium reperiuntur ibi 120 jug., sterilium vero ad centum, foenilium falcabilium arboribus fructiferis 50 falcatores. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in circuitu 4 horarum. De reliquo locus iste regio fiscalis est. Dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur. Turcicus Hassan Begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, imperatori turcico autem a parte 3 florenos pro tributo annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio pagi Ladimirefzy.

Nomina incolarum: Mihal Pretschiz, Mihai Schuhakowiz, Domian Ladimirez, Mihoz Kutschinaz, Widack Kutschinaz, Mattosch Wuinowaz, Mihoz Budalo, Martin Beckariz, Marian Bosniak, Anthon Ivanowiz, Ivan Bosniak, Miho Bosniak, Nicola Bosniak, Stiphan Bosniak, Thomas Kutschinaz.

Summa: Mediae 4, talitiae 11, filii 16, equi 2, hinuli 2, boves 32, iuveni 31, vaccae 25, vituli 21, caprae 14, caprelli 7, majales 50, porcelli 16, frum. jug. ins. 44, vacua 44, hordei jug. 3, avenae jug. 1, mily et kuk. 13, prata 51, fratres 4, filii eorum 2, inquilini 2, filii 1.

Pagus iste una hora supra Karaschewo occidentem versus penes paludes non procul a fluvio Karaschiza distat. Sub dominio Turcico Catholici in domibus 8 ibi inhabitabant, nunc autem eiusdem religionis 16 familiae imposterum ibidem habitare volunt. Antiqui limites huius loci sunt Kusmincy ad orientem, Breslatinzy ad meridiem, et Czelkofzy ad occidentem. Territorium hocce in longitudine $\frac{1}{2}$ horae et latitudine totidem se extendit. Terrarum arabilium, fertilium reperiuntur ibi 100 jugerum et sterilium ad 120, foenilium falcabilium 60 falcatores sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium 250 jugerum. De reliquo locus iste regio fiscalis est. Dominus terrestris Christianus a memoria hominum nescitur. Turcicus vero Hazy Omety fuit, cui omnis generis decimas, et unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac imperatori turcico pro tributo 3 fl annuatim persolvere debuerunt.

Conscriptio pagi Goritschany.

Nomina incolarum: Pejo Tordinzan, Widack Gorizanaz, Gurko Satnizan, Marko Satnizan, Mihai Beschlia, Grego Dolianaz, Gurka Gorizanin, Peter Wutzkofzan, Ivanisch Petnaritz, Schimo Goritzanaz, Stanko Petnaritz, Blasch Batinitz, Widack Krischhofzan, Widack Barnavall, Ivanisch Satnizan, Chresta Harnauth, Peter Skakowitz.

Summa: Mediae 1, talitiae 15, filii 14, boves 33, iuveni 47, vaccae 32, vituli 30, majales 16, frum. jug. ins. 56, vacua 56, hordei jug. 5, avenae jug. 10, mily et kuk. 5, prata 46, fratres 2, inquilini 4.

Locus iste a 19 annis desertus remansit, nunc autem ab uno anno inhabitatus est, et distat $\frac{3}{4}$ horae supra Karaschewo occidentem versus, prope fluvium Karaschizam, metales huius pagi sunt, Satniza et Dolianzy.

Tempore Turcarum Catholici in domibus 6 ibi inhab
eiusdem religionis 16 familiae ibi existunt. Spatium t
 $\frac{3}{4}$ et latitudine $\frac{1}{2}$ horae se extendit. Terrarum arabilium, ~~et aliarum~~ ^{reperiuntur}
riuntur ibi 130 jugerum, sterilium vero ad 200, vinearum incultarum 40
fossore, pratorum 46 falcatorum. Sylvarum glandinalium, aedificialium
focalium ad 200 jugerum. De reliquo pagus iste regio fiscalis est. Dom
terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcius vero Ha
Begg fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione unum florenum dab
praeterea etiam labores gratuitos praestabant, et imperatori turcico
tributo 3 fl. annuatim adsolvere adstricti erant.

Conscriptio pagi Nowacky.

Nomina incolarum: Blasch Maly, Peter Domanofzan, Gurko Ska
Nicola Klawaschiz, Andria Byro, Peter Andraschewiz, Nikola Schow
Mato Naschizer, Blasch Byroschiz, Ivan Lesizitz, Janisch Lesizitz, Ni
Martinzan, Martho Bosniak, Thomasch Czreth.

Summa: Mediae 3, talitiae $9\frac{1}{2}$, filii 14, boves 29, iuveni 29, va
26, vituli 23, caprae 2, caprelli 2, maiales 23, porcelli 71, alveari
frum. jug. ins. 41, vacua 40, hordei jug. 3, avenae jug. 6, mily et kul
prata 39, fratres 4, inquilini 3.

Pagus iste a longo tempore desertus remansit, nunc autem a m
anno inhabitatus est, et jacet tribus horis a Karaschevo meridiem ve
in campo. Limites sunt duo praedia Paulofzy, et Czred. Sub dom
turcico catholici in domibus 9 ibi inhabitabant, nunc vero eiusdem
gionis in nr. 14 ibidem existunt. Territorium huius loci extendit s
longitudine $1\frac{1}{2}$ horae et latitudine totidem. Terrarum arabilium
ibidem 100 jugerum, desertarum vero ad 130, Vineae nunquam fue
nec piscationes, foenilium falcabilium 39 falcatores, sylvarum glandinali
aedificialium ad 200 jugera. De reliquo pagus iste regio fiscalis est.
domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, Turcius fuit Reschy B
cui omnis generis decimas, et ab una sessione 1 fl. dabant, ac lab
gratuitos praestabant, pro tributo autem imperatori turcico 3 fl. sol
debuerunt.

Conscriptio pagi Businky.

Nomina incolarum: Marco Luzinka, Gurko Heritz, Thomasch He
Nikola Cattawitz, Mattosch Cattawitz, Miho Czerkeschiz, Bertho Wutrol
Chresta Lepodrewatz, Stanko Gławurka, Miho Skaritz, Schimo Ska
Thomasch Gerrlitz, Martin Babio, Schimo Mazy, Ivan Busniatz, M
Woschzazaz.

Summa: Sessiones integrae 1, mediae 3, talitiae 13, filii 17, equ
hinuli 1, boves 38, iuveni 34, vaccae 28, vituli 22, caprae 1, mai
42, porcelli 24, alvearia 4, frum. jug. ins. 54, vacua 54, hordei jug.
avenae jug. 6, mily et kuk. 7, prata 52, filii uxorati 1, proles 1, fri
5, filii eorum 2.

Pagus iste a 17 annis desertus fuit nunc autem ab uno anno inh
tatus est et distat $1\frac{1}{2}$ hora a Karaschewo meridiem versus penes
ludes. Confinia sunt Bisofzy, et Nowacky ad orientem Lepodrefzy

meridiem et Bologofzy ad occidentem. Tempore Turcarum octo sessiones ibi erant nunc autem 14 ibidem existunt religionis catholicae Territorium hocce in longitudine $1\frac{1}{2}$ et latitudine 1 horae se extendit. Terrae excultae sunt 124 jugerum. Desertae vero ad 150. Pratorum 60 falcatores. Sylvae glandinales aedificiales et focales in longitudine $1\frac{1}{2}$ horae et latitudine totidem. Piscatio ibi est nulla nec mola, neque educillum. Csetorum pagus iste regio fiscalis est, de domino terrestri christiano incolae nihil revelare sciunt. Turcicus Ibrahim begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 fl. dabant, ac labores gratuitos praestabant, pro tributo vero a parte 3 fl. solvere debuerunt.

Conscriptio deserti pagi Czankovo.

Desertum hoc distat una hora supra pagum Retvallo, penes unum locum vulgo Mertva Bara nuncupatum. Sub dominio turcico 12 sessiones nationis Hungaricae molitores et piscatores ibi inhabitabant, quoniam locus iste nullas plane terras arabiles neque vineas aut sylvas, sed solummodo exiguam pascuationem pro jumentis habet de domino terrestri christiano plane nihil revelare sciunt, tempore Turcarum vero Musta beg illorum dominus erat, cui labores gratuitos, imperatori turcico autem pro tributo triginta florenos annuatim praestabant.

Conscriptio praedii Kubschinofzy.

Desertum hocce distat a dominio Karaschevo $\frac{1}{2}$ horae meridiem versus in campo, ubi tempore Turcarum Christiani in domibus 20 inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 300 jugera, foenilium falcabilium 50 falcatores. Pascuationes pro jumentis autem in sylvis sunt, quae non adeo magnae, sed tamen glandinales, aedificiales et focales in longitudine $\frac{1}{2}$ horae, et in latitudine totidem inveniuntur, piscationes in certo lacu (vulgo Blatna Bara nuncupato), incolae ex aliis pagis aliquando exercere, et testudines capere solent, dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur. turcicus vero Hassan begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum fl. dabant, labores gratuitos etiam praestabant, ac imperatori turcico pro tributo 3 fl. a parte solvere adstricti erant.

Conscriptio deserti pagi Illiaschovo.

Locus iste a quadraginta annis desertus remansit, et jacet penes fluvium Kravizam intra sylvas, olim Hungari in domibus 10 ibi inhabitabant, terrarum arabilium habet ad 60 jugera, vineas nullas, foenilium falcabilium 30 falcatores, sylvas glandinales, aedificiales et focales in longitudine mediae horae, et latitudine totidem, piscatio ibi est nulla, de domino terrestri christiano a memoria hominum nihil scitur, Turcicus aliquis Hassan-Aga fuisse dicitur, cui omnis generis decimas ac labores gratuitos praestabant, imperatori turcico vero ordinarium tributum annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Summotofzy.

Locus iste $\frac{1}{4}$ horae a deserto pago Kubschinofzy meridiem versus in campo jacet, sub dominio turcico 7 domus catholicorum ibi erant, terrarum

arabilium 100 jugera ibidem sunt, foenilium falcabilium de reliquo vero parvae sylvae (pro lignis focalibus solum) reperiuntur, dominus terrestris christianus nescitur, Turcicus Hassan-Begg fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac imperatori turcico pro tributo 3 fl. a parte solverunt.

Conscriptio deserti pagi Kutschinzy.

Locus iste distat $\frac{1}{2}$ hora a pago Brodianzy meridiem versus in sylvis sub dominio turcico christiani in domibus octo ibi inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ad 200 jugera ibidem, foenilium falcabilium falcatores 40. Sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in longitudine $\frac{1}{2}$ horae et latitudine totidem, dominus terrestris christianus nescitur turcicus Omir-Aga fuit, cui omnis generis decimas, et 1 florenum dabant praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac pro tributo 3 florenos imperatori turcico solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Boganofzy.

Desertum hoc occidentem versus in campo $\frac{1}{2}$ horae a praedio Czukadinzy distat, ubi tempore Turcarum, 7 domus catholicarum erant, terrarum arabilium habet locus iste ad 200 jugera, pratorum 40 falcatores sylvae autem sunt in longitudine 1 horae et latitudine totidem, glandinales aedificiales et focales. De domino terrestri christiano nihil scitur, turcicus vero Haschia-Arslan fuit, cui omnis generis decimas, ac a domo 1 fl. dabant, labores gratuitos praestabant, praeterea etiam pro tributo 3 fl. imperatori turcico annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Czukatinzy.

Locus iste $\frac{1}{2}$ horae a deserto pago Ivanzy meridiem versus intra paludes jacet, sub dominio turcico christiani in domibus 3 ibi inhabitabant terrarum arabilium reperiuntur ibidem ad centum jugera, foenilium falcabilium 20 falcatores silvarum autem glandinalium aedificialium et focalium in longitudine $\frac{1}{2}$ horae et latitudine totidem, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus vero Ally-Agga fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, ac pro tributo 3 fl. imperatori turcico solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Ivanzy.

Desertum hocce a praedio Kutschinzy $\frac{1}{2}$ horae penes paludes meridiem versus jacet, ubi ecclesia Sancti Francisci (per Turcas combusta) ruinata est, tempore Turcarum 6 familiae religionis catholicae ibi inhabitabant terrarum arabilium habet locus iste 150 jugerum, pratorum sunt ad falcatores ibidem, sylvae magnae glandinales, aedificiales et focales longitudine unius horae et latitudine totidem ibi reperiuntur, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Ally-Agga fuit, cui omnis generis decimas, ac a domo 1 fl. dabant, labores gratuitos praestabant, praeterea etiam pro tributo 3 florenos imperatori turcico annuatim solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Billianzy.

Desertum hoc $\frac{1}{2}$ horae a pago Habianofzy penes viam eundo Gorian in sylvis orientem versus jacet, ubi sub dominio turcico 3 domus religionis catholicae erant. Terrarum arabilium habent ad 50 jugera, foenilium falcabilium 20 falcatores, sylvae sunt glandinales, aedificiales et focales in longitudine 1 et latitudine $\frac{1}{2}$ horae, dominus terrestris christianus a memoria nescitur, turcicus Mehmet-Begg fuit, cui omnis generis decimas et a sessione 1 florenum dabant, labores gratuitos etiam praestabant et tributum a parte sicuti alii imperatori turcico solvere debuerunt.

Conscriptio deserti pagi Domanofzy.

Locus iste $\frac{3}{4}$ horae a praedio Billianzy penes paludes meridiem versus jacet, tempore Turcarum christiani in domibus 4 ibi inhabitabant, pro agricultura reperiuntur 80 jugera ibidem, et foenilium falcabilium ad 50 falcatores, sylvarum vero glandinalium, aedificialium, et focalium 40 jugera. Dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit aliquis Arslan-Begg, cui omnis generis decimas, et a sessione 1 florenum dabant, labores gratuitos praestabant, et tributum a parte imperatori turcico annuatim persolvebant ordinarium.

Conscriptio praedii Thomaschefzy.

Locus iste $\frac{1}{2}$ horae a pago Habianofzy in campo meridiem versus distat, sub dominio turcico 6 familiae religionis catholicae ibi inhabitabant, terrarum arabilium habet ad centum jugera, pratorum 60 falcatores, sylvae sunt aedificiales et focales 1 horae longitudine et latitudine totidem, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit Chara Mehmet Begg cui omnis generis decimas, et a sessione 1 florenum dabant, labores gratuitos etiam praestabant, et tributum a parte sicuti alii imperatori turcico solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Woinofzy.

Praedium hocce $\frac{1}{2}$ hora a deserto pago Domanofzy meridiem versus in sylvis jacet, ubi sub dominio turcico 10 familiae religionis catholicae inhabitabant, terrarum arabilium habet ad centum jugera, foenilium falcabilium 60 falcatores, sylvas bonas glandinales, aedificiales et focales in longitudine 1 horae et latitudine totidem, de reliquo locus iste etiam regio fiscalis est, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus fuit Chara-Mehmeth Begg, cui omnis generis decimas, et a sessione 1 florenum dabant, labores gratuitos praestabant, et imperatori turcico annuatim 3 fl. pro tributo solvebant.

Conscriptio deserti pagi Paulinzy.

Desertum hoc $\frac{1}{4}$ horae a praedio Woinofzy in campo occidentem versus distat, Tempore Turcarum christiani in domibus 5 ibi inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibidem ad 200 jugera foenilium falcabilium 50 falcatores, sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium in longitudine

$\frac{1}{2}$ horae et latitudine totidem, de domino terrestri christiano Hassain Scelebia fuit, cui omnis generis decimae gratuitas praestabant, a sessione 1 flor. et imperatori annuatim 3 fl. persolvebant.

Conscriptio praedii Sobottiza.

Praedium hocce $\frac{1}{2}$ hora a deserto pago Paulinzy in versus jacet, ubi ecclesia omnium sanctorum olim a c absque tecto extat, sub dominio turcico 10 familiae ibi inhabitabant, terrarum arabilium habet locus iste 2 sunt 40 falcatores ibidem, sylvae etiam magnae glar et focales in longitudine $1\frac{1}{2}$ et latitudine 1 horae ibi reperiuntur, de domino terrestri christiano nihil scitur, turcicus Hassia-Arslan fuit, omnis generis decimas, a sessione 1 fl. et labores gratuitos praestabant etiam imperatori turcico ordinarium tributum solvebant.

Conscriptio praedii Budinzy.

Locus iste $\frac{1}{4}$ horae a deserto pago Sobottiza occidentem versus in magnas sylvas jacet, tempore Turcarum christiani in domibus 6 ibi inhabitabant, terrarum arabilium ad 80 jugera ibidem reperiuntur, foenil falcabilium 40 falcatores, sylvae sunt glandinales, aedificiales et focales in longitudine $2\frac{1}{2}$ et latitudine 2 horarum, dominus terrestris christi nescitur, turcicus Chara Saim fuit, cui omnis generis decimas et a sessione unum florenum dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant pro tributo imperatori turcico 3 fl. solvere debuerunt.

Conscriptio deserti pagi Wutschkofzy.

Desertum hoc $\frac{1}{2}$ horae a pago Habianofzy occidentem versus in ca penes paludes jacet, ubi tempore Turcarum catholici in domibus 6 ibi inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 150 jugerum, foenil falcabilium 50 falcatores, sylvas glandinales, aedificiales et focales in longitudine $1\frac{1}{2}$ et latitudine $\frac{1}{2}$ horae habet, dominus terrestris nescitur, turcicus Hasslan-Begg fuit, cui omnis generis decimas dabant, a sessione 1 fl. et labores gratuitos praestabant, etiam imperatori turcico ordinarium tributum solvebant.

Conscriptio deserti pagi Bosnanofzy.

Desertum hoc infra pagum Ivanofzy $\frac{1}{2}$ hora meridie versus distat a sylvis, ubi sub dominio turcico christiani in domibus sex inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 100 jugera, foenilium falcabilium vero 40 falcatores sylvarum glandinalium, aedificialium et focalium 100, metales autem huius loci sunt praementionati duo pagi dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus Czain Spahia fuit, omnis generis decimas, a sessione 1 florenum, et labores gratuitos praestabant, etiam imperatori turcico ordinarium tributum solvebant.

Conscriptio praedii Tibinzy.

Praedium hocce a pago Harkanofzy $\frac{1}{2}$ horae intra sylvas meridiem versus jacet, et habet quidem foenilium falcabilium cum multis arboribus fructiferis ad 40 falcatores, sed agros paucos, quapropter tempore Turcarum non nisi, 3 familiae religionis catholicae ibi inhabitabant, sylvae autem glandinales, aedificiales et focales in longitudine $\frac{3}{4}$ et latitudine $\frac{1}{2}$ horae sunt, limites huius loci usque ad Harkanofzy, Bosnanofzi et Koska se extendunt, de reliquo dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus Czain-Spaia fuit, cui omnis generis decimas, a sessione 1 fl. et labores gratuitos praestabant, etiam imperatori turcico ordinarium tributum persolvebant.

Conscriptio praedii Ozelkofzy.

Locus iste distat $\frac{1}{4}$ horae a Kusminci occidentem versus, sub dominio turcico Hassan-Begg allodium suum ibi habuisse spargitur, terrarum arabilium reperiuntur ibidem ad 24 jugera, foenilium falcabilium 10 falcatores, metales huius deserti sunt Kusminzy ad orientem, et Ivanofzi ad occidentem, de reliquo vero nescitur: quisnam dominus terrestris christianus ibi fuerit, tempore Turcarum autem Hassan Begg fuit, qui per suos homines oeconomiam ibidem exercere curabat.

Conscriptio praedii Kusminczy.

Locus iste $\frac{1}{4}$ a pago Ladimirefzy meridiem versus in campo jacet, ubi murata ecclesia sanctorum Cosmae et Damiani (olim a christianis aedificata) adhuc exstat, de reliquo vero a memoria hominum nescitur, quoniam domus ibi fuerint, quoniam territorium hocce valde exiguum est, et vix 20 jugera in se comprehendit.

Conscriptio praedii Breslatinzy.

Desertum hoc $\frac{1}{2}$ hora a praedio Kusminzy penes fluvium Karaschizam orientem versus jacet, tempore Turcarum molitores et piscatores ibi habitabant, qui certum censum a piscatione et molendinis solvebant, coeterum autem ab omnibus oneribus exempti erant.

Conscriptio praedii Satniza.

Desertum hoc $\frac{1}{4}$ horae a pago Goritschany meridiem versus in sylvis est, ubi sub dominio turcico 4 sessiones religionis catholicae erant. Terrarum arabilium habet ad 40 jugera, vineas autem nullas, nec piscationes, sed sylvas glandinales, aedificiales et focales in longitudine $\frac{1}{2}$ horae et latitudine totidem, foenilium falcabilium ad 12 falcatores ibi reperiuntur. De domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, turcicus vero aliquis Memmet Sija fuit, cui omnis generis decimas dabant, et labores gratuitos praestabant, praeterea etiam a sessione unum florenum et imperatori turcico 3 solvere debuerunt.

Conscriptio praedii Paulofzy.

Desertum hoc prope pagum Nowacky in sylvis est, sub dominio turcico 6 familiae religionis catholicae ibi inhabitabant, agrorum jugera habet ad 80, vineas autem nullas, nec piscationes, sed sylvas glandinales aedificiales et focales in longitudine $\frac{3}{4}$ et latitudine $\frac{1}{2}$ hora. Pratorum falcatores ibi ad 30 reperiuntur, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, turcicus vero Durmy Spaia erat, cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos et a sessione 1 fl. praestabant, imperatori turcico autem 3 fl. annuatim pro tributo persolvebant.

Conscriptio praedii Ozred.

Locus iste prope desertum Paulofzy penes sylvas non procul a via regia eundo Naschizam meridiem versus jacet, ubi tempore Turcarum una curia erat, quae ad aliquem turcicum officialem nomine Reschy-Begg spectabat, et ab omnibus oneribus exempta erat, terrarum arabiliu reperiuntur ibi 50 jugera, foenilium falcabilium 20 falcatores, sylvaru glandinalium, aedificialium et focalium ad 60 jugera, de reliquo nescitu quisnam dominus terrestris ibi fuerit.

Conscriptio deserti pagi Bisofzy.

Desertum hoc ad latus pagi Businzy orientem versus intra palude jacet, ubi sub dominio turcico 6 familiae religionis catholicae inhabitabant. Terrarum arabiliu reperiuntur ibi ad 100 jugera, foenilium falcabilium 30 falcatores, sylvae autem sunt exiguae, nec glandinales, sed aedificiales et focales, de reliquo locus iste regio-fiscalis est, dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur. Turcicus autem Ibrahim-begg fuit cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos praestabant, a sessione unum florenum et imperatori turcico pro tributo annuatim 3 fl. solvebant.

Conscriptio praedii Lepodrefzy.

Locus iste $\frac{1}{4}$ horae infra Bisofzy versus orientem penes paludes jacet tempore Turcarum catholici in domibus 6 ibi inhabitabant, terrarum arabiliu habet centum et quinquaginta jugera, vineas autem nullas, neque piscationes neque sylvas, sed foenilium falcabilium 24 jugera, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, turcicus vero Aly Bassa fuisse fertur, cui omnis generis decimas dabant, et labores gratuitos praestabant, a sessione etiam 1 fl., imperatori turcico pro tributo annuatim 3 fl. persolvebant.

Conscriptio deserti pagi Bollogofzy.

Distantia huius loci est $\frac{1}{4}$ horae a Lepodrefzy non procul a via regia eundo Naschizam meridiem versus in campo aperto, in domibus 20 inhabitabant, terrarum arabiliu reperiuntur ibi 20 jugera, foenilium falcabilium 60 falcatores, de reliquo territorio sylvae exiguae pro lignis focalibus solummodo dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur.

disdar Essekiensis nomine fuit, cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos et a sessione 1 fl. praestabant, imperatori turcico autem ordinarium tributum solvebant.

Conscriptio praedii Dolianzy.

Locus iste penes fluvium Karaschizam infra Satnizam orientem versus situatus est in campo, et habet quidem agros pulcherrimos, sed vineas nullas, neque sylvas, tempore Turcarum catholici in domibus 5 ibi inhabitabant, et piscationes in Karaschiza exercebant, dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus vero Memmet Spaia fuit, cui omnis generis decimas dabant, labores gratuitos, et a sessione 1 flor. praestabant, imperatori turcico vero 3 fl. annuatim pro tributo contribuebant.

Conscriptio deserti pagi Krischefzy.

Praedium hocce penes fluvium Karaschizam $\frac{1}{2}$ hora a deserto Summotofzy occidentem versus est, ubi tempore Turcarum 8 familiae religionis catholicae inhabitabant, terrarum arabilium reperiuntur ibi ad 200 jugera, foenilium falcabilium 40 falcatores, sylvae autem sunt exiguae et solummodo focales, piscatio datur in Karaschiza, coeterum locus iste cum aliis regio fisca is est. dominus terrestris christianus a memoria hominum nescitur, turcicus Hassan Begg fuit, cui omnis generis decimas, et a sessione 1 fl. dabant, praeterea etiam labores gratuitos praestabant, imperatori turcico autem ordinarium tributum annuatim persolvebant.

Conscriptio praedii Ternofzy.

Locus iste $\frac{1}{2}$ horae a deserto pago Krischefzy trans fluvium Karaschizam in sylvis jacet, ubi tempore Turcarum una curia erat, quae ad aliquem Osman Aga spectabat. Territorium vero huins loci est in longitudine $\frac{1}{2}$ horae et latitudine totidem, terrarum arabilium sunt 20 jugera, foenilium falcabilium 10 falcatores, sylvarum glandinalium, focalium et aedificialium ad 30 jugerum, de reliquo locus nunc regio-fiscalis est, tempore Turcarum autem praementionatus Osman Aga oeconomiam suam ibi exercere curabat, et ab omnibus oneribus exemptus erat.

Conscriptio deserti Gornia Obresch.

Praedium hoc trans fluvium Karaschizam penes Dravum septemtrionem versus $\frac{3}{4}$ horae a Karaschevo distat, sub dominio turcico christiani in domibus 7 ibi inhabitabant, terrarum arabilium 50 jugera ibi reperiuntur, prata quidem nulla sunt, sed pascuationes in sylvis inveniuntur, quae non adeo magnae, sed tamen pro lignis focalibus deserviunt, de reliquo vero locus iste etiam piscationes in Dravo habet, dominus terrestris christianus nescitur, turcicus Mustafa Bassa fuit, cui omnis generis decimas, a sessione 1 fl. et labores gratuitos praestabant, imperatori turcico autem ordinarium tributum persolvebant.

Conscriptio praedii Dollnia-Obr

Desertum hoc intra fluvium Karaschizam et Dravum penes locum (Mer-
tuascha vulgo vocitatum) occidentem versus $\frac{1}{2}$ horae a Karaschevo jacet,
ubi tempore Turcarum 6 familiae religionis catholicae piscatores et moli-
tores inhabitabant, territorium hocce est valde exiguum, ideoque spatium
huius terrae pro implantandis caulibus in hortis deservire potuit. praesentia
sunt nulla ibidem, sed pascuatio in sylvis est. Coeterum dominus terrestris
christianus nescitur, turcius Mustapha Bassa fuit, cui annuatim 80 nummi
dabantur, et labores praestabant, praeterea vero a piscatione mediam partem
piscium dare adstricti erant, pro tributo imperatori turcico 2 fl. solvebant.
Actum in facie locorum anno 1702. Per me Maximilianum Henricum
Gerold.

U c. k. komorskem arkiu u Beču.

XXVII. 1702. Popis grada Požege.

Nomina civium seu hospitum: Gregorius Radielovich iudex, Mato K
pellio, Mathias Bellich faber, Michael Backak faber, Georgius Mare
coriarius, Michael Dolacz coriarius, Elias Barchalich sartor, Gregor
Szaralia sartor, Vidak Ostrokapa operarius, Marinus Tuczich coriari
Stephanus Biskupich nodifex, Ivan Brodlija operarius, Joannes Bobo sar
Elias Tieza coriarius, Joannes Saralia faber lignarius, Marcho Barchal
sartor, Stephanus Vranchevich pellio, Michael Tonih aurifaber, Nicol
Tonih aurifaber, Georgius Matanovich operarius ruralis, Antonius M
kovich quaestor, Marcho Martinovich, Damian Vrebeez, Vuk Kobas
Mato Zuafilo sartor, Michael Matkovich aurifaber, Paulus Isakovich sar
Augustinus Bertolovich coriarius, Mato Deskovich pellio, Nicolaus Bosny
faber lignarius, Marinus Petkovich, Petrus Gindich, Nicola Zkertich pel
Gyurka Karaszinovich pellio, Petrus Popehovich, Jacobus Katanich, J
tusina Czura vidua, Mato Reso, Marcus Csoropa quaestor, Marcus Ko
faber, Bernardus Jvanovich sartor, Janich Miko pellio, Manda Buzani
vidua, Grego Berber chyrurgus, Michael Bosnyak fossor, Franyo Mes
lanio, Georgius Szaralia operarius ruralis, Bartholomaeus Bekteslich, M
tinus Kazaz, Vid Nosar, Elias Mutaschia, Janko Csismasia cothurnar
Steph. Dulger faber lignarius, Georgius Czulinovich pellio, Petrus Kova
Joanes Bosnyak lanio, Andreas Kasianach, Joannes Kanislich pellio, Joan
Angelich pellio, Franciscus Martinich, Andreas Kosutich lanio, Simo D
venchanin, Kovach Zakorenye, Marcus Szedlar, Michael Velichanin o
rarius, Marko Anichich aurifaber, Franciscus Pribenich fossor, Nic
Kendro, Ivan Ivandolyanin, Nikola Ungarchanin faber, Elias Bosny
Miho Kalagjsich, Petrus Zkendrlya operarius, Jacobus Zkendrlya quae
Josephus Faliszovich, Naszamet Gergo, Petrus Koro operarius, Mari
Mlinarovich coriarius, Antonius Serich, Simo Franekich, Josephus Me
lanio, Martinus Tarakchia pectinarius, Michael Taskaranovich operar
Mariau Bosnyak coriarius, Petrus Kreso coriarius, Franciscus Tarak
pectinarius, Stephanus Vukovich, Petrus Perviz faber, Joannes Spol
Thomas Mutavesich operarius, Stephanus Horvath, Ivan Mutavchich

rarius, Joannes Kovach, Joannes Dujanovich, Jvan Zoran, Ivan Bosnyak, Mato Horvath, Andreas Vitrovchich operar., Martinus Pinotich pello, Petrus Rudonich operarius, Nikola Kajo operarius, Stephanus Szirchetlich sartor, Franciscus Kanisliich pello, Franyo Batina, Bartolomaeus Maronich sartor, Gergo Kengyelovich, Franyo Budimlia pello, Michael Dokszanovich pello, Philippus Dabar pello, Georgius Bellobrek, Mato Burnazovich pello, Simo Szremchevich aurifaber, Jvan Hermentia lanio, Gergo Nolbuntich, Marco Szarachovich coriarius, Paulus Garich sartor, Michael Guardian sartor, Lucas Pinotih pello, Joannes Vrenchevich sartor, Thomas Sain pello, Mato Illich aurifaber, Franciscus Liszichich pello, Michael Lyszichich, Thomas Sztukich pello, Simon Sztukich pello, Pavo Kovingjsibashih, Nicolaus Dardalia quaestor, Martinus Turchibashich pello, Mara Burnazovich vidua, Mato Mutavchia, Gyurka Malkanich, Gyurka Szakach, Georgius Hunalich aurifaber, Andreas Ambragyikovich, Stephanus Paulovich pello, Mara Petkovicsa vidua, Mathias Lovrenchich, Antonius Philipchevich sartor, Mara vidua, Georgius Meczich operarius, Mathias Orlyovich pello, Lucas Simunchevich pello et quaestor, Michael Csurchibahsich pello, Andreas Horvat cothurnarius, Mathias Churchibashich pello et quaestor, Stipan Lakovich, Petrus Misen pistor, Martinus Kovach faber, Nicolaus Musza operarius, Mara Gyurendinicza vidua, Martin Czizmasia, Simon P'ek pistor, Zrako Marin aurifaber, Marin Baich operarius, Georgius Karakatic, Michael Legyanovich, Jacobus Gerchich operarius, Martinus Legyanovich, Lovro Dugachky fossor, Joannes Persin, Nicolaus Masznicza operarius, Martinus Bekteslia operarius, Petrus Markovich, Simon Oszeklia coriarius, Marko Kalagysia, Jvica Demich, Michael Odvorchanin, Michael Vidovchanin, Golub Bosnyak fossor, Gyuro Szaralia faber, Gyurka Haiduk.

Summa facit: fratres uxorati 8, filii 1, inquilini 5, equi 140, boves 83, vaccae 191, juveni vituli 124, oves caprae 55, porci 4, alvearia 7, vineae fossores 313 $\frac{1}{2}$, jugera inseminata tritico hordeo avena 173, jugera inseminata milyo panico kukur. 11, pratorum falcatores 261, officinae 38.

Sequentes incolae et viduae mulieres praeter unam domunculam nihil possidentes qui cum aliis mendo, laborando aut fodendo sustentandae vitae suae media procurarent, sunt nominatim solummodo modo sequenti annotati.

Manda vidua mulier mendo vel suendo vivit, Francicza vidua similiter mendo vel suendo vivit, Marco aliis fodendo vivit et sic consequenter Ana Budimeza vidua, Frenkinicza vidua, Michael Klajo, Anna vidua, Catharina Derlukina vidua, Jvanna Paninicza vidua, Angelia vidua, Catharina Csechanenicza vidua, Petrusza Szaralka vidua, Dora Damjanicza vidua, Jvan Dohatic, Lucas Bosnyak, Petrus Franetich, Luczia Sinkovicza vidua, Jvan Gyurisich, Josephus Zkenderlich, Paulus Radivojevich, Franciscus Vukovarecz, Oricza Barbicza vidua, Gignicza Cziprochanin vidua, Mara vidua, Sztoich Topo, Mato Krisan, Petrus Keszo, Ivan Popovich, Marian Maravich, Sztriko Pirotich, Milos Ivan, Mihael Dermich, Martinus Bosnyak, Marko Kanisliich, Simo Bosnyak, Mara Zebchanka vidua, Mato Jzanovich, Mara Verichka vidua, Gyurk Kisvanter, Marin Lakusanacz, Jela vidua, Irczia vidua.

Posega.

Locus iste sub dominio turcico erat civitas, qui et nunc reputatur. Sub dominio turcico eam majori in parte Turci aliqua catholici inhabitabant, iam omnes catholici inhabitant.

Terreni huius pars montosa, pars planities est extenditur in praescissis pagis infrascriptis antehac eidem civitati ad spatium horae $\frac{3}{4}$ latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali pagi Vidoievczy et certas arbores Pyrorum Gruske dictas, penes sylvam Paderant trans fluvium Orlyava ad fonticulum Česma vocatam tamen foenilibus penes fluvium Orlyava habitis et pro Vidoievczy relictis alias antehac etiam per eosdem possessores Komuszinsky put et fluvium eodem nomine vocitatum. Erant etiam arbores nucum penes foenile Michaelis Csuchibashich civitatis bitaram, meridiem versus ad monticulum Hunalichevo et ad locum Jagodnyak ac crucem Sanctae Helenae nuncupatam ad pagum Derskovchy occidentem versus ad arbores Gruske Crepino herdo dictum, inde ad viam regiam, qua pergendum est per kopany kamen et per medium prati Lucae Simunichevich transeundo Orlyavam fluvium ad locum Slivik sic dictum, I Szuh Potok et locum Haszanagin Grob.

Septentrionali parte pagus Mihalievchy ad foenile I Csaira et arbores caerasorum, inde ad certas pinos et tamaricos Pades.

Terrarum arabilium continet jugera fertilia 350, jugera pratorum 192. Summa jugera facit 729.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituta sunt. Ex quibus juxta numerum jumentorum in praescripta et bella annotatorum ad sessiones dividendo reperiuntur pro 24 $\frac{1}{4}$, remanent pro desertis sessiones 8 $\frac{3}{4}$, inquilini in agris gentes 5, incolae seu cives 171, item incolae praeter nudum nihil habentes, quarum viriles personae fodendo et laborando autem et mendo et suendo provident de sustentatione vitae.

Pro pascuatione circa civitatem spatium relictum ad jugera culturarum fossoros 313 $\frac{1}{2}$, sunt hic loca montosa deserta, plantari possent vineae ad fossoros 300, sylvarum exiguae guttis concretarum focalium ad jugera 50, molendina coenaculorum, ecclesiae muratae una RR. patrum societatis Jesuiscanorum simul et parochialis 2, arx antiqua erecta adhuc sub dominio turcico dominum terrestrem Turcam nullum iudicem Turcam.

Christianum dominum terrestrem etiam nullum noverunt de illo, sed per traditionem dicunt liberam fuisse civitatem imperatori a singula domo de tributo non nisi den. 80 annu cetero nihil. Augustissimo Romanorum imperatori tempore nihil contribuebant, jam vero in sortem contributionis portiones et aliarum excelsae camerae aulicae cedendarum pensionum fl. 2300. Item pro accissa 200, facientes in simul 2500.

Villa Derskovczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Marin Pavich, Philip Gyurich, Nicola Bosnyak, Ivan Bosnyak.

Summa facit: sessio $1\frac{1}{8}$, filii uxorati 1, equi 1, boves 5, vaccae 5, juveni vituli 6, vineae fossorum 4, jugera inseminata tritico, hordeo, avena 7, jugera inseminata milio panico kukur. 1, jugera terrarum in toto 27, pratorum falcatores 7.

Locus hic dicitur in territorio civitatis Posegensis esse situatus et quod sub dominio turcico dominus terrestris Turca allodium solummodo ibidem habuerit, tandem incolis ibidem degentibus terras distribuit, qui ipsi servitia et decimas ab ea praestabant, distans Posega occidentem versus ad spatium horae $\frac{1}{3}$. Latitudo territorii huius extendit se ad spatium horae $\frac{1}{6}$, longitudo horae $\frac{1}{4}$, alias campus eius planicies, sylva montosa est.

Metales eius ad orientem sunt Posegensis civitas, ad locum et arbores priorum Gruske dictas et alium locum Csrepino brdo. Ex parte meridionali pagus Verhovchy ad viam Klanachky put vocatam.

Occidentali pagus Novoszelo ad arbores nucum et viam Poseski put, quae via ex septentrionali etiam parte claudit terrenum hoc.

Terrarum arabiliu nonnisi fertilia jugera 10, sterilia jugera 13, pratorum jugera 4. Summa facit jugera 27.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras quae omnes inhabitatae sunt $1\frac{1}{8}$. pro desertis nullae remanent —, incolae in his reperiuntur 4, inquilini nulli, sylvarum focalium montosarum jugera 40, sylvarum glandinalium nullae, vinearum cultarum fossores 4.

Sunt hic et plura loca pro implantatione nova apta, quae intra terras arabiles et sylvas sunt connumerata.

De caetero nullas habet appertinentias, terrestris turcicus dominus vocabatur Mustaffa Csemmanovich in eodem loco habitans, cui decimas omnis generis dabant et laboratores tres annuatim.

Contributio portionum militarium et loco aliarum domino terrestri cedendarum obventionum pensio in summa civitatis Posegensis comprehensa est, ad quam solvendam et hic pagus concurrebat.

De christiano domino terrestri nulla habetur notitia

Villa Komusina.

Nomina incolarum seu hospitem: Draso Vukadinovich, Vuicza Mergye-novich, Mihailo Szkoroszavlevich, Osztoia Dobroszavlevich, Vukadin Lakosevich, Jovan Csozo.

Summa facit: Sessiones $1\frac{5}{8}$, equi 2, boves 5, vaccae 5, oves caprae 8, alvearia 1, vineae fossorum $4\frac{1}{2}$; inseminata jugera: tritico hordeo avena $4\frac{1}{2}$, pratorum falcatores $2\frac{1}{2}$.

Locus iste distat Posega meridiem versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Territorium eius totaliter montosum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{3}$, latitudine $\frac{1}{4}$. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant lasciani graeci ritus, quem et ad praesens iidem inhabitant.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Vidoievchy ad montem Vicoenachko berdo vocatum

Meridionali pagus Laze ad dumetum quoddam Laszanszka megya.

Occidentali territorium Posegense ad fluviolum dictum.

Septentrionali territorium Posegense ad locum Benkamenovi nuncupatum.

Terrarum arabilium continet jugera montosa fertilia 16, sterilia 30, pratorum 5 Summa facit jugera 51

Quae praemissa jugera reducendo facient sessiones integras, quarum inhabitatae sunt $1\frac{3}{8}$, desertae $\frac{1}{2}$, incolae 6, inquilini, sylvarum focalium jugera 50, vinearum cultarum fossores $4\frac{1}{2}$, molendinum nullum. De cetero nullae sunt appertinentiae.

De christiano terestri domino nulla est notitia.

Turcico domino terestri praestabant uti praecedens pagus.

Imperatori turcico a singula domo solvebant tributum annuatim den. 8

Circa portionum militarium contributionem uti praecedens.

Pagus in computum quanti solvebat civitatis Posegensis.

Villa Szeoczry.

Nomina incolarum seu hospitem: Mato Peich, Franio Peich, Pa Gyurich, Mihally Mitrovich, Luko Lukaevich, Marko Pavich, Thoma Mathievich, Franyo Beslich, Bartol Bosnyak, Philipp Thomich, Gyula Pavich, Martin Pavich, Marin Dehanovich.

Summa facit: Sessiones 3, filii 2, equi 7, boves 19, vaccae 14, iuvenituli 15, oves caprae 16, alvearia 20, vineae fossorum 23; in semine jugera: tritico hordeo avena 24, pratorum falcatores 31.

Locus hic pagus est, dicunt eundem ad territorium civitatis Posegensis spectasse, cum sit aliunde vicissimus, hic allodium solummodo alicui Turcae fertur pro priori fuisse, distat ab arce et civitate Posegensis spatium horae $\frac{1}{2}$.

Sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant.

Territorium eius totaliter montosum est extendens se in longitudinem ad spatium horae $\frac{1}{4}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ad orientem pagus Lazy ad viam Bukova gora.

Ex parte meridionali meta Dolyani.

Ex occidentali pagus Verhovchy ad certam arborem piri hrana grus vocatam, inde penes foenile Vranchevicha csaira in vallem Vuchyak.

Septentrionali civitas Posegensis usque ad vineam Hunalicha vinograd in ad foenile Badinicha csaira, hinc ad monticulum ubi crux lignea erecta est per mediam vineam Lucae Simunichevich civis Posegensis.

Terrarum arabilium continet fertilia jugera, sed omnia montosa jugera 16, sterilia etiam montosa jugera 40, pratorum jugera 6. Summa facit jugera 72.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras quarum inhabitatae sunt 3, desertae nullae, incolae 3, inquilini nulli, vinearum cultarum fossores 23

Sunt et alia loca sufficientia montosa pro implantatione nova vinearum apta, quae intra terras arabiles et sylvas sunt connumerata.

Sylvarum focalium continent jugera 35.

De cetero nullae sunt appertinentiae. Dominus terrestris turcicus erat Ibraim Szpahia, cui praeter decimas omnis generis nihil se dedisse (asserunt).

De christiano domino terrestri nihil sciunt. Quoad tributum turcici imperatoris uti praecedens pagus.

Quoad contributionem portionum militarium uti praecedens pagus, solvebant in civitate Posegensi et ad illorum quantum solvendum concurrerant

Pagus seu villa Vidoievczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Pavo Belloberkich, Niko Maisztor, Marin Golobovich, Marin Michich, Nikola Baich, Gyuro Krisztich, Pavo Andriasevich. Luko Jakovovich, Grego Nikolich, Marco Kovachevich, Gergo Gyurich. Mato Andriasevich.

Summa facit: Sessiones $3\frac{5}{12}$, filii 2, equi 7, boves 8, vaccae 8, iuveni vituli 2, vineae fossorum $6\frac{1}{2}$; ins jug.: trit. hordei avenae $14\frac{1}{2}$, mil. kuk. 6, pratorum falcatores 9, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Posega orientem versus ad spatium horae $\frac{1}{4}$. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc idem inhabitant.

Terreni huius pars maior et quidem terrarum arabilium tota planities est, sylva montosa extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metalles eius sunt ex parte orientali pagus Dervisaga usque ad arborem dud et vallis Turszanov dol.

Meridionali pagus Laze et mons Verb Vidoievachky

Occidentali Posegensis civitas et Fons Proschak. Septentrionali pagus Eminovczy usque ad fluviolum Ossanyak vocatus.

Terrarum arabilium fertiliora jugera 138, steriliora jugera 50, pratorum jugera 12. Summa facit jugera 200.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integras $8\frac{1}{2}$, quarum inhabitatae sunt $3\frac{6}{12}$, desertae sunt quarum $4\frac{11}{12}$, incolae 12, inquilini nulli, vinearum cultarum fossores $6\frac{1}{2}$, sylvarum focalium jugera 60, glandinalium nihil.

Sunt et hic plura montosa loca pro implantatione nova vinearum apta, sed cum pars aratro excolatur, pars partim autem sylva excrevit, sunt intra terras arabiles et sylvas connumerata.

Molendinum habent minus 1. De cetero nullae sunt appertinentiae. Christianum dominum terrestrem nullum noverunt.

Turcicus erat Hodsa Szofal Posegensis, cui praeter decimam frumenti nihil se praestitisse asserunt.

Turcarum imperatori a singula sessione integra dabant annuatim de tributo per fl. 5. Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico hil dabant, jam autem ad quantum pecuniarium civitatis Posegensis concurrunt persolvendum.

Pagus Arszlanovczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Illia Glavach, Illia Serich, Marko Jyeko, Petar Bosnyak, Marin Bosniak, Martin Boczkovich, Vid Bosniak,

sevich, Matia Bosnyak, Marin Nikolich,

Sessiones 3, equi 3, boves 12, vaccae
inseminata jugera: trit. hordei avenae 1
falcatores 12.

distat Posega orientem versus ad spatium
turcico inhabitabant rustici catholici,

in eius planum est extendens se in lon-
gitudine totidem.

vicini sunt ex parte orientali territorium p
laszulye

vicini pagi eiusdem Vidoievczy et civitatis
viciniam Orlyava.

vicini etiam territorium civitatis cuius meta
viciniam etiam sylvae Pades:

viciniam arabilium continent fertiliora jugera 40,
viciniam falcatores 10. Summa facit jugera 72.

viciniam arabilium jugera in sessiones reducendo,
viciniam habitatae sunt 3, desertae nullae, incolae
viciniam illae, sylvarum focalium ad jugera 15, g

viciniam terrestrem christianum nullum noverat
viciniam cabatur Ibrahim Szpala Posegensis, quoad
viciniam is. Quoad tributum turcici imperatoris

viciniam Romano Romanorum imperatori sub domini
viciniam autem ad quantum pecuniarium civitatis l
viciniam a.

Pagus Emovczy.

viciniam incolarum seu hospitem: Jakov Andriase
viciniam Marin Abramovich, Mato Foemich, Ant
viciniam Martin Mitrovich.

viciniam Sessiones 2, equi 10, boves 7, vaccae 9,
viciniam hordei avenae $11\frac{1}{2}$, prata falcatores 11.

viciniam distat Posega occidentem versus ad spa-
viciniam tium turcico inhabitabant rustici catholici

viciniam in eius planities est in parte, in parte
viciniam vicinis situatum.

viciniam vicini sunt ex parte orientali territorium Po
viciniam Szuhi potok.

viciniam vicini pagus Novozelo usque ad dumetum T
viciniam vicini pagus Lippa ad fluviolum Liplyanszky
viciniam vicini pagus Kunovehy ad fonticulum E

viciniam arabilium continet fertiliora jugera 83,
viciniam g. 3. Summa facit jugera 126.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras quarum inhabitatae sunt 2, desertae $3\frac{1}{4}$, incolae 8, jug. sylvarum focalium 40.

Ceterum appertinentiae nullae hic dantur.

Christianum dominum terrestrem nullum noverunt.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Begich Szpahia Posegensis, cui quoad praestationem uti praecedentes pagi.

Turcarum imperatori sub dominio turcico a singula sessione per fl. 1, den. 50 dicunt se contribuisse tributis. Portionale quantum contributionis militaris solvunt cum civitate Posegensi.

Ceterum hanc suprascriptam Posegensis civitatem dicunt antiquo tempore christianorum liberam fuisse, sub dominio etiam turcico nullum terrestrem dominum turcicum habebant, sed judicem civitatis Turcam, quos et Turcae in civica libertate conservabant et nec solvebant plus de contributione aliqua a fundis suis, quam ipsi Turcae ibidem commorantes

Quod autem praescriptos sex pagellos attinet, dicunt aliquando illos non fuisse pagos, sed Turcae potentiores ab aliis coemendo terras arabiles ad praerepetitam civitatem spectantes prima vice allodia instituerunt, tandem rusticis adinventis easdem ipsis distribuebant.

Et ideo toties fatae civitatis Posegensis cives praeattactorum pagellorum vel potius villarum territoria supplicarent territorio civitatis incorporanda, alias his non habitis ubi jumentis plus provisi fuerint.

Appertinentias pro civitate necessarias non haberent sufficientes, nam pagorum etiam quorundam territoria in majus se extendunt et plus de terris arabilibus, pratis et sylvis possident. Aliunde hactenus quoque ad unum et idem quantum pecuniarium suae Majestati sacrae, cesareae ac regiae cedens persolvendum concurrebant.

De reliquo haec praescripta loca hic et nunc omnia sunt caesario-regio-fiscalia, dominum terrestrem christianum etiam nullum noverunt, imo nec per traditionem de aliquo audierunt, multo minus recognitionem domini alicui dabant. De praesenti etiam nullus dominorum terrestrium se insinuavit apud provisoratum posegensis circa haec bona praescripta.

Actum Posegae die ultima juni 1702.

Gabriel Ladislaus Hapsz, provisor cameralis.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXVII. 1702. (1701.). Popis gospoštine Velika kraj Požege.

Nomina incolarum: Petrus Kozich, Martinus Mihalyevich, Laurentius Magyarich, Martinus Vinkovich, Petrus Vinkovich inquilinus, Georgius Blasevich, Marianus Gyurekovich, Marcus Jurchevich, Augustinus Ivanchevich inquilinus, Michael Philipchevich inquilinus, Thomas Philipchevich inquilinus, Andreas Marchetich, Franciscus Bosmanich, Markus Bosnyakovich, Elias Zvekich, Vincentius Szepanich, Michael Szepanich, Stephanus Blasevich, Marcus Tomisevich, Marcus alter Tomisevich, Damianus Tomisevich inquilinus, Simon Jurchevich, Thomas Ivanchevich, Franciscus, Sztevehich, Vincentius Knesevich, Stephanus Perich, Michael Krisetich, Mathaeus Gyekanich inquilinus, Georgius Szlepchevich, Mathaeus Szosztich, Blasius Bauovich, Jacobus Bosnyak, Josephus Michich, Marinus Bosnyak,

Lucas Michich, Antonius Komungisia, Jacobus Magchevich, Marich Szubich inquilinus, Martinus Kovachevich, Joannes Bosnyak, Stephanus Berich, M Csardaklich, Marthaeus Sbanich, Michael Kassapich, Thomas Kovachevich, Thomas Bosnyak, Martinus Sarkovich, Paulus Sarkovich, Petrus Sarkovich, B Cvetich inquilinus, Georgius Janich, Petrus Bedenikov Antonius Beslich, Michael Bosnyak inquilinus.

Summa: Sessiones $20\frac{1}{2}$, viri 75, filii 73, filiae 4 vaccae 83, iuveni 94, oves et caprae 275, porci 34 fossor. 146, ins. jug. trit. hordei avenae 298, prata totius pagi 10.

Locus iste semper pagus erat, territorium eius ad tosum sylvis glandinalibus et arboribus pro aedificabilibus refertum, ad meridiem planities, terris arabili distans ab arce l'osegensis septentrionem versus ad Locum hunc moderno et tempore dominatus tur inhabitabant, erant semper coloni, post recuperationem aliquot annis, usque ad annum 1698 id est adventu sionis caesarea Carafianae militaria exercebant servi rustici aedes more harum partium ex sepibus confossident Sessiones quot ab antiquo poterant esse sticus enim harum partium etiam juramentali deponatur fatetur veritatem, et ideo facta oculari revisione territorium molarum limitatum est totum territorium h integras $20\frac{1}{2}$, ubi et inquilini novem reperiuntur.

Terras arabiles pro tot sessionibus habent sufficiens non abundarent. Territorii eius planities seu campus extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, ad meridiem, ad septentrionem vero montosum territorium ad apicem montis ad spatium horae 1 integrae l horae $\frac{1}{3}$. Metales eius hinc ad orientem fluvius Kicampo vero Mostecz dicto, quae ab oriente et meridie inde a parte meridionali occidentem versus pergen Jehovacz, et tandem ad krugę sic dictas metas. Hinc septentrionem versus sunt commixtae terrae cum Radovanchy et ideo commode non poterant limites idem dominium pertineant ambo pagi, dominio null hoc causatur.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 600, 200, vineas cultas fossorum 146, incultae nullae dant tosus sufficiens aptus pro implantandis vineis reperit

Prata falcabilia falcatorum 160, sylvas montosas g ut in primo puncto annotatum est.

Arx una deserta in monte alto, parietibus in partibus aliqua dirruta, quae a memoria hominum inhabitata

Item monasterium unum, seu conventus reverendo canorum cum contigna ecclesia sancti Augustini.

Praeterea extra pagum ad meridiem altera ecclesia sancti Marci totaliter dirruta. Item tertia adhuc ecclesia sancti Pauli, non scitur tamen, an Pauli apostoli vel Eremitae, quae etiam totaliter dirruta est. Molendina in fluvio Velika vocato minora unius rotae decem, quarum singula per diem et noctem ultra centenanos $2\frac{1}{2}$, commclire non potest.

In hoc loco a memoria hominum neque tricesima, neque telonium habebatur.

Privilegia neque antiqua, neque recentiora habent.

Locus iste nunc cameralis est, christianum dominum terrestrem nullum habuerunt, neque aliquem noverunt tempore dominatus turcici, dicunt tamen, a senioribus suis se audivisse per traditionem ad quemdam Stephanum Velikay pertinuisse; recognitionem domini nulli dabant.

Controversias circa metales cum dominio Captoliensi dicunt se habere.

Terrestres domini turcici erant Passae Posegenses, quibus omnis generis decimas dabant frugum. Nonam nullam. Praetereaue nihil, nisi ad festa nativitatis domini unum caponem a singula sessione, de laboratoribus etiam nihil, nisi quod unum, foenile pro Passa defalcare, congregare et convehere debuerint.

Jus montanum et nonam de vino non dabant. Turcico imperatori de tributo prioribus temporibus ab una sessione dabant per fl. 4, quas sessiones illi bastenas vocant, ex post autem tempore belli tributum ascendit ad fl. 6. Augustissimo Romanorum Imperatori nullum tributum dabant. De contributionali portionum militarium quanto de praesenti integer pagus solvit annuatim fl. 650.

Sequitur conscriptio pagi Radovanchy.

Nomina incolarum: Martinus Popich, Thomas Popich, Martinus Kovachevich, Blasius Mickerich, Marcus Rossich, Nicolaus Zlururich. Stephanus Vidakovich, Michuel Sztanich, Joanes Plesich, Lucas Plesich inquilinus, Petrus Thomasich, Stephanus Hegediis inquilinus, Marcus Koszich inquilinus, Simon Koszich, Georgius Grabanach, Andreas Grabanach, Gregorius Kopyarenich, Nicolaus Kopyarenich, Matheus Kopyarenich, Petrus Perasinovich, Mihael Kara-Ivanovich, Mathaeus Kara-Ivanovich, Stephanus Milicsich, Franciscus Jakovovich, Gregorius Jakovovich, Georglus Perachich, Stephanus Kaisich Ioannes Perachich, Lucas Jurchevich, Gregorius Zvekevich, Michael Jurhevich, Marcus Bosnyak, Marcus Stojchevich, Martinus Petrenich, Matheus Plessich, Stephanus Plessich, Petrus Jakovovich.

Summa facit: Sessiones $13\frac{1}{2}$, viri 49, filii 50, filiae 57, equi 11, boves 55, vaccae 51, iuveni 69, oves caprae 231, porci 357, alvearia 28, vineae foss. 110; insemin. jug.: trit. hordei avenae $228\frac{1}{2}$, prata falcatum 99.

1. Locus iste semper pagus erat, distans ab arce posegensi septentrionem versus ad spatium horrarum 2.

2. Quoad hoc punctum concordat cum conscriptione pagi Velika.

3 Territorium ejus extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$, ex parte meridionali in planitie, ad septentrionem a tem montosusque ad apicem suum ad spatium horae unius integrae sylvis fertum.

Metales eius sunt ad occidentem locus Dolovy, mei dicta. Occidentem nescitur, cum terris aliorum viciniorum comixtae. Ad septentrionem vertex montis Bilo dictus. Caetera quoad hoc punctum, uti pagus Velika. Sessiones integrae reperiuntur $13\frac{1}{4}$, quas inhabitant incolae 34 et inquilini tres.

4. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 400, sterilia jugera 112, prata falcatorum 99, vineas cultas fossorum 110.

Desertae nullae dantur. Situs autem montosus sufficiens pro implantatione vinearum reperitur, sylvas montosas glandinales, focales et pro aedificiis sufficientes habet.

5. Quoad hoc punctum nihil reperitur.

6 7. Punctum nihil continent.

Quo ad reliqua etiam puncta nichil specialis occurrit annotandum, cum in omnibus ferme conveniat cum conscriptione pagi Velika. Contributionalem portionum militarium pecuniam annuatim solvit. fl. 440.

Pagus Potochany.

Nomina incolarum: Thomas Tucho, Marcus Gyurenovich, Martinus Dominicanovich, Matheus Rodich, Matheus Ramo, Josephus Tomasevich, Belicta Bartolovich inquilina, Petrus Tomasevich, Lucas Tomasevich, Marinus Haimanich, Franciscus Petrovich, Michael Petrovich, Paulus Petrovich, Bartholomaeus Margetich, Josephus Paulichevich, Nicolaus Terzia, Joannes Tomasevich, Petrus Kovach, Martinus Dertulich, Nicolaus Haimanich.

Summa facit: Sessiones $5\frac{1}{8}$, viri 27, filii 14, filiae 14, equi 3, boves 27, vaccae 14, iuveni 9, oves caprae 45, porci 57, alvearia 1, vineae foss. 40, ins. jug. terr.: trit. hordei avenae $65\frac{1}{2}$, prata falcatores 40.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensis septentrionem versus ad spatium horarum $2\frac{1}{4}$.

Territoria campi pars planities, pars aliqua montosa, sessiones integrae inhabitatae reperiuntur $5\frac{1}{8}$, quas inhabitant incolae 19 et inquilina 1. Territorii longitudo neque latitudo scitur, cum sint terrae commixtae cum vicinorum pagorum territoriis.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 150, sterilia jugera 70, prata falcator. 40.

Sylvas sufficientes montosas uti alii pagi praecedentes, commixtas in uno tractu montoso. Terrestris dominus turcicus erat Turbich Posegensis. Quoad reliqua autem puncta uti pagus Velika de portione annuatim fl. 160 solvunt.

Pagus Draga.

Nomina incolarum: Joannes Kralyevich, Joannes Svilikovich, Matheus Svilikovich, Michael Guzanovich, Lucas Svilikovich, Michael Bertulovi Blasius Bertulovich, Georgius Seklich, Michael Seklich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{8}$, viri 12, filii 15, filiae 5, equi 20, boves vaccae 11, iuveni 9, oves et caprae 114, porci 118, alvearia 15, vineae fossor. 22, insem. jug. trit. hordei kuk. 50, terr. in toto jug. 50, prata falcator. $30\frac{1}{2}$.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega intra septemtrionem et occidentem ad spatium horarum $2\frac{1}{2}$. Sessiones integrae reperiuntur $3\frac{7}{8}$, quas incolunt novem incolae.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 80, steriliora jugera 60, vineas cultas fossorum 27.

Incultas nullas, situs tamen montosus sufficiens pro implantatione nova reperitur, ut pagi praecedentes. Terrestris dominus turcicus erat Turbich nomine Posegensis. Quoad reliqua puncta uti pagus Velika. De contributione portionum militarium et loco laborum colonialium ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum annuatim solvit fl. 120.

Sztraseman cum villa Dollanchy.

Nomina incolarum: Mato Kopiar, Nicolaus Gergin, Mathaeus Mandich, Michael Mandich, Marcus Galoilo, Vinko Gerbich, Josephus Gerbich, Georgius Sztepanovich, Mathaeus Paninkovich, Mathaeus Ivanessich, Gregorius Ivanessich, Michael Dabo, Marianus Jakovich, Joannes Paukovich, Philippus Varga, Mathaeus Vargas, Joannes Antolovich, Elias Guozdar, Damianus Pavosich, Mathaeus Pavosich, Michael Csakalich, Pejo Marchinkovich, Stephanus Marinchevich, Joannes Odabassich, relicta vidua Marich, Vinok Vinkovich, Lucas Mandich, Michael Benich, Mathaeus Dorich, Georgius Jugovich, Michael Skenderlich, Laurentius Katichich, Peio Skenderlich, Antonius Ivchevich, Franciscus Bojevichich, Mathaeus Skenderlich, Michael Skenderlich.

Summa: Sessiones $12\frac{1}{2}$, viri 47, filii 45, filiae 28, equi 14, boves 56, vaccae 41, iuveni 44, oves et caprae 156, porci 164, alvearia 19, vineae fossor. $74\frac{1}{2}$, insem. jug. trit. hordei avenae 170, terr. in toto jug. 118, prata falcata. 99.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum $2\frac{1}{2}$. Sessiones integrae $12\frac{1}{2}$, quas incolunt incolae 36, inquilinus 1. Territorii huius terrae arabiles etiam sunt commixtae cum vicinorum pagorum territoriis, ideoque metales sciri non possunt.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 200, steriliora pariter 200, prata falcata. 99.

Sylvas commixtas cum aliis pagis vicinis montosas habent.

Ecclesia murata scandulis tecta Sancti Michaelis Archangeli. Item arx una murata in monte alto Straseman vocato, sed totaliter dirruta. Molendina minora duo, turcici domini terrestres erant Chirkin Ahmed Agich et Husein Aga Posegae degentes. Quoad reliqua autem puncta uti pagus Velika. De contributionalis militis quanto annuatim solvunt fl. 350.

Pagus Biskupchy.

Nomina incolarum: Mathias Kernyakovich, Mathias Slerich, Thomas Jernyakovich, Michael Seger, Michael Gyukich, Mathaeus Tustomrak, Jakobus Barich, Nicolaus Lachmanovich, Michael Berzich, Joannes Kukaicza, Thomas Kukaicza, Gyuro Bosnyak, Marcus Kovach, Marich Zlerich, Georgius Gyukich, Josephus Karamarkovich.

Summa: Sessiones $5\frac{3}{4}$, viri 20, filii 20, filiae 12, equi vaccae 21, iuveni 22, oves et caprae 32, porci 69, alvear fossor. 29, insem. jug. trit. hordei avenae $79\frac{3}{4}$, terr. in to prata falc. 24.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi trionem et occidentem ad spatium horarum $2\frac{1}{2}$. Territorii e planities, sessiones integrae reperiuntur $5\frac{3}{4}$. quas inhabitat decim, metales nec hic sciri possunt, cum sint territoria vicine commixta. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 72, jugera 72, prata falcatorum 24.

Sylvas cum reliquis pagis commixtas montosas, vineas et 29. Desertas nullas situs tamen montosus pro nova implatur. Molendina minora 4 habet. Terrestris dominus turcicus Posegensis. Quoad reliqua puncta, uti pagus Velika. De portionum militarium solvunt annuatim fl. 100.

Pagus Kantarovsky.

Nomina incolarum: Ristovoi Dorontich, Doko Milovehich, Radoszav Cvetich, Radoicza Radomich, Ristovoi Illich, Sta inquilin., Vaszil inquilinus Millivoj Vukojevich.

Summa: Sessiones 3, viri 14, filii 8, filiae 4, equi 3, boves 17, iuveni 19, oves et caprae 16, porci 63, alvearia 13, insem. jug. trit. hordei avenae 30, milii et kuk. 8, terr. in prata falcator. 32.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi trionem et occidentem ad spatium horarum $2\frac{3}{4}$.

Territorium eius est montosum. Hunc locum inhabitabant ritus sub dominio turcico, nunc etiam iidem inhabitant. Metae neque hic sciri possunt, cum etiam terrae arabiles sint e vicinorum pagorum territoriis. Sessiones integrae reperiuntur habitant incolae 7 et inquilini 2. Terrestris dominus turcicus Zaiem, cui dicunt se absolute nihil praestitisse, nisi quod seman vigiliis intertenuissent et militaria servitia exercuissent rustici sunt.

Terrarum arabilium fertiliora jugera habent 50, sterile falcator. 32, vineas cultas fossor. 5.

Desertas nullas, locus tamen sufficiens montosus pro nova reperitur. Sylvas montosas cum aliis pagis commixtas habet

Molam 1 minorem. De portionali contributionis quanto annuatim flor. 50.

Pagus Pollyanszka.

Nomina incolarum: Michael Basha, Thomas Gluich, M Risztovoi, Boso Horvachanin, Michael Horvachanin, Stipan Petrus Horvachanin, Thomas Horvachanin Nicolaus Szei Horvachanin, Marcus Petrov zet inquil., Franciscus Podrav Haimanich inquil., Joannes Illich, Blasius Bosnyak, Grego inquilinus.

Summa: Sessiones $5\frac{3}{8}$, viri 20, filii 19, filiae 21, equi 11, boves 21, vaccae 30, iuveni 40, oves et caprae 112, porci 158, alvearia 12, vineae fossor. 10, ins. jug. trit. hordei avenae 87, mily et kuk. $14\frac{1}{2}$, terr. in toto jug. 98, prata falcat. 57.

Locus iste distat ab arce Posegensi ad spatium horarum 3 intra occidentem et septentrionem. Locum hunc inhabitabant Turcae tempore dominatus turcici, nunc autem rustici catholici inhabitant.

Sessiones integrae $5\frac{3}{8}$, quas inhabitant incolae 13, inquilini 4. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100, sterilia 156, prata falcat. 57, vineas cultas fossorum 10.

Desertas nullas habent, situs sufficiens montosus pro nova implantatione reperitur. Territorium ejus maiori ex parte montosum est, sylvas etiam montosas cum aliis pagis commixtas sufficientes habet. Item monasterium unum amplum habetur muratum, sed totaliter ferme ruinatum, praeter ecclesiam cuius muri adhuc extant.

Molendina viliora 3.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Czeri bassa Posegensis, quidnam autem eidem pendebatur nescitur, cum moderni incolae sint advenae. De contributione portionum militarium annuatim solvit fl. 135. Notandum quod incipiendo a pago Velika, et transeundo omnes praespecificatos pagos usque ad pagum Pollyanszka ad septentrionem detur mons ingens sylvis focalibus glandinalibus, uti et arboribus pro aedificiis exstruendis gaudentibus, nec non pinis crassioribus pro scandulis et asseribus scindendis refertus, quae sylva montosa facile potest se extendere ad terrarum jugera 400.

Pagus Torann.

Nomina incolarum: Thomas Bosnyak, Franciscus Bosnyak, Elias Bosnyak, Stephanus Sztoichovich, Sztoiak Bosnyak, Elias Bosnyak, Paulus Csekegysia, Joannes Maisztor, Petrus Ternianin, Ambrosia Ivanovich, Marcus Tomasevich, Jacob Maisztor, Marchinko Kovach.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 20, filii 20, filiae 13, equi 3, boves 11, vaccae 15, iuveni 22, oves et caprae 16, porci 17, alvearia 17, insem. jug. hord. avenae 44, ins. jug. mily et kuk. $9\frac{1}{4}$, terr. in toto jug. 39, prata falcat. 26.

Locus iste semper pagus erat distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 2. in planitie colliculis minoribus situatus.

Locum hunc inhabitabant Turcae, jam autem advenae Bosnenses catholici inhabitant. Metales ejus sunt ad orientem via currulis Ugarachky put dicta, per quam meridiem versus descendendo in sylvam ad arborem vulgo Brikinya vocatam, inde septentrionem versus ascendendo donec perveniatur ad certam vallem intra pagos Toran et Olassy habitam, territorium pagi Ugarchy separans.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 200, sterilia 112.

Quae comprehendunt de praesenti respectu facultatum rusticorum integras inhabitatas sessiones $3\frac{1}{2}$, in iisdem 13 incolas degentes ex his remanent pro libera dispositione domini terrestris jugera 200, prata falcat. 26. Sylvas focales autem ad jugera 40 pro usu domestico necessarias.

Ecclesia hic una murata ruinosa turriculo adhuc exstante reperitur. Item locus unus curiae alicuius muratae totaliter dirrutae fossa circumdatus.

Tandem exigua duo molendina. Quoad reliqua nullam habent notitiam, cum sint advenae. De contributionali portionum militarium quanto solvunt annuatim fl. 80.

Pagus Szovinyak.

Nomina incolarum: Martinus Nikullich, Stephanus Maglasia, Petrus Blasevich, Blasius Blasevich, Franciscus Bosnyak, Simon Dorakovich, Marin Matich, Marcus Maglasia, Mathaeus Dorakovich.

Summa: Sessiones 3, viri 12, filii 6, filiae 6, equi 1, boves 7, iuvenci 10, oves caprae 2, porci 8, alvearia 8; ins. jug.: trit. hordei 21, jugera kuk. $4\frac{1}{2}$, in toto jug. 30, prata fale. 20.

Locus iste semper pagus erat, in planitie situatus, distans a segensi ad spatium horae $1\frac{1}{2}$ occidentem versus. Locum hunc in catholici duo, reliqui autem Turcae. Metales ejus sunt separantes hoc ab alio, via currulis ex pago Torann Posegam versus d cum reliquis autem vicinis pagis ad hoc dominium Velkense sunt terrae commixtae.

Sessiones inhabitatae dantur de praesenti 3. In quibus incol Terrarum arabilium fertilia jugera continet 150. Prata falca Sylvas focales pro usu domestico jugera 10. Dominus terrestris erat Alaibegh Posegensis. Quoad reliqua puncta, uti pagus contributione portionum militarium solvit annuatim fl. 60

Pagus Skomnik.

Nomina incolarum: Marcus Lukich, Gregorius Kelbich, Matias Elias Lukich, Marcus Marchich

Summa: Sessiones $1\frac{5}{8}$, viri 8, filii 6, filiae 5, equi 4, boves 7, iuvenci 6, oves caprae 27, porci 19, alvearia 8, vineae fossae jug.: trit. avenae hordei 31, terr. in tota jug. 28, prata fale. 1

Locus iste distat ab arce Posegensi septemtrionem versus a horae $1\frac{1}{4}$, semper pagus erat, quem catholici incolae inhabitabant sunt, dominium hoc distinguentes pagus Schitnyak ex parte a et Bankovchy lapidibus infossis, metales distinctae ad orientem (et Mitrovicza, metalis est fluvius Glogonicza. Ad septemtrionem Rusque ad fluvium Glogonicza.

Terrarum arabilium continet fertilia jugera 60, sterilia contra prata faleatorum 11, vineas cultas fossorum 6, sylvam focaler ad jugera 20.

Turcicus dominus terrestris erat Zaim Cseribassich Posegensis. inhabitatae $1\frac{5}{8}$, quas excolunt incolae 5. Quoad reliqua puncta, Velika. De portione solvit annuatim fl. 45.

Pagus Bankovczy.

Nomina incolarum: Abrahamus Kovach, Mathias Antonov, Krallecz, Mathias Maglasia, Andreas Dugachky.

Summa: Sisiones $1\frac{5}{8}$; viri 8, filii 8, filiae 2, equi 2, boves 9, vaccae 11, iuveni 13, oves caprae 27, porci 19, alvearia 6; ins. jug.: trit. avenae hordei 27, terr. in toto jug. 24, prata falc. 15.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi occidentem versus ad spatium horae $1\frac{1}{2}$ in planitie situatus. Locum hunc inhabitabant catholici. Sessio inhabitata de praesenti reperitur $1\frac{5}{8}$.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100, prata falcatorum 15, sylvas focales pro usu domestico ad jugera 20.

Metales ejus sunt ad meridiem dominium hoc Velikense separans ab aliis dominiis.

Ad orientem Szkomnik ad metas certas lapidibus notatas intra hunc pagum Bankovchy et Skomnik positas. Occidentem et septentrionem via quae pergit a prato Babainicza vocato in pagum Szkomnik.

Terrestris dominus turcicus erat Alaibegh Posegensis. Quoad reliqua puncta, uti pagus Velika. De contributione portionum militarium solvit annuatim fl. 45.

Pagus Mitrovicza.

Nomina incolarum: Andreas Bosnyak, Joanes Rossich, Matheus Szakarich, Martinus Petrovich, Michael Potochanach, Petrus Maisztorovich, Thomas Rossich, Joannes Kunovchanin, Georgius Csvetkovich, Michael Petrasich, Paulus Loncharovich, Thomas Matich, Jakobus Bosnyak, Joannes Groso, Franciscus Mussich, Matich Jossich, Nicolaus Jurievchan, Jakobus Gyurkovich, Marcus Ivich.

Summa: Sisiones 6, viri 23, filii 25, filiae 27, equi 10, boves 27, vaccae 28, iuveni 35, oves caprae 13, alvearia 9, vineae foss. 15; ins. jug.: trit. avenae hordei 84, jugera kuk. $8\frac{1}{2}$, terr. in toto jug. 82, prata falc. 118.

Locus iste distat ab arce Posegensi septentrionem versus ad spatium horae 1 semper pagus erat, inhabitatus per Turcas sub dominio turcico, jam inhabitant Croatae catholici ex superioribus croaticis partibus advenae. Sisiones inhabitatae quas excolunt, sunt integrae sex., in his sunt incolae 19. Metales ejus sunt ad orientem territorium pagi Mihalyevchy ad fluvium Liszicza aliter Voikovicza. Ad meridiem Goloberchy ad metam Luke. Occidentem Skomnik ad fluvium Glogovnicza. Septentrionem Velika usque ad metam Jelovach, aliter Resznicha et Duge megye. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 400, prata falcatorum 118, vineas nullas habent antiquas, nisi quas nunc recenter implatarunt fossorum 15, sylvas focales ad jugera 30, ecclesia murata minor sancti Demetrii ruinata 1.

Item turris una murata proxima ruinae per medium jam ruptae et quasi ad duas partes jam divisa, in qua turcicus dominus terrestris habitabat. Molendinum unum reperitur unius rotae. Quoad reliqua nullam habent notitiam, cum sint advenae. De contributione portionum militarium annuatim solvunt fl. 200.

Notandum. Quod in hac conscriptione bonorum nec unicus pagus noverit christianum dominum terrestrem, neque recognitionem aliquam domini dabant. Praetendentes etiam nulli hactenus circa haec bona iusinarunt. Curialistae pariter nulli, uti nec armalistae reperiuntur, praeter unicum Joannem Kraljevich cum tribus suis fratribus uterinis nondum divisus,

alias in pago Draga degentibus, qui habent quidem armales nobilitares, a sacratissima caesarea ac regia majestate quoad personas, sessionem tamen cum appertinentiis ad eam spectantibus, quam possident, liberam non habent. Ibi supplicarent illam apud excelsam cameram aulicam ab onere coloniali libertare, et pretium illud, quod alter dominus terrestris emptor bonorum deponeret, etiam deponere essent parati. De reliquo nihil occurrit in hac conscriptione annotandum.

Actum Posegae die 19. novembris 1701. Gabriel Hapsz, cameralis provisor.

Excellentissime ac illustrissime sacri Romani imperii comes, domine mihi gratiosissime

Humillimorum servitiorum meorum demissa subjectione praemisa. Gratiosum excellentissime dominationis vestrae mandatum occasione transmittendae conscriptionis bonorum Velika, et dandae relationis status et constitutionis Parvae Valachiae mihi transmissum plane in conscriptione reliquorum pagorum existens humillime percipiens immediate movi Posegam mihi commissa effectui mancipaturus. Quapropter tam conscriptionem Velikensem, quam et relationem Parvae Valachiae hic humillime transmitto excellentissimae ac illustrissimae dominationi vestrae, cras denuo ratione continuandae conscriptionis ad pagos rediturus: sed humillime veniam peto, quod conscriptio haec tardius finem tanti districtus sortiatur, cuiuslibet enim pagi territorium mensurare debeo, et invenio in aliquibus locis ultra mille jugera terrarum, ubi in priori conscriptione juxta relationem rusticorum facta forsitan nec quadringenta adscripta essent et nec unicus pagus reperietur, qui juste conscribi curassent omnes appertinencias territorii sui, incolae etiam multo plures erunt, quam in priori conscriptione. Quod id ipsum excellentissimae ac illustrissimae dominationi vestrae demississime perscribere volui. Qualesnam autem excessus commiserit praescitus jam Alexa cum suis haidonibus, etiam hic humillime transmitto, et nisi ipsi praevenissem, et ab incoepa nequitia ipsum praepedivissem, multo maiora commisisset.

Dominus commendans Pakarzensis etiam incipit se ingerere in negotia cameralia, venerunt enim rustici ex Parva Valachia ad me conquerentes, quod septem ipsorum graviter concuti curaret, et tandem incarcerari ipsisque per noctem unam et una ac media die nec panem nec haustum aquae admisisset, cui circa haec quidnam scripserim, excellentissimae ac illustrissimae dominationi vestrae pro gratiosa sua informatione demisse transmitto copiam literarum mearum, sub litera A. Scripsi etiam, ut acceptos ab illis septem imperiales restituat, sed nullum adhuc ab eo habeo responsum, si non restituerit, cogar ad excellentissimam ac illustrissimam dominationem vestram recurrere, ne et in posterum similia aut graviora attentet.

Celsissimus etiam ipse dominus princeps a Lichtenstain, statim in adventu suo Eszekinum qualesnam mihi scripserit literas, ubi plane et terra in revisionem sibi vindicare voluit in districtu Camerali, quarum etiam pro gratiosa excellentissimae ac illustrissimae dominationis vestrae informatione humillime transmitto sub B. Supplicans humillime dignetur gratiosissime providere circa iurisdictionem cameralem, ut sciant et officiales camerales, quamnam possint in functione sua habere iurisdictionem et quam non, alias status cameralis nunquam quietus permanebit.

Ego apud excellentissimum dominum generalem Liudobaldum a Stambergh effeceram etiam circa facultatem juris gladii, ut hic in domo Camerali administrata fuisset, ita tamen ut ex parte militari quoque praesentes adesse debuerint, prouti et factum est, et una die novem ipsorum ad mortem adjudicati sunt malefactores, quidam impellati, quidam patibulo appensi, quos ego capi curavi, ante adventum enim huc meum nullum simile exemplum statutum est hic Posegae, sed domini militares omnes pro pecunia dimittebant, et ideo hac spe freti numerus malefactorum acretus erat, ipsi enim anno praeterito iustificati fassi sunt, se nunquam eo devenisse, si capitis sui redemptionem pecuniam liberandam non sperassent. Et quamvis durante hac caesarea regia commissione statum cameralem harum partium in meliorem redacturum ordinem, interim tamen praemissa pro gratiosa sua notitia demisse presentare volui. Ceterum in gratiam et patrocinium excellentissimae ac illustrissimae dominationis vestrae me demisse subjiciens maneo.

Excellentissimae ac illustrissimae dominationis vestrae.

Posegae die 7. decembris 1701. Humillimus servus Gabriel Hapsz.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

Excellentissimo ac illustrissimo domino don Ferdinando Caralo, sacri Romani imperii comiti Carafa de Stigliano, sacrae caesareae, nec Romanorum et Hungariae regiae maiestatum camerario, excelsae camerae aulicae consiliario, et ad regulanda stabiliendaque in partibus regni Slavoniae limitanea confinia pro parte eiusdem excelsae camerae aulicae delegato caesareo, regio commissario, domino domino mihi gratiosissimo.

XXIX. 1702. Popis gospoštine Kaptol kraj Požege.

Nomina incolarum: Nicolaus Vlah, Marinus Kranarin (!), Gyuro Tutakovich, Marko Bosnyak, Martin Kovach, Bernyo Philippovich, Marich Bollyagin, Gyuro Poszavacz, Mihai Mikich, Mato Tatarovich, Mihaly Kollarich, Mihai Doichinovich, Petar Doichinovich, Franyo Bosnich, Gyuro Golich, Martin Pauletich inquilinus, Thomas Bebek inquilinus, Martin Bosnich, Martin Dudokovich, Gyuro Sztopergyia, Mato Dollyanacz, Philo Sivkovich, Martin Pengyra inquilinus, Miho Pauletich, Luka Missich inquilinus, Franyo Blassich, Illia Trabich, Thomas Szekerich, Petar Benkovich, Franyo Resetar, Bartho Kovach, Matto Jaksich, Beno Kollar, Gergo Jaksiich, Miho Eliassevich, Franyo Kalagysevich, Magich Antol, Gyuro Gabidan, Gyuro Cselebiich, Luko Taslich, Illia Kovachevich, Gergo Dupan, Nikola Katichevich, Thomo Magich, Mato Tomanovich, Miko Mikossich, Mihallio Plassich, Nikola Kovachevich, Petar Jugovich, Vidak Pismis, Vidna Mara inquilina, vidua Jela inquilina, vidua Maracha inquilina, vidua Joanna inquilina.

Summa: Sessiones $15\frac{3}{4}$, viri 65, filii 40, filiae 36, equi 25, boves 63, vaccae 61, iuveni 44, oves et caprae 125, porci 147, alvearia 1, vineae fossores $121\frac{1}{2}$, inseminata jug. trit. hordei avenae $202\frac{1}{2}$, terr. arabilium jug. in toto 300, prata falcatorum 126.

Locus iste dicitur aliquando oppidum fuisse, jam p[er] arce Posegensi septentrionem versus ad spatium horae tempore dominatus turcici inhabitabant Turcae stipendi reliqui autem rustici catholici, nunc autem omnes cat[er] rarum arabilium fertiliora in plano situatarum continet j[ugera] sterilia 400, prata jugera 100. Summa 1200.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo pro facit integras sessiones 50, quarum juxta praemissam cor[por] reperiuntur inhabitatae sessiones integrae $15\frac{1}{4}$, remanet incolae in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur suas habentes 8, sylvas focales continet ad jugera et q[ua]

De reliquo praeter sylvas et vineas situs huius territ[or]i

Vinearum cultarum reperiuntur fossores $121\frac{1}{2}$. Dant loca pro pluribus implantandis vineis, quae sunt cui computata.

Molendina hic reperiuntur minora 5.

Ecclesia praepositualis Sancti Petri parietibus et t[er] muro circumdata per modum alicuius arcis minoris, q[ua] rendissimus dominus Petrus Csernkovich incepit tegi c[on] nulla sunt praeter duo cubicula trium contignationum unum et in tertia unum, quae etiam idem reverendissi[mo] positus Petrus Csernkovich noviter reparari curavit.

Terrestris dominus turcicus Dizdar Aga vocabatur in territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Metales eius sunt ab oriente pagus Koma Tekich tendentem. Ad meridiem Rahmanovchy ad dictum. Occidentem Golo berdo ad fluvium Braknyak, e[st] ad apicem mons Orahoviczensis.

Quoad reliqua vero in fine huius conscriptionis p[er] dum erit.

De contributionali portionum militarium quanto solv[er]e

Pagus Goloberdo.

Nomina incolarum: Gyuro Churchiich, Mihai Jurich Mikula Paranchich, Ivo Tomich, Petar Zembich, Mil Loncharovich, Joseph Antolovich, Ivan Blasin, relicta inquilina.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 13, filii 4, filiae 13, vaccae 12, iuveni 9, oves et caprae 26, porci 26, alvear[um] $17\frac{1}{2}$, ins. jug. hordei avenae 39, terr. jug. in toto 84

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Po[se] horae $1\frac{1}{2}$, cuius pars territorii in plano pars montoso

Locum hunc sub dominio Turcico inhabitabant rust[ri] nunc inhabitant.

Domus exiguas ex sepibus confectas tectas stramine

Terrarum arabilium continet fertiliora in plano si steriliora montosa 54, pratorum jugera 10. Summa 26

Quae praemissa jugera modo praemisso in sessiones distribuendo constituent integras 11, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae $3\frac{1}{2}$, remanent pro desertis sessiones integrae $7\frac{1}{2}$, incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 10, inquilinus domum habens 1, sylvas focales ad jugera 20, vinearum cultarum continet fossos 17 $\frac{1}{2}$, sunt et hic loca pro implantatione vinearum, sed et illa intra terras arabiles sunt computata, molendina exigua 2, de caetero appertinentias nullas habet.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium solvunt annuatim 100 fl.

Terrestris dominus turcicus Habich Mehmed Aga vocabatur, qui pro priori ibidem in loco habitabat, tandem transtulit se in Captol.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ad orientem oppidum vel pagus Captol usque ad fluvium Vlaski potok. Ad meridiem pagus Halilovchy ad metam Orasak dictam. Ad occidentem pagus Cseslyakovchy ad fluvium Kisselyeva. Ad septentrionem Mons Orahoviczensis usque ad apicem eius Billo vocatum.

Pagus Cseslyakovacz.

Nomina incolarum: Matos Daktorich, Marko Kovachevich, Martin Gyuranich, Vidak Kovach, Pavo Bosnyak, Matos Simonovich, Mathias Berkassich, Ivan Matich, Gergo Dugi, Ivan Janesevich, Luka Csachich, Gyuro Boschich.

Summa: Sessiones $3\frac{5}{8}$, viri 15, filii 7, filiae 7, equi 4, boves 15, vaccae 13, iuveni 10, oves et caprae 37, porci 12, vineae fossos 6 $\frac{1}{2}$, ins. jug. trit. hordei 34 terr. jug. in toto 120, prata falcatores 21 $\frac{1}{2}$.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensis septentrionem versus ad spatium horae $1\frac{1}{2}$. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, dominus terrestris ipsorum erat Lakich Halibegh in pago Lakusie habitans, cui praeter decimas nihil dabant, jam inhabitant omnes catholici rustici.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{8}$. Metales eius sunt ad orientem pagus Goloberdo ad fluvium Cseslyakovacz, meridiem pagus Mihalyevchy ad dumetum Oputina megya dictum, occidentem pagus Velika ad fluvium Szkerbicza, septentrionem mons Orahoviczensis dictus usque ad metam Sehov grob. Terrarum arabilium fertiliora jugera in planitie situata continet 200, montosa steriliora 54, pratorum jugera 10. Summa 264.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras 11 quarum inhabitatae sunt $3\frac{5}{8}$, remanent pro desertis $7\frac{5}{8}$, incolae de praesenti in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 12, sylvae focales ad jugera 20.

De glandinalibus infra in fine huius conscriptionis. Turcico imperatori dabant annuatim a singula domo per fl. 1 x. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam de contributione portionum militarium solvunt annuatim fl. 60.

De reliquis in fine huius conscriptionis, vineas praeterea habet cultas ad fossos 6 $\frac{1}{2}$.

Sunt loca montosa et alia pro implantandis vineis a
terras arabiles sunt computata.

Pagus Galesich et Halilovczy.

Nomina incolarum: Gyero Gradich, Jakob Lukach
Stipan Terzich inquilinus, Gergo Mattossevich, Thon
Tomisevich, Marin Martinovich, Bartol Martinovich, G
Matich, Luko Sztivanovich, Simo Bogdanovich, Jakob

Summa: Sessiones $4\frac{3}{4}$, viri 20, filii 13, filiae 8,
vaccae 17, iuveni 15, oves et caprae 25, porci 24,
fossores 29, insem. jugera trit. hordei avena 71, terr.
toto 180, prata falcatores 75.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Pose
versus ad spatium horae $1\frac{1}{2}$.

Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitari
quem et nunc iidem inhabitant. Territorium eius extet
ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$, in plano sit
sunt ad orientem pagus Rahmanovechy ad fluvium Sa
Turnich ad fluvium Gusztak et ad viam in medio ter
occidentem pagus Mihalyevchy ad fluvium Kisselyeva, s
et ad dumetum Ternik Magyaria vocatum. Terrarum
situatorum continet fertiliora jugera 138, steriliora 50
Summa 216.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo
9 quarum inhabitatae sunt $4\frac{3}{4}$, remanent pro desert
 $4\frac{1}{4}$, incolae reperiuntur 13, inquilinus domum suam
focalium exiguarum jugera 40, vineas quasi in plano
sores 29, molas exiguas minores habet 2.

De caetero appertinentias nullas habet.

Turcico imperatori dabant annuatim tributum a sing
Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio
bant, jam de contributione portionum militarium solvu

Isti duo pagelli, quia sunt vicinissimi, terras et
etiam, quia commixtas haberent, ideo simul scripti su

Pagus Rahmanovczy.

Nomina incolarum: Martin Milletich, Andria Bossn
Luka Nikulich, Andria Horvachich, Petrus Markovi
Nikola Kovach, Mato Jozich, Matos Poszavacz, Bartol

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 17, filii 7, filiae 13,
vaccae 14, iuveni 17, oves et caprae 35, alvearia 3,
trit. hordei avenae 31, terr. arabilium jug. in toto 10

Locus iste semper pagus erat, distat a praepositura
versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Locum hunc sub dominio
Turcae, nunc vero catholici rustici. Territorium eius in
territorium in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{4}$, latitud

Metales eius sunt ex parte orientali territorium pag
viam currulem Captol versus tendentem Prekiput dicta

Meridionali eiusdem pagi Treschanovach territorium ad cerasum certam territoria horum duorum pagorum separantem. Occidentali pagi Gallesich et Halilovchy usque ad fluvium Gusztak, septentrionali pagus Captol usque ad metam Glok et viam in Captol tendentem.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 180, steriliora jugera 36, pratorum jug. 20. Summa 236.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras $9\frac{1}{2}$, quarum inhabitatae sunt $3\frac{7}{8}$, pro desertis remanent $5\frac{7}{8}$, incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 11, sylvarum focalium virgultis solummodo concretarum pro communi usu incolarum jugera 30, vineas nullas habent neque locus datur pro implantatione. Molam exiguam minorem 1.

De caetero nullas habent appertinentias.

Turcico imperatori a singula domo annuatim dicunt se praestitisse non nisi per d. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam solvunt annuatim de contributione portionum militarium fl. 80.

Pagus Dollyanczy et Komarovczy.

Nomina incolarum: Anton Csakallich, Nikola Usorovich, Ivan Csakallich, Matto Kragullich, Jakob Csakallich, Ivan Gyurvissich inquilinus, Simon Pismich, Nikola Loncharovich, Ivan Cselikovich, Gergo Csatic, Martin Blasevich, Nikola Jusich, Ivan Bosnich, Cserich Marko, Matto Benakovich, Lovrencz Csakallich, Franyo Perich, Sztipan Perich inquilinus, Mihat Odolyevich, Ivan Ivanchich, Martin Tuczo inquilinus, Angelia Kovich inquilina, Matto Penkich, Anton Petrich, Martin Petrich, Sztipan Bosnyakovich, Gergo Bosnyakovich.

Summa: Sessiones $9\frac{1}{4}$, viri 34, filii 13, filiae 25, equi 11, boves 34, vaccae 27, iuveni 26, oves et caprae 45, porci 56, alvearia 4, vineae fossores $69\frac{1}{2}$, inseminata jugera trit. hordei avenae $99\frac{1}{2}$, terr. in toto 264, prata falcatores $46\frac{1}{2}$.

Locus iste semper pagus erat distans a praepositura Captol ad spatium horae $\frac{1}{2}$ orientem versus.

Sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant, campus eius in planitie est, vineae montosae, pagus immediate sub monte, territorium huius pagi extendit se in longitudine ad spatium $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$, metales eius sunt ad orientem pagus Dolyanovchy usque ad fossam Szuhodol per medium campi pagum se extendentem, ex parte meridionali pagi Tekich et Rahmanovchy usque ad fontem Sztudenchy viamque currulem per campum transeuntem. Ex parte occidentali pagus Captol usque ad fluvium Sivacz ex monte defluentem. Ex septentrionali mons Orahoviczensis ad metas Kamen et Mracza ac Tersztenik. Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 300, steriliora montosa 200, pratorum jugera 30. Summa 530.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 22, quarum inhabitatae sunt $9\frac{1}{4}$, pro desertis remanent $12\frac{3}{4}$, incolae in praemissis sessionibus sunt 23, inquilini domus habentes 4, sylvam praeter montosam glandinalem nullam habet, de qua in fine huius conscriptionis, vineas habent ad fossores $69\frac{1}{2}$, sunt et alia loca montosa pro implan-

tatione sed cum vacuus tantum existat campus, est comparabilis, molas minores exiguas 4.

Terrestris dominus Turca vocabatur Ibraim Spahia Turcico imperatori annuatim a singula domo dicunt se cor

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio tur jam solvunt de contributione portionum militarium fl. 14

Hic etiam pagus Komarovehy ideo est adjunctus pagis sunt territoria commixta et nonnisi ex domibus 4 consistit

Pagus Bessinczy et Gyurakovacz.

Nomina incolarum: Petar Hagyich, Miho Maisztorovitch, Blass Koleszarich, Sztipan Koleszarich, Grego Koleszarich, Franyo Maisztorovitch, Tomo Panich, Martin Panich, Blass Kalagysia, Mato^{M:} hochevich, Anton Koleszarich, Grego Mihochevich, Gyuro Thomich, M Sztapanovitch, Matos Gyurich, Marko Kovachevich, Sztapan Gyurich.

Summa: Sessiones $6\frac{1}{8}$, viri 28, filii 21, filiae 20, equi 5, boves vaccae 25, iuveni 23, oves et caprae 43, porci 45, alvearia 4, vi fossores 45, inseminata jug trit. hordei avenae 86, terr. jug. in toto 1 prata falcatores $32\frac{1}{2}$.

Locus iste semper pagus erat, distat a prepositura Captol ad spat horae $\frac{1}{2}$ orientem versus.

Sub dominio turcico habitabant rustici catholici, qui et nunc inhabit

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium $\frac{1}{2}$, latitudo horae $\frac{1}{4}$, et est montosum pars, pars vero planum. Metales eius sunt orientem pagus Podgorie usque ad fluvium Kernicza. Ex parte meridie pagus Tekich usque ad viam regiam Czesta vocatam et fontem Zdench Ab occidentem pagus Dolyanovchy usque ad fossam et fluvium Szuhc Ex parte septentrionali mons Orahovicensis usque ad apicem Bilocatium.

Terrarum arabilium fertilia jugera continet 146, sterilia montosa 5 pratorum jugera 28. Summa 374.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo facient integras 1 quarum inhabitatae sunt $6\frac{1}{8}$, desertae autem sunt $8\frac{1}{2}$, incolae in pmissis inhabitatis sessionibus sunt 18, sylvam uti praecedens pagus, vir cultas continet fossorum 45.

Sunt et hic loca montosa vacua, ubi possent vineae implantari, sed nec vestigia sint vinearum, sunt intra terras arabiles connumerata.

De caetero appertinentias nullas habet.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Hassan-Aga Zaimovitch. Tur imperatori a singula domo dicunt se praestitisse per fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici n solvebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium solv annuatim fl. 90.

Pagus Podgorie.

Nomina incolarum: Luko Vinkovitch, Ivan Vinkovitch, Gyuro Vinkov Sztapho Illich, Martin Gyurich, Matto Bugarovitch, Gyuro Kovachev Ivan Kovachevich, Ivan Deakovitch, Matto Lukachevich, Marko Ill

Vinko Perkovich, Mattan Legyanovich, Gyuro Barich, Ivan Alexa, Grego Blasevich, Nikola Hamigich, Gyuro Hamigich, Miho Hamigich, Gyuro alter Hamigich inquilinus, Mato Jaksich, Peio Hamigich, Ivan Varageta, Ivo Nezderovich, Martin Nezderovich, Mato Luchachevich, Jacob Ivichich, Ivan Maisztorovich, Gyuro Varglich, Matto Andrassevich, Josko Nezderovich, Gyuro Nezderovich, Ivo Hamigich, Sztipan Lukachevich.

Summa: Sessiones $9\frac{7}{8}$, viri 37, filii 24, filiae 26, equi 7, boves 37, vaccae 34, iuveni 37, oves et caprae 106, porci 45, alvearia 2, vineae fossorum 66, inseminata jugera trit. hordei avenae 118, terr. jug. in toto 276, prata falcatores 73.

Locus iste semper pagus erat distans a praepositura Captoliensi orientem versus ad spatium horae $\frac{3}{4}$.

Tempore dominatus Turcici inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant iidem.

Territorium eius plus montosum est, quam planum, extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ad orientem pagus Vehto usque ad fluvium Glohach ex monte ad campum defluentem. Ex parte meridionali pagus Tekich et Jaksich ad fontem Zdenchach; vocatum. Occidentali pagus Bessinchy et Gyurak ad metam Luke nuncupatam et fluvium Kernicza. Septentrionali parte mons Orahovicensis usque ad apicem eius Bilo vocatum.

Terrarum arabilium continet jugera fertiliora 100, steriliora montosa jugera 400, pratorum jugera 24. Summa 524.

Quae praemissa jugera in sessiones dividendo facient integras $21\frac{3}{4}$, quarum inhabitatae sunt $9\frac{7}{8}$, remanent pro desertis sessiones integrae $11\frac{7}{8}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 33, inquilinus domum habens unus, sylvas uti praecedens pagus, vineas cultas fossorum continet 66, sunt et hic loca montosa, ubi sufficientes vineae implantari possent, sed cum sint totaliter vacua, intra terras arabiles sunt connumerata, molendinum habet exiguum 1.

Terrestris dominus turcicus erat Hassan-aga Captoliensis. Imperatori turcico dabant annuatim a singula domo fl. 3.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem annuatim solvunt fl. 170.

Notandum. Quod supra pagos domini huius Captoliensis ad septentrionem detur mons unus altus, qui aliter Orahovicensis vocatur, cujus pars media ad septentrionem remanet pro dominio Orahovicensi usque ad apicem eius vulgo Bilo, ab inde autem ad latus meridionale remanet pro dominio Captoliensi, longitudo eius extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudo totidem. Hic pro toto hoc dominio ultra necessitatem suam reperiuntur sylvae focales, aedificiales, mixtae glandinalibus, ubi solae glandinales facile conjecturantur ad jugera 2000.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem domini dabant alicui et nec sciunt incolae huius domini, an praespecificati omnes pagi pertinuerint ad hoc dominium Captoliense a quo christianorum tempore. Quos nunc omnes reverendissimus dominus Petrus Csernkovich in arendam habet pro fl. 350. Huic omnis generis decimas praestant. Debuissent quidem a singula domo juxta contractum suum hebdomadatim dare per unum laboratorem, sed usque ad praesentem

annum, nonnisi annuatim a singula domo per obstinaciam suam et manutentionem domini Ger assistentia militari compulsi sunt, quod ligneam pro ecclesia tegenda Captoliensi adduxerint, de re contractum praestiterunt laboratores suos.

Terrestri domino turcico non plus quam lab se dedisse annuatim ab una domo, unum currum vitatis domini, et unum caponem ac praeterea Nonam autem nullam.

Actum Posegae 3. Marty 1702.

Gabriel Ladislaus Hapsz, provisor cam

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXX. 1702. Popis gospoštine

Pagus Kutycra cum deserto Illi

Nomina incolarum seu hospitem: Stipan Slinah, Mikich, Marko Bosnyak, Martin Aksamovich, M Ivich, Marich Aksamovich, Blas Matiasovich, Thom Philip Kokanovich, Persa Gardian, Mato Zvekich, M Marco Csozich, Sztoich Maiszor, Luko Farbas, Marich Beganovich, Gyuro Bosnyakovich, Gergo B Ivan Kopiarich, Stipan Gyurgyevih, Mato Sivko Gyuro Bosnyak, Luko Vidakovich inquilinus, Hermanovich, Mihai Surkich, Marin Angelich, C Bogdanovich, Gyuro Rusovich, Gyuro Tubich, Pavichich, Mato Friskich, Mihai Millosevich, Mis vasich, Illia Jandrich, Mato Kovachevich, Vuk I novich, Gyuro Pandrich, Jakob Kovachevich, I Bartolovich, Simo Boich, Audria Papuchovich, B Josich, Pavo Bosnyak, Miko Kersznar Ivan Millo

Summa: Sessiones $23\frac{1}{2}$, fratres et filii uxorati boves 87, vaccae 78, iuveni et vituli 70, oves alvearia 15, vinaee fossores 137; ins. jug.: trit. h pannico kuk. $3\frac{1}{2}$, terrarum in toto 600, pratorum

Locus iste nunc pagus, dicunt aliquando oppidum Posegensi ad spatium horarum 4 orientem versus minio turcico partim Turcae, partim catholici i catholici inhabitant.

Territorium eius campi planities est vineae et Longitudo eius extendit se ad spatium horae 1, sunt ex orientali pagus Bektese usque ad fluvium Meridionali vero partibus pagus sancti Georgy a ad metam Grabie et dumetum Duga megya nuncu Billisevchy ad limites Haszan-Agina megya, direc limite Fericha megya usque ad aliam viam a Kutycra et ad fluvium Zarilach.

Septentrionali mons Orahoviczensis usque ad ve

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera in plano situata 805, jugera sterilia montosa in aliquantum 300, pratorum jugera 134. Summa facit jugera 1239.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo facit integras $51\frac{5}{8}$. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae sessiones $23\frac{1}{8}$, desertae remanebunt integrae sessiones $28\frac{1}{4}$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 57. Inquilini 2. Vinearum cultarum fossores 137. Dantur et plura montosa loca pro implantatione vinearum, sed cum vacua sint, intra terras arabiles sunt connumerata. Sylvarum focalium montosarum praeter glandinales ad jugera 300. De sylvis glandinalibus, cum sit ingens mons in fine conscriptionis annectatur, qui toti districtui servit. Molendina minora continet 7.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Mehmeth Alay-begh Agy Sagich Posegae degens, cui praeter decimas omnis generis nihil se dedisse asserunt.

Tributi turcico imperatori a domo annuatim dabant fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum colonialium ac aliarum obventionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim 500 fl.

De reliquo praeter unam ecclesiam et aedificium unum muratum totaliter dirutum, quae residentia aliquando fuit abbatialis, nihil reperitur.

Educillia, macella, officinae quaestorum, piscaturae, trajectus nulla dantur.

Pagus Mitrovacz cum deserto pago Tomascheva.

Nomina incolarum seu hospitem: Thhomas Vuichich, Petar Odabassich, Ivan Janich, Franyo Thomich, Miho Sztoichevich, Miho Csubich, Joso Benich, Ivan Berlek, Ivan Halilovich, Mato Margetich, Miko Murich, Petar Antonovich, Vukszan Vlah, Gyuro Klarich, Joseph Vuchich, Luko Razumovich, Gyurko Chirkinovich, Mato Novakovich, Blas Krisztichevich, Ivan Margetich.

Summa: Sessiones $7\frac{1}{4}$, fratres et filii uxorati 5, equi 14, boves 27, vaccae 22, iuveni vituli 20, oves caprae 29, porci 15, alvearia 2, vineae fossorum 30; trit. hordeo avena 69, terrarum jugera in toto 174, prata falcatores 48, molae totius pagi 2.

Locus iste distat ab arce Posegensi orientem versus ad spatium horarum $3\frac{1}{2}$. Ab abbacia Kuttyeviensi occidentem versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$.

Sub dominio turcico inhabitabant hunc pagum partim catholici, partim schismatici, nunc praeter unicum schismaticum Valachum omnes catholici inhabitant.

Teritorium eius pars montosum pars planum in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$ se extendens.

Metales eius sunt ad orientem pagus Kuttyeva usque ad locum Marchin Dolacz dictum, inde meridiem versus eundo ad viam ex Kuttyeva in Captol tendentem, et inde ad dumetum Magyarassa ac fluvium Mihovachky potok. Ad meridiem pagus Tominovczy usque ad locum cuiusdam antiquae ecclesiae Klisza nuncupatum et ad fontem Jehovacz, a quo per locum Bagovicza eundo ad fluvium Venszky potok. Ex parte septentrionali mons usque ad locum Budanecz et Lipova.

Terrarum arabilium in plano situata continet totaliter sterilia jugera 240, pratorum jugera 30. S

Quae praemissa jugera ad sessiones distribue Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabella sessiones $12\frac{3}{4}$, vinearum cultarum fossores 30. Da montosa, quae plane vacua sunt, ideo intra terra merata. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus Sylvas focales sub monte glandinali (de quo in fine jugera 50. Molas exiguas 2.

Dominum terrestrem turcicum nullum alium l ratorem turcicum, cui annuatim omnis generis dec per fl. 2 dicunt se contribuuisse.

Christianum dominum terrestrem tempore domi bebant, neque alicui recognitionem domini dabant

Augustissimo Romanorum imperatori sub dom debant, jam autem in sortem contributionis p laboratorum colonialium ac aliarum obventionum darum annuatim solvunt fl. 150.

Pagus Vehnye.

. Nomina incolarum seu hospitum: Stipan Csuro Ivan Sztipanovich, Lukach Millenovich, Gergo P Gyuro Sztipanovich, Petar Markovich, Gyuro Posa

Summa: Sessiones $4\frac{1}{8}$, fratres et filii uxorat vaccae 14, iuvenci et vituli 13, oves caprae 12 vineae fossorum 18; ins. jug.: trit hordeo aven terrarum in toto jugera 108, prata falcatores 30.

Locus iste semper pagus erat distans ab arc horarum $3\frac{1}{4}$ a Kuttyeviensi autem abbatia occide horae $\frac{1}{4}$.

Pagum hunc sub dominio Turcico pars Turca inhabitabat, jam autem omnes rustici catholici in

Territorium eius extendit se in longitudine ad tudine horae $\frac{1}{4}$ et est pars montosum pars in pl

Metales eius sunt ab orientali pagus Mitrovae vocatum. Partibus vero meridionali pagus Tomis Occidentali autem Hernyevczy usque ad certam a Babozdenacz. Tandem septentrionali mons glandi fine conscriptionis) usque ad verticem eius Bilo n

Terrarum arabilium in plano situatarum fertili montosa, steriliora jugera 100, pratorum jugera 15.

Quae praemissa jugera ad sessiones distribuendi Quarum juxta praemissam conscriptionis tabella inhabitatae sessiones $3\frac{3}{8}$. Remanent pro desertis i $6\frac{1}{4}$. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus Vinearum cultarum fossores 18. Dantur et hic l implantatione nova vilearum, sed cum totaliter terras arrabiles sunt connumerata. Sylvas focales

De caetere neque molendinum, neque alias aliquas apertinentias habet.

Turcicus dominus terrestris Turca Prich vocabatur in pago Resznik degens cui praeter decimas omnis generis nihil se praestitisse asserunt.

Turcico imperatori de tributo nihil se dedisse asserunt, sed militaria servitia praestabant.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium ac aliarum obventionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 85.

Pagus Hernyevczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Ninko Szarich, Ivan Vuchichevich, Illia Szamargisia, Sivko Bosnyak, Zakarias Milchich, Janko Puhallovich, Rados Lazirich, Milloszav Alexich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres filii uxorati 3, equi 9, boves 18, vaccae 14, iuveni vituli 15, oves caprae 81, porci 35, vineae fossores 15; ins. jug.: trit. hordeo avena 35, terrarum jugera in toto 102, prata falcatorum 22, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horarum 3. A Kuttyevensi abbatia occidentem versus ad spatium horae 1. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici (?), quem et nunc inhabitant. Territorium eius est pars montosum pars in planitie situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae mediae, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Vehnye ad loca Vanessa et Babozdenacz. Meridiem vero pagus Tominovchy usque ad viam regiam Posesky put dictam. Occidentem pagus Lukach ad locum Berdo tribus arboribus signatum et fluvium Partosevacz. Septentrionali autem ad verticem montis Bilo dictum.

Terrarum arabilium in plano situatorum continet fertiliora jugera 105, montosa sterilia 200, pratorum jugera 13. Summa facit jugera 318.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras $13\frac{1}{2}$. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae sessiones $3\frac{1}{2}$. Remanent itaque pro desertis integrae sessiones 10. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 8. Inquilini nulli. Vinearum cultarum fossores 15. Hic pariter reperiuntur loca sufficientia montosa pro nova implantatione vinearum, sed cum sint totaliter vacua, sunt etiam intra terras arabiles connumerata. Sylvas focales habent montosas ad jugera 50. De glandinalibus infra in fine huius conscriptionis annotabitur. Molam exiguam in fluvio parvo 1. De caetero nullas habet apertinentias.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Zvechich Posegensis, cui praeter decimas omnis generis nihil se dicunt contribuuisse, uti nec turcico imperatori aliquid praestitisse, sed armis dumtaxat servivise. Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium, et laborum colonialium, uti et aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim flr. 50.

Pagus Lukach cum deserto pago D

Nomina incolarum seu hospitem: Marich Gregich, kola Gyipanovich, Ivan Pavich, Mihaillo Milankovich, S Vukoman Bosnyak inquilinus, Bogoszav Puhallovich.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{4}$, fratres et filii uxorati 3, boves 21, vaccae 19, iuveni seu vituli 20, oves e alvearia 17, vineae fossores 11; ins. jug.: trit. hordeo in toto jugera 114, prata falcatores 38, molae totius

Locus iste semper pagus erat distans ab arce P horarum $2\frac{1}{2}$, intra occidentem et septentrionem, a autem abbatia occidentem versus ad spatium horae 1

Hunc pagum inhabitabant Turcae mixtim catholici, rustici inhabitant.

Territorium eius pars montosum, pars in plano situ in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae 1

Metales eius sunt ad orientem pagus Hernyevez Szarachicza. Ad meridiem pagus Tominovezy ad via Kutyevo tendentem. Ex occidentall pagus Vehto ad fi parte septentrionali autem mons ad fluvium Bukvieza, Orahoviczense a dominio Kutyeviensi.

Terrarum arabilium fertiliora continet jugera 200, s gera 100, pratorum jugera 18. Summa facit jugera 3

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo fa Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam sessiones inhabitatae $4\frac{1}{4}$. Remanent itaque pro desertis Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus reperiunt Vinearum cultarum fossores 11. Hic quoque dantur implantandis vineis, sed cum omnia sint vacua, intra connumerata Sylvarum focalium montosarum continet sylvis glandinalibus in fine conscriptionis). Molae exiguae

De caetero nullas appertinentias habet. Turcicus domus Oszman in eodem pago degens cui a singula domo non annuatim dicunt se praestitisse et decimas omnis generis Turcico imperatori a singula domo dabant annuatim

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio jam autem in sortem contributionis portionum mil colonicalium ac aliarum pensionum domino terrestri annuatim fl. 50.

Pagus Tominovezy cum deserto pago V

Nomina incolarum seu hospitem: Vukszan Rad Milienovich, Sivko Hodich, Simon Maisztor, Gyerman Markovich, Petar Milichevich, Ivan Jovichich inquilin Illja Millichevich, Triffun Cziganovich, Maxim Sztoickovich, Janko Radovanovich, Radoszav Bogojevich, Millinko Jakovchich, Radosza Sztanivuk, Millak Vra Bogojevich, Millin Planchich.

Summa: Sessiones 7, fratres et filii uxorati 5, inquilini 1, equi 17, boves 29, vaccae 34, iuveni et vituli 31, oves caprae 190, porci 4, alvearia 2; ins. jug.: trit. hordeo avena 65 $\frac{1}{2}$, milii et kuk. 6 $\frac{1}{2}$, jugera in toto 252, prata falc. 67, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans a Kuttyeviensis abbatia intra meridiem et occidentem ad spatium horae 1.

Sub dominio turcico inhabitabant hunc pagum Turcae, jam autem Rasciani graeci ritus et quidem schismatici.

Territorium eius totum in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horee $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Bilissevchy ad fluvium Billissevachky potok. Meridionali pagus Sumanoveczy ad dumetum Kovacheva megya vocatum, et arborem quandam piri ad marginem dumeti habitam. Occidentali pagus Czerovacz ad fluvium Budimnacz et semita ad locum Szuha dolina vocatum ducens Septentrionali oppidum seu pagus Vehto ad locum cuiusdam ecclesiae antiquitus ibidem habitae.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 300, sterilia jugera 122, pratorum jugera 34. Summa facit jugera 456.

Quae praemissa jugera ad sessiones distribuendo faciunt integras 19, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones 7. Remanent itaque pro desertis integrae sessiones 12. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 20. Inquilinus 1. Vineas nullas, neque locus pro implantatione datur. Sylvae nullae dantur, molenina exigua 2. De caetero nullas habet appertinentias.

Terrestrem dominum turcicum non noverunt, cum nullus sit natus incolarum modernorum, sed omnes post recuperationem harum partium ex Bosnae regno advenerint, ideo etiam quidnam domino terrestri vel imperatori turcico annuatim solutum sit, notitiam nullam habent.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil solutum est ab hoc pago, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium, uti et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 90.

Pagus Czerovacz.

Nomina incolarum: Joseph Blasevich, Tomo Banichich, Gaspar Salamon, Sztipan Mihallovich, Andria Paulovich, Martin Matich, Marin Benichich, Martin Paulovich Niko Benichich, Philip Kovachevich, Ivan Jurkovich, Franich Jakob, Mato Philipich, Miho Preradovich, Sivko Bossanacz, Marianovich Anton, Sztiparevich Paval.

Summa: Sessiones 7 $\frac{3}{4}$, fratres et filii uxorati 7, equi 16, boves 39, vaccae 36, iuveni et vituli 45, oves et caprae 106, alvearia 5, vineae fossores 8 $\frac{1}{2}$, ins. jug. trit. hordeo avenae 59, mileo panico kuk. 11, terr. jugera in toto 220, prata falcator. 18, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distat a Kuttyeviensis abbatia intra meridiem et occidentem ad spatium horae 1 $\frac{1}{2}$.

Sub dominio Turcico inhabitabant hunc locum Turcae, jam catholici rustici inhabitant.

Territorium ejus planum est, minoribus colliculis in par extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine h

Metales eius sunt ad orientem pagus Sumanovichy ad dum vocatum et fluvium Sumanovachky potok, ex parte merid Granye ad viam Dollach nuncupatam, et ad certam arborem medio campi existentem. Occidentali pagus Raiszavczy ad ar Szkendin Orah dictam et tandem hinc ad certam pirum in lo nuncupatum existentem. Septentrionali pagus Vehto ad ar Krakas Orah dictam et dumetum Preka megya, tandem via *UATNESSICKY* put vocitatum.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 414, steriliora jugera 100 pratorum jugera 3. Summa 517.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 21 $\frac{1}{2}$. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integra inhabitatae sessiones 7 $\frac{3}{4}$, remanent itaque pro desertis sessiones 13 $\frac{1}{4}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 17, vineas de novo im plantatas in loco sat demisso habent fossorum 8 $\frac{1}{2}$, sylvarum focalium jugera 40, molam exigua 1.

De caetero nullas habet appertinentias.

Quoad dominum terrestrem turcicum et imperatoris tributum uti pro xime praecedens pagus.

Augustissimo Romanorum imperatori nihil ab hoc pago tempore domi natus turcici pendebatur, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum colonialium ac aliarum domino terrestri ceden darum pensionum solvunt annuatim fl. 80.

Pagus Raiszavczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Miho Gergurevich, Ivan Sztepanovich Miho Szinalyevich, Petar Sebchanin, Miho Loncharevich, Mato Bartolovich Nikola Oseszlarovich, Luka Miksich, Petar Paulovich, Gyuro Marianovich Miho Terzia.

Summa: Sessiones 3 $\frac{1}{4}$, fratres et filii uxorati 3, equi 5, boves 13 vaccae 14, iuvenci et vituli 15, oves et caprae 3, alvearia 2, inseminati jugera trit. hordeo avena 29, milio pannico kuk. 3 $\frac{1}{2}$, terrarum jugera in toto 96, molae totius pagi 1.

Locus iste pagus erat distans ab arce Posegensi ad spatium horae $\frac{1}{2}$, A Kuttyeviensis abbatia intra meridiem et occidentem 1 $\frac{3}{4}$.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae inhabitabant, jam vero catho lici rustici inhabitant.

Territorium eius est planities extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Cze rovaez ad nucem Szkendin Orah vocatam meridionali pagus Lacusia, usque ad sylvam Korca. Occidentali pagus Jaksich ad viam versus pagum Veh tendentem. Septentrionali pagus Vehto ad locum Sonicza.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 300, steriliora jugera co tinet 60. Prata 0. Summa 360.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 11. Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitata

integrae sessiones $3\frac{1}{4}$, remanent itaque pro desertis sessiones $11\frac{3}{4}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 11, vineae nullae, neque locus montosus datur pro implantatione, sylvarum focalium jugera 40.

Quoad dominum terrestrem christianum et imperatorem turcicum uti praecedens pagus

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebatur ab hoc pago, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium ac aliarum pensionum domino terrestri cedentium solvunt annuatim nihil, a quo sunt reverendis patribus societatis Jesu resignati, antea apud domum cameralem Posegensis vigiliam intertenebant pro exmittendis vel citandis rusticis in servitio camerali.

Pagus Novoszelczy.

Nomina incolarum: Osztóia Millinovich, Raniszav Mihallovich, Franyo Gyurich, Damnyan Trehich, Sivko Kostadinovich, Martin Andriich, Sztanko Petrovich.

Summa: Sessiones 2, equi 3, boves 8, vaccae 7, iuveni et vituli 9, insem. jug. trit. hordeo avena $7\frac{1}{2}$, terr. jug. in toto 48, prata falcat. 11, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi ad spatium horae 1. Ab abbacia Kuttyeviensi intra meridiem et occidentem ad spatium horarum 3. Pagum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici schismatici, qui et nunc inhabitant.

Territorium ejus in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales ejus sunt a parte orientali pagus Trapary usque ad aquam Korlatae et viam Jaksichky put. Hinc pergendo ad arborem caerasum; ex meridionali ad fluvium Berzulya. Ab occidentali Csakutich ad certas arbores Verbie vocatas, alias Okruglya megya et sylvam Sylkovacz ad viam Jaksichky put dictam.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 70, steriliora jugera 12, pratorum jugera 14. Summa 96.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras 4. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones 2, remanent pro desertis itaque integrae 2, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 7, inquilini nulli, vineae nullae, neque situs pro implantatione nova. Sylvarum focalium virgultis majori in parte concretorum 68.

De caetero nullas habent appertinentias praeter molam 1.

Terrestris dominus erat turcicus Mehmed chehaia Posegensis, cui annuatim a singula domo laboratores 3 et decimas omnis generis dabant.

Turcarum imperatori a singula domo annuatim dabant fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonialium ac aliarum pensionum domino terrestri cedentium annuatim solvunt fl. 30.

Pagus Trapary.

Nomina incolarum seu hospitem: Franyo Andrić, Sztipan Illiich, Marco Osztoich, Gruicza Jankovich, Damnyan Drasetich, Mirko Beriszavlevich, Radoszav Radivoiev, Pavo Jakovcich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, equi 9, boves 18, vaccae 19, iuveni et caprae 62, alvearia 1, insem. jug. hordeo tritico 29, terr. jug. in toto 108, prata falcator. 18, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab abbacia Kuttyevi meridiem et occidentem ad spatium horarum $2\frac{3}{4}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam christiani catholici inhabitant.

Territorium eius planities est extendens se in longitudine ad horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ad orientem pagus Lakusia usque ad locum Kerchevine et aqua Korlatta sic dicta et caerasum Sztara Csresnyac ac cimeterium catholicorum. A parte meridionali Pleternicza pagus ad fluvium Berzulya Reka vocatum. Occidentali Novoszelchy quandam caerasum et arbores pyrorum ad viam Jaksichky per aquam Korlattam dictam.

Terrarum arabilium fertiliora jugera 160, steriliora jug. 196, jugera 28. Summa 384.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent in

Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae sessiones $3\frac{1}{2}$, remanent autem pro desertis integrae $12\frac{1}{2}$, incolae vero in praemissis inhabitatis sunt 9; vineae nulli situs pro implantatione datur; sylvarum focalium virgultis major et vepribus concretarum jugera 80, molendinum exiguum 1.

De caetero nullas appertinentias habet.

Terrestrem dominum nullum noverunt, ideoquo nec scitur, quis aut turcico imperatori de tributo annuatim praestiterunt cum ob advenae Bosnenses.

Augustissimo Romanorum imperatori de tributo sub domini nihil praestitum est de hoc pago, jam autem in sortem contributionum militarium et laborum colonialium ac aliarum ob domino terrestri cedendarum pendunt annuatim fl. 40.

Pagus Lakusia.

Nomina incolarum: Gyuro Mattich, Franyo Perichich, Maria Illia Kersztetich, Marian Damyanovich, Gyuro Kopunich, Marco Luko Jazavac, Miho Gergurich.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{2}$, fratres et filii uxorati 6, equi 8, vaccae 17, iuveni et vituli 12, oves et caprae 41, porci 27, jug. trit. hordei avenae 37, mily panici kuk. 8, terr. jug. in toto 10 falcatorum 33, molae totius pagi 1.

Locus hic semper pagus erat, distans ab abbacia Kuttyeviana ad horae $2\frac{1}{2}$.

Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant Turcae, etiam iidem inhabitant.

Territorium eius planities est minoribus colliculis situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Szeszveté ad fluvium Sztara Verbova vocatum, inde arborem Oskorus dictum, et inde ad viam Der-vaszky put nuncupatam, ac tandem arborem Teszna verba. Meridionali pagus Gradach, ad fontem Rasztovaez ac dumetum Koricza, inde ad locum Szaptine Kerchevine. Occidentali pagus Trapary. A praeattacto loco Szaptina Kerchevina ad aquam Korlatta appellatam et certam cerasum Sztara Cresnya dictam et cimeterium catholicorum. Septentrionali pagus Granye a praemissa caeraso penes quoddam dumetum ad pontem Granszka czupria et aqua Sztara brana fluviumque Sztara Verbova.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 250, steriliora jugera 20, pratorum jug. 44. Summa 314.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo facit integras 13. Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur integrae inhabitatae sessiones $4\frac{1}{8}$, remanent pro desertis integrae sessiones $8\frac{7}{8}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 9, vineas nullas. ubi tamen sunt loca demissiora in colliculis situata apta pro implantatione nova, quae etiam cum sint vacua intra terras arabiles sunt connumerata, sylvarum focalium 35, item sylvarum glandinalium arboribus etiam pro aedificiis exstruendis gaudentium ad jugera 35, molam exiguam minorem habet 1.

De caetero nullas habet appertinentias.

Terrestris dominus Turca in eodem pago degens vocabatur Alaga, cui annuatim a singula domo per laboratores 3 et decimas omnis generis dabant.

Imperatori Turcarum de tributo annuatim a singula domo fl. 1 d 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum domino terrestri ac aliarum pensionum cedendarum solvunt annuatim flor. 55.

Pagus Granye.

Nomina incolarum seu habitatorum: Radivoi Knesevich, Szava Erakovich, Radoszav Radovanovich. Miszav Bosnyak, Joyan Paulovich, Milloe Rani-szavlevich, Gruicza Vukszavlevich, Ivan Bartolovich, Novak Bosnyak.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{8}$, fratres et filii uxorati 3, equi 11, boves 13, vaccae 12, iuveni vituli 12, oves et caprae 44 porci 5, jug. insemen. trit. hordei avenae 28, mily pannici kuk. $2\frac{3}{4}$, jug. in toto 90, prata falc. 21, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab abbacia Kuttyeviensi ad spatium horarum 2.

Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam vero Valachi graeci ritus inhabitant.

Territorium eius planities est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt: ex parte orientali pagus Sumanovczy et Czoszinczy usque ad fluvium Verbova reka. Meridionali pagus Lakusia ad fluvium et ponticulum Szlatina, dumetumque Korlat. Occidentali pagus Raiszavczy ad dumetum Dolacz. Septentrionali pagus Czerovacz ad certam cerasum medio

campi existentem, hinc penes pirum etiam in casusque ad fluvium Verbova reka.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 11 pratorum jug. 82. Summa 246.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuitur 10 $\frac{1}{4}$. Quarum juxta conscriptionis tabellam reperitur sessiones 3 $\frac{1}{8}$, remanent itaque pro desertis sessionibus 9, vineae nullae, vinearum, sylvarum focalium continet j. exiguum habet 1.

De caetero nullas habet appertinentias.

De domino terrestri turcico et quidnam ipsi aut sit annuatim, cum omnes moderni incolae sint Bo habent.

Augustissimo Romanorum imperatori sub domo est ab hoc pago. Jam autem in sortem contributarium et laboratorum colonialium, uti et alia terrestri cedendarum annuatim solvunt fl. 35.

Pagus Sumanovczy.

Nomina incolarum: Lovro Sztipanovich, Mathia A Maxim Grubissich, Vaszó Bosnyak, Mathia V Nikola Bosnyak

Summa: Sessiones 3 $\frac{1}{8}$, fratres et filii uxora vaccae 13, iuveni 12, oves et caprae 44, alvearis hordeo avena 39, milio pannico kuk. 2, terr. j. falcator. 36, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Kuttyeva 1

Locum hunc sub dominio turcico Turcae inhabitant catholici mixtim Valachis graeci ritus inhabitant.

Territorium in plano situatum est, extendens spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$ horae.

Metales eius sunt ad orientem pagus Billiseve medio campi habitum Zgon dictum in eundo ad medio campi habitam.

Ex parte meridionali pagus Granye ad limites pagus Czerovacz ad dumetum et limites Sikara penes fluviolum Sumanovachky potok dictum, segendo; donec perveniatur ad originem seu scaturigi appellatum, inde ad dumetum Sivichiza territorium pagi Czerovacz dividens. Septentrionali pagi Veht metum Vinogradische, inde ad fluviolum Jaz di campi ad metam Kovacheva megya.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 1 pratorum jug. 22 Summa 222.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo Quarum juxta praemissam conscriptionis tabella inhabitatae sessiones 3 $\frac{1}{8}$, remanent itaque pro dese

in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 8, vineae nullae, neque locus pro implantatione reperitur in hoc territorio, sylvarum focalium vilissimarum jugera 15, molendinum exiguum 1.

De caetero nullae hic dantur appertinentiae.

Quoad dominum terrestrem et imperatoris turcici tributum uti proxime praecedens pagus.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebatur, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laboratorum colonialium dominio terrestri uti et aliarum pensionum loco cedendarum solvunt annuatim fl. 35.

Pagus Bilissevczy.

Nomina incolarum: Simon Jankovich, Sztaniszav Davidich, Sztoian Sztipanovich, Franyo Ostoich, Millovuk Vukovich, Sivko Simich, Szava Babich, Radoicza Posznanovich, Sztoich Radoikovich, Csiro Bossich, Vukaillo Vukovanovich, Ivan Peiakovich.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, fratres, filii uxorati 1, inquilini 1, equi 8, boves 12, vaccae 13, iuveni et vituli 20, oves caprae 25; ins jug.: trit. hordeo avena $26\frac{1}{2}$, terrarum jugera in toto 108, prata falcatores 6, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans a Kutyeva occidentem versus ad spatium horae $1\frac{1}{4}$.

Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitabant Turcae, jam autem Valachi graeci ritus inhabitant.

Territorium eius planities est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{3}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Kutyevo ad viam regiam penes sylvulam Perov gay dictam transeuntem, usque ad iam fatam sylvam gay inclusive et locum quemdam Praeszaocza. Meridionali pagus Grabarie usque ad viam regiam Posega Kutyevam tendentem. Occidentali pagus Tominovchy ad locum Zgon dictum ex parte inferiori, superiori autem ad fluvium penes hunc pagum Bilisevczy defluentem. Septentrionali pagi Mitrovacz et Kutyevo usque ad palludem quandam Preszaocza.

Terrarum arabilium fertilia jugera continet 200, sterilia jugera continet 72, pratorum jugera continet 27. Summa facit jugera 299.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras sessiones $12\frac{1}{4}$. Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae $3\frac{3}{4}$. Remanent autem pro desertis integrae sessiones $8\frac{1}{2}$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 12. Inquilini nulli. Vineae nullae, neque locus pro implantatione aptus datur. Sylvarum focalium jugera 4. Mola exigua 1. De caetero nullae appertinentiae sunt.

Quoad dominum terrestrem et imperatorem turcicum uti praecedentes pagi.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico ab hoc pago nihil pendebatur, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laboratorum colonialium ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 40.

Pagus Csosinczy.

Nomina incolarum: Jovan Kukovich, Stoian D Abrahamovich, Todor Dragassich, Miliszav Goikovich Veszelin Vukmanovich.

Summa: Sessiones $2\frac{3}{8}$, fratres filii, uxorati 4, equi 11, iuveni et vituli 11, oves caprae 51, alvearia 1: avena 26, milio et buk. 2, terr. in toto jugera 74, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans a Kutjevici ridiem et occidentem ad spatium horae $1\frac{1}{2}$.

Inhabitabant eum antehac Turcae, jam vero Valschi.

Territorium eius planum est extendens se in le horae $\frac{1}{4}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Grabmetum Szerdan, inde transeundo per viam antiquam, metam Duga megya et cerasum penes eandem viam territorium pagi Szeszveto, a praeattacta ceraso traxit arbores pironum donec perveniatur usque ad fluvium pagus Granye ad quasdam tilias Lippe dictas et per transeundo ad metam Duga megya.

Septentrionali Billisevczy a praeattacta piro infra c fluvium Billisevacska reka transeundo usque ad viam et pagi Grabarie terrenum habitam.

Terrarum arabilium continet jugera fertiliora 20 torum 12. Summa facit jugera 282.

Quae praemissa jugera ad sessiones reducendo, con Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam re habitatae sessiones $2\frac{1}{8}$, remanent itaque pro desertis Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 7. nullae, neque situs pro implantatione datur. Sylvarum exiguum continet 1. De caetero in territorio huius pag dantur.

Quoad dominum terrestrem turcicum et tributum cum meri Turcae inhabitaverint hunc pagum, nu moderni enim incolae essent advenae Bosnenses.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio debatur tributum, jam vero in sortem contributionis ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum commissionis Caraffianae anno 1698. factam dispositum fl. 55.

Pagus Grabarie cum deserto pago N

Nomina incolarum: Ivan Vidakovich, Sztipo Pakrai Marco Bosnyak inquilinus, Luka Anchich, Marco Milia Illia Simich, Ivan Marich, Nikola Sztoichevich inquil., Tomo Matich, Tomo Abrahamovich, Franyo Bosich, A Gergich, Ivan Tomich, Marco Jakovovich, Mihailo Lovrichevich, Joso Sztanchevich, Augustin Pranic

Simon Ternokovich, Blas Bertolovich, Thoma Kovachevich, Miho Ternokovich, Martin Philipovich, Pavo Prauda, Jakob Markovich, Sztipan Marianovich, Savo Billisinovich, Joso Luchiich, Sztoich Pripuzovich, Gyuro Milladinovich, Marin Markovich, Andria Bartolovich, Ivan Petrovich, Mathia Ivanessevich.

Summa facit: Sessiones 12, fratres, filii uxorati 13, inquil. 3, equi 21, boves 53, vaccae 50, iuveni et vituli 54, oves caprae 40, porci 14, alvearia 1; inseminata jug.: tritici hordei avenae 128, milii pannici, kukur. 15; terrarum in toto jugera 342, prata falcator. 43, molae totius pagi 4.

Locus iste semper pagus erat distans a Kuttyeviensis abbatia meridiem versus ad spatium horae $1\frac{1}{4}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam advenae Bosnenses catholici.

Territorium ejus planum est minoribus colliculis situatum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Zarilacz usque ad fluvium Ribnyak et ad certum dumetum Megyiczam dictam, ubi est semita in pagum Grabarie ducens, tandem ad fontem Sarina voda et ad viam Grabachky put, demum ad fluvium Jazy et truncum quendam klada. Meridionali pagus ad arborem Brest et dumetum Verbik inde ad locum Tersztik et fontem Bunarich. Occidentali pagus — — ad fossam Hendeck et arborem cerasum et alteram fossam Vrachay transeundo ad viam regiam Osechky drum dictam. Septentrionali pagus — — ad ponticulum Perovachka Czupria et fossam Ribnyak.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 584, steriliora jugera 200, pratorum jugera 53. Summa facit jugera 837. Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt integras $36\frac{1}{3}$, harum inhabitatae sunt 12. Deserta autem reperiuntur $24\frac{1}{8}$. Incolae in his praeattactis sessionibus sunt 36. Inquilini domus habentes 3. Vineas nullas. Sylvarum focalium spinis et virgultis intermixtarum jugera 125. De caetero appertinentias nullas habent praeter molas exiguas 4.

Quoad dominum terrestrem et tributum turcici imperatoris, cum sint omnes advenae, nullam habent notitiam.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nullum tributum pendebatur ab hoc pago, jam vero in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum loco juxta factam dispositionem excelsae caesareo-regiae commissionis Caraffianae anni 1698 solvunt annuatim — fl.

Pagus Szeszvete.

Nomina incolarum: Simon Citarich, Damian Kovach, Illia Bosnyak, Gyuro Novak, Thomo Perak, Pavo Lumbarich, Blas Thoroman, Martin Bosnyak, Marin Lukachevich, Nikola Vidakovich, Anton Bosnyak, Gabro Bosnyak.

Summa facit: Sessiones $5\frac{1}{8}$, fratres filii uxorati 6, equi 15, boves 20, vaccae 20, iuveni et vituli 20, oves caprae 31, porci 5, vineae foss. 4; inseminata jug.: tritici hordei avenae 36; terrarum in toto jugera 138, prata falcator. 28, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans a Kuttyeviensi abbatia meridiem versus ad spatium horae $1\frac{1}{2}$. Inhabitabant sub dominio turcico Turcae, jam catholici rustici inhabitant.

Territorium ejus planities est minoribus colliculis situatum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{4}$, latitudine totidem. Metales ejus sunt ad orientem territorium pagi Grabarie, transeundo per foenilia fluvium Longisam versus ad arborem Breszt, ad aquam Rigyan voda, unde directe penes fluvium eundo et penes limites Gay usque ad arbores cerasi et piri in campo existentes, inde ad viam quae metatur cum pago Csosinczy. Meridionali parte fluvius Longisa ad certas duas arbores quercinas et locum Mala Koricza vocatum, hinc ad arborem quendam cerasi in campo habitam, a qua directe transeundo campum tendendo in sylvam Lakusinchky gay. Occidentali pagus Lakusia ad fluvium Sztara Verbova. Septentrionali pagus Csosinczy ad metam duga megya et Szerdan vocatam, inde ad arbores cerasi et piri in campo existentes, territorium hujus et pagi Grabarie segregantes.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 260. steriliora jugera 58, pratorum 24. Summa facit jugera 342. Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras $14\frac{1}{4}$. Quarum juxta praescriptam conscriptionis tabellam inhabitatae sunt $5\frac{1}{8}$. Desertae sessiones $9\frac{1}{8}$. Incolae in his praeattactis inhabitatis sessionibus sunt 12. Vineas cultas habet ad fossos 4. De caetero nec datur locus pro aliis implantandis. Sylvarum in medietate glandinalium et reliquarum focalium jugera 46. Molendinum exiguum 1. Ecclesia omnium sanctorum minor 1. De caetero nullae sunt aliae appertinentiae.

Quoad dominum terrestrem et turcicum imperatorem et tributum imperatoris, uti praecedentes pagi.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebatur ab hoc pago, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum juxta dispositionem excelsae cesareo-regiae commissionis Caraffianae solvunt annuatim fl. 75.

Pagus Assikovich.

Nomina incolarum: Matko Markovich, Miho Jurich, Sztipan Cserianin, Joseph Sztoichevich Ivan Gergich, Pavo Markovich, Milloszav Vlab, Nikola Phillich, Matko Phillich, Luko Jakovchich, Jakob Jurich, Sztipan Benich.

Summa facit: Sessiones $3\frac{3}{4}$, fratres et filii uxorati 3, inquilini 1, equi 6, boves 18, vaccae 13 juveni et vituli 9, oves caprae 17; inseminata jugera: tritici hordei avenae 32, milii pannici, kukur. $8\frac{1}{2}$; terrarum in toto jugera 114, prata falcatores 33 molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans a Kuttyeviensi abbatia ad spatium horae $1\frac{1}{2}$ meridiem versus.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant partim Turcae, partim rustici catholici, jam vero omnes catholici inhabitant.

Territorium ejus in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$.

Metales ejus sunt ex parte orientali pagus Szeszveto ad sylvam Szeszvechky gay, arborem quercinam in medio itineris excretam inde directe pergendo fluvium Longisam versus ad meridiem, qui et claudit territorium huius pagi. Ex occidentali pagus Lakusia ad viam Dervachky put usque ad arborem oszkorus, inde directe proficiendo ad fluvium Verbova et ad metam Kruschik. Septentrionali pagus Szeszveto ad dictum jam locum Kruschik, inde directe per campum ad arborem cerasum supra pagum habitam, tandem redditur ad sylvam Szeszvechky gay. Terrarum arabiliun continet fertiliora jugera 146, steriliora jugera 256, pratorum jugera 32. Summa facit jugera 434.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras 18, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae sessiones $3\frac{3}{4}$. Remanent pro desertis integrae sessiones $14\frac{1}{4}$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 12. Iuquilinus 1. Vineas nullas habent Sylvarum focalium glandinalibus aedificialibusque arboribus intermixtarum jugera 60. Molendinum exiguum 1. De caetero nullas appertinentias habet.

Terrestris dominus erat Turca Ali spahia in pago Szeszveto degens, cui praeter decimas omnis generis nihil se praestitisse asserunt. Turcarum imperatori de annuali tributo a singula domo pendebatur fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solvebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonialium ac aliarum pensionum terrestri domino cedendarum solvunt annuatim fl. 60.

Pagus Gradacz.

Nomina incolarum: Blas Penich, Mathia Bosnyak, Martin Bosnyak, Sztipan Bosnyak, Mihally Hagyudovich, Matho Bogdanovich, Philo Ogyudovich, Nicola Ogyudovich, Philip Berchanach, Petar Machkovich, Nikola Machkovich, Sztipan Radoichevich, Marko Radoichevich, Marin Radoichevich, Gyura Radoichevich, Pavo Radoichevich, Marko Ogyudovich, Ivan Klarich, Luko Valletich, Marko Gyuranovich, Sztipan Andakovich, Gyura Knezich, Marich Jakobovich, Ivan Blaskovich, Gyoro Blaskovich, Marin Deszetnik, Ivan Bosnyak.

Summa facit: Sessiones $7\frac{5}{8}$, fratres, filii uxorati 10, equi 8, boves 32, vaccae 39, vituli juvenci 28, porci 10, vineae fossor. 30; jugera inseminata; tritico hordeo avena 77, milyo pannico kukur. 10; terrarum in toto jugera 218, prata falcator. 33, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans ab abbacia Kuttyeviensi meridiem versus ad spatium horarum $2\frac{1}{2}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant.

Territorium eius in planitie situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Notandum. Quod juxta inquisitionem circa abbaciam Kuttyeviensem per regium et capitulares homines pro parte reverendissimi quondam domini praepositi Babich ante aliquot annos factam concluderetur territorium totum ad orientem et meridiem fluvii Longisa et Berzulya. Et ideo qui

trans has aquas haberent aliquod terrenum, nihil pro-
minium Kuttyeviense et ideo hic occurit difficultas,
daez maiori in parte habet suum terrenum trans flu-
merali parte, ob causam hanc, quia tempore domina
trans jam fatum fluvium Berzulya, sed propter conti-
itus in via constituti trans hunc fluvium se receperu
juxta praestactam inquisitionem deberet hic pagus p
merae remanere, nisi reverendi patres societatis Jesu
in donationalibus suae majestatis cesareae ac regiae
unde si terrae trans fluvium Berzulya ex parte Plet
camera reservabuntur, pagus hic subsistere non pote

Cuius itaque metales modo jam supra praescript
Longisa et Berzulya se extenderent et non ultra. J
territorii huius metas ex parte orientali ad viam curru
inde ad locum Hrasztovacz et ad arborem kriva vel
mekota et tandem ad fluvium Longisa, inde ad locu
Jarak, ubi antiquitus fluvius Orlyava defluebat, inde
currentem Orlyava ad portum Gradacky Brod et i
Jarak, hinc circummeundo montem et vineas cum te
vicinantes, pervenitur ad metas lapidibus in fossas no
tentes alias Zakopani Kamenovi vocatas. Abhinc ac
donec ex occidentali quasi parte perveniatur iterum
minatam Berzulya, quod autem terrenum incipiendo
a loco Maglina mekota transiretur, totaliter a domi
deretur, occidentali vero pagus Trapary ad dumetum
Paulovacz voda, septentrionali Lakusia pagus supra j

Terrarum arabilium continet praeter pro parte
mansum territorium fertiliora jugera 60, steriliora ju
jugera 6. Summa facit jugera 66

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo cor-
tegras $2\frac{3}{4}$, quarum inhabitatae reperiuntur sesione
sufficerent. Si autem integer districtus territorii hui
rientur terrarum arabilium fertiliora jugera 208, &
pratorum jugera 29. Summa facit jugera 237.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo con-
quarum inhabitatae sunt $7\frac{5}{8}$. Desertae autem $2\frac{1}{4}$. In
sessionibus sunt 27. Inquilini nulli. Sylvarum focalic
120. Sylvarum glandinalium ex parte abbatiali juger
territorio camerale fossores 30. Molendina maiora i
Caeterum nullae sunt appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus Hally passa degens Bi
laboratores tres et decimas omnis generis dabant.

Turcico imperatori a singula domo annuatim j
fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio
jam autem in sortem contributionis portionum milit
colonialium et aliarum pensionum loco domino terre
pagus hic juxta dispositionem excelsae commissionis t
annuatim fl. 200.

Pagus Zarilacz.

Nomina incolarum: Mato Cserianin, Mato Ivanovich, Illia Ivanovich, Ivan Jelaschanin, Vinko Novakovich, Sztoian Janossevich, Pavo Markovich, Marko Andrievich, Pavo Marianovich, Luko Kovachevich. Marin Kovachich, Sztanko Jerkovich, Sztipan Bernyakovich, Sztoich Marianovich.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, fratres et filii uxorati 1, inquilini 2, boves 13, equi 1, vaccae 13, iuveni et vituli 9, insem. jugera trit. hordei avenae 24, terr. jug. in toto 78, prata falcatores 19, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans a Kuttyeviensi abbatia ad spatium horae 1 meridiem versus.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam vero rustici catholici inhabitant. Territorium eius in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ex parte orientali pagi Csigenik et Kneschy ad viam Osechky put dictam et ad fossam Verbieza. tandem aquam Zarilacz. Meridionali pagus Longisa. Occidentali pagus Grabarie ad dumetum Duga megya, inde ad fontem Sarina voda et dumetum Vitromeni et ad semitam ducentem Grabarie, septentrionali pagus Kuttyeva ad certas arbores piri Gruske dictas.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 143, sterilia jug. 140, pratorum jug. 20. Summa 303.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras $12\frac{5}{8}$. Quarum sunt inhabitatae $3\frac{3}{4}$, desertae sessiones $8\frac{7}{8}$, silvarum focalium virgultis concretarum jugera 8, molendina exigua 2, incolae in praescriptis inhabititas sessionibus 12, inquilini 2.

Quoad dominos terrestres christianum et turcicum in fine conscriptionis annotabitur quidnam praestiterint, quoniam omnes ferme aequaliter referrunt, quidnam praestiterint, ideoque in singulorum pagorum conscriptione annotandum, esset supervacaneum. Nomen turcici domini terrestris non scitur, cum sint advenae.

Imperatori turcico quidnam praestitum sit, etiam notitiam non habent, cum sint advenae.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil pendebant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et colonialium laborum ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 40.

Pagus Kneschy.

Nomina incolarum: Sivko Gyurgyevich, Ivan Kovach, Frauyo Sivkovich, Andria Ivanovich, Mihai Kovachevich, Joseph Illinich, Ivo Csurich.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{2}$, boves 10, vaccae 12, iuveni et vituli 16, equi 10, alvearia 7, vineae fossor. 3, insem. jug. trit. hordei avenae 29, terr. jugera in toto 96, prata falcator. 29, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva intra orientem et meridiem ad spatium horae $1\frac{1}{4}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, iam rustici catholici inhabitant.

Terrenum eius planum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Csigenik

ad viam currulem in campo transeuntem ad certam arborem cerasi. Inde per viam pergendo orientem versus ad arborem piri, et tandem metam Oballa. Meridionali fluvius Longisa. Occidentali pagus Zarilacz ad fossam Verbicze. Septentrionali Duga megya dicta meta.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 150, steriliora jugera 20, pratorum jug. 18. Summa 188.

Sessiones integrae in toto sunt $7\frac{3}{4}$, quarum inhabitatae reperiuntur $2\frac{1}{2}$, desertae sessiones $5\frac{1}{4}$, incolae inhabitantes sunt 7, sylvarum focalium jugera 15, vinearum cultarum fossores 3, molam exiguam minorem 1.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Hic etiam notitiam nullam habent domini terrestris turcici, vel etiam quid ipsi aut imperatori datum est, cum sint advenae.

Augustissimo Romanorum imperatori nihili datum est ab hoc pago sub dominio turcico. jam vero in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonialium ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum juxta excelsae commissionis Caraffianae factam dispositionem solvit annuatim integer pagus fl. 55.

Pagus Poreche.

Nomina incolarum: Sztanivuk Radanovich, Jovan Markovich, Gyuro Bossanacz, Millivoi Gerdanovich.

Summa: Sessiones $1\frac{1}{2}$, fratres et filii uxorati 3, equi 2, boves 4, vaccae 4, vituli 5, oves et caprae 17, insem. jug. trit. hordeo avena 8, milio pannico kuk. 5, terr. in toto jug. 36, prata falcator. 4.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva meridiem versus ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, jam autem advenae Bosnenses Valachi graeci ritus inhabitant.

Terrenum eius in plano situatum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{3}$, latitudine $\frac{1}{4}$.

Metales et vicini pagi sunt ex parte orientali Vukchevczy usque ad fontem Sztubao. Meridionali pagus Csiglenik ad fluvium Drenovik et locum Kamenik. Occidentali etiam pagus Csiglenik ad tiliam unam Lippa dictam, et locum vulgo Grabie, septentrionali pagus Bektese et Kulla aliter Sanctus Georgius ad viam Sztari drum et locum Begluk Csayre.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 150, steriliora jug. 33, pratorum 17. Summa 200.

Sessiones integrae sunt in toto $8\frac{1}{2}$, quarum inhabitatae reperiuntur $1\frac{1}{2}$, desertae $6\frac{3}{4}$, incolae domus habentes 4, sylvarum focalium jug. 3.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Turcicus dominus terrestris erat Zaim Szpaia Orahoviczae degens.

Imperatori turcico dabant annuatim a singula domo per fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabatur, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum juxta dispositionem excelsae commissionis Caraffianae solvunt annuatim — nihil, cum primum eo venerint habitatum, hactenus autem erat desertus pagus.

Pagus Origlenik.

Nomina incolarum: Sztanko Radovanovich, Vukoszav Millovukovich, Milliszav Radoichich, Radovan Vukmanovich, Szava Radoichich, Petar Kuzminovich, Boso Millovanovich, Vuicza Mirovukovich, Millia Radoichich, Mihich Vukmanovich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres et filii uxorati 3, equi 12, boves 12, vaccae 8, iuveni et vituli 14, oves et caprae 77, alvearia 2, insem. jug. trit. hordei avenae 36, pannici milii kuk. 8, terr. jug. in toto 120, prata falcator. 25, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Kuttyeva meridiem versus ad spatium horae $1\frac{1}{2}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam vero rustici graeci ritus inhabitant.

Territorium eius est planities monticulis et minoribus colliculis situatum, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Poreche ad arborem tiliam Lippa dictam in medio terrarum arabilium habitam, inde pergendo ad pirum sylvestre Divja Gruska vocatam et tandem ad viam currulem vulgo Drum et Kamenik. Meridionali parte eadem via Kamenik et Drum. Occidentali pagus Zarilacz incipiendo a certa arbore piri penes foenilia ascendendo ad viam Kuttyevachky put vocatam, inde ad certam cerasum et fossam Verbicza septentrionali pagus Sancti Georgii aliter Kula usque ad dumetum Lippe, hinc directe transeundo campum ad alium dumetum Glosik.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 156, steriliora jugera 50, pratorum jugera 17. Summa 223.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras $9\frac{1}{4}$. Quarum juxta praemissam inhabitatae reperiuntur $3\frac{1}{2}$, desertae sessiones $5\frac{3}{4}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 10, inquilini nulli, molam minorem exiguam 1.

De caetero nullas appertinentias habet.

Terrestris dominus turcicus Thebudar Szpahia erat in Kobas degens.

Imperatori turcico nullum tributum dicunt se dedisse.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonialium et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 50.

Pagus Vukchevczy.

Nomina incolarum: Jovan Kovachevich, Radoicza Sztoichich, Nikola Bosnyak, Jovan Bosnyak inquilinus, Boso Bosnyak, Maxim Deianovacz, Vuk Kovachevich inquilinus, Vuk Zechevacz.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{2}$, fratres et filii uxorati 1, equi 3, boves 10, vaccae 7, iuveni 8, oves et caprae 50, insem. jug. trit. hordei avenae 20, milii pannici kuk. $5\frac{1}{2}$, terr. jug. in toto 54, prata falcator. 10.

Locus iste semper pagus erat, distans Kuttyeva intra orientem et septentrionem ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant partim rustici catholici, partim Turcae, jam autem meri Valachi graeci ritus inhabitant.

Territorium eius planities est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales sunt ex parte orientali pagus Letnovacz usque ad fluvium Vuchiak et virgultas Ive vocatas.

Ex parte meridionali fluvius Longjsa usque ad locum Drenovacz. Occidentali pagus Poreche ad fluvium Drenovacz, eundo hinc usque ad pirum Okrugla Gruska dictam in campo habitam, unde penes foenilia pagi Bektesse eundo ad viam, quae ducit in pagum Gradische et tandem ad metam Ternovi potok. Septentrionali territorium pagi Gradische ad fluvium Ternovi potok jam supra dictum, hinc pergendo antiqua via Sztari drum vocata ad aliam viam in medio campi habitam alias Gradisky put nuncupatam, et tandem ad locum Ive.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 150, steriliora jugera 150, pratorum jug. 24. Summa 324.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras $13\frac{1}{2}$. Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae integrae $2\frac{1}{2}$, desertae sessiones 11, incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus reperiuntur 6, inquilini domus habentes 2, sylvarum glandinalem nullae, sylvarum focalium jugera 50, molendinum exiguum 1.

De caetero nullas habet appertinentias.

Turcicus dominus terrestris Posegae commorans vocabatur Szaribaba.

Imperatori Turcarum de annuali tributo dabant a singula domo fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco colonialium laborum ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum, solvunt annuatim fl. 26 d. 40.

Pagus sancti Georgii aliter Kula.

Nomina incolarum: Mihall Knez, Sztivo Csipchia, Gyuro Kudasovich, Martin Mlinar, Gyuro Martinovich, Mihall Herin, Nikola Varguch, Filo Blasevich, Janko Konich, Luka Markovich, Simun Michich, Marin Markovich.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, fratres et filii uxorati 4, equi 2, boves 11, vaccae 15, iuveni et vituli 13, porci 43, alvearia 17; ins. jug.: trit. hordei avenae 37, millii et kuk. $4\frac{1}{2}$, terrarum in toto jugera 114, prata falcatorum 44, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva meridiem versus ad spatium horae $\frac{2}{3}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, qui et ad praesens inhabitant.

Territorium eius in planitie situatum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Bektesse usque ad fluvium Bektisky potok, unde directe septentrionem versus pergendo ad sylvam gay inclusive pro parte huius pagi sancti Georgii remanentem. Meridie ad pagus Cziglenik et Poreche usque ad dumetum Glosik, inde ad castillas et locum Lippe vocatum. Occidentali Zarilacz pagus usque ad Grabarszky et Zarilszky put sive Drum vocatum, inde ad alteram drum Oszechky drum. Septentrionali oppidum Kutyeva ad certum dumetum at

appellatum inde ad locum Grobie et ultimatim redeundo ad locum Bekteszki put.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 330, steriliora jugera 100, pratorum jugera 44. Summa facit jugera 474.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras $19\frac{3}{4}$, quarum inhabitatae sunt $3\frac{3}{4}$. Desertae sessiones sunt 16. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus dantur 12. Sylvarum focalium arboribus glandinalibus in medietate intermixtarum jugera 27. Sylvarum pure focalium jugera 30. Molendinum minus 1.

Ecclesia hic antiquitus erat murata sancti Georgii quam dominus terrestris Turca destruxit funditus, ex cuius lapidibus aedificavit aedificium, seu turrim latam unam trium contignationum, in quarum singula cubiculum unum et camera una datur ad praesens extans.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Szaro Passa Banyelukae degens. Imperatori turcico dabant annuatim a singula domo fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 40.

Pagus Bektesse.

Nomina incolarum: Gyuro Hegedussich, Gyuro Mandich, Nikola Pori-
chanacz, Luka Sztipchevish, Vuk Mandich, Franyo Simich, Sivko Ma-
rianovich, Vidak Blasevich, Gyuro Sztipchevich, Tomo Abrahamovich Nikola
Csurchiich, Luka Martiнович, Tomo Peich.

Summa: Sessiones 4, fratres filii uxorati 3, equi 3, boves 18, vaccae 20, iuvenci et vituli 26, porci 8, alvearia 13, vineae fossorum 10, ins. jug.: trit. hordeo avenae $40\frac{1}{2}$, milii panici kuk. $7\frac{1}{2}$, terrarum in toto jugera 126, prata falc. $48\frac{1}{2}$, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva orientem versus ad spatium horae 1. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc inhabitant rustici catholici.

Territorium eius in plano situatum est, pars tamen aliqua septentrionem versus montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Gradische ad certam arborem piri cum ceraso concretam, et inde quamdam populum, tandem ad locum Szuhi pany vocatum, demum penes foenilia Praeszadi dicta pro pago Bektesse inclusive transeundo ad metam Krussik. Meridionali foenilia pagi sancti Georgii seu Kula usque ad metam Krussik, et fontem Desputovacz vocatum. Occidentali territoria pagorum sancti Georgii et Kutyeva ad fluvium Sztudenacz potok appellatum, unde penes sylvam Kluszky gay eundo usque ad metam Vlaszke bare et tandem ad montem Kutjevachka gora. Septentrionali mons Orahoviczensis usque ad verticem eius Bilo vocatum. Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 210, steriliora jugera (), pratorum jugera 38. Summa facit jugera 308.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo quarum inhabitatae 4. Desertae autem $8\frac{1}{4}$. Incohabitatis sessionibus sunt 13. Sylvarum focalium in Item sub monte sylvarum focalium habent ad jugdinalibus in fine conscriptionis huius. Vinearum cul Sunt et hic loca montosa pro nova vinearum impla terras arabiles connumerata, cum sint vacua. Mol

De caetero nullas habet appertinentias.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Mehmed degens. Turcico imperatori a singula domo daban

Augustissimo Romanorum imperatori sub domi jam autem in sortem contributionis portionum mil colonialium ac aliarum dominio terrestri cedenda anuatim fl. 70.

Pagus Gradische.

Nomina incolarum: Vukovoi Radoszav, Jovan jevich, Vucheta Bossanacz, Vuk Bosnyak, Teomir alter, Miloicza Bossanacz, Radivoi Millasinevich, Angyelich, Doko Morichanin, Vuicza Dragoszavlev Ostoia Jovanovich, Bogich Bosnyak, Stoiak Abraham Bogoe Teovanovich, Stoian Bosnyak inquilinus, Sz Szekullich, Milloszav Millovukovich, Radoje Bosn Petko Todorich, Voia Bosnyak, Jovan Vuklesic Gyuro Bosnyak, Maxim Bosnyak, Miszav Bosnyak

Summa: Sessiones $12\frac{1}{2}$, fratres filii uxorati vaccae 63, iuveni et vituli 75, oves caprae 106 ins. jug.: trit. hordei avenae 89, millii panici kuk. gera 336, prata falcatores $77\frac{1}{2}$, molae totius pag

Locus iste semper pagus erat distans Kuttye spatium horae $1\frac{1}{4}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant autem rustici Valachi graeci ritus inhabitant.

Territori huius pars maior planities est, pars aute campum extendens se in longitudine ad spatium ho

Metales eius sunt ex parte orientali pagus D Kruskovacz ex montibus a parte septentrionali me Longjsa defluentem, ex meridionali pagus Latine Bara nuncupatum et ad viam Sztari put, ac tandem dictum. Occidentati pagus Bektesse ad eundem T arborem piri Okruglicza Gruska dictam, iude ad pany et aliam arborem Velika Topola ab hinc arbor cerasea cum piro concreta est et tandem septentrionali autem parte ad montem Kuttyevacl nina dictum ad locum Bilo sic dictum.

Terrarum arabilium continet jugera fertiliora : torum 50. Summa facit jugera 600.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo quarum inhabitatae sunt $12\frac{1}{2}$. Remanent pro de

12½. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 31. Inquilinus 1. Sylvarum focalium jugera 300. De glandinalibus in fine conscriptionis videndum. Vineas cultas nullas habent, ubi tamen loca sufficientia reperiuntur pro implantatione, quae intra terras arabiles sunt computata. Molae exiguas habet 2. Item arx una minor rudibus solum ex muris exterioribus et turri adhuc extans 1. Ecclesia erecta nulla, sed locus solummodo totaliter dirutae, cuius tantum vestigia extant 1.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Jeny Zaim Posegae residens, cui praeter decimas omnis generis nihil datum fuisse asserunt, sed militaria servitia exercebant. Christianum dominum terrestrem nullum noverunt. Imperatori turcico a singula domo dicunt contribuuisse annuatim fl. — d. 32.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonialium ac aliarum pensionum domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 170.

Pagus Duboka cum deserto Gyurakovacz.

Nomina incolarum: Marco Ivkovich, Ugrin Szavich, Bosnyak Branchacz, Jovieza Szavich, Radoe Bosnyak, Ostoia Gyukich, Jovan Bosnyak inquilinus, Ivan Dubokalia, Damnyan Bosnyak, Petar Bosnyak, Ostoia Buzagiich, Sztipan Tuchnyevich, Stanoe Bosnyak, Janko Harambassich, Sztanisav Bosnyak.

Summa: Sessiones 4⅞, fratres filii uxorati 7, equi 10, boves 20, vaccae 21, iuvenci et vituli 21, oves caprae 57, porci 7, alvearia 17; ins. jug.: trit. hordeo avenae 25, millii pannici kuk. 4, terrarum in toto jugera 120, prata falcatorum 51, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva orientem versus ad spatium horae 1½.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae, jam autem rustici rasciani graeci ritus inhabitant.

Territorii eius pars montosa pars planities est extendens se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine ¾.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Longysicza usque ad fluvium Kraina. Ex meridionali pagus Csaglin ad viam Szaplinacky drum et alteram viam Sztari drum, hinc ad sylvam Latinovachky lugh. Occidentali pagus Gradische ad fluvium Gruschkovacz. Septentrionali parte mons Kutjevachky et Orahovachky vocatus usque ad verticem eius Bilo dictum. Signanter autem ad loca Brazda et Kamenita voda.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 135, steriliora jugera 55, pratorum jugera 32. Summa facit jugera 222.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo faciunt intergras 9½, quarum inhabitatae sunt 4⅞. Desertae manent 4⅞. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 13. Inquilini 2. Sylvarum focalium jugera 500. De glandinalibus infra in fine conscriptionis. Vineas cultas nullas habent, loca tamen sunt sufficientia pro implantatione instituenda, quae partim sylvis concreta partim intra terras arabiles sunt connumerata. Molam miorem exiguum 1.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Oseriba cui praeter decimas nihil datum fuisse asserunt.

Christianum dominum terresrem nullum noverunt. Turcico imperatori nihil dabant, sed militaria exertitia praestabant.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam autem in sortem contributionis portionum militarium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvant annuatim fl. 70.

Pagus Longysicza.

Nomina incolarum: Janko Matessevich, Gyuro Bosnyak, Marko Manovich, Radovan Ninkovich, Osztóia Derpich, Mirko Vukovich, Mihai Buzagyich, Jachim Lalich, Sztoian Buzagyich, Jovicza Herakovich, Drag Szimich, Jovan Harambassich, Sivko Bugyich, Vukoszav Sivkovich.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{2}$, fratres et filii uxorati 10, equi 12, boves vaccae 20, iuveni et vituli 26, oves caprae 45, porci 26, alvearia vineae fossores; ins. jug.: trit. hordeo 30, millii et kuk. 5, terrarum toto jugera 106, prata falcatorum 37, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva ad spatium horarum 2 orientem versus.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici rasciani grati, quem et nunc inhabitant.

Territorii eius pars montosa pars planities est extendens se in longitudi ad spatium horae $\frac{1}{4}$, latitudine $\frac{1}{2}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagi Stoichinovchy territorium usque ad locum Oserna klada, inde septentrionem versus per decursum aquae directae ascendendo, donec perveniatur ad viam currulem Poszezky dictam Meridionali etiam pagus Stoichinovczy ad eandem viam Poszedrum usque ad locum Tochak. Occidentali desertus pagus Leszkovicza metam Tochak, aliter Oseszma dictam, et tandem ad aquam Draganova Septentrionali mons Orahoviczensis et Kutyeviensis vocatus usque ad verticem eius Billo nuncupatum et locum Braszda.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 100, steriliora jugera 20, pratorum jugera 30. Summa facit jugera 360.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras quarum inhabitatae sunt $4\frac{1}{2}$. Desertae integrae sessiones sunt 10. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 16. Sylvarum focalium jugera 300. De glandialibus infra. Vinearum cultarum fossores 5 sunt et hic sufficientia loca montosa pro implantatione vinearum, quae etiam intra terras arabiles sunt connumerata, cum sint vacua. Molendina minime exigua 2. Ecclesia erecta nulla, sed totaliter diruta est 1.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Haszan aga in Captol degens cui fl. 3 annuatim solvebant et tres libras butyri et haec loco decimalium inventum, praeterea nihil, nisi quod militaria servitia debebant praestare.

De christiano domino terrestri nihil sciunt. Imperatori turcico tributum dabant.

Agustissimo Romanorum imperatori etiam nihil sub dominio turcico, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim fl. 62.

Pagus Stoichinovacz cum deserto Leszkovicza.

Nomina incolarum: Kosztadin Vukomanovich, Mihailo Millissevich, Osztola Jellich Simo Gersich, Jovan Szamargsich, Vukoszav Dabich, Millos Berkich, Gyuka Novoszelacz, Gruicza Vukomanovich, Sztanko Sztoianovich, Jovicza Siuanich.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{4}$, fratres et filii uxorati 5, equi 15, boves 21, vaccae 28, iuveni et vituli 30, oves caprae 99, porci 49, alvearia 15, ins. jug.: trit. hordeo avena 26, millii panici kuk. 9, terrarum jugera in toto 102, prata falcatores 42, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kutyeva orientem versus ad spatium horarum 2.

Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitabant rustici rasciani, quem et nunc inhabitant.

Territorium eius vix aliqua pars est planities, sed totum montosum, distans in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{2}$.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 82, sterilia jugera 100, pratorum jugera 40. Summa facit jugera 222.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras $9\frac{1}{2}$, quarum inhabitatae sunt $4\frac{1}{4}$. Desertae integrae sunt $5\frac{1}{4}$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 11. Sylvarum focalium intermixtarum glandinalibus aedificialibusque in medietate jugera 300. Vineas cultas nullas habent, loca tamen montosa sufficientia dantur apta pro nova implantatione vinearum, quae intra terras arabiles computata sunt. Molendinum exiguum minus 1.

De caetero nullas appertinentias habet.

De christiano domino terrestri sub dominio turcico nihil sciebant, nec aliquid audierunt de illo.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Izaia begh Szpahia Posegae degens, a quarum singula domo annuatim pedebatur fl. 3.

De caetero nihil, immo nec decimas dabant, sed militaria servitia dumtaxat exercebant sumptibus propriis.

Turcarum imperatori nihil penitus dabant de tributo annuali, sed uti supra dictum est militaria exercebant servitia.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil contribuebant, jam vero in sortem contributionis portionum militarium ac laborum colonialium et aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum, solvunt annuatim fl. 56.

Pagus Szibokovacz.

Nomina incolarum: Zaharia Merkojevich, Jovan Martich, Simo Prodanovich aliter Merkojevich, Vuchich Miroszavlevich, Sivko Maisztor, Todor Blagyenovich, Savo Mirkovich, Gruicza Zechevich, Gruicza Vasich, Mihailo Merkojevich inquilinus, Szekula Vukmanovich inquil., Millivuk Radanovich.

Summa facit: sessiones $4\frac{1}{4}$, fratres et filii uxores 14, boves 17, vaccae 23, iuveni et vituli 31, porci 45, alvearia 3; inseminata jugera: tritici hordei avenae $36\frac{1}{2}$, milii pannici kukur. $15\frac{1}{2}$; terrarum jugera in toto 114, prata falcatores molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva orientem versus ad diem ad spatium horarum 2.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici rasciani g ritis, quem et nunc iidem inhabitant.

Terrenum ejus in plano minoribus colliculis situatum est distans in lon dine ad spatium horae $\frac{1}{2}$; latitudine $\frac{1}{4}$. Metales habet ex parte ori pagum Stoichinovacz. Meridionali pagum Szuhovszky dol usque ad flu Longisa. Occidentali pagum desertum Szapna ad fluvium Barnyak per me pratorum defluentem, inde ad metam Obseche dictam et tandem alt fluvium Vukoszavov potok nuncupatum. Territorium pagi Stoichinovi septentrionali, ad certum locum Vuianov grob in medio sylvarum tentem et viam Leszkovachky drum dictam.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 104, steriliora jugera pratorum 26. Summa facit jugera 230.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituent integras Quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabi $4\frac{1}{4}$. Desertae autem $5\frac{1}{4}$.

Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus 10. Inquilini domus bentes 2. Sylvarum focalium jugera 150. Sylvarum glandinalium ju 50. Molam exiguam minorem 1.

De caetero nullas habent appertinentias.

Quoad dominum terrestrem christianum uti praecedens pagus.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Halli-passa Diakoviensis, praeter decimas omnis generis nihil se praestitisse asserunt. Turcico peratori a singula domo dabant annuatim fl. 2 d. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solve jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum lonicalium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum vunt annuatim fl. 50.

Pagus Csaglin.

Nomina incolarum: Gyuricza Fillich, Matich Tomichevich, Grega I anovich, Marko Pechulia, Illia Benich, Tomich Ivanessevich, Gyura I nyanovich, Radoszav Millovukovich, Boso Knesevich, Verszak Budimiro Maxim Prodanovich inquilinus, Osztoia Bosnyak.

Summa facit: Sessiones $4\frac{3}{4}$, fratres filii uxorati 8, equi 15, boves vaccae 20, iuveni et vituli 20, oves et caprae 12, porci 27, alvearia insem. jug. trit. hordei avenae $34\frac{1}{2}$, milii pannici kukur. $9\frac{1}{2}$, terris in toto jugera 132, prata falcat. 41, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kuttyeva intra orientem et s diem ad spatium horarum 2.

Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, q et ad praesens iidem inhabitant.

Territorium ejus in planitie est situatum, distans in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ex parte orientali desertus pagus Szapna usque ad locam Blasevo kuchische et campum Duplevaez Meridionali pagus Migalyevchy, dividens territorium pagi huius fluvius Longjsa. Occidentali pagus Latinovczy usque ad fluvium Baricze in medio sylvae defluentem. Septentrionali pagus Duboka usque ad viam regiam Peseski drum vocatam, per medium campi in fluvium tendentem Kraina, inde ad viam Szapszky drum dictam.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 110, steriliora 100, pratorum jugera 24. Summa facit jugera 234.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras $9\frac{3}{4}$, quarum inhabitatae sunt $4\frac{3}{4}$. Remanent pro desertis 5. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 11. Inquilinus domum habens 1. Sylvarum glandinalium jugera 30. Sylvarum focalium jugera 200. Mola exigua reperitur 1.

Ecclesia aliquando erat murata, quae jam totaliter est diruta, cuius vestigia solum extant. De caetero nullae sunt appertinentiae.

Quoad dominum terrestrem christianum, uti precedens pagus.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Lakich szpaja in pago Lakusia degens, cui decimas omnis generis et a singula domo per laboratores 9 dicunt se dedisse.

Imperatori turcico annuatim a singula domo pendebant fl. 4.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium ac aliarum pensionum loco domino terrestri cedendarum solvunt annuatim per fl. 43 d. 60.

Pagus Latinovczy aliter Kernyakovczy.

Nomina incolarum: Bogich Berich, Vukadin Obucha, Simo Bosnyak, Raniszav Szaracz, Gyuragy Peich, Sivko Prekodravacz, Mihai Atlagich, Bogoszav Bosnyak, Gyuragy Bosnyak, Sztanivuk Kahurin, Deszpot Joviehich, Jovan Saracz, Millak Jamich, Petar Cselauly, Sztanivuk Bosnyak, Millos Gyurichich, Mihailo Diak.

Summa facit: Sessiones $5\frac{3}{4}$, fratres filii uxorati 8, equi 16, boves 22, vaccae 25, iuveni et vitali 28, oves et caprae 54, porci 23, jugera in-seminata trit. hordei avenae $38\frac{1}{2}$, milii pannici et kukur. 21, terr. in toto jug. 156, prata falcator. $62\frac{1}{2}$, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Kutjeva intra orientem et meridiem ad spatium horae $1\frac{3}{4}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant catholici rustici mixtim rascianis graeci ritus, jam autem soli rasciani inhabitant.

Territorium ejus in plano situatum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{3}{4}$.

Metales sunt ex parte orientali pagus Osaglin ad fluvium Baricze. Meridionali fluvius Longjsa. Occidentali pagus Vukhevczy usque ad fluvium Vuchiak, inde penes sylvam Lipovicza vocatam eundo, donec perveniatur ad cimeterium Vlasko grobje nuncupatum, et tandem ad dumetum. Septentrionali pagus Gradische, a praeattacto dumeto pergendo ad fluvium

Gradischky et Latiovachky potok appellatum ad arborem Breszt dictam in foenilibus exeretum, hinc penes dumetum medio campi existens, pergendo ad arborem oszkorus, unde tandem pervenitur ad fluvium Barieza.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 300, steriliora jugera 40, pratorum jugera 56. Summa facit jugera 396. Quae praemissa jugera in sessiones reducendo facient integras $16\frac{1}{2}$, quarum inhabitatae sunt $5\frac{1}{2}$. Remanent pro desertis $10\frac{3}{4}$. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 17. Inquilini nulli. Sylvarum focalium jugera 100. Sylva glandinalium nullae. Molendinum exiguum minus 1. Vineae nullae. caetero nullae sunt appertinentiae.

Quoad dominum terrestrem christianum uti praecedentes pagi.

Turcicus dominus terrestris Huszein-Cseribassa vocabatur Posegae gens, cui praeter decimas omnis generis nihil se praestitisse asserunt.

Imperatori Turcarum nullum solvebant tributum, sed propriis sumptibus militaria debebant praestare servitia.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solvet jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonialium uti et aliarum domino terrestri cedendarum pensio solvunt annuatim fl. 100.

Pagus Szapna desertus.

Hic pagus desertus Szapna intra territoria praescriptorum, pagorum bokovacz et Osaglin situatus est distans Kutyeva ad spatium horarum

Territorium ejus in minoribus colliculis situatum in parte, partim a planum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudo horae $\frac{1}{2}$.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 120 steriliora jugera pratorum jugera 30. Summa facit jugera 350.

Quae in sessiones reducendo constituunt integras $14\frac{1}{2}$. Desertas 1. Sylvarum glandinalium jugera 50. Sylvarum focalium jugera 150. Vicultas nullas habet, tandem dantur loca, ubi possent implantari, quae totaliter essent deserta, intra terras arabiles sunt connumerata.

De caetero nullae sunt appertinentiae.

Hos praespecificatos pagos possident reverendi patres societatis residentiae Posegensis tamquam ad abbatiam Kuttyeviensem de Gt praetense spectantes, alias per dominum Maximilianum Gerold una decimis resignatos, quos omnes dominus Martinus Zemlyak inclusive huc cum pagis Vehto et Jaksich non nisi fl. 10 m. aestimaverat, ubi si mons glandinalis excederet summam hanc in aestimatione, cujus metratio propter varios colles et montes mensurari non poterat, ideo coeturaliter limitatus est ad jugera 4000. Hinc non solum glandinales aedificiales arbores sufficientes dantur, ex quibus quamvis valde parva hac patria divendi posset glandinatio tamen multum inferre potest, ego proventus glandinales scire non possum, cum a tempore provisor huius Posegensis functioni meae concediti, usque ad annum pro praeterito non fuisset fertilitas glandium, quantum autem iidem reverendi patres de simili glandinatione perceperint, mihi non constat.

Et maximum etiam dubium est, an hi praespecificati pagi omnes pertinuerint ad praeattactam abbatiam Kuttyeviensem, cum nulla hactenus authentica adhuc sint producta documenta. Verum est quod tempore inspectionis domini Zemlyak per regium et capitularem homines sit juridica peracta inquisitio, sed in illa nullum fundamentale repertum est documentum, pagos hos omnes ad praescriptam abbatiam spectasse ab antiquo: in illa enim inquisitione saltem insertum est, quod tempore dominatus turcici dominis terrestribus turcicis Kuttyeviensibus servitia praestiterint, quae proba non sufficit, et hoc etiam non est verum. nam uti in praemissa hac conscriptione annotatum est, non solum Kuttyevienses, sed et alios dominos terrestres turcicos habebant aliqui pagi. Aliunde in regni Hungariae tripartito Mathiae Corvini regis decreto in certo articulo pagum Knesczy ad quendam Huszar spectasse expressum inveni et non ad abbatiam Kuttyeviensem, hinc luculenter apparet, alios etiam dominos terrestres habuisse hos pagos praeter abbatiam Kuttyeviensem. Quod id etiam pro gratiosa excelsae huius commisionis notitia de homagiali obligamine meo humillime detegere volui.

Actum Posegae die ultima Februarii Anno 1702.

Gabriel Ladislaus Hapsz, provisor.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXI. 1702. Popis gospoštine Gradišća.

Pagus Vraniche.

Nomina incolarum: Szellak Havramovich, Gaurillo Vuinovich, Mihailo Markovich, Szekula Ivanovich, Utessen Jankovich, Vukadin Nemchevich, Dragich Millosevich, Petar Bosnyak, Mihailo Bosnyak, Gyuro Bosnyak, Mislen Nikakovich inquilinus, Prerad Nemchevich, Vukoszav Mitrovich inquilinus.

Summa: Sessiones 3, fratres uxor. 1, filii uxor. 2, equi 4, boves 14, vaccae 11, iuveni 19, oves et caprae 74, porci 37, alvearia 2, insem. jug. trit. hordeo avena 25½, prata falcatorum 25½, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, inhabitatus incolis graeci ritus distans Pleternicha intra occidentem et septentrionem ad spatium horarum 10. Territorium ejus totaliter montosum extendens se in longitudine horae ½, latitudine totidem, metales eius sunt ab oriente territorium Diakoviense usque ad viam regiam Kersztov put dictam. Inde meridiem versus per apicem montis Bilo vocatum ad fontem Sztupan.

Inde versus occidentem ad fluvium Longysa appellatum. Inde ad septentrionem ad metam Cherna Klada dictam, usque ad Batina, inde ad viam regiam, que ducit ad viam Kersztov put dictam.

Terrarum fertiliorum arabilium habet jugera 20, steriliorum jugera 226, p. atorum falcatores 30, sylvarum focalium jug. 400, molam 1.

Terrestrem dominum neque christianum neque turcicum noverunt, cum si it advenae.

Pagus Dobrogoscha.

Nomina incolarum: Kuzman Lukich, Gyuricha Vrahevich, Vidoie Kojich, Petar Lazarevich, Szavo Lazarevich, Vuk Markovich, Szava Kojich, Ognyan

Lazarevich, Janko Lakich, Rados Lakich, Jovicha Lazarevich, Plama
Mohachanin.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres uxor. 1, filii uxor. 2, inquilini 2, boves 13, vaccae 16, iuveni 16, oves et caprae 55, porci 4, alveariae cultae fossor 8, jug. insem. tritici 30, jugera terrarum in t. prata falcatorum 30, molae tot. pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, situs eius totaliter montosus, dis- arce Posegensi orientem versus ad spatium horarum octo. Locus sub dominio turcico inhabitabant Valachi schismatici, quem et nun- bitant. Territorium eius montosum est meris sylvis circumdatum, lo- eius extendit se ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudo ad spatium horae 1- tales eius sunt ad orientem districtus Diakoviensis, pagus Csenkovo ad fluvium Pachicza. Hunc pagum sub dominio turcico dicunt per Posegam, post recuperationem autem harum partium aliquomodo- xerunt Diakovam, qui ad praesens est sub dominio Diakovensi. Ad- ridiem vicinus pagus est Paka usque ad viam Kersztopotina. Ex- occidentali Szoszkidool, ad certum locum Hendek vocatum. Ex- septentrionali fluvius Longisa qui dominium reverendorum patrum s. Jesu Posegensium a dominio cameralei segregat.

Terrarum arabilium fertiliorum sed etiam montosarum continet 1- sterilium pariformiter montosarum jug. 48, pratorum in vallibus exis jug. 12. Summa: 82.

Quae praemissa jugera terrarum ad sessiones distribuende con- integras sessiones $3\frac{1}{2}$. Quarum juxta praemissam conscriptionis 1- inhabitatae sunt sessiones integrae $3\frac{1}{2}$, desertae sessiones nullae, in praestatis inhabitatis sessionibus sunt 12, vinearum cultarum- riuntur fossores 6, sylvarum focalium jugera 10, sylvarum gland- jugera 50, molam unam minorem habet, id est 1.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, neque aliqua- gnitionem domini alicui dabant. Turcicus dominus terrestris erat Atibubich Mehmetaga Essekini, alter autem Hatip Turca Posegae- quibus praeter decimas prorsus nihil se praestitisse asserunt.

Turcico imperatori de annuali tributo ab integro pago solvebant

Praeterea cum pago Chenkovo Posegensi Passe pro vigilia per hoc unum continuanter intertenebant.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil jam de contributione portionum militarium et domino terrestri ced- proventibus, uti et loco laboratorum colonialium obviente praes- solvunt annuatim fl. 50.

Pagus Imrehovacz.

Nomina incolarum seu hospitem: Martin Erdelich, Gyerko Kovac Franyo Kovachevich, Anton Erdelich, Philla Erdelich, Gyura Ga Janko Bosnyak, Mihai Bosnyak, Pero Bosnyak, Miliszav Bosnya- doszav Vuchkovich, Miloszav Bosnyak.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres uxor. 3, filii uxor. 3, equi 10, bo- vaccae 15, iuveni 27, oves et caprae 27, porci 86, alvearia 12, fossorum 6, jugera insem. trit. hordei avenae 39, pratorum falcato- molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensi orientem versus ad spatium horarum 8. Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant catholici rustici, jam autem mixti Valachis. Territorium eius montosum est, intra sylvas existens, longitudo eius extendit se ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudo vero horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt pagus Slobodnavlaszt ad dominium Diakoviense spectans usque ad locum Mitrov grob ex parte orientali. Meridionali Borjenouz pagus, ad montem Hergaly vocatum. Item pagus Paka usque ad metam Brazdicza. Occidentali Szoszkydool usque locum Kersztu put. Septentrionali Dobrogoscha pagus, ad locum praeattactum Kersztu put.

Terrarum arabilium continet jugera in vallibus fertiliora 55, steriliora montosa arenosa jugera 68, pratorum jugera 18. Summa 135.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras $5\frac{7}{8}$, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae $3\frac{7}{8}$, desertae sessiones 2, incolae in his inhabitatis sessionibus 12, inquilini in alienis domibus commorantes 2, vinearum culturarum fossorum 6, sylvarum focalium jugera 50, sylvarum glandinalium jugera 100, mola in fluviolo aliquo exigua 1.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Mehmed-Begh Brodii degens, huic decimas omnis generis dabant, de caetero nihil se dedisse dicunt. — Turcico imperatori de tribute solvebant annuatim ab integro pago fl. 15.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium et loco laboratorum colonialium ac aharum domino terrestri cedendarum abventionum solvunt annuatim f. 50.

De caetero nullas apertinentias praeter praemissas habent.

Pagus Paka.

Nomina incolarum seu hospitem: Dragoie Manoilovich, Ivan Baikovich, Sivko Baikovich, Radivoi Dabich, Luka Baikovich, Osztoria Dragojevich, Millovan Bosnyak, Gruicha Bosnyak, Nikola Bosnyak, Osztoria Dragoilovich, Mittar Nikolich, Nikola Bredar, Komlen Bosnyak, Vuicha Baikovich, Illia Bosnyak, Gvozden Ognyanovich, Sivko Ognyanovich, Mittar Bosnyak, Sztipan Mehidovich, Gyuro Habianovich, Illia Habianovich, Gyuro Borovach, Gyuricha Habianovich, Nikola Habianovich.

Summa: Sessiones 8, fratres uxor. 12, filii uxorati 1, equi 21, boves 27, vaccae 35, vituli et iuveni 38, oves et caprae 172, porci 47, alvearia 12, vineae fossor. 26 jug. tritici hordei avenae 68, inseminata milii, pannici et kuk. 1, terrarum jugera in toto 166, prata falcatores 60, mola totius pagi 3.

Locus iste semper pagus erat, situs eius totaliter montosus, distans ab arce Posegensi ad spatium horarum 7.

Locum hunc sub dominio turcico partim Valachi schismatici partim rustici catholici inhabitabant, qui et ad praesens inhabitant. Territorium eius montosum est meris sylvis circumdatum, longitudo eius extendit se ad spatium horae 1, latitudo totidem. Metales eius sunt ad orientem pagus Imrehovacz districtusque Diakoviensis locusque Kersztopotina, Hendek et Brazdicza Sidovszka sic dictum, arboresque piri et querci penes fluvium

Paschicza, inde in lignum Carev orah, ex parte meridionali in lignam Glosak, unde in locum Deszpotova Bulena(!), ex Pasaristi hinc ex parte occidentali in aquam Malo jezero et locum Szmec et Czer, ab inde septentrionem versus idem locus Czer et Szmec esset Kerszteput simul, ubi finiuntur metales hujus terreni.

Terrarum arabilium fertiliorum sed et montosarum continet jugera 88, steriliū etiam montosarum jugera 76, pratorum in vallibus existentium jug. 28. Summa 192.

Quae praemissa jugera terrarum ad sessiones distribuendo constituunt integras sessiones octo, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae integrae 8, desertae nullae, incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 24, inquilinus nullus, vinearum culturarum reperiuntur fossores 26, sylvarum focalium jugera 30, glandinalium jugera 90, molae exiguae in fluviolo habent 3.

Terrestrem dominum christianum nullum noverant, neque aliquam recognitionem alicui dabant. Terrestris dominus turcicus erat Jerkochevich Alli Szpaja Brodii degens, cui praeter decimas nihil praestabant. Turcico imperatori de tributo totus pagus dabat annuatim fl. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant. Jam autem de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentibus proventibus, uti etiam loco laborum colonialium obveniente praestatione annuatim solvit fl. 110.

Pagus Szehovszkidol.

Nomina incolarum seu hospitem: Mihai Gyuretich, Luka Jakobovich, Sztivan Kovachevich, Mato Lovrichev, Dmitar Japarich, Petar Komarich, Franyo Komarich, Mikola Komarich, Gyurissa Kovachev, Vuk Kovachevich, Mato Gyuretich, Mihaly Lepopojevich, Fillak Szimich, Sztipan Szimich, Jakob Szimich, Thomas Matanovich, Gyura Matanovich, Luko Szimich, Peter Matanovich, Ivan Szimich, Lukach Kovachevich, Lovro Radojevich, Mato Igarich, Illia Anakovich, Simon Kovachevich inquilinus, Jakob Kenezevich, Gyura Jakobovich, Anton Komarich, Radivoi Bosnyak inquil.

Summa: Sessiones 6, fratres 17, inquilinus 1, equi 29, boves 59, vaccae 65, iuveni 73, oves et caprae 86, porci 137, alvearia 6, vineae fossorum 30, insem. jug. trit. hordei avenae $87\frac{1}{2}$, milii pannici kuk. 7, jug. terr. in toto 139, prata falcatores $69\frac{1}{2}$, molae totius pagi 4.

Locus iste semper pagus erat distans Posega ad spatium horarum 8 orientem versus. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem etiam ad praesens inhabitant. Territorium eius est montosum, longitudo eius extendit se ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudo horae $\frac{1}{2}$.

Metales eius sunt ad orientem fossa Klanyacz et Hendek sic dicta. Ad meridiem in monticulo Arbor Czerich ibidem excreta, inde in locum Dellovy, hinc occidentem versus monticulus Veicha Berdo, unde in fluvium Longisa, qui a parte septentrionali ab aliis hoc terrenum segregat, ac in dumetum Mednyak, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium montosarum fertiliora continet jug. 60, sterilia pariter montosa jug. 66, pratorum jug. 18. Summa 144.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituunt integras sessiones sex, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam or

sunt inhabitatae, id est 6, desertae manent nullae, incolae in his inhabitatis sessionibus sunt 28, inquilinus 1, vinearum cultarum fossorum 30, sylvarum focalium jugera 35, glandinalium jugera 56, molas exiguas, quae tempore aestivo tantum moliunt in exiguo fluvio 4.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dabant.

Terrestris domus turcica erata Katalovich Szpaja Brodii degens, cui praeter decimas frumenti annuatim nullos proventus dabant.

Turcico imperatori annuatim singula domus fl. 3.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam de contributione portionum militarium pecunia solvunt fl. 185.

Pagus Migalevchy.

Nomina incolarum seu hospitum: Mihallio Petkovich, Radivoi Radonich, Krguli Jovichich, Radonya Radoichich, Milliszav Ivanovich inquilinus, Radoszav Millivojevich, Mirko Vukmanovich, Gyuragy Raschevich, Marko Vuszkovich Ivan Radoichich, Millivoi Vaida, Millivuk Raschevich, Mirko Raschevich, Czvetko Jovanovich, Radoszav Bosichich, Millutin Bosanech inquilinus, Millich Raschevich.

Summa: Sessiones $5\frac{5}{8}$, fratres uxor. 13, equi 19, boves 37, vaccae 31, iuveni 45, oves et caprae 210, porci 42, alvearia 6, ins. jug. trit. hordei avenae 42, terr. in toto jug. 126, prata falcator. 37.

Locus iste semper pagus erat distans Posega ad spatium horarum 9 orientem versus Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, quem iam rasciani schismatici inhabitant. Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem in loco montoso situatum. Metales eius sunt ad orientem terrae arabiles Csifluk fluviusque Longisa. Ad meridiem pagus Szuhodol et in monticulo locus Veicza sic dictum. Ad occidentem monticulus Goloberdo arborque grabor penes fluvium Longisa qui fluvius Longisa a parte septentrionali hoc terrenum includit.

Terrarum arabilium fertiliora continet jugera 66, sterilia jugera 34, pratorum jug. 35. Summa 135.

Quae terrarum jugera distribuendo in sessiones constituent $5\frac{1}{4}$, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae $5\frac{5}{8}$, desertae manent nullae, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 15, inquilini 2, sylvarum focalium jugera 12, glandinalium jugera 70, molas habet exiguas 2.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt. Terrestrem dominum Turcam moderni incolae Bosnenses advenae etiam non noverunt. Qui etiam imperatori Turcarum, quale nam tributum dederunt, non sciunt. Romanorum imperatori in sortem portionis militaris integer pagus solvit fl. 105.

Pagus Hruseva.

Nomina incolarum seu hospitum: Gergo Prichich, Joseph Prichich, Sztivo Prichich, Nikola Veich, Marin Illibassich inquilinus, Gyura Jellich, Marin Jellich, Boso Kralich inquilinus, Marin Emengiich, Matich Berkanovich, Jakob Veich, Matich Emengiich, Vuk Jellich, Vuk Berkanovich,

Blas Emengüch, Martin Havanicza, Bernyo Kovach, Martin Vitnich, Ivan Veich.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{2}$, fratres 15, equi 9, boves 30, vaccae 22, iuveni 33, oves et caprae 79, porci 81, alvearia 13, vineae fossorum 23, insem. jugera trit. hordei avenae 65, terr. in toto jugera 108, prata falcatores 27, molae totius pagi 3.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum 7 orientem versus.

Locum hunc subdominio turcico rustici catholici inhabitabant, qui et ad praesens inhabitant. Territorium eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $\frac{1}{2}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Szehovsky dol et monticulus Veicha Berdo sic dictus, unde meridiem versus beneficio terrarum montosarum Orlyavach Berdo dictarum eo, quousque veniatur in viam Raztovczy nuncupatam, quae via cum sylva Oszonye a parte occidentali hoc terrenum ab aliis segregat, hinc in sylva Topolye et ad aquam Longisa versus septentrionem, et lignum Grabb ibidem excretam, unde medio viae in locum Klanczy et monticulum Golloberdo seu Gallesichy, unde directe in Veicha berdo ubi terminantur metales.

Terrarum arabilium montosarum fertiliora jugera continet 40, steriiora montosa jugera 46, pratorum in vallibus situstorum jug. 22. Summa 108.

Quae terrarum jugera in sessiones distribuendo constituent integras sessiones $4\frac{1}{2}$, quae juxta praemissae conscriptionis tabellam sunt omnes inhabitatae idest $4\frac{1}{2}$, desertae sessiones nullae, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 17, inquilini domos suas habentes 2, vinearum cultarum fossores 23, silvarum focalium jugera 67, glandinalium jugera 50, molendina exigua 3.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, turcicus dominus terrestris erat Csarso Szpaja, cui decimas frumenti annuatim et a singula domo laboratores tres dabant.

Turcico imperatori annuatim a singula integra sessione tributum dabant 3.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero annuatim integer pagus in sortem portionis solvit fl. 170.

Pagus Dedina reka et Ivanoveni.

Nomina incolarum seu hospitem: Franyo Radichevich, Vinko Psichich, Mia I'sichich inquilinus, Bero Belchanin inquilinus, Osztoia Vuichich, Vuk Dragisevich, Vuk Dabich, Blagoe Latinovchanin.

Summa: Sessiones $2\frac{3}{4}$, fratres ux. 3, equi 7, boves 12, vaccae 6, iuveni 7, oves et caprae 38, porci 7, vineae fossorum 3, insem. jug. tritici hordei avenae 22, jugera milii panici et kuk. 1, terr. in toto jugera 66, prata falcator. 26.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horae 7.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Turcae rustici qui nunc rustici catholici inhabitant. Territorium eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ad orientem monticulus Detellovaze fluviusque Racha Lovachka B.

sylvaque Oszonye et Topolye, eo quousque veniatur in viam Raztovczy, qua pergendo in montem Dollovy ubi esset terra arabilis Hogyna Kerchevina sic dicta, hinc in locum Berchinszka mekoticha, unde ex parte occidentali in locum Kliukache, in locum et viam Uszivezi, inde medio monticuli Maroievach in viam Dedovichky put, eo in fluvium Longisa, directe ubi pons seu transitus most vocatus esset, qui fluvius Longisa a parte septentrionali hoc terrenum circumflueret.

Terrarum arabilium fertiliora jug. continet 60, sterilia montosa jug. 72, pratorum jug. in planitie situatorum 24. Summa 156.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent sessiones integras $2\frac{3}{4}$, id est inhabitatas $2\frac{3}{4}$, desertas $3\frac{3}{4}$, in his sessionibus inhabitatis incolae sunt 6, inquilini 2, vinearum culturarum fossores 3, sylvarum focalium jugera 56, glandinalium jugera 75, molam in exiguis plane fluviolo 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dabant. Terrestris dominus turcicus erat Hagy Nasztup in eodem pago degens, cui annuatim decimas frumenti, aliud nihil dabant. Turcico imperatori nihil etiam

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentibus proventibus uti etiam loco laboratorum colonialium obviente praestatione annuatim integer pagus solvit fl. 38.

Pagus superior Byellach.

Nomina incolarum seu hospitem: Kraguly Illich, Kraguly Negomirovich, Sztipan Sztankovich, Radoszav Raiakovich, Jakob Martinovich, Gyura Lukachevich Philip Bosnyakovich, Vuk Mihallovich, Ivan Andrievich. Radoicha Millovanovich, Marchinko Simunovich, Vuk Millichevich.

Summa: Sessiones 4, fratres 5, equi 9, boves 19, vaccae 18, iuveni 19, oves et caprae 36, porci 20, alvearia 2, vineae fossorum 10; insem. jug.: trit. hordei avenae $30\frac{1}{2}$, jugera milii panici kuk. 7, terr. in toto jug. 114, pratorum falcatores 30, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensis orientem versus ad spatium horarum 5. Locum hunc sub dominio turcico partim catholici partim rasciani rustici inhabitabant, quem ad praesens inhabitant. Territorium eius im medietate montosum est, extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $\frac{1}{2}$. Metales eius sunt ad orientem pagus Ivanovchy et Dedina reka, incipiendo a fluvio Longisa et ponte ibidem extructo immediate medio viae in sylvam focalem et monticulum Maroievacz, quo monticulo in viam et terram Uszivezy sic dictam, qua via in sylvam et locum Kliukache, unde a meridie in montibus Dollovy locus Czinkovo Berdo sic dictus, hinc medio monticulli Villovanyachka eo ad aquam Markovacz appellatam, quod ex parte occidentali esset, hinc directe in fluvium Longisa, ubi locus Pralla et Gyechit esset, qui fluvius Longisa a terreno parum societatis Jesu Posegensium hoc terrenum segregat, quo fluvio pergendo ad pontem, ubi et finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 42, steriliora jugera 40, pratorum in planitie situatorum jugera 32. Summa facit jugera 114.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo quae secundum praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae id est 4. Desertae nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12. Vinearum cultarum fossores 10. Sylvarum focalium jugera 76. Sylvarum glandinalium jugera 97. Molendina exigua 2.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem alicui dabant. Terrestris dominus turcicus erat Alle Effendich P. degens, cui annuatim decimae frumenti tantum praestabantur. Aliud

Imperatori Turcarum tributum totus pagus solvebat fl. 6 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil vero de contributione portionum militarium et domino terrestri cede proventibus et loco colonialium laborum obviente praestatione ann. totus pagus solvit fl. 70.

Pagus Byellach inferior.

Nomina incolarum: Gyuro Begovich, Luko Ribichich, Marich Zubch Ivan Bossanacz, Luko Bosnyak.

Summa: 1 $\frac{1}{4}$, fratres filii uxorati 3, equi 4, boves 7, vaccae 13, i. 16, porci 30, alvearia 4, vineae fossores 3 $\frac{1}{2}$, ins. trit. hordei avenae ins. jug. mihl panici kuk. 3, terrarum in toto jugera 54, prata falca 10, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad sp. horarum 4. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitant quem et nunc catholici inhabitant. Territorium eius est montosum exte se in longitudine horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{3}{4}$. Metales eius sunt ad orientem Byellach Superior, locus que in fluvio Longjisa, Prala et Gyechit sic vocatus usque ad aquam Markovach ad meridiem beneficio viae in vertice in qua ducit in locum Praedolii, procedendo autem exinde ab occidente in locum Patanovo, Igralsche et Pasine vocitatum tendendo in locum sachka Vinogradischa, lignum que penes viam Tulnichki put Luskij appellatum, et directe in aliud lignum Krosnyati raszt penes fl. Longisa, qui fluvius etiam a septentrione hoc terrenum ab aliis segregat.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20, sterilia montosorum pratorum falcatores 12. Summa facit jugera 66.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt in 2 $\frac{3}{4}$, quarum juxta inhabitatorum tabellam reperiuntur inhabitatae Remanent pro desertis 1. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt Vinearum cultarum fossores 3 $\frac{1}{2}$. Sylvarum focalium jugera 36. Glandinalium jugera 54.

Christianum dominum nullum noverunt. Turcicus dominus terrestris erat Durmischevich, cui annuatim tantum decimas frumenti dabant, aliud. Turcarum imperatori singula domus dabat per d. 40.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium integer pagus solvit fl. 45.

Pagus Tulniczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Marko Kovachevich, Ivan Tomich, Mihaly Vukisanovich, Ivan Kovachevich, Miho Villovovich, Nikola Mihalchevich, Pavo Kovachevich, Martin Kovachevich, Gergo Villovovich.

Summa: Sessiones 3, fratres uxorati 2, filii 1, equi 7, boves 15, vaccae 17, iuveni 24, porci 16, alvearia 7, vineae fossorum 8, ins. jug.: trit. hordei avenae 38, milii panici kuk. 3, terr. in toto jugera 84, pratorum falcatores 14, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horarum 3. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, quem et nunc inhabitant. Territorium eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ad orientem pagus inferior Billach et lignum penes fluvium Longjsa Krosnyachky rast sic dictum, ac aliud penes viam Tulnichky put exeretum lusky rast nominatum, unde in locum Igralische Vinogradischka, directeque in Passine et Patanovo loca vocitata, hinc in locum Praedolly. A meridie sylva Kosztaly vocata, hinc occidentem versus sylva focalis Vuchak et Gay bukov in fossam Kozyak, unde in dumetum Perkovicza megya, quo directe in fluvium Longisa, qui Longisa ex parte septentrionali hoc terrenum ocludit.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem alicui dabant.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20, sterilia montosa 50, pratorum jugera 14. Summa facit 84.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo, constituunt integras sessiones 3, quae omnes tres juxta praemissam conscriptionis tabellam sunt inhabitatae id est 3. Desertae nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 9. Vinearum cultarum fossores 8. Sylvarum focalium jugera 45. Glandinalium jugera 30. Molendinum in fluvio Longisa 1.

Turcicus dominus terrestris erat Karalovich Szpaia Brodii degens cui annuatim decimam frumenti, praeterea a singula domo laboratores 3 dabant. Imperatori turcico annuatim tributum a sessione integra fl. 1 d. 60.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, jam de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum obveniente solutione annuatim integer pagus solvit fl. 100.

Pagus Mihalyevchy.

Nomina incolarum seu hospitem: Ivan Jeletich, Franyo Lumbarich, Gergo Chochich, Mikola Jakovovich, Jakob Perkovich, Joseph Perkovich, Marich Csochich, Sztivo Perkovich, Illia Perkovich, Antol Perkovich, Mikola Valetich, Jakob Perkovich.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, boves 10, vaccae 15, vituli 18, oves caprae 4, porci 9, alvearia 2, vineae fossorum 6, ins. trit hordei 29; ins. jug.: mili panici kuk. 3, pratorum falc. 31, equi 11, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horarum 4. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici uti et in praesens inhabitant. Terrenum eius in medietate est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine ad spatium horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ad orientem terrae arabiles Zarilach et dumetum Duga megya sic dictum, quo directe pergendo in fluvium Longisa, unde penes dumetum Perkovicha megya vocatum, hinc penes monticulum in fossam Kozyak, Bukov gay, Vuchak, unde in sylvam Kosztally nominatam. Ad meridiem fluvius Szechanszky potok. Ad occidentem sylva Czvetkovac, exinde

in locum ubi fluvius Csernyach cum Longisa confluit, unde in fluviolum Lazy qui in foenilibus est, trans Longisam, et directe medio viae penes fluvium Grabarszky potok, eo ad ponticulum Jablanovich et viam drum et czesta sic dictam, quae a septentrione hoc terrenum occludit.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 38, steriliora et montosa jugera 40, pratorum jugera 12. Summa facit 90.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituunt integras $4\frac{1}{4}$, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam inhabitatae sunt $3\frac{3}{4}$. Desertae sessiones $\frac{1}{2}$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12. Vinearum cultarum fossores 6. Sylvarum focalium jugera 36 Glandiales nullae. Molendinum in fluvio Longisa 1

Terrestrem christianum dominum nullum noverunt, neque recognitionem dabant. Terrestris dominus Turca erat Karalovich Brodii degens, cui decimas frumenti et a singula domo laboratores 3 annuatim cedebant. Turcarum imperatori tributum annuatim solvebant a singula sessione fl. 1 d. 50.

Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam autem de contributione portionum militarium et loco laborum colonialium terrestri domino cedentium obveniente praestatione totus pagus annuatim solvit fl. 95.

Pagus Szvilna cum Villis Wuk et Resznik.

Nomina incolarum seu hospitem: Nikola Barich, Lukach Barich, Jaks Szugich, Blas Szugich, Sztivo Iussich, Mato Szagich. Mato Benich inq., Simon Iussich, Martin Iussich, Sztivo Iussich, Mikola Basnich, Martin Kalinich inq., Luko Kalinich inq., Miko Kallinich inquilinus, Gyuro Kallinich inquilinus, Ivo Kerstilovich inq., Martin Kovachich, Pavo Gyanich Miho Klapsich, Nikola Kovach, Mato Kovach, Gyuro Sztipanovich, Pavo Ognienchich, Joso Ognienchich, Ivo Ognienchich, Jakob Gyursich, Marko Dellich. Ivan Kavegia, Andria Dolchich, Franyo Perachich, Karla Bosnyak, Peio Szimich, Pavo Szimich, Philippus Dellich, Mihai Lazarich.

Summa: Sessiones $10\frac{1}{2}$, fratres uxorati 2, filii 2, equi 17, boves 41, vaccae 40, iuveni 41, oves caprae 20, porci 32, alvearia 3, vineae foss. 54, ins. trit. hordei 88, jug. milii panici kuk. $2\frac{1}{2}$, terr. in toto jug. 144, pratorum falcatores 96, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, qui ab antiquo Szvilna tantum vocabatur, jam autem in duas vilas Wuk et Resznik vocatas in eodem territorio comprehensas tamen divisus est, cuius situs est in valle distans ab arce Posegiensi orientem versus ad spatium horae 1. Locum huic sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, uti et nunc inhabitant. Territorium eius in medietate montosum est extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine totidem Metales sunt ad orientem, ubi Czernacz in Longisam fluit, locusque prope est Sztari-Mosztowi sic dictus, unde immediate medio fluvii Fiknichinczy nuncupati eo in sylvam Czvetkova et in sylvam Poradanoviczae, hinc in locum Szkoichinovacz et in Praeda a media via communi Delszky put, quae ducit in Sztermi-Bregh locum vocatum et in fluvium Longisa, qui fluvius ab occidentali et septentrionalibus partibus hoc terrenum circumfleret

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100, steriliora montosa jugera 100, pratorum in paludosis locis jugera 112. Summa facit jugera :

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituent integras sessiones 13, quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam inhabitatae sunt $10\frac{1}{2}$. Remanent desertae sessiones $2\frac{1}{2}$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 29. Inquilini 6. Vinearum cultarum sunt fossores 54. Sylvarum focalium jugera 79. Glandinalium jugera 200. Molendinum in fluvio Longisa 1, ubi etiam ecclesia sancti Georgii dirruta invenitur.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt neque recognitionem dabant, dominus terrestris turcicus erat Ibraim Ahga Posegae degens, cui annuatim decimas frumenti tantum et a singula domo laboratores 3 cedebant. Imperatori turcico tributum annuatim a singula sessione fl. 6.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionem militarium et loco colonialium laborum domino terrestri cedentium obviente pensione annuatim totus pagus solvit fl. 290.

Pagus Kadanovczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Miho Levakovich, Damian Levakovich, Vidak Ivich, Ivan Paulovich inquilinus, Anton Mikollich, Gyuro Antolovich, Fillak Gabrich, Damian Knesevich, Damian Makar inquilinus, Ivan Illich, Jakob Blasich, Ivan Andrich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{4}$, fratres uxorati 1, filii 2, equi 4, boves 11, vaccae 14, iuveni 14, oves caprae 37, porci 19, vineae fossorum 14, ins. trit hordei avenae 20, pratorum falcatores 19, molae totius pagi 1

Locus iste semper pagus erat, distans a Pleternicha orientem versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, uti et nunc inhabitant. Territorium eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine totidem. Metales eius sunt ad orientem Szterna Baka sic dictus. Ad meridiem Dubrovachky put, qui in fluvium Gnoynicza, ad occidentem dumetum obszek, ad septentrionem fossa Vertacza nominatur. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 16, steriliora montosa jugera 22, pratorum jugera 10. Summa 48.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituunt integras $3\frac{1}{4}$, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae id est $3\frac{1}{4}$. Desertae sessiones nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10. Inquilini 2. Vinearum cultarum fossores 14. Sylvarum focalium jugera 28. Glandinalium sylvarium jugera 66. Molendinum exiguum in exiguo fluviolo 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem aliquam dabant, terrestris dominus turcicus vocabatur Karalich Mehmed Ahga Brodii degens, cui annuatim decimas frumenti tantum et a singula domo laboratores 3 dabant. Turcico imperatori tributum annuatim a sessione singula integra dabant fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum domino terrestri cedentium obviente pensione totus pagus annuatim solvit fl. 85.

NB. Pagi huius terrae sunt sub confinio quaedam, quae non sunt mensuratae.

Pagus Verchindool.

Nomina incolarum seu hospitem: Luko Lachk Peter Karamatich, Mikola Szivkovich, Mihaly Imatich, Mato Karamatich, Illia Bosnyak inquil Matich Szivkovich.

Summa: Sessiones 3, equi 7, boves 11, vac caprae 43, alvearia 2, vineae fossorum 13, ins jugera milii panici kuk. 1, terr. in toto jugera.

Locus iste semper pagus erat, distans a p versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Locum hunc sub d tholici inhabitabant, qui et nunc inhabitant. T montosum, extendens se in longitudine ad spa horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ad orientem terra medio dumeti et fossis Zerna Mlaka vocatis, eo in et ad partem meridionalem in arbores Verbe voda, quo fluvio in aquam Zalosna voda sic diei Kerszty dictus. Ad septentrionem etiam hic loc includit.

Terrarum arabilium montosa continet jugera gera 6. Summa 30.

Quae praemissa jugera in sessiones distribu sessiones, quae sunt inhabitatae $1\frac{1}{4}$. Desertae confinio remanserunt, quas tamen possident. Sed ad hic addendae essent pro sessionibus $1\frac{1}{2}$. I riuntur juxta praemissam conscriptionis tabellan cultas fossorum 14 Sylvarum focalium jugera 5 Molendium nullum.

Terrestrem dominum christianum nullum nove domini alicui dabant. Terrestris dominus turcicu Posegae degens, cui annuatim frumenti decime imperatori turcico annuatim tributi a singula e fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub de vero de contributione portionum militarium et d proventibus, uti loco laboratorum colonialium annuatim totus pagus solvit fl. 60.

Pagus Ferklevczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Ivan Ba Martin Koszovich, Franyo Babich, Vinko Szes Gyuro Kovach, Gyuro Kosrovich inquilinus, S novich, Mihai Captolacz, Gergo Maisztor, Fra Luko Dejanovich.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{2}$, fratres uxorati 8, vaccae 19, iuveni 22, oves caprae 8, porci 18, s 10, ins. trit hordei avenae $37\frac{1}{2}$, jug. milii pan catores 27, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Pleternicza orientem versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Locum hunc sub dominio turcico catholici inhabitabant, uti ad praesens inhabitant. Terrenum eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{2}$. Metales eius sunt ad orientem dumetum Obszeg et fossa Vertacha nominata. Ad meridiem fluvius Gnoinicza. Ad occidentem fluvius Longisa, qui fluvius ad partem septentrionalem circumfluendo ab aliis hoc terrenum segregat.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 100 steriliora montosa 66, pratorum jugera 18. Summa 184.

Quae praemissa terrarum jugera in sessiones distribuendo constituunt integras sessiones $7\frac{1}{4}$. Quarum inhabitatae sunt juxta praemissam conscriptionis tabellam $4\frac{1}{8}$. Desertae sessiones sunt $3\frac{1}{8}$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12. Inquilini 2. Vinearum cultarum fossores 10. Sylvarum focalium jugera 80. Glandinales nullae. Molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dabant.

Turcicus dominus terrestris erat Hagy Kazafarovich Posegao degens, cui annuatim decimas frumenti et a singula domo laboratores 3 praestabant.

Imperatori turcico totus pagus annuatim dedit fl. 9.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam autem de contributione portionum militarium et domino terrestri obvenire solitorum proventuum et loco laboratorum colonialium obveniente praestatione totus pagus annuatim solvit fl. 150.

Pagus Pleternicza.

Nomina incolarum seu hospitem: Sztipan Szmilyanich, Marin Bogich, Miko Sztanich, Gyuro Momich, Simon Illich, Sztipan Magich, Szekula Vujanich, Nikolas Kernich, Marko Hagich, Mihai Frankovich, Philip Bosnyak, Peio Karoblasovich, Gyurka Kolungich, Ivan Katusich, Gyuro Kolungia, Pero Frankovich, Luka Orsulic, Gyuro Vlah, Sztanoe Vlah, Marinko Kovachevich, Ivan Schetich, Baba Chativa, Mikola Horvachanin, Mathie Horvachanin, Franyo Bibergia, Joseph Zecz, Petar Gergich, Sztipan Odobassich, Gyura Gergich, Petar Dugalia, Franyo Damnianovich, Gyuro Bosnyak, Matich Sztankovich, Phillo Szmolyanovich, Mato Szmolyanovich, Radonya Mitrovich, Miho Mihich, Miko Mitrovich, Marin Marchinovich, Gyuro Marichich, Franyo Matichevich, Sztipo Ninkovich, Miho Tuczakovich, Sztivo Tuczakovich, Blaso Blasevich, Miho Karoblasovich, Ivo Tomich, Matos Pavich, Ivo Vuichich, Marin Germlyevich, Ivan Klarich, Anto Antolovich, Gyuro Millosevich, Miko Kurtovich, Miho Petrinich, Marin Ivanovich, Mikola Mitrovich, Marin Vidakovich, Luko Tumanich, Miko Berich, Franyo Berich, Marko Balukhevich, Ivo Lukachevich, Gyuro Mitrovich, Joso Babich, Pavo Posavchich, Mato Babich, Ivo Mihalyevich, Anto Berich, Mikola Filipovich, Miho Balukchich, Vuk Simunovich, Vinko Damnianovich.

Summa: Sessiones 20, fratres 4, filii 5, equi 28, boves 73, vaccae 67, iuveni 47, oves et caprae 53, porci 33, alvearia 7, vineae fossorum 74,

insemin. tritici hordei avenae 111, terr. in toto jug. 4 molae 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega oriente horarum 2.

Locum hunc sub dominio turcico, partim catholici Turcae inhabitabant, quem in praesenti potiori ex parte vero Valachi inhabitant. Terrenum eius majori ex parte in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totum sunt ad orientem fluvius Longisa influens Orlyavam, Hraszt, quae ex parte meridionali est, unde ad arborum vocatas directeque in viam Kobasky put, qua via ad dictam in Vlasko grebie, ab inde in locum Derkanove est ab occidente. Ad septentrionem Zamirkovicze velicatus, hinc monticulo veliki doll eo in transitum Gra Orlyava existente, qui fluvius Orlyava, Sztara Orlyava in fluvium Berzulya, quo immediate in Longisam, ubi semitam Resnichka Sztara, quousque veniatur, ubi finem huius

Terrarum arabilium fertiliora jug. continet 324, stepratorum in planitie situatorum 81. Summa 504.

Quae terrarum jugera in sessiones distribuendo sessiones 20, quae omnes sunt inhabitatae juxta praetabellam 20, desertae nullae. in his inhabitatis sessionibus inquilini nulli, vinearum cultarum fossores 74, sylva 110, molendina 2.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt recognitionem dabant. Terrestris dominus Turca erat Hagygich Posegae degens, cui annuatim decimas domo laboratores 3 dabant Turcarum imperatori tributum fl. 1 d. 20.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio autem de contributione portionum militarium et loco obveniente praestatione totus pagus annuatim solvit fl.

Pagus Blaczky.

Nomina incolarum seu hospitem: Marko Vidakovich Mato Leto, Sztipan Leto inquilinus, Peio Matich, Ger Blachanin, Ivo Lovrich, Ivan Lovrich, Jakob Russ Illia Imrehovich, Marko Marketan, Simo Buchlyani Ralichich inquilina.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres 5, equi 6, boves 19, vineae foss 31, ins. trit. hordei avenae 41, jug. in toto jug. 90, prata falcat. 11, molae totius pagi 1

Locus iste semper pagus erat, distans Posega spatium horae $\frac{3}{4}$.

Hunc locum sub dominio turcico rustici catholici nunc illi inhabitant. Terrenum eius est in aliqua parte dens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudi-

eius sunt ad orientem pagus Gradach et meta Kamenovezy lapides infossi, unde in Gradachky Brod, unde in aquam Mlake et in fluvium Dragyavach; ad meridiem pagus Lase et via Raskrisy, ubi arbores quercinae signatae sunt Kriszny Hrasztovy. Ad occidentem pagus Viskovach et supra eundem pagum arbores Gastanearum Poszredy Gostanye, unde in Orah lignum penes aquam Grabrovach excretum, unde in locum ubi esset crux erecta ad viam Drum, qua via in aliam viam Kalderma vocatam, unde in fluvium Berzulia et Sztara Jaz. Ad septentrionem pagus Novoszelczy et idem dictus fluvius Berzulia a terreno admodum reverendorum patrum societatis Jesu Posegensium pagi Novoszelchy hoc terrenum segregat.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 70, stertiora jugera 10, pratorum jug. 10. Summa 90.

Quae terrarum jugera in sessiones distribuendo integras constituent $3\frac{3}{4}$, quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae id est $3\frac{3}{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12, inquilini 3, vinearum cultarum fossores 31, sylvarum focalium jug. 54, molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque recognitionem dabant.

Terrestris dominus turcicus Chono vocabatur Posegae degens, cui annuatim decimas frumenti et a singula domo 3 laboratores dabantur.

Imperatori turcico annuatim a singula sessione fl. 2 d. 50.

Romanorum imperatori nunc de contributione portionum militarium et loco laborum colonialium annuatim totus pagus pendit fl. 90.

Pagus Viskovchy cum villis Szredniszello et Orlyavacz.

Nomina incolarum seu hospitem: Blas Stuplyanin, Marin Stuplyanin, Andria Banovich, Ivan Benich, Stipan Chelikovich inquilinus, Mathias Chelikovich, Sztipan Berko, Thomo Meszarich, Luko Meszarich inquilinus, Mato Meszarich, Marich Bilmech, Matan Katich, Ivanlia Bilvolicza, Illia inquilinus, Martin Hurta inquilinus, Blas Halovanya, Mihai Bollachin, Luka Turszun, Illia Turszun inquilinus, Mathe Merso. Hoga Miho, Mivil Chalyo, Petar Hussum inquilinus. Marko Anichich inquilinus, Sztipo Zeba, Anton Jakovovich, Andrie Guscherevich, Ivan Csurchiich, Marin Brogyanin inquilinus, Gyuro Tarranz, Jakob Csurchiich inquilinus, Blas Bosnyak, Berko Billichich, Jakob Kovachevich.

Summa: Sessiones 8, fratres 2, filii 1, equi 6, boves 27, vaccae 26, iuvenci 29, oves et caprae 2, alvearia 2, vineae fossorum 26, inseminata trit. hordei avenae 39, milii pannici 3, terr. in toto jug 88, prata falcat. 34, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Posega orientem versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Sub dominio turcico hunc locum inhabitabant partim Turcae partim catholici, nunc soli catholici inhabitant. Terrenum eius est montanum, in aliqua parte extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine vero horae $\frac{1}{2}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Blachky et transitus in Orlava Sztara Chupria, unde in viam Kalderma, in aliam viam Poseszky drum, qua in locum, ubi crux erecta fuisset, hinc in lignum Orah penes aquam

Grabrovach et per medium sylvae Poszredi Kesztenya supra pagum Viskovchy; ad meridiem pagus Lase et via publica put na Billu sic dicta. Ad occidentem pagus Tervisaga et fonticulus Sztipanova vodicza seu Verbicha directe in fluvium Orlyavicza medio dumeti Verbie. Ad septemtrionem pagus Csakutich et lignum braszt Szaszrancy Jaksichy et Chakutich, unde in fossam Mulovy et Stara Chupria, ubi metales finiuntur.

Terrarum arabilium fertiliora jug. continet 130, steriliora jug. 42, pratorum 36. Summa 208.

Quae terrarum jugera in sessiones dividendo constituent integras 8. Quae juxta praemissam conscriptionis tabellam omnes sunt inhabitatae id est 8, desertae nullae, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 25, inquilini 9, vinearum cultarum fossores 24, sylvarum focalium jugera 160, glandinalium 80, molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, neque aliquam recognitionem dabant, dominus autem terrestris turcicus erat Teptedarovich in Canisa habitans, cui annuatim decimae frumenti, ac a singula domo laboratores tres dabantur. Imperatori turcico a singula sessione fl. 1 d. 50

Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentibus proventibus loco colonialium laborum totus pagus solvit annuatim fl. 210

Pagus Dervisaga.

Nomina incolarum seu hospitem: Mathe Hergovich, Gergo Kapitanovich, Mathe Bogdanovich, Damian Maisztor, Gyuro Ruszevachich, Stoich Dorich, Luko Knesevich inquilinus, Thomo Ferkich, Damian Katich, Gyuro Jakobovich inquilinus, Ivan Vukovich, Sztivan Mitrovich, Mathia Visochanich, Sztipan Bosnyak, Millin Bosnyak.

Summa: Sessiones 5, fratres uxorati 5, filii uxor. 3, equi 10, boves 15, vaccae 13, iuveni 14, oves et caprae 15, porci 5, alvearia 3, vineae fossorum 27, insem. jug trit. hordei avenae 43, terr. in toto jug. 114, prata falcata 41, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega orientem versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$.

Locum hunc sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant, uti ad praesens inhabitant. Terrenum eius est in planitie extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Orlyavacz, Dellimanova voda fluvius sic dictus, unde trans Orlyavam ad fontem Verbicza, hinc montem ascendendo ubi in apice locus Bilo vocatur, qui locus Bilo ad partem meridionalem a pago Lase hoc terrenum separat. Ad occidentem pagus Vidovchy et monticulus penes viam Tursunov gay, unde arborem Dudh dictam penes fluvium Orlyava excretam, unde in dumetum Lipogled, et viam Poszedrum, eo in fluvium Dellina voda, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora continet jug. 200, steriliora jug. 85, pratorum jug. 54. Summa 339.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent integras quarum juxta praemissam conscriptionis tabellam inhabitatae reperiuntur integrae 5, remanent pro desertis 9, in his inhabitatis sessionibus inco

sunt 13. inquilini 2, vinearum cultarum fossores 27, sylvarum focalium jugera 50, sylvarum glandinalium jug. 80, molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt. neque recognitionem domini alicui dabant. Dominus terrestris Turca erat Dervisaga Posegae degens, cui annuatim decimae frumenti ac etiam a singula domo laboratores tres praestabantur.

Imperatori turcico tributum annuatim a singula sessione dabant fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvunt annuatim fl. 100.

Actum Posegae die ultima Martii 1702.

Locus sigili.

Gabriel Hapsz provisor n. p.

XXXII. 1702. Popis sela spadajućih gradu i gospoštini Vrhovci.

Nomina incolarum seu hospitem: Miroslav Buzagiich, Petar Annasura, Petko Buzagiich, Mihallio Gyurichich, Mara Relicta Annasurae, Petko Popovich, Sztoin Raduszinović, Petar Lazich, Petar Markovich, Nikola Bosnyak, Lukach Marich, Millivoi Pantelich, Praedoje Maisztor, Pejo Gvozdenovich, Boso Kosztadinovich, Vuk Boszanach, Radovan Vukovich, Osztoya Radovanovich, Ivan Szamargiich.

Summa: Sessiones $6\frac{1}{4}$, fratres filii, uxorati 9, inquilinus 1, equi 16, boves 31, vaccae 20, vituli iuveni 18, oves caprae 72, porci 21, alvearia 2, vineae foss. 33; jug. insem.: trit. hordei avenae 50, milii panici kuk. 1, terr. in toto 183, prata falcatores $25\frac{1}{2}$.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae 1 ad meridiem situs. Locum hunc sub dominio turcico partim catholici, partim Rasciani rustici inhabitabant prouti in praesens inhabitant. Terrenum eius est montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae 1, in latitudine horae $\frac{1}{2}$. Metales eius sunt ad orientem pagus Laze et fluvius Orlyavachky potok et Dollovi dumetum sic dictum. Ad meridiem in vertice montis Billo et Szkamsia metae nuncupatae, quae signa praefata etiam ad partem occidentalem ab alio hoc terrenum segregant. Ad septentrionem pagus Novoszello et fluvius Benyanach et Dollach simul confluentes in supra dictum fluvium Orlyavicha. Terrarum arabilium continet montosa omnia mediocris fertilitatis 183. Prata nulla habent, sed sub arboribus fructiferis aliquid falcant, quae intra terras arabiles sunt computata. Summa 183.

Sessiones integrae in toto sunt $7\frac{5}{8}$. Quarum inhabitatae reperiuntur $6\frac{1}{4}$. Desertae sessiones $1\frac{3}{8}$. In his inhabitatis incolae sunt 18. Inquilinus 1. Sylvarum focalium jugera 90. Sylvarum glandinalium jugera 120. Molendinum 1. Vinearum cultarum fossores 33.

Terrestris domini christiani nullam memoriam habent. Terrestris dominus Turca Ibraim Spaich erat, cui annuatim decimas frumenti tantum, et a singula domo laboratores tres cedebant. Turcarum imperatori annuatim de tributo dabant a singula sessione fl. 4.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, jam autem in sortem contributionis portionum militarium, et loco

laborum colonialium aliarumque pensionum domino terrestri obvenientium totus pagus annuatim solvit fl. 165.

Arx praeterea in altissimo monte Verhovach vocata, ruinata muris quadriangularibus orgiarum circiter 4 exterioribus, solummodo interioribus dirrutis extans.

Item ecclesia S. Joannis etiam dirruta, ruderibus saltem in aliqua extans murata

Pagus Laze.

Nomina incolarum seu hospitem: Miliszav Gruichich, Szimo Mill levich, Vucheta Jovanovich, Janko Milliszavlevich, Sztojan Vuk Sztoich Radovanovich, Vaszil Millakovich, Jovan Sztaniszavlevich, Rad Vulichich, Millutin Bosnyak, Mihallio Markovich, Radovan Osztoich kola Bosnyak, Millovan Antich Millin Szivkovich, Dragich Damiano Szivko Raillich, Radivoi Chossich, Radoicha Bogoevich, Szivko Gyuro Cavetkovich, Novak Szamich, Vaszil Jelich.

Summa: Sessiones $5\frac{3}{8}$, fratres uxorati 5, filii 6, inquilini 2, et boves 30, vaccae 21, iuveni vituli 19, oves caprae 133, porci 18, foss. 36; jug. insem: trit. hordei avenae 53, milii et kuk. 3, praeatores 18. molae pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensis ad spatium horae $\frac{3}{4}$ ad meridiem situatus. Locum hunc sub dominio turcico et Rasciani rustici inhabitabant, uti et ad praesens inhabitant. Terrenum est pure montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$ tudine totidem. Metales huius pagi sunt ad orientem pagus Breszi et locus Billalev grob et Darakich Mahmuta Kerchevina. Ad meridiem pagus Koprivna, viaque publica in vertice montis put Veliki na Bil dicta. Ad occidentem pagus Verhovchy et meta Dollovi et Orlyavicki fluvius sic nominatus. Ad septentrionem locus Szamargyino jezero Kivna et locus Reyvo jezero sic nuncupatus, unde circumeundo in locum Billalev grob, ubi finiuntur metales terreni Terrarum arabilium eo mediocris sterilitatis omnia montosa jugera 350. Pratorum in valle situata jugera 10. Summa 360.

Sessiones integrae in hoc pago sunt 12. Quarum inhabitatae reperiuntur $5\frac{3}{8}$. Desertae sessiones sunt $6\frac{3}{8}$. In his inhabitatis sessionibus inquilini sunt 23. Inquilini 2. Sylvarum focalium jugera 95. Sylvarum glandiniferarum jugera 160. Vinearum fossores cultarum 30. Item extranei praeter domesticos habent vinearum fossorum cultarum 30. Molendina 2.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, terrestris tunc dominus Ibraim Abga vocabatur Posegae degens, cui annuatim a sessione fl. 2 d. 80 et laboratores 3 praestabant.

Turcico imperatori de tributo dabant nihil, sed in propriis sumptibus vigilias in certis locis intertenere tenebantur. Romanorum imperatorum dominio turcico nihil dabant. Cui nunc in sortem contributionis portio militarium et loco laborum colonialium domino terrestri obvenientium annuatim integer pagus solvit fl. 140.

Pagus Bzenicza.

Nomina incolarum seu hospitem: Sztanivuk Szladojevich, Dragoszav Janosevich, Ivan Horvachanin, Sztanko Markovich, Petar Vuinovich, Gyuro Guchich, Szimon Praikovich, Millos Janosovich, Osztaja Janosovich, Radoszav Vojnovich, Sztoin Vojnovich, Despot Bossanach inquilinus, Milloe Bossanach inquilinus, Martin Bossanach inquilinus, Radinko Bossanach inquilinus, Sztanko Bossanach inquilinus, Gyuro Praikovich.

Summa: Sessiones $4\frac{3}{8}$, fratres uxorati 3, filii 1, inquilini 1, equi 8, boves 15, vaccae 11, iuvenci 16, oves caprae 35, porci 4, alvearia 1, vineae foss. 19; insem. jug.: trit. hordei avenae 34, milii panici ture. trit. 4, terr. in toto 120, prata falcatores $23\frac{1}{8}$, molendina pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans ab arce Posegensis ad spatium horarum 2 meridiem versus. Locum hunc sub dominio turcico partim cathoci Rasciani inhabitabant, prouti in praesens inhabitant.

Terrenum eius est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae — latitudine —.

Metales eius sunt ad orientem pagus Szulkovchy, viaque publica Horvachki put vocata. Ad meridiem pagus Koprivnicza et mons Bogledi Berdo nominatus, ad occidentem terrenum pagi Laze, Braholye, Derkanova Kerchevina, hinc septentrionem versus immediate pergendo in suprafatam viam horvachki put, ubi terreni metales finiuntur. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 166 sterilia montosa 70, pratorum 16. Summa 252.

Sessiones integrae in hoc pago sunt decem $\frac{1}{8}$, quarum inhabitatae sunt $4\frac{3}{8}$, desertae manent $6\frac{1}{8}$. In his inhabitatis sessionibus iuxta praemissam conscriptionis tabellam incolae sunt 12. Inquilini domus suas habentes 5, inquilinus in aliena domo 1. Sylvarum focalium continet jugera 50. Sylvarum glandinalium 200. Vineas cultas ad fossos 19. Molendinum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt, turcicus autem terrestris dominus erat Ahmet Begh Murkiiich Brodi degens, cui annuatim decimas frumenti tantum et a singula domo laboratores tres praestabant.

Turcico imperatori annuatim a singula sessione tributum debebant florenos 4 d. 50, sub huius dominio Romanorum imperatori nihil dabant, iam autem de contributione portionum militarium et loco laborum colonialium uti etiam domino terrestri obveniente annuali pensione annuatim totus pagus solvit fl. 82 d. 50.

Pagus Koprivna.

Nomina incolarum seu hospitem: Luko Milosevich, Mathe Tachakovich, Nikola Harambaschich, Boso Dragich, Sztoin Gvozdanovich, Petar Kovich, Matok Horvat, Mato Lazich, Luka Szamargiich, Mato Csvetkovich, Vuicha Kc iakchia, Tomo Matich, Ivan Mirkovich, Gyuro Lusanach, Jacob Miku ich, Dmitar Radonich, Martin Karso, Osztaja Ruraichich, Bartol Vidovich, Sz oin Mirkovich, Tado Vaivoda, Marko Tomich.

Summa: Sessiones $7\frac{1}{8}$, fratres uxorati 6, filii uxor. 2, equi 21, boves 30 vaccae 26, iuvenci 32, oves et caprae 69, porci 7, vineae fossor. 20, jugera insem. trit. hordei avenae 80, milii et kuk. 2, terr. in toto 228, prata falcat. 38, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega meridiem versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Locum hunc sub dominio turcico catholici mixti Raschianis inhabitabant, uti etiam nunc inhabitant. Terrenum eius media in parte est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{2}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Bzenicha, et arbor Ozkorusa, unde dirrecte in locum Bzenicha fluviumque Orlyava tendendo. Ad meridiem idem dictus fluvius Orlyava. Ad occidentem pagus Komoricza et transitus Maszlinicza, unde in locum Szarachev grob, et in locum Baszie. Ad septemtrionem pagus Laze, viaque Poszeszki put, et in monticulum Klikun, ubi terminantur metales.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 100, steriliora montosa 225, in valle pratorum jugera 11. Summa 336.

Sessiones integrae in hoc pago reperiuntur quatuordecim, quarum inhabitatae sunt $7\frac{1}{8}$, desertae sessiones $6\frac{7}{8}$, in his inhabitatis sessionibus iuxta praemissam conscriptionis tabellam incolae sunt 22, sylvarum foecium continet jugera 60, glandinalium vero 100, vinearum cultarum fossos 20, molendinum exiguum 1.

Terrestrem dominum christianum nullum noverunt.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Halli Begh Tuschievich, cui annuatim decimas frumenti tantum et a singula domo laboratores 3 praestabant.

Turcico imperatori annuatim pendebant a singula sessione fl. 2 d. 50.

Sub cuius dominio imperatori Romanorum nihil dabant.

Jam autem de contributione portionum militarium, et loco laborum colonialium domino terrestri cedentium annuatim totus pagus solvit flor. 153.

Pagus Komoricza.

Nomina incolarum seu hospitem: Mihallio Sztarach, Marin Gyurich, Ivan Bosnyak, Mihallio Kovachevich, Martin Poszavacz, Ivan Kovachevich, Sztipan Bosnyak inquilinus, Gyuro Bzenichanin inquilinus, Ivan Csvetich, Jaxa Gojanin, Gyuro Tucho inquilinus.

Summa: Sessiones $1\frac{7}{8}$, inquilini 3, equi 4, boves 4, vaccae 6, iuveni 3, oves et caprae 18, alvearia 1, vineae foss. 4, jug. insem. trit. hordei avenae 13, terr. in toto jug. 53, prata falcat. 15, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi meridiem versus ad spatium horarum 3.

Sub dominio turcico catholici inhabitabant, uti et nunc.

Terrenum eius in medietate est montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{4}$, latitudine totidem. Metales eius sunt ad orientem sylvia Maszlinicze sic vocata. Ad meridiem publica via Drum dicta, ubi ponticulus Komorichka Csupria positus est. Ad occidentem arbores sechane Kruszke, unde in locum Bilisicha et in Szlatina. Ad septemtrionem pagus Koprivna, viaque Poszesky Drum et Szaraczev grob nominata.

Terrarum arabilium fertiliora continet jugera 44, steriliora jugera 1, pratorum jug. 4. Summa 60.

Sessiones integrae sunt $2\frac{1}{2}$, quarum inhabitatae sunt $1\frac{7}{8}$, desertae sessiones manent $\frac{5}{8}$, in his inhabitatis sessionibus iuxta praemissam e

scriptionis tabellam incolae sunt 7, inquilini 4, sylvarum focalium continet jugera 66, glandinalium jug. 78, vineas cultas fossorum jugera 4, molidinum 1.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, neque recognitionem aliquam dederunt.

Turcicus dominus terrestris Halli Begh Szpaja in pago Bechich degens, cui decimas frumenti praeterea a singula domo laboratores annuatim cedebant.

Imperatori Turcarum annuatim tributum dabant per fl. 2 d. 50.

Sub cuius dominio imperatori Romanorum nihil dabant. Nunc autem augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco laborum colonialium domino terrestri cedentium annuatim solvit integer pagus fl. 40.

Pagus Szulkovchy.

Nomina incolarum seu hospitem: Matos Slivich, Mate Matokich, Thado Kallich, Marin Ribich, Illia Bosnyak, Sztipan Krisztich, Gyuro Dorich, Nicola Peich, Martin Peich, Miho Lischevich, Miho Lischevich, Sztipan Lischevich, Sztoich Kalich, Mathe Blasevich, Illia Bosnyak, Philip Armagich, Anton Kovachevich, Vinko Kallich, Luko Markovich, Ivo Markovich, Gergo Szamargiich, Pavo Bosnyak, Sztivo Gyurkovich, Marin Bachich, Blas Drenovchanin, Damian Krisztich, Philip Atnichich, Gyuro Kresztich, Thomo Kellich, Vinko Bosnyak, Lukas Markovich alter, Mathias Dorich.

Summa: Sessiones 10, fratres uxorati 14, filii uxor. 4, equi 29, boves 46, vaccae 46, vituli 59, oves et caprae 79, porci 74, alvearia 14, vineae fossor. 51, jugera insem. tritici hordei avenae 100, prata falcatores 126, molae pagi 3.

Locus iste semper pagus erat distans Posega intra orientem et meridiem ad spatium horarum 2½.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici. Territorii eius pars maior, planities, pars aliqua montosa, extendens se in longitudine ad spatium horae ½, latitudine totidem. Metales eius sunt ex orientali parte territorium pagi Buchie usque ad fossam Gnoinicza, per eam descendendo, donec perveniatur ad fluvium Orlyava. Meridiem territorium pagi Koprivna ad locum Drake. Occidentem Bzenicza pagus, ad metam etiam locus Drake et Ternak. Septemtrionem Bresnicha ad limites Horvaczky put. Item pagi Pleternicza territorium a limite Horvaczky put ad fluvium Bresnicha et ad ponticulum Mahmutova csupria.

Terrarum arabilium fertiliora continet jug. 300, steriliora jug. 76, pratorum jug. 68. Summa 448.

Sessiones inhabitatae 10, desertae 8½, incolae 32, inquilini nulli, vinearum cultarum fossores 51, sylvarum focalium jug. 56, molam in fluvio Orlyava meliorem duarum rotarum 1, item in fluvio altero Bzenichky potok dicto exigua duo, insimul 3.

De cetero nullae appertinentiae.

Terrestris dominus turcicus Bechil Begovich Posegensis erat. Turcico imperatori dabant a singula sessione annuatim per fl. 4.

Romanorum imperatori solvunt iam annuatim fl. 165.

Pagus Breznicza.

Nomina incolarum seu hospitem: Maxin Pavichich, Radovan Dratic, Kosztadin Millinovich, Risztovoi Gvozdenovich, Stoich Sztivanovich, Ranzav Todorevich, Jovan Jaukovich Szava Mlagyenovich, Radoicza Raszavlevich, Millich Ognyanovich, Jovan Bosnyak, Dragoilo Prodanovich, Szubotha Prodanovich, Sztanivuk Vukovich.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, filii uxorati 3, equi 4, boves 10, vaccae 12, iuveni 11, oves et caprae 68, porci 5, vineae fossor. 25, jug. ins. trit. hordei avenae 28, prata falcat. 15.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum duarum orientem versus.

Locum hunc sub dominio turcico Raschiani inhabitabant, uti et nunc iidem inhabitant.

Terrenum eius est montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem. Metales eius sunt ad orientem publica via Pleterniczky put vocata. Ad meridiem via etiam quae Horvaczky put vocatur Occidentem in sylva terra arabilis Mirkovicha nuncupata. Ad septentrionem via Pleternichky et Vinograchky put in terram Hagjudavicha Mekota appellata, uti ex hac via vertendo in aliam viam ex parte orientali Pleternichky put, ubi metales finiuntur.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 60, montosa steriliora 144, pratorum jug. $11\frac{1}{2}$. Summa 216.

Sessiones in toto sunt 9, inter quas inhabitatae reperiuntur $3\frac{3}{4}$, desertae manent $5\frac{1}{4}$, in his inhabitatis sessionibus juxta praemissam conscriptionis tabellam incolae sunt 14, sylvarum focalium jugera 60, glandinalium 70, vinearum cultarum fossores 25

Molendinum nullum, neque locus pro eo extruendo.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt, turcicus autem dominus terrestris vocabatur Martich Ahmet Begh Brodi degens, cui annuatim dabant ad singula sessione per fl. 2.

Imperatori turcico nihil solvebant, sed ad vigilias in certis locis semper parati esse debebant.

Sub huius dominio imperatori Romanorum nihil debebant. Jam autem de contributione portionum militarium et lobo laborum colonialium domino terrestri cedentium annuatim integer pagus solvit fl. 82 d. 50.

Pagus Skrabutnik.

Nomina incolarum seu hospitem: Mirko Amigich, Jovicha Millichevich, Radoe Labavich, Gyura Szlerach, Pavo Matyasevich, Marco Herszto, Nikola Radovich, Illia Radovich, Sztoin Kussich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres uxorati 5, filii uxorati 2, equi 10, boves 18, vaccae 17, oves caprae 115, porci 28, vineae foss. 1; jug. ins. trit. hordei avenae 25, milii paniei kuk. 1, prata falcatores 8.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega meridiem versus ad spatium horae $1\frac{1}{2}$. Sub dominio turcico locum hunc inhabitabant catholici et Raschiani, uti in praesens inhabitabant. Terrenum eius est pure montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine toti

Metales eius sunt ad orientem pagus Orlyavach, et in vertice sylvae locus Krainak dictus. Ad meridiem pagus Lippovach et dumetum Czerny terra, unde in molam Mlinatich et in lignum lipicha ac in terras prahulye vocatas. Ad occidentem pagus Verbova et locus Mlinchich, sylva quoque Vuchinyak, ac in Golo Berdo, Halino Berdo loca sic nuncupata, septentrionem versus in vertice montis signum clupei Obertalka, et in fonticulum Bojanina, ubi terreni metales finiuntur.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20, montosa sterilissima 60, pratorum in vallibus jugera 4. Summa 84.

Sessiones integrae sunt in hoc pago $3\frac{1}{2}$, quarum inhabitatae reperiuntur omnes, id est $3\frac{1}{2}$, desertae manent nullae, in his inhabitatis sessionibus iuxta praemissam conscriptionis tabellam incolae sunt 9, inquilini nulli, sylvarum focalium jugera continet 65, glandinalium jug. 76, vinearum cultarum 17, molendinum nullum.

Dominum terrestrem christianum nullum noverunt. Turca autem dominus terrestris vocabatur Alli Begh Gradische degens, cui annuatim decimas frumenti, et a singula domo per laboratores 3 praestabant.

Imperatori Turcarum tributum annuatim a singula sessione per fl. 3 d. 80.

Romanorum vero imperatori nihil solvebant. Jam autem de contributione portionum militarium et loco laborum domino terrestri cedentium integer pagusolvere deberet 100 fl.

Sed cum in arendam domino capitaneo Szekula datus et resignatus fuisset, loco eiusdem pagi dominus capitaneus Szekula in cassam cameralem solvebat annuatim fl. 100.

Praemissi conscripti pagi omnes de praesenti sunt camerales, et nullus praetendens se insinuavit ratione ipsorum apud hunc provisoratum Posegensem. De cetero appertinentias etiam nullas habet alias praeter in praemissa conscriptione annotatas.

Actum posegae die ultima julii anno 1702.

Locus sigilli.

Gabriel Ladislaus Hapsz provisor.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXIII. 1702. Popis gospoštine i kotara Brestovca.

Pagus Novoszello.

Nomina incolarum: Miho Katavich, Marin Zebich, Ivo Blaskovich, Luka Blaskovich, Tomo Paianovich, Marin Stasich, Ivan Gyanich, Marko Ivachich, Mikich Gyuricha, Marin Kelsich, Petar Kelsich, Illia Kelsich, Gyuro Buzazich, Ivan Oppatovich, Simon Kovachevich, Marko Sivich.

Summa: Sessiones 5, viri 22, filii 20, filiae 18, equi 14, boves 36, vaccae 19, juvenci 28, oves et caprae 30, porci 38, vineae fossorum $\frac{1}{2}$; inseminata jug.: tritici, hordei et avenae 58, terrarum arrabilium in toto ugera 138, prata falcat. 46.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium iorae $\frac{1}{2}$ occidentem versus. Locum hunc tempore domini turcici inhabitabant rustici catholici, quem ad praesens iidem inhabitant. Integrae inhabitatae sessiones sunt 5 id est 5, desertae $\frac{3}{4}$. In his inhabitatis sessionibus incolae reperiuntur 16. Metales eius sunt ex partae orientali terre-

num civitatis Posegensis, ad arbores dui Kruske per medium terrae Simnichianae. Ad meridiem mons Verhovachka planina nuncupatus Ad occidentem pagus Zaversie et fons Prabiak. Septemtrionali pagus Hemovehy, dumetumque Topolik et fossae Jaruge dictae, ubi terrenum finitur, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 80. Steriliora jugera 32. Pratorum jugera 23. Sylvarum jugera glandinalium 30. Sylvarum focalium iugera 20. Molendinum nullum, neque locus pro eo extruendo.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Degeturan Szpaia in Derszkovehy habitans, cui decimas omnis generis dabantur, cum eodemque ad militandum unum equitem dare obligabantur.

Augustissimo Romanorum imperatori annuatim de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum domino terrestri cedendarum pensionum solvunt fl. 100.

Pagus Zaversie.

Nomina incolarum: Joseph Jurich, Gyuro Raikovich, Marin Jurich, Mikula Vuchkovich, Ivan Antolovich, Franyo Jurich, Franyo Antolovich, Simo Gyurich, Pavo Pandurovich.

Summa: Sessiones 3, viri 12, filii 8, filiae 4, equi 9, boves 9, vaccae 12, juvenci 13, porci 2, alvearia 4, vinea fossor. 24; inseminata jugera: tritici, hordei et avenae 30, milii, pannici et kukur. 6, terrar. in toto jugera 66, prata falcat 25, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $\frac{1}{2}$ occidentem versus. Hunc locum sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant.

Sessiones integrae inhabitatae reperiuntur 3. Pro desertis sessionibus remanent $1\frac{1}{4}$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 9.

Metales eius sunt ab oriente pagus Novoszello, metaque Veliki put. Ad meridiem mons Bresztovachka gora. Ad occidentem pagus Nurkovchy, metaque Klanacz, sic dicta ad dumetum Vertak nuncupatum. Septemtrionem fluvius Mala Orlyavicza, qui in majorem fluvium Orlyava influit, qui etiam idem terrenum ex eadem parte septemtrionali transfluendo divideret, quod terrenum in longitudine extendit se ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Continet hic pagus terrarum arabilium fertiliora jugera 78. Steriliora jugera 30. Pratorum jugera 6. Vineae fossorum 24. Sylvas focales ad jugera mixtas glandinalibus 24. Molendinum exiguum unum id est 1.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Csengich, cui omnis generis decimas praestabant, caeterum nihil.

Imperatori turcico annuatim tributi dabant a singula domo per d. 40. Romanorum imperatori de contributione portionum militarium annuatim solvunt fl. 70.

Pagus Nurkovchy.

Nomina incolarum: Stephanus Rodich, Ivo Tomasevich, Martin Bosnya, Petar Csassich, Damian Mihalyevich, Thomo Szevich, Gergo Kopunic, Ivo Berachevich, Marin Garich, Mathe Muszdusan, Ivan Illich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 22, filii 12, filiae 9, equi 5, boves 9, vaccae 12, juvenci 14, oves et caprae 29, porci 35, alvearia 9, vineae fossorum 25; inseminata jug.: tritici, hordei et avenae 41, milii, pannici et kuku

9, terrarum arrabilium in toto jugera 84, prata falcatores 34, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae occidentem versus. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant Integrae inhabitatae sessiones sunt $3\frac{1}{2}$. Terrarum jugera remanent pro deserta sessione 1. In his inhabitatis sessionibus incolae reperiuntur 11. Territorium ejus extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $\frac{1}{2}$.

Metales ejus sunt ex parte orientali pagus Zaversie arboresque verbe vocatae in loco Buggyak Lipovszky dicto. Meridionali mons glandinalis usque ad metam Billo in vertice montis. Occidentali terrenum pagi Bresztovach usque ad arborem veliki Orah fluviumque Bresztovachky potok, qui in Orlyavam parvam fluit, inde arbores Czernike kruske, Halalbegovo Mlinische, inde directe in fluvium velika Orlyava, qui etiam totaliter hoc terrenum ex parte septemtrionali ab aliis distinguit. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 15. Steriliora jugera 25. Pratorum jugera 14. Sylvas focales intermixtas glandinalibus ad jugera 30. Vineas fossorum 24. De cetero nullas appertinentias habet.

Terrestris dominus turcicus erat Musztaffa Rogo Szpaia Posege degens, cui omnis generis decimas, prouti a singula domo annuatim per laboratores tres dabant.

Turcico imperatori tributum annuatim a singula domo dabant d. 40.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum cedente pensione annuatim solvit fl. 80.

Pagus Bresztovach.

Nomina incolarum: Vaivoda Bresztovlanin, Gyuro Gyurichich, Petar Zavissich, Mikula Jankovich, Marko Marich, Franyo Anchich, Marin Vollarich, Ivan Haiduk, Anton Babich, Mato Gyurichich, Mato Uszmovich, Franyo Mikollich, Martin Huszmovich, Pavo Vollarich, Negomir Illié, Jovan Chumurgia, Milia Lazinicza inquilina, Matto Kollarovich, Miho Pavurchich, Anton Bebich.

Summa: Sessiones 7, viri 33, filii 22, filiae 11, equi 23, boves 37, vaccae 39, iuveni 32, oves et caprae 38, porci 41, alvearia 4, vineae fossor. 10, insem. jug. trit. hordei avenae 83, mily panici kuk. $8\frac{1}{2}$, terr. in toto jug. 204, prata falcator. 79, molae 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $1\frac{1}{2}$.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici catholici, qui et in praesens inhabitant.

Integrae inhabitate sessiones 7 id est 7, terrarum jugera remanent pro desertis sessionibus $2\frac{3}{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 20.

Territorium ejus extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $\frac{1}{2}$.

Metales ejus sunt ex parte orientali pagus Nurkovchy arboresque cherne kruske in campo excretae. Meridionali mons Bresztovachka planina sic dictus fluviusque Szlatka voda, usque ad lapidem kamen veliki, unde ad aquam Bukovicza vocatam. Occidentem dumetum Topollik seu Dugachka megya.

Septemtrionali fluvius Orlyava ab aliis terrenis idem territorium distingueus, quia penes supra dictam metam cherne kruske dictam transfuit.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 200, sterilia jugera 48, pratorum jug. 22, vineas fossor. 10, sylvas etiam montosas focales ad jug. 100, sylvas glandinales ad jug. 400, molendinum 1.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Szvetachkovich Szpahia in Orehovach degens cui annuatim tantum decimas dabant, caeterum nihil.

Imperatori turcico tributum annuatim a singula domo per fl. 3.

Romanorum autem imperatori de contributione portionalis quanti solvunt annuatim fl. 130.

Notandum. Quod supra hunc pagum et alios sibi vicinos ad partem meridionalem reperitur mons unus, qui ad apicem suum vulgo Bilko pertinet ad hoc dominium Bresztovachense continens sylvas, quarum pars glandinalis et etiam pro aedificiis applicabilis ad jugera 1500.

Pagus Dollach.

Nomina incolarum: Vinko Lovrenich, Franjo Peiakovich, Petar Lovrenich, Mattan Knesevich, Blas Gyurichich, Miho Bellesich, Martin Perkovich, Gyuro Mikich, Petar Mandich, Franyo Mlinarovich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{4}$, viri 15, filii 16, filiae 9, equi 12, boves 16, vaccae 14, iuveni 12, oves et caprae 31, porci 9, vineae fossores 12, insem. jugera trit. hordei avenae 49, milii panici kuk. 2, terr. in toto jug. 120 prata falcat. 36, molae 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensis occidentem versus ad spatium horae $1\frac{1}{2}$.

Locum hunc sub dominio turcico catholici inhabitabant, quem et nunc iidem inhabitant.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $1\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{2}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Bresztovach ad lignum lipa in via excretum. Ad meridiem Csernichka planina mons, metaeque in monte Bilo Sztrasischy ibidem habitae. Occidentem pagus Daranovchy ad metam Verbie in foenilibus sitam, unde in fluvium Orlyavam parvam, qui etiam ex parte septemtrionali hoc terrenum occludit.

Sessiones integrae inhabitatae reperiuntur $3\frac{1}{4}$, remanent terrarum jug. pro deserta sessione $1\frac{1}{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10, terrarum arabilium fertiliora jug. continet 50, sterilia et plane montosa 48, pratorum jugera 16, vineas fossorum 12, sylvas focales glandinalibus et aedificialibus mixtas ad jug. 30.

Molendinum unum, pro alio extruendo nullus locus est. Arx Dollachgrad dicta totaliter dirruta invenitur.

Terrestris dominus turcicus erat Szvetachkovich in Orahovach degens, cui decimas omnis generis annuatim cedebant, praeterea a singula domo tres laboratores. Turcico imperatori tributum annuatim etiam a singula domo per d. 90 dabant.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum iudicarium totus pagus annuatim solvit fl. 10.

Pagus Daranovczy.

Nomina incolarum: Marin Andrich, Luka Kerletich, Marko Mattanich, Thoma Vukovich, Bogdan Ivanchevich, Jakob Andrich, Gyuro Mattanovich, Simo Kovachevich, Ivan Kovachevich, Nikola Markanovich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{4}$, viri 13, filii 15, filiae 9, equi 7, boves 16, vaccae 18, iuveni 21, oves et caprae 20, porci 11, alvearia 2, vineae fossor. 16, ins. jug. trit. hordei avenae $35\frac{1}{2}$, milii pannici $4\frac{1}{2}$, terr. in toto jug. 78, prata falcat 24, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans ab arce Posegensi ad spatium horae $1\frac{1}{2}$ occidentem versus.

Locum hunc tempore dominatus turcici inhabitabant rustici catholici, quem et nunc iidem inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3\frac{1}{4}$, remanent terrarum jugera pro desertis sessionibus $3\frac{3}{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $1\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Dollach, metaque a fluvio Orlyavicza ad dumetum Verbie. Meridionali mons Csernichka planina, metaque Billo in medio montis, ubi eiusdem vertex esset. Occidentali pagus Zakorenye, ubi incipit meta a summitate montis Billo, inde in monticulum, ubi esset crux erecta.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 110, steriliora jugera 46, pratorum jug. 12, vineas ad jug. 16, sylvas focales ad jug. 25, glandinales jug. 25, molendinum 1.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Kulligi-Bek in Diakovo degens, cui omnis generis decimas cedebant, annuatim praeterea a singula domo laboratores sex et d. 12 praestare obligabantur.

Turcico imperatori tributum annuatim solvebant fl. 1 d. 50.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium totus pagus annuatim solvit fl. 65.

Pagus Zakorenye.

Nomina incolarum: Mathias Martinovich, Mathias Jakobovich, Nikola Markovich, Jovicha Vrassenich, Pavo Osztovich, Vido Petrovich, Franyo Ivanovich, Sivko Sztephanovich, Radoszav Dianessevich, Sztoiak Radotich, Sztoiak Maly.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 17, filii 13, filiae 9, equi 5, boves 22, vaccae 14, iuveni 18, insem. trit. hordei avenae 30, milii panici kuk. 6, terr. in toto jug. 108, prata falcat. 26, molae 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 2.

Sub dominio turcico locum hunc inhabitabant turcici rustici, jam vero partim rustici catholici, partim Rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae sessiones inhabitate reperiuntur $3\frac{1}{2}$, pro desertis sessionibus remanent jugera $3\frac{1}{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 11.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Daranovch
ticulo sylvaque gai dicta. Ad meridiem mons Csernichka planina et rus.
Occidentali pagus Guchany sylvaque Brezik. Septentrionali pagus Vilic-
szelo usque dumetum Koria dictum.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 110, sterilia jug. pe-
tusque lapidosa et montosa 50, pratorum jugera 14, sylvarum focali
intermixtarum glandinalibus jug. 40.

Terrestris dominus turcicus hic nullus erat, quia soli Turcae inhabitaba
unde moderni incolae de tributo turcici imperatoris referre nihil scire

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum m-
tarium integer pagus annuatim solvit fl. 65.

Pagus Guchany.

Nomina incolarum: Franyo Simich, Marian Simich, Radoszav Tin-
rovich, Iovicza Kovachevich, Vuk Knesevich, Luka Sigarich, Sztoian V-
kellich, Andria Jovanovich, Szstipan Vuchich, Jurissa Mitrovich, Mill-
Janotovich, Jusko Jovanovich, Osztoia Radmilovich, German Mitrovich

Summa: Sessiones $4\frac{1}{2}$, viri 20, filii 16, filiae 4, equi 9, boves
vaccae 17, iuveni 19, vineae fossor. 1, insem. jug trit. hordei avenae
mili et kuk. 1, prata falcat 20, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus
spatium horarum 2.

Locum hunc sub dominio turcico semper rustici catholici inhabitaba
ad praesens vero rasciani rustici inhabitant.

Integrae inhabitate sessiones reperiuntur $4\frac{1}{2}$, pro desertis autem
manent sessionibus 2, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 14.

Terrenum ejus extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, la-
tudine $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ab oriente pagus Zakorenye usque ad metam, quae
incipit a fluvio Orlyavicza per dumetum in campo situm Ternye, a meri-
Csernichka planina, summitasque eiusdem Bilo dicta. Septentrionem pagus
Borichevach. Occidentem terrenum pagi Busznovy per summitatem m-
ticipuli Busznovszko Berdo appellatum.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 83, sterilia et peni-
montosa, lapidosa jugera 50, pratorum jugera 23, sylvas quoque foca-
ad jugera 35, glandinales sylvas pariter ad jugera 35, vineas fossoris
molendina habet 2.

Terrestris dominus turcicus praeter imperatorem Turcarum nullus szpal
erat, quare moderni incolae de tributo eidem debente nihil scire velle

Augustissimo Romanorum imperatori annuatim de contributione por-
tionum militarium integer pagus solvit fl. 75.

Pagus Ivandool.

Nomina incolarum: Matto Markovich, Matos Sir-
Boriszavlenich, Milivan Szerdanovich, Pavo Rogovich
szevich, Blasius Michich, Gergo Lukachevich, Ivan
Markovich, Marin Radonich, Marian Bossanach, Iv.

Odmajdana; Illia Markovich, Pavo Vinkovich, Blas Szerenchevich, Kosztadin Radesilovich.

Summa: Sessiones $5\frac{3}{4}$, viri 27, filii 27, filiae 16, equi 10, boves 37, vaccae 35, iuveni 45, oves et caprae 29, porci 18, alvearia 6, vineae fossor. 3, insem. jug. trit. hordei avenae 44, milii pannici kuk. 21, terr. in toto jug. 144, prata falcat. 42, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum $2\frac{1}{2}$.

Locum hunc sub dominio turcico partim catholici, partim Turcae rustici inhabitabant, nunc autem tantum rustici catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $5\frac{3}{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 18, desertae sessiones $2\frac{7}{8}$.

Territorium eius plurimum montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ab orientali parte pagus Guchany, ubi terrenum incipit ab arbore Keszten, quae in monticulo excreta est. Meridionali mons Csernichka planina viaque publica in loco Bilo, quae Csernikinum tendit. Occidentali pagus Oblakovach usque ad viam Csernichky drum et arbores Orasse nuncupatas. Septentrionali pagus Deszevchy usque ad arborem Keszten.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 40, steriliora jugera 123, pratorum jug. 46, sylvas focales 20, glandinales 100, vineas 3, molendina habent 2.

Terrestris dominus erat Turca Chosso Szpaia Posege degens, cui annuatim decimas tantum cedebant, ceterum nihil.

Imperatori Turcarum tributum solvebant a domo singula annuatim per den. 40.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium pecunia totus pagus annuatim solvit fl. 50.

Pagus Oblakovacz.

Nomina incolarum: Milloe Sztoichevich, Illia Bogojevich, Sztoich Sztojanovich, Jovan Radonich, Dmtar Deanovich, Obrad Vukovich, Sztanko Bossich.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{4}$, viri 12, filii 5, filiae 1, equi 12, boves 14, vaccae 10, iuveni 19, oves et caprae 107, alvearia 1, insem. jug. trit. hordei avenae 11, milii pannici kuk. 7, terr. in toto jug. 42, prata falcatores 9, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum $2\frac{1}{2}$.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, jam vero rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones sunt $2\frac{1}{4}$, desertae nullae, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 7.

Terrenum eius pure montosum, extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ad orientem pagus Ivandol, usque ad monticulum Glavicza planina vocatum, meridiem Drasnichka gora et Similyeva glavicha dicta, occidentem Jeszenovo Berdo usque ad locum Plandische.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 18, montosa jugera 20, pratorum jug. 16, sylvarum focalium jug. 60, molendinum 1.

De cetero nullae appertinentiae.

Terrestrem dominum Turcam, cum sint advenae non n. proventibus eiusdem, neque etiam de turcici imperatoris t.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributarium annuatim solvit fl. 24.

Pagus Vuchiak.

Nomina incolarum: Peicza Bellanacz, Radoszav Radonich, Gruicza Csarenich, Radivoi Radissinovich, D Vellimirovich, Sztoiak Sztojanovich, Maxim Timarach Vukadin Csarevich, Millos Bossanacz, Vukoman Szt Vukadinovich, Radoicza Sztarchevich, Vukadin Plenadiel Stoich Csossich, Laso Csossich, Tiomir Katich, Mi Radoicza Vukmerovich, Kuzman Millichevich.

Summa: Sessiones $7\frac{1}{2}$, viri 35, filii 51, filiae 20, vaccae 48, iuveni 65, oves et caprae 105, porci 23 fossor. 3, insem. jug. trit. hordei avenae $44\frac{1}{2}$, mili terr. in toto jug 176, prata falcat. $39\frac{1}{2}$, molae totiu

Locus iste semper pagus erat, distans Posega o spatium horarum 3.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici autem Valachi graeci ritus.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $7\frac{1}{2}$, pro remanent, quae propter vilitatem penitus non arantur tatis sessionibus incolae sunt 23.

Territorium eius plurimum montosum extendens spatium horae 1, latitudine $\frac{1}{2}$. Metales eius sunt ex Deszevchy et Bulomache usque ad locum Plandische dictum. Meridionali pagus Oblakovach et Opersinae Vuchiak, ubi in Orlyavam influit. Occidentali Berdo S usque ad dumetum Dolina nuncupatum. Septemtriona usque ad fluvium Kovachich.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 50, montosa jugera 157, pratorum jug. 33, sylvarum focalium jug. 33, molendina habet 4.

De cetero nullae appertinentiae sunt.

Terrestrem dominum Turcam, cum sint advenae, non n. de proventibus eiusdem et turcici imperatoris annual scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributarium integer pagus annuatim solvit fl. 126.

Pagus Sznegavich.

Nomina incolarum: Millos Illich, Laso Vukovoievic Millivoj Milivoianovich, Jakob Osztoich, Janos Vul

Radnich, Jovan Radanovich, Sztivan Vidakovich, Jovan Jaksich, Raniszav Osztovich, Sztaniszav Perkovich. Jovan Sztoichevich.

Summa: Sessiones 3, viri 18, filiae 15, filii 32, equi 14, boves 27, vaccae 21, iuveni 27, oves et caprae 90, alvearia 8, vineae fossor. 8, insem. jug. trit. hordei avenae 24, milii pannici kuk. 12, terr. in toto jug. $67\frac{1}{2}$, prata falcat. 16, molae pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum 3 occidentem versus.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici Turcae, quem ad praesens Valachi graeci ritus inhabitant. Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 3, pro desertis remanent —, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 13.

Territorium eius est pure montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Csechavach, metaque Debela megya sic dicta, usque ad medium dumetum Lumarek et viam ubi lapis est infossus. Ad meridiem fluvius Sznegavichky potok usque ad arborem Topolla, a qua per eundem fluvium in montem planina Pszun vocatum itur, qui fluvius idem territorium ab aliis ab occidentali distinguit. Septemtrionem versus fatus jam mons Pszuny dictus, metaque Billo et dobra voda sic dicta, unde vertendo ad fatum dumetum Debella megya vocatum, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera 6, sterilia montosa lapidosa et plane nullius valoris jugera 61, pratorum jug 5, vineas ad fossores 8, sylvas glandinales ad jugera 50, molendina 2.

Terrestrem dominum Turcam nullum noverunt, cum sint advenae, unde de proventibus etiam turcico imperatori et domino terrestri cedentibus nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil, jam vero de contributionali portionum militarium et colonialium laborum loco domino terrestri cedentium integer pagus annuatim solvit fl. 75.

Pagus Chechavacz.

Nomina incolarum: Milloe Piroich, Novak Tedorovich, Jovan Sztoichevich, Thomas Bosnyak, Millos Radich, Janos Szekulich, Gruicha, Prio Goikovich. Radoszav Radich.

Summa: Sessiones $2\frac{7}{8}$, viri uxorati 14, filii 9, filiae 6, equi 8, boves 19, vaccae 15, juveni 17, oves et caprae 61, porci 27, alvearia 2, vineae fossor. 5, inseminata jug.: tritici, hordei etc. $16\frac{1}{2}$, milii, panici etc. $8\frac{1}{2}$, territor. in toto jugera 60, prata falcat. $16\frac{1}{2}$, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis 3. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, jam vero rustici rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2\frac{7}{8}$. Pro desertis remanet nulla. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 9. Territorium eius est pure montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales ejus sunt ex parte orientali pagus Vuckiak usque ad fluvium Potochich Chechavszky ubi Orah arbor esset.

Ad meridiem pagus Sznegavich usque ad Debell Occidentem versus in monte Pszuny Dobra voda et Bredorina. Septemtrionem arbores Orahya et Czern meto Koprivna et Chechavachka megya excretae usque dicta megya, ubi finirentur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20 montosa lapidiosa jugera 40. Pratorum jugera 9. Sylvas focales ad jugera 40. Sylvas glandinales ad Rudnich vocata, deserta et dirruta in monticulo sita est.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum Turci scirent, quid de tributo turcico imperatori praestabant.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione annuatim fl. 70.

Pagus Koprivna.

Nomina incolarum: Szergyan Sztepanovich, Peter Radonich, Trivan Popovich, Sztaniszav Radoszavlevic Pavo Ognyanovich, Andria Vujanovich, Vuk Ormanovich, Jovicza Kobaslia.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, viri 18, filii 23, filiae 1 vaccae 18, juveni 28, oves et caprae 122, porci 13, foss. 13, insem. jug.: tritici, hordei etc. 32, milii, falc. 22, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad occidentem versus. Locum hunc sub dominio turcico habitabant, nunc autem rasciani graeci ritus rustici inhabitant.

Sessiones integrae inhabitatae reperiuntur $3\frac{3}{4}$. De inhabitatis sessionibus incolae sunt 11. Territorium montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$. Metales ejus sunt ad orientem pagus Hrs Sztara Brana et fonticulum Mala voda. Meridiem potok usque ad medium sylvae Czerkulni gay et B. dinszky put est, inde directe ad arbores Cserniche l Bella prodorina, in sylvam Pszuny immediate, abinde vadendo usque ad verticem montis Billo dictum, in trionem versus in viam Paskovachki put, ubi terminatur.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 12. Sylvarum focales 85. Pratorum jugera 13. Vinearum fossores 1 jugera 20. Sylvas glandinales ad jugera 80. Molendinum 1.

Terrestrem dominum, cum sint advenae, nullum noverunt, cum sint advenae, nullum noverunt, cum sint advenae, nullum noverunt.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione annuatim fl. 50.

Pagus Kuhinik.

Nomina incolarum: Abram Knesevich, Millich Milovich, Radak Popovich, Millivoi Bogoevich, Mergya

Kreszoievich, Mihallo Sztekovich, Kasimir Vuchkovich, Petar Szoldat, Pavao Boszanach, Marko Adamovich, Szava Petrovich.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{2}$, viri 20, filii 12, filiae 9, equi 11, boves 24, vaccae 22, juvenci 24, porci 30, inseminata jug.: tritici, hordei et avenae 26, milii, panici et kukur. 12, terrarum in toto jug. 68, prata falcat. 15, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horarum 3, occidentem versus. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, nunc vero rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $4\frac{1}{2}$. Desertae nullae. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 13. Terrenum ejus est in medietate montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae 1 latitudine, horae $\frac{1}{4}$. Metales ejus sunt ad orientem fluvius Orlyava viaque Cserlenszky put. usque ad dumetum penes foenilia pagi Paskovchy Verbie dicta. Meridionalem arbores Kruszka et Orah penes viam regalem Poseszky put, usque ad Billo in vertice montis Pszuny, qui terrenum hoc ab aliis occidentem versus separat. Septemtrionem per medium sylvulae Kuhinichky et Orlyavachky Jarak sic dictae pergendo, inde ad metam Jazavchine, ubi finiuntur metales huius terreni.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 58. Steriliora jugera 25. Pratorum jugera 21. Sylvas glandinales ad jugera 100. Sylvas focales ad jugera 40. Vineas nullas, locus tamen sufficiens aptus invenitur pro plantatione. Molendinum 1.

Terrestrem dominum nullum noverunt, unde de proventibus eiusdem, et turcici imperatori nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri obveniente pensione annuatim totus pagus solvit fl. 85.

Pagus Orlyavach.

Nomina incolarum: Gyuro Barberich, Martin Perichich, Mihaly Marich, Petar Kukollich, Gyure Haidenyak, Miho Barberich, Lovro Sztolchevich, Tomo Beslich, Martin Kovach Sztepkó Kramarich, Boltisar Bochak, Tomo Verbanich, Rados Horvat, Matos Kerkani, Andro Szekulinach abiit in confinium, Matek Gundak, Mato Szlusich.

Summa: Sessiones 5, viri 18, filii 18, filiae 8, equi 9, boves 23, vaccae 24, juvenci 27, porci 51, vineae fossor. $24\frac{1}{2}$, inseminata jug.: tritici, hordei et avenae $24\frac{1}{2}$, milii etc. 7, terrar. in toto jugera 98, prata falc. 42, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum $3\frac{1}{2}$. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, nunc vero rustici catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 5. Pro desertis remanet nulla. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 16. Terrenum ejus est in medietate montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales ejus sunt orientem versus pagus Podszreche, fossamque apud Orlyavam Iama vocata usque ad arborem Oszkorus in via excretam, meridiem fluvius Orlyava fluens ad molendinum Kuhinik pagi, usque ad verticem montis Obla glava Billo vocatum, septemtrionalem

fluvius Mali Jarak vocatus usque ad locum Jazy Vranichy nuncupatum. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 45. Steriliora 22. Pratorum jugera 48. Vinearum fossores $24\frac{1}{2}$. Sylvas focales et glandinales ad jugera 200. Ubi arx Orlyavach dirruta totaliter, ecclesia quoque sancti Rochi reperitur.

Terrestrem dominum nullum noverunt et de proventibus quoque dem et turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri cedente pensione annuatim totus pagus solvit fl. 200.

Pagus Paskovczy.

Nomina incolarum: Millich Szmolyanovich, Liuboe Potepanovich, M Szekulich, Osztola Sztoichevich, Mihallo Milloevich, Kuzman Blagoe Mihai Dragoszavlevich, Miliszav Szavich, Vucheta Bosich, Jovan Cai

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 14, filii 14, filiae 11, equi 8, boves vaccae 20, juvenci 23, oves et caprae 20, porci 20, alvearia 4, inse jug: tritici, hordei et avenae 17, milii, panici et kukur. 9, prata falc molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis $2\frac{1}{2}$. Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, jam vero rasciani g ritis tantum inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3\frac{1}{2}$. In his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10. Terrenum ejus est in medietate montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{2}$. Meridie ex parte orientali sunt pagus Szlobosztina, viaque publica Szkenderovae put, usque ad arbores pini. Meridiem versus fluvius Orlyava, usque verticem montis Billo, ubi ex parte occidentali distingueret hoc terre ab aliis.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 36. Steriliora jugera Pratorum jugera 18. Sylvas focales et glandinales ad jugera 60. Molendinum 1.

Terrestri dominus turcicus nullus notus, ideo nec de proventibus eius et turcici imperatoris scirent. Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri cedente pensione annuatim totus pagus solvit fl. 65.

Pagus Hraszna.

Nomina incolarum: Cziro Mirkovich, Gyuro Mirkovich, Mircheta Scheta, Ivan Szavkovich, Radoszav Vallagia, Milleta Jovanovich, Ni Terzia, Janko Bossanach inquilinus, Draseta Pokersztenik.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 14, filii 19, filiae 7, equi 7, boves vaccae 13, juvenci 16, oves et caprae 85, porci 47, alvearia 4, vinearum fossor. $1\frac{1}{2}$, inseminata jug.: tritici, hordei et avenae 23, milii, panici kukur. 7, prata falc. 21, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis $2\frac{1}{2}$, locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, nunc vero rasciani g ritis inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3\frac{1}{2}$, pro desertis rem nulla, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 8, inquilinus 1.

Territorium eius est in medietate montosum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{4}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt, ex parte orientali fluvius Orlyava, qui idem territorium circumfluit. Meridiem versus fluvius Koprivlanszka reka usque ad foenilia Dellovi nuncupata.

Occidentem versus fonticulus mala voda, usque ad viam Paskovchy put, qua via septemtrionem versus tendendo per medium monticuli ad arborem ceraseam usque ad Orlyavam, ubi finirentur metales. Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 37, steriliora montosa jugera 30, pratorum jugera 19, sylvas focales ad jugera 40, vineas fossorum $1\frac{1}{2}$.

Terrestrem dominum nullum noverunt unde nec de proventibus terrestris domini et turcici imperatoris sciunt.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri obveniente pensione annuatim solvit totus pagus fl. 60.

Pagus Desevczy.

Nomina incolarum: Gyuro Franich, Tomo Lukachevich, Nikola Markovich, Praedragh Radoszavlovich, Vukoman Radoichich, Ivan Millanovich, Sztanko Dobrovovich, Marian Mihall, Franyo Loncharevich.

Summa facit: Sessiones $3\frac{1}{2}$, viri 14, filii 9, filiae 11, equi 9, boves 25, vaccae 22, juvenci 29, porci 55, alvearia 4, vineae fossor. 2, insem. jug. tritici hordei avenae 24, milii pannici kuk. 9, prata falcat. 27, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat distans Posega horis $2\frac{1}{2}$. Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, nunc vero partim catholici, partim rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3\frac{1}{2}$, pro desertis remanent 2.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae unius, latitudine horae $\frac{1}{4}$, est montosum maiori in parte.

Metales eius sunt ad orientem pagus Paulovchy usque ad dumetum Verbik. Meridiem versus via publica Billo in monticulo Klanyacz. Occidentem versus locus Dellovy et fossae Rassni Doll. Septemtrionem versus sylvae Mali Brezik usque ad sylvam Veliki Brezik.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 40, steriliora montosa 68, pratorum jugera 18, vinearum fossores 2, sylvarum focalium mixtarum aedificialibus ad jugera 65, ecclesiae tantum fundus reperitur.

Terrestrem dominum nullum noverunt, neque de proventibus terrestris domini et tributo turcici imperatoris scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de portione et domino terrestri cedente pensione annuatim solvunt fl. 62.

Pagus Paulovczy.

Nomina incolarum: Pavo Sivkovich, Illia Szlako, Ilko Bachich, Gyuro Kossulovich, Luka Tamasevich, Matos Milletich, Franyo Ivichich, Sztipan O'skovich, Marko Bossanac, Andria Pangya, Luko Koszovich, Simon Milletich.

Summa facit: Sessiones 4, viri 20, filii 9, filiae 12, equi 14, boves 26, vaccae 29, juvenci 32, porci 4, alvearia 5, vineae fossor. 4, insem. jug.

tritici hordei avenae 31, milii pannici kuk. 12, terraru
prata falcat. 31, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega hor
dominio turcico rustici catholici inhabitabant, sicut e

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 4, pro
huc $2\frac{1}{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt

Territorium eius in parte montosum, extendit se i
tium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius su
pagus Gsigerovchy fluviusque Duboky potok. Meridie
occidentem arbor Saba penes Orlyavam.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 10
jugera 57, pratorum jugera 23, vineas fossorum 4,
dinales ad jugera 80. Ecclesia reperitur una destructa

Terrestris dominus erat Turca Allilagich Szpaia in
cui annuatim decimam frumenti dabant, ceterum nih

Imperatori Turcarum annuatim de tributo pendel
per 40 d.

Imperatori Romanorum de portione et domino ced

Pagus Bulomache.

Nomina incolarum: Ilias Petrovich, Sztapan Ivano
Sztaniszav Petrovich, Joannes Ivichich, Sztanos Szto

Summa facit: Sessiones $2\frac{3}{4}$, viri 9, filii 18, filiae
vaccae 16, juvenci 24, oves caprae 77, porci 10, alve
 $1\frac{1}{2}$, insem. jug. tritici hordei avenae 20, milii pann
toto jugera 60, prata falcat. 17, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega hori
dominio turcico inhabitabant rustici Turcae, nunc
ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2\frac{3}{4}$, pro
in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 6.

Territorium eius est pure montosum extendens
spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ab oriente pagus Borichevach et
monte Billo, quae Vuchaszky put vocatur. Meridie du
megya et palus Sztari Jaz usque ad fluvium Orlyavic
et aqua Sztubno. Septemtrione aqua Kovachich usq
cinas signatas. ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 20
montosa jugera 80, prata ad jugera 8, sylvarum foc
nearum fossores $1\frac{1}{2}$.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum sint om
de proventibus terrestris domini, quam et turcici imp
sciunt.

Augustissimo Romanorum imperatori de contribut
tarium et domino terrestri obveniente pensione an
solvit fl. 36 d. 40.

Pagus Gsigerovczy.

Nomina incolarum: Doko Babich, Millosz Bossanacz, Szavo Bossanacz, Szivko Bossanacz, Kosztadin Bossanacz inquilinus, Miliszav Termuntich, Vukadin Bossanacz inquilinus, Vassil Bossanacz, Vecherin Bossanacz, Sztoiak Bossanacz.

Summa facit: Sessiones 3, viri 11, filii 13, filiae 2, equi 8, boves 14, vaccae 21, juvenci 14, porci 8, insem. jug.: tritici hordei avenae 15, milii pannici etc. 4, terrarum in toto jug. 36, prata falcat. 12, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horae 1. Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant rustici Turcae, nunc vero rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitate sessiones reperiuntur 3, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 8, inquilini 2.

Territorium eius est in planitie, extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ex parte orientali Bergyany, sylvaque Villicha gay. Meridionali fluvius Jaz. Occidentali lapis in terris arabilibus infossus, septemtrionem versus lignum velika Bukva usque ad fluvium Szlobosztinszky potok.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 30, steriliora montosa 40, pratorum jugera 6, sylvarum focalium ad jugera 50, molendinum 1.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum sint advenae, ideo de proventibus terrestri domini et tributo turcici imperatoris nihil scirent.

Angustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum domino terrestri obveniente pensione annuatim solvit fl. 45.

Pagus Borichevacz.

Nomina incolarum: Petar Mihallovich, Illia Bartolovich, Petar Andrievich, Marian Andrievich, Sztepan Paulovich, Tomo Dragolovich inquilinus, Ivan Balukchiich inquilinus, Marko Sebehanin inquilinus.

Summa facit: Sessiones $2\frac{1}{2}$, viri 7, filii 9, filiae 10, equi 5, boves 10, vaccae 12, juvenci 13, insem. jug.: tritici hordei avenae 6, milii pannici etc. 5, prata falcat. 10, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega horis 2. Locum hunc tempore dominatus turcici rustici Turcae inhabitabant, nunc autem catholici rustici inhabitant.

Sessiones integrae inhabitatae reperiuntur $2\frac{1}{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 5, inquilini 3.

Territorium eius est in medietate montosum, extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine $\frac{1}{4}$. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Vilicza Szello usque ad fossam Naszip Borichevachky. Meridiem versus locus Dollich et arbor Keszten. Occidentali Paulovachky Dolli sicutum usque ad viam Poszeszky drum et dumetum Kornya ac viam Praeky put; quae via ex parte septemtrionali hoc terrenum distinguit ab aliis.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 30, steriliora montosa 18, pratorum jugera 12, sylvarum focalium jugera 50, molendinum 1.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum sint advenae, quare de proventibus terrestri domini et tributo turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de con-
tarium et loco colonialium laborum domino te-
tione solvunt annuatim fl. 45.

Pagus Villicha Szello

Nomina incolarum: Philip Tomich, Philip Ore
Gyuro Koungich, Gergo Fauich, Nicola Bosznya
doszav Bossanacz, Pero Bossanacz, Lako Csauch

Summa facit: Sessiones $3\frac{1}{4}$, viri 13, filii 4, 1
vaccae 18, juvenci 22, porci 13, alvearia 1, in
avenae 26, milii pannici etc. 12, terrarum in t
23, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Poseg
sub dominio turcico rustici catholici inhabitabant
lici, partim rasciani graeci ritus inhabitant. Inte
reperiuntur $3\frac{1}{4}$, in his sessionibus incolae sunt

Territorium eius est in parte tertia montosum
tudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus
locum Nasip. Meridiem versus Dechanovachky p

Occidentem arbor glogh dicta usque ad Szu
idem fluvius Szuby potok usque ad arborem Or

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 58
jug. 16, sylvarum focalium aedificialiumque jug.

Terrestris dominus erat turca Villich Szpaia,
neris decimas dabant.

Augustissimo Romanorum imperatori de por
obveniente pensione annuatim solvunt fl. 80.

Pagus Szkenderovczy

Nomina incolarum: Pavo Dragoszavlevich, G
kovich, Gergo Dragoszavlevich, Franyo Mihich, I
advenae Bosnenses.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{2}$, viri 7, filii 6, filiae 2, e
juvenci 16, oves et caprae 19, porci 11, alvearia
avenae 27, milii pannici kuk. 5, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega
Locum hunc a dominio turcico nullus inhabitabat.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2\frac{1}{2}$,
bitatis sessionibus 6, desertae sessiones 2.

Territorium eius est in planitie situatum, et
ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus J
Potok, qui est inter foenilia Mihe Zastavnika. M
Billo et Kenyevacz. Occidentali locus Duboki po
arborea Orassich.

Pratorum continet jug. 24, terrarum arabilium
steriliora montosa 24, sylvarum focalium jug. 80

Terrestris dominus nullus erat, quia post recuperationem harum partium est primo inhabitatus.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium de laborum colonialium loco domino terrestri cedentium obveniente pensione fl. 80.

Pagus Jakuplie.

Nomina incolarum: Illia Bossanacz, Vid Bossanacz, Frauyo Derich, Illia Lonchar, Pavo Petrovich, Nikola Radenovich, Andria Philipovich, Miho Zastavnik.

Summa: Sessiones $2\frac{3}{4}$, viri 15, filii 9, filiae 9, equi 2, boves 13, vaccae 14, iuveni 12, oves et caprae 6, porci 20, insem. jug. trit. hordei avenae 34, milii et kuk. 7, prata falcata 26, molae pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus hora 1. Locum hunc sub dominio turcico partim catholici, partim Turcae rustici inhabitabant, nunc vero puri catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2\frac{3}{4}$, desertae sessiones $\frac{3}{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 8.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine $\frac{1}{4}$, est terrenum in planitie situatum.

Metales eius sunt ad orientem pagus Lippa et locus Piskussa Csaera sic dictus. Meridiem versus fluvius Orlyava usque ad lignum Oszkorussa, quod ex parte septentrionali hoc terrenum ab alio distinguit.

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 64, sterilia —, pratorum jug. 22, sylvarum focalium jug. 90, molae 2.

Terrestris dominus erat Turca Szpaho Posegae degens, cui decimas omnis generis et operatorem 1 a singula domo annuatim dabant imperatori Turcarum nullum tributum dabant, sed in propriis sumptibus militaria servitia praestabant.

Augustissimo Romanorum imperatori de portione et domino terrestri obveniente pensione annuatim solvunt fl. 10.

Pagus Bergyany.

Nomina incolarum: Millos Novakovich, Dmitar Csvianovich, Radomir Boso, Doichin Bossanacz, Millen Vlah, Vukosszav Vlah, Vuk Bossanacz, Mirko Bossnyak, Sztoich Vlah, Komlen Bossanacz, Sztipan Bossanacz, Vuicza Bossanacz.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{8}$, viri uxorati 14, filii 4, filiae 5, equi 2, boves 12, vaccae 15, iuveni 9, oves et caprae 39, porci 10, insem. jug. trit. hordei avenae 16, milii et kuk. 5, terr. in toto jugera 60, prata falcatores 13, molae pagi 1.

Locum hunc semper pagum dicunt fuisse, distans Posega occidentem versus ad spatium horae 1, simul et septentrionem. Locum hunc sub dominio turcico rustici Turcae inhabitabant, nunc vero Rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $4\frac{1}{8}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 10, inquilini 2.

Territorium eius est tantum modice montosum, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Zversigache usque ad Bratulyevachky potok, qui meridiem versus circumfluit. Occidentem fluvius Duboki potok usque ad Bratulyevachky potok, ubi finiuntur metales

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 70, pratorum jugera 8, sylvarum focalium 67, sylvarum glandinalium jugera —, molendinum 1.

Terrestris dominus erat quidam Turca, quem cum advenae sint incolae omnes huius pagi, non novissent, de cuius proventibus annualibus etiam tributo turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri obveniente pensione annuatim solverunt fl. 70.

Pagus Perenchy.

Nomina incolarum: Vukoszav Bosniak, Tomo Bossanacz, Miliszav Bossanacz, Pavu Bossanacz, Sztoian Bossanacz, Ladiszav Bossanacz, Dragich Anichich, Mihallo Bossanach, Mergyen Bossanac, Miliszav Truho, Boso Bosniak, Pridoe Bosnyak.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{8}$, viri 15, filii 13, filiae 6, equi 8, boves 22, vaccae 16, iuvenci 14, oves et caprae 130, porci 71, insem. jug. tritici hordei avenae 40, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico turcici rustici inhabitabant, nunc autem Rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones sunt $4\frac{1}{8}$, pro desertis remanent —, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 12, territorium eius est in planitie situatum extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$.

Metales eius sunt ad orientem pagus Olassy et fluvius Bratulyevachky potok usque ad locum Brod. Meridiem dumetum Verbik usque ad fluvium Bukovach. Occidentem Kurtina niva sic vocata usque ad Murad Bassina voda, unde septemtrionem versus in dumetum Megya dictum, ubi lignum Oszkorússa excretum esset, ubi finiuntur metales.

Terrarum arabilium mediocris fertilitatis jugera continet 96, prata exigua ad jugera 6, sylvarum focalium ad jug. 70, molendinum 1.

Terrestrem dominum nullum noverunt, cum sint advenae, unde de proventibus eiusdem et tributo turcici imperatoris nihil scirent.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum domino terrestri cedentium obveniente praestatione annuatim integer pagus solvit fl. 25

Pagus Szverzigache.

Nomina incolarum: Radoicha Ninkovich, Miliszav Bossanacz, Rados Miliszavlevich, Iznya Kuzmich.

Summa: Sessiones $1\frac{1}{2}$, viri 5, filii 4, filiae 3, equi 3, boves 8, vacca iuvenci 7, oves et caprae 6, alvearia 1, insem. jug. trit. hordei avenae milii pannici kuk. 3, prata falcat. 9, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico Turcae rustici inhabitabant, nunc vero Rasciani graeci ritus inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $1\frac{1}{2}$, pro desertis remanent sessiones $1\frac{3}{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 4.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$, et est in planitie situatum.

Metales eius sunt ad orientem pagus Toran arborque Kruska et fonticulus Turralinacz sic dictus, usque ad Ugarachky bunar.

Meridiem versus Kullacha Csresnya usque molendinum Bergyanszki Mlin. Occidentem versus dumetum Merchinyak, septemtrionem Vlasko Grobie, a quo loco tendendo ad arborem Chresnya, ubi incipiunt et terminantur metales.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 50, sterilia 25, pratorum jug. 6, sylvarum focalium jug. 60.

Terrestrem dominum nullum noverunt, de cuius annuali proventu uti et turcici imperatoris tributo nihil sciunt.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri loco colonialium laborum obveniri solitorum praestatione annuatim integer pagus solvit fl. 50.

Pagus Vgarchy.

Nomina incolarum: Sztipan Ivanovich, Petar Markovich, Sztipan Andrich, Petar Andrich, Martin Michich, Martin Gyurich, Mathias Blasevich.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{2}$, viri 10, filii 8, filiae 5, equi 3, boves 13, vaccae 16, iuveni 22, alvearia 14, insem. jugera trit. hordei avenae 18, milii pannici kuk. 5, terrarum in toto jug. 48, prata falcat. 32, molae totius pagi 1

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico partim catholici partim Turcae inhabitabant, nunc autem tantum catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $2\frac{1}{2}$, pro desertis manet sessio $\frac{3}{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 7.

Territorium eius est in planitie extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem.

Metales ad orientem sunt pagus Kunovchy usque ad locum Jaruga dictum. Meridiem sylva Obchinszky Lugh.

Septemtrionem pagi Toran et Olassy, metae sunt Szasztavezy et Radvanov brod, ubi finiuntur metales terreni.

Terrarum arabilium fertiliora jug. continet 50, sterilia 17, pratorum jug. 11, sylvarum focalium jugera 80.

Terrestris dominus erat Turca Bakich Szpaia Posege degens, cui annuatim omnis generis decimas dabant caeterum nihil, Turcarum imperatori singula domus debebat annuatim fl. 2.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium, et domino terrestri obveniente praestatione annuatim integer pagus solvit fl. 50.

Pagus Kunovczy.

Nomina incolarum: Martin Gyurich, Mathias Choszc Joseph Beslich, Mathia Mihallovich, Joseph Franich Illia Tadianovich, Illia Jankovich, Gyuro Tuchich, Ma Jovanovich, Martin Tuchich.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{2}$, viri 15, filii 18, filiae 2; vaccae 26, iuvenci 21, alvearia 4, vineae fossor. 4 hordei avenae $36\frac{1}{2}$, milii pannici kuk. 7, terr. in falcator. $24\frac{1}{2}$, molae pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega septentrionem versus.

Locum hunc sub dominio turcico catholici rustici et nunc catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $4\frac{1}{4}$, pro adhuc $2\frac{1}{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt

Territorium eius est in plano situatum extendens spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{2}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Szovi Sztrasemansky put Posegam tendens.

Meridiem versus arbor piri ranka kruska et Sim locum Dollini Obarchy. Occidentem via publica Uga palludem Jaruga sic dictam et aquam Jezeracz

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 80, et jugera 8, vineas fossorum 4, sylvarum focalium jug.

Terrestris dominus erat turca Kaszum Aga hic in decimas omnis generis dabant, caeterum nihil.

Turcico imperatori de tributo singula domus annua

Augustissimo Romanorum imperatori de contributarium et loco colonialium laborum domino terrestri pensione annuatim integer pagus solvit fl. 70.

Pagus Schitnyak.

Nomina incolarum: Simun Sztipich, Petar Konta kovich, Marin Gyurich, Lovro Gergich, Luka Lukack seovich, Gyuro Gergich, Miko Vinakovich.

Summa: Sessiones 3, viri 13, filii 6, filiae 7, equi 11, iuvenci 12, oves caprae 13, porci 15, insem. jug $31\frac{1}{2}$, prata falcator. $17\frac{1}{2}$, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat, distans l'osega ad partem septentrionis.

Locum hunc sub dominio turcico catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 3, pro de $\frac{1}{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 9.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{4}$, estque in planitie situatum.

Metales eius sunt ad orientem pagus Golloberchy via usque ad metam Vratii sic dictam. Meridiem versus p

dumetum Csaericza megya vocatum. Occidentem versus fluvius Topin potok. Septemtrionali pagus Bankovchy usque ad metam Vratii, ubi finiuntur metales

Terrarum arabilium mediocris fertilitatis jugera 12, pratorum jug. 12, sylvarum focalium jugera 40.

Ecclesia sancti Joannis totaliter dirruta invenitur.

Terrestris dominus erat Turca Habdibegh Brodii degens, cui omnis generis decimas et a singula domo per laboratores tres laborabant.

Turcico imperatori annuatim a singula domo fl. 1 d. 80.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et domino terrestri cedentium colonialium laborum loco obviente prestatione annuatim fl. 60.

Pagus Golloberchy.

Nomina incolarum: Thomas Thomassevich, Millos Horvachanin, Thomo Bolnyak, Miho Horvachanin, Marin Sztipanovich, Gergo Horvachanin, Philip Bossanacz, Marich Jovanovich, Luka Batrenacz, Mihal Mandich, Martin Kovach.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, viri 14, filii 14, filiae 8, equi 7, boves 17, vaccae 16, juvenci 16, alvearia 4, vineae fossorum $10\frac{1}{2}$, insem. jug.: tritici hordei etc. 40, milii etc 8, prata falcat. 37, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega septemtrionem versus ad spatium horae $\frac{1}{2}$.

Loeum hunc sub dominio turcico partim catholici partim Turcae rustici inhabitabant, nunc vero omnes catholici inhabitant.

Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur $3\frac{3}{4}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 11, sessiones desertae $1\frac{1}{2}$.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$, est in planitie maior pars situata, pars vero minor territorii est montosa. Metales eius sunt ad orientem pagus Mihalyevchy et fluvius Sztrasemanska vocatus. Meridiem versus via Skomnichky put. Occidentem versus dumetum Okrugla megya, usque ad caerasum vulgo Chresnya et molam Skomnichky mlin, et hoc est etiam ex parte septemtrionali, ubi finiuntur metales

Terrarum arabilium fertilitatis mediocris continet jugera 96, pratorum jugera 30, sylvarum focalium jug 40, vineas fossorum 10, mollendinum 1.

Terrestris dominus erat Turca Turbich Possegae degens, cui annuatim omnis generis decimas dabant, caeterum nihil.

Turcico imperatori de tributo annuatim dabant a singula domo fl. 1 d. 40.

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum domino terrestri cedentium obviente pensione annuatim solvunt fl. 60.

Pagus Lippa.

Nomina incolarum: Sztaniszav Radmilovich, Matto Budinsich, Vukoman Radivojevich, Ivan Gergich, Jakob Matichich, Tatomir Bosich.

Summa: Sessiones 2, viri 10, filii 7, filiae 7, equi 4, boves 10, vaccae 13, juvenci 11, oves caprae 2, porci 6, alvearia 5, insem. jug.: tritici

hordei avenae 28, milii pannici kuk 5, terrarum in toto jugera 36, prata falcat. 19.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega ad spatium horae 1.

Locum hunc sub dominio turcico partim catholici partim rasciani inhabitabant, nunc vero soli catholici inhabitant. Integrae inhabitatae sessiones reperiuntur 2, pro desertis remanent adhuc sessiones $2\frac{1}{2}$, in his inhabitatis sessionibus incolae sunt 6.

Territorium eius extendit se in longitudine ad spatium horae 1, latitudinae horae $\frac{1}{2}$, estque in planitie situatum.

Metales eius sunt ad orientem pagus Eminovchy usque ad locum Norlyanzky Brod sic dictum, meridiem versus fluvius Orlyava usque a borem Okressena verba.

Septentrionem versus pagus Kunovchy, viaque publica Ugarachk, et locus Jezeracz, quousque veniatur in locum Jaruga, ubi finiuntur me

Terrarum arabilium fertiliora jugera continet 90, steriliora jugerum pratorum jugera 12, sylvarum focalium jugera 300, molendina haec quae ob defectum aquae nunquam molire possunt, tantum tempore aestivali et vernali de fluentibus nivibus.

De cetero nullae appertinentiae sunt

Terrestris dominus erat Turca Hagy Bechir Posegae degens, cui de omni generis cedebant annuatim, praeterea nihil.

Turcarum imperatori annuatim a singula domo pendebatur fl. 1 d

Augustissimo Romanorum imperatori de contributione portionum tarium et loco curruum ac laboratorum pro domino terrestri cedere obviente praestatione annuatim solvit integer pagus fl. 65.

Actum Posege die ultima martii 1702.

(Locus sigilli.)

Gabriel Hapsz, provisor cameralis m.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXIV. 1702. Popis gospoštine Kamenskoga.

Arx Kamensko.

Kamenzsko in altissimo monte sita et extracta, sed iam totaliter rudibus solummodo extans, meris sylvis circumdata, ubi nulla neque terrae arabiles in circuitu dantur, neque per extirpationem possunt, immo nec vineas circumiacentium pagorum incolae asserunt implantari propter impetum ventorum et nimis diu durantium frigus ad quemnam autem dominum terrestrem christianum pertinuerit arx et dominium, nemo potest scire, recognitio etiam nulla domini datur alicui domino terrestri christiano sub dominio turcico, ex post etiam provisoratum Posegenssem nullus se insinuavit praetendens quoad bona.

In hoc dominio reperitur mons unus ingens sylvis glandinalibus et boribus pini pro scindendis asseribus et scandulis, uti et extruendis aedificiis aptis refertus, qui propter colles valesque mensurari non potest, coniecturaliter tantum annotatur ad iugera 2000.

Pagus Vuchiak.

Nomina incolarum seu hospitem: Jurisa Vukasinovich. Sztrahina Csvetkovich, Grubissa Osztovich, Radomir Vuiassin, Osztovia Raichevich, Bogoszav Marinovich, Szekula Marinovich, Szivko Marinovich, Szimo Obradovich, Milivoi Mihallovich, Radoia Vidakovich, Milosa Jankovich, Radossa Mihailovich, Radunko Sztankovich, Vucheta Ognyanovich, Millovan Puhalovicz, Radovan Puhalovich, Laso Kovich, Sivko Kovich, Milisav Zsivkovich, Vaszil Hromich, Dragich Ivanovich, Vukoszav Dragoevich, Sztevan Terzia.

Summa facit: Sessiones 9, fratres uxor. 13, filii uxorati 5, equi 21, boves 46, vaccae 41, iuveni 52, oves et caprae 153, porci 127, alvearia 21, vineae fossor. 34; inseminata jugera: tritici hordei avenae 14, milii pannici kukur. 18 $\frac{1}{2}$, terrarum arabilium in toto jugera 252, prata falcatorum 65, molae totius pagi 2.

Locus iste semper pagus erat. distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 4 $\frac{1}{2}$. Sub dominio turcico hunc locum inhabitabant Rasiani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant. Territorium eius totaliter montosum est, et plurimum sylvis concretum, extendens se in longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $\frac{1}{2}$.

Metales eius sunt ex parte orientali pagus Verhovchy ad locum Belli klanyecz. Meridionali pagus Szaszia usque ad fluvios Mihalia potok et Czrekvenszky potok in fluvium Orlyava influentes. Occidentali pagi vel potius villae Sztresevicza territorium usque ad fluvium Kraichenovo vrelo. Septentrionali desertus pagus Zrethovo usque ad locum gorne Buzie et Senszko polye. Terrarum arabilium fertiliorum in vallibus existentium continet jugera 157. Steriliora totaliter montosa jugera 65. Pratorum iugera 30. Summa facit 252 jug.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo faciunt integras 10 $\frac{1}{2}$, quarum iuxta praemissam conscriptionis tabellam reperiuntur inhabitatae 9, desertae 1 $\frac{1}{2}$. Incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt 24. Inquilini nulli.

Vinearum cultarum fossores 34. Dantur hic sufficientia loca et quidem vix non totum territorium pro implantatione vinearum aptum, sed cum hic et nunc excoluntur aratro, intra terras arabiles sunt connumerata. Sylvarum focalium jugera 125. Sylvarum glandinalium jugera 125. Molae minores exiguae 2. Ecclesia murata nulla reperitur erecta, antiquae tamen unius solum vestigia reperiuntur.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Musztai begh Alilagich in pago Bertolovchy degens, cui a singula sessione loco decimae omnis generis, nonnisi florenos duos asserunt se contribuuisse.

Turcico imperatori nihil dabant, sed contra confinia christiana turcicis opposita vigilias intertenebant et armis serviebant.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil contribuebant. iam solvunt in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium domino terrestri cedendorum annuatim totus pagus fl. 300.

Villae sequentes Szassia, Schovchy, Stresevi Bogdasichy, Kachunicza et Mihacsy pagum u

Nomina incolarum: Vuicheta Mihailia, Petar Mihach, Vuicheta Bakrach, Szmolyan Torbicza, Marco Mihailia, Osztoia Bosnyak inquil, Ristovoi Szekulich

Villa Schovchy: Radoszav Sztepanovich, Dragich Illiich, Sivko Vukoszavlevich, Bogoszav Torbicza.

Villa Stresevicza: Vaszil Nikolich, Dragoillo Sztoidoichich, Radovan Sztoichevich, Szubota Branichevic

Villa Ahmatovehy: Sztoin Sztoichevich, Radovan Bogdanovich, Millin Radivojevich, Petrus Radivojevic

Villa Bogdasichy: Janko Vuksanovich, Vuiassin Praedanovich, Radoszav Milletrich, Radovan Tudomjevich, Mirko Klapsich.

Villa Mihaczy: Boso Dragoievich, Sztanko Milloie Trivan Bosnyak.

Summa facit: Sessiones $11\frac{1}{2}$, fratres uxor. 13, fi 3, equi 20, boves 50, vaccae 43, juveni 69, oves 76, alvearia 17, vineae foss 19; inseminata iugera $90\frac{1}{2}$, milii pannici kukur. 33, terr. arab. in toto iugtorum 84, molae pagi 2.

In villa Kachunicza habitabant quatuor incolae: Ivasin Kaesunicza, Radunko Nikollich, Milladin Csweulovich, qui propter sterilitatem et vilitatem terrarum in terreno angusto constituti subsistere non possunt pagum Nankoczy districtus Vuchiniensis in provisorbitum, qui igitur ibi conscribendi essent. hactenus contributionis portionum militarium et laborum colomino terrestri cedendarum pensionum fl. 24.

Locus iste ex praescriptis omnibus villis unum terrae arabiles, quia omnes ferme essent extirpatiae, cum alterius commixtae, non poterant separari, se distat autem Posega occidentem versus ad spatium praescriptis omnibus villis (praeter Szasia ubi Turcae graeci ritus inhabitabant, nunc autem in omnibus Villis) Territorium eius totaliter montosum est et in meritis arabiles habet aliquid parum in una valle in plauo longitudine ad spatium horae 1, latitudine horae $\frac{3}{4}$. parte orientali pagi Dedina Klisza et Vranich ad locum et Vratnicze, ac putem na priszadi. Meridionali m. Lokva et Javorova Glavicza, tandem ad Czarev mos Gersevicza ad metam Duboky potok. Septentrionali fluvios Mihailia Potok, et Czrekvenszky potok. Territoria continet iugera 100. Montosa steriliora iugera 36 Summa facit 321.

Quae praemissa iugera in sessiones reducendo quarum inhabitatae sunt $11\frac{1}{2}$, desertae $1\frac{7}{8}$. Incolae

Sylvarum cuius pars media focalis, pars altera continet iugera 300. Vinearum cultarum fossos 15

tione loca montosa sufficientia dantur, quae omnia sunt intra terras arabiles connumerata, cum aliunde hic et nunc aratro excolantur. Molendina minora continet 2.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Villich villae Szasia, villae autem Sehovevy Hadsi Belfer Posegensis, in Sztresevicza Alli Passa Diakoviensis, in Ahmatovchy Bogdasichy et Kachunicza Allibegh Turca in Bertolovchy degens, villae Michachy Begius Csernikiensis. Quibus a singula domo loco decimae fl. 2 dabant annuatim, si autem decimas dederunt, pecuniam nullam contribuebant. Imperatori etiam turcico nihil dabant, sed solum contra insultus confiniorum Christianorum vigilias intertenebant et militaria servitia exercebant.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, iam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium, ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum loco totus pagus annuatim solvit fl. 401.

Pagus Verhovczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Jovan Bogovich, Boso Bogovich, Raduszin Narangisich. Peio Vuianovich, Doksza Sztanivukovich, Szerdia Sztanivukovich, Radoe Bogovich.

Summa facit: Sessiones $2\frac{3}{8}$, equi 4, boves 15, vaccae 11, juvenci 14, oves et caprae 76, porci 19, alvearia 4, vineae fossor. 2; inseminata iugera: tritici hordei avenae 20, terr. in toto jug. 68, prata falcatorum 23, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus ad spatium horarum 3. Sub dominio turcico hunc locum inhabitabant Rasciani graeci ritus, quem et ad praesens iidem inhabitant. Territorium eius totaliter montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Kantarovchy ad monticulum Humach dictum. Meridionali pagus Ozdakovezy et Szmolyanovezy ad montem Szokolovac. Occidentali pagus Vuchiak, cuius limites vocantur Sztraszbenicza. Septentrionali mons Papuk nuncupatus usque ad fluvium Pitin Potok sic dictum. Terrarum arabilium montosarum fertiliorum continet iugera 26, steriliora iugera 80, pratorum iugera 8. Summa facit iugera 114.

Quae praemissa iugera in sessiones distribuendo constituent integras $4\frac{3}{4}$, quarum inhabitatae sunt $2\frac{3}{8}$, desertae $2\frac{3}{8}$. Incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus sunt 7, sylvarum focalium habet iugera 100, sylvarum glandinalium iugera 200. Vinearum cultarum fossores 2. Molendinum 1.

De cetero nullas habet appertinentias.

Terrestris dominus turcicus erat Dizdar Haszanaga in arce Kamenszko degens, cui praeter decimas nihil se praestitisse asserunt. Turcarum imperatori nullum tributum dabant, sed militaria servitia praestabant. Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebant, iam autem in sortem contributionis portionum militarium, et loco laborum colonialium et aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvant annuatim fl. 70.

Praedium Zvechevo.

Hic locus sub dominio turcico pagus inhabitatus erat Valachis incolis graeci ritus, qui nunc desertus est, distans Posega intra occidentem et septentrionem ad spatium horarum $4\frac{1}{2}$, cuius territorium extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine hora $\frac{1}{2}$, territorium hoc valde parum in plano, sed in meris montibus situatum est, continens terrarum arabilium desertarum et iam in parte arbusculis concretarum iugera 200. Pratorum quorum etiam pars magna in sylvas concreta est, iugera 50.

De cetero nullae prorsus appertinentiae. Pro vineis implantandi montosa sufficientia quidem darentur, sed ut vicinorum pagorum i referunt, propter diu durantia frigora maturescere non possunt, quin vix aliquando segetes autumnales fructificare possent exceptis verno. Supra specificatorum iugerum terrae constituunt desertas integras se $10\frac{1}{2}$, sylvarum focalium ad iugera 300.

NB. Ista facies seu descriptio praedii huius Zvechevo non est e tanta ad dominium hoc Kamenszko, est enim praedium hoc incorporatum dominio Vuchin.

Pagus Szmoljanovczy cum villa Ozdakovczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Mlagyen Gyurgyevich, Risztov lamich, Vuicha Gvozdanovich, Sztanko Kundakchia, Sztoian Vra inquilinus, Millivoi Sakka inquilinus, Dmitar Ivanovich, Illia Goik Marco Szarachevich, Sztanko Miliszavlevich, Thomas Sztojanovich, M Ivanovich, Dragoszav Draso.

Summa: Sessiones $4\frac{7}{8}$, fratres uxor. 4, filii uxor. 4, equi 17, boe vaccae 17, iuveni 19, oves et caprae 150 porci 48, alvearia 4, fossor. 18. insem. jug. trit. hordei avenae 51, terr. arab. in toto jug. prata falcata. 17, inquilini 2

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versus spatium horarum 4.

Locum hunc tempore turcico inhabitabant Rasciani graeci ritus, et nunc iidem inhabitant. Territorium eius etiam montosum est, extendit se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine horae $\frac{1}{4}$. Metale sunt ex parte orientali pagus Pollyanszka ad fluvium Grabovacz, borem Bella-Verba dictam. Meridionali pagus Luchinczy ad certum metum Vochicze nuncupatum. Occidentali pagus Mertovlassy ad fl. Verhovacz. Septentrionali scaturigo Czverkovacz vocatum et montu chiniensis.

Terrarum arabilium continet fertiliora jug. 60, sterilia jug. 120 totum jug. 12. Summa 192.

Constituunt integras sessiones 8, quarum inhabitatae sunt $4\frac{7}{8}$, res pro desertis $3\frac{1}{2}$, incolae in praemissis inhabitatis sessionibus sunt inquilini 2, vinearum culturarum fossores 17, sylvarum focalium iugerum sylvarum glandialium 200.

De caetero nullas habet appertinentias.

Turcicus dominus terrestris vocabatur Husein Alilagich in pago Lovchy degens, cui loco decimarum a singula domo per fl. 2 solvi

Imperatori Turcarum etiam nihil contribuebant, sed militaria exercebant servitia.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil dabant, iam autem de contributione portionum militarium et loco colonialium laborum domino terrestri cedendarum, uti et aliarum pensionum loco solvunt annuatim fl. 95.

Pagus Mertovlaszy cum villa Nesichy et Dedina klisza.

Nomina incolarum seu hospitem: Maxin Ivanovich, Dragoilo Mitrovich, Dmtar Klaich, Miladin Beriszavlevich, Miliszav Bosnyak, Mlagyen Radosevich Vuicha Radovanovich, Dmtar Vuchetich Kosztadin Szladich, Gruicha Radovansia, Vukadin Damianovich, Simo Radulovich, Vukoszav Radojevich. Millin Radovojevich, Sztanko Railich, Miliszav Vukovojevich, Radoszav Todorovich, Janko Vukadinovich, Vukovoi Millivojevich, Vukoszav Radulovich, Mirko Vuksanovich.

Summa: Sessiones $5\frac{7}{8}$, fratres uxor. 9, inquilinus 1, equi 6, boves 22, vaccae 20, iuveni et vituli 24, oves et caprae 110, porci 30, alvearia 1, vineae fossor. 8, insem. jug. trit. hordei avenae $34\frac{1}{2}$, milii et kuk. 2, prata falcat $34\frac{1}{2}$.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega intra septemtrionem et occidentem ad spatium horarum 4.

Locum hunc sub dominio turcico inhabitabant Rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant.

Terrenum eius totaliter montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{3}{4}$, latitudine horae $\frac{1}{2}$. Metales eius sunt ex parte orientali Luchinchy usque ad fluvium Mertovlaszky Potok. Meridionali pagus Perenchy ad metam Torovi vocatam Occidentali villa Vranich usque ad cimiterium Vlasko-grobje dictum. Septentrionali montis Vuchiniensis vertex Gradina nuncupatus.

Terrarum arabiliu[m] continet fertiliora jugera 116, steriliora jug. 230, pratorum jug. 14 Summa 363.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituent integras $15\frac{1}{8}$, quarum inhabitatae sunt $5\frac{7}{8}$, desertae $9\frac{7}{8}$, incolae in praespecificatis inhabitatis sessionibus sunt 21, inquilinus 1, vinearum cultarum fossores 8.

Sunt et hic loca montosa sufficientia pro implantatione nova commoda, quae intra terras arabiles sunt connumerata, cum aliunde hic et nunc aratro excolantur.

Sylvarum focalium jugera 100, sylvarum glandinalium jugera 100.

Ecclesiae alicuius muratae antiquae solum rudera exstant. Terrestris dominus turcicus vocabatur Musztay Begh Halilagovich in pago Bertolovchy habitans, cui loco decimarum a singula domo per fl. 2 annuatim solvebant, de cetero nihil.

Imperatori Turcarum etiam nullum tributum dabant, armis solum serviebant.

Augustissimo Romanorum imperatori sub dominio turcico nihil solvebant, iam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium, ac aliarum domino terrestri cedendarum pensionum loco solvunt annuatim fl. 90.

De cetero appertinentias praeter praenotatas nullas habet hoc territorium.

Pagus Bratulevczy.

Nomina incolarum seu hospitem: Illia Prodanovich, Milivoi Ivanovich, Szmolyan Lazich, Radivoi Lazich, Teomir Csvetkovich, Laso Radonich, Jovan Vukovich.

Summa: Sessiones $2\frac{4}{8}$, fratres uxorati 3, filii uxor. 1, equi 5, boves 11, vaccae 12, iuveni 10, oves et caprae 16, alvearia 2, vineae fossor. $6\frac{1}{2}$, insem. trit. hordei avenae 25, terr. in toto jug. 76, prata falcat. 19, molae tot. pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega intra occidentem et septentrionem ad spatium horarum $3\frac{1}{2}$.

Hunc locum inhabitabant Rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant. Territorium eius etiam totum montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{4}$ latitudine totidem.

Metales sunt ex parte orientali pagus Olassy ad fluvium Ollaszky potok dictum. Meridionali pagus Perenchy ad arbores Ozkurussi vocatas et terras arabiles kercine kuchiste. Occidentali pagus Szlobosztina ad fluvium Milivoiachky potok, et locum Konzsko berdo, ac arbores Grabichy.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 50, sterilia jugera 22, pratorum jug. 15. Summa 87.

Sessiones in toto sunt $3\frac{6}{8}$, quarum inhabitatae sunt $2\frac{4}{8}$, desertae sunt $1\frac{1}{8}$, quoad vinearum implantationem uti praecedens pagus, de praesenti excultae sunt $6\frac{1}{2}$, sylvarum focalium jugera 10, molendinum minus exiguum 1.

Terrestris dominus Turca erat Karum Agha in pago Kunovchy degens, cui praeter laboratores duos et 3 fl. annuatim nihil se praestitisse asserunt.

Imperatori turcico nihil dabant, sed militaria servitia praestabant.

Augustissimo imperatori nunc solvunt fl. 43.

Pagus Luchinchy.

Sztipan Vuinovich, Radivoi Nikolich, Risztovoi Praebegurovich, Ignatia Depalovich, Ivan Szamilovich, Jurissa Vukojevich, Sztanko Daiedovich, Sztoich Radoichich.

Summa: Sessiones 2, fratres uxorati 2, boves 3, vaccae 6 iuveni 7, oves et caprae 17, vineae foss. 4, insem. jug. trit. hordei avenae 12, mily et kuk. 1, terr. in toto jug. 13, prata falcat. 13, molae totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega intra occidentem et septentrionem ad spatium horarum $3\frac{1}{2}$. Inhabitabant eum Rasciani graeci ritus, quem et nunc iidem inhabitant. Terrenum eius montosum est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem.

Metales eius sunt ex parte orientali via currulis Puhovo seu Poszesky Drum appellata. Meridionali pagus Olassy ad dumetum Grabova megva. occidentali pagus Mertovlassy ad fluvium Mertovlaszky potok. Septentrionali pagus Szmolyanovchy ad foenile Musnit vocitatum.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 74, sterilia 50, pratorum 8. Summa 132.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituunt integ. $5\frac{1}{2}$. quarum inhabitatae sunt 2. desertae $3\frac{1}{2}$, incolae sunt 8, vinearum fossores cultarum 4, sunt et hic loca sufficientia montosa pro imp'

tatione vinearum, quae intra terras arabiles sunt connumerata, cum aratro oxcolantur.

Sylvarum focalium jugera 10.

Terrestris dominus turcicus vocabatur Indibegh in Diakovo degens, cui loco decimarum fl. 1 a singula domo annuatim, et nihil amplius, uti nec turcico imperatori aliquid se contribuisse asserunt, sed militaria dumtaxat servitia exercebant.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil pendebant, iam autem in sortem contributionis portionum militarium, et laborum colonialium, uti et aliarum pensionum domino terrestri cedendarum, solvunt annuatim nonnisi fl. 25.

Pagus Ollaszy.

Nomina incolarum seu hospitem: Gyuragy Sztepanovich, Maxim Todovich, Blagoe Pianich, Sivko Radoichich, Illia Vuchichevich, Szivko Millivanovich, Milloszav Vranesevich, Vaszil Mihailovich.

Summa: Sessiones $2\frac{7}{8}$, fratres uxorati 5, equi 5, boves 13, vaccae 12, iuveni 11, oves et caprae 25, porci 31, alvearia 5, vineae fossor. 7, insem. jug. trit. hordei avenae 31, mily et kuk. 1, prata falcatores 28, molae totius pagi 1.

Pagus hic distat Posega ad spatium horarum 3 intra occidentem et septemtrionem. Locum hunc inhabitabant Rasciani graeci ritus, ante hac iidem Turcis mixti habitabant. Territorium eius planities est, extendens se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem. Metales eius sunt ex parte orientali pagus Torann ad viam Magasevacz vocatam. Meridionali pagus Szverzigache ad cimiterium Valachorum Vlasko Grobie. Occidentali pagus Bratulyevchy ad metam et fluvium Sztaripotok. Septemtrionali Grabova megya.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 100, steriliora 164, pratorum 30. Summa 294.

Quae praemissa jugera in sessiones reducendo constituunt integras $12\frac{3}{4}$, quarum inhabitatae sunt $2\frac{7}{8}$, desertae $9\frac{7}{8}$, vinearum cultarum fossores 7, sylvarum focalium jugera 45, glandinalium jugera —, molendinum minus 1, incolae in his praemissis inhabitatis sessionibus 8.

Turcicus dominus terrestris erat Szlivich Szpaia Posegae commorans, cui praeter decimam frumenti nihil, uti nec imperatori turcico aliquid de tributo dabant.

Augustissimo Romanorum imperatori nihil dabant sub dominio turcico, iam autem in sortem contributionis portionum militarium et laborum colonialium domino terrestri cedendarum uti et aliarum pensionum loco solvunt annuatim fl. 70.

Pagus Podszreche cum Vranichi.

Nomina incolarum seu hospitem: Gyuragy Millinkovich, Ivan Ivanovich, Sztanisav Vukovich, Rain Ognyanovich, Millich Rorcich, Millosin Milkovich, Mirko Vuchichevich, Szava Vukovich, Jachim Sztankovich, Vuiassin Lichich.

Summa facit: Sessiones $4\frac{1}{4}$, fratres uxor. 3, filii ux... ves 18, vaccae 12, iuveni 13, oves et caprae 50, porci 21, alvearia 4 vineae fossor. 4; inseminata iug.: tritici etc. 32, milii etc. 6. terr. in toto jugera 126, prata falcator. $20\frac{1}{3}$, molae pagi 1.

Pagus iste distat Posega occidentem versus ad spatium horarum $3\frac{1}{2}$. Pagum hunc tempore turcico inhabitabant utrumque Turcae, iam autem Rasciani graeci ritus inhabitant. Territorium eius montosum est, exten- se in longitudine ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem Metales ex parte orientali Milivoievchy et fluvius vulgo potok. Meridionali p Cserlency ad arborem Oszkoruss, et locum Koris Cherlenachka. dentali territorium pagi Orlyavach ad arborem Topolya ac Orassy. arborem Oszkorus in monticulo habitum inde in fluvium potochich Ha quo fluvio ad aliam arborem Topola Orassy eundo et inde in viam molendino pagi Vranich tendentem currulem, in fluvium Orlyavac tandem ad locum Szalasevo. Septentrionali ad locum Vlasko Grobie.

Terrarum arabiliu continet fertiliora jugera 100, steriliora juger- pratorum jugera 8. Summa 126.

Quae praemissa jugera in sessiones distribuendo constituent int $4\frac{1}{4}$, quarum iuxta praemissam conscriptionis tabellam inhabitatae omnes $4\frac{1}{4}$. Desertae nulla. Incolae in his praemissis inhabitatis onibus sunt 10, vinearum cultarum fossores 4. Hic etiam sunt loca ficientia pro nova implantatione apta, sed cum aratro excolantur, intra terras arabiles connumerata. Sylvarum focalium jugera 300. Sylv glandinalium jugera nulla. Molendinum minus 1.

Terrestris dominus turcicus non scitur, cum Turcae hunc pagum- bitaverint, moderni autem incolae sunt advenae, ideoque quid nam ip Turcarum imperatori tempore dominatus turcici annuatim sit sol notitiam non habent

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici pendebant, iam autem utraque praemissa villa in sortem contribu- tionum militarium et loco laborum colonialium, ac aliarum de- terrestri cedendarum pensionum annuatim fl. 140

Pagus Szlobostina cum villa Cserlency.

Nomina incolarum seu hospitem: Jaxa Millivoievich, Sztoich Rani- levich, Millivoi Vuchichevich, Sztanko Dobroszavlevich, Ninko Ke- dinovich, Radivoi Bosich, Mircheta Osztoich, Sztoin Radivojevich, Kuztovich, Miho Szankovich, Szava Gvozdenovich, Radoszav Vellimiro- Pantelia Mikulich.

Summa: Sessiones 5, fratres uxorati filii 7, inquilini 1, equi 9, 23, vaccae 19, iuveni 19, oves caprae 37, porci 10; ina. jug.: trit. t avenae 37, milii et kuk 4, terr. in toto jug. 112, prata falcatores 7, 1 totius pagi 1.

Locus iste semper pagus erat, distans Posega occidentem versu spatium horarum trium. Locum hunc sub dominio turcico inhabita- Turcae, iam autem Rasciani graeci ritus inhabitant. Territorium eius planities est, pars minoribus colliculis situatum extendens se in longit- ad spatium horae $\frac{1}{2}$, latitudine totidem. Commetanei pagi sunt ex

orientali pagus Perenchy usque ad fluvium Szivika. Meridionali Gszigerovchy ad arborem Velika bukva, et inde ad certum locum Vina chista dictum, et alium Podno-grabika, occidentali territorium pagi Paskovchy ad viam Paricha drum, et inde in sylvam Neszminov gaj, septentrionali pagus Perenchy ad monticulum Dovilevo, ubi arbor vulgo Oszkorus excreta est et inde viam Sztari drum.

Terrarum arabilium continet fertiliora jugera 62, steriliora 50, pratorum jugera 10. Summa 122.

Quae in sessiones reducendo facit integras $9\frac{1}{4}$ quarum inhabitatae sunt 5, remanant pro desertis $4\frac{1}{4}$. Incolae sunt in his inhabitatis sessionibus 13. Inquilinus 1. Vineae nullae, darentur quidem quaedam loca pro plantatione, sed aratro excoluntur, sunt intra terras arabiles connumerata. Sylvarum focalium dantur jugera 56. Glandinalium nulla. Molendinum minus 1. De cetero nullae sunt appertinentiae.

Hi etiam sunt incolae advenae Bosnenses, dominum terrestrem turcicum non noverunt, et quidnam ipsi vel turcico imperatori annuatim datum est, notitiam non habent.

Augustissimo Romanorum imperatori tempore dominatus turcici nihil dabant, iam autem hic pagus, quam et alii omnes praescripti iuxta ordinationem excelsae commissionis Carafianae anno adhuc 1698. factam, in sortem contributionis portionum militarium et loco laborum colonialium, uti et aliarum domino terrestri cedendarum pensionum solvit annuatim flor. 100.

Datum Posegae de ultimo May 1702.

Locus sigilli.

Gabriel Hapsz, provisor cameraliss.

U c. k. komorskem arkiou u Beču.

XXXV. 1702. Popis Male Vlaške.

Districtus Csepidlak.

Conscriptio pagi Batinyany.

Nomina incolarum: Vuczeta Rachetiz, Gaia Schotonicza, Radomir Delalia, Vuin Schotonitza, Lasso Popovicz, Schimo Luboyevicz, Boromiszta Stanicz. Dragoszav Slepacz, Jovan Schimonicz, Dako Delalia, Vgri (!) Hericz, Nikola Rasetich, Radossa Raschaticz, Schaketa Stoicz, Staniwuk Bogdanovicz, Milli Raschaticz, Stanko Tuchan, Wukoman Polugicz, Bocha Naranciez, Sttonicza Gruicza, Stanko Stelarovich, Millissa Bossanacz, Radovan Rascheticz, Daka Peolich.

Summa: Sessiones 11, fratres uxorati 10, filii 13, equi 25, hinnuli 10, boves 58, iuvenci 21, vaccae 45, vituli 44, oves caprae agneli 362, majales 240, alvearia 9, vineae foss. $28\frac{3}{4}$, jug. tritici et siliginis inseminati 85, jug. hordei et avenae insem. 17, jug. milii insem. 39, jug. kuk. insem. 3, prata falcatores 58.

Pagus Batinyany penes sylvas Jurdniczka nuncupatas, in monticulis situatus distat a diruta arce Szirach $1\frac{1}{2}$, et 5 horis ab arce Pakarez orientem versus, metales eius sunt Konezano, Podborie ad occidentem, Wriska, Dobri grad ad orientem, Markovczy, Werbovecz ad meridiem, Ilova ad septentrionem, habet terras arabiles ad minimum 400 jugera, prata 100 falcatores,

pascua communia in abundantia. vineas cultas 85 fossores, in hortis penes domus arbores fructiferas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 300 jugera, 3 molendina parva in rivulo Toplicza, ante 20 annos incolae hunc pagum deseruerunt et in Croatiam discesserunt, mansit 6 annis desertus, ante 14 annos denuo collocati; sub dominio turcico erant subinde 20, 15 etiam 10 domus graeci ritus, de facto in 24 domibus eiusdem religionis habitant, infra pagum rudera magnae ecclesiae catholicae videntur, dicitur templariorum fuisse, turris alta exstat, est fossa magna cincta haec ecclesia, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt. Ultimus dominus Turca ex arce Szirach beg erat cui decimas et robothas non praestabant, sed penes fluvium Illova vigilias peragere, harass ab una integra sessione 1 aureum annuatim persolvere debebant, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpreti Stachiez pro contributione solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Posegam, nesciunt quantumnam solverint, quoniam quietantiam non dederit.

Anno 1700. Pro integro anno provisorio Possegensi Gabrieli Hapsz pro portionibus, et loco currum ac laborum pro Essekiensi praesidio praestandorum, persolverunt 312 fl. 57 d.

Anno 1701. Eidem provisorio 200 fl.

Conscriptio pagi Vreszka.

Nomina incolarum: Ivan Skerbina Milosch Manolovich, Stanissov Stojakovich, Radmilo Musulinovich, Blagay Kovaczovicz, Milich Rausavlovicz, Radosza Bossanacz, Janko Sarachevicz, Illia Rausavlovich, Stanivuk Kovachovicz, Vuicza Musulinovich, Radoicza Pudalost, Jovan Vevericza, Vuczeta Radovanovicz, Vuicza Kovaczovicz, Stanivuk Vuicziczovicz, Juricha Vukumanovich, Samardia Bossanacz. Janko Hamidich, Maxim Wrtocza, Wranosch Kovaczovicz, Stoicza Amidich, Boroy Bossanacz, Stipan Bossanacz, Juricha Bossanacz, Milossa Bossanacz, Milok Bossanacz, Peter Bossanacz, Jurad Bossanacz, Jovan Wuchkovicz.

Summa: Sessiones $12\frac{1}{2}$, fratres uxorati 13, filii 8, equi 33, hinnuli 12, boves 57, iuveni 15, vaccae 48, vituli 43, oves, caprae, agneli 264, majales 157, alvearia 2, vineae fossores $27\frac{1}{2}$, jug. trit. et siliginis insem. 12, jug. milii insem. $36\frac{1}{2}$, jug. kuk. insem. $10\frac{1}{4}$, prata falcatores 103.

Pagus Vreszka inter sylvas in monticulis situatus distat a diruta arce Szirach 3, et ab arce Pakarcz 6 horis meridiem versus. Metales eius sunt fluvius Illova ad occidentem, pagus Bastaszky ad septentrionem, Dobra Woda et Dobra Huta in sylvis ad orientem, sylvae Jurdinska et pagus Batinyany ad meridiem, habet terras arabiles 390 jugera, prata 103 falcatores, pascua communia sufficientia, penes domus in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas $27\frac{1}{2}$ fossores, sylvas glandinales, focales ac aedificiales Jurdinska Schuma 300 jugera. Molendina parva cum p. p. Bastaszky, hic pagus a memoria hominum semper inhabitatus mansit, sub dominio turcico erant 15 domus graeci ritus, de facto in 30 domibus eiusdem religionis habitant, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, sed ad generalatum crisiensem tributum 2 lapides salis colonello

cari dabant, ultimus dominus Turca Mustafa Beeg Gradiskiensi illorum erat, decimas et labores gratuitos seu robothas non praestabant, solummodo vigilias penes fluvium Illova peragere, ac ab una bastina seu sessione integra 1 aureum annuatim persolvere debebantur, nunc locus iste regiofiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro contributione solverunt, summam ignorant, quoniam illis quietantiam dare nolisset.

Anno 1699. Thomae Maretich persolverunt, quietantiam illis non dedit 400 fl.

Anno 1700. Provisori Possegiensi Hapsz 396 fl. 81 d.

„ 1701. Eidem provisorio 332 fl. 10 d.

Conscriptio pagi Basstasy.

Nomina incolarum: Vasil Machkovicz, Stephan Bossanez, Jovan Bogdan, Radoy Bossanez, Sirotan Bossanez, Wukoman Nikolicz, Milicz Knezovicz, Nikola Odabassa, Radoy Kasparoviz, Thomo Drinschiz, Trifon Zverko, Stanko Kasparovicz, Wuk Bossanez, Stoiz Kasparoviz, Blago Dragich, Nikola Radokich, Sava Radokich, Milich Kasparovich, Serdia Popara, Budimir Berkich, Dragolo Knezovich, Theodor Boschanecz, Rausob Popara, Ivan Brodanovich, Machkovich Boszo, Radivoj Bossanez, Vuian Bossanez, Nikola Bossanez, Pantalio Bossanez, Zvio Bossanaz, Medo Pokrestanik, Juraz Bossanaz, Vuchan Rakich, Stociz Rakich, Miholo Knezovich, Vucziz Zeni, Stoiak Odobassa, Vuiza Markovich, Dragia Prodanicz. Radona Knezovicz.

Summa: Sessiones $12\frac{1}{2}$, inquilini 2, fratres uxorati 11, filii 7, equi 43, hinuli 15, boves 73, iuveni 33, vaccae 69, vituli 71, oves caprae agneli 356, majales 103, alvearia 19, vineae fossores $59\frac{1}{2}$, jug. trit. et siliginis insem. $66\frac{1}{2}$, jug. hordei et avenae insem. $14\frac{1}{2}$, jug. milii insem. 60, jug. kuk. insem. $7\frac{1}{2}$, prata falcatores 82.

Pagus Basstasy sub montibus ac sylvis Stupschaniczka planina situatus distat a diruta arce Szirach 3 et a Pakare 6 horis meridiem versus. Limites eius sunt, rivulus Dabrovacz Koreniczan ad septentrionem et sylvae Stupschaniza ad orientem, Wukova schuma et pagus Vrezka ad occidentem. Habet terras arabiles 500 jugera, prata 82 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas noviter cultas $59\frac{1}{2}$ fossores, in illis ac in hortis arbores fructiferas. Molendina parva 5, sylvas glandinales, focales et aedificiales usque ad fluviolum Illova Journiska Planina nuncupatas, ad minimum 300 jugera, macellum et educillium nullum, dum caesareus exercitus Veroviticzam expugnasset incolae trans Illova se contulerunt, solummodo 3 illorum penes suas domus manserunt, caeteri 3 annis abfuerunt, tandem denuo collocati, sub dominio turcico erant 30 domus graeci ritus, de facto in 40 domibus eiusdem religionis reperiuntur, de domino terrestri christiano nemo quidquam incolarum scit, supra pagum in monte arx totaliter diruta Stupezanicza nuncupata cum muris intectis ac alta turri extat, circa quam sylvae costanae dantur. Ante 14 annos Turcae ex hac arce Gradiskam aufugerunt, in qua 2 Aga-Kasum Aga et Murat Aga cum 40 neferis habitabant. Incolae nullas decimas dabant, nec labores seu robothas solummodo vigilias penes Illova peragere, ac ab una bastina, seu sessione

integra 1 aureum annuatim persolvere debebant, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Contributiones cum pago Vrezka persolverunt. Semel extra portiones a parte sub praetextu mertva porzia seu mortua portio, illi Schlindenbuch solverunt 80 fl.

Conscriptio pagi Korenichan.

Nomina incolarum: Marko Kollar, Wranech Wujanovicz, Nanko Zarkovicz, Stipan Zvetiz, Radoschin Kundak, Wukuman Peolich, Mihal Obradovicz, Stanissa Widukich, Staniz Pradan, Radisha Bossanez, Wuczko Terbuhovicz, Marian Terbuhovicz, Berisso Terbuhovicz, Juka Terbuhovicz, Serdia Obradoviz, Stanko Bujanoviz, Vuk Kragich, Miholo Terbuhoviz, Abraham Rekich, Milovan Buianovicz, Petko Terbuchovicz, Wuk Terbuchovicz, Jovan Bossanez, Mileta Rekich, Wuk Smolenovicz, Gruiza Bossanez, Wuczina Wuinovicz Mladen Bossanez, Pevlicz Stanissa, Milich Vuk, Luka Slavicziz, Miat Slavicziz. Knez Zeganovicz, Juro Kekich, Milich Staniz, Wukoman Staniz, Radmio Czucziz, Vileniza Stoin, Miloch Vilinicza.

Summa: Sessiones 23, fratres uxorati 19, filii uxor. 10, equi 31, hirculi 9, boves 59, iuveni 12, vaccae 62, vituli 52, oves caprae agneli 426, majales 218, alvearia 4, vineae fossor. 51, jug. trit. et siliginis insem. 64, jugera hordei et avenae insem. 9, jug. milii insem. 57, jug. kuk. ias 5, prata falcatores 82.

Pagus Korenichan in monticulis penes rivulum Czepidlak situatus, distat a diruta arce Szirach 3, à Pakarz 6 horis occidentem versus. Metales eius sunt usque fluvium Illova ad septentrionem, pagus Csepidlak ad orientem, Potochani et Basztasy ad meridiem, habet terras arabiles 700, jugera prata 100 falcatores, pascua communia in abundantia, penes domus in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas 51 fossores, 3 parva molendina in rivulo Raiczoviz, sylvas nullas, macellum ad aeducillum non reperitur, quisque pro libitu educillat. Dum caesareus exercitus Essekium expugnasset, incolae omnes se in Croatiam receperunt, mansit 3 annis desertus, denuo se collocarunt, sub dominio turcico 30 domus graeci ritus erant, de facto in 39 domibus eiusdem religionis habitant. de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Czernekiensis Amet Beg illorum erat, pro decimis et robothis nihil dabant. Sed in confiniis crisiensibus penes Illovam vigilare debebant, pro harass ab una bastina seu sessione integra 1 aureum annuatim persolvebant, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit, summam quantum solverunt nesciunt.

Anno 1699. Thomae Maretich solverunt 300 fl.

„ 1700. Provisori Posegensis Gabrielli Hapsz 722 fl 83 d.

„ 1701. Eidem provisorio 483 fl.

Conscriptio pagi Potochani.

Nomina incolarum: Wukobrad Mihalovich, Milak Radonoviz, Juris Plavchit, Plaschviz Vukasin, Milich Suchnoviz, Stoiak Radonoviz, P t Radonoviz, Stanivuk Mihaloviz, Bogota Vukosoglaviz.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{2}$, fratres uxorati 1, filii uxor. 3, equi 3, boves 10, iuveni 4, vaccae 9, vituli 8, oves caprae agneli 86, majales 34, alvearia 6, vineae foss. 6, jug. trit. silig. insem. 8, jug. hordei avenae insem. $\frac{1}{2}$, jug. insem. milii $7\frac{1}{2}$, jug. kuk. insem. 1, prata falcat. $16\frac{1}{2}$.

Pagus Potochani sub montibus et sylvis Stupchaniczka planina nuncupatis situatus, distat a diruta arce Sirach 3 horis meridiem versus, limites eius sunt terrae pagi Puklicza ad orientem, Korenichan ad septentrionem, Basztasi ad occidentem, habet terras arabiles 70 jugera, prata 20 falcatores, pascua communia in sylvis et alibi sufficientia, penes domus in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas 6 fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Deresza, sylvas nullas, ligna pro sua necessitate ex supra nominatis magnis sylvis accipiunt, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae in Croatiam se receperunt, ibidem 3 annis permanserunt, tandem de novo collocati, sub dominio turcico 2 domus graeci rithus erant. de facto in 9 domibus eiusdem religionis subsistunt, de domino terrestri christiano nemo inhabitatorum quidquam referre scivit, ultimus dominus Amet Beeg Czernekiensis erat, robohas et decimas nullas, solummodo vigilias penes fluvium Illova in sylvis peragere, ab uno aratro autem harass 1 aureum annuatim persolvere debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Marettich Possegam persolverunt, et pago Korenichan in auxilium dederunt 60 fl.

Anno 1700. Provisori Posegensi Gabrieli Hapsz 50 fl.

„ 1701. Eidem provisorio 50 fl.

Conscriptio pagi Puklicza.

Nomina incolarum: Zavicha Dikovich, Grubicha Gruschiz, Sava Bellaz, Stanko Bellaz, Millan Samardich, Stojan Samardich, Ivan Samardich, Stojan Bossanez.

Summa: Sessiones $5\frac{1}{2}$, fratres uxorati 6, equi 9, boves 14, iuveni 1, vaccae 11, vituli 10, oves caprae agneli 116, majales 38, alvearia 1, vineae fossor. 8, jug. trit. et siliginis insem. $18\frac{1}{2}$, jug. hordei et avenae insem. $3\frac{1}{2}$, jugera milii insem. 3, jugera kukuriz insemiata 1, prata falcatores 5.

Pagus Puklicza penes montes Orahoviczka planina in valle situatus, distat a diruta arce Szirach 3 horis orientem versus, metales eius sunt, terrae pagi Csepidlak ad septentrionem, Krivaja ad orientem, et montes Orahoviczka planina ad meridiem, habet terras arabiles 80 jugera, sed in territorio pagi Krivaja in Veroviticzensi districtu arant, prata 10 falcatores, pascua ubique bona, penes domus in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas 8 fossores, 2 parva molendina in rivulo Csepidlak, sylvas nullas, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae in Croatiam discesserunt, et mansit 3 annis desertus, tandem iterum rediverunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam revelare scivit, ultimus dominus Turca Czernekiensis Amet Beg erat, robohas, decimas nullas praestabant, solummodo vigilias contra confinia Croatiae peragere debebant, pro harass

autem ab una sessione 1 aureum annuatim regio-fiscalis est.

Prima vice interpretaeti Stachiz pro portioni

Anno 1699. Thomae Maretich Posegam 60

" 1700. Provisori Hapsz 193 fl. 72 d.

" 1701. Eidem provisorii Haps 81 fl.

Continuatio districtus Csepidlak

Nomina incolarum: Vranech Vuchkukovi Popovich, Stojan Markovich, Stanko Kubise Petlovich, Peter Grubeschiz, Radovan Vskuq Lasarovich, Mileta Lasarovich, Radossa Bos Palkovich, Guosdin Koralic Laszo Mikilich, Grubescha Markovich, Vassil Popovich, Wuk Peter Panicz, Juricha Ivankovich, Kusman Jov Secula Raich, Nanko Ivankovich, Ivan Bos Radoicza Zutnovich, Radmir Zeczevaz, Vukob binich, Vgrin Vgrinez, Vgrin Carabina.

Summa: Sessiones 22, fratres uxorati 24, 12, boves 78, juvenci 37, vaccae 65, vituli majales 332, alvearia 3, vineae fossores 44, jugera hordei et avenae insem. 14, jug. mili 4½, prata falcatoris 75.

Pagus Csepidlak penes fluvium Illova et sy situatus, trans Illovam tempore Turcarum omni pertinebant, et ante 5 annos interpreaes Stach commendans krisiensis autem per fas et ne dilatavit, cum tamen generalatus krisiensis ad fluvium Gergevicza se extendebat, caetera Illova ad parvam Valachiam pertinebant, et nimum 4000 fl. inferre, distat a diruta arce versus, metales eius sunt fluvius Illova et trionem, Krivaya ad orientem, sylvae et mo meridiem, habet terras arabiles ultra 700 j pascua communia in abundantia, penes domus fructiferas, vineas noviter cultas 44 fossores, Csepidlak, sylvas glandinales, focales et ae Jakoveze usque ad viam regiam, eundo ad patum 1½, hora in latitudine ex campo usque vel Straczanska Kuta 1 hora, ac territorium a via regia usque ad pagum Potochani 1 ho tibus et pago deserto Gudenczi usque fluvio tibus horae. Dum caesareus exercitus Verovit Croatiam se contulerunt, ibidem 2 annis subs dominio turcico 30 domus graeci ritus era eiusdem religionis habitant, de domino terres quidquam referre scivit, ultimus dominus Tur erat, cui nullas robothas nec decimas sed se

pro Harass ab una sessione 1 aureum annuatim solvere debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpretaeti Stachiz pro portionibus 95 aureos computando a 4 fl. 30 d. solvere debebant, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 400 fl.

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 604 fl. 94 d.

„ 1701. Eidem provisorio 427 fl 51 d.

Conscriptio pagi Dobra Kuta.

Nomina incolarum: Mischlin Paripovich, Jovan Wukovich, Sava Wukovich, Milosch Dobrachoviz.

Summa: Sessiones $1\frac{1}{2}$, fratres uxorati 4, equi 3, hinuli 1, boves 5, iuveni 4, vaccae 6, vituli 10, oves caprae agneli 39, majales 13, vineae fossores 9, jug. trit. et silig. insem. 6, jug. hordei et avenae ins. $\frac{1}{2}$, jug. milii insem. 8, jug. kuk. insem. 2, prata falcator. 13.

Pagus Dobrakuta inter montes et sylvas Petro Werh, et Stupczenicza in valle situatus, in monte arx antiqua et totaliter diruta exstat, distat a diruta arce Szirach una, et a Pakarz 4 horis meridiem versus, metales eius sunt terrae pagi Batiniany ad occidentem, sylvae Orahoviczka planina ad orientem, Bastazka planina ad septentrionem, Markovczy ad meridiem, sub dominio turcico in arce 2 Turcae in vigiliis erant, penes illam in 2 domibus graeci ritus habitabant, de facto in 4 domibus eiusdem religionis existunt, dum praeterito bello Turcae ex aliis arcibus et fortalitiis expugnati fuissent, etiam illi 2 Turcae una cum rusticis aufugerunt. anno 1700. ante festum Sancti Georgii hic 4 incolae se collocarunt, habet terras arabiles 30 jugera prata 13 falcatores, pascua communia in montibus sufficientia vineas noviter cultas 9 fossores, 1 parvum molendinum in fluviolo Toplicza, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, antecedentes incolae ab omnibus oneribus liberi erant, sed quidem vigilias peragebant, alias locus iste regio-fiscalis est.

Pro portionibus de facto nihil persolverunt, quoniam provisor Possegiensis Gabriel Hapsz illis pro 2 annis libertatem concessisset.

Districtus Szirach.

Conscriptio neo erecti pagi Bresztovacz.

Nomina incolarum: Radak Czuzia, Sava Matelino, Stanko Vidakovich, Tadia Bossanez, Miloy Bossanez, Illia Matich, Marko Wukosalovich, Vuczian Bossanez, Millossa Neokovich, Guosdan Bossanez, Ivan Bogdaniz, Miloch Knezovich, Bukossov Bossanez, Radossa Manolovich. Radossa Bogavez, Stanko Bossnak, Radoicza Ruczitiz, Bogoy Bossanez, Stoian Radolovich, Radossav Czutinicz, Stoina Bossanez, Sima Lavach, Negomir Malechoviz.

Summa: Sessiones 8, inquilini 2, fratres uxorati 11, filii uxorati 4, equi 10 hinuli 3, boves 46, iuveni 23, vaccae 44, vituli 41, oves caprae agneli 148, majales 107, alvearia 9, vineae fossores 4, jug. trit. et silig. insem. 33, jug. hordei et avenae insem. 2, jug. milii insem. 28, jug. kuk. insem. 18, prata falcator. 7.

Pagus neo erectus Bresztovacz, quem in magnis sylvis Garavitza nuncupatis incolae graeci ritus ex variis locis congregati anno 1700 erexerunt et collocati sunt, distat a diruta arce Szirach 2 et a diruta arce Podborie

1 hora meridiem versus, metales eius sunt: ter
ridiem fluvius Illova ad septentrionem, pagus K
Konchino Pole ad orientem, habet terras arab
carunt et excelluerant 130 jugera, prata 20 fal
in sylvis sufficientia, vineas noviter cultas 4 f
quae ad ipsos pertinet, in longitudine a Koncho
una hora, in latitudine a Podborie usque ad f
sub dominio turcico moderni incolae in variis
Croatia, Bossnia, ac penes Savum collocati e
Podborie, id est anno 1701 inhabitabant, etia
in fluviolo Toplicza aedificant et in 23 domib
pro domino terrestri cameram seu fiscum regi
hunc neo erectum pagum rudera antiqua ter
Jurdiez, tempore antiquorum Hungarorum dirut
Anno 1701. pagum Podborie solvere iuverunt

Conscriptio pagi Podbo

Nomina incolarum: Vucziz Radoloviz, Lasso
Vtecha Popravak, Vuczian Popravak, Mirko Bo
Orich, Wuk Kozureb, Sladoy Wukojjovicz, Rad
Ignatia Schestiz, Stipan Mitrovich, Radona Mihodr
Stanissa Belliz, Philip Plavschiz, Jovan Perich S
Milakovicz, Stanissa Perich, Jaczin Germanovicz,
Schevergalo. Radivoy Gerk, Wuk Dragosolovic
Radotina Radotha, Stanko Pazaroviz, Milosch Po
vicz, Millissa Radussin, Radova Grossinovicz,
Bossanez, Milissa Bossnak, Tadimir Bossanez, Mill
Peter Bossanez, Stipan Danolicz, Stanisova, Rad
nissa Bossanez, Tiomir Bossanez, Nicola Bossna
cola Bossnak, Marco Schevergalo.

Summa: Sessiones $27\frac{3}{4}$, fratres uxorati 43, f
boves 148, iuveni 55, vaccae 113, vituli 100,
majales 442, alvearia 16, vineae fossores $47\frac{1}{2}$, j
 $167\frac{1}{2}$, jug. hordei et avenae insem. $32\frac{1}{2}$, jug. i
insem. $18\frac{1}{2}$, prata falcatoress $139\frac{1}{2}$.

Pagus Podborie quidem in planitie, attamen i
culis situatae, distat a diruta arce Szirach una l
tales eius sunt pagus Dolany ad meridiem,
fluvius Illova ad occidentem, Batinyany ad or
annis desertus erat, ante quadraginta annos i
extruxerunt, et ab hoc tempore semper inhabit
ultra 1000 jugera, prata ultra 200 falcatores, p
dantia, vineas cultas $47\frac{1}{2}$ fossores, in iliis a
arbores fructiferas copiosas, 3 parva molendina
parvas nullius momenti, educillium ac macellum
quis vult, etiam infra pagum ad unum quadra
lidum datur, est quidem inntectum, attamen i
videntur, advenae multi sanandi gratia eo veniu
rantur ignorant, homines qui balneant macri

item ad unum quadrantem horae inde rudera magnae arcis Podborie nuncupata reperiuntur, sub antiquis Hungaris ruinata est, etiam rudera magna antiquae christianorum ecclesiae aparent, in hoc pago Podborie graeci ritus in 51 domibus habitant, de domino christiano terrestri nemo incolarum quidquam referre audivit, ultimus dominus Turca Gradisciensis Husenbeg erat, cui nullas robotas nec decimas, solummodo servitia haidonica ac vigiliis, pro Harasz 1 aureum ab una sessione annuatim praestare debebant, caeterum pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpreti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1690. Thomae Maretich cum pagis Dolany Vrbovacz 125 aureos persolverunt.

Anno 1700. provisorio Hapsz Possegam 762 fl. 42 d.

„ 1701. eidem provisorio cum neo-erecto pago Brestovacz 748 fl. 50 d.

Conscriptio pagi Verbovacz.

Nomina incolarum: Radovan Kozurep, Milak Kozurep, Radivoi Kozurep, Juro Kovaczovicz, Radovan Ognenoviz, Millossa Radkoviz, Wukadin Sukulovicz, Mladan Kozurep, Mladan Kovanez.

Summa: Sessiones $4\frac{3}{8}$, fratres uxorati 4, equi 12, hinuli 5, boves 14, iuveni 6, vaccae 15, vituli 15, oves caprae agneli 107, majales 75, alvearia 6, vineae fossor. 19, jug. trit. et silig. insem. $21\frac{1}{2}$, jug. hordei et avenae insem. 6, jug. milii insem. $12\frac{1}{2}$, jugera kukuriz insem. 1, prata falcatores 18.

Pagus Verbovach penes montes Juchinczy in coliculo situatus, distat a diruta arce Szirach 1 hora orientem versus Metales eius sunt terrae pagi Batinyany ad septentrionem, Markovcze ad orientem, Podborie ad occidentem, habet terras arabiles 130 jugera, prata 18 falcatores, pascua communia bona et in abundantia, vineas 19 fossores, in quibus ac in hortis penes domus arbores fructiferas in copia, 2 parva molendina in rivulo Werbovacz, sylvas nullas, ante 40 annos ex pago Podborie incolae advenerunt, sylvas eradicarunt et hunc pagum erexerunt, antea nullus pagus erat, ab hoc tempore continuo inhabitatur, ac in 9 domibus graeci ritus subsistunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Husenbeeg Gradisciensis erat, robotas nec decimas, solummodo vigiliis in confiniis peragere, ac servitia haidonica pro harass vero 1 aureum annuatim praestare debebant, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpreti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich solverunt 40 fl.

„ 1700 provisorio Haps 121 fl. 70 d.

„ 1701. eidem provisorio 83 fl.

Conscriptio pagi Markovchy.

Nomina incolarum: Peter Jeczmenicza, Vuczin Jeczmenicza, Bosso Gruiz, Marco Jeczmenecz, Dobrossa Kotorecz, Juriza Wukmirovich, Momo Jeczmenecz, Wuk Kovacz.

Summa: Sessiones $8\frac{3}{8}$, fratres uxorati 6, filii uxora nuli 7, boves 28, iuvenci 6, vaccae 20, vituli 30, oves caprae agneli 225, majales 130, vineae fossor. 18, jug. trit. silig. insem. 28, jug. hordei et avenae insem. 9, jug. milii insem. 22, prata falcat. 33.

Pagus Markovchy sub montibus et sylvis Petrowrh nuncupatis situatus distat a diruta arce Szirach 1 hora meridiem versus, limites eius sunt, terrae pagi Batina ad septentrionem, Podborie et Dolany ad occidentem, Dobra Kuta ad orientem, habet terras arabiles 200 jugera, prata falcatores, pascua communia in sylvis sufficientia, vineas cultas 17 foss in illis ac in hortis arbores fructiferas, sylvas nullas, 1 parvum molinum in rivulo Stanczovez, hic pagus semper inhabitatus erat, sub minio Turcarum 8 domus graeci ritus erant, de facto quoque in 8 eius religionis existunt, de domino terrestri christiano nemo incolarum quidem audivit, ultimus dominus Turca Ahmet Beeg Csernekiensis erat, cui non robothas nec decimas dabant, solummodo vigiliis in confiniis per harass ab una sessione 1 aureum annuatim persolvere debebant, locus iste regio-fiscalis est.

Pro primo anno interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietas illis non dedit.

Anno 1699 Thomae Maretich solverunt 52 fl.

" 1700 Provisori Possegensi Haps 227 fl. 60 d.

" 1701. Eidem provisorio 193 fl. 86 d.

Conscriptio pagi Pakrany et Bella.

Nomina incolarum: Gvozdin Bugdravicz, Smolan Radanoviz, Wuk Staniz, Milossa Vekich, Stanko Vekich, Jovan Vekich, Vuk Wudrago Jovan Komlenich, Wuk Dragovich, Wuk Dragovich, Stoin Banovicz, Banovicz, Sava Vekich, Janko Komlenich, Simo Komlenich, Sava Ju Wuk Milochoviz, Zvio Hasseniz, Guosdin Radmilovich, Peter Jelec Mrtossa Boschiz, Millivoy Boschiz, Marco Bossancz, Laszo Radov Juriez Radkovicz, Milosch Malinez, Radmil Juriz, Radovan Sladochiz

Summa: Sessiones 12 fratres uxorati 13, filii uxorati 9, equi 27 nuli 12, boves 58, iuvenci 15, vaccae 51, vituli 54, oves caprae agneli majales 172, alvearia 2, vineae fossores 20, jugera tritici et siliginis in 51, jug. hordei et avenae insem. 13, jug. milii insem. $36\frac{1}{2}$, jug. ku insem. $11\frac{1}{2}$, prata falcatores $80\frac{1}{2}$.

Pagus Pakrany et Bella infra montes Petrowrh et Krna Gella sita domus ab invicem procul aedificatae, distat a diruta arce Szirach $\frac{1}{2}$ meridiem versus, metales eius sunt terrae pagi Dolani ad occidentem, Markovchani ad septentrionem, Petrowrh et Krna Gella ad orientem, Javornik ad meridiem, habet terras arabiles ultra 360 jugera, prata falcatores, pascua communia in abundantia, vineas cultas 15 fossore his ac in hortis arbores fructiferas, sylvas nullas, ex magnis molis ligna pro necessitate sibi adferunt, 4 parva molendina in rivulo B hunc pagum incolae nunquam deseruerunt, semper inhabitabatur, in domibus graeci ritus subsistunt, praeterea in hoc pago reperitur magis dirutum monasterium Beli Closter nuncupatum, ab antiquis Hungaribus certum manet, muri alti et pulchri circa circum, cum alta turri ex l

exstant, dicitur monialium ordinis sancti Benedicti fuisse, e regione trans rivulum Stanczovac rudera magnae ecclesiae christianae apparent, dum antiqui Hungari debellati fuissent, dirutum erat, de domino terrestri christiano nemo incolarum quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Hussen Beg Csernekiensis fuit, cui nullas robothas nec decimas, solummodo servitia haidonica praestare, vigilias in confiniis peragere, pro harass autem 1 aureum annuatim persolvere debebant, de facto pagus iste regio fiscalis est.

Primo anno interpretaeti Stachiz pro portionibus illorum contingens persolverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich 40 aureos in specie solverunt.

„ 1700. Provisori Possegiensi Hapsz 352 fl.

„ 1701. Eidem 330 fl.

Conscriptio pagi Borchy.

Nomina incolarum: Ignatia Baczetiz, Vuczoy Baczetiz, Stepan Zoreavicz, Ivan Jegomirovich, Stepan Mirosolovich, Radossin Nikolich, Srdin Jorayovich, Milovan Wukumanovich, Milan Vuicz, Mihailo Wucziczoviz, Quosdin Nikovich, Luka Popovich, Radossin Dujanoviz, Radon Mitroviz, Wranech Nikolicz, Vuin Dujanoviz, Radossa Vuianoviz, Milin Vukassoviz, Vasil Marich, Janos Verisavlovich.

Summa: Sessiones $8\frac{1}{4}$, fratres uxor. 5, filii uxor. 2, equi 9, hinnuli 4, boves 37, juveni 9, vaccae 25, vituli 25, oves caprae agneli 144, majales 45, alvearia 10, vineae fossores $7\frac{1}{2}$, insemin. jug.: tritici et siliginis $32\frac{1}{2}$, hordei et avenae 4, milii 14, kukuriz $8\frac{1}{2}$, prata falcatores 36.

Pagus Borchy in magnis montibus Petrobrd situatus distat a diruta arce Szirach una hora occidentem versus, metales eius terrae pagi Bela ad occidentem, sylvae Wuchinenses ad orientem et pagus Branech ad meridiem, habet terras arabiles 200 jugera, prata 36 falcatores, pascua communia in sylvis sufficientia, vineas noviter cultas $7\frac{1}{2}$ fossores, sylvas proprias nullas, 2 parva molendina in rivulo Brziza et in Pakra, hic pagus nunquam desertus mansit, incolae graeci ritus in 20 domibus habitant, de domino terrestri christiano nihil sciunt dicere, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hussan Beeg erat, cui nullas robothas nec decimas praestabant, solummodo servitia haidonica et vigilias in confiniis Croaticis peragere, pro harass autem annuatim ab una sessione 1 aureum persolvere debebant de reliquo pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich solverunt 30 aureos in specie.

„ 1700. Provisori Possegiensi Hapsz 260 fl.

„ 1701. Eidem provisorio 260 fl.

NB. Ex 7 domibus incolae alio discesserunt, cum portiones tantasolvere non potuerint, terrae in montibus sunt plerumque steriles.

Conscriptio pagi Dolyany.

Nomina incolarum: Mihal Malich, Marco Popovich, Quassil Gacziz, Srdan Theodorovich, Stanicha Maiz, Lucca Blachiz, Maicz Milich, Ignatia

Radolovich, Stanko Maicz, Sava Lassagich, Radovan Bossnak, Vukovoy Bossnak, Secula Bossnak, Vukay Bossnak, Dragossa Bossnak, Theodor Bossnak, Vojan Bossnak, Vugassnok Bossnak, Radovan Nikolich erat antea waivoda.

Summa: Sessiones $9\frac{1}{2}$, fratres uxorati 15, filii uxorati 1, equi 27, hi-nuli 12, boves 55. juvenci 17, vaccae 42, vituli 41. oves caprae agneli 439, majales 223, alvearia 23, vineae fossores $26\frac{1}{2}$, jugera insemia: tritici et siliginis 69, hordei et avenae $24\frac{1}{2}$. milii 30, kukuriz $12\frac{1}{2}$, prata falcata 92.

Pagus Dolany in coliculis situatus distat a diruta arce Szirach media hora meridiem versus, metales eius sunt terrae pagi Markovicz et Be ad orientem, Podborie, Vrbovacz ad septentrionem, Milenovezy et Sebovacz ad occidentem habet terras arabiles 300 jugera, prata 100 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas cultas $26\frac{1}{2}$, fossores, 1 parva molendinum in rivulo Vrbovacz, sylvas nullas, ante 40 annos pagus i desertus erat, tandem ex variis locis homines se collocarunt et ab hoc tempore continuo inhabitatur, in 22 domibus graeci ritus reperiuntur, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hussan beg erat, cui robothas nec decimas dabat solummodo vigilias in confiniis Croaticis peragere, pro harass autem una sessione annuatim 1 aureum persolvere debebant, locus iste non regio-fiscalis est.

Primo anno interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantibus nullam illis dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich 25 aureos in specie persolverunt

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 243 fl. 10 d.

„ 1701. Eidem provisorio 217 fl.

Conscriptio pagi Szibovach.

Nomina incolarum: Jovicza Kovacz, Secula Paniz, Sava Konatorovi Vukay Philipovich, Stanko Bossnak, Miat Bossnak, Summi Bossnak

Summa: Sessiones 3, fratres uxorati 9, equi 8, hi-nuli 4, boves 2 juvenci 1, vaccae 22, vituli 37, oves caprae agneli 48, majales 54, vineae fossores 7; jugera insemia: tritici et siliginis 22, hordei et avenae 4 milii $5\frac{1}{2}$, kukuriz 6, prata falcatores 16.

Pagus Szibovach inter sylvas in montibus situatus, distat a diruta arce Szirach $\frac{3}{4}$ horae orientem versus, metales eius sunt terrae pagi Golbinak ad occidentem, Podborie ad septentrionem, Bella et Dolyany orientem, habet terras arabiles 90 jugera, prata non habet, sed foenilia sylvis falcant 16 falcatores, vineas noviter cultas 7 fossores, pascua communia in sylvis, molendina nulla, ante 7 annos incolae hunc pagum erexerunt, antea nullus pagus erat, 3 ex pago Podborie et 4 incolae Bosnia advenerunt, agros ex sylvis excoluerunt, de facto in 7 domibus graeci ritus habitant, de domino terrestri christiano nihil sciunt, sed meram seu fiscum regium pro domino terrestri agnoscunt.

Primo anno interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantibus illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich contributionis solverunt.

„ 1700. Provisori Possegiensi Gabrieli Hapsz 39 fl. 56 d.

„ 1701. Eidem provisorio 40 fl.

Conscriptio pagi Golubinak.

Nomina incolarum: Stephan Vesmarovich, Vidak Vesmarovich, Mialin Drazetich, Sava Miachiz, Milan Badivoy, Teodor Quosdovoviz, Milovay Radotich, Janko Vesmarovich, Ranissa Radotich, Stanko Jerenich.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, fratres uxorati 3, equi 6, hinuli 4, boves 17, iuveni 12, vaccae 20, vituli 30, oves caprae agneli 64, majales 36, alvearia 40, jug. trit. silig. insem $11\frac{1}{2}$, jug. hordei et avenae $1\frac{1}{2}$, jug. milii insem. 17, jug. kuk. insem $5\frac{1}{2}$, prata falcator. 3.

Pagus Golubinak inter sylvas penes fluviolum Csavlovicza situatus, distat a diruta arce Szirach 1 hora orientem versus, metales eius sunt Kurtino polie ad occidentem, terrae pagi Podborie ad septentrionem, Szibovach ad orientem, Kip et Stridane ad meridiem, habet terras arabiles 140 jugera, prata 3 falcatores et alia foenilia in sylvis congregare debent, vineas nullas, sylvas glandinales, focales et aedificiales 50 jugera, molendinum nullum, antequam turcicus exercitus Viennam se movisset, incolae pagum deseruerunt et in crisiensem generalatum discesserunt, 5 annis ibidem subsistebant, tandem reversi, sub dominio turcico 6 domus graeci ritus erant, de facto in 10 domibus eiusdem religionis habitant, quisnam dominus terrestris olim christianus fuisset, nihil sciunt, ultimus dominus Turca Csernekiensis erat, cui decimas nec robothas, solummodo vigilias in confiniis Croatiae peragere, pro harass 1 aureum annuatim ab una sessione praestare debebant, nunc locus iste regio-fiscalis est.

Primo anno interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich, etiam quietantiam non dedit.

„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz Possegam 98 fl. $24\frac{1}{2}$ d.

„ 1701. Eidem Gabrieli Hapsz 58 fl. 74 d

Conscriptio pagi Kipp.

Nomina incolarum: Ivan Csalez, Ivviz Gruiz, Novak Wukovich, Vuchan Mirkovich, Milich Janichoviz, Vukassin Bossnak, Illia Csaliz, Mike Malenovich, Rustivoy Bossnak, Lasso Bossnak, Vuczán Romich, Kusman Koykovich.

Summa: Sessiones 4, fratres uxorati 5, equi 5, hinuli 4, boves 18, iuveni 5, vaccae 17, vituli 17, oves caprae agneli 77, majales 24, alvearia 8, vineae fossor. 3, jug. trit. et silig. insem. $24\frac{1}{2}$, jug. milii ins. $17\frac{1}{2}$, jug. kuk. insem. 5, prata falcator. 19.

Pagus Kipp penes sylvas in montibus situatus, distat a diruta arce Szirach $\frac{1}{2}$ hora orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Karanovezy ad orientem, Stredani et Golubinak ad occidentem, Szibovach ad septentrionem, habet terras arabiles 150 jugera, prata 30 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas noviter cultas 6 fossores, sylvas focales, glandinales et aedificiales 75 jugera, 1 parvum molendinum Rovnin Potok, ante 20 annos incolae hunc pagum deseruerunt, ante 14 annos denuo collocati sunt, sub dominio turcico 5 domus graeci ritus erant, de facto in 12 domibus eiusdem religionis habitant, unus pop. unam domum inhabitat, agros colit de domino christiano terrestris nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Csernekiensis Husan beg erat, cui robothas nec decimas

dabant, solummodo vigilias in confiniis Croatiae peragere aureum annuatim persolvere debebant, de cetero pagus iste r

Primo anno interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1700. Provisori Gabrieli Hapsz Possegam 92 fl. 2

„ 1701 Eidem provisorio 90 fl. 60 d.

Conscriptio pagi Karanovchy.

Nomina incolarum: Bogossov Dragolovicz, Stegovich G Jovanovich, Janko Kurich, Stanko Mitrovich, Zvio Jo Vaycziz.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{4}$, fratres uxorati 3, filii uxorati 15, boves 12, iuveni 7, vaccae 13, vituli 22, oves cae alvearia 4, jug. trit. et silig. insem. 13, jug. hordei avena milii insem. 13, jug. kuk. insem $\frac{1}{2}$, prata falcatores 14.

Pagus Karanovchy penes sylvas in montibus situatus arce Szirach $\frac{3}{4}$ horae orientem versus, metales eius sunt Milonoveczy ad orientem, Sregyany ad occidentem, Kipp ad septentrionem, habet terras arabiles 120 jugera, prata nunquam in agris foenilia falcant 14 falcatores, pascua communia molendinum et sylvas nullas, ante 40 annos desertum et tandem homines sylvas eradicarunt et collocati sunt, a semper inhabitatur et in 7 domibus graeci ritus habitus terrestri christiano nemo quidquam revelare scivit, ultimus Csernekiensis Hussan Beg illorum erat, cui robothas nec stiterunt, solummodo vigilias in confiniis Croatiae peragere ab una quaque sessione annuatim persolvere debebant de regio-fiscalis est.

Primo anno interpretaeti Stachiz pro portionibus Possegam quietantiam non dedit.

Anno 1700. Provisori Hapsz Possegam 50 fl.

„ 1701. Eidem provisorio 50 fl.

Conscriptio pagi Millenovacz.

Nomina incolarum: Maxim Merkal, Lassicz Vucziz, S Vuicza Radoschovicz, Millossa Jankovich, Millovan Jovanovich, Mikolich, Stephan Hrastovich, Stanko Andrich, Illia Ivicz, Marian Brdar, Raiko Radovanovicz, Peio Marianovich, Wu Czipczia, Bosso Bericz, Kostadin Stankovich, Milin Czipczia

Summa: Sessiones $9\frac{1}{3}$, fratres uxorati 17, filii uxorati 10, boves 39, iuveni 12, vaccae 34, vituli 39, oves cae majales 142, alvearia 20, vineae fossores $12\frac{1}{3}$, jugera insem $40\frac{1}{2}$, jug. hordei avenae insem. 10, jug. milii insem kuk. insem. 7, prata falcat. 33.

Pagus Millenovacz non in planitie, sed in coliculis situatus arce Szirach $\frac{1}{2}$ hora orientem versus, metales eius sunt

Szirach ad orientem, Deresza et Badlovina ad meridiem, Szredani ad septentrionem Kipp et Karanovchy ad occidentem, habet terras arabiles ad minimum 400 jugera, prata 33 falcatores, pascua bona, vineas noviter cultas $11\frac{1}{2}$, fossores, 1 parvum molendinum, sylvas nullas, ante 40 annos desertum, et sub magnis sylvis erat, incolae ex diversis locis sylvas eradicarunt et collocati sunt et usque ad hodiernam diem inhabitatur, in 19 domibus graeci ritus existunt, de domino terrestri christiano nemo incolarum quidquam referre scivit, ultimus dominus turca Csernekiensis Hussan Beg erat, cui robothas nec decimas dabant, solummodo vigilias in confiniis Croatiae peragere, pro harass ab unaquaque sessione annuatim 1 aureum persolvere debebant, de facto autem pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno provisorii Hapsz nihil solverunt, sed interpraes Stachiz ab illis portionem sine quietantia exegit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1700. Provisori Possegiensi Gabriel Haps 290 fl. 80 d.

„ 1701. Eidem provisorii 268 fl. 68 d.

Ex hoc pago 13 inhabitatores suas domus deseruerunt et in Syrmium iverunt, caeteri illos sequi volunt, oportebit praecautioem facere, ne clam abire possint.

Conscriptio oppidi Szirach.

Nomina incolarum: Theodor Milichovicz, Matto Mirkosinovez, Jaksa Bossnak, Radon Slepoczoviz, Zvetko Krkacza, Jovan Ivanovicz, Nikola Kolabich. Millin Kolabich, Peter Maistrovich, Kavelo Kovaczovicz, Radossa Slichoviz, Nikola Lassiz, Ravicza Milankovicz, Jura Vukotiz, Raduo Maistervovich, Novak Vuicziz, Blagay Janich, Milovan Dobrokislil, Radovan Jagieh, Millissa Knezovicz, Radon Mukschiz, Vukoy Predavek, Petko Dragomirovich, Jovan Ognanovicz, Mihailo Vukovicz, Mittar Milich, Stojan Milich, Vasil Krubeschiz, Vukoman Skoroselil, Radovan Millejovich, Nicola Perchiniz, Juko Harumbassiz, Milovan Perczinlia, Milissa Miliczoviz, Milosch Gruicziz, Bossa Gruicziz, Lubay Tomich, Stojan Bozdaloviz, Vajosin Tadamir, Preday Miletich, Laszo Milichovicz, Thodor Raicziz, Stosch Simisch, Pantelia Jovich, Srdan Radovanovicz, Vidak Kovacz, Zvio Janich, Tadamir Dodicz, Ranissa Bossanez, Radoicza Prodanovich, Mirko Mischlin, Vuezen Vukotiez, Vukadin Rainoviz, Radossa Pregogorez, Mileta Kovaczoviz, Stephan Pezikosza, Savicza.

Summa: Sessiones $14\frac{5}{8}$, fratres uxorati 12, filii uxorati 10, equi 25, hinuli 7, boves 67, iuveni 47, vaccae 87, vituli 96, oves caprae agneli 71, majales 120, alvearia 18, vineae fossores $12\frac{1}{2}$, jugera trit et siliginis insem. 36, jug. hordei avenae insem. 20, jug. milii insem. $60\frac{1}{2}$, jug. kuk. insem. $51\frac{1}{2}$, prata falcat. 84.

Oppidum Szirach penes montes Szelanska situatum, in monticulo arx diruta cum intectis altis muris exstat, penes hanc dirutam arcem et oppidum fluviolus Pakra ad orientem, rivulus Dubicza vero ad occidentem fluit, in hac arce habitabant 4 Turcarum officiales, Tisdar Josuph Aga, capitani Omer Aga, Ibrahim Aga et Czuto, caeteri Turcae in oppido in 40 domibus subsistebant, hos omnes commendabat Tisdar Josuph Aga, etiam in illa 4 neferi vigilabant, penes Turcas 10 domus graeci rithus in

oppido erant, distat ab arce Pakarz 2 horis meridiem versu arcem Vuschin expugnassent, Turcae Sziracenses audiendo raczinum et Gradiscam aufugerunt, hanc arcem Podboriei possessionem acceperunt, postquam Turca Belgradum recu Turcae hanc arcem acceperunt, collonelus Macari cum caes de novo expullit et in ea germani praesidarii aliquot an de facto autem diruta ac vacua stat, incolae moderni ex vari et in 57 domibus graeci ritus habitant, habet terras arabi prata 100 falcatores, pascua in abundantia, vineas cultas in quibus ac in hortis arbores fructiteras, sylvas nullas, dina, nimirum in fluviolo Pakra 3 et 1 in rivulo Grisna, in quibus pannum valachicum contundunt, officinas mercellum educillum nullum, quisque educillat quis vult, in pisces trutae sed paucae dantur, metales eius sunt Milanovi ad occidentem, Dolany ad septentrionem, Pakrany ad orientem ad meridiem, incolae graeci ritus, qui cum Turcis habitant nisi robothas illi Tisdar praestabant, de domino terrestri dorni incolae nihil sciunt, de facto oppidum hoc regio-fisc

Prima vice interpretati Staeziz pro portionibus solverunt, illis non dedit 450 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam quietantiam ne

" 1700. Provisori Possegiensi sonat quietantia 370

" 1701. Eidem provisorio sonat quietantia 360 fl. 1

Conscriptio pagi Derecza.

Nomina incolarum: Milossa Komlanovich, Milich Ga Komlanovich, Laszo Gadisch, Dobrovoy Vukovich, Martin Nikolich, Maton Kobich, Stoeiz Josehiz, Radossa Gadesch, lovich, Jovan Bilez, Stephan Marianovecz, Ivan Bossnak, Peter Wukadinovich, Marco Bussiloviez, Novak Markovic Radak Bossnak, Stanivuk Bossnak, Zvio Bossnak, Radivoy

Summa: Sessiones $11\frac{1}{8}$, fratres uxorati 10, filii uxor hinuli 11, boves 47, iuveni 11, vaccae 48, vituli 49, ove 261. majales 160, alvearia 20, vineae fossor. $28\frac{1}{2}$, jug. insem. $42\frac{1}{2}$, jug. hordei avenae insem. $11\frac{1}{8}$, jug. milii in kuk. insem. 18, prata falcat. 74.

Pagus Dereza penes sylvas in monticulis situatus distat Szirach $\frac{1}{2}$ hora orientem, Pakarzino 2 horis meridiem versu sunt terrae oppidi Szirach et Grabolany ad orientem, K ridiem, Obriz et Barlovino ad occidentem, Millenovacz ad habet terras arabiles 300 jugera, prata 100 falcatores, pa sufficientia, vineas cultas $28\frac{1}{2}$, fossores, sylvas nullas, 3 p unum in rivulo Kravarina et 2 in Pakra, dum antiqui H expulsi fuissent, hic pagus ab antiquo desertus mansit, inhabitatores ex variis locis collocati et ab illo tempore facto catholici in 5 et graeci ritus in 16 domibus habi christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca O Szirachensis fuerat, cui decimas et a quavis domo 3

annuatim et ab una sessione 1 aureum pro harass solvebant, caeterum pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpretaeti Stachiz portiones solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam solverunt 90 fl.

„ Provisori Hapsz Possegam, sonat quietantia 320 fl. 65 d.

„ Eidem provisoro 280.

Conscriptio pagi Badlevina.

Nomina incolarum: Martin Kovaczovicz, Stephan Andreovich, Juras Markovich Andria Mattiovich, Nicola Philipovich, Miat Markovich, Miat Philipovich, Mandich Luk, Niko Wrbosliz, Mattia Voianovich. Thoma Lapachovicz, Peter Thomich, Philipich Jurich, Mio Lujanovich, Ivan Bossanez, Mio Czubrinicz.

Summa: Sessiones $8\frac{3}{8}$, fratres uxorati 7, filii uxorati 2, equi 19, hinuli 9, boves 40, iuveni 16, vaccae 48, vituli 61, oves caprae agneli 35, majales 188, alvearia 6, jug. trit. et siliginis insem. $36\frac{1}{2}$, jugera hordei avenae insem. $12\frac{1}{2}$, jugera milii insem. $28\frac{1}{2}$, jug. kuk. insem. 12, prata falcatores 75.

Pagus Badlevina penes fluviolum Pakra et rivulum Jovoscha in planitie situatus, distat a diruta arce Szirach $\frac{3}{4}$ horae orientem versus, metales eius sunt terrae pagi Szregyany ad occidentem, Millenovacz ad septentrionem, Dereza ad orientem, Obrez ad meridiem, habet terras arabiles 220 jugera, prata 75 falcatores, pascua communia bona, vineas et sylvas nullas, 1 parvum molendinum in fluvio Pakra, sub dominio turcico 4 domus catholicorum erant, ante 10 annos incolae pagum hunc deseruerunt, ante 8 annos autem denuo ex Croatia reversi et de facto in 16 domibus catholici habitant, de domino terrestri christiano nemo incolarum quidquam referre scivit, ultimus dominus Turca Szirachensis Hussan fuerat, cui decimas ab omni frumento, robothas 3 in anno a qualibet domo, a quovis porco et capra 1 hungaricum pro pascuis praestabant, harass non dabant, sed ad generalatum crisiensem 60 occas salis et 1 paar paputscharum contribuebant, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

NB. Inter pagum Badlevina et Dereza, penes fluvium Pakra, dirutum templum catholicorum, cum altis intectis muris, ad Sanctum Michaellem reperitur, in medio huius templi sacellum ex lignis exstructum, in quo franciscanus Pakarcensis sacra administrat.

Prima vice interpretaeti Stachiz pro contributionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit.

Anno 1699 Thomae Maretich Possegam solverunt 85 fl

„ 1700. Provissori Hapsz Possegam sonat quietantia 241 fl.

„ 1701. Eidem provisoro 218 fl.

NB. hic pagus spectat ad districtum Szmolian caeteros pagos provisor Hapsz conscripsit.

Conscriptio pagi Szregyany.

Nomina incolarum: Mitter Petrovicz, Vukadinovich Jovich, German V baczovicz, Maxim Zizvara, Radoscha Vranischovicz, Stanissa Bogdanovicz, Stojicz Joviziz, Theodor Dragosovicz, Jurissa Vukodinovicz, Jovicza

Wuczkovicz, Miat Radiziz, Vuczet Vasiloviz, Vuczina Mirkovicz, Radosa Dulicz, Nicola Stepanovicz, Vukoschin Moslicha, Milissa Dobrovagoviz, Radossa Schirona, Vukman Bossnak, Marco Nikolich, Milosch Miliczoviz, Vuczen Vukomanoviz, Stephan Bossnak, Radivoy Bossnak, Millissav Perenchoviz.

Summa: Sessiones $18\frac{3}{8}$, fratres uxorati 15, filii uxorati 9, equi 35, hinuli 14, boves 60, iuveni 24, vaccae 46, vituli 61, oves caprae agneli 368, majales 153, alvearia 12, vineae fossor. 9, jugera trit. et siliginis insem. 62, jug. hordei avenae insem. $9\frac{1}{2}$, jug. milii insem $58\frac{1}{2}$, jug. kuk. insem. 6, prata falcata 44.

Pagus Szregyany penes sylvas Szredsko nuncupatas situatus, domus valde procul ab invicem dispersae, penes aliquas Pakra fluit, distat a diruta arce Szirach quinque quadrantibus horae orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Badlevina et Millenovczy ad meridiem, Troiglava ad occidentem, Golubinak ad orientem, habet terras arabiles 700 jugera, prata 80 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas noviter cultas 9 fossores, penes domus in hortis arbores fructiferas, sylvas nullas ad pagum pertinentes, 3 parva molendina in rivulo Dobroviza, infra pagum magna diruta ecclesia catholica, vocatur Szreda ad sanctum Matthiam, muri alti intecti exstant, Franciscanus Pakarczensis in illa sacra administrat et hic pagus Szregyany ab hac ecclesia sibi nomen dedit, ante quinquaginta annos in hoc loco, ubi modo pagus stat, desertum ac sylvae erant, incola Mitter Petroviz et Vukadin Joviz inceperunt sylvas eradicare, agros et prata formare, domus aedificare, successive plures se collocarunt, et plerique alio abiverunt, hi 2 ante nominati incolae semper penes domus suas manserunt, et harass ad crisiensem generalatum 2 lapides salis dederunt, ante 5 annos ex diversis locis homines se collocarunt, de facto in 25 domibus graeci ritus habent, de domino terrestri christiano nemo quidquam ex incolis referre scivit, ultimus dominus Turca Usernekiensis Amet Eeg erat, cui nihil aliud nisi ab una sessione 1 aureum annuatim dabant, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est

Prima vice interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt, quietantiam illis non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 43 aureos in specie solverunt.

„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz sonat quietantia 475 fl. 34 d.

„ 1701. Eidem provisorio sonat quietantia 397 fl. 50 d.

Conscriptio pagi Trioglava.

Nomina incolarum: Tadia Vgrechiz, Peakoviz Novakovich, Slavojovaez Dragosso, Slavojovicz Stridinoviz, Slavojovicz moletin.

Summa: Sessiones $1\frac{3}{4}$, fratres uxorati 8, equi 9, hinuli 3, boves 16, iuveni 4, vaccae 7, vituli 14, oves caprae agneli 84, majales 59, alvearia 5, jugera insem.: tritici et siliginis 9, hordei et avenae 1, milii $6\frac{1}{2}$.

Pagus Trioglava inter sylvas magnas Kerendia situatus, incolae prae ante annum inceperunt sylvas eradicare, et agros excolere, distat a diruta arce Szirach $1\frac{1}{2}$ hora orientem versus, limites eius sunt pagus Szregyany ad orientem, Gioveda Pola ad occidentem, Obrisz ad meridiem, Golubinak ad septentrionem, alias in his sylvis nunquam pagus exstiterat, de f

in 5 domibus graeci ritus habitant, qui ex pago Belaaz eo advenerunt, dominus terrestris est camera seu fiscus regius, habet terras arabiles 36 jugera, prata nulla, foenilia in sylvis congregant, molendinum exstruere volunt ligna in magnis sylvis accipiunt, nunc regio-fiscalis est.

NB. Hi incolae libertatem ab omnibus oneribus habent, ideoque adhuc uno anno pro portionibus nihil solvere tenentur, pertinent ad woivodatum Szmolan.

Conscriptio pagi Vllenyak.

Nomina incolarum: Stanissa Trgovczoviz, Milin Maistor, Vuiza Petroviz, Milach Milich, Vuk Srdana, Millach Radaschoviz, Janko Wukejoviz, Marco Stepanovicz, Stanissa Radoiz, Lasso Podravacz, Millich Bayeziz.

Summa: Sessiones $2\frac{3}{8}$, fratres uxor. 3, filii 7, equi 5, hinuli 2, boves 19, juvenci 4, vaccae 21, vituli 34, oves caprae agneli 22, majales 120, alvearia 15, jugera insem.: tritici et siliginis 14, milii 19, kukuriz 9, prata falcatores 5.

Pagus Vllenyak in magnis sylvis Garavicza nuncupatis situatus, alias pagus in his sylvis nunquam erat, moderni incolae ex Bossnia advenerunt, anno 1700 ante festum sancti Georgii collocati, et in 11 domibus graeci ritus habitant, distat a diruta arce Szirach 2 horis orientem versus, metales eius sunt, Trioglava ad orientem, deserta ecclesia Kristelovac ad septentrionem, Gay ad meridiem, fluvius Illova ad occidentem, habet terras arabiles, quas sibimet ex sylvis eradicarunt, 42 jugera, prata 4 falcatores, pascua communia sufficientia, 1 parvum molendinum in rivulo Czavlovicza, sylvae sunt magnae, usque ad Savum et Dravum se extendunt, penes hunc pagum rudera ecclesiae aparent, quae tempore antiquorum Hungarorum diruta fuit, dominus terrestris camera seu fiscus regius est.

Contributiones necdum solverunt, quoniam ipsis libertas pro 2 annis concessa fuisset, sed a elapso festo sancti Georgii persolvere tenentur. Spectat ad districtum Szmolyan.

Conscriptio pagi Opaleny Gay.

Nomina incolarum: Imbricza Gurancziz, Mihal Halevuch, Andrass Gorichky, Milosch Drnich, Lorek Beuschiz, Schimun Schatovicz, Mihal Sekovicz, Stepho Kovaczoviz, Grgo Mattiovicz, Stephan Oppich, Janko Besuk, Gregor Jurancz, Ivan Bossanez, Blass Kapriz.

Summa: Sessiones $2\frac{3}{8}$, fratres uxor. 4, filii uxor. 3, equi 7, hinuli 2, boves 19, juvenci 9, vaccae 30, vituli 39, majales 51, alvearia 23, jugera insem.: tritici et siliginis $11\frac{1}{2}$, hordei et avenae $1\frac{1}{2}$, milii 20, kukuriz 15, prata falcatores 24.

Pagus Opaleny Gay in magnis sylvis Garavicza nuncupatis situatus, distat ab arce Pakarcz $2\frac{1}{2}$ hora orientem versus, in hoc loco nunquam pagus erat, anno 1699. moderni incolae catholicae religionis ex Croatia advenerunt et in decembri collocati, de facto in 14 demibus habitant, a provitore Possegiensi Gabriele Hapsz ipsis libertas concessa est, et adhuc ab oneribus liberi manent, dominus terrestris fiscus regius est Metales eius sunt, pagus Kukunievach ad orientem, Meduricza ad meridiem, fluvius Illova ad occidentem, Govedino Polie ad septentrionem, habet terras arabiles, quas ex sylvis excoluerunt, 51 jugera, prata 24 falcatores, pascua communia

sufficientia, vineas nullas, molendinum ob defe-
vuli extrui non potest.

In via eundo ad Szregyany rudera antiquae ec-
Helenae dedicata, a quo antiqui gauri expulsi fuissent, deserta manet,
altera ecclesia $\frac{1}{2}$ hora ab hoc pago cum muris altis ex lateritiis et alta
turri 20 . . . reperitur, et ad spiritum sanctum nominatur.

A. p. Januarii anni 1702 portiones solvere tenentur, spectat ad districtam
Millakovich.

Conscriptio pagi Meduricz.

Nomina incolarum: Massicz Jakob, Luka Glassich, Juro Stipiz,
Jancziz, Pavel Juczoviz, Hadizak Gregur, Radko Schimon, Marco B
Mihal Kovachiz, Jurko Ivanovich, Steph Czoyeziz, Dragolo Bossnak.
tosch Valentovich, Jugez Miko, Jakob Ivich, Marco Dobrovez, Ma
Maticz, Palschiz Tomina, Knez Matuschiz, Blass Karassich, Peter
muga, Mihina Banovez, Ivicza Predrago, Papschiz Lukass, Mertok
boicz, Andrass Kraincz, Mattes Dobraviz, Paul Bazaliz, Pavel Tuchiz,
Stareziz, Martin Taczkoviz, Ivicza Karlovicz, Andrass Dobrovez, M
Drascho, Novak Ferenz, Grgo Hemen, Gurko Taschkoviz, Pavel Las

Summa: Sessiones $4\frac{1}{4}$, fratres uxor. 7, filii uxor. 5, boves 30, ju-
24, vaccae 57, vituli 58, oves caprae agneli 24, majales 191, alveari
jugera insem.: tritici et siliginis 3, milii 29, kukuriz 51, prata fale

Pagus Meduricz in sylvis Garavicza nuncupatis penes fluvium
in confiniis Croatiae situatus, distat ab arce Pakarz 5 horis orientem v-
Dum antiqui Hungari debellati fuissent, semper locus iste desertus m-
ante 8 annos 5 incolae ex Croatia advenerunt, caeteri paulisper s-
et de facto in 38 domibus catholicae religionis collocati, in medio
rudera antiquae ecclesiae ex lateritiis aparent, de facto ex lignis sac-
estructum et fossa antiqua cinctum, metales eius sunt, pagus Lyp
ad meridiem, Bojavicza ad orientem, Gay ad septemtrionem, fluvius
ad occidentem, habet terras arabiles, quas incolae ex sylvis eradice
100 jugera, prata 10 falcatores, pascua communia sufficientia, 1 pa-
molendinum in fluvio Illova, sylvae magnae usque ad Dravum et S
se extendunt, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

Contributiones de facto nulli solverunt, imposterum solvere tenebu

Districtus Szubocska.

Conscriptio pagi Kukunievach.

Nomina incolarum: Nicola Vgrinich, Nicola Thomashoviz, Stojak
klenicza, Milin Wraneshoviz, Stojak Ostoiz, Thadia Vukaschinovicz,
Vukaschinovicz, Nicola Predoeviz, Ladissav Draschiz, Dragivoy Drag-
lovich, Vukossa Senich, Simo Litenicza, Todor Tchovicz, Goja Pop-
Radovicza Komlanovich, Radossav Jarich, Sladovicz Miat, Vukoman C
Jura Bossanez, Stoicz Vuicziz, Stanivuk Marianoviz, Radossa Buk-
Stanko Jgonovich, Vaszil Theresia, Maletha Jelich, Miat Csarkovicz,
Petrovich Simo Grubicz, Wuk Naukovich, Luka Radelich, Joschim F-
tarovich, Lepoja Kovachovicz, Jovan Staracz, Jovan Marich, Milossa M

Milanovich Juko, Gurka Radiojovich, Stanissa Starez, Illia Stariczevicz, Juko Draschiz, Marko Bossnak.

Summa: Sessiones 11, fratres uxor. 12, filii uxor. 2, equi 38, hinuli 7, boves 65, iuveni 21, vaccae 64, vituli 73, oves caprae agneli 213, majales 166, alvearia 30, jugera insem.: tritici et siliginis 62, hordei et avenae $9\frac{1}{2}$, milii 56, kukuriz $8\frac{1}{2}$, prata falcatores $67\frac{1}{2}$.

Pagus Kukunievach penes sylvas et fluvium Pakra in monticulis situs, distat ab arce Pakarz 2 horis orientem versus. Limites eius sunt pagus Ramina Klissa ad orientem Toran, ad septentrionem Jagma, Buia- vicza ad meridiem, Gay ad occidentem; habet terras arabiles 300 jugera, prata 100 falcatores, pascua communia bona et in abundantia, vineas nullas, sylvas glandinales, focales et aedificiales Belsky Luk nuncupatas 100 jugera, 1 parvum molendinum in fluviolo Bela, in hoc loco nunquam pagus stetit, solummodo sylvae erant, ante 10 annos moderni incolae. graeci ritus qui in 41 domibus habitant, ex Croatia advenerunt et collocati sunt, agros et prata ex sylvis excoluerunt, infra pagum penes fluvium Pakra ad meridiem rudera, ex lateritiis videntur, dicitur tempore antiquorum Hungarorum curia nobilitaris fuisse, quae Kukunievach vocabatur, inde huic pago incolae moderni nomen dederunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, de facto autem pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quietantiam illis non dedit 260 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 120 fl.

„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz Possegam 209 fl.

„ 1701 Eidem provisorio 165 fl. 69 d.

Conscriptio pagi Szubochka et Verniachy.

Nomina incolarum: Jagnat Tadimirovich, Radivoy Meusiz, Janko Gokovich, Juka Latinovich, Radoicza Selarovich, Gvosdin Horvadschanin, Vidak Czuleticz, Lasso Dragolich, Maxim Mikich, Mikich Radmil, Stanivuk Schuletiz, Jovo Popovich, Milischa Papich, Jovan Tschuletich, Stanko Latinovich, Radmil Drakulich, Luka Kovikovich, Radovan Bogich, Mial Budich, Zetko Valinovich, Stoian Predoevich, Quosdin Radanovich, Stoicz Nenadovich, Tadia Nenadaich, Jacob Tchuletich, Ivan Mattiaschoviz, Nikola Dragulich, Andrea Bossnak, Gergina Wukussonovich, Marco Antlovich, Stoiak Milatovich, Milich Bossnak, Nikola Davidovich, Blass Nenadovich, Thoma Srnecziz.

Summa: Sessiones $14\frac{1}{4}$, fratres uxorati 9, filii uxorati 5, equi 24, hinuli 11, boves 45, iuveni 5, vaccae 41, vituli 60, oves caprae agneli 292, majales 151, alvearia 14, vineae fossosores $33\frac{1}{2}$; jugera inseminata: trit. et silig. $59\frac{1}{2}$, hordei avenae $7\frac{1}{2}$, milii $28\frac{1}{2}$, kukuriz 27, prata falcatores 57.

Pagus Szubochka et Vernyachy penes sylvas Garavicza in montibus situs, distat ab arce Pakarz 1 hora septentrionem versus, limites eius sunt Csagliz ad occidentem, Krischke ad meridiem, Sobochki Grad ad orientem, Pakarz ad septentrionem, habet terras arabiles 460 jugera, prata 100 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas cultas $33\frac{1}{2}$, fossosores, in quibus ac in hortis arbores fructiferas, 3 parva molendina in rivulo Szo-

boczka reka, sylvas nullas, sed ex caesareis sylvis accipiunt, sub dominio turcico 7 domus graeci ritus erant domibus eiusdem religionis et semper inhabitatus in terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus domus Svetaczoviz Orahoviczensis erat, decimas nec robotas per una sessione integra 1 aureum, totus pagus a communi 200 occas avenae contribuere tenebatur, de reliquo fiscalis est.

Prima vice interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt non dedit 150 aureos in specie.

Anno 1699. Thomae Maretich noluerunt dicere, quae examinaverim, attamen in nescio permanserunt

Anno 1700. Provisori Hapsz sonat quietantia 296 fl.

„ 1701. Eidem provisorio 300 fl.

Conscriptio pagi Jagma.

Nomina incolarum: Dragivoy Bossanez, Srden B. Bossanez, Mirko Stoiczoviz, Iviza Novakovicz, Radoie Wukojovicz.

Summa: Sessiones 2, fratres uxorati 3, equi 3, huius iuveni 5, vaccae 14, vituli 20, oves caprae agneli 12, araria 7, vineae fossores 2; jugera inseminata: triticum et silicium kukur. 7, prata falcatores 2.

Pagus Jagma penes sylvas in magnis montibus a pagum fluvius Pakra fluit, distat ab arce Pakarz una hora metales eius sunt, pagus Lipnik ad orientem, Szoboc Lovsko ad occidentem, Kukunjevach ad septentrionem, et tantum una domus erat et possessor huius domus J modernis incolae ante 10 annos ex Bossnia advenerunt loco a primo habitatore Jagmae nomen dederunt, et graeci ritus habitant, habet terras arabiles 30 jugera, pascua communia in abundantia, vineas noviter cultas 2 dinum parvum in fluvio Pakra, sylvas nullas, dominus seu fiscus-regius est.

Prima vice interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 9 fl. 24 d.

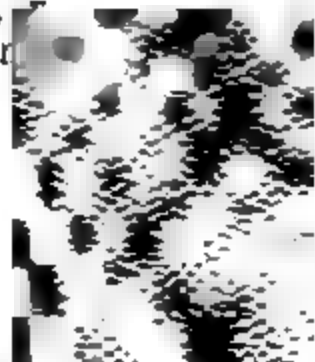
„ 1700. Provisori Hapsz quoniam quietantiam non solvissent . . .

Anno 1701. Eidem provisorio Hapsz sonat quietantia

Conscriptio pagi Bujavicza.

Nomina incolarum: Matoss Span, Starcziz Janko, Dratsch Matach, Nikola Pakerezan.

Summa: Sessiones $1\frac{1}{2}$, equi 2, huius 1, boves 9, majales 9, alvearia 7, vineae fossores $2\frac{1}{2}$; jug. in kukur. $4\frac{1}{2}$, prata falcat. 9.

Pagus Bujavicza in montibus et sylvis Garavicza nuncupatis situatus distat ab arce Pakarz 3 horis ab orientem. Metales eius sunt Kukunjevach septentrionem, Jagma et Szobochka orientem, Lovska meridiem, Lipovlany septentrionem versus, tempore Turcarum nullus pagus erat, ante novem annos ex generalatu crisiensi advenerunt et collocati binis vicibus dissipati et desertus mansit, de facto denuo a 3 annis inhabitatur et in 5 domibus catholicae religionis subsistunt, dum antiqui Hungari expugnati fuissent, ibidem pagus erat, rudera ac muri antiquae ecclesiae apparent, vocabatur Bujavicza, habet terras arabiles 25 jugera, prata 9 falcatores, pascua communia sufficientia, molendinum nullum ob defectum rivuli, ligna ex supra nominatis magnis sylvis pro necessitate adferunt, de domino christiano terrestri nihil referre sciunt

Pro portionibus nihil solverunt, imposterum ad solutionem compellantur.

Conscriptio pagi Krichke

Nomina incolarum: Boszo Karlovizan, Nicola Todonehoviez, Jovan Komlanovich, Jovan Kovaczoviez, Veselin Abrahamich, Mladen Milakovich, Zvio Vuiassenovich, Milin Kneziz, Radossim Milinkovich, Tedor Jacobovich, Vaszil Szimich, Milin Malinkovich, Vuicza Gunovacz, Janko Stepanovich.

Summa: Sessiones 6, fratres uxorati 7, filii uxorati 4, equi 12, hinuli 9, boves 23, iuveni 4, vaccae 23, vituli 28, oves caprae agneli 71, majales 23, alvearia 5, vineae fossores $5\frac{1}{2}$; jugera inseminata: trit. et silig. $23\frac{1}{2}$, hordei avenae 1, milii 25, kukur. $13\frac{1}{2}$, prata falcatores 34.

Pagus Krichke inter sylvas Krichka Planina et montes in valle situatus, distat ab arce Pakarcz 1 hora ad orientem, metales eius sunt pagus Kovaczoviez ad orientem, Vucharacza meridiem, Szoboczki Grad ad occidentem, Szobochko ad septentrionem, sub dominio turcico 3 domus graeci ritus erant, de facto eiusdem religionis in 14 domibus habitant, habet terras arabiles 170 jugera, prata 34 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas noviter cultas $5\frac{1}{2}$ fossores, in quibus ac in hortis arbores fructiferas, unum parvum molendinum in rivulo Trpeziza, sylvas nullas, sed ligna pro necessitate ex sylvis caesareis Krichka planina accipiunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt. ultimus dominus turca Orahovicensis Ahmet erat, cui nec robotas multo minus decimas, solummodo ab una bastina seu sessione integra 1 aureum annuatim, 1 arietem et 200 occas avenae vero a toto pago praestare debebant, nunc pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpretati Stachiz solverunt, sed quietantiam illis non dedit flor. 103.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 70 fl

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 133 fl. 59 d.

„ 1701 Eidem provisorio 133 fl. 50 d.

Conscriptio pagi Lovska.

Nomina incolarum: Luka Jovanich, Miat Jovanich, Juracz Kovachoviz, Jureziz Milanko, Malesch Jovanich, Theodor Poznanovich, Stanivuk Srbain, Wainovich Milech, Stojan Jovanich, Radoicza Jurich, Janosch Milakovich, Theodor Jurich, Zivko Koricziz.

Summa: Sessiones 4, fratres uxorati 6, filii uxori boves 22, iuveni 11, vaccae 16, vituli 24, oves majales 23; jugera inseminata: trit. et silig. 2, hordei avenae 1, milii 29, kukur. 16, prata falcat. 33.

Pagus Lovska penes sylvas Garavicza in valle situatus, distat ab arce Pakarz 1½ hora, ad orientem erat ab antiquo desertus pagus et meris sylvis concretus, anno 1699. ante festum Sancti Georgii moderni incolae ex Bosnia, qui in 13 domibus graeci ritus habitant, se collocarunt, hunc erexerunt et ex sylvis terras, prata excoluerunt, habet terras a 120 jugera, prata 33 falcatores, pascua communia in abundantia, nullas, unum parvum molendinum in rivulo Szobochka, sylvas nullas magnas sylvas Garaviza ligna pro necessitate adferunt, de domino te christiano nihil sciunt, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Per triennium libertatem habent, a festo sancti Georgii anno contributiones solvere tenentur.

Conscriptio pagi Szobochki Grad.

Nomina incolarum: Dragoy Kossir, Vukossa Kossir, Juko Suchan Jovichiz, Bogich Mirkovich, Gruicza Kragoschoviz, Vuezan Dami Raidaiko Ivanichoviz, Stoiz Komlenovich, Stanivuk Vucziz, Vukadin maschoviz.

Summa: Sessiones 3½, fratres uxor. 8, equi 10 hinuli 5. boves iuveni 5, vaccae 21, vituli 32, oves caprae agneli 60, majales 39 aria 39, jugera insem.: tritici et siliginis 7, milii 18, kukuriz 9½, falcatores 19.

Pagus Szobochki Grad in medio sylvarum situatus, supra pagum magno monte rudera antiquae dirutae arcis, circa circum sylvae exstant, sub hac arce in alio monte quoque rudera ecclesiae magnae vicinae haec arx et ecclesia dum antiqui Hungari debellati fuissent, mansit, distat ab arce Pakarz 2½ hora ad orientem. Metales eius Szobochka et Krischke orientem, pagus Vucharicza meridiem, Lovskam temtrionem, Brestacha occidentem versus, hic locus ab antiquis Hungaris desertus manserat, moderni incolae ante decem annos ex Bosnia arcesserunt et collocati, modo in 11 domibus graeci ritus habitant, in hoc loco sylvae magnae erant. Terras ex illis excoluerunt, et habet terras a 80 jugera, prata 19 falcatores, pascua communia in sylvis sufficiens 1 parvum molendinum in rivulo Szobochka, sylvas magnas Garavicza pertinentes, de domino terrestri christiano nihil sciunt, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpretaeti Stachiz pro portionibus solverunt, sed quieti illis non dedit 50 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 53 fl.

„ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz Possegam 92 fl. 60 d.

„ 1701. Eidem provisorio 95 fl. 30 d.

Conscriptio pagi Kovachevacz.

Nomina incolarum: Nikola Schatoviez, Vuiko Knezoviez, Gerko kovich, Bosza Jovanovich, Mihal Schatoviez, Miat Knezoviez, Milosch toviez, Radoicza Ivanichoviz, Simo Bossanez, Mittor Schavicz.

Summa: Sessiones $6\frac{2}{3}$, fratres uxor. 5, filii uxor. 1, equi 9, hinuli 5, boves 15, juvenci 8, vaccae 9, vituli 13, oves caprae agneli 89, majales 31, vineae fossores $12\frac{1}{2}$, jugera insem.: tritici et siliginis 21, hordei et avenae 6, milii $10\frac{1}{2}$, kukuriz 4, prata falcatores 23.

Pagus Kovachevacz penes sylvas Krichke planina in montibus situatus distat ab arce Pakarz 1 hora ad septentrionem, metales eius sunt Belenovacz orientem, Szobochka et Krichke occidentem, Goleche meridiem versus, ante quindecim annos dum Germani arcem Belasztena expugnassent, incolae hunc locum deseruerunt, infra medium annum reversi, erant sub dominio turcico 9 domus graeci ritus, nunc in 10 domibus eiusdem religionis habitant, habet terras arabiles 150 jugera, prata 23 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas $12\frac{1}{2}$ fossores, in quibus ac in hortis penes domus arbores fructiferas, 1 molendinum in rivulo Szobochka reka, ligna ex supra nominatis sylvis pro necessitate accipiunt, de domino terrestri christiano nemo incolarum informationem dare scivit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hussin beg fuerat, cui decimas nec robotas, solummodo vigilias in sylvis Jagma in confiniis Croatiae peragere, et ab una sessione integra 1 aureum annuatim, et a toto pago 1 arietem 200 occas avenae persolvere debebant, alias pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice pro portionibus interpretati Stachiz persolverunt, sed quietantiam non dedit.

Anno 1699. Thomae Maretich etiam solverunt, ignorant summam, quietantiam non dedit.

Anno 1700. Provissori Hapsz Possegam 140 fl.

„ 1701. Eidem provissori 140 fl.

Conscriptio pagi Csaglich.

Nomina incolar.: Dragich Gasparovich, Milloy Gasparovich, Vuk Schurdiz, Milich Gasparovich, Marco Mandich, Ivan Schinakovich, Jurko Mandich, Stanko Losich, Vuicz Vukoman, Vuczan Vuicz, Luka Vuicz, Vuicz Teodor, Jura Ivanovich, Jovan Vukadinovich, Stepan Ostoiz, Andria Gasparovich, Mlisov Milovanovich, Radivoy Bossiz, Theodor Dragojovich.

Summa: Sessiones $10\frac{1}{4}$, fratres uxor. 12, equi 12, hinuli 6, boves 34, juvenci 4, vaccae 26, vituli 32, oves caprae agneli 160, majales 63, alvearia 7, vineae fossores $19\frac{1}{2}$, jugera insem.: tritici et siliginis $38\frac{1}{2}$, hordei et avenae 8, milii $16\frac{1}{2}$, kukuriz 18, prata falcatores 32.

Pagus Csaglich in montibus situatus distat ab arce Pakarz 1 hora ad septentrionem, metales eius sunt Skenderoveze orientem, Belenovacz meridiem, Kovachevaz occidentem, Lipik, septentrionem versus, dum caesarei Pakarz, Szirach, aliasque arces expugnassent, incolae in Croatiam se receperunt, et uno anno desertus mansit, denuo redierunt, Turcae iterum hanc patriam recuperarunt, et incolas aliquos incaptivarunt, caeteri denuo in Croatiam profugerunt, caesarei altera vice has supra nominatas arces expugnarunt, incolae denuo intra unum annum redierunt, et ab hoc tempore inhabitatur, sub dominio turcico 20 domus graeci ritus erant, nunc in 19 domibus eiusdem religionis subsistunt, habet terras arabiles 280 jugera, prata 60 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas noviter cu'as $19\frac{1}{2}$ fossores, in his ac in hortis arbores fructiferas, 1 parvum

molendinum in rivulo Baricza, ligna ey magnis caesareis sylvis pro necessitate accipiunt, de dominio terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Svetekoviz Kobacziensis illorum erat. cui nullas decimas nec robothas praestabant, solummodo a quavis sessione integra 1 aureum annuatim, ab integro pago autem 3 arietes et 600 occas avenae contribuere debebant, de facto pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz ex sequentibus pagis Rogolye Zkenderovczy, Szobochka, Jagma et Kukunyevach, solverunt quietantiam non dedit 150 aureos in specie.

Anno 1699. Thomae Maretich, ex pagis Csaglich, Rogolie, Zkenderovczy, Szobochka, Kovachovac, Jagma solverunt 410 fl

Anno 1700. Provisori Hapsz Possegam 192 fl. 26 d.

„ 1701. Eidem provisorio 192 fl. 1 d.

Conscriptio pagi Zkenderovchy.

Nomina incolarum: Peter Schurkalo, Ivan Schurkalo, Peter Hadiovich, Mattes Hadiovich, Miko Hadiovich, Mato Autolovich, Juko Kovacz, Radoicza Milkovich, Radivoy Jaricziz, Thodor Bossanez, Juro Lonchar, Luka Kovach, Kusman Michiovicz, Vuczán Ivanovich, Ostoja Stojanovich, Juko Gagich, Stoicz Gagich, Rastovay Radovanovich, Radoicza Ranisavlovicz, Miladin Milisavlovich, Jovo Palkovich, Berissa Obradovich, Kresso Petkovich.

Summa: Sessiones $10\frac{1}{4}$, fratres uxor. 10, filii uxor. 4, equi 21, hiuli 11, boves 48, juveni 13, vaccae 42, vituli 44, oves caprae agneli 112, majales 45, alvearia 19, vineae fossores 28, jugera insem: tritici et sili-ginis 49, hordei et avenae $10\frac{1}{2}$, milii 29, kukuriz $14\frac{1}{2}$, prata falcat. 67.

Pagus Zkenderovchy penes montes et sylvas Sun nuncupatas situatus distat ab arce Pakarz $\frac{1}{2}$ hora ad septentrionem, metales eius sunt pagus Schehovicza et Japak septentrionem, sylva Sun, pagus Rogolie meridiem Csaglich occidentem versus; habet terras arabiles 300, jugera prata 67 falcatores, pascua communia sufficientia, vineas cultas 28 fossores, in quibus ac in hortis penes domus arbores fructiferas. 1 parvum molendinum in rivulo Schehovicza, ligna ex ante nominatis sylvis Sun pro necessitate adferunt, dum Germani prima vice in hanc patriam venissent, incolae in Croatiam se contulerunt, et 7 annis pagus iste desertus mansit, tandem de novo collocati sub dominio turcico 7 domus catholicae et graecae religionis erant, nunc catholici in 7 et graeci in 16 domibus habitant de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Gradisciensis Husan beg erat, decimas nec robothas dabant, solummodo vigilias apud Kerdiam penes Pakarz peragebant, ab una sessione autem 1 aureum annuatim, a toto pago 1 agnelum, 1 arietem contribuere debebant, nunc locus iste regio fiscalis est.

Prima vice portiones solverunt Stachiz et sunt compraehensi in is 150 aureis.

Anno 1699. Thomae Maretich, sunt compraehensi in illis 410 fl.

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 238 fl. 48 d.

„ 1701. Eidem provisorio 237 fl. 46 d.

Conscriptio pagi Rogolye et Brezichany.

Nomina incolarum: Radossav Radonovich, Wukoman Kovaczoviz, Vassil Mitrovicz, Vgrin Vukassovich, Vuk Grubechiz, Theodorovich Bossa, Jovan Jagnatovich, Ivankovich Zivko, Sabo Vukaschoviz, Schifko Radonovicz, Caspar Sobotich.

Summa: Sessiones $6\frac{1}{3}$, fratres uxorati 5, equi 7, hinuli 2, boves 18, juvenci 5, vaccae 17, vituli 18, oves caprae agneli 67, majales 13, alvearia 7, vineae fossores 8, tritici et siliginis $14\frac{1}{2}$, hordei et avenae 5, milii $10\frac{1}{2}$, kukuriz $4\frac{1}{2}$, prata falcatores 18.

Pagus Rogolye et Brezichany inter montes in valle situatus distat ab arce Pakarz 2 horis ad septentrionem, limites eius sunt, pagus Zkenderovchy septentrionem, sylvae Sun orientem, Bobare et Leschtany meridiem, Csaglich occidentem versus, habet terras arabiles 170 jugera, prata 30 falcatores, pascua communia in montibus in abundantia, in hortis ac vineis arbores fructiferas, vineas cultas 8 fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Rosachko, sylvas nullas, ligna ex supra nominatis magnis sylvis pro necessitate accipiunt, dum Germani in hanc patriam prima vice venissent, incolae hinc inde dispersi et mansit pagus uno anno desertus, deinde iterum rediverunt, sub dominio turcico 4 domus graeci ritus erant, nunc in 11 domibus eiusdem religionis existunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Gradisciensis Tucheroviz capitaneus erat, nec robothas aut decimas praestabant, solummodo vigiliis in Kerendia peragere, et ab una sessione integra annuatim 1 aureum persolvere debebant, de cetero locus iste regio-fiscalis est.

Prima vice Stachiz portiones solverunt, sunt in Mis 150 aureis comprahensi.

Anno 1699. Thomae Maretich sunt comprahensi in illis 410 fl.

" 1700. Provisori Possegensi Gabrieli Hapsz 126 fl. 85 d.

" 1701. Eidem provisorio 123 fl. 28 d.

Districtus Bella Sztena.

Conscriptio pagi Lesztany cum Bobare.

Nomina incolarum: Radoicza Likich, Dabrischiz Marko, Jovan Romanich, Theodor Nikolich, Ivan Wuchkoviz, Triffon Bossanez.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, fratres uxor. 4, equi 2, boves 6, juvenci 1, vaccae 7, vituli 12, oves caprae agneli 35, majales 28, alvearia 4, vineae fossores 9, jugera insem.: tritici et siliginis 11, hordei et avenae 3, milii 6, kukuriz 6, prata falcatores 10.

Pagus Lesztany cum Bobare in montibus situatus, distat ab arce Pakarz 2 horis septentrionem, Gradiska 3 horis meridiem versus, limites eius sunt pagus Rogolie ad orientem, Bella Sztena ad meridiem, Bellanovacz ad occidentem, Csaglich ad septentrionem, habet terras arabiles 110 jugera, prata 10 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas cultas 9 fossores, in quibus ac in hortis arbores fructiferas, 1 parvum molendinum in rivulo Rosachka, sylvas nullas, sub dominio turcico nisi una domus erat, in qua Turca habitabat, ante 9 annos moderni incolae ex Bossnia advenerunt et collocati sunt, et in 6 domibus graeci ritus habi-

tant, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Stachiz primo anno solvsrunt, et sunt in illis 150 aureis compraehensi.

Anno 1699. Thomae Maretich 50 fl. 30 d.

" 1700. Provisori Gabrieli Hapsz cum Bellasztena contribuebant.

" 1701. Eidem Gabrieli Hapsz separatim 70 fl. 25 d.

Conscriptio pagi Bellasztena.

Nomina incolarum: Nikola Palkovich, Illia Pipallovich, Millissa Chirkovich, Jura Vukovich, Andras Schuk, Anton Milochovicz, Franio Andraschoviz, Vit Jatovich, Ivan Schato, Nikola Lonchar, Boszo Prikoszavez, Jovan Radoschoviz.

Summa: Sessiones $6\frac{1}{4}$, fratres uxorati 3, filii nuli 9, boves 20, iuveni 3, vaccae 22, vituli 33, majales 1, alvearia 14, vineae fossores 26; jugera siliginis 16, hordei et avenae $8\frac{1}{2}$, milii 14, kukur

Pagus Bellasztena inter montes situatus, arx in r exstat, dum caesarei Gradiskam expugnassent, Turci in 20 domibus habitabant, trans Savum aufugerunt $2\frac{1}{2}$ hora septentrionem, Gradisca $2\frac{1}{2}$ hora meridie sunt, pagus Gollech ad occidentem, Lesztani ad sep orientem, Trnakovach et Benekovach ad meridie Savum aufugissent, mansit hic locus 8 annis dese hunc locum inhabitabant, ante 9 annos modern advenerunt et se collocarunt, de facto in novem domibus graeci ritus habitant, de domino terrestri sciunt, habet terras arabiles 160 jugera, prata 20 i cientia, in vineis ac hortis arbores fructiferas, vi fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Rosachka, Gagovacz ex confiniorum territorio accipiunt, de re fiscalis est.

NB. Moderni incolae in territorio confiniorum arant et foenilia falcant, hae terrae huius loci est comissio metales posuisset, illorum agri et prata ante 2 annos 20 domus erant, sed iam ex 8 de alio discesserunt.

Prima vice interpraeti Stachiz solverunt, quietan

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam sonat q

" 1700. Provisori Possegensi Gabrieli Hapsz E Lestani cum Bobare pro integro anno solverunt 29

Anno 1701. Eidem provisorio 115 fl. 50 d.

Conscriptio pagi Ternakovac

Nomina incolarum: Vuiko Vukojevich Marko Pau Pantellia Joanovich, Pavel Stankovich, Jovicza Vukuis Juracz Davidovich, Janko Pavlovich.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, fratres uxorati 3, equi iuveni 2, vaccae 14, vituli 24, oves caprae agnel

res 5; jugera inseminata: trit. et siliginis 17, hordei avenae $2\frac{1}{2}$, milii 13, kukur. 7, prata falcatores 24

Pagus Ternakovach in montibus penes sylvas Sun situatus, distat ab arce Pakarz $2\frac{1}{2}$ hora septentrionem, a Gradiska 2 horis meridiem versus. Metales eius sunt, pagus Bellasztena ad septentrionem, Gollech ad occidentem, Benkovacz ad meridiem, sylvae Sun ad orientem, habet terras arabiles 100 jugera, prata 24 falcatores, pascua sufficientia, vineas cultas 5 fossores, in hortis arbores fructiferas, 1 parvum molendinum in rivulo Slobochtina, ligna ex magnis silvis Sun accipiunt, sub dominio turcico 5 domus graeci ritus erant, nunquam eum deseruerunt, nunc in 9 domibus eiusdem religionis subsistunt, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt ultimus dominus Turca Osernekiensis Haszan beg erat, cui ab una sessione integra 1 aureum annuatim persolvere et cuidam Spai ex Bellezstena Sali Aga decimas a frumento, nec non vigilias in Kerdia peragere debebant, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Prima vice pro portionibus Stachiz solvere debebant et sunt comprachensi in illis 150 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich, sunt comprachensi in illis 180 fl.

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam sunt Comprachensi in illis 277 fl. 68 den.

Anno 1701. Eidem provisorio ex hoc solo pago 56 fl

Conscriptio pagi Csaparaginchy.

Nomina incolarum: Blagay Mitrovich, Vukmir Tersich, Stephan Miletisch, Tadia Stojatovich, Jovicza Mitrovicz.

Summa: Sessiones $3\frac{3}{4}$, fratres uxorati 3, equi 6, hinuli 3, boves 8, vaccae 7, vituli 8, oves caprae agneli 64, majales 23, alvearia 8, vineae fossor. 3; jugera inseminata: trit. et siliginis 12, hordei avenae 1, milii 5, kukur. 6, prata falcatores 11.

Pagus Csaparaginchy in montibus penes sylvas Sun situatus, distat $2\frac{1}{2}$ hora ab arce Pakarz septentrionem, Gradiska $2\frac{1}{2}$ hora meridiem versus, metales eius sunt pagus Sirinchy ad meridiem, Bobare et Lesztany ad septentrionem, sylvae Sun ad orientem, Bengovacz ad occidentem, huius pagi terrae et prata majori ex parte ad confiniarios per commissionem translata, habet adhuc terras arabiles 60 jugera, prata 13 falcatores, pascua communia in abundantia, vineas cultas 1 fossorem, 1 parvum molendinum in rivulo Slobostina ligna ex silvis Sun accipiunt, dum Turcae a Germanis ex arcibus et fortalitiis expulsi fuissent, incolae qui in 5 domibus graeci ritus habitabant, hinc inde dispersi et mansit 3 annis desertus, moderni inhabitatores ex Bossnia venerunt et collocati sunt et in 5 domibus eiusdem religionis subsistunt, quidnam aut cui illorum antecessores contribuissent, ignorant, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpretati Stachiz pro portionibus solverunt 60 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 36 fl.

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam 36 fl. 25 d.

„ 1701. Eidem provisorio 55 fl.

Conscriptio pagi Sirinchy.

Nomina incolarum: Budimir Radyoviz, Milovan Dragichoviz, Radich Mirosolovich, German Malechoviz, Mihal Milivojoviez, Radoicza Kovacz.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{3}$, fratres uxorati 4, equi 5, hinuli 3, boves 11, iuveni 7, vaccae 12, vituli 13, oves caprae agneli 55, majales 20, alvearia 2, vineae fossor. $1\frac{1}{2}$; jugera inseminata: trit. et siliginis 13, hordei avenae 2, milii 10, kukur. 5, prata falcat. 18.

Pagus Sirinchy penes sylvas Sun in montibus situatus distat ab arce Pakarcz $2\frac{1}{2}$ hora septentrionem versus, metales eius sunt pagus Szuberkovach ad orientem, Radkovacz ad meridiem, Csaparaginchy ac occidentem Bobare ad septentrionem, habet terras arabiles 100 jugera, prata 8 falcatores, pascua communia sufficientia, in hortis arbores fructiferas vineas noviter cultas $1\frac{1}{2}$ fossores, 1 parvum molendinum in rivulo Starcha quando fluit habet aquam, alias est siccus, dum Turcae a Germanis Possegi et Gradiska expulsi fuissent, incolae hinc inde dissipati et mansit unum anno desertus, deinde rediverunt, sub dominio turcico 5 domus graeci ritus erant, nunc in 6 domibus eiusdem religionis habitant, de dominio terrestri christiano nihil sciunt, ultimus dominus Turca Osernekiensis Huseibeg illorum erat, cui decimas a frumento et ab una sessione integra aureum annuatim praestabant, pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice pro portionibus interpretati Stachiz persolverunt, sed quientiam illis non dedit 70 fl.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 80 fl.

" 1700. Provisori Gabrieli Haps Possegam 74 fl. 14 d.

" Eidem provisorio 72 fl. 71 d.

Conscriptio pagi Bellanovach.

Nomina incolarum: Dragich Laikovich, Milloy Milochoviez, Zvio Laikovich, Peter Gruicziz, Sobotha Schatoviz.

Summa: Sessiones 2, fratres uxorati 1, equi 3, boves 7, iuveni 5, vaccae 5, vituli 6, oves caprae agneli 22, alvearia 2, vineae fossores $4\frac{1}{2}$, jugera inseminata: trit. et siliginis $6\frac{1}{2}$, hordei avenae 1, milii 5, kuk. 3, prata falcatores 8.

Pagus Bellanovach in montibus penes sylvas Dragoyevicze et Konst Glava situatus, distat ab arce Pakarz $1\frac{1}{2}$ hora septentrionem, a Gradisc 3 horis meridiem versus, metales eius sunt Bellasztana et Lestane a orientem, Csaglicz, ad septentrionem, Kovachoviez ad occidentem, Golled et montes Konska Glava ad meridiem, habet terras arabiles 60 jugera, prata 8 falcatores, pascua communia sufficientia, in hortis arbores fructiferas, vineas cultas $4\frac{1}{2}$ fossores, molendinum nec sylvae dantur, sub dominio turcico 4 domus graeci ritus erant et omnes mortui sunt in illo, moderni incolae ex Bosnia ante 10 annos advenerunt et domus mortuorum inhabitant et in 5 domibus eiusdem religionis reperiuntur, de dominio terrestri christiano nihil referre sciunt, de caetero pagus iste regio-fiscalis est.

Primo anno illi Stachiz pro portionibus solverunt et sunt in illis 156 comprehensi.

Anno 1699. Thomae Maretich sunt comprachensi in illis 296 fl. 73 d.
 „ 1700. Provisori Gabrieli Hapsz et sunt compraehensi in illis
 277 flor.

Anno 1701. Eidem provisorio ex hoc pago solo deposuerunt 24 fl. 76 d.

Conscriptio pagi Szumberkovach.

Nomina incolarum: Joviz Poznauoviz, Despot Mirkovich, Jovicza Mislénovich, Wukel Thomaschoviz, Stanko Csakich, Jovan Bossnak, Jala Radossa.

Summa: Sessiones $2\frac{1}{2}$, fratres uxorati 2, equi 2, boves 9, iuveni 3, vaccae 9, vituli 11, oves caprae agneli 42, alvearia 5; jugera inseminata: trit. et siliginis 9, hordei avenae $1\frac{1}{2}$, milii 6, kukur. $5\frac{1}{2}$, prata falcat. 7.

Pagus Szumberkovach penes sylvas Sun situatus distat a Gradiska 2 horis ad meridiem, metales eius sunt pagus Sirinchy occidentem, sylvae Sun septentrionem, Sagovina orientem, Smertich meridiem versus, habet terras arabiles 150 jugera, prata 15 falcatores, pascua communia in abundantia in hortis arbores fructiferas copiosas, vineas cultas 4 fossores ad Stephan Radanovich pertinentes, qui sub confinia se recepit, 1 parvum molendinum in rivulo Schuberka, sylvas nullas, ex supra nominatis magnis ligna accipiunt, sub dominio turcico erant 2 domus turcicae et 3 graeci ritus, dum caesareus exercitus Gradiska aliaque fortalitia in hac provincia expugnasset, graeci in Croatiam Turcae vero trans Savum aufugerunt, 5 annis desertus mansit, ex Bossnia inhabitatores graeci ritus advenerunt et in 13 domibus habitabant, hoc anno 1702. ex 6 domibus incolae praecipui in confinia Gradiskana cum omnibus suis se contulerunt et domus suas deseruerunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Csernekiensis Hasan Beeg erat, cui decimas ab omni frumento, ab una sessione integra 1 aureum persolvere, vigiliis prope Pakarz peragere debebant, pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpreati Stachicz pro portione solverunt, sed nesciunt quantum.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 70.

„ 1700. Provisori Hapsz Possegam nesciunt quantum, quoniam quietantiam non accepissent.

Anno 1701. In simili.

Conscriptio pagi Sagovina.

Nomina incolarum: Milloch Stupar, Vuiko Miokovich, Schivko Milanovich, Vaszo Vukovich, Milich Milenkovich, Thomo Kolachiz, Radovan Mihokovich, Mihal Jovanovich, Radischa Adamovich, German Popovich.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres uxorati 2, filii uxorati 1, equi 6, hinuli 1, boves 11, iuveni 5, vaccae 11, vituli 9, oves caprae agneli 80, majales 2, alvearia 7, vineae fossor. 21; jug. inseminata: trit. et silig. 26, hordei et avenae 3, milii $9\frac{1}{2}$, kukur. $7\frac{1}{2}$.

Pagus Sagovina sub montibus et sylvis Sun situatus distat $1\frac{1}{2}$ hora a Gradiska ad meridiem, metales eius sunt pagus Sagovina in Csernekiensi listrictu, orientem pagus Trnava meridiem, Szumberkovach occidentem, sylvae et montes Sun septentrionem versus, habet terras arabiles 120

jugera, prata nulla, quoniam ante 4 annos comi
posuisset, pascua in sylvis sufficientia, vineas culta.
in hortis arbores fructiferas in copia, 1 parvum m
kovska reka, ligna ex magnis sylvis Sun accipiunt, sub domino turceo
4 domus graeci ritus erant, dum caesarei advenissent, incolae hinc inde
dispersi et nullus ex illis amplius vivit, mansit 3 annis desertus, mod
incolae ante 10 annos ex Bosnia advenerunt et collocati sunt et in
domibus eiusdem religionis habitant, de domino terrestri christiano
revelare sciunt, cuius antecessores contribuissent, quoque ignorant.
facto autem pagus iste regio-fiscalis est.

Prima vice interpraeti Stachiz pro contributionibus solverunt 70 d
lutos florenos quemque a 7 fl. computando.

Anno 1699. Thomae Maretich Possegam 50 fl.

" 1700. Provisori Hapsz Possegam 83 fl. 5 d.

" 1701. Eidem provisorio 71 fl.

Desertus pagus Gudeczy inter pagos Puklicza et Potochani penes mo
ae sylvas situatus, metales eius sunt terrae pagi Czepidlak, ante 6 an
incolae qui in 6 domibus graeci ritus habitant, hunc locum deserue
et commendanti Krisiensi 100 fl. donarunt, ut illos in suam protectio
accipiat, ac illis locum pro collocando assignet, penes fluvium Illova
pago Jakovezy de facto habitant et sub protectione generalatus Krisie
existunt et ex his 6 familiis 12 domus formarunt, habet terras ara
100 jugera, prata nulla, pascua communia sufficientia et desertum
regio-fiscale est.

Locus sigilli.

Alexander Joanes de Kallaneck m.

U c. k. komorskom arhivu u Beču.

XXXVI. 1702. Popis kotara Orahovice.

Conscriptio oppidi Orahovicza.

Nomina incolarum seu inhabitatorum: Ivan Sabo, Andria Bosn
Jacob Novosek, Matto Trussa, Wukobrat, Stojan Beczan, Blass Schi
Stipan Jacob, Radivoi Nikoliz, Mrdia Woynoviz, Martin Wrtigoss, Vlac
Milisadoviz, Mattosch Tomaschoviz, Ivan Gregoschoviz, Wukadin Og
noviz, Ivan Kavradigis, Mikola Brdaricz, Marko Savicz, Wuk Stari Woiv
Stanko Bosnyak, Marinko Tadicz, Jovan Savicz, Jovan Bosanez,
Miloschinoviez, Martin Kassapovich, Stoia Andeli, Radosa Kostimir
Petka Bosanate, Illia Bosniak, Pavo Stepanoviz est solummodo inquil
Peter Szaricz, Plavsch Danoviz, Mijo Thomasch, Stoian Borahoviz, F
Solok, Marko Novalia, Marco Babitsch, Andrass Juraschi, Marco And
Szivko Krsnar, Peter Lutisch, Matto Stepanoviez, Juro Schaptinovsz. M
Mitioviz, Marco Ranissanoviz, Anton Pavlovicz, Andria Karacziz, Wuk
Ognoviez, Stoicz Thomaschiz, Marco Stredanez, Matto Paudia, K
Klenanez, Marco Harumbassa, Miok Markoviez, Mihol Markoviez, Pe
Milicz Bosnyak, Peter Tostanicz, Stojak Barbir, Illia Bosnyak,
Konundschia, Milinko Plenanez, Blass Wukadinoviz, Martin Kattana, G
Stoiczoviz Jovan Toskoviez, Illia Blassoviz, Kostinin Jablanoviz, M

Vuciziz, Jusip Nikoliez, Juricza Millissaloviz, Schivko Segitsch, Stoitz Radin, Philip Schimonoviz, Schimo Hrgovich, Vasso Markovicz, Marko Vakanetz, Stoin Savicz, Marian Bosnyak, Milicz Toinovicz, Marco Zorpetroviz, Jacob Debelakovicz, Martin Blassoviz, Vasa Radovanovicz, Vuczina Stojaniez, Matka Mattin, Perok Babitsch, Juro Grabeschiz, Secula Voinovicz, Tadamir Radoschoviz, Prodan Stoinoviz, Ostoja Radoniz, Pantelia Milojoviz, Stoin Peczenegovacz, Stanko Peczenegovacz, Luka Hatvaniz, Ranissa Stepanovicz, Mil Drogayovicz, Pudimir Simiz Pranio Grabecziz, Juro Ognanovicz, Ivan Grabeschin, Matto Antolovisch, Vucziz Jurezovicz, Radivoi Jovanovicz, Stephan Grgorovicz, Pero Krepelez, Luccass Borianez, Matto Borianez, Beczar Gerga, Capitan Budissa, Pavel Dresekovicz, Mia Lucziz, Milaschin Petkovicz, Dragisch Maly, Juro Kovatsch, Joseph Tersia, Pantelia Wukovicz, Jacob Koba.

Summa: Sessiones $51\frac{3}{4}$, inquilini 3, fratres uxorati 22, filii uxorati 5, equi 89, hinuli 19, boves 176, iuveni 76, vaccae 182, vituli 239, oves caprae agneli 133, majales 243, alvearia 77, vineae fossor $35\frac{1}{2}$; jugera inseminata: trit. siliginis $178\frac{1}{2}$, bordei avenae 43, kukuruz 106, prata falcatores 299.

Oppidum Orahovicza in valle inter sylvas situatum, superior et inferior Varosch nuncupatum, inferior se per vallem penes fluviolum Orahovicza usque superiorem varosch sub arcem extendit, arx in magno monte diruta, quam Turcae in adventu exercitus caesarei deseruerunt et Brodam aufugerunt, muri alti, sed intecti in media contignatione, novem cubicula sub fornice, alia tria sine fornice. Superior contignatio ubi maxima habitacula erant, est diruta, sub terra celaria pulcherrima, totaliter terra impleta sunt, in cornu arcis sat magnum sacellum sub fornice, necdum dirutum, quod catholicorum fuisse apparet, reperitur e regione huius arcis in valle in superiori varosch, muri in ad modum curiae nobilitaris, in qua antiqui Hungari vulgo Gauri habitasse dicuntur, in altera valle quoque rudera curiae nobilitaris videntur. Ad meridiem huius arcis magna montana et sylvae sunt, per quas solummodo pedites et equites transire possunt, in inferiori Varosch rudera ecclesiae catholicae exstant, ex materialis huius ecclesiae Turcae Moscheam ac balneum exstruxerunt, quae omnia actu videntur, sub dominio turcico erat magnum oppidum, quotnam domus fuissent, modernorum inhabitatorum nemo scit, quoniam primo post expugnatam arcem ex variis locis inhabitatores se collocarunt, vir octuaginta annorum senex Vuczina Stojaniz in deserto Drek prope hinc natus refert, fuisse 210 domus Turcarum, omnes Turcae praecipui erant et in pagis subditos habebant, etiam ad castra pergere debebant, in arce vero Tesdar, Betschir et Mustaffa Aga cum 60 neferis, in oppido Ibraim Spaia manebat, distat Possega 6 horis meridiem, a Dravo 10 horis septemtrionem versus, de facto catholicorum et graeci ritus 119 domus reperiuntur, catholici templum habent, in quo parochus Franciscanus ex monasterio Naschiza acra administrat, graeci caluderi ex monasterio Orahovicza, quod una hora hinc distat, inserviunt.

2. Limites huius oppidi sunt desertum Schumecza, Magadinovacz orientem, Drek septemtrionem, Dolnia Pischana occidentem versus, territorium superiori pago Pischana penes arcem et oppidum usque ad desertum Schumecza in longitudine $1\frac{1}{2}$ hora, plerumque inter sylvas, in latitudine

a deserto Schumetza, usque ad limites dolnia Pischta etiam ex una parte sylvas castaneas ac cirra circu fructiferas.

3. Terras arabiles 400 incultas inter sylvas, quae jugera, prata 299 falcatores, vineas noviter cultas 3 glandinales, focales ac aedificiales, Orahovicza planin usque ad Pakracz et Naschieza se extendunt, quantum pertinet, circiter mediam horam in longitudine et in drante horae se extendit, pars ad jesuitas Posegienses, Vuschin, et Kaptol pertinet.

4. Piscationes nullas, nisi in fluviolo Orahovicza, et 21 parvum molendinum in hocce fluviolo dantur.

5. Macellum et educillum nullum, attamen quisque

6. De domino christiano terrestri nemo quicquam solummodo Turcae domini erant et hoc oppidum in oppidum hoc camerale seu regio-fiscale est.

Anno 1698. A. 1. Aprilis secundum accordam com annuatim 1150 fl. persolvere promiserunt, et actu pro tegram summam deposuerunt, et usque ad 1. April tenentur.

Conscriptio superioris et inferioris pagi

Nomina incolarum: Ristovoi Radoicziz Wukossa Miro govanoviz, Radovan Plavschiz, Schivko Mitroviz, Theod Wucznicz, Praeda Wukomanoviz Mischlin Mitroviz, Milak Burianicz, Bogetta Milosoviz, Radivoi Wuzkov

Summa: Sessiones $6\frac{1}{2}$, fratres uxorati 6, equi 5, juvenci 12, vaccae 21, vituli 26, oves caprae agneli 14 fossor 6, jugera insem.: tritici silig. 18, hordei aven prata falcatores 45, alvearia 25.

Pagus superior et inferior Pistania inter montana situatus, distat ab oppido Orahovicza $\frac{1}{2}$ hora orientem sunt terrae et sylvae oppidi Orahovicza ad orientem, ad occidentem. Tschaezincze ad septentrionem. Terras vineas cultas 6 fossores, prata 45 falcatores, pascua circa domus, in quibus arbores fructiferae, in rivulo parva molendina praeterea nihil habet, quoniam inter hae eradicari ac ex inde agri coli nequeunt, sylvae v planina et pertinent ad caesarem, dum exercitus caes vicensem expugnasset, inecclae, qui omnes Turcae erant gerunt. Moderni incolae, graeci ritus ex Bosnia ante carunt, et in 13 domibus habitant, quisnam dominus fuisset, nemo informationem dare potuit, quoniam Turci inhabitabant, an isti quid et cui contribuissent, etiam velare scivit, ceterum locus hic regio-fiscalis est. Anno secundum accordam commissionis Carafianae annuatim tenebantur, etiam quattuor annis integram summam de qua usque ad Dravum ire, ligna secare, et vehere debebant nullam solutionem acceperunt.

Conscriptio pagi Kokoschak.

im: Stoian Kovaczoviz, Juriza Stoiczoviz, Maxim Dianovicz, Milossa Dukitsch. Maxim Simiz, Malosch Wuschkoviz, Stoian Savin, Milinko Soranoviz, Stania est vidua 7 annis.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{8}$, fratres uxorati 5, equi 6, hinuli 2, boves 11, iuvenci 1, vaccae 9, vituli 10, oves caprae agneli 85, majales 47, alvearia 3, vineae fossor. $4\frac{1}{2}$; jugera inseminata: trit. silig. 3, hordei avenae 4, kukur. 13, prata falcatores 21.

Pagus Kokoschak inter sylvas in colliculo situatus, distat ab oppido Orahovicza $\frac{3}{4}$ horae orientem versus; limites huius loci sunt superior et inferior pagus Pistania ad orientem, Kraina ad occidentem, alias inhabitatores huius pagi Turcae erant, dum caesarei arcem Orahoviczensem expugnassent, illi incolae Turcae ad Savum aufugerunt, moderni inhabitatores ex Bosnia graeci ritus ante 12 annos se collocarunt et in 9 domibus habitant, de domino terrestri christiano nihil sciunt, cui aut quid Turcae, qui hic habitabant contribuissent, nullam informationem dare possunt. alias pagus iste regio-fiscalis est, habet terras arabiles 40, incultas 60 jugera, prata 21 falcatores, pascua sufficientia, in hortis arbores fructiferas, vineas noviter cultas $4\frac{1}{2}$, fossores, sylvas prope pagum castaneas 20 jugera, praeterea sylvas valde magnas glandinales, focales ac aedificiales, Orahoviczka planina nuncupatas, hae ad cameram pertinent. Secundum accordam commissionis Carafianae a 1. aprilis anno 1698. annuatim 100 fl. persolvere tenebantur, iam actu pro 4 annis 400 fl. deposuerunt, praeterea ligna penes Dravum pro praesidio Eszekiensi secuerunt et vexerunt, unde nulla solutio illis data. Alias aliqui incolae hinc discesserunt et in proximo deserto Kraina se collocarunt et a parte imposterum contribuere volunt.

Conscriptio pagi Kraina.

Nonina incolarum: Nikola Simiz, Sava Lassiz, Lasso Kukenicz, Wukovan Wucziczoviz, Predaj Milovanovicz, Radisov Radivojovicz.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, fratres uxorati 3, equi 5, hinuli 2, boves 9, iuvenci 6, vaccae 10, vituli 12, oves caprae agneli 49, majales 41, alvearia 8, vineae fossor. 5; jugera insem: trit. et silig. 9, hordei avenae $2\frac{1}{2}$, milii 2, kukur. 9, prata falcat. 22.

Pagus Kraina inter magnas sylvas in valle situatus, distat ab oppido Orahovicza $1\frac{1}{2}$ hora orientem versus, limites eius sunt pagus Kokoschak ad orientem, desertum Humlani ad septemtrionem, Puschina occidentem, dum exercitus turcicus se Viennam movisset, desertus mansit, incolae hinc inde dissipati, ante 6 annos aliqui redierunt et in pago Kokoschak manserunt, a 3 annis in Kraina collocati et cum Kokoschak contributionem solvebant, sub dominio turcico in 6 domibus graeci ritus habitabant, de facto quoque in 6 domibus graeci ritus existunt, habet terras arabiles 70 jugera, prata 21 falcatores, pascua sufficientia, vineas noviter cultas 5 fossores, sylvae sunt magnae Orahoviczenses nuncupatae, de domino terrestri christiano nihil referre sciunt, alias tributum Orahoviczensi Turcae Josu Spaia a quavis domo $2\frac{1}{2}$ fl., $1\frac{1}{2}$ occam butiri solvebant, loco robotharum et decimarum servitia haidonica praestabant et vigilias prope Vuschiu tenebant, alias pagus iste regina fiscalis est; secundum accordam com-

missionis Carrafianae hos 100 fl. cum pago Kokoschak quatuor annis consequenter persolvere iuvabant, nunc autem suum contingens a parte solvere volunt.

Conscriptio pagi Tscholuk.

Nomina incolarum: Milin Dragavicz, Stepan Radovicz.

Summa: Sessiones $\frac{1}{8}$, inquilini 1, fratres uxorati 1, boves 2, iuveni 1, vaccae 1, vituli 2, oves caprae agneli 7, majales 3, alvearia 2; jugera inseminata: trit. silig. 1, kukur. 2, prata falcat. 5.

Pagus iste in medio sylvarum situatus, distat ab oppido Orahovicza 2¹/₂ hora orientem versus, sub dominio turcico subinde 3 et subinde 2 domus graeci ritus erant, moderni incolae ex pago Mikloss abiverunt et se collocarunt, portiones vero cum Miklos persolverunt, terras cultas et incultas 50 jugera, prata 10 falcatores, pascua sufficientia habet. Sylvae vocantur Orahoviczka planina, Turcis nullum tributum dabant, solummodo servitia haidonica qua panduri praestabant, moderni incolae graeci ritus in 2 domibus habitant, de domino terrestri christiano nihil revelare sciunt, metales eius sunt inferior Tscholuk et Miklos ad orientem et Palenczi ad occidentem, de reliquo locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio pagi Mikloss.

Nomina incolarum: Jovan Nikoliz, Mittar Nikoliz, Blass Radoicz, Bogdan Stoiczoviz, Petar Saviz, Stano Wukovicz, Svetil Radoiz.

Summa: Sessiones $1\frac{1}{8}$, inquilini 1, fratres uxorati 1, equi 1, hinuli 1, boves 5, iuveni 3, vaccae 11, vituli 10, oves caprae agneli 6, majales 15, alvearia 19; jugera inseminata: trit. silig. 2, hordei avenae $3\frac{1}{2}$, kuk. $6\frac{1}{2}$, prata falcatores 25.

Pagus Mikloss penes sylvas et fluviolum Woezinczy situatus, distat ab oppido Orahovicza 2 horis meridiem versus, reperiuntur rudera dirutae arcis in qua antiqui Hungari, Gauri nuncupati, olim habitabant, sub dominio turcico Turcae existebant et in praefata diruta arce Tisdar Aga domum suam habebat, aliorum Turcarum 15 domus penes arcem erant, de facto horti cum arboribus fructiferis existunt, dum exercitus caesareus Verovitizam expugnasset, Turcae ad Savum aufugerunt, ante 12 annos moderni incolae graeci ritus ex Bosnia advenerunt et se collocarunt, limites eius sunt pagus Krasskoviz, Tscholuk, Bukovicza ad occidentem, Kazovicz ad orientem, Milevczy ad septemtrionem, terras arabiles et incultas 100 jugera, prata 25 falcatores, pascua sufficientia et in supra nominatis hortis arbores fructiferas habet, sylvae circa circum sunt magnae, moderni incolae illas nominare nesciunt, de domino terrestri christiano plane nil referre sciunt, an Turcae, qui in hoc loco antea habitabant et agriculturam exercebant, illi Tesdar decimam dederunt, aut harass solverint, ignorant, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Carrafianae a 1. aprilis anno 1698. annuatim 100 fl. persolvere tenebantur, etiam per 4 annos 400 fl. actu deposuerunt. Quoniam incolae ditissimi hoc anno discesserunt et Valko-varinum et ad pagum Draliz se contulerunt, nec non sub protectione capitanei rasciani Pischoviz existunt, ideoque nominatam summam 100 fl.

solvere nequeunt, etiam illi abivissent, sed boves non habent, sequentes discesserunt:

Marco Jovitschiz, Grubescha, Jovan Pavloviz, Vuroscha Ugloschiz, Zivko, Stipan Ivanku, Radoicza Maister, Maxim Harumbassa, Secula Radoecziz, Sava Kovaz, Ostoja Bagdolica, Srda Ugloschiz, Milisch, Mihajlo Bokoliza, Jovan Kovacz.

Horum domus vacuae, plerumque ruinatae reperiuntur.

Conscriptio pagi Milevczy.

Nomina incolarum: Radoicza Ivanoviz, Radivoi Savicz, Peio Radmanoviz, Ugri Pet, Jovan Despotoviz, Stoian Tukanitz, Mislin Dzukicz, Radman Saviz.

Summa: Sessiones $5\frac{1}{2}$, fratres uxorati 3, filii uxor. 1, equi 4, hinuli 3, boves 15, iuveni 6, vaccae 17, vituli 19, majales 29, alvearia 14; jugera insem.: trit. silig. 19, hordei avenae 1, kukur. 7, prata falcat. 34

Pagus Milevczy in sylvis penes paludem Branisko, per quam pons exstructus situatus, distat ab oppido Orahovicza 4 horis meridiem versus, limites eius sunt pagus Mikloss ad meridiem, Bukovicza occidentem et Bassie ad septemtrionem, dum Germani Verovitzam expugnassent, incolae in Croatiam se receperunt, ante 10 annos redierunt, denuo se collocarunt, sub dominio turcico 8 domus graeci ritus erant, de facto eiusdem religionis in 8 domibus habitant, terras arabiles 80, incultas 100 jugera (quae coli possunt 51, si spinetae eradicarentur), prata 34 falcatores, pascua sufficientia, sylvas ingentes glandinales, focales et aedificiales habet, quot nam jugera sint, nescitur, mensurari nequeunt propter lutum et paludes, de domino terrestri christiano, quamquam duo senes 80 annorum adsint, nihil referre sciunt, ultimus dominus Turca Kanisae habitans Mehmet Aga erat, cui nihil aliud, nisi 3 fl. et $1\frac{1}{2}$ occam butiri a qualibet domo annuatim dabant, de cetero pagus iste regio-fiscalis est.

Secundum accordam commissionis Carrafianae a 1. aprilis anno 1698. annuatim 100 fl. persolvere tenebantur et 4 annis consequenter in summa 400 fl. deposuerunt. praeterea ligna pro praesidio Eszekiensi secuerunt ac vexerunt, inde nulla refusio illis facta.

Conscriptio pagi Bassie.

Nomina incolarum: Palko Tereschteni, Illia Franisch, Pavel Bosnyak, Schima Vuschiz, Schimo Grassloviz, Schima Kovaczoviz, Schimon Scheli Vuk Jankovicz, Peter Wuczenicz, Stephan Matisch, Stephan Miloschoviz, Schimon Fekete, Nicola Antloviz.

Summa: Sessiones $6\frac{1}{2}$, fratres uxorati 4, equi 11, hinuli 3, boves 27 iuveni 6, vaccae 37, vituli 58, majales 211, alvearia 45, jugera insem.: trit. silig. $41\frac{1}{2}$, hordei avenae 1, milii 9, kukuriz 10, prata falcat. 89.

Pagus Bassie inter sylvas et segetes in planitie situatus, distat ab oppido Orahovicza 4 horis meridiem versus limites huius loci sunt terrae pagi Milevczy et Vilovo ad occidentem, Dobroviz ad meridiem, Suha mlaka orientem, Szazavicza ad septemtrionem, dum caesareus exercitus Verovitzam expugnasset incolae hinc inde dissipati ante 8 annos redierunt, denuo se collocarunt, sub dominio turcico 10 domus catholicae religionis erant, de

lem religionis in 13 domibus habitant, terrarum 60 jugera, prata 89 falcatores, pascua sufficientia in Woczińska unoccupatus et penes pagum in uno tractu, ob magnitudinem nemo scit, quot jugera essent, aliquot mensium cum emensuratione ad agendum esset, de domo christiano nemo informationem dare potuit, ultimus dominus Turcus Mehmet Aga erat, cui nisi 3 fl. annuatim a quavis domo loco robotarum et decimarum servitia haidonica ac schin peragebant, de cetero pagus iste regio fiscalis est anno 1698. secundum Carrafiannae commissionis accordam assolvere tenebantur et iam 4 annis hanc summam depoligna pro praesidio Eszekiensi secuerunt ac vexerunt, inficatum est.

Conscriptio pagi Kaszevecz.

incolarum: Doschel Vujakovich, Gabril Vujakovich, Lubiza Siminiza est vidua, Ternina est vidua, Milen Se sin.

: Sessiones $4\frac{1}{2}$, filii uxorati 2, equi 4, hinuli 3, boves accae 7, vituli 10, majales 14 alvearia 7, jugera insem. 1, hordei avenae 1, kukuriz $5\frac{1}{2}$, prata falcatores 23

Kaszevecz in medio sylvarum penes fluvium Woczińska s hovicza $4\frac{1}{2}$ hora meridiem versus, limites eius sunt terr

Milevczy ad occidentem, Rainovo pole, Suha mlaka or septemtrionem, dum caesareus exercitus Verovitizam expug

Croatiam se receperunt, ante 10 annos denuo se collo tio turcico 9 domus graeci ritus erant, de facto in 7 d

eligionis habitant terras arabiles 60 incultas, in quibus t, 80 jugera, prata 23 falcatores, pascua sufficientia habet,

pratae sunt magnae et latae, sine emensuratione jugerum emensuratione aliquot menses consummere oporteret.

stri christiano nemo quidquam revelare scivit, ultimus d icha Posegae habitans erat, cui ab una domo annuatim

lvebant, loco decimarum et robotarum vigilias prope V lebebant, de cetero locus iste regio-fiscalis est. Anno 1

secundum accordam commissionis Carrafiannae 142 fl. au tenebantur, quamquam tres incolae aufugerunt attame

tum quantum persolvere coacti, et 4 annis actu quov solverunt, praeterea ligna secare, aliosque labores gratui

ebant, dicunt quod si non fiet alleviatio, omnes abire veli uravi, quod omnino alleviatio fiet, ut tantum agros colan

quentes abiverunt. Quosdam ad Jugovo pole ivit, et solveba ., Illia 5 fl., Radivoy 8 fl.

Conscriptio pagi Rainovopolie.

incolarum: Boyczeta Bosniak, Milicz Wukoviez, Budissa Wukoviz, Stauko Maxiz, Jovan Wukumanoviz.

Summa: Sessiones $3\frac{1}{2}$, inquilini 1, equi 7, hinuli 1, boves 7, juvenci 5, vaccae 8, vituli 13, majales 47, alvearia 12, jugera insem.: tritici silig. 21, hordei avenae 4, kukuriz 5, prata falcatores 23.

Pagus Rainovopolje inter sylvas penes rivulum Kraina situatus, distat Orahovieza $2\frac{1}{2}$ hora meridiem versus, limites eius sunt pagus Kazevecz, in sylvis penes rivulum Skakavecz et Brezovlani ad occidentem, Suha mlaka ad septemtrionem, Csaczinczy ad meridiem, dum Germani Verovitizam expugnassent, incolae dissipati et omnes mortui, moderni inhabitatores graeci ritus ex Bosnia ante quattuor annos advenerunt et in 6 domibus habitant, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, quidnam praecedentes incolae Turcis solvissent, nemo scit; terrarum arabilium 60 incultarum 80 jugera, prata 25 falcatores, pascua in sylvis sufficientia habet, sylvae sunt in uno tractu longae et latae, et sine mensuratione jugera nemo dicere potest, quoniam aliquot miliaribus se extendant, ac inter has pagi situati sunt, alias pagus iste regio fiscalis est. Secundum accordam commissionis Carrasianae annuatim 43 florenos persolvere tenebantur, etiam pro 4 annis actu solverunt, praeterea ligna secuerunt et vexerunt, inde nulla solutio illis data est.

Conscriptio pagi Brezovlany.

Nomina incolarum: Stanko Mihailo, Mihailo —.

Summa: Sessiones $\frac{3}{4}$, equi 1, hinuli 1, juvenci 1, vaccae 2, vituli 3, jugera insem.: tritici 1, kukuriz 1, prata falcatores 1.

Locus iste inter sylvas situatus, distat Orahovieza 2 horis meridiem versus, limites eius sunt Csaczinczy ad meridiem, Rainovopolje ad orientem, dum exercitus caesareus Verovitizam expugnasset, desertus mansit, sub dominio turcico 2 domus graeci ritus erant, moderni incolae eiusdem religionis primo arare inceperunt et in Rainovopolje habitant, portiones ipsimet a parte solvere volunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Veroviticensis Omerczy Aga erat, cui annuatim ab una domo 3 fl. $1\frac{1}{2}$ occam butiri praestabant terras arabiles 25, incultas 50 jugera, prata 6 falcatores, pascua sufficientia, sylvas magnas ex omnibus partibus habet, de cetero locus iste regio fiscalis est.

Conscriptio pagi Szuha Mlaka.

Nomina incolarum: Lovrek Knezoviz, Matto Kovaczovicz, Blass Stepanoviz, Jura Sarticz, Martin Maderiz, Mattosch Schimonovich, Blass Kovaczoviz, Peter Kataniez, Matto Kalikoveczan.

Summa: Sessiones $4\frac{1}{4}$, boves 12, juvenci 10, vaccae 14, vituli 24, majales 84, alvearia 24, jugera insem.: tritici silig. 23, hordei avenae 3, mili 9, kukuriz $8\frac{1}{2}$, prata falcatores 54.

Pagus Szuha Mlaka in planitie prope Wuczinska woda situatus, distat 3 horis Orahovieza orientem versus, limites eius sunt terrae pagi Baszie, ad occidentem, Kaszovez meridiem, Zernez orientem, desertum Dollencz ad septemtrionem, dum caesareus exercitus Veroviticzam expugnasset, incolae in Croatiam se receperunt, plerique mortui et desertus mansit, moderni incolae anno 1700. ex Croatia venerunt et se collocarunt, sub dominio turcico 10 domus catholicorum erant, de facto ecclesia magna ex lateritiis exstructa catholica beatae virgini Mariae dedicata extat, nunc in 9 domibus

rabiles 100, incultas, in quibus arbu-
falcatores, pascua sufficientia, sylvas
zinza nuncupatas, quae intra unam
suam dominus terrestris christianus fu-
, ultimus dominus Turca Orahovicz
n in rivulo Kraina existit, de cetero

ius pagi in portionibus nihil solverunt
nos libertatem habeant, sed a 1. Jan.
alias ligna secuerunt, aliosque labor
lla refusio facta.

scriptio pagi Csernac.

go Staraz, Blass Szernaczan, Pavel
lilinoviz.

equi 2, hinuli 1, boves 6, juvenci 1
aria 15, jugera insem.: tritici silig.
turiz 3 $\frac{1}{2}$, prata falcatores 22

tie penes rivulum Kraina situatus, di-
ersus, limites huius loci sunt, terrae
inczy septemtrionem, Moslavina et
ercitus Verovitizam expugnasset, incol-
rtus mansit, ante 3 annos aliqui e-
ab dominio turcico 6 domus catholicae
ligionis in 5 domibus habitant, habet
sub aqua sunt 70 jugera, prata 22
ocales 50 jugera, de domino christia-
us Turca Orahoviczensis Mehmet Ag-
ato, robothas nullas praestabant, Tu-
fl. annuatim persolvebant, de cetero
a molendinum cum pago Dolenczy
issionem Caraffianam se primo coll-
annuatim et his tribus annis 105 fl.
vexerunt, aliosque labores praestit-

scriptio pagi Bredrevo.

nko Markovicz, Negol Jovanovicz, M
Suboth Vidicz.

equi 3, hinuli 1, boves 8, juvenci 3
8, jugera insem.: tritici silig. 13 $\frac{1}{2}$,

sylvas in planitie situatus, distat Or-
es eius sunt desertum Obradovieza ad
entem, Kutovi ad orientem, dum caes-
set, incolae dissipati, usque ad hodie
ti sint. Anno 1698. moderni incolae
reico erant 5 domus catholicorum, c

5 domibus graeci ritus existunt, habet terras arabiles et incultas sub arbustis ultra 100 jugera, prata 15 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales, focales et aedificiales Luk nuncupatas, extendunt se usque ad pagum Kapelna 2 horis in longitudine, de domino terrestri christiano nemo quidquam dicere scivit, nec etiam sciunt, quis nam ultimus dominus Turca fuisset et quantum imperatori Turcarum pro haracs solvissent, de reliquo locus iste regio-fiscalis est. Secundum accordam commissionis Carrafianae iste pagus cum Pestanoveczy 48 fl. annuatim solvere tenebantur, etiam suum totum quantum 4 annis solverunt, praeterea ligna secuerunt ac vexerunt, inde illis nulla refusio facta.

NB. Ex Pestanoveczy ante duos menses omnes discesserunt, nescitur quo nimirum: Kosta Bossnak, Sobotha Koblenovicz, Radossa Bosniak.

Conscriptio pagi Csachinczy.

Nomina incolarum: Stoicz Vukovicz, Stoiko Jovanovicz, Radoicza Illiz, Ivan Petroviz, Radivoi Wukscha, Radovan Radoviz, Radoicza Radiovicz, Milovan Babitsch, Vranko Ugleschiz, Stoicz Vuiczeta.

Summa: Sessiones $6\frac{1}{4}$, fratres uxor. 1, filii uxor. 1, equi 7, hinuli 2, boves 13, juvenci 5, vaccae 16, vituli 20, majales 57, alvearia 19, jugera insem.: tritici siliginis 10, hordei avenae $3\frac{1}{2}$, milii 5, kukuriz 11, prata falcatores 31.

Pagus Csachinczy inter sylvas in planitie penes rivulum Kraina situatus, distat ab oppido Orahovicza 1 hora meridiem versus, limites eius sunt desertum Poschinczy ad orientem, Drek, Pistana ad meridiem, Bainovopolje ad septemtrionem, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae hinc inde dissipati, ante 7 annos duo, qui hic nati sunt, rediverunt, ceteri ex Bosnia ante 5 annos advenerunt. Sub dominio turcico in 6 domibus graeci ritus habitabant, de facto in 10 domibus eiusdem religionis existunt, habet terras arabiles 70, incultas sub arbustis 90 jugera (arant et falcant quoque in deserto Poschinczy), prata 11 falcatores, pascua sufficientia, sylvae sunt circa circum magnae, vocantur Orahoviczka planina, ex altera parte Csasynska schuma, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Alia Bassa Kanisensis erat, cui pro omnibus decimis ac laboribus ab una quaque domo 2 fl. 30 d. annuatim, praeterea nihil solvebant, de reliquo pagus iste regio-fiscalis est. 1 molendinum parvum in rivulo Kraina habet. Secundum accordam commissionis Carrafianae tenebantur annuatim 130 fl. solvere, etiam 4 annis integram summam solverunt, praeterea ligna secuerunt et vexerunt, pro hoc labore illis nulla refusio facta est.

Conscriptio pagi Szdenczy.

Nomina incolarum: Juro Zok, Jacob Mattoicz, Blass Zokovaz, Pavo Zokovaz, Perischa Bolat, Mihal Matich, Jacob Karpetez, Matto Kokorich, Schifko Komnenoviz, Jura Jemenin, Matto Ivanovicz, Mihal Barkovez, Peter Klajo, Mikola Korapetiz, Milovan Bosnak, Schifco Blasovaz.

Summa: Sessiones $5\frac{3}{4}$, fratres uxor. 4, filii uxor. 2, equi 12, hinuli 5, boves 20, juvenci 7, vaccae 29, vituli 45, majales 44, alvearia 21, jugera insem.: tritici silig. $40\frac{1}{2}$, hordei avenae 6, kukuriz 13, prata falcat. 44.

enczy in planitie penes rivulum Szdenczina penes viam regiam, cza in districtum Valpo itur, situatus, distat ab oppido Orahora occidentem versus, limites eius sunt, desertum Drek inferior Barri ad occidentem, Gradanczy, Beniczy, Kutanczy,

Buczanczy, Bankoveczy ad meridiem, ante 18 annos incolae deseruerunt, et in Croatiam se receperunt, ante quattuor annos versi et denuo se collocarunt, sub dominio turcico 6 domus erant, de facto eiusdem religionis in 16 domibus habitant arabiles 100, incultas 150 jugera, prata 44 falcatores, pascua, sylvas glandinales Ladische Gay nuncupatas 13 jugera, de christi christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Terpessa Spaia erat, cui decimam ab omni frumento et thas una die annuatim a qualibet domo harass Turca, isam unum anreum a quolibet aratro praestabant regio-fiscalis est, 1 parvum molendinum in rivulo Szdum accordam commissionis Carrafianae 83 fl. annuatantur, etiam actu pro quattuor annis summam integram sterea ligna secuerunt ac vexerunt, refusio illis nulla f

Conscriptio pagi Bankoveczy.

incolarum: Stanissa Milinovicz, Bogosav Rahoschoviz, V

Sessiones 1, equi 1, hiuli 1, boves 3, vaccae 3, lvearia 1, jugera insem.: tritici siliginis 2, hordei a rata falcatores 6 $\frac{1}{2}$.

Bankoveczy inter sylvas situatus distat una hora ab oppidientem versus, limites eius sunt desertum Buczanczy ad Strmibreg ad meridiem, Szdenczy ad septentrionem, e hunc locum deseruerunt, et semper desertus mansis catholicorum de facto graeci ritus in 3 domibus unum annum collocarunt, habet terras arabiles 40 inculta excreverunt 150 jugera, prata 20 falcatores, pascua, sylvas betularum ultra 200 jugera, de domino terrarum quidquam revelare scivit, ultimus dominus Turca Potat, cui decimam ab omni tritico, ab apibus, 12 currus lomo, a quolibet camino 12 hungaricos, Turcarum in decimam ab uno aratro 4 florenos annuatim praestabant regio-fiscalis est. Portiones de facto in hoc loco alios labores praestiterunt.

Conscriptio pagi Strmobrid.

incolarum: Mattias Juro, Juro Benitsch, Miok.

Sessiones $\frac{3}{4}$, boves 3, juvenci 2, vaccae 6, vituli 6, m. ug. insem.: trit. silig. 2, kukur. 3, prata falcat. 9.

Strmobrid inter sylvas situatus, distat ab oppido Orahora item versus, limites eius sunt Prokluvano ad septentrionem ad meridiem, dum exercitus caesareus Verovitizam expulsi in hunc deseruerunt, sub dominio turcico in 3 domibus

habitabant, de facto in 3 domibus eiusdem religionis existunt, terrarum arabilium 25, incultarum sub arbustis 75 jugera, prata 9 falcatores, pascua sufficientia, sylvas glandinales 8 jugera habet, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, ultimus dominus Turca Orahovicensis Mufftia erat, cui decimam ab omni frumento ac apibus dabant, robothas 3 diebus a quavis domo, Turcarum imperatori harass a quavis domo 4 fl. annuatim Kanischam praestabant, de cetero locus hic regio-fiscalis est. De facto pro portionibus nihil solverunt, quoniam primo collocati sint.

Conscriptio pagi Joschovo, Podgracz, Ferischanczy et Baczkovacz.

Nomina incolarum: Marco Benovicz, Stipko Podgraiz, Pavo Benovicz, Matto Mattokovicz, Ivanko Pauschovicz, Schimo Mattokovicz, Schimo Knezovicz, Marco Perokusin, Ivan Stroischiz, Juro Perezeny, Nikola Blassi, Perisch Ivanischovicz, Piradi Pavlicz, Martin Stoischiz, Ocznia Stoischiz, Matta Stoischiz, Pavo Doritsch, Jura Prispiloviz, Ivan Krestaniz, Schivko Joschoviz.

Summa: Sessiones $9\frac{7}{8}$, fratres uxorati 6, filii uxor. 1, equi 15, hinuli 7, boves 31, iuveni 14, vaccae 43, vituli 66, oves caprae agneli 10, majales 119, alvearia 18, vineae fossor. 14; jug. inseminata: trit. silig. 47, hordei avenae 8, kukur. 14, prata falcat. 53.

Pagus Joschova cum aliis supra nominatis tribus locis penes montes et sylvas Orahoviczka planina nuncupatas situatus, distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus, limites eius sunt terra pagi Gesczy ad meridiem, Schumesa ad occidentem, Giurgovacz et Rostie ad orientem, Motischa ad meridiem, Strmibrid ad occidentem rivulus Schumeziza transfluit, dum turcicus exercitus penes Viennam profligatus fuisset, incolae hinc inde dissipati, sub dominio turcico 16 domus catholicorum erant, de facto eiusdem religionis in 20 domibus existunt, supra pagum Joschovo in monte inter sylvas ecclesia catholica sancti Laurentii ex lapidibus aedificata exstat, etiam rudera apparent et videtur quondam monasterium aut abbatia fuisse et magna fossa haec ecclesia circumdata, e regione in alio monte inter sylvas rudera unius sacelli ad sanctum spiritum ex lapidibus exstructi quoque videntur, terrarum arabilium 180 incultarum 300 jugera, prata 53 falcatores, pascua sufficientia, vineas cultas 13 fossos, sylvas glandinales, focales ac aedificiales in magnis montibus valde magnas, has mensurare impossibile est, quoniam montes magni sunt, 2 molendina parva in hoc rivulo Schumezicza habet, circa domus horti cum arboribus fructiferis dantur, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, domini terrestres ultimi Turcae erant, primus ex campo Posegensi Mitrovicz Hadgi Mehmet, secundus Battiorbek Doboczensis, tertius Ahmet Aga Orahovicensis, quibus decimam a frumento, robothas in aratura ac falcatura, Turcarum imperatori harass Kanischam 3 fl. a quavis domo annuatim praestare debebant, de cetero pagi isti regio-fiscales sunt. Secundum accordam commissionis Caraffianae 150 florenos annuatim solvere tenebantur et iam 4 annis integram summam solverunt, praeterea ligna pro praesidio Eszekiensi secuerunt et vexerunt, inde illis nulla refusio facta est.

Conscriptio pagi Gessy.

Radoicza Pavloviz, Radivoi Trivonovicz,
Raiczovicz, Wuk Ninkovicz Milinko N
Rain Milinko, Stanizo Boznano, Stoian Ra
man Ragioviz.

3, equi 3, hinuli 2, boves 16, iuveuci 6, va
agneli 86, majales 39, alvearia 1, vineae fo
it. silig. 16 $\frac{1}{2}$, hordei avenae 7, kukuriz 1

montes et sylvas situatus distat ab oppido
em versus, limites eius sunt terrae pagi S
zna ad meridiem, Joschova ad septemtrione
ne locum deseruerunt, quidam ad Savum
t, ante 12 annos denuo collocati, sub dominic
graeci ritus, de facto eiusdem religionis in
terras arabiles 150, incultas 170 jugera, i
ficientia, vineas noviter cultas 1 fossorem
vas ad pagum pertinentes nullas, sed in Ora
; de domino terrestri christiano nihil sciunt,
icensis Mehmet Czelebia erat, cui decimam
rvitia haidonica. qua panduri praestabant
ris domo peragebant et 3 fl. illi Turcae a
ant, Turcarum imperatori pro harass nihil c
egio-fiscalis est. Secundum accordam comi
nuatim persolvere tenebantur, etiam hanc
persolverunt, ligna pro praesidio Eszekiensi s
aboribus nulla solutio illis data est.

riptio deserti pagi Dragonovac.

acz in medio sylvarum situatum distat al
rientem versus, metales eius sunt pagus M
ad septemtrionem, Tscholuk ad occidente
nes Viennam profligatus fuisset, incolae hui
desertus manet, sub dominio Turcarum in 2
t, ubi pagus stetit et terrae arabiles erant, s
a ut arari nequeant, nec prata falcari possunt

criptio deserti pagi Kutkovacz.

at Orahovicza 2 horis meridiem versus, lim
diem, Kazsevicza ad occidentem, habet 5
, Turcae Miklosienses praedia ibi habebant
gnae.

criptio deserti pagi Mrzovo.

inter sylvas penes aquam Vuczinska voda s
oris meridiem versus, limites eiu

Mlaka ad septentrionem et **Koszevez** ad meridiem, sub dominio turcico terras huius deserti incolae pagi **Suba Mlaka** arabant, habet 50 jugera terrarum arabilium, sylvas magnas, manet hic pagus desertus, a quo antiqui Hungari debellati sunt.

Conscriptio deserti pagi Dolinczy.

Desertum **Dolinczy** penes sylvas prope **Vuczinska voda** in planitie situatum, distat **Orahovicza** 4 horis meridiem versus, limites eius sunt pagus **Baszie** ad occidentem, **Csernecz** ad orientem, **Moslavina** ad septentrionem, erant 5 domus catholicorum et solvebant secundum accordam commissionis **Carraffianae** annuatim 123 fl. ante festum sancti **Georgii** Anno 1702. propter latrones schismaticos, quoniam ab ipsis harass seu tributum peterunt, illi vero illis nihil praestare volebant, ideo noctu 2 incolas in domo ex sclopis mactarunt, hunc locum deseruerunt, habet 70 jugera terrarum arabilium et 15 falcatores foenilium, pascua in abundantia.

Conscriptio deserti pagi Stremische.

Desertum **Stremische** inter sylvas situatum distat ab oppido **Orahovicza** 1 1/2 hora meridiem versus, limites eius sunt **Kraina** ad meridiem, **Miklos** ad occidentem, **Czaczinzy** ad orientem; sub dominio **Turcarum** erant 4 domus graeci ritus. a quo imperator hoc regnum possidet, desertus manet, habet terras arabiles 50 jugera, in reliquis simul et in pratis sylvae et arbusta excreverunt, pascua bona et sufficientia, de facto est regio-fiscalis.

Conscriptio deserti pagi Puschinczy.

Desertum hoc inter sylvas, penes rivulum **Pistena** situatum, distat ab oppido **Orahovicza** 1 1/2 hora meridiem versus, limites eius sunt terrae pagi **Czaczinczy** ad meridiem, **Rainovopolje** ad occidentem, **Klenie** ad septentrionem, **Predrovo** ad orientem, sub dominio turcico erant 8 domus catholicorum, omnes mortui sunt et 25 annis pagus iste desertus manet, habet terras cultas et incultas sub arbustis 130 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia, terras incolae **Orahoviczenses** et ex pago **Czaczinczy** colunt, de cetero desertus pagus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Drek.

Desertum **Drek** inter silvas penes rivulum **Orahovicza** situatum distat 1/2 hora ab oppido **Orahovicza** meridiem versus, limites eius sunt terrae oppidi **Orahovicza** ad meridiem, **Czaczinczy** ad septentrionem; sub dominio **Turcarum** erant 7 domus catholicorum, dum **Turcae Verovitiza** expulsi fuissent, incolae hunc locum deseruerunt et de facto desertus manet, habet terras arabiles 100 jugera, prata 60 falcatores, pascua bona, in hortis arbores fructiferas, terras incolae oppidi **Orahovicza** colunt, foenilia falcant pruna, poma ex hortis accipiunt, alias desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Obradovcze.

Desertum **Obradovcze** penes sylvas et rivulum **Orahovicza** situatum, distat ab oppido **Orahovicza** 1 1/2 hora meridiem versus, limites eius sunt

Conscriptio deserti pagi Kutovi.

Desertum hoc penes rivulum Orahovicza situatum, distat ab oppido Orahovicza una hora meridiem versus, limites eius sunt superior et inferior desertus pagus Barri ad occidentem, Bredrovo ad septentrionem, Obradovezy ad orientem, dum caesareus exercitus Verovitizam expugnasset, incolae qui in 3 domibus catholicae religionis habitabant, dissipati, habet terras arabiles 45 jugera, prata 12 falcatores, pascua sufficientia, de domino terrestri christiano nemo informationem dare potuit, alias pagus iste desertus regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Gradanczy.

Desertum hoc inter sylvas situatum distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Szdenczy ad occidentem, desertum Barry ad septentrionem, Beninczy ad meridiem, dum caesareus exercitus Orahoviczam expugnasset, desertus mansit, erant 6 domus catholicorum, habet terras arabiles, quas Orahovicenses, Zdencenses colunt 15, incultas 50 jugera prata sub arbustis 10 falcatores, sylvas glandinales, focales ac aedificiales 25 jugera, de domino terrestri christiano nemo informationem dare potest, de reliquo locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti Beninczy.

Desertus pagus Beninczy inter sylvas penes paludes Intosas Gelasz nuncupatas situatus, distat ab oppido Orahovicza 1 hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Szdenczy ad occidentem, Kutanczy ad meridiem; sub dominio Turcarum erant 10 domus catholicae religionis, ante 40 annos ob nimias oppressiones a Turcisque magnas impositiones discesserunt et traus Dravum se collocarunt, terras arabiles quas Orahovicenses et Szdencenses colunt 10, incultas 200 jugera habet, in pratis sylvae excreverunt, pascua sufficientia, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, de reliquo desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Kutanczy.

Desertum Kutanczy penes sylvas situatum, distat ab oppido Orahovicza 1 hora occidentem versus, limites eius sunt Zdenczy ad septentrionem, Beninczy ad orientem, Buczanczy ad meridiem, ante 35 annos incolae, qui in 2 domibus catholicae religionis habitabant, discesserunt, habet terras arabiles 30 jugera. In pratis arbusta excreverunt, pascua sufficientia, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, de facto locus iste regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Rastanczy.

Desertum hoc inter sylvas penes rivulum Orahovicza situatum, distat ab oppido Orahovicza una hora meridiem versus. Limites eius sunt desertum Drek ad meridiem, Barry, Kutovy et Predrovo ad septentrionem, tum Turcae penes Viennam profligati fuissent, incolae catholici in 3 domibus habitantes discesserunt, terras arabiles 50, incultas 25 jugera habet, prata sub arbustis sunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam scit, de reliquo locus iste regio fiscalis est.

criptio deserti pagi Strucza
zy inter sylvas penes rivulum
at ab oppido Orahovicza 2 l
ertum Kutovi ad occidentem
io antiqui Hungari ex Slavc
modo pascua dantur, de facto

criptio deserti pagi Zokove
o inter sylvas ac paludes
distat Orahovicza 2 horis occi
Saptinovacz ad orientem, dun
lae catholicae religionis, qui in
arabiles 20, incultas in quib
oris latas, quam longae sint n
dominus terrestris christianam
de cetero pagus iste regio-fisc

criptio deserti pagi Jaxva
inter sylvas situatum, distat
ersus Limites eius sunt Zo
d occidentem. Sub domicilio
urcae Viennam se movissent
cultas sub arbustis 50 jugera
nationem dare potuit, alias locu

criptio deserti pagi Prokluv
sylvas situatum distat ab opp
etales eius sunt terrae pagi i
meridiem, dum Turcae pen
licae religionis, qui in 3 dom
viles 20, incultas in quibus ar
ustis 13 falcatores, pascua i
mo quidquam referre scivit,

criptio deserti pagi Madanc
z inter sylvas situatum, dista
versus. Limites eius sunt te
roplak ad orientem, habet te
ui in 5 domibus catholicae
i, prata sub arbustis sunt, pas
christiano nemo quidquam se

criptio deserti pagi Buczan
inter sylvas in planitie situa
occidentem versus, limites
nem, Bankovczy ad meridiem
tis 100 jugera, ante 20 annos

in 20 domibus habitabant dissipati, ecclesia catholica ex lignis exstructa de facto exstat, franciscanus parochus Orahovicensis ibi administrat sacra, prata sunt sub arbustis, pascua in abundantia dantur, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre scivit, nunc pagus hic desertus regio-fiscalis est.

Conscriptio deserti pagi Bokschiz.

Desertum Bokschiz inter arbusta situatum, distat ab oppido Orahovicza una hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Saptinovacz, ad orientem, Giurginovacz ad meridiem, habet terras arabiles 100, incultas sub arbustis 100 jugera, prata 30 falcatores, pascua in abundantia, ante 20 annos incolae catholici, qui in 5 domibus habitabant, hunc locum deseruerunt, de domino terrestri christiano nemo quidquam revelare scivit, de facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti pagi Schumesa.

Desertum Schumesa inter magnos montes ac sylvas sub monasterio caluderorum Orahovicza situatum, limites eius sunt terrae oppidi Orahovicza ad occidentem, Josovo ad orientem, distat ab arce Orahovicza una hora occidentem versus, habet terras arabiles 60, incultas 80 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia, 2 incolae ante 3 septimas inceperant se collocare, alias caluderi etiam quidam Orahovicenses agros colunt, foenilia falcant de facto desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio deserti Tschoplak.

Desertum Tschoplak in planitie situatum, distat oppido Orahovicza 1½ hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Joschova ad meridiem, in hoc deserto Caluderi, monastherii Orahovicza, praedium habent, agros colunt, foenilia falcant, quo iure sibi hoc desertum appropriarunt, demonstrare non possunt, habet terras arabiles 40 jugera, prata 20 falcatores, pascua sufficientia.

Conscriptio deserti pagi Zerczina.

Desertum Zerczina inter arbusta penes paludes lutosas situatum distat ab oppido Orahovicza 1½ hora occidentem versus, limites eius sunt terrae pagi Saptinovacz ad occidentem, parva Mikischna ad meridiem, Klokoczovacz ad orientem, dum Turcarum exercitus penes Viennam profligatus fuisset, incolae dissipati, sub dominio turcico in 6 domibus catholici habitabant, habet terras arabiles 60, incultas in quibus arbusta exereverunt 70 jugera, prata quoque sub arbustis dantar, pascua sufficientia, de domino terrestri christiano nemo quidquam referre potuit, de cetero desertum hoc regio-fiscale est.

Conscriptio pagi Pojatnaky.

Desertum hoc inter arbusta in planitie situatum, distat ab oppido Orahovicza 1½ hora occidentem versus, limites eius sunt Bokschinzechy, ad septemtrionem, Joschvanczy ad occidentem, sub dominio Turcarum erant 3 domus catholicae religionis, ante 12 annos hunc locum deseruerunt, habet terras arabiles 30, incultas sub arbustis 50 jugera, prata 15 falca-

tores, pascua sufficientia, in hortis arbores
Sapinovacz colunt, foenilia falcant, de domi
quidquam referre scivit, alias desertum hoc r

(Locus sigili.)

Alexander Joanni
et iude

U c. k. komorskou arkivu u Beču.

XXXVII. 1702. Popis sela kraj Petrov

Conscriptio oppidi Ka

Nomina incolarum: Prodan Tatomirovich,
Dugobrada, Radovan Osztoich, Peiso Maximovic
Lulesia, Todor Gyukich, Nesco Gvozdanovich,
Stepanovich, Boso Milovanovich, Stojan Visni
Milotin Sivojnovich, Petar Marediklia, Stanko
Szubotha Bacsvanin, Miho Hasimovich, Petko
Neda Szmendrovich, Milich Bajacz, Veszelin
kolich, Roko Konacsanin, Mirco Baeslia, Stej
jovacz, Maxim Bécsás, Milos Bajacz, Milivoj I
Nedelko Belgradacz, Jovicza Sabesauin, Stojan
mácz, Jovan Osztoich, Kerszta Bárác, Nicola C
Dmitar Kerk, Trivun Bacsvanin, Gyurka Baiác
Diakovacz, Pano Vuchkovich, Miloss Mali, Jos
movich, Radoicza Maximovich, Nika Martino
Milutin Pavlovich, Bradug Gyurich, Marko
Kosza Visniczan, Secula Szlaszár, Sivfko S
Jovan Popovich, Miloss Philipovich, Miloss B
Osztoja Csuresia, Jaesin Despotovacz, Radoic
novich, Osztoja Nicolich, Niko Badanich, Ker
Vladisav Siffkovich, Damian Tobak, Jovan Csiz
Szlovesalovich, Stojan Bukarin, Jovan Sarajc
Csuresia, Jovan Jankovich, Nikola Bajacz, S
trovich, Gyernad Dragolovich, Sivan Maxim
Vasilenovich, Sivan Tomin, Damjan Simonov
Budimácz, Petko Velkovich, Dimitar Bugarin,
Vlách, Gruicza Bokinácz, Adam Trinovesanin,
botich, Jovan Nesich, Stanimir Kunich, Paval I
Miloss Uszaresovich, Jordan Rokinich, Illia B
Musarinácz, Iszak Petrovesanin, Paval Orlat
Bosnyak, Jovicza Philipovich, Sztojak Dedc
Vukasiu Kovaesevich, Nesko Toist, Marko Le
Csekarsich, Sino Kulanin, Jovan Philippovich,
Milovan Damjanovich, Ivan Vujasinovich, Gal
mirovich, Siffko Terbussia, Siffko Babich, R
botich, Osztoja Terszia, Sztanoj Tungerin, Szt
linovich, Ivka Vessitz, Szivoin Almasecz, Pava
Stoia Savich, Sivan Grubanovich, Gyuragy

Sivan Babbich, Blago Gruich, Gyurko Darassy, Sztojka Kullosovich, Jovan Arsenia, Pejo Jakovich, Maxim Pesich, Radivoj Vueskovich, Gyuragy Laszich, Miloss Vodenicsar, Miho Kalaich, Pejo Ranisavljevich, Szubotha Larich, Szubotha Stojanovich, Maxim Vukovich, Obren Mihalovich, Petko Mislavovich, Szubotha Vinkich, Sivan Radicsovich, Peter Irissanich, Radivoj Tatomirovich, Jovan Sztrasamester, Miloss Hassia, Mihaly Nicolich, Thomo Marinkovich, Miha Damianovich, Stanko Panovich, Gabrilo Milivojovich, Marco Szlavicsich, Belanin Nicolich, Nicola Racz, Stanisav Kovacs, Marco Sencsanin, Janos Nemes, Caspar David, Illia Korsavkovich, Gyurko Petrovesanin, Ivan Isivanecz, Csapar Emnia, Orslan Vanlia, Peter Ferenesevich, Gyurka Priklyevics, Nicola Niculich, Joseph Simich, Kis Miska, Mato Kosavacz, Thoma Jovichich, Christoph Eicenberg, Boso Guricsich, Barissa Radoicsics, Andreas Walter, Koszta Vuichich, Radivoj Mikich, Damnian Sapunsia, Marinka Vidua, Budai Janesi, Franno Czvetkovics, Stephan Petrovics, Marinko Petrovics, Radosa Vukovich Moncsilo Tuczak, Bogosav Koich, Jovan Binter, Abraham Belanovich, Radovau Beklenovich, Jovan Reskovich, Mihok Veszich.

Summa: Sessiones 175, fratres liberi 13, filii 64, filiae 105, equi 26, boves 73, vaccae 68, vituli 64, oves et caprae 200, porci 12, alvearia 33, vineae foss. 746, seminaturae tritici 92, foenilia falcat 98, inquilini 73.

Oppidum hoc distat Petervaradino uno miliari, est gente fidei acatholicae ac etiam catholicae, sessionibus integris centum septuaginta quinque et inquilinis in alienis domibus existentibus septuaginta tribus inhabitatum, sunt plerumque mercatores et mechanici habentes sexaginta officinas. Terrenum huius loci est in circuitu sex horarum. Confiniaria loca cum metalibus sunt ad orientem pagus Csortanouffczy, limites Dabar, veluti via ducit ad meridiem Krussedoll et Maredik, meta Put veliki, ad occidentem pagus Bukovacz, meta Tekie et Petervaradinum versus quousque mensuratum, meta Szanz, dicunt autem veram se habere metam usque ad parvam capelulam penes viam nomine Tekie, ad septemtrionem Danubius fluvius, meta Dunavacz Kobilicski et Raszboistie. Terrarum arabilium habet exulta et inculta jugera 5150. Foenilia 100 falcatorum, vineas exultas 746 fossorum, datur locus multo plures implantandi. Pascuationem 340 jugerum. Sylvam tantum focalem et pro sessionibus necessariam 2060 jugera. Molendina in Danubio novem, ex quibus duo spectant ad callugeros, extat ibidem ecclesia catholica adhuc bono muro, sed discoperta in longitudine 20 et in latitudine 9 orgearum auditur, quod ad reverendos patres Benedictinos spectaverit praeterea reperitur ecclesia rascianica spectans ad monasterium Krussedoll, sancto Nicolao dedicata, cum duabus lacubus, una nomine tenger in magnitudine 10 jugerum. altera Kuvalyevo, in magnitudine 50 jugerum, non minus reperitur in hoc terreno lacus Kosziak in magnitudine 1 jugerum cum appertinenti terra paludosa 10 jugerum, spectans ad monasterium Gergetek, item reperiuntur duae lacus Gertatich et Pribinyevo, pertinentes ad monasterium Remethe testante Hasi Milos annorum 107. Prodan Tatomirovich annorum 54, Nica Cziganovich annorum 50 et Nico Baganich annorum 63 incolae nativi Carlovicienses. Turcarum tempore referunt ibidem per Danubium magnum trajectum fuisse, quantum autem importaverit, ignorant. Privilegia nulla habent literalia, quae habuerunt, tempore disturbii perdiderunt. De nullo sciunt christianorum

terrestri domino, est locus pure fiscalis. Turcarum tempore erat sub directione Emin, id est tricesimatoris Petervaradiensis turcici, cui annuatim decimas vini et frumenti, de coetero nihil praestabant. Tributum autem imperatoris turcici Budam solvebant a singulo capite 1 fl. 50 d., ab aliquibus plus ab aliquibus minus. Labores eorum erant extruere pontem versus Petervaradinum et ligna sub octo tormentis ad moenia Petervaradiensia adaptare. Nullum dabant haecenus ius montanum, nonam, neque Augustissimi imperatoris nostri tributum, tantummodo praestiterunt decimas frumenti et vini tricesimatori Petervaradiensi. Callugeri possident in hoc tereno 17 jugera terrarum arabilium et vineas 32 fossorum.

Aestimatio huius loci.

De centum septuaginta quinque integris sessionibus colonicalem laborem, singula sessione annuatim 6 fl 24 d. computando facit 1092 fl.

Colonialis eorum census a singula sessione annuatim 3 fl. computando facit 525 fl.

De septuaginta tribus inquilinis in alienis domibus existentibus a singulo annuatim novem dierum laborem computando facit 78 fl. 84 d.

Septem in Danubio existentium molendinorum census a singulo annuatim 12 fl. computando facit 84 fl.

Macelli et aeducilii interesse extendit se annuatim ad 60 fl.

Nona importat annuatim ad 250 fl 16 d.

Summa 2090 fl.

Lacuum proventus pro nunc non apponitur, siquidem cum Calugerorum esse dicunt.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	34.833 fl	33 $\frac{1}{2}$ d.
5	"	41.800 "	— "
4	"	52.250 "	— "

Conscriptio pagi Gercsedin.

Nomina incolarum: Nicola Radobich, Maxim Laletich, Negovan Vylesich, Uros Csaparich, Paval Nicolich, Nicola Kovacevich, Andria Laszich, Philip Petrovich, Vasil Milosovich, Gyurko Milotinich, Nicola Odanovich, Todor Pojdak, Nicula Ucsurovich, Obrad Osztoin, Sava Jacoullevich, Jak Jurisich, Sztanko Kadid, Koja Vukovich, Szretko Petkovich, Niksa Radvanics, Stoiko Trivich, Radosav Mladirich Vuja Novakovich, Dmitar Ivanovich, Stojan Sviracs, Peter Rajkovich, Jurko Segedinacs, Nicula Bacvanin, Bogdan Maximovich, Maleta Lausovich, Vukosav Kosovacz, Kersz Kosztich, Siffko Sublevacz, Neso Bajacz, Obrad Bosichko, Gyerko Javisie Mihaly Lovesovich, Milovan Jovanovich, Juricza Gvozdenich, Stojan Nicolich, Radosav Milovanics.

Summa: Sessiones 68, fratres liberi 6, filii 31, filiae 23, equi 10, boves 51, vaccae 32, vituli 32, oves et caprae 54, porci 44, alvearia 4, vin fossor. 28 $\frac{1}{2}$, seminaturae: tritici 85, hordei 7 $\frac{1}{2}$, avenae $\frac{1}{2}$, milii kuku panici 5 $\frac{1}{4}$, familia emancipata 27.

Pagus iste distat Petervaradino 3 miliaribus, Salankamen vero uno, gente fidei accatholicae, sessionibus integris 68 et inquilinis in ali

domibus existentibus nullis inhabitatus, continet praeterea desertas sessiones 10. Terrenum eius est in circuitu 4 horarum. Confinarii pagi sunt ad orientem desertum Grabovezi, meta Harabski breg, ad meridiem desertum Patka, meta Put Krussedolezki i Kamen Geresedinczki, ad occidentem desertum Fidia, meta Karaula, ad septentrionem Danubius, meta insula ad hunc pagum spectans. Terrarum arabilium habet exulta et inculta 2000 jugerum. Foenilia cum pratis 168. Pascuationem 306, sylvam exiguam foecalem, vineas exultas 28 $\frac{1}{2}$, fossorum, incultas 270 jugerum, unam habet lacum piscosam nomine Jovina in magnitudine 2 jugerum. Molendinum vero nullum neque rudera alicujus aedificii, nullus ibidem trajectus, jus montanum turcico, aut moderno tempore erat exactum, neque nona, decimas vero administrarunt domino tricesimato Petervaradiensi, est locus pure fiscalis. Turcicus eorum Spaia erat Mehemed Aga Szolak in Mitrovicza, cui annuatim omnis generis decimas, de coetero nihil praestiterunt. Tributum vero imperatoris turcici dabant Budam a singulo sessione 3 fl. Augustissimo imperatori nostro, cum se primo a biennio in hoc pago collocaverint, nullum adhuc praestiterunt tributum.

Aestimatio huius pagi.

De sexaginta octo integris sessionibus colonicalem laborem a singula sessione 6 fl. 24 d. computando facit 424 fl. 32 d.

Colonialis eorum census a singula sessione annuatim 3 fl. computando facit 204 fl.

Decem desertarum sessionum census colonialis a singula annuatim 1 fl. 50 d. computando facit 15 fl.

De desertis sessionibus labor gratuitus facit 31 fl. 20 d.

Lacus piscosa, quae cum in Danubio existat et in arendam permissa sit, reservatur pro parte imperatoris nostri Augustissimi. Educilii interesse facit 24 fl.

Nona vero importat 96 fl. 68 d.

Summa 795 fl. 20 d.

Facit interesse hoc in capitali:

6	percentum	13 253 fl.	33 $\frac{1}{2}$ d.
5	"	15.904	"
4	"	19.880	"

Conscriptio civitatis Salankamen.

Nomina incolarum: Subotha Kasich, Slavko Laszich, Peter Relich, Stojko Mattijevovich, Jerothia Starovlasanin, Vujo Radeslavovich, Sztojan Bokojevich, Maxim Nikolich, Damian Popovich, Jovicza Mitrovacz, Caudomir Jankovich, Stanko Jesich, Rajko Lasich, Paval Adamovich, Mihajlo Milirojevich, Joso Oselakovich, Haszo Strahina, Jovan Pelivan, Miloss Udvalia, Nicola Siak Marko Busassia, Paval Sakovich, Peter Paucovich, Kmitar Gardinovcsanin, Rajo Gyurgyevich, Marko Markovich, Marinko Petkinczki, Vukosav Davidovich, Proka Boskovich, Vuicza Siffkovich, Kusman Gvozenovich, Siffko Okoracz, Joko Kersirith Peter Staich, Janko Gerk, Milia Vnkasinovich, Sava Kersztanusch, Kerszta Bacsanin, Bosko Bokdoracz, Siffko Niskovich, Ivan Kuzmanovich, Joko Konie Posovich, Pera Siva-

novich, Stanko Nikolich, Jeremia Savich, Jovan Simin, Milorad Stipan Paulovich, Velisav Kojkovich, Radissa Abrahamovich, trovich, Milutin Dorichkovich, Kerszta Koszich Stoja Thom Hocsagovich, Sivan Stoich, Radosav Davidovich, Vuicza B Vuchich, Miko Vodeniczar. Ivan Kaplarovich, Vasa Siffk Vukovich, Misko Barbir, Jovan Gordecsanin, Jaucsi Karo Tersia, Plaffscha Tolnicsanin, Szretko Grabrovesanin, Pavo Veselin Radovanovich, Rivardi Istvan, Conssa Balasch, Mezar Andrich, Osztoja Abasia, Milosch Csuresia, Marko Csismas Prodanovich, Peter Czerui Vujnovich, Stojan Biro, Vladisav, Janko Vidimlia, Dragutin Borecsanin, Pavo Vuich, Ivan Isak Osztoich, Stanimr Hajduk, Paval Hajduk, Jovan Kovach, Bog Luka Nedelkovich, Nikola Belekisanin, Janko Gardinovesanin vanovich, Boroye, Milorad knesz.

Summa: Sessiones 97, fratres liberi 3, filii 64, filiae 3, boves 76, vaccae 53, vituli 52, oves et caprae 60, porci 37, vineae fossor. 100, seminaturae: tritici $133\frac{1}{2}$, hordei 19, kuk. 12, foenilia falcat. 7, inquilini 40.

Civitas haec Salankamen ubi adhuc tres bono aedificio port partes muri, quo fuit circumcincta, reperiuntur, distat Pet miliaribus, est gente fidei accatholicae et quatuor catholici Terrenum eius cum tempore factae pacis vix non omne Tur continet in toto non plus quam 460 jugera, confiniaria loca e suis sunt: ab oriente pagus Szurduk, sub dominio turcico penes civitatem lapis quidam a nostris iniita pace impositus, in turcico quoque territorio desertum Sasem, meta linea pa dentem desertum Grabovczi, meta Relicza, item desertum Baszi Popov szurduk, ad septemtrionem Danubius fluvius, e tres ecclesiae, una rascianorum bono adhuc muro, saltem tect longitudine 13 orgearum et in latitudine $2\frac{1}{2}$, orgeae. Catl ecclesiae sunt totaliter ruinatae, major est in longitudine 26 tudine 12 orgearum, non minus reperitur ibidem unum balne bene aedificatum, item unum museum turcicum desertum e ubi aqua salsa ebullit. Arx vero ibidem iam valde ruinata et in 131 orgearum et in latitudine 67. continet in se pulchra saltem tecto egentem, quae est in longitudine $13\frac{1}{2}$, orgearu tudine $4\frac{1}{2}$, orgeae, nullum ibidem molendinum, trajectus piscosa tempore moderno aut Turcarum existit, ibidem vero reperitur locus pro capiendis husonibus et alterius generis pis habent privilegia ab antiquo vel noviter acquisita, sunt ibid triennio collocati, nullum dabant tempore Turcarum jus m nonam, est locus regio-fiscalis, turcico tempore erant sub dirre id est tricematoris Carlovicziensis, cui annuatim omnis generi de caetero nihil praestiterunt. Tributum vero imperatoris ture Budam a singula domo meliori 3 fl. et a peioribus duab identidem. Augustissimo vero imperatori nostro nullum adt tributum. Decimas vero administrarunt domino tricesimatori Pet

Aestimatio hujus civitatis.

Quoniam civitatis huius territorium per lineam pacis in Turcia remanserit, et se residuum terrenum eius non ad plures, quam 15 sessiones extendat, incolae vero ibidem adjacentes huic deserto Grabovacz. quod excepta 480 jugerum pascuatione in se 82 integras sessiones continet, utuntur, simul itaque computando praefatas 15 faciunt in toto nonaginta septem sessiones, quarum colonialis labor annuatim a singula sessione 6 fl. 24 d. computando facit 605 fl. 28 d.

Census eorum colonialis a singula sessione annuatim 3 fl. computando facit 297 fl.

Quadragenta inquilinorum in alienis domibus existentes, 9 dierum unius viri labor annuatim facit 43 fl. 20 d.

Macelli et educilii interesse facit annuatim 48 fl.

Nona extendit se annuatim ad 220 fl. 52 d.

Lacus piscosa ibidem existens reservaturque, veluti antecedens.

Arx vero praenominata aestimatur in capitali 400 fl. Interesse vero eius 6 fl. per censum 24 fl. Summa 1232 fl.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	20533 fl.	33 1/2 d.
5	"	24640	"
4	"	30800	"

Conscriptio pagi Bukovacz.

Nomina incolarum: Stanisav Sivanovich, Peter Braynovich, Milos Csurcsia, Ranko Radovanovics. Baja Gmitrovich, Saka Bosin, Dobrosav Sivkovich, Jovan Radoichich, Roka Thomich, Janko Bosich, Miho Boeskovich, Vuk Tuczak, Jovan Kuzmanovics, Ivan Radovanovich. Stanisav Milosovich, Serdan Osztovich, Mladen Sivkovich, Pavo Vukovich, Abraham Szrimacz, Janos Vladisavich, Stoiko Andrich. Uros Eledich, Radovan Nedelkovich, Damian Plavovich, Damian Pesich, Kerszta Bacsvanin, Mirko Selvrencsin, Ivan Hacsimovich, Rusicze Baba, Stephan Jovanovics.

Summa: Sessiones 30, fratres liberi 1, filii 29, filiae 12, equi 6, boves 34, vaccae 23. vituli 46, oves et caprae 49, porci 5, alvearia 14, vineae fossorum 74; seminaturae: tritici 79, hordei 4, foenilia falcatores 45, inquilini 8.

Pagus iste distat Petervaradino 1 hora. Est gente fidei acatholicae, sessionibus integris 30 et inquilinis in alienis domibus existentibus 8 inhabitatus. Terrenum eius est in circuitu 3 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem oppidum Carlovicz, meta Bogich Herth, Brest, ad meridiem pagus Neradin, meta Badan berda, ad occidentem desertum Novoszello, meta Dugi Herth. ad septemtrionem Petervaradinum, meta Vuchi doll, do berdo Maeskaill. Terrarum arabilium habet exulta et inculta jugerum 459, foenilia 45 falcatorum. Vineas exultas 74 fossores, incultas 396 jug. Pascuationem 180 jugerum. Sylvam glandiferam 200 jugerum et pro sua necessitate focalem 240 jugerum. Nullum ibidem molendinum exstat neque antiquae ecclesiae rudera. Nulla ibidem lacus piscosa, trajectus vel telonium, nullum dabant jus montanum vel nonas, de nullo sciunt christianorum terrestri domino, locus est pure fiscalis. Turcicus eorum Spais erat Emin,

id est tricesimator Budae, cui omnis generis decimas unum laboratorem a singula sessione, 40 d. in festo Sant Georgii a singula domo, tributum vero imperatoris turcici Budam a singula sessione annuatim 3 fl. solvebant. Augustissimo imperatori nostro adhuc nullas portiones praestiterunt, decimas a biennio domino tricesimatori Petervaradiensi administrarunt

Aestimatio hujus loci.

De triginta integris sessionibus colonicalem laborem computando a singula sessione annuatim 6 fl. 24 d. facit 189 fl. 20 d.

Census eorum colonialis 90 fl

Octo inquilinorum in alienis domibus existentium annuus labor facit 8 fl. 64 d.

Nona importat annuatim 68 fl. 16 d.

Ducenta jugera sylvarum glandinalium singulum 2 flor. computando faciunt in capitali 400 fl. Interesse vero eius 6 percentum 24 fl.

Summa 378 fl.

Summa facit itaque interesse hoc in capitali:

6 percentum	6300 fl.
5 "	7560 "
4 "	9450 "

Conscriptio pagi Camenicz.

Nomina incolarum: Stoissa Radinovich, Leka Blagojevich, Pera Siffkovic, Radosav Milosovich, Kitan Butich, Milos Mrankovich, Miath Boromisic, Uros Simich, Maxim Markovich, Sivan Alinbin, Milutin Radakovich, Jevieza Markovich, Nicola Petrovich, Stojan Lukacsevich, Majul Prodanovic, Radoieza Petrovich, Rasko Stojanovich, Mislen Staracz, Jovan Peic, Nicola Nedelkovich, Milosch Obradovich, Misko Velieskovich, Jovan Skulich, Laus Nicolich, Osztaja Sivojovich, Subotha Petrovich, Nesko Szaric, Stepan Simich, Radan Prodanovich, Sivan Bacsvanin, Illia Marcovic, Peter Petkovich, Vladissa Jovich, Thomo Kersich, Bogdan Ivanovic, Gyurka Bersich, Gyurka Liszichich, Novak Lovrich, Matthia Ratkovic, Andrija Lukachovich, Bosco Nicolich, Peter Thomasevich, Stephan Radosanovich, Nicola Knesz, Milutin Szrimacz, Vrania Staracz, Osztaja Szubassa, Gabrilo Lasich, Radovan Csavich, Milutin Szasdanovics, Stara Blagoia, Osztaja Marichich, Gruizca Kovacs, Vuk Govedar, Stana Udovics

Summa: Sessiones 40, filii 42, filiae 19, equi 7, boves 65, vaccae 2 vituli 50, oves et caprae 126, porci 11, alvearia 29, vineae fossor. 8 seminatura: tritici 104, hordei 1, foenilia falcata 36, inquilini 24.

Pagus iste distat Petervaradino $\frac{3}{4}$ horae, est gente fidei acatholica sessionibus integris quadraginta et inquilinis in alienis domibus existentibus viginti quatuor inhabitatus. Terrenum eius est in circuitu 3 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem Petervaradiense praesidium, meta Cse Potok, Meseluc, Schumicza na Sztuden Doll, capitan Vinograd, na preki ad meridiem desertum Novoszello, meta Brestye, Humpka na velik brdu, na Kralyev put i lippu, na ladni vodu, ad occidentem pagus dinczi, meta Boszki megye, na duboki potok do Bosino vinograda, septentrionem Danubius, terrarum arabilium habet exulta et inculta

gera 716, foenilia 36 falcatorum. Vineas excultas 80 fossorum, incultas 440 jugerum, pascuationem 140 jugerum. sylvam glandiferam 180 jugerum et pro sua necessitate 180 jugerum. Molendini 4 loca exstant, praeterea unum errectum 2 rotarum, aedificium et turris ecclesiae reperitur. cuius nomen ignorant. Nullum ibidem telonium, neque trajectus, nulla ibidem lacus piscosa. Nullum dabant tempore Turcarum jus montanum vel nonas, de nullo sciunt christianorum domino terrestri, locus est pure fiscalis, tureicus eorum Spaia erat Emin, id est tricesimator Petervaradiensis, cui annuatim omnis generis decimas, praeterea a singula sessione 3 laboratores, de caetero nihil praestiterunt. Tributum imperatoris Turcici solvebant Budam a singula sessione 3 fl., a biennio collocati nullas adhuc solverunt portiones pro parte suae maiestatis sacratissimae, decimas autem vini et frumenti per biennium ad manus domini tricesimatoris Petervaradiensis dederunt.

Aestimatio huius pagi.

De quadraginta integris sessionibus colonicalem laborem computando a singula sessione annuatim 6 fl. 24 d. facit 249 fl. 60 d.

Colonialis eorum census facit 420 fl.

Viginti sex inquiliorum in alienis domibus existentium annuus labor a singula 9 dierum facit 28 fl. 8.

Census molae facit 6 fl.

Educilii interesse 20 fl.

Centum octuaginta jugera sylvarum glandinalium singulum 2 fl. computando faciunt in capitali 360 flor, interesse vero sex percentum facit 21 fl. 60 d.

Nona impertat annuatim 79 fl. 2 fl. Summa 524 fl. 31 d.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6 percentum	8738 fl.	33 1/2 d.
5	"	10486 "
4	"	13107 " 50 d.

Conscriptio pagi Ledenicz.

Nomina incolarum: Thodor Gergh, Uros Babbich, Gregorio Starovlasanin, Stoja Ninkovich, Gmitar Urosovich, Mihajlo Ralinovich, Vuiko Jukovich, Peter Bellich, Vasill Jankovich, Sivko Jurich, Dragutin Kradjovics, Mirco Kaorich, Sivan Mislenovics, Thomo Markovich, Czvio Knesz, Milutin Vuletich, Nicola Pentelich, Jovan Czuresia, Nicola Bosnyak, Stanko Urich, Luka Staracz, Stamir Lukich, Rascha Gyurichich, Gmiter Nicolich, Siffko Radmilovich, Mirco Gyurovich, Mihajlo Vlach, Mihajlo Staracz, Stepan Mohacsanin, Sivko Koszuvarecz, Dragissa Jovich, Versinko Mihaljevich, Vuicza Radossovich, Sivan Dragoichics, Nicola Bogdanovich.

Summa: Sessiones 50, fratres liberi 3, filii 24, filiae 5, equi 1, boves 30, vaccae 17, oves et caprae 58, alvearia 2, vineae fossor. 84, semiaturae: tritici 78, hordei 13, foenilia falcat. 12, inquilini 4, familia emipata 15, vituli 34.

Pagus iste distat Petervaradino 5/4 horae est gente fidei acatholicae, sessionibus integris quinquaginta. Terrenum eius est in circuitu 4 horarum. Confinarii pagi sunt ad orientem pagus Kamenicza, meta Boiski megye

y Duboki potok do Bossin vinograd, ad meridiem Preki put, ad occidentem desertum Szentich, meta voda et monasterium Rakovacz, meta Bescina kamen, ad septentrionem Danubius. Terrarum arabilium habet exulta et inculta jugera 814, foenilia 62 falcatorum, vineas exultas 84 fossorum, incultas 600 jugerum, pascutionem 324 jugerum, sylvam glandiferam 275 jugerum et pro sua necessitat 275 jugerum. Quatuor habet errecta molendina, nullus praeterea locus pro aedificandis, extat ibidem una lacus piscosa Beszdunicz vocata penes Danubium, praeterea una turris cum ecclesia dirruta, cuius notitiam ignorant, nullum dabant jus montanum, seu nonas. Nullum ibidem telonium. neque trajectus. De nullo sciunt christianorum domino terrestri est locus pure fiscalis. Turcicus eorum Spaia erat Solak Mehemet Aga, cui omnis generis decimas, praeterea 25 d. in festo S. Georgii a singula domo, item pro convehendo foeno annuatim currus praestiterunt. Tributum imperatoris turcici budam solvebant 3 fl. Augustissimo imperatori nostro anno un portiones dederunt. Decimas vini et frumenti ad manus domini tricesim toris Petervaradiensis administrarunt.

Aestimatio huius pagi.

De quinquaginta sessionibus integris colonicalem laborem computan a singula sessione annuatim 6 fl. 24 d. facit 312 fl.

Colonialis eorum census facit 150 fl.

Quatuor molendinorum census 4 fl.

Ducenta septuaginta jugera sylvarum glandinalium singulum 2 fl. co putando facit in capitali 550 fl. Interesse 6 percentum 33 fl.

Nona importat annuatim 188 fl. Summa 687 fl.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6 percentum	11450 fl.
5 "	13740 "
4 "	17175 "

Conscriptio pagi Szentich.

Nomina incolarum: Milan Milutinovich, Timothia Jankovich, Radi Sivkovich, Peter Czveich, Gregorio Borich.

Summa: Sessiones 5, filii 1, boves 10, vaccae 5, vituli 10, oves caprae 28, vineae fossor. 10, seminaturae trititi 10.

Pagus iste distat Petervaradino 1½ hora. Est gente fidei acatholic sessionibus integris 5, continet desertas sessiones 20. Terrenum eius in circuitu 2 horarum, confiniarii pagi sunt ad orientem pagus Ledeni meta Majdan, kamen na bukovacz vodu, ad meridiem monasterium k kovacz, meta Verbicza, na Dumbovezki potok, ad occidentem deserti Dumbovo, meta Belegir berdo, ad septentrionem Danubius. Terrarum arabilium habet exulta et inculta jugera 555, foenilia 45 falcatorum, pascutionem 192 jugera, vineas exultas 10 fossorum, incultas 150 juger 300 jugerum sylvam glandiferam et pro sui necessitate focalem 300 gerum, unum habet molendinum, una lacus piscosa. Trajectus vel telon nullum dabant tempore Turcarum jus montanum vel nonas, extant ibi aliqua rudera alicujus ecclesiae, quorum notitiam ignorant. De nullo

stianorum domino terrestri sciunt. Est locus pure fiscalis. Turcicus eorum spacia erat Szorasa in Illok, cui annuatim omnis generis decimas $1\frac{1}{2}$ okam butire, unum currum ligni et foeni praestiterunt. Imperatoris turcici tributum solverunt Budam ad instar praecedentium.

Aestimatio huius loci.

De quinque integris sessionibus colonicalem laborem computando a singula sessione annuatim 6 fl. 24 d., facit 31 fl. 20 d.

Colonialis eorum census facit 15 fl.

De viginti desertis sessionibus censum colonicalem computando a singula sessione annuatim 1 fl 50 d., 30 fl.

Labor gratuitus facit 62 fl. 40 d.

Unius molae annuus census facit 1 fl., trecenta jugera sylvarum glandialium singulum 2 fl. computando faciunt in capitali 600 fl. Interesse vero eius 6 percentum facit 36 fl.

Nona importat annuatim 40 fl. 80 d. Summa 216 fl. 40 d.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6	percentum	3606 fl.	$66\frac{1}{2}$ d.
5	"	4328	"
4	"	5416	"

Conscriptio pagi Beucsin.

Nomina incolarum: Radoicza Rajcsinovich, Mihaly Valevacz, Petak Kuvavich, Nesco Lasich, Milovacz Jovanovich, Nesco Paunovich, Andria Gmitrovich, Nesco Jovanovich, Maxim Jankovich, Siffko Nicesich, Sivan Maximovich, Mirco Todorovich, Mladen Savich, Radovan Milosovich, Nesco Osekovich, Peio Vuichich, Milich Osztoich, Nesco Stanasill, Milutin Radivojich. Jozsim Jepsich, Milovan Dagich, Stojko Vukmirovics, Laszo Simovich, Gavriilo Szarich, Jovan Stankovich, Miat Jovanovich, Radosav Lasich, Juko Eremich, Tatomir Radovanovich, Damian Petrovich, Nicola Szubotich, Simo Mandich, Veliesko Mitrochinovich, Subotha Osztoich, Marko Isakovich, Miat Soranovich, Rado Kovacsevich, Marko Bacsanin, Sivan Dianovich, Kuzman Popovich, Janko Bosnyak, Strahin Marcovich, Ranisav Bokojevich, Jovan Szentomasanin, Petar Skulanecz, Mirco Kolar, Peter Dosud, Nesco Subotich, Alexo Secura.

Summa: Sessiones 51, fratres liberi 3, filii 38, filiae 6, equi 7, boves 61, vaccae 27, vituli 24, oves et caprae 54, vineae fossor. 88, seminaturae: tritici 104, hordei 2, foenilia 2, inquilini 13.

Pagus iste distat Petervaradino 2 horis, est gente fidei acatholicae. Sessionibus integris quinquaginta una, et inquilinis in alienis domibus tredecim inhabitatis. Terrenum eius est in circuitu 3 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem desertum Dumbovo, meta Szalas et Szandrenich herth, ad meridiem monasterium Jaszek, meta Csoth po verch planine, ad occidentem oppidum Cserevich, meta Breszt, ad septemtrionem Danubius. Terrarum arabilium habet exulta et inculta jugerum 960 Vineas exultas 88 fossorum. incultas 520 jugerum, pascuationem 470 jugerum, foenilia 40 jugerum, sylvam glandiferam 400 et pro sui necessitate 114 jugerum. Fluvia ia molendina 2 habet, praeterea duo pro extruendis extant loca. Nullus

ibidem trajectus vel telonium, extat ibidem una ditiam ignorant, de nullo sciunt christianorum done pure fiscalis. Turcicus eorum spacia erat effendi generis decimas, praeterea loco reliquorum laborum verunt. Tributum imperatoris turcici ad Carlovicz praestiterunt. Augustissimo imperatori nostro nullas annue portiones solverunt. Decimas vini et frumenti ad manus domini tricesimatoris Petervaradiensis praestiterunt.

Aestimatio huius loci.

De quinquaginta una integra sessione colonicalem laborem computa a singula sessione 318 fl. 24 d.

Colonialis eorum census facit annuatim 153 fl.

De tredecim in alienis domibus existentibus inquilinis, a singulo a novem dierum laborem computando 1 fl. 8 d. facit 14 fl. 4.

Duorum molendinorum census annuus facit 2 fl.

Sylvarum glandiferarum 400 jugerum, singulum 2 fl. computando capitali 800 fl. Interesse vero sex percentum 48 fl.

Nona importat annuatim 185 fl. 72 d.

Summa 721 fl.

Facit itaque hoc interesse in capitali:

6	percentum	12.016 fl.	66 $\frac{1}{2}$ d.
5	"	14.420 "	
4	"	18 025 "	

Desertum Janda.

Hoc desertum distat Salaukamen 1 hora, terrenum eius est in e 2 $\frac{1}{2}$ horae. Confiniarii pagi cum metalibus sunt ad orientem civitas kamen, meta Marindoll, ad meridiem desertum Grabovczi meta na Hante, ad occidentem pagus Gercsedin meta Vraski doll, ad septem Danubius fluvius, in quo piscatura husonum et aliarum piscium. Nulla ibidem sylvae terrarum, arabilium habet exulta et inculta jugerum 500, vineas exultas et incultas 70, jugerum foenilia falcatorum 30. p tionem 60 jugerum. nullum ibidem aedificium, sed locus molendinor Danubio, nullum dabant jus montanum, vel nonas, verum omnis g decimas praestiterunt Emin in Salancamen, de coetero nihil. Tributum peratoris turcici Budam solverunt a singula sessione annuatim 3 fl

Aestimatio huius deserti.

De viginti integris desertis sessionibus censum colonicalem computa a singula sessione 1 fl. 50 d facit 30 fl.

Labor gratuitus facit 62 fl. 40 d.

Summa per se 92 fl. 40 d.

Facit itaque hoc interesse in capitale:

6	percentum	1540 fl.
5	"	1848 "
4	"	2310 "

Desertum Grabovci.

Hoc desertum distat Salankamen $\frac{3}{4}$ horae terrenum eius est in circuitu 3 horarum Confiniarii pagi cum metalibus sunt ad orientem civitas Salankamen, meta Gragina megya, ad meridiem desertum Vech, meta Vukajlovacski doll, ad occidentem pagus Gerchedin, meta Uszaracz, ad septentrionem desertum Janda, meta na berdu Hante. Terrarum arabilium habet exulta et inculta jugera una cum vineis, pratis, foenilibus et pascuis 3230, sylvam nullam habet. Nullum ibidem aedificium, neque locus piscosus, vel molendini, nullum dabant ius montanum, vel nonas, turcicus eorum Spaja erat Musztafa begh in Mitrovacz, cui omnis generis decimas, de coetero nihil praestiterunt. Tributum imperatoris solvebant Budam annuatim a singula sessione 3 florenos Aestimatio huius deserti comprehendit in aestimatione civitatis Salankameniensis

Desertum Novoszelo.

Distat Petervaradino 1 hora. Terrenum eius est in circuitu 2 horarum. Confiniaria loca sunt ad orientem pagus Bukovacz, Kersztos, Suvjeta, Parlose item Petervaradinum, meta Kuriak doll, ad meridiem monasterium Oppovo, meta Preki put, ad occidentem territorium Ledenicz, meta Hersilyevo berdo, ad septentrionem pagus Camenicz, meta Brest. Terrarum arabilium habet exulta et inculta jugera 356, vineas exultas et incultas 210 jugerum. Foenilia 60 jugerum. Pascuationem 200 jugerum, sylvam in dimidio glandiferam 300 jugerum. Duo molendini loca destructa extant, nulla ibidem lacus piscosa, neque rudera alicuius ecclesiae, aut castelli extant. Nullus trajectus, vel telonium, nullum dabant tempore Turcarum jus montanum, vel nonas, de nullo sciunt christianorum domino terrestri. Locus est pure fiscalis, turcicus eorum spaja erat Beeg zain in Brod, cui annuatim omnis generis decimas, praeterea duos laboratores a singula sessione praestiterunt. Tributum imperatoris turcici solvebant Budam a singula sessione 3 fl.

Aestimatio huius deserti.

De viginti integris desertis sessionibus colonicalem censum computando a singula sessione 1 fl. 50 d. facit 30 fl.

Labor gratuitus facit 62 fl. 40 d.

Centum quinquaginta jugera sylvarum glandinalium, singulum 2 fl. computando facit capitale 300 fl. interesse vero 6 percentum 18 fl.

Unius molae census facit 1 fl.

Summa 111 fl. 40 d.

Facit itaque interesse hoc in capitali:

6 percentum	1856 fl	66 $\frac{1}{2}$ d.
5	"	2228 "
4	"	2785 "

Desertum Dumbovo.

Hoc desertum distat Petervaradino 2 horarum Terrenum eius est in circuitu 2 horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem pagus Szentich, meta Belegir berdo, ad meridiem monasterium Rakovacz, meta Sztolicza berc, ad occidentem pagus Beucsin, meta Sendreni herth, ad septem-

XXXVIII. 1702. Popis Neradina i Bankovaca.

Conscriptio pagi Neradin.

Nomina incolarum: Jeremia Vukoslavovich, Bosko Niksovich, Jovicza Komarecz, Szobota Teskera, Philipp Cvetkovich, Szerden Petrovczanin, Nesko Pecenaski, Szuo Nekusovich, Gavriilo Vukadinovich, Putnik Milutinovich, Szavo Marinkovich, Szivko Cogiacsanin, Milovan Petrovich, Illia Fomich, Paja Kovacsevich, Prodan Raditich, Nesko Busacsia, Jovicza Draskovich, Maxim Socivarich, Szobotha Salkovich, Maxim Popovich, Vrania Cvetkovich, Jovan Mesarovich, Jeremia Malinich.

Summa: Sessiones 24, fratres liberi 3, filii 13, filiae 8, equi 21, boves 15, vaccae 18, vituli 4, porci 1, alvearia 6, vineae fossor. 18, seminaturae: ritici 18, hordei 11, avenae 2, inquil. seu alia familia 26.

Pagus iste distat Petervaradino $3\frac{1}{2}$ hora, est gente fidei acatholicae sessionibus integris 24 et inquilinis in alienis domibus 26 existentibus inhabitatus. Continet praeterea desertas integras sessiones 12. Terrenum eius est in circuitu duarum horarum. Confiniarii pagi sunt ad orientem pagus Krussethol et claustrum Remete, metales sunt inter Krussethol et Neradin Cserie et Kerstata Humbka, ex parte Pavski Remete, Bielessevo, Varosovaczki Potok et Strasina inter Bukovacz, ad meridiem desertum Bankovacz et pagus Kukina, metales Hendek Bankovacski. ad occidentem territorium oppidi Irik, meta Krabovacsy potok, usque ad ponticulum in via Irik versus existentem, ad septemtrionem mons sylvosus, meta conterminatio viae Irikiensis et Carlovicensis eundo Petervaradinum versus. Terrarum arabilium habent exulta et inculta jugera 890. Foenilia exigua, vineas 89 fossorum, sylvas focales, tantum pro sui necessitate necessarias. Non minus habet ibidem existens claustrum Gergetek. De terra arabili, foenilibus et vineis 230 jugera et 4 molendina, limites eiusdem terreni sunt in circuitu Orlovo berdo na Iriskom Drumu, mala Csesma et Luvovacsy dol, item Orlujak Berdo, ad antiquam viam penes vineam incolae Niksovich. inde directe ad sylvam usque ad viam Irikiensem, quae ducit Petervaradinum, pagus iste est ab Augustissimo imperatore nostro domino episcopo graeci ritus Isaiae Diakovich collatus, cui a triennio incolae nonam et de caetero nihil exhibuerunt, 7 domino tricesimato Petervaradiensi autem administrarunt omnis generis decimas pro an. 1698. Tempore Turcarum erat pagus iste sub directione Emin, idem tricesimato Carlovicensi, cui annuatim omnis generis decimas, a singula domo 30 denarios et unam kam butyri contribuerunt, tributum vero imperatori turcico solverunt sudam a singula sessione annuatim 3 florenos. Augustissimo autem imperatori nostro contribuerunt pro anno 1697. ad manus domini bellici commissarii 346 fl. pro anno 1698. 325 fl., an. 1699 dicunt percepisse portiones dominum abbatem Bonnini, anno autem 1700. levavit Knesius Szivan in Irik in sortem portionum 80 fl.

Relatio deserti pagi Bankovczy.

Desertum hoc distat Petervaradino $3\frac{1}{2}$ hora, continet de terra arabili, ex qua pars sub dumetis, pratis, foenilibus et vineis, quibusdam excultis, plerumque vero desertis 858 iugera, ibi sex loca molendini existunt, confiniarii

pagi sunt ad orientem Krussethol, metales Satrinzi, meta Vujin podrum et via quae molam ibidem esistentem, ad occidentem R Travni put, ad septemtrionem pagus Nerad Kukinacski vinograd et Kerstata Humbka minus terrestris fuerit, nescitur, turcicus aut Niemeze, cui annuatim omnis generis decur turciei a singula sessione annuatim 3 florertum hoc est quoque ab augustissimo imritus episcopo Isaie Diakovich collatum.

Actum Neradin die 25. januarii 1702.

Andreas Labos.

caes. provisor veroviticensis.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XXXIX. 1702. Popis samosta

Monasterium Krus

Distat Petervaradino 3 horis, habet de vineis excultis et incultis, foenilibus et pa loca cum metalibus testantibus incolis 1 Krosdajevich annorum 50. 2-dus, Maxim Vukasin Jagojevich annorum 60. 4-tus, 5-tus, Jovan Ivanovich, annorum 50 ad or Stubina aqua et inde rivulus usque ad pon inde in illa valle rivulus usque ad linea pagi existentes in turcico territorio Selev pacis, ad occidentem pagus Neradin, meta kovezi, meta Raszkerstie, ad septemtrion Bokonyev doll et Ubovacz bunar.

Clastrum Rem.

Distat Petervaradino 2 $\frac{1}{2}$ hora, habet de vineis excultis et incultis, foenilibus et pasu Confinisarii pagi sunt ad orientem oppidun ridiem pagus Krussevdoll, meta Koni gro Gergetek, meta Potok, ad septemtrionem hos limites dicunt se habere literas collato habebunt.

Monasterium Op

Distat Petervaradino 4 horis, habet de vineis excultis et incultis, foenilibus et pa loca cum metalibus sunt, de quibus litera produxerunt, ad orientem aqua Szmerdan fossam Bobinya, ubi subitus vallis est, q directe ad aquam Szmergyevacz, inde veri montis ex sinistra parte monasterii, ad occ

et aqua Deszpotovacz et lapis viridis, sive Szeleni kamen, sibi put nancupatam montem versus ad septemtrionem.

Monasterium Vernik.

Distat Petervaradino 7 horis, habet de terra arabili exulta et inculta, vineis exultis et incultis, foenilibus et pascuis 160 jugera, huius terreni metales testantibus incolis ex pago Rivicza Marko et Csirko: ad orientem Kamen et rivulus Szuszaricza, ad meridiem Priko reke Hendek na Slesbisovo Guvno et Stari put Broda, od Staroga puta do vinograda drugoga vladikova, ad occidentem Jasicski put Berdom do Belezinskoga puta, ad septemtrionem Terska et Dobra voda.

Monasterium Bessenovo.

Distat Petervaradino 9 horis, habet de terra arabili exulta et inculta, vineis exultis et incultis, foenilibus et pascuis 456 jugera, cuius terreni metales sunt ad orientem territorium Stojanovacz, meta via Stojanovicensis et inde Hendek usque ad csesmam, ad meridiem pagus Bessenovo, meta Luka na tursku dolinu, ad occidentem desertum Montall, meta szurduk, ad septemtrionem sylva pagi Bessenovo, meta voda Raszkovacz. Super quibus metalibus nullum est productum testimonium.

Monasterium Gybsa.

Distat Petervaradino $9\frac{1}{4}$ horae habet de terra arabili exulta et inculta, vineis exultis et incultis, foenilibus et pascuis 120 jugera, sylvam 500 jugera. Cuius terreni metales sunt ad orientem desertum Biklav, meta Velliki Drum, ad meridiem desertum Lipovacz, meta Vuina Dollinicza, ad occidentem pagus Visich, meta Gereski doll, ad septemtrionem desertum Jandor, meta dol chaer. Super his metalibus quoque nullum produxerunt testimonium.

Monasterium Sissatovacz.

Distat Petervaradino $9\frac{1}{2}$ horarum, habet de terra arabili exulta et inculta, vineis exultis et incultis, foenilibus et pascuis 1138 jugera, huius terreni metales testantibus incolis ex pago Remethe Gruica Gablinovics annorum 50, Kersza Radkovich ex Lesimir annorum 30, Boso Petrovich annorum 70, Nesco Aleksich annorum 40 et Nicola Csekerinacz annorum 50, ad orientem pagus Lesimir, meta Motovilla Berdo, Isain grob et lippa na Ozarina, ad meridiem territorium Lesimir, meta preko Lesehye y Prehod Nadas item pagus Remethe, meta Briezt na Petkovaczku livadu preko medje na livadu Sissatovacsku ad occidentem desertum Divos, meta Thomisich i Gyukovich vinograd, ad septemtrionem desertum Csekerie meta Jerosim vinograd.

Monasterium Kovesdin.

Distat Petervaradino $9\frac{3}{4}$ horae, habet de terra arabili exulta et inculta, vineis exultis et incultis, foenilibus et pascuis 400 jugera. Sylvam focalem 132 jugera. Huius terreni metales sunt ad orientem desertum Biklav, meta Veliki drum, ad meridiem Lipovacz, meta Vuina dolinicza, ad occidentem pagus Visich, meta Gereski doll, ad septemtrionem desertum Jandor, meta dol esae Super his limitibus sunt literae collatoriae producendae.

Monasterium Prebina klava.

Distat Petervaradino 10 horis, habet de terra arabili exculta et inculta vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 200 jugera, sylvam focalem 582 jugera. Huius terreni metales sunt ad orientem pagus Szoth, meta Szuhidol, ad meridiem pagus Bacsinci, meta Puszina megya, ad occidentem pagus Berkosav, meta Calugerski gath, ad septentrionem desertum Bapska, meta Velliko berdo. Super his metalibus literalia producenda habent.

Monasterium Rakovacz.

Distat Petervaradino 2 horis, habet de terra arabili exculta et inculta vineis excultis et incultis, foenilibus et pascuis 50 jugera. Sylvam focalem 100 jugera. Huius terreni metales sunt ad orientem pagus Ledinci, meta Bukovacz voda, ad meridiem pagus Vernik, meta goli Bikich preko puta, ad occidentem desertum Dumbovo meta Stolicza berdo. Ad septentrionem pagus Szentich, meta Verbieza na Dumbovski potok.

Actum Eszek die 25. Aprilis 1702.

Andreas Labos, cameralis provisor Verovitiensis.

Petrus Antonino Walter, provisor et tricesimator Petervaradiensis

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

XL. 1702. Popis njekih vinograda, što odpadoše od vojvodstva srijemskoga na kraljevu komoru.

De quibusdam vineis excultis et fructiferis, quae facta linea pacis a colonis iam turcicis sub ducatu Syrmieni relictae, et ad fiscum regium devolutae, consequenter ab incolis sequentium pagorum interim in possessionem acceptae sunt nimirum:

Pagi Beska.

In hoc pago Maxim et Damian tenent . . . ex pago turcico Ingia vineam fossorum 12.

Tomo Petrovich possidet vineam Gyuko Philipovich ex pago Ingia fos. 4.

Lek Deranchi collegit Boicza Popovich ex Ingia vineam fos. 6.

Jovan Stevanovich Peissae et Rako vineam 3, Jerko et Gyurko vineam incolae Jovan Miagh fos. 5.

Nesco Radulyevich ex Ingia fos. 8.

Peter Miletich ex Ingia fos. 6.

Radola Gvozdanovich vineam Rako ex Ingia fos. 4.

Ex pago turcico Putinacz Radovan vineam fos. 5.

Negovan Abich vineam Nesko Galetich ex Colobinacz fos. 4.

Marko Vukovich vineam Palia ex Pervo pago turcico fos. 5.

Stepan Knesz ex Beska vineam Savko incolae Ingiensis fos. 4.

Luka Phillipovich ex Dabanovacz fos. 4.

Pagi Maredik.

- In hoc pago Stepan Knesz vineam Josan ex turcico pago Pervo fos. 5.
 Stepan Knesz vineam Marco ex Putinacz 4.
 Petar Garbich vineam Attanasko ex Ogarlicz 3.
 Marich vineam Banko Bogovich ex Popinacz 6.
 Capitaneus Stepan Vukovich a Vukovar vineam Nedelko Pletenovich ex Selevrens 7.
 Milutin Izsak vineam Laszo ex Putinacz 5.
 Attanas Jeki ex Krussentall vineam Pavo Terso ex Putinacz 3.
 Milutin vineam Milovan ex Putinacz 7.
 Capitaneus Stepan Vukovich a Vukovar vineam Jova Jaszlich ex Selevrens 4.
 Halia Babbits vineam Nesco ex Colubinacz 7.
 Milos Vucseta vineam alterius Nesco ex Colubinacz 7.

Pagi Krussentall.

- Milinko vineam Josan ex Pervo 6.
 Ebrin Vidak vineam Sima ex Putinacz 4.
 Nedelko vineam Milos ex Jarkovacz 4.
 Alexander Starova vineam Illia ex Putinacz 9.
 Sardan Badin vineam Gyuro ex Colubinacz 6.
 Stoico Nikolicz vineam Petar Bosnyak ex Putinacz 10.
 Gyurak Kovach vineam Pana Stanich ex Putinacz 8.
 Staniszav Brio vineam Males ex Selevrenczi 4.
 Atthanasco Popovich vineam Radoszav ex Pekinsa 1½.
 Lasa Maister vineam Jovicza ex Colubinacz 5.
 Illia Gyurisich vineam Marco ex Dobredo 2.
 Kosta vineam Theodor ex Mali Radinacz 3.
 Radoszav vineam Lasza ex Szelevrencz 8.
 Stephan Caluger vineam Vaszo ex Popinacz 6.
 Prodan et Jeremia ex Popinacz 15
 Calluger vineam Attanaszko ex Putinacz 6.
 Czvea Knesz vineam Jova Pandovich ex Putinacz 10.
 Jovicza ex Colobinacz 4.
 Szubotha vineam Szubotha Jusbagy ex Labinko 3.
 Pop Vasza Popovich vineam 4.
 Arseni Daich vineam Petko ex Mali Radinacz 1.
 Nesco vineam Jovana Baba 2.
 Czvea Knesz vineam Marco ex Putinacz 3.

Pagi Satrinacz.

- Stanko Tersia vineam Mirko Petkovich ex turcico pago Satrinacz 4.
 Attanasko Sunnich vineam Trivun Covalia ex turcico Satrinacz 5.
 Jovan Jutich vineam Buga ex Pervo 4.
 Peter Vuich vineam Lubinko ex Popinacz 4.
 Jovan Masilia vineam Ranisav Ferencsevich ex pago turcico Satrinacz 2.
 Milos Knesz vineam Panno ex Mali Radinacz 4.
 Stoian Novkovich vineam Nicola Siak ey turcico pago Satrinacz 2.

Pagi Rivicza.

Peia vineam Gojko Mihalyevics ex Jelincs 4.
Bojszav Staro vineam Simo ex Dobrinacz 3.

Pagi Borkovacz.

Nesco knesz vineam Czveo Orlovich ex Rom 5.
Milutin ex Vernik vineam Serdan ex Rom 4.
Vuk Radalovich vineam Nedelko ex Simonovacz 7.
Szubotha Popovich vineam ex Pustinacz; Jovan Dubokovich ex Borkovacz.

Pagi Paulovacz.

Illia Panovich ex Rom turcico pago 6.
Radovan Siak ex Rom 3.
Gisko vineam Pop Posnana ex Rom 5.
Jagma ex Rom Baba ex Grelovacz 2.
Guszman ex Rom 6.

Pagi Jaszek.

Abraham ex Bukanovacz 6.
Vuicza ex Grelovacz vineam Uros tenet 2.
Philip ex Grelovacz, Czveo Petrovich tenet 3.
Roko vineam Danisa Dedich ex Rom 2.
Jovan Tuczak vineam Stoiko ex Bugnovacz 3.
Vuleta vineam Illia ex Rom 2.
Jurko vineam Szubotha ex Tobinezi 4.
Szubotha vineam Sima ex Bradinacz 2.
Agni vineam Csero ex Rom 2.

Pagi Steanovacz.

Szubotha ex Sassinacz 4.
Radosav Vaich vineam Mirko ex Sasinacz 6.
Stoian Gerk vineam Bosco ex Sasinacz 6.
Roko Bogich ex Sasinacz vineam Szava 7.
Szava Joskovich vineam Sivan Janich ex Jaszka 8.
Uros Marevich ex Sissatovacz 8.
Stepan Seculich 8.
Siffko Mandich ex Sassinacz 4.
Kosztá Damianovich ex Sassinacz 6.
Agim Milovich ex Sassinacz 6.
Siffko Starczo vineam Stojan Manovelovich ex Sassinacz 6.
Thodor Stepanovich 2.
Vineae hae omnes sunt in promontorio Steanovacz.

Pagi Bessenovo.

Stanko Novakovich vineam Nesco Vukonovich ex Sassinacz 12.
Roko vineam Nedelko Selich ex Sassinacz 5.

Ignat Mirkovich ex Rom 6.
 Jovan vineam Jovicze Csibursie ex Rom 4.
 Stanko Vukovich ex Rom 2.
 Iszak ex Rom 4.
 Szubotha knesz ex Rom 6.
 Radula ex Rom 6.
 Sivan ex Rom 7.
 Marko Jankovich vineam alterius Radulae ex Rom 4.
 Ranisav vineam Jovan ex Budanovacz 6.
 Vuia et Maxim vineam Todor Gerk ex Rom 3.
 Boga Jovanovich vineam Pop Jovan ex Rom 6.
 Radovan vineam Nedelko Biro ex Rom 1½.
 Petko Jovanovics vineam Nedelko ex Sassinacz 8.
 Stepan vineam Giksa Baba ex Rom 3.

Pagi Sulem.

Sava Treszak vineam Jovan knesz Sassinacz 18.
 Nesco ex Sulma vineam Ibroka ex Sassinacz 8.
 Milutin Sztaracz vineam Juro Szekulich ex Sassinacz 7.
 Illich vineam Miat Mosich ex Sassinacz 2.
 Jovan Thomich ex Sassinacz Ganzspiller 3.
 Pana Matich ex Sasinacz vineam Michel 8.
 Nenad ex caesareo Radinacz Michel, Ganzspiller, vineam Nesco et Vladisav ex Sassinacz 11.
 Milutin Szak vineam Vuko Jelich ex Sassinacz 3.
 Milos Majmovich vineam Stojko Jagin ex Sassinacz 2.
 Nicola Alagan vineam Jagalika ex Grajlovacz 2.
 Summa fossorum 567.

Aestimatio vinearum praefatarum.

Quingentorum sexaginta septem fossorum vineas elaboratas, a rusticis iam turcicis post factam lineam pacis relictas, et ad fiscum regium devolutas, aestimando fossorum singulum sex florenis faciunt in capitali 3402 fl. interesse vero sex percentum facit 204 fl 12 d. Summa per se.

Est itaque capitale:

6	percentum	3400 fl.	—	d.
5	"	4082	"	40 "
4	"	5103	"	— "

Datum Eszekini die 26. mensis Aprilis anno 1702.

Andreas Labos,
 caesareus provisor Veroviticensis.

Petrus Antonius Walter,
 provisor et tricesimator Petervaradiniensis.

U c. k. komorskom arkivu u Beču.

(1702.) XLI. Popis Djaku

Oppidum rekuć varoš Di

U ovom varošu Diakovaškome staovniki, k šokci jali Slovinci imenovani, koji poznaju, da misto jesu Turci držali i stali, u kojemu imad tina, med kojima jošte sa strane imadoše kršć i dvi, od koizi na godište Turčin uzimaše od više toga od sviju stvari davahu desetinu rečer

Atari ovoga varoša djakovaškoga pružahu se čuprija na vodi Jošavi tako zvanom, konšie jesu koja sela jesu od ponoćja, od druge strane sus Budroveci, do Knije megje zvane od podneva odeći pokraj vode Jošave od istoka.

Ovde jošte grad stoji, od kojega s poja duva unutra u gradu bila je crkva za dosta velika, i hode, kuća u nutri jošte se nahodi ugragjena svitlosti cesarove nimaški vojnika s jednim li poja okolo sve kolovine graba od grada i od Turčin iz ovizi strana odagnat, vazda u gradu današnjega dana stoi.

U vrime tursko ovdena jesu bili tri gospodin kojega kuća jest bila kod prve žamije od g koju naši osvojiše za crkvu, gdi sada se misa Ibrahim Baša, koji njegovu kuću jest imao njegovi stari uzidana, koja jest od ponoćja, i mečit do sadašnjega dneva nahodi se prez kro vzeća grada po vojniki bi razmetnut.

Treći bio jest Kaston Baša, koji svoju žamij isti način od grada itac od puške, veće rečen kojega žamije do sadašnjega vrimena stoje tem Turčin bi prognat, tad pokojni administrator postavi svojega čovika i tada on jest njihov po biskup Pra Nikola iz Beča amo u Diakovo po franciskana patra Čono zvana, metim toga do dojde s privilegiji svitlosti cesarove i tako se

* Ovi ispis dade mi inspekcija Osieka na mjesto Karafa, kada je pripisavao ove strane, od kojega pra u njima više stoji atara sviu gospoščina, sela, šuma ovima upisi, koje inspekcija daje, budući ona na svoj bog prosti grihe. Pošlie sva pisma po smrti pokojni broga spomena jesu pograbili i odnesli, da ništa nisu dvorianska više puta jest zapovidila, da imadu mojom za dnevom odvlači se s lipima riči protežući ne da može se crkva držati i braniti, doklam Bog dade, da oteše Kosku, sa svima šumami, poljima, čajeri i šta k upisa s mojom vlastitom rukom, da oni, koji doide n se znao vladati i šta držati.

Petar Bakić od Laka, bisl

do smrti jest imao i držao i njihov gospodin jest bio, po smrti njegovom pokojnoga biskupa zauze svitla komora dvorjanska.

Ovdena dućana jest dvanaieste, u kojima krčmare vino i rakiju pokojnoga biskupa, deseti novac navada jest bila davati, u jednome dućanu jošte kasapnica, od vola navada biše davati jezik i jednu oku mesa, što primaše pokojni biskup u jaspri, takogjer od škopca, koze s. v. prasca jednu oku mesa davahu šta po isti način u jaspra primaše.

Jošte dva dućana jesu razlikove trgovine, od kojizi pokojni biskup ni šta ne primaše.

U vrime Turaka ovde ni jedna armica jati mostovina ne biaše, nego li pokojni biskup uzimaše ovde na mostovinu od jedni kola dvanadeste novaca.

Paori ovoga mista pokojnom biskupu ni jedno dilo radijahu, budući svi hajduci i katane i tako s oružjem služahu kamo je potribno, ali decimu od svega plaćase i davaše.

U vodi Ribnjaku četiri mlina jati vodenice turske ostaše, jedna je bila Ibrahim Čehaje, druga je bila nikojega Turčina Gaija, treća je bila Ibrahim Čehaje četvrta bila je nikoga Turčina Podgoratlje, koje sve četiri vodenice kada Turčin pod Bečen bi razbit, sve četiri opustiše i razmetnuše, i požgaše po hajduci i Turaka. Od koizi sada jedan mlin, koji jest bio Ibrahim Čehaje, na misto kojega kmet Mato Tufedžija prid jednim litom popravi, druga koja biše turčina Čehaja, sada popravljaju Antun Vučićanin, Kristo i Dominko, koja nije jošte svršena. Treća i sada stoji pusta. Četvrta koja jest bila Turčina Podgoratlje, a sada popravlja paor ovoga mista Tomić Gorijanac, koja jošte nije svršena.

Vinograde u ovomen ataru lipe Turci imadoše, u koizi dobro vino rastaše, koje sada od onoga vrimena sva jesu obatalila. Izvan onizi koje pokojni biskup za se zauze navlastito u Sterbinci vinograd Ali Paše, koji jest od motika dvaest i pet, drugi vinograd na Vitiki rečeni. koji jest bio Ibrahim Čehaje od motika deset, treći vinograd takojer na rečenom Vitiki, koji je bio nikojega Turčina Graškoga Ho(d)že, od motika deset. U Vučiaku tolikojer zauze dva vinograda, jedan bijaše nikojega Turčina Tufežije Ibraima od motika deset, drugi bijaše Turčina Kurteš Alijin od motika osam, koji i sada svi se radu. Dobro vino u svim raste po oka 1400, koji vinogradi jesu sada svi zauzeti na stranu svitile komore dvorjanske. Ostali vinogradi svi jesu opuščeni, veće ovo godište nikoji kmeti iz Budrovac pričeše loze saditi, budući vinogradi neposlovani jati zapuščeni okolo dvi stotine jutara, dico 200.

Čajera koji se kosu, koje zauze pokojni biskup, jesu za stotinu kosaca, jošte čajera za kositi ovodena paorski imade za sto sedamdeset i četiri kosca.

Za pašu općenu drugaćie ne imadu, veće budući polje zemalja oraći za dosta, tako jedno godište na jednu stranu atara užali su sijati, a na drugu žinu pasti.

Šuma Jokovica zvana jest ovde, u kojem jesu drva za oganj za jutara okolo 400 jutara, druga šuma Klenovac, u kojem jesu drva žirna, za oganju i za vatru okolo jutara stotinu.

Treća šuma Dračica tako zvana, u kojem jesu drva za vatru okolo jutara četarieste reko 40, u kojima šumama nahodi se zvirinja srna, lisica, z... i tica različitih.

malja orači koje pokojni biskup na svoju st
okolo sto i petdeset, jošte zemalja orači, koj
se jutara oko tri stotine šestdeset i pet i t
rane više toga nahodi se okolo dvi hiljada,
like jati vrsti okolo grada, imade za dvajest
d s varošom Diakovaškim jest med Dravom
pišašći, a do Save po dneva hoda.

Selo Budrovci.

ri ovoga sela Budrovaškoga pričimju od vode
vode Breznice zvane i jesu u komšiluku sa
na Kniju megju tako zvanu i česmi Kost
ada idući u pravac na ruku desnu k istoku
ki ataru vinogradom do vode Jošave tako zv
e u selu otkada se spominju sve dni Slavi
vire i zakona katoličanskoga. U vreme turašl
Diakovu po imenu Halil beg, kojemu paori
poslove, oranje, žeteoce, kosce, drvarinu i šta
er od svašta desetinu plaćahu i od svake
asla i arača forintí dvanajeste.
a za tizim iz ovizi strana iztiraše bi Turčin
komendati, koji jesu bili, svima atarima zapo
t, za tizim dojde pokojni administrator Gjur
i svojega pisara, tada on bijaše njihov gospo
biskup, ter zauze svekoliko atara, koji do n
gospodin jest bio, sada prisvitla komora di
za svoga gospodina, pokojnome biskupu svake
še od potrebe i od svega desetinu davahu.
ie vodenice na vodi Jošavi rečenom imadu
Striživojnom i Gjurgjanci općene rekuć sku
ta ovdena se nahodi žirovna Lug zvana, l
Bić rečena od sunca istoka okolo jutara po
ra za kositi nahodi se sto trideset i pet, a
adu, veće po šuma i po zemlja orači pasu n
ti nahodi se jutara za sto sedamdeset i seda
nahodi se za jutara okolo tri stotine i četrd

Pagus Striživojna.

ri ovoga sela Striživojne počimlju od vode B
idući do vode Bića, a odonuda u komšiluk
vrpojskoga, a na desnu ruku hodeći k bari
est od podneva, a odonuda na dugu megju
unca, od onuda do Breznice vode.
za sela staovnici uvik od starine kršćani ka
svojega gospodina u Diakovu imaše, niko
kojemu sve poslove i desetinu davaše i od
an forint i novac šestdeset.

U ovom ataru jedna crkva sa svim da je zarušena, koja jest bila od drveta ugragjena, u kojem jošte u vrime turaško naši redovnici misu govoriše, tako i do sada govore, ovoga mista seoniki nikada nisu čuli niti se spominju, da bi kada pri ovom crkvi selo bilo, neg li crkva zvana Kraljeva, po sata oda od sela, idući od podneva strane.

Po odašašću turaškome ovoga mista seoniki svi jesu bili hajduci grada Djakovaškoga komendata, koji je bio u ono vrime, š njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa. Kada u one strane od Beča u Diakovo doide pokojni biskup, tada osvoji svu Diakovščinu i učini svijju paore, kojemu sve poslove i šta god njima zapovidaše, kako ti jošte desetinu od svašta davati i plaćati, njihov gospodin bi do smrti njegove, a po smrti spade na komoru dvorjansku, koju sada za njihova gospodina držu i poznaju.

Šuma ovde jest Lug zvana, u kojem drva jesu žirovna, za gragju i vatru, pričinja od vode Olšove do vode Bića zvane, kada žir urodi, može ona uzdržat s. v. prasaca broja 1300.

Lova od riba drugačije ne imadu, samo vodu Bić zvanu, koja ima izhod od Save u kojem ribe, štuke i šarani dosta se nahodi. U vrime tursko svima slobodno jest bilo toliko od ove strane, koliko od one seonikom loviti, kakono i sada slobodno love.

Čajera za kositi nahodi se kosaca broja 129. Zemalja oraći nahodi se jutara 170. A ne orani rekuć nahodi se jutara broja 170. — Za pašu općiusku drugač ne imadu nego li šumu i zemlje oraće za pašu živinsku.

Selo Piškorevci.

Atari ovoga sela Piškorevac pričimlju od Boškovci megja zvana, koja jest od istoka, od onuda na Mikičko selišće u konšiluku sa selom Striživojnom, a odonuda do vode Breznice zvane od podneva, a od onuda megja zvana, koja jest od ponoćja u komšiluku s varošom Diakovaškim i selom Budrovaškim, a od onuda na desnu ruku hodeći na Jagodina groblje, od istoka, a od onuda na Zvon zemlju zvanu od zapada.

Svagda od starine, od kada se mogu spametiti od ovoga mista seoniki, vazda jesu bili Slovinci katolici, vire koje do sada jesu, koji u vrime turaško jesu svojega gospodina imali u Diakovu Ali Bašu zvana, kojemu poslove, orati, kositi, žeti, drvarinu i desetinu od svašta davaše i plaćaše, jošte harač to jest daću od svega sela na godište forinti 16 i kada igjahu na vojsku, jednoč u godište svaka kuća davaše po pedeset novaca. Poslije odašašća turaškoga diakovaški komendat njihov gospodar bijaše a za tizim pokojni biskup stupi, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu takojer sve poslove štagod zapovidaše i desetine od svega mogli su davati i plaćati, a sada poznaju za svoga gospodara svitlu komoru dvorjansku.

Šuma ovdena jest Kašnica zvana u kojem jesu od minje strane drva od zanata i meštrije, tolikojer za oganj, nahodi se okolo jutara 200.

Čajera za kositi nahodi se jutara 108. Zemalja koje se oru nahodi se jutara brojem 151 $\frac{1}{2}$, neoranica rekuć nahodi se okolo brojem jutara 600. Drva koja rode razliki u bašća nahodi se jutara okolo brojem 18. Vodericu jednu na vodi Kaznici zvanom, koja jest svega sela, koju vodenicu s mi seoniki iznova jesu ugradili.

Pustoseline jesu dvi: Imrovce et Matievce, pušćene.

Selo Vrpolje.

Atari ovoga sela Vrpolja u komšiluku sa selom Striživojnom, od ovud na ruku desnu uprav hodeći na baru Brezelnak zvana, od onuda na Bebrinam baru do vode Bić tako zvana od istoka sunca, i pri vodi Biću pokraj upravo idući do šume Šarampovo zvana, koja jest od podneva, koja šuma ostaje na ruku livu, budući da je od sela Perkovci, a od onuda na Klenje i Trnje megjam zvana, a od onuda na megju Drakišan do Breznice vode i Šiškovca bare, koja jest od ponoćja. Seoniki ovoga mista jesu Slovinci, svi katolici fidei, tempore Turcarum imadoše svoga gospodina Djakovu Hasan beg zvani, kojemu sve poslove, šta god je zapovidio, kol jošte desetine od sviu davaše i plaćaše, na lito jošće plaćaše harač to j daću forinti 15 na godište.

A za odošašću turskome njihov gospodin bijaše komandat Djakovaš koji četiri jati pet godišta zapovida s njima, a za tizim prispi poka biskup, koji njihov gospodin biše do smrti njegove, kojemu svako dilo 8 godi njima zapovidaše, tolikojer desetinu od sviju stvari davaše i plaća a po smrti pokojnoga biskupa pristupi prisvitla komora dvorjanska, k sada za svoga gospodina imadu.

Šume nahode se troje, prva zove se Kneževićov gaj, drugi zove se An gaj, treći zove se Vrabtić gaj, u kojima je drvarenje žeiudno i za gra i vatru na jutara okolo 65

Jošte šuma Brestje zvana jest, u kojem jesu sama drva za vatru jut okolo 600.

Pašu za općinu drugu ne imadu nego ritove zvana, kada izlije se Sa ter se prolije, malo sfali da vas atar ne uzme.

Čajera kositi nahode se jutara 109.

Zemlje za orati nahode se jutara 195.

Zemalja neoranih jati ledina okolo jutara 450.

Vodenicu imadu jednu na vodi Breznici zvanom, koju seočani za s ugradiše.

Selo Perkovci.

Atari ovoga sela Perkovci, u komšiluku sela Vrpolja do šume Šarampovo zvane, koja jest od istoka, a od onuda u komšiluku sa selom Čerkovci od podneva, a od onuda upravo idući na ruku desnu na baru Ibrievo do vode Breznice zvane, koja jest od ponoćja a od onuda na b Vraka, koja jest od istoka strane.

Seoniki od ovoga sela svi jesu Slovinci katolici, u vrime tursko imad svoga gospodara u Djakovu Hasan Baša zvani, kojemu oraše, žetoše, siše, drva voziše i desetinu od svašta davaše i plaćaše, jošte harač, to plaću za turskoga cara, kaišam davahu od svega sela na goć forinti 9.

Poslija odošašća turskoga komandat Djakovaški njihov gospodin biš došašća pokojnoga biskupa, za tizim pokojni biskup njihov bi gospodi smrti, kojemu jošte sve poslove i desetinu od svega davaše i plaća sada za svoga gospodina poznaju svitlu komoru dvorjansku.

Sumu Šarampovo zvanu imadu u kojem jesu drva žirovna, i za gragju za okolo jutara 40.

Pašu za selo imadu okolo svega sela šume, u kojima jest drvje za vatru okolo jutara 160.

Čajera za kositi nahodi se kosaca 74.

Zemalja ornih nahodi se jutara 96.

Zemalja neoraćih nahodi se okolo jutara 145.

Vodenice imadu dvi, jednu imadu na vodi Bić zvana, drugu na vodi Breznici zvanom, koje vodenice sami seljani iznova ugradiše.

Selo Čajkovci.

Atari ovoga sela približaju se selom Perkovci i pričimlju od šume Šarampovo zvane do vode Bića i pokraj Bića uzhodeći do Diašovca bara zvana, koja jest od podneva, od onuda ide na Babitekov vinograd oranica zemlja rečena, a od onuda na Ratkoj Huset megja, koja jest od ponoćja, odkuda se zapira na rečenu šumu Šarampovo zvana, koja jest od istoka.

Seoniki ovoga mista svi jesu Slovinci katolici, u vrime turaško svojega gospodina imaše u Djakovu Haši Pašić zvani, kojemu sve poslove i desetinu od sva davaše i plaćaše, a za cara na krajinu kanišku harača na godinu dvanaeste.

Po odašašću turskome njihov gospodin komandat Djakovaški, za tizim došavši pokojni biskup, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu takogjer sve poslove i desetinu od svega tolika davaše i plaćaše.

Šuma imaše ne odviše dobre, u kojima jesu drva za vatru jutara oko sto i osamdeset u kojima marvu pasu. — Lovu u vodi Biću ribe.

Čajera za kositi nahodi se za osamdeset i dva kosca zemalja oraćih nahodi se jutara sto dvadeset i pet i jedan fertal, zemalja neoranih jati pustih nahodi se okolo jutara 146.

Selo Andrijevc.

Atari ovoga sela Andrijevaškoga u komšiluku selom Čajkovci, i pričimlju od šume Laze zvane do vode Bića od istoka i kraj Bića uzhodeći do Varcagića potok tako zvani od podneva, a odtuda Vukašinovićov gaj do velike struge bare zvane, koja jest od ponoćja.

Seonici od ovoga mista jesu od starine Slovinci svi katolici u vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu nikojega Usaina Begića tako zvana, kojemu sve poslove i desetinu od sviju stvari davahu i plaćahu, a za cara turskoga na kraine kaniške davaše harača na godište forinti osam.

Za cdašašćem turaškime komandat Diakovaški, koji biše, s njima zapovidaše i njihov gospodin biše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove jest njihov gospodin bio, kojemu tolikogjer sve poslove i desetinu davahu i plaćahu.

Šume imadu jednu zvanu Laza, u kojem jesu drva za vatru za jutara okolo tri stotine; jošte Čupić gaj, u kojem jest drvje žirovno za jutara okolo dvi stotine; jošte Kelić gaj, u kojem jesu jošte drva za vatru i žirovna za jutara rekuć dvi stotine i trideset; jošte Donšćovica gaj, u kojem jesu drvenja žirovna i za vatru za jutara rekuć dvi stotine i pedeset; jošte Vi kovečki gaj u kojem jest drvenje žirovno rekuć za jutara tri stotine.

Paše svi imaju za živinu k vodi Biću ritove zvane tiri stotine Čajera za kositi nahodi se od kosaca do orači za jutara sto i četrdeset, a neoranih zemalja stotine dvadeset i pet.

Pustoseline jesu tri, prva Surblavci, druga Ninjak od koji zi zemlje oratne i čajera veće u šumi zaraslo, drva pitoma od voća jesu okolo sela rekuć za deset

Selo Topolje.

Atare ima selo Topolje u komšiluku selom Andri Varcagiće potoka odonuda do vode Bića, do bare jest od podneva, a odonuda k Stepici gaju do drt k Radakovci megji, koja jest od ponoćja, a od tuda koji jest od strane istoka.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci, svi katolici, u gospodina imaše u Osiku, nikojega Turčina Ma(h)n kojemu na godište od svake kuće davaše po dva te vahu desetinu od svašta, više toga caru na krajinu deset.

Po odašasću turskome sve ljudstvo ovoga mista bi zapovidaše komandat diakovaški do došasća pokojn tizim sve paore učini i njihov gospodin biše do smr i desetinu davaše i plaćashe.

Šuma imaju Lug zvani, u kome jesu drva žirovna jutara okolo hiljadu.

Pašu seosku drugu ne imaju, veće po šumah pas

Čajera kosećih nahodi se za kosac četrdeset i dv hodi se jutara sedamdeset i devet, zemalja neorać stotine jutara, a kada izigje Sava, tek da ne potopi

Selo Beketinci.

Atari ovoga sela počimlju od Gjurčanica vode do istoka, a od tuda k bari Gjomborica zvana i Gjerm a od tuda na Lonciji vodi zvanom, koja jest od p Bogokez polje tako zvano do Bartolovački lug, koji je

Ovoga mista seoniki jesu svi rišćani, u vrime Tu imaše u Diakovu Arslan beg tako imenovani, kojem tinu davaše i plaćashe. Više toga caru za krajinu k forinti šest, a po odašasću Turaka komandant Djako daše do došasća pokojnoga biskupa, koji do smrti kojemu tolikojer sve poslove i desetine davaše i plac

Vodenicu sada grade na vodi Vuki, koje nije još

Šumu imaju Jermanteski (!) gaj u kojem jesu dr i vatru okolo jutara sto; jošte Petriš gaj u kojem gragju i oganj jutara okolo sto i osamdeset; jošte m drva po isti način žirovna, za gragju i vatru okol jošte Pokojovačka šuma, u kojem jest drvlje za vatr deset; jošte Loncija šuma zvana, u kojem jest okol

Pašu za marvu po šumi imadu. — Čajera kosećih nahodi se za triest i sedam. Zemalja oraćí nahodi se jutara okolo dvadeset i četiri, neoranije nahodi se jutara okolo pet stotina.

Pustoseline nahodi se tri, prva Matijevci, druga Vrtaloveci, treća Totovci od dvajaset godin da su puste ostale.

Selo Satnica.

Atare ima ovo selo pričamši od bunara Babovdol zvani, koji istoka, otuda ide k Baronici gaju, poslija od onuda k Prečaničkom rečenom, što jest od podneva i u komšiluku jest selom Prestlantinci ide na Lipovac pustoselinu, što jest od zapada, a otuda k Petevalci zvanom, što jest od ponoćja, i komšije jesu selom Užarevci. Ljudstva mista jesu Slovinci svi katolici u vreme turaško svojega gospodina u Diakovu nikojega Ali Bega tako zvana, kojemu sve poslove da za desetinu na godište plaćahu od svega sela po jedan forint i osam novac. Jošte za cara davahu arača na godište forinta četiri, a po oturškome komandant Djakovaški zapovidaše s njimi do došašća polobiskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu sve i desetinu davahu i plaćahu.

Šuma imade Borovac zvana, u kojem jesu drva žirovna i za v okolo jutara po prilici do stotine i sedamdeset, paše za marvu po zemljah neoranih.

Jedna se pustoselina ovde nahodi Lipovac zvana, koja od star pusta.

Čajera koseći nahodi se za četrdeset i pet kosaca, zemalja orani nahodi se za jutara devedeset i šest i jedan čereg, a neoranije u okolo jutara po prilici dvije stotine i pedeset.

Drvenja koja rode razlikova voća okolo sela za četiri jutra.

Selo Užarevci.

Atari ovoga sela pričimlju od Ogarova dola zemlja tako zvana, od zapada, odozle ide bunaru Čerrek (valjda: Čmrk) zvani od istoka odtuda na Ganića Lazum čajer zvani od podneva, a odtuda na Lipovac i megju, koja jest od ponoćja, a u komšiluku jesu selom Ivanovci i Satnicom.

Seoniki ovoga sela jati mista jesu Slovinci svi katolici, koji u vreme turaško imaše svoga gospodara u Osiku Mamuta bega zvana, koje poslove i desetinu davaše i plaćашe, jošte više toga harač za cara davahu na godište forinti osam a po odašašću turskome komendant Djanjima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa fra Nikole, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu na isti način sve poslove i desetinu davahu i plaćашe.

Šuma Podlipje zvana, u kojem jesu drva žirovna i za oganj jati okolo jutara sto dvadeset i pet. Marva njihova po šumi i po neoranim zemljima pase.

Čajera za kositi nahodi se četrnaeste kosaca. Zemalja orani nahodi se za jutara triest i dva, a neorane nahodi se okolo dvi stotine i pedeset jutara.

Selo Ivanovci.

Atari ovoga sela pričimlju od dugoga mosta jati ćuprije koja jest na vodi Olšavi od istoka, a od onuda na desnu ruku po brigu Olšave uzhodeći do bunara Svibovca tako zvana od podneva, a od tuda na pašu čajer tako zvani od ponoćja k selišću zemlji zvanom, u komšiluku jesu selom Uza-revci i Tomašanci.

Seljani ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, u vrime tursko imaše svoga gospodina u Djakovu Asan Bašu zvani, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćашe. Više toga turskome caru davaše harača na krajinu kanišku forinti osam. A za odašaćem turskime komendant Djakovaški s njima zapovidaše do došaća pokojnoga biskupa, koji do smrti bi njima gospodin i kojemu jošte sve poslove i desetine davaše i plaćашe.

Šumu imadu kod sela Cerovina zvana, u kojem jesu drva žirovna i za gragju za trideset i pet jutara, jošte Varovljak šuma u kojem jesu sama drva za vatru, okolo jutara stotinu. Jošte Gaić u kojemu jesu sama drva za vatru okolo jutara 60. Drva rodni pitomi imadu za deset jutara. Od starine jošte crkva od kamena biela zidana blizu sela bila je na slavu svetoga Martina ugragjena, od koje temelji i sada se znadu.

Čajera kosnih nahodi se za četrdeset i jedan kosac, zemalja oraći nahodi se jutara šestdeset i pet i tri frtalja jati čereka, a ne orani nahodi se okolo tri stotine jutara.

Selo Tomašanci.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka sela Lopušanci, i do sela Ivanovci od podneva, selo Gorjane od zapada i s pustoselinom Varšalovci od ponoćja

Seonici ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, koji u vrime Turaka imadoše svojega gospodina u Djakovu Alin Bašić zvani, kojemu sve poslove davaše i od svake kuće na godinu davaše po osamdeset novaca i jednu oku masla. A po odašaću turskome komandant Djakovački zapovidaše s njima do došaća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin bijaše, kojemu tolikojer sve poslove i desetinu davaše i plaćашe.

Šume imadu Lug zvani, u kojemu jesu drva žirovna i za vatru, kada urodi žir mogu oko hiljadu s. v. svinja uzdržati u njemu. Jošte Kušiovec šuma, u kojem jesu drva žirovna da kada i ona urodi željudom, mogu okolo pet stotina s. v. svinja uzdržati.

Paše seoske za marvu imadu po šumi i polju neoranomu. Čajere za kositi imadu za kosaca četrdeset i šest, a zemalja oratnih nahodi se jutara šesdeset i tri i jedan frtal, a neoraće nahodi se jutara okolo rekući četiri stotine.

Selo Gorjane.

Imade atare, koji pričimlju od istoka od Drienova megje zvane, u komšiluku jest sa selom Tomašanci, od kuda na Petevalci zemlju zvanu od podneva i Vrašitnu megju i komšije jesu selom Ivankovci i selom Pristinci, od kuda k mlaki Bari zvanom od zapada, a od tuda k vodi V i do pustoseline Punjetovaške od ponoćja.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, kojima turski gospodin u selu stanaše ovdena Jaia Beg zvani, kojega kuća zidana šindolom krivena i sada opuščena stoji, koja kuća jest od tri tavana po načinu

ugragjena, iznutra u kući sva jesu po vojnicih razrušena, danas je gorena, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćаше, jošte više cara turskoga svako godište harača davahu forinti petnaeste. A pšašću turskome komandant Djakovaški s njima zapovidaše do pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove njihov gospodin biše, jošte sve poslove i desetine davaše i plaćаше i ovde mostovinu p pokojni biskup, od jednih kola jati voza dvanadeste novaca.

Šumu imadu Košutje zvanu u kojem jesu drva žirovna i za g vatru jutara okolo rekuć hiljadu, jošte šumu Šebutevci zvanu u jesu jošte drva žirovna za-gragju i vatru okolo osam stotina jutara

Pašince druge ne imadu, veće po zemljah nesijanih po šumi pašmarvu.

Ovdena u selu od starine jest grad bio, koji sada sa svime jest r kojega isto se nahode nikoji temelji i zlamenje okolo kojega i s grabe pojake. Jošte jest blizu sela bila jedna crkva Sv. Petra, o temelji i sada se znadu.

Drvenja pitomoga od svake vrsti okolo sela imadu za jutara dv Nahodi se jedna pustoselina zvana Svinarkovci, koja jest od starine Vinogradišća imadu kod sela od strane istoka za vrijeme Turaka, ko od onoga vrijeme jesu zapustili.

Ovoga mista seoniki pričeše vinograde saditi za kopača devet i frtal, a zapušćenik vinograda nahodi se rekuć okolo motika dvaest.

Čajera za kositi nahodi se kosac sto i dvanaeste, a zemalja oran hodi se jutara oko sto osamdeset i devet. A neoranie nahodi se jutara devet stotina.

Selo Bračevci.

Atari pričimlju ovoga sela od istoka Svinarovski potok rivulus za komšiluku jesu sa selom Gorjani, a od njega k čajeru Šestile zvano jest od podneva komšije sa selom Potnjane a od onuda idući uprav Vuki od zapada i brijega (u)zodeći na ruku desnu do zemlje Klučanci koja jest od ponoćja.

U vrime turaško ovo misto naseljeno bi od Šokaca aliti vam Si katoliškoga zakona i vire, koji u vrime od rasuća svi simo tamo raš se, a misto pusto osta, za time kada vojska svitlosti cesarove Si popali, tada sadašnji seoniki dojdohše iz Bosne i ovo misto za sebe z i obraše, ter osvojiše, koji jesu svi grškoga zakona rekući raškoga i radi toga neznadu, koji je bio u vrime tursko ovoga mista go Drugoga metim toga ne znadu veće pokojnoga biskupa Fra Nikolu éaka, koji do njegove smrti njihov gospodin bijaše, kojemu sve po desetinu davaše i plaćаше.

Šumu imadu Gjirašanoviški gaj zvanu u kojemu su drva žirovna gragju, za pedeset jutara, jošte drugu šumu imadu okolo sela, u jesu drva žirovna za gragju i vatru. Jutara okolo hiljadu i tri s u kojizi marva po šumah pase i neoranih zemljah.

Čajera nahodi se za kositi numero —. Zemalja oranih nahodi s Zemalja neoraći nahodi se okolo četirine jutara.

V vdenicu imadu na Vuki vodi, koju sami za sve selo ugradiše i

Selo Slatenik.

Atari ovoga sela Slatenika pričimlju od istok jesu u komšiluku sa selom Drnje, otuda idu zemlja zvana, koja jest od podneva i jesu u koji od onuda k vodi Kašnici rečenom a otuda na k na stran od zapada i jesu komšije selom Povl Gjurkovač do vode Vuke i Bile stine zemlje zva

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u kojemu sve poslove s desetinom davaše i plaćaše po oku masla, ter njihov gospodin igjaše u voje od svega sela davaše forinti šest. Jošte za caru na godište forinti devet.

Seoniki ovoga mista jesu Šokci, drugačije se odašašću turskome komandat djakovaški s njim pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti jest g sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu imadu kod sela Brašića gaj zvana, u l za gragju i vatru za jutara po prilici devede rečena, u kojom jesu drva žirovna rekuć za Kukljašdol šuma zvana u kojom jest drvlje žirov jutara.

Drvlja pitomoga rodnoga okolo sela imadu za imadu, koje od starine jest opuščeno Blatca zva seoniki pričeli su vinograde saditi za kopači sed grada neoposlovani jati zapušćani okolo jutara ti

Imadu vodenicu na vodi Vuki, koja jest svegi jedna Prnoševci zvana, koja jest od dvaest i pet

Čajera za kositi nahodi se kosac —. Zemalja c Zemalja zapušćeni nahodi se okolo četiri stotine

Selo Popovci.

Atari ovoga sela pričimlju od velikoga drum selom Bračevci, šta jest od istoka, otkuda ide i su selom Slatinik, koje jest od podneva, otuda id zvan, šta jest od zapada, a od tuda za tizim na ponoćja.

U vrime turaško u ovome mistu stahu Šol jesu u vrime od rasuća svi simo tamo rasuli se osta, sadašnji seoniki svi jesu riščani grakoga godišti iz Bosne dojdose i misto uzeše, za dru veće za pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti kojem svako dilo i desetinu davaše i plaćaše.

Vodenicu jednu imadu na vodi Vuki, koja je nicu sami seljani ugradiše.

Šuma imade Kolovaški dol tako zvan, u koj za gragju i vatru jutara po prilici šest stotina čet šume zvane, u kojom jest drvenja žirivnoga za

prilici sedam stotina triest i dva. Paša po šumah i oraćih zemalja činu pasti svoju marvu.

Pustoselina nahodi se jedna Borović zvana, što jest pred jednim godištem opustila radi velikoga prolazišća vojnika. Drvenja pitomoga okolo selišća imade rekući oko četiri jutara. U staro vrime bila je jedna crkva zidana Sv. Ivana evangeliste, od koje temelj jošte se nahodi, koja crkva jest kod sela.

Čajera imadu za kositi kosac dvadeset i šest. Zemalja oratnih nahodi se jutara četrdeset i četiri, a zapušćenih nahodi se jutara dvi stotine i devet.

Selo Drenje.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka od Kašnice vode zvane, u komšiluku Prestlatinci i otuda Bostan zemlji zvanom, u komšiluku selom Živčanci, a otuda k Petrovcu bunaru zvanom, koji jest od podneva otkuda ide na Pridvorac zemlju zvanu, koja jest od zapada, a odtuda k bunaru Šestike rečenomu od ponoćja. U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Ali Bašu zvana, kojem sva dila i desetine davaše i plaćашe, jošte turskome caru harača na godište forinti pedeset.

Seoniki ovoga sela jesu Šokei rekuć Slovinci katolici, kojima po odašaću turskome komandant Djakovaški s njima upravljашe do došaća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu tolikojer sve poslove i desetine davaše i plaćашe.

Šumu imadu Poljansku zvanu, u kojem jesu drvenja žirovna za gragju i vatru jutara okolo tri stotine. Jošće Kazicu šumu zvanu, u kojem jesu drva za vatru okolo jutara devedeset. Njihova marva pase po rečenih šumah i zapušćenih zemljah.

Vodenicu jednu imadu na vodi Kaznici, koja jest svega sela, koju vodenicu jesu sami ugradili rečenoga sela seoniki.

Vinograde sada sade na brdovih Pridvorskih tako zvanih, a na kojemu do sada nasadiše motika —, zapušćenih vinograda nahodi se za motika petnaest po prilici.

Voća rodnoga razlikova okolo sela imade na osamnaest jutara po prilici.

U staro vrime ovde kod sela bila je jedna crkva zidana, koja bijaše Sv. Kuzme i Damjana, koju Turci razoriše i kamenje u Djakovo odniše, za tizim naši ljudi od drveta ugradiše jednu kapelu na onome mistu, gdi jest, sada se misa govori.

Čajera koseći nahodi se jutara —.

Zemalja oraći nahodi se jutara —.

Zemlja neorani nahodi se po prilici jutara osam stotina.

Selo Potnjane.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka Vraži Tor zdenac zvani, komšije jesu sa selom Gorjanom, otuda igje megjom Gajić zvanom i komšije su selom Preslatinci, šta jest od podneva, a od tuda na Budišovce zemlju, rečenu i komšije jesu sa selom Drenje, šta jest od zapada, a odtuda ide Grabovcu zemlji oraćom tako rečenom, koja jest od ponoćja.

U vrime Turaka imaše svojega gospodina u zvana, kome sve poslove i desetinu davaše i skoga davaše na godište harača forinti pet.

Seoniki ovoga mista dva jesu Slovinci katolici koga zakona, s kojima po odašašću turskome k povidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do bio i komu sve desetine davaše i plaćашe z dilo

Šuma ovoga mista imade Gaj, u kojem jesu četrdeset, kojizi marva po šumi rečenom se pa Čajera za kositi nahodi se jutara —. Zemalja malja neorači nahodi se jutara okolo sto i šesde

Selo Pridvorje.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka k meg, jesu selom Prislatici, otkuda ide na desnu ruk selom Nabrgje, šta jest od podneva, otkuda ide i konšije jesu selom Slatinik, što jest od zapac šuma tako zvana, koja jest od ponoćja i jest u

U vrime Turaka imaše svoga gospodina u Gc jemu sve dilo i desetinu davaše i plaćашe; jošte vahu po dvi oke masla, jošte davahu harača forinti osam.

Seoniki ovoga mista svi jesu Slovinci katolic turskome komandant Djakovaški zapovidaše do c koji njihov gospodin biše do smrti, kojemu tolik davaše i plaćашe.

Šume imadu Obravska šuma, - u kojem jesu vatru jutara na priliku okolo tri stotine; jošte kojem jesu drva za vatru na jutara sedamdeset i zvana, u kojem jesu drva za vatru jutara okolo

Marva njihova pase po šumah i njivah neora

Vinograda imadu u brdu Pridvorac zvanu, motika —, a vinograda zapušćenih ima motika

Drvja rodnoga imadu okolo sela za jedno os nahodi se za četrdeset i šest kosaca, a zemalja ponit. Zemalja zapušćenih nahodi se okolo dv

Selo Nabrgje.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka Bakunov luku jesu selom Majar, a odonuda idući na d zvana, u konšiluku jesu sa selom Varoši, što idući na Biela zemlja tako zvana i jesu u kon jest od zahoda, a odtuda ide na Kestenje šu konšiluku selom Pridvorje, što jest od ponoćja.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u zvana, kojemu sve poslove s desetinom davahu davaše na godište po jednu oku masla i po os cara turskoga harače davahu na godište po dva

Seoniki ovoga mista jesu rišćani grškoga zakona med kojima jesu četiri kuće katolika. Po odašašću turskome komendant djakovaški s njima upravljaje i zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove bi njihov gospodin, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu imadu Vučkovac zvanu, u kojem jesu drva žirovna za gragju i vatru okolo jutara devet stotina. Jošte na Kaznici šuma, u kojem jest drvenje tolikojer žirovno za gragju i vatru jutara po prilici šest stotina.

Brdo imadu za vinograde, u kojem brdu imadu vinograde poslované —, a vinograde zapušćene imadu na triest motika.

Jednu pustoselinu imadu Baukanovce zvanu, koja jest od dvadeset godin opuščena Čajera imadu za kositi na kosac —. Zemalja oraćih nahodi se —. Zemalja zapušćenih imade okolo jutara četiri stotine.

Selo Povučje.

Atare ovo selo imade, koji atari počimlju od istoka Kravarica potok zvano, u konšiluku selom Nabrgje, od kuda ide k Miloševom njivi, tako zemlja zvana, u konšiluku selom Breznicom, šta jest od podneva, a od tuda ide na planinu Kraine zvane, u konšiluku jesu selom Čenkovo, koje jest od zapada, a od tuda otigje Kaniški šumi rečenom, u konšiluku selom Stojčinovac, koje selo stoji na stranu polja Požeškoga, što jest od ponoćja.

U vrime Turaka njihovoga gospodina imaše u Djakovu Asan Bašu zvana, kojemu sve poslove s desetinom davaše i plaćaše. Jošte za cara turskoga davaše harača na godinu po deset forinti.

Seoniki ovoga mista jesu rišćani grčanskoga zakona, s kojima po odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu imadu Planinu zvanu, u kojem jesu drvenja že(l)udna za gragju i vatru, kad žir urodi mogli bi držati s. v. (salva venia) prasaca okolo hiljadu. Čajera za kositi nahodi se kosaca —. Zemalja za oranje nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih inade jutara okolo osam stotina.

Ovdena u staro vrime bio je grad Poljanska zvani, od kojega jošte ni-koja jesu od temelja zida.

Selo Čenkovo.

Atari ovoga sela Čenkova pričimlju od istoka vode Mlinec zvane, u konšiluku selom Povučje, a od njega ide na Kristu planinu Križice zvanu, u konšiluku jesu selom Slobodna Vlasti, koja jest od podneva, od onuda ide na staru vodu Pačica zvana, jesu konšije selom Imrovci, koje selo sada stoji pod poljem požeškim, što jest od zapada, a od tuda ide na desnu ruku, na drum veli, koji jest u planini Vukov dol zvani i uprav na megju Brnašovac, u konšiluku jesu selom Svibovcem, koje selo jest pod Požegom, št jest od ponoćja.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Ali Bašu zvana, kojemu sve poslove davahu, desetinu ne davahu, nego plaćahu na godište k. int (valjda: kesim) censum plaću zvanu Rhenenzh. forinti 8, novac 50, jc za cara turskoga davaše harača forinti 3.

Seoniki ovoga mista svi jesu rišćani grčaskoga zakona i vire, s kojima po odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća po-

i biskupa, koji do smrti njihov gospodin biše, kojemu sve poslove ne davaše i plaćаше, a sada za njihova gospodara poznaju i drže u komornu dvorjansku.

i imadu Planina zvanu, u kojem jesu drva žirovna za gragju i d jutara okolo hiljadu i šest stotina.

a za kositi nahodi se —. Zemalja oratnih nahodi se —. Zemalja h zapušćenih nahodi se okolo jutara tri stotine.

Selo Breznica.

i ovoga sela pričimlju od istoka vode Kašnice u konšiluku selom in, odtuda ide na Vuku zdenac jati bunar rečeni u konšilaku selom od podneva, a odtuda ide k Vrućke bunaru zvanu, i konšije jesu Pridvorje od zapada, odkuda ide na Stražbenice šumu zvanu i So- bunar rekuć jati zvani, konšije jesu selom Drnje od ponoćja.

rime turaško njihova gospodina imaše u Djakovu Mehmet Alaj Bega kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćаше. Jošte caru turskome harača na godište forinta četiri.

iki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima za odašaća ne komendant djakovaški zapovidaše do došaća pokojnoga biskupa, njegove smrti njihov gospodin b še, kojemu sve poslove i s desedavahu i plaćahu.

e imadu Sokolovac, u kojemu jesu drva samo za vatru jutara rekuć adeset i pet; jošte Gajić šuma, u kojem jesu sama za vatru drva rekuć sto, jošte šuma Srašaica, u kojem jesu drva žirovna i za okolo jutara tri stotine.

ograda imadu brdo Glavnik zvano, u kojemu prid trima godišt dište posadiše vinograda za jedanaest motika i jedan čerek. Jo eni vinogradi u ovome brdu za okolo dvanadeste jutara.

oselinu jednu imadu Kovačće zvana, koja jest za nekoliko vrime na.

enicu imadu jednu na vodi Kašnici, koja jest svega sela, koju sa ugradiše. Čajera kosećih nahodi se za kosaca triest i jedan. i oratnih nahodi se jutara šesdeset i pet, a neoranie nahodi se ok 240.

Selo Gašinci.

i ovoga sela pričimlju od megje Bućie zvane, koja jest od istoka ku selom Selci, od kuda ide na Huspomezi (valjda: uz pomedje) zem od podneva u konšiluku s pustoselinom Stari Košanci, a od tuda njak čajer zvani, na zapad jest u konšiluku s pustarom Mikovalei a poslija ide na bunar od ponoćja i konšija jest selom Preslatir rime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Alaj Bašu zva sve poslove i desetinu davaše i plaćаше. Jošte od svake kuće o jednu oku masla, a turskome caru harača na godište petne

iki ovoga mista jesu Slovinci katolici svi, s kojima po odaš ne zapovida komendant djakovaški do došaća pokojnoga bisk o smrti njihov bi gospodin i davaše mu sve poslove i des eći.

Šuma imadu Matroišća gaj, u kojem jesu drva žirovna za gragju i vatru okolo rekuć jutara četrdeset. Jošte Kuriku gaj, u kojemu jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara triest. Jošte šuma Kozji tor, u kojemu jesu sama drva za vatru jutara okolo pedeset. Jošte šuma Gyrmeko brdo, u kojem jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara sedamdeset i pet, šuma Kunkovice, u kojem jesu drva za vatru jutara po prilici sto i šestdeset.

Pustoseline jesu dvi, jedna stari Košanci, druga Mikovalci, koje jesu od strane opušćenije.

Vinograd imadu, prošasne godine pričeli su saditi u jednomu brdašcu Palevine i Latuševac zvane motika jedanaeste i frtal. Vodenicu imadu na vodi Kašnici, svega sela jest. Drvenja pitomoga razlikova voća imadu na devet jutara po prilici. Čajera kosećih nahodi se —. Zemalja oratnih nahodi se —.

Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara četiri stotine i pet.

Selo Varoš.

Atari ovoga sela pričimlju od Straže šume zvane od istoka u konšiluku selom Majarom, od onuda hodi na Točak potok zvani i uzhodeći pokraj vode na ruku desnu na megju Mostiku rečenu od podneva, i konšija jest selo Slobodna Vlast, a od tuda ide k dolu Lakje šuma zvana od zapada, a od tuda ide na Kostance zemlju rečenu i brig Dragica potok zvani, u konšiluku selom Briznica, koja jest od strane ponoćja.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Mamut Kapit zvani, kojemu svake posle s desetinom davaše i plaćaše, jošte davašu kesint dohodak na godište forinti pet, više toga caru harača forinti pet.

Seoniki ovoga mista jesu svi Slovinci katolici, po odašašću turskome komandant djakovaški s njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov gospodin biše, kojemu svakoje poslove i desetine davaše i plaćaše.

Šumu Blažinac zvanu imadu, u kojem jesu drva žirovna za gragju i vatru okolo jutara tri hiljade. Jošte Čokje dol šuma zvana, u kojem jesu drva žirovna i za vatru rekuć pet stotina. U staro vrime ovdena kod sela jedna je crkva bila Sv. Gala, od koje temelji i sada se znadu.

Jošte grad ovdena kod sela u staro vrime jest bio Ivanić zvan, od kojega jošte zlamenje stoji i nahodi se.

Goletinac brdo zvano, u kojemu su pričeli prid trima godišti i ovo godište vinograde saditi motika osam i čerek.

Vodenice imadu dvi na potoku Briznice zvanu, koje sami seljani ugradiše. Voća razlikova imadu okolo rekuć jutara osam. Čajera nahodi se za kositi kosac —. Zemalja oratnih nahodi se —. Zemalja zapuštenih nahodi se okolo jutara pet stotina.

Selo Slobodna Vlast.

Atari ovoga mista počimaju od planine Lakje, konšija jest mu selo Musići od istoka, a od tuda idući crkvi sv. Jurja i konšije selom Ratkov dol od podneva, a od tuda ide na Križiće planinu zvanu od zapada i konšije jesu selom Imrovci, koje selo k Požegi

pada, a od tuda ide na Stubu vodu rečenu s Briznicom.

U vrime turaško svoga gospodina imaše u Djakovu Indi bega zvana, kojemu sve poslove s desetinama davaše i plaćаше. Jošte davaše kesint daću od svake kuće po jedan forint i jednu oku masla, jošte davahu turskome caru harača svako godište po petnaest forinta.

Seoniki ovoga mista jesu rišćani grčanskoga zakona, med kojima jes četiri kuće katolika, za odašasću turskome komendant djakovaški zapovidaše s njima do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njibe jest bio gospodin, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćаше.

Šuma imade Host zvana, u kojem jesu drva žirovna i za vatru p prilici jutara sto dvadeset i pet, jošte Križja šuma zvana, u kojem jes drva žirovna i za vatru okolo jutara šestdeset. Jedna crkva nahodi s Sv. Gjurgja, koja jest katolička, u kojem se i sada missa govori.

Pustoselina jedna nahodi se Filipov dol zvana, koja od starine je opuščena. — Vinograde imadu na gori Filipovom dolu zvanom, prid trim godišti i ovo godište pričeli su saditi za motika deset i jedan čerek, drugaije na onome mistu nikada nisu bili vinogradi.

Voća razlikova imadu okolo sela na jutara po prilici šest. Čajera s kositi nahodi se za kosaca sedamdeset i šest. Zemalja za orati nahodi s jutara sto trideset i jedno. Zemalja zapuštenih nahodi se oko tri stotina i šesdeset.

Selo Ratkov dol.

Atari ovoga sela pričimlju od gradine, na kojemu mistu prije jest grad bio, od istoka konšije su sa selom Silonci, od onuda ide k megji Stek kovec zване od podneva, a od tuda ide na Lipovicu zemlji rečenoj s megjom broskom od zapada, od kuda ide na Čerkovec goru zvanu, o ponoćja jesu konšije selom Slobodne Vlasti.

U vrime turaško njihova gospodina imaše u Djakovu Šaban Agu zvan kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćаше. Jošte davahu kesint s godište forinta dva i od svake kuće jednu oku masla, a za cara turskog davaše harača na godište forinti devet.

Seoniki ovoga mista rišćani grčaskoga zakona, med kojima imadu d kuće katolika, a po odašasću turskome komendant djakovaški s njim zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti s njima zapovidaše i davaše mu svakakve poslenike, desetine i plaćаше do smrti.

Šumu Lipovicu imadu, u kojem jesu drva žirovna za gragju i vat jutara okolo devet stotina. U staro vrime kod sela grad jest bio, kojeg jošte zlamenje jest i temelji poznaju se.

Vinograde prid četirima godišti i ovo godište jesu pričeli saditi za motika devet. Vodenicu imadu na potoku, koji teče kod sela, koja je male cine.

Čajera za kositi kosac —. Zemalja oraćih nahodi se jutara —. Zel zapušćenih nahodi se okolo jutara četiri stotine.

Selo Silonci.

Atari ovoga sela pričimlju od Labkovaca bunara zvana od istok konšiluku jesu selom Majarom, a od njega ide na Lakje šumu r.

od zapada u konšiluku selom Briznicom, od kojega ide k Varoškomu potoku zvanu, od ponoćja u konšiluku selom Varošom.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Šabana Agića zvana, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše. Jošte plaćahu vojnici plaću od svake kuće po trideset novaca, još turskome caru harača davahu na godinu tri forinta.

Seoniki ovoga mista svi jesu Slovinci katolici, a po odašašću turskome komandant djakovaški s njima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove njihov gospodin biše, kojemu tolikojer sve poslove s desetinom davaše i plaćaše.

Šumu imadu Lakje zvanu u kojem jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara po prilici sto dvadeset i pet.

Vodenicu imadu jednu na potoku kod sela, koja jest male fajde.

Vinograde imadu na planini Purskovaca, prid četirima godišti pričeli jesu i ovo saditi vinograde za motika pet i čerek.

Čajera za kositi nahodi se kosaca —. Zemalja oraćih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara na priliku dvi sti.

Selo Dubovik.

Atari ovoga sela pričimlju od Vučje jame zvane, od istoka konšija jest selo Majar, od kojega na krstopučće drum rečeni od podneva i konšija jest pustoselina Orahovac, od tuda ide na Bielu planinu zvanu od zapada i jest u konšiluku selom Musići, odkuda ide na Labkovac česmu tako zvanu od ponoćja i jest konšija selom Varošom.

U vrime Turaka imali su svojega gospodina u Djakovu Ali Čajić zvan, komu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše. Od svake kuće davaše na godištu vojnišku daću novaca triest, a za cara turskoga harača tri forinta.

Jedna jest pustoselina Orahovac zvana, koja od strane jest opuščena.

Seonici ovoga mista Slovinci svi katolici, s kojima po odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu jošte sve poslove, desetinu davahu i plaćahu.

Šuma Vrperiak zvanu imadu, u kojem jesu drva žirovna i za vatru jutara okolo rekuć dvi stotine.

Vinograda imadu u Bijelo brdo zvano od motika devet, prije nikada vinogradi nisu bili na ovomen mistu.

Čajera nahodi se kosac —. Zemalja oraćih jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara sto i sedamdeset.

Selo Majar.

Atari ovoga sela Majara pričimlju od Martina mlina, u kolen mistu c starine jest vodenica bila, od istoka u konšiluku selom Lazanci, od c ida ide na Vučju jamu, od podneva i konšije jesu selom Trnavom, e nda ide na Bukvice zemlju rečenu, od zapada i konšije jesu selom l kanovci, odkuda ide na Najpernjak planinu zvanu, od ponoćja u konši- l selom Dubovik.

time Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu kojemu sve poslove, desetinu davahu i plaćahu. Jošte davahu daću zvanu od svake kuće po trideset novaca, jošte turskome caru od sviju forinti devet.

ni ovoga mista jesu rišćani grčkoga zakona, sama jedna kuća ka, za odašašćem turskime komendant djakovaški s njima upravo došašća pokojnoga biskupa, koji njihov gospodin biše do smrti, u sve dilo, desetinu davaše i plaćашe.

u Korozovac zvanu imadu, u kojem jesu drva žirovna za meštiri i jutara oko hiljadu i dvadeset.

ograda prid četirima godišti i ovo godište posadiše okolo sela za kopači jati motika trinadeste.

lenicu imadu jednu na vodi Breznici zvanom, koja jest svega s era za kositi jest za kosaca —. Zemalja za orati jest jutara ja neosnaženih jati neoranih nahodi se jutara po prilici okolo os i šestdeset.

Selo Hrkanovci.

ri ovoga sela pričimlju od Brizovice česme zvane od istoka, kom selom Lapovaškim, od onuda ide na zemlju Poriček zvanu od i u komšiluku jesu s megjom broskom i selom Klokočevik. I pristoji Brodu, od kuda ide na vodu Lipovicu zvanu od zahod je jesu selom Siloninci.

vrime Turaka ovo misto bi naseljeno od Slovinac katolici, koj od rasuća svi simo tamo rastrikaše se i rasuše, a sadašni seo vi rišćani grčanskoga zakona, koji prid šestima godišti iz Bosne amo i ovo misto osvojiše, radi toga uzroka za nijednoga tursk lara ne znadu, veće pokojnoga biskupa, koji do smrti jest nj lin bio, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćашe.

u Dielove zvana imadu, u kojem jesu drva žirovna za gragi okolo jutara hiljadu i četiri stotine. Jošte Kukušnjak šumu zvan jesu drva žirovna i za vatru okolo jutara sedam stotina.

enicu jednu imadu na potoku od sela, koja jest od malo ja

ogradi kod sela, koje prid trima godišti počeli su saditi i ovo tika šesnaeste

era kosećih nahodi se za kosac —.

malja oranih nahodi se jutara —.

malja zapušćenih nahodi se jutara okolo dvi stotina.

Selo Lapovac.

ri ovoga sela pričimlju od Vojvode sada zemlja zvana od istoč-uku selo Trnava, od tuda ide na šumu Dedovac zvanu od poč šije jesu selom Dubravnikom, od kuda ide na planinu Aljeg i pada, a od tuda ide na Vršnicu potok zvani od ponoćja.

vrime turaško svojega gospodina imaše u Djakovu Haši Bašić z. u svako dilo jati posao desetine davahu i plaćahu, i od svake oku masla davahu, više toga harača na godište forinti deset.

Seoniki ovoga sela jesu svi Slovinci katolici, kojima po odašašću turskome zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov bi gospodin, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše.

Šumu Topoljan zvanu imadu, u kojem jesu drva žirovna za gragju i vatru jutara rekuć za hiljadu i dvi stotine. Jošte šumu Kovačov dol zvanu u kojem jesu drva žirovna i za vatru jutara sto dvadeset i pet. Jošte jednu Kraljovački dol šuma zvana, u kojem jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć sto. Vodenice imadu tri na vodi Svršnici zvanom, koje jesu svega sela. Čajera imadu za kositi na pedeset i jednoga kosca. Zemalja ornih jutara 90. Zemalja zapuštenih jutara pet stotina trideset i četiri.

Selo Dubravnik.

Atare imade ovo selo, koji pričimlju od crkve svetoga Nikole, koji jest od istoka, u komšiluku s Topoljem, a od onuda ide na Bisovac bunar rečeni od podneva i konšije jesu s atarom broskime i selom Sapća, koje selo Brodu podložno, a od tuda odagja na Šašnicu planinu zvanu od zapada, u komšiluku tolikojer s megjom broskom a selo Garčin, od kuda ide na dolinu jati dubravu Dedovac zvanu, od zapada komšije selo Lapovac.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Ali Bašić zvani, kojemu sve poslove, desetine davaše i plaćaše i od svake kuće davahu po jednu oku masla i turskome caru harača forinti četiri.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima za odašašću turskome komandant djakovaški upravljашe do došašća pokojnoga biskupa, kojemu do smrti dilaše i radiše, desetinu davaše i plaćaše od svega.

Šumu imadu Šašnicu zvanu, u kojem jesu drva žirovna i za vatru za jutara rekuć tri stotine. Jošte imadu šumu zvanu Zajeći sad, u kojem jesu drva žirovna jutara rekuć pedeset. Crkva jedna nahodi se zidana, u kojem i sada se misa govori, sv. Nikole.

Čajera za kositi nahodi se kosaca četrdeset. Zemalja oratnih jutara stotin. Zemalja neoratnih tri stotine sedamdeset i pet jutara.

Selo Trnava.

Atari ovoga sela pričimlju od Podurski potok zvani od istoka, u komšiluku selom Sveto Blažjem, odkuda ide na Matice zemlji zvane od podneva, u komšiluku imadu pustoselinu Markovce, od kuda ide na Bubalju zemlju zvanu od zapada, i jesu u komšiluku selom Lapovaškim, odkuda ide na Primecki put tako rečeni od zapada u komšiluku sa selom Majarom.

U vrime turaško svojega gospodina imaše u Djakovu Mustaj bega zvana, kojemu sve poslove, desetinu davaše i plaćaše. Jošte turskome caru davaše harača forinti pet na godinu

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, za odašašću turskome komandant djakovaški s nima zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše. Rekuć ovoga mista seoniki sada koliko u vrime pokojnoga biskupa, svi jesu i sada hajduci, kano jest s oružjem služe i ovo do druge odluke svitle komore jati komisije, jesu li zaisto hajduci bili, sa svim tizim pokojnomu biskupu desetinu davaše

drugi poslovi bili su slobodni, sa svim tizim i svitlu komoru dvorjansku.

u Lukanju zvanu imadu, u kojem jesu drvenj rekuć jutara hiljadu, jošte Megja šuma zvan , a za vatru rekuć jutara 500.

grade pričeli su saditi na planinu Bjališ zvan Čajera za kositi nahodi se kosaca pedeset.

Zemalja zapušćenih jutara sedam stotin.

Selo Sveto Blažje.

i ovoga sela pričimlju od Lipovca šume zvan inske od istoka, a od onuda ide na Gnojišta u komšiluku selom Trnavom, a od tuda ide na lneva i komšije su s pustoselinom Grabar, o zvanu, od ponoćja jesu komšije selom Lazanc i ki ovoga mista jesu svi riščani grčaskoga za iz Bosne jesu došli i osvojiše ovo misto, r ga gospodina ne znadu povidati, koji njihov , oga gospodina biskupa, koji njihov gospodin u Lipovac zvanu imadu, u kojem jesu drva ri stotine jutara, jošte imadu Dol zvanu, u k vatru jutara rekuć stotinu, jošte šumu Lisiček rovna i za vatru okolo jutara rekuć osamdes oseline jesu dvije, jedna Dragotin, u kojem idana pokrivena, u kojem se i sada misa gov abar, koja od dvadeset godin jest zapušćena. ra za kositi kosaca —. Zemalja za sijati jutara nahodi se okolo jutara dvi stotine i deset.

Selo Lazanci drugač Kondrići

i ovoga sela pričimlju od Gnojišća zemlje Radinovci, a od tuda ide k vodi Briznici, od Sveto Blažje, od kuda ide na bunar Rakitov i jesu s pustoselinom Staro selo, odkuda ide oćja i komšiluk imade selo Gašince.

ime Turaka svojega gospodina imaše u Djak kojem sve poslove davahu i desetinu plaćahu. t na godište forinti devet.

iki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, i lant djakovaški s njima zapovidaše do došaš ihov gospodin bi do smrti, kojemu davaše sv i plaćahu.

u Pojatnjak zvanu imadu, u kojem jesu dr rekuć hiljadu i šest stotina.

oseline jesu dvi, jednu Staro selo, a druga pu etnaeste godiš je opustile.

nja rodnoga razlikova nahodi se okolo jutara

Čajera za kositi nahodi se kosaca —. Zemalja oratnih jutara —. Zemalja zapušćenih jutara rekuć pet stotina četrdeset i šest.

Selo Selce.

Atari ovoga sela pričimlju od Kacmilovac potoka zvana, koji upravo utiče u vodu Kaznicu od istoka i jest u konšiluku s pustarom Komarovci, a od tuda ide na Vranović šumu zvanu i Bieli dol potok zvanu, od podneva u konšiluku selom Lazance. a otuda ide na Ravne zemlju zvanu, od zapada i konšije jesu selom Gašinci, od onuda poslije ide posred Čret šumu zvanu, od ponoćja u konšiluku selom Satnicom.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Hasi Bašić zvanu, kojemu sve poslove i desetinu davaše i plaćaše, jošte njemu od svake kuće na godište po jedan forint i dvadeset novac davahu, jošte od svake dojne krave po pol oke masla.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, za odašašću turskome komendant djakovaški s njima upravljaje do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše.

Šumu Vranović zvanu imadu, u kojem jesu drva žirovna i za oganj za jutara rekuć sto dvadeset i pet. Jošte šumu Gustice, u kojem jošte jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć stotinu. Jošte šumu Čret zvana, u kojem jesu na isti način drva žirovna i za vatru jutara rekuć tri stotine.

Pustoselina ima jedna Komarovci zvana, koja je opuštена od dvadeset godišta. Vinograde ovo godište i sada pričese saditi motika pet. Voća razlikova drvenja imadu na pet jutara.

Crkvu imadu od starine uzidanu Sv. Martina, u kojem se i sada misa govori.

Čajera imade za kositi kosaca —.

Zemalja oraćih nahodi se jutara —.

Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara pet stotina dvaest i pet.

Selo Radinovci.

Atari ovoga sela jesu, pričimlju od vode Kašnice zvane od istoka, u konšiluku pustare Drakanovci, a od nje iduć na zemlju Hemovac zvane od podneva, u konšiluku selom Piškorevci, od kuda odagja na zemlju Gušice zvanu, od zahoda u konšiluku s pustoselinom Seletkovce, a otuda ide na megju-zemlji zvana od ponoćja i konšije jesu selom Selce.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Memet Bašu zvanu, kojemu sve poslove i desetine davaše i plaćaše. Jošte caru turskome davaše harača na godište forinti četiri.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, kojima za odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu jošte sve poslove i desetine davaše i plaćaše.

Šumu Banovac imadu, u kojem jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć stotinu; jošte Okrugljak šumu, u kojem jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć osamdeset, njihova marva po šumah i zemljah neoranih pase.

Pustoselina jest jedna Drakanovci tako zvana od triest godišta zapušćena.

Vinograde pričeli su prid trima godišti saditi motika tri i jedan čerek.

čjera za kositi imadu kosaca četrdeset i
deset i sedam i jedan čerek. Zemalja zapu
pedeset i šest.

Selo Viškovci.

ari ovoga sela pričimlju od Gradna zemlj
jest selom Vučevci, a otuda ide na Koloku
gjom djakovaškom od podneva, odkuda i
apada, u konšiluku s pustarom Pitince, od
ni, od zapada u konšiluku jest selom Lopt
oniki ovoga mista jesu Slovinci katolici, k
andant Djakovaški zapovidaše do došašća
ove smrti bio njihov gospodin, kojemu to
davaše i plaćaše.

vrime Turaka svojega gospodina imaše u
nu sve poslove i desetinu davaše i plać
šte dve oke masla, a za cara turskoga dav
imu Bučeje zvanu imadu, u kojem jesu dr
a rekuć sto i osamdeset. Jošte Gaj, u koj
četrdeset jutara.

radu jednu vodenicu na vodi Olšavi zvanou
Pustoselinu imadu jednu Pitomač zvanu.

— Zemalja oratnih nahodi se jutara —
utara četiri stotine i triest. Voća razliko
m po priliki.

Selo Lopušanci.

ari ovoga sela pričimlju od šume Rušovje
n Vučevci, a otuda na Nadoš baru zvan
n Viškoveci, a otuda ide šumom Cernik zv
selom Tomašanci, a od onuda Sokličem i
vrime turaško svoga gospodina imaše u
nu sve poslove i desetine davaše i plaćaše
ednu oku masla na godište, a caru tursko
oniki ovoga mista svi Slovinci katolici, s l
vidaše komandant djakovaški do došašća p
do smrti njegove njihov biše gospodin, k
ine i plaćaše.

imu imadu Rušovlje zvanu, u kojem jesu
dvaest; jošte drugu šunu Cernik, u ko
i okolo jutara triest; jošte jedna Okliskil
na i za vatru jutara hiljadu i devet stotina
drva žirovna i za vatru jutara rekući dvi
čjera za kositi nahodi se kosac —. Zemalj
šćenih nahodi se jutara rekuć okolo četiri

Selo Forkuševci.

ari ovoga mista pričimlju od Kreke bare
selom Ivankovci, a otuda na bieli zdeni

selom Vučevio, a odonuda na zemlju Boršince rečena od zapada, i jošte u konšiluku s Lopušanci, a odtuda Jolšavicu baru od ponoćja.

U vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Ali Cijaić zvani, komu sve poslove i desetine od svega davaše i plaćaše. Jošte davaše harača turskome caru na godište forinti pet.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima po odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji s njima gospodin bi do svoje smrti, i kojemu davaše sve poslove i desetine, davaše i plaćaše od svega mala i velika.

Šumu Birek imadu zvanu, u kojem jesu drva žirovna i za vatru jutara rekuć hiljadu i šesdeset. Drva voćna, drva razlikoga voća imadu za šest jutara.

Čajera za kositi nahodi se —. Zemalja oraćih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih jutara rekuć okolo četiri stotine i trideset i šest.

Selo Vučevci.

Atari ovoga sela pričimlju od Bireke megje zvane, od istoka jest u konšiluku selom Junakovci, otuda na stari drum od podneva u konšiluku selom Gjurjanci, a odtuda na Jolšavu baru zvanu od zapada i jest konšija selom Viškovci, a odtuda na Lešćica zemlju zvanu, od ponoćja dohodi u konšiluku selom Lopušanci.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Ali Bašu zvana, kojemu sve poslove davaše i desetinu od svega. Jošte davahu kesint na godište od svake kuće po jedan forint.

Seoniki ovoga sela jesu svi riščani, kojima za odašašću turskome komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti bi njihov gospodin, kojemu jošte sve poslove i desetinu davaše i plaćaše.

Šumu Grabik zvana imadu, u kojem jesu drva žirovna i za vatru jedno tri sto i osamdeset jutara.

Vodenicu imadu jednu, koja malo jaspri valja.

Čajera za kositi imadn kosac —. Zemalja oratnih nahodi se jutara —. Zemalja zapušćenih imade na priliku rekuć jutara pedeset i šest.

Selo Junakovci.

Atari ovoga sela pričimlju od drveta Cer rečeni od istoka u konšiluku selom Podgajci, a od tuda na Bierku baru Jolšavica od zapada i jest konšija selom Forkuševci, a od tuda na zemlju od podneva Planje zvana od zapada i jest u konšiluku s pustoselinom Bukovo.

U vrime Turaka imahu svoga gospodina preko Save u selu Koratje zvanu, Baktjar Agu zvana, kojemu sve poslove i desetine davaše, više toga na godinu četiri oke masla i tri forinta i triest novaca. A turskome caru harača davaše četiri forinta.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, po odašašću turskome s njima zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do njegove smrti bi njihov gospodin, kojemu sve poslove i desetine davaše.

nu Kušievac zvanu imadu, u koje
na devet stotina.

stoselinu imadu jednu Bukovo zvanu,
jera za kositi nahodi se —. Zemalj-
tnih nahodi se rekué jutara tri stoti

Selo Seme

ri ovoga sela pričimlju od bare Ba-
selom Kešinci, otuda na Grecki lug
na Kobilaca baru zvanu od zapada,
da na Osatnu baru rečenu, od pon-
70.

nici ovoga mista svi Slovinci katoli-
oružjem služiše kamoj potribovaše
nu pokojnomu biskupu davahu, a o-
nisto bilo je pusto prid trima godiš-
i i naseliše, i tako od nijednoga dr-
kojnoga biskupa.

nu Grecki lug zvanu imadu u kojoj
etiri stotine i triest.

era za kositi imadu kosaca —. Zen-
zapuštenih nahodi se rekué okolo

Pustoselina K

ri ovoga sela ne znadu se, budnći i
z Bosne, koji od drugih mista došli
stolici, poslove sa svim time davaju
u u vrime pokojnoga biskupa na
žjem s ostalima hajdukima služe.

Selo Kešin

ri ovoga sela pričimlju od Orne ba-
toselinom Ovsenice, od kuda ide
, u konšiluku selom Vrbicom, a od
a konšiluku selom Jurianci, a od t-
zvanu od ponoćja, u konšiluku selo-
vrieme Turaka svojega gospodina
zvan, kojemu za paorske poslove i
etrdeset i osam, a za cara turskoga
odašašćem turaškim s njima zapov-
ša pokojnoga biskupa, koji do njega
niki ovoga mista jesu Slovinci svi i
hajduci s oružjem i stražu činjahu
biskupa, kakono i sada svi jesu hajd-
bihu, veće davahu desetinu pokojn-
nu Gački lug imadu, u kojemu jest
tri stotine, jošte šumu Mokrice zv-
ru, rekué jutara za hiljadu i dvije

rje žirovno i za vatru jutara osam stotina. Pitomoga drvenja imadu za jedno deset jutara.

Čajera za kositi nahodi se kosac —.

Zemalja oratnih jutara —. Zemalja zapušćenih nahodi se rekuć jutara četiri stotine devedeset i šest.

Selo Vrbica.

Atari ovoga sela pričimlju od Zdenca vode zvane od istoka, u konšiluku s pustarom Mrzović, a od tuda na gajić Gyrm šuma znana, od podneva u konšiluku selom Mikanovci, otuda na Svagan potok zvani, u konšiluku selom Jurgjanci, a od tuda na Kumince zemlju zvanu, od ponoćja i u konšiluku selom Semelci.

U vrime Turaka svojega gospodina imaše u Djakovu Ali Bašu zvana — kojemu sve poslove i desetine davaše. Jošte davaše kesint kesu na godišnjem dvanadesta. A za odašašćem turskime s njima zapovidaše kodjakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov biše.

Atari ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, koji u vrime pokojnoga svi bili su hajduki, kakono i sada jesu, na stanu pokojnoga stražu, zašto od paorskih posala bihu prosti, ali desetine davaše pokojniku.

Gajov zvana imadu, u kojem jesu drva žirovna, za vatru rekuć za jutara sedam stotina pedeset i šest. Pustoselina nahodi se jedna Mrzović zvana, koja jest opušćena od dvadeset i osam godišta. Čajera za kositi nahodi se kosaca —. Zemalja oratnih jutara nahodi se —. Zemalja zapušćenih nahodi se jutara rekuć okolo dvi stotine i triest.

Selo Mikanovci.

Atari ovoga sela pričimlju od Sovre potoka tako zvana od istoka; u konšiluku selom Vogjinci, koje selo pristoji Srijemu, a od tuda k vodi Biću od podneva u konšiluku s megjom Srimskom, a od tuda na Jošavicu baru zvanu od zapada, u konšiluku selom. Bižanja, a od tuda idući na Hajšinu Bušinu u konšiluku selom Jurgjanci.

U vrime turaško svojega gospodina imaše u Djakovu Ali Bega zvana, koju za paorske poslove plaćahu na godište od svake kuće novaca deset, a desetinu od sviju stvari davahu, a masla šest oka na jedno te od svega sela. Više toga turskome caru harača na godište davaše česte forinti.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima po odašašću turskome zapovidaše komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i desetinu davaše.

Šumu Rinovicu zvanu imadu, u kojem jesu drva žirovna i za vatru od čijih rekuć četiri stotine. Jošte jednu šumu Gajić, u kojem jesu drva žirovna za gragju i vatru jutara rekuć sedam stotina. Još šumu Busija, u kojem jesu drva žirovna i za vatru za jutara rekuć devet stotina.

Crkvu imadu zidanu dobro stojeću, koja jest na slavu sv. Bartula ugrađena, u staro vrime ovdena bilo je mjesto taborsko kod sela od zemlje prema Mikanovački šanac zvani, od kojega temelji do sada se nahode.

odu lovću da riba imadu Bić, u kojem najviše
ena turskoga svima bilo je slobodno i sada l
ustoselina jedna Podgajci zvana, od koje ima
pribivaju, koji jesu zapisani u konskripciji.
ajera za kositi imadu kosaca —. Zemalja za
a neoratnih nahodi se rekuć jutara pet stotina osamdeset i pet.

Selo Jurjanci.

tari ovoga sela pričimlju od Skadan potoka zvana od istoka, u l
u selom Vrbicom, a od tuda Gyrina njiva zemlja rečena od
ra, jest u konšiluku s pustoselinom Podgajci, a odtuda na Pop
lju zvanu, od zapada u konšiluku selom Bižaniom odkuda na Pre
lju zvanu, od ponoćja u konšiluku selom Junakovci.

vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Sadik Agu
zvani, kojemu za paorske poslove na godište plaćaša forinta
ic četrdeset i tri oke masla, a desetinu od svašta davaše, jošte
i za turskoga cara harača forinti devet.

eoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, kojima za odašašću
ne komandant djakovaški zapovidaše do došašća pokojnoga biskupa,
njegove smrti njihov gospodin bijaše, kojemu sve dilo i desetinu da
jmu Mokrice zvana imadu, u kojem jesu drva žirovna i za vatru
jutara za sedam stotina, jošte šuma Progorelača, u kojem jesu
vna i za vatru na jedno jutara pet stotina šesdeset i četiri, jošte je
a Grabarje zvana, u kojem jesu drva žirovna i za vatru za jedno
četiti stotine.

ajera imadu kosećih kosaca —. Zemalja oraćih jutara —. Zemalji
enih jutara imadu rekući sto sedamdeset i pet.

Selo Bižanija.

tare ima ovo selo počamši od Dokljenovac zemlje zvane od istok
dstvu jest pustoselina Podgajci, a otuda na Kešnik baru zvanu od
ra, a od tuda k vodi zvanom i u konšiluku s varošom Djakovaš

vrime Turaka njihova gospodina imaše u Djakovu Arslau Bega r
mu sve poslove i desetine davaše, jošte od svega sela na godište
ita i četrdeset novaca i tri oke masla, jošte harača za turskoga
iti šest.

eoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima za odaša
kime i svime ovim atarom zapovidaše komandant djakovaški do
a pokojnoga biskupa, koji do smrti njegove biše njihov gospodin,
a svakoje poslove i desetinu davaše

umu Liskovac imadu zvanu u kojem jesu drva žirovna i za vatru
rekući dvi stotine i pet.

ajera kosaca nahodi se —. Zemalja oratnih nahodi se jutara —
a neoraćih nahodi se jutara rekući sto i šesdeset i pet.

Podgorje selo.

tari ovoga sela pričimlju od istoka Curca potoka zvana u kon
stoselinom Ostrožince, što stoji na požešku stranu odonuda "

Zdenčac Vlakovac zvani, u konšiluku s pustoselinom Borovik, šta jest od podneva, a odonuda ide na desnu ruku Krstovi put zvani, koja jest od zapada u konšiluku s požeškim poljem, od onuda ide na Tuorikovac potok zvani, šta jest od zapada.

U vrime turaško ovo misto držali jesu Slovinci katolici i vlasi, koji u vrime rasuća svi simo tamo jesu razbigli, misto sa svim opuščeno ostalo, sadašnji naseoniki svi jesu riščani grčaskoga zakona vire, koji prid trimi godišti dojdose iz Bosne, i misto zauzeše. Drugoga gospodara ne znadoše nego li pokojnoga biskupa koji do njegove smrti njihov gospodin biše, kojemu sve poslove i desetine davaše od svega i plaćaše, sada za svoga gospodina poznaju i drže prisvitlu komoru dvorjansku.

Vodenicu jednu imadu na vodi Vuki, koja jest svega sela, koju vodenicu sami seljani jesu ugradili.

Šume imadu Kimlovaški dol zvani, u kom jesu drvenja žirovna i za gragju i oganj za jutara okolo šest stotina četrdeset i pet, jošte Kišve šuma zvana, u kojom jesu žirna i za vatru i gradju i oganj drva okolo jutara sedam stotina trideset i dva. — Paše imadu po šumah i zemalja neoranih, kuda marvu pasu.

Pustoselina jedna ima, koja se zove Borovik, koja jest prid jednim godištem rad putnika pusta ostala. Drvenja rodna okolo sela imadu za jutara okolo četiri. U staro vrime jest bila crkva od kamena zidana svetoga Ivana evangeliste, od koje temelji jošte stoje, koja crkva kod sela stoji.

Čajera nahodi se za kositi na kosac triest i šest. Zemalja oračih nahodi se jutara četrdeset i četiri. Zemalja zapušćenih nahodi se jut. 210.

Selo Pristlatinci.

Atari ovoga sela pričimlju od istoka vode Kaznice u konšiluku selom Satnicom, ter od onuda ide na Vučjak bunar rekuć u konšiluku selo Gašinci od podneva, a odonuda ide na Vručke bunar zvani u konšiluku selom Pridvorje od zapada, a odonuda ide na Stražbenicu šumu tako zvanu i Sokolovac vodu rečenu, u konšiluku selom Drenje od ponoćja.

U vrime tursko svoga gospodina imali su u Djakovu Mehmet Alaj beg zvani, kojemu poslove i desetine plaćaše i davaše. Jošte za cara turskoga daću harač dictum na godište četiri forinta.

Seoniki ovoga mista jesu Slovinci svi katolici, s kojima po odašašću turskome zapovida komandant djakovaški do došašća pokojnoga biskupa, koji do smrti njihov biše gospodin, kojemu jošte sva dila i desetinu davaše i plaćaše, a sada za gospodara svojega imadu i poznaju svitlu dvorjansku komoru.

Šumu imadu Sokolovac, u kojom jesu drva sama za oganj jutara okolo sto dvadeset i pet. Gaić šuma u kojom sama drvenja za vatru jutara okolo stotinu, jošte šuma Sražbenica, u kojom jesu drva žirovna i za vatru jutara okolo tri stotine.

Vinograde imadu na planini Glavnik zvane, u kom prid trima lit, aliti godišti i ovo zasadiše na jedanaeste motika, jošte u ovom planini jest vinogradi zapušćeni okolo jutara dva na deste.

Jedna pustoselina jošte jest, koja se zove Kovačevci, koja prid nekoliko godišti jest zapušćena.

cu imadu jednu na vodi Kaznici, koja jest svega sela, koju sve
ngradilo.

za kositi nahodi se kosac triest i jedan. Zemalja oraćih nahodi
šesdeset i pet. Zemalja neoraćih nahodi se jutara okolo 240.

Selo Musić.

ovoga sela pričimlju od Labkovac voda zvana od istoka u konšil-
ajarom, a odonuda ide na Ladinac vodu od podneva, u konšiluku
bodnom Vlasti, a od onudi ide na Lakje šumu tako zvanu od
konšiluku selom Briznicom, a odonuda zapadu, ter u konšiluku
rošom.

o Turaka svoga gospodina jesu imali u Djakovu Šaban agić
nu sve poslove i desetinu jesu davali i plaćali, jošte plaćali jesu
i svake kuće po trideset novac. Jošte za cara turskoga d
i godište tri forinta.

ovoga miesta Slovinci katolici koim po odašašću turskome
it djakovaški njihov spaija do došašća pokojnoga biskupa, koj
mrti biše njihov gospodin, kojemu sva dila davaše i desetine
ada za njihova gospodara imadu prisvitlu kamaru dvorjansk
Lakje zvana imadu, u kojom jesu drvenja željudna i ognjem
tar sto i dvadeset.

cu imadu jednu na potoku kod sela, koja malo valja.

ade imahu na gori Površkovac prid četirima liti pričeli je
aditi vinograd od motika pet i $\frac{1}{3}$.

za kositi nahodi se kosac —. Zemalja za sijati nahodi se
Zemalja zapušćenih nahodi se okolo jutara dvije stotine.

s jugosl. akademije. Prepis.

INDEX PERSONARUM ET LOCORUM.

Kratice: *) Danas ne postoji ili ne dolazi u novoj specijalnoj karti (1-75.000) — k. dolazi u priloženoj karti: a. d. arx dirruta, č. = čardak, des. = desertum,

fl. = fluvius,
h. = hodie,
lac. = lacus,
loc. = locus,
m. = moas,
mon. = monasterium,

pg. = pagus,
pl. = palus,
pr. = pratum,
rv. = rivulus,
s. = sylva,
v. = vide.

Abdola Hoscha 92.
Abševci (Abschefze) k.
Adaševci (Adaschefzi) k.
Adjamovci (Agiamovatz) k.
Ahmet aga 281.
Ahmet beg 242, 243, 244, 248, 256.
Alaginci (Allginzi, Alaginezi) k. 69.
Alaibeg Szvetachkovich 260.
Alay beg 106, 149, 333, 335.
Alia Bassa 279.
Ali Baša 309, 310, 318, 319, 331, 333.
Ali Bašić 316, 327.
Ali beg 315, 330, 333.
Ali Čajić 325.
Alija Kurtes 309.
Alilovci (Hallilovatz) k. 71, 153, 154, 155.
Ali Spaia 111, 114, 173.
Aljeg m. et s. 326.
Alle Effendich 194.
Allilagich Szpaia 222.
Ally Agga 128, 167.
Almaš (Alma) k. 50, 51, 68.
Aly Bassa 93, 132, 233.
Aly begh, 122, 209, 233.
Amatovci (Ahmatovchy) 232, 233.
Amet Begh Murkiich 205.
Ameth Spay 96.
Amezaga baron 17.
Ančić gaj 312.

Andreas a Dubochacz fra. 11.
Andrijaševci (Adriasevecz-Andriaschefzi) k. 46.
Andrijevc, djak. (Andriefzi) k. 313, 314.
Andrijevc, gradiški (Andriefzi) k. * Androvac 71.
Antin (Ontin kis et nagy) k. 41, 45, 46, 47, 67.
Antonius a Posega fra. 10.
Antonius a Roma fra 9.
* Arapski brijeg m. (Harapski breg) 291.
Arslan begg 129.
* Arslanovci (Arzlanovczy) 69, 136 139.
Asan Baša 316, 321.
Asan Beg 320.
Aslam beg 97, 117, 124, 314.
Aslam Begovicz 104.
Aspermont (Graf) 20, 28, 30.
Ašikovac (Assikovacz) k. 70, 172.
Atibuhich Mehmet aga 188.
Attina v. Voćin.

Baan Stephanus 45.
* Babajnica pr. 149.
Babich praepositus 173.
* Babina č. k.
Babina gora 244.
Babina greda k.
* Babozdenac loc. 160, 161.

- Babska (Bapska) 304.
 Bačevac (Bachevchy) 68.
 * Bačinci (orah) (Baczinczy) 284.
 Bačinci (srijem) (Bacsinczy, Pecinze) k. 304.
 Bačindol (Bachin dol) k.
 Bačka (Backa) 49, 52.
 * Backovac (Baczkovacz) 281.
 * Badanj brdo 293.
 * Badinića čajer 138.
 Badljevina (Badlovina) k. 252, 254, 255, 256.
 * Badnjara pl. 332.
 * Bagovica loc. 159.
 Bakich Szpaia 227.
 Bakići (Bakizy, Packichi) k. 69.
 Bakić Petar biskup 308.
 Baktjar aga 331.
 Bakunovac s. 320.
 Balinci (des. Palenczi) k. 69, 79, 274.
 Balogh Franciscus 61.
 * Balogovci (Bologofzy) 38, 127, 132.
 Baničevac (Ponichevatz) k.
 Banjaluka (Banyaluka) 179.
 Bankovci orah. (Banofzi, Bankovczy) kr. 280, 286.
 Bankovci požeški (Pankovczy, Bankoffzy) k. 71, 148, 149, 229.
 Bankovci (srijem des. Bankovacz) k. 301, 302.
 Banoštor k.
 * Banovac s. 329.
 Banova jaruga k.
 Banovci stari (Panofze) k.
 Banovci č. (Banovatz) k.
 Banovci novi (Banouze) k.
 Bare (orah.) (Barre, Barri) k. 69, 280, 284, 285.
 * Barica rv. 185, 186, 264.
 * Barica pal. (Baricz) 106.
 Barnaba St. (in Podravje) 6.
 * Barnjak rv. (Barnyak, Braknyak) 152, 184.
 * Barvala k. s. (Barfalva, Barfalu) 53, 54, 68.
 Bastaji (Bastaszy, Bastasia) k. 240, 241, 242, 243, 245.
 Batanica (Pataince) k.
 Batina (Battina) k.
 * Batina pr. 187.
 Batinjani (Batinyani, Batina) k. 239, 240, 245, 246, 247, 248.
 Batrina k.
 Batrovci (Batrofzi) k.
 Battiorbek spaia 281.
 Battyani comes 73.
 Bazje orahovičko (Baszye, Basie) k. 69, 275, 276, 277, 283.
 Bazje (Bassie) k.
 Bebrina brodska k.
 Bebrina doljnja č. k.
 Bebrina doljnja k.
 * Bebrina pl. 312.
 Bebrina gornja k.
 Bebrina gornja č. k.
 Becher agga 43 50.
 Bechil Begovich 207.
 Becić (Bechich) 207.
 Begich Szpahia 141.
 * Begluka čajeri 176.
 * Begova gora (B. hora) 107.
 Begtež (Begtessi, Bektese) 70, 158, 176, 178, 179, 180.
 Beketinci (Pecketinz) k. 314.
 Bela crkva č. (Bella Zerkua) k.
 * Belefalu (Bellefallo, Bellefalva) 40, 68, 90, 93.
 Belegiš (Bellegisch) k.
 Belendjir m. (Belegir) 296, 300.
 Belica mola 292.
 * Beli kamenovi (h. Kamen s.) 138.
 Belum begh 55.
 Belye 67.
 * Benići (Beniczzy) 280, 285.
 Beničanci (Beniczanczy, Benitschanzy) k. 68, 108, 109, 110.
 Benkovac (Benekovatz) k. 266, 267.
 Beočin (Beucsin, Beochin) k. 297, 300.
 Berak (Bereck) k.
 Berak (Bireke) pr. 331.
 Beravci (Beravatz) č. k.
 Beravci (Berafze) k.
 Bernardinus de Imota fra. 9.
 Besenica (Besencz, Bezenz) 44, 90, 91, 93.

- Bešenovo (Peschenovi, Bessenovo mon.) k. 303, 306.
- Bešinac (Besinczi, Bessinchy) k. 71, 156, 157.
- Beška (Peska) k. 304.
- * Bezdanić lac. (Beszdunicz) 296.
- Bežanija srijem. (Veschania) k.
- Bić fl. (Bich) k. 310, 311, 312, 313, 314, 334.
- Bičko selo (Bitstzka) č. k.
- Bičko selo (Bidscosello) k.
- Bijela (Bela) k. 248, 249, 250.
- Bijela stijena (Belasztena, Pilestina, Palestina, Pelastena) k. 18, 25, 27, 32, 263, 265, 266, 267.
- Bijelo brdo (Bieloberdo) k.
- * Biklav (des.) 303.
- Bilač (Bielacz, Pielatz, Billach, Byelach inf. et sup. Belaaz) k. 70, 193, 194, 195, 257.
- Bili brig (Bili brik) k.
- * Bilijanci (Billiancy) 123, 129.
- Bilo m. (Billo, Belo. Bielo) 72, 74, 76, 82, 84, 144, 153, 156, 157, 160, 161, 180, 181, 182, 187, 202, 203, 204, 211, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 220, 221, 222, 224.
- Bingula k.
- Biograd (Alba graeca, Belgrad) k. 21, 47, 109, 110.
- Biskupci (Biskupczi) k. 71, 145.
- Bistrice (Bristitza) k. 69.
- Bistrinci (Pistrinczi) k.
- Bizovci (Bisofzy) k. 126, 132.
- * Bižanija djakov. (Bisania) 71, 333, 334.
- Bjelajci (Bielaize) k.
- Bjelanovac (Belanovacz, Pelandervitz) k. 263, 265, 268.
- * Bjeleševo (Biellesevo) 301.
- Bjeliševci (Velischeuzi, Billisevczy) k. 70, 158, 163, 168, 169, 170,
- * Bjelišica (Bilisicha) 206.
- * Blatna bara pl. 127.
- Blatsko (Blaczky, Blachky, Blasko Plazki) k. 70, 200, 201.
- Blaževac brdo (Blaszevacz) 72.
- Bobare 265, 266, 267, 268.
- Bobota (Babotscha) k. 44, 54, 68.
- Bočanjevci (Boczonovcze, Boczainevczy, Bossanyevczy, Boszaneuzi) k. 68, 97, 111, 112, 119, 124.
- Bočkinci (Bochinczy, Boczkinczy, Botschkinzi) k. 68, 113, 114.
- * Bočkovci (Boczkovczy, Baczkovczy, Boskovcze) 102, 103, 104, 106, 107.
- Bodegraj (Bodegrai) k.
- Bodovaljci (Bodavats) k.
- * Bogac lac. (Bogacz) 50.
- Bogas č. (Bogasch) k.
- Bogdanovci (Bogdanovitz) k.
- Bogdašić (Bogdasichy) 232, 233.
- * Bogića r't m. (Bogisch Herth) 293.
- Bogičevci (Bogicefzi, Bogichevatz) k.
- Bok č. (Bokh) k.
- Bokani (Bokány, Bockani) k. 69, 75, 77, 78, 79.
- Bokšić (Boxich, Bokschiz, Bosich, Bokschinzchy) k. 69, 287.
- Bokunovce des. (Baukanovce) 321.
- Bolinac fl. (Benyanach) 203.
- Boljevci (Polieuze) k.
- * Borići des. (Boriczy) 118.
- Boričevac (Borichevach) 214, 222, 223.
- Borki (Borczy, Borche) k. 82, 249.
- * Borkovac 306.
- Borkovich M. ep. Zagr. 14.
- Borojevci (Borjenouz) 189.
- Borovac (Borovatz) k.
- * Borovac s. 315.
- Borovik des (Borovick h. pg.) k. 71, 335.
- Borova (Borovo) k. 244.
- Borovo k. 51, 60, 67, 69.
- Bosna č. et fi. (Bostna) k.
- Bosut č. et fl. k.
- * Boškovići des. 311.
- Bošnjaki (Bosniatzi) k.
- * Bototokani? k.
- Bračevci (Bratsevzi, Brachefzi) k. 71, 317, 318.
- * Bradinac 306.
- * Braholje (Braholye) 205.
- Brandau baron k.
- Branežac (Branech, Pranesatz) k. 249.

- * Braniško pl. 275.
 Bratuljevci (Pratulefzi, Bratulyevchy) k. 70, 236, 237. fl. 226.
 Bratuševci (Bratischovczy, Bratoschovczy, Bratsevci) 68, 104, 109, 110, 118.
 * Brazda m. (Braszda) 181, 182.
 * Brazdica židovska pr. (Braszdicza Sidovszka) 189.
 Brčka č. (Bertscki) k.
 Brdjani (Berdgyani, Pe(r)g(i)ani) k. 70, 223, 225.
 * Brdo humić m. (humich) 81.
 Brekinska (Pekinsa, Prekinski) k. 305.
 * Brest č. k.
 Brestača (Brestacka) k.
 Brestanovci (Brestanovczy, Brestanitza) k. 284.
 Brestovac požeški (Prestovatz) k. 70, 211, 212. B. m. 210, 211. B. fl. 211.
 Brestovac malo vl. (Prestovatz) k. 245, 246.
 Brestovi s. 294.
 * Brezičani (Brezichany) 265.
 * Breznica djak. (Bresnitza) k. 71, 321, 322, 324, 326, 328, 336
 Breznica pletern. fl. 81, 83, 84, 123, 207.
 Breznica (pletetnička) (Bresnicka) k. 70, 204, 207, 208.
 Brezovica des. (Brezovaz, Brezovicza) 68, 111, 112, 119.
 Brezovica virovit. (Bressovicza, Presovitz) k. 32, 68.
 Brezovljani (Bresouliani) k. 69, 277.
 * Brisina k.
 Briznica fl. 310, 311, 312, 313.
 Brkasovo (Berkosava) k. 304.
 * Brod desertum 118
 Brod oppidum (Brodt) k. 9, 10, 34, 36, 114, 189, 190, 191, 195, 196, 197, 205, 208, 229, 271, 299, 326.
 Brodjanci (Broģianczi, Brodianzy) k. 11, 122, 128.
 Bršadin (Bersadin) 53.
 Brtelovci (Bertholoffzi, Bertolovchy) k. 69, 222, 231, 233, 234, 235.
 * Brusje č. (Brusie) k.
 Brusnica č. (Brusnietza) k.
 * Brzica rv. 248, 249.
 * Brzulja reka (Berzulya r.) 165, 166, 173, 201.
 * Bučanci (Buczancy) 11, 280, 285, 286.
 Buče brdo 322.
 Buče malo (Butschie mala) k.
 * Buče valpovsko (Buchie) k. 68.
 Buče vrhov. (Buchie) k. 207.
 Budakovac rv. 303.
 * Budaneo pr. (Budanez) 159.
 Budanica rv. 74.
 Budanica virovit. k. 68.
 Budimci (Butinczi) k.
 * Budinci (Budinzy) 130.
 Budiševci s. 319.
 Budjanovci (Bukanovac, Bugnovac) k. 306.
 Budrovci djakov. (Budrovac, Budrofzi) k. 71, 308, 310.
 Budrovci virov. (Budrovac) 69.
 Bujavica (Bojavicza, Buiavitza) k. 258, 260, 261.
 Buk (Wuk, Buck) k. 196.
 * Bukovac s. 80.
 Bukovac srijem. (Vockovitz) k. 289, 293, 299, 300, 301.
 * Bukovac voda 304.
 * Bukova gora m. 138.
 Bukovica rv. 211.
 Bukovica (inferior et superior Bukovitz) k. 69, 274, 275.
 Bukovje (Bukovie) k.
 Bukovčani (Bukofchanitz) k.
 * Bukovo des. 331.
 * Bukvica (B-cza) rv. 162.
 Bulomače (Bulomache) 216, 222.
 * Bundinova rv. 76.
 * Burkovac (Burkovatz) k.
 * Busija s. 333.
 Busnovi (Busznovy) k. 214. Busz. medja 222.
 * Bustandžije (Bustanzye)? k.
 Bustjani (Bustiani) k.
 Bušetina (Buchetina) k. 68.

- * Bušinci (Businzy) 126, 132.
 Bzenica (Psenicka, Bzenichka) k. 205, 206, 207.
- Cage (Zaga) k.
 Cardona princ. k.
 Carina s. 303.
 Carraffa com. k.
 Catina Mustaffa 22, 23.
 Cepidlake (Chopilak, Zepidlack) k. 81, 239, 242, 243, 244, 270.
 C. rv-h. Lipovac rv. 242.
 Ceremošnjak (Czermosniak, Chere-
 moniak) k. 70.
 * Cerić (Cherich, Cericz) 52, 60, 68, 81.
 * Cerje (Cserje) 301.
 Cerna (Cserna) 12.
 Cernik (Czernich, Chernik, Tzernek) k. 9, 16, 18, 24, 25, 27, 30, 32, 215. C. mons. 212, 213, 214, 215.
 Cerovac (Cerovack, Czerovacz) k. 70, 163, 164, 167, 168.
 Cerovina s. (h. Cerik.) 316.
 Colorado com. k.
 * Crepino brdo (Csrepino berdo) 136, 137.
 Cret. s. 329.
 Crljenci (Cerlenzi, Czerliencza) k. 70, 238.
 Crnac č. (Czernatz) k.
 Crnac č. (Zernatz) k.
 Crnac orah. (Czernak, Czernacz, Zernez) k. 69, 277, 278, 283, 284.
 Crna klada loc. (Cserna kl.) 182, 187.
 Crna velika (Zertna) k.
 Crni potok (Zerni potok) k.
 Crnjak rv. (Csernyach) 196.
 Crnkovci (Zornkouzi, Chernikovezy, Csernkovezy, Czernikovezy) k. 68, 100, 112, 113, 114, 115.
 Croy Carl (Herzog von) 34.
 Chara Mehmet Begg 129.
 Chara Saim 106, 130.
 Cheribassich Hassan 198.
 Chirkin Ahmed Agich 145.
 Chono spaja 201.
 Chosso Szpaia 215.
 Ciglenik (Cziglinik, Csiglenik) k. 70, 175, 176, 177, 178.
 Ciglenik (Ziglenik) k.
 * Cinkovo m. (Czinkovo berdo) 193.
 Ciperna č. (Cziperna) k.
 Csarso Szpaja 192.
 Csengich spaia 210.
 Cseribassich 182.
 Csernkovich Petrus 157, 152.
 * Cvetkovac s. (Czvetkovacz) 195.
 Czanisu begg 123.
 Czefferaga 91.
 Czeri bassa 147.
 Czuto aga 253.
- * Čifluk (Csifluk) 191.
 Čitluk (Tschoplak) 286.
 * Čojluk (Tscholuk) 274, 282.
 Čošinac (Czochinzi, Csozinczi, Csoszinczy) k. 70, 170, 172.
- Čabuna (Sabona) k. 68.
 Čačinci (Chakinzi, Csachinczi, Tschatschincze) 69, 272, 277, 279, 283.
 Čašinska s. (Csasynska schuma) 279.
 Čadjavica (Zagiavitza) k. 12, 69, 275.
 Čadjevica riv. (Chagyevicza) 78, 81, 82, 83, 84.
 Čaglić (Csagliz, Zaglick) k. 259, 263, 264, 268.
 Čaglin (Zaglin, Csaglin) k. 181, 184, 185.
 Čajkovci (Saykouezi, Schaikofzi) k. 75, 312, 313.
 * Čakanci h. s. (Szakanczy) 68, 94, 95.
 Čaklovac (Schaklovatz) k.
 Čakovac (Czakovaz, Csakovecz) vide: Varoš Sv. Gjuragj.
 * Čakutić (Csakutich) 70, 165, 202.
 Čalma (Tscalma) k.
 Čamagajevci (Zamagiouezi, Csamagerszcy, Czamagaiczy) k. 68, 112, 113.

- Čapraginci (Chaparagiuchy) k. 267, 268
- Čavlovica fl. (Csavlovicza) 251, 257.
- Čečavac (Sesovasch, Csecsevacz) k. 70, 216, 217, 218. Č. rv. 217.
- * Čekerije (Csekerie des. h. m. Čekerija) 303.
- Čenkovo (Czenkovacz) 71, 188, 321.
- Čepin (Chepin, Chapa, Csapa, Czepin, Csabalak) k. 60, 61, 62, 88, 68.
- Čeralija (Charalya, Cheralia, Serralia) k. 69, 78, 79.
- Čerević (Serevitz) k. 298.
- Čerić (Tzeritz) k.
- * Češkovci (Cseskovcezi) 69.
- Češljakovac potok (Cseslyakovacz) 153.
- Češljakovci (Cheslakovze, Cszeshlakoffcezi, Cseslyakovchy) k. 71, 153.
- Čikota (Sicote) k.
- Čono patar 308.
- Čortanovci (Csortanouffczy, Sarbanofze) k. 289.
- Čot crveni m. (Csot) 298.
- * Čred pr. (Czred) 126, 132.
- Črnagovci (Ziernigortzi) k.
- Čukadinova pusta (Czukatinzy) 122, 128.
- * Dabar loc. 289.
- Dalj (Daly, Dal, Dallia) k. 48, 50, 61, 67.
- Daranovci (Daranovchy) 70, 212, 213, 214.
- Darda (Tarda) 32, 34.
- Daruvar (Podborie terme) v. Podborje.
- Dedina reka (Dedinarecka) k. 192, 193.
- Degeturan Szpaia 210.
- * Delovi (Dellovy pr.) 190, 221.
- Dereza (Deresza) 253, 254, 255.
- Dereza rv. 243.
- * Dersagnio, Derisagniovczy? 69.
- * Despotovac rv. 303.
- Desputovac fons. 179.
- * Detelovac m. (Detellovacz) 192.
- Detkovac (Detkovacz) k.
- Deževci (Deschefzi, Desevczy) k. 70, 215, 216, 221.
- Diakovich Isaia episk. 301.
- * Dijašovac pl. 313.
- Dijelovi s. (Dilj m.) 326.
- * Diminić dol (Diminich doll) pr. 77, 84.
- Divoš (Divos, Divasch) k. 303.
- Divoševci (Divosevczi, Divosefze) k. 71.
- Divuš fl. (Divusch) v. Vuka fl.
- Dizdar Haszan aga 233.
- Djakovac (Jakovze) 244, 270.
- Djakovo (Diako, Diaconium, Diacova, Diackovar, Jacovarinum, Jakovo, Jackova) k. 5, 10, 12, 21, 24, 32, 47, 71, 93, 98, 100, 107, 122, 188, 197, 213, 237, 308, — 335.
- Djedovac s. h. Djedov dol 326.
- Dobanovci (Dabanovacz, Dabanofze) k. 304
- Dobra kuća (Dobra kuta, Dobra gutia, Dobri grad) k. 239, 240, 245, 248.
- Dobravac rv. (Dabrovacz) 241.
- Dobra voda s. 303.
- * Dobrijevo pl. 312.
- Dobrinci (Dobrinze) k.
- Dobrodol des. (Dobredo) 302, 305.
- Dobrogošće (Dobrogoscha, Dobrograd, Dobrogoize) k. 70, 187, 189.
- * Dobrovac des. (Dobrovecz) 71.
- * Dobrovicza rv (h. Daruvar rv.) 256.
- Dobrović (Dobrovitz, Dobrovich, Dobroviz) k. 69, 275.
- Domuskela č. (Damus kella) k.
- Dolac brest. (Dollach, Tollas, Dolacz) k. 70, 212, 213, a. d. 212.
- * Dolac (Dolacz) 162, 167.
- * Dolaznica rv. 74.
- * Dolianci (Dolyanoveczy, Dolyanchy) 106, 118, 125, 133.
- Dolina k.
- Dolina č. k.
- * Dolinci orah. (Dollenz, Dollincezy) 69, 277, 278, 283.

- Doljanci (Dolianzi) k.
 Doljani (Dolyany, Dolliani) k. 246, 248, 249, 250, 254.
 Doljanovci (Dolyanovczy, Dollyanczy, Dalanouzi) k. 71, 155, 156.
 *Dolman des. 89, 92.
 Dolovi loc. (Dollovy) 144, 190, 193, 203, 204.
 Dolovi fl. (Dollach) 203.
 *Domanovci (Domanofzy) 123, 129.
 Domboš (Thombos) 31.
 *Donšćovica gaj 313.
 Dopsin (Dobsza, Dopszin Topsis) k. 60, 62, 68, 89, 91, 92.
 *Dračica s. 309.
 *Dradjavac rv. (Dragyavach) 201.
 *Draga k. 71, 144, 150.
 Dragalić (Dragalitza) k.
 Draganovac fl. 182.
 Drage (Drake pr.) 207.
 *Dragica potok m. 323.
 *Dragonovac des. (h. m. Dragonovac) 282.
 *Dragošćin brod (Dragoscin brod) 94.
 Dragotin 10, 328.
 Dragovei (Dragovci) k.
 Dragović (Dragovitz) k.
 *Dragšinci (Dragschinczy) 68, 110, 111, 119.
 *Drakanovci des. 329.
 *Dralić (Draliz) 274.
 *Draškovac (Draskovatz) k.
 *Dražica rv. (Draszicza h. rv. Jabuč) 160.
 Drenje (Drenye, Dregua) k. 71, 318, 319, 322, 335.
 Drenovac voč. (Drinofzi, Drienovac, Drinovacz, Drenovac) k. 10, 69, 74, 75, 76.
 *Drenovac loc. (Drenovac) 178.
 *Drenovik rv. 176.
 Drežnik (Dresnick) k.
 Drijekovo des. (Drek) 69, 271, 279, 280, 283, 284, 285.
 Drinovac k.
 Drvišaga spaia 203.
 Drvišaga (Dervisaga, Tervisaga, Der-vigasello) k. 70, 202.
 Držkovci (Derskoizy, Derskovchi, Derkofzi, Terskoveczy) k. 69, 70, 136, 137, 210.
 Dubnica rv. (Dubicza) 253
 Dubočac č. (Duboschatz) k.
 Dubočica č. (Dubotsoba) k.
 Duboka (Dubocka) k. 70, 180,
 Duboki potok, 75, 78, 79, 23
 Duboki potok (Srijem) 294.
 *Duboschatz (h. rv. Dubočac)
 Dubovac (Dianovatz) k. 9.
 Dubovac rv. (Vrbovac h.) 25
 *Dubovik k. 325.
 *Dubravnik (Dubrasnick h. m. 326, 327.
 Dubski potok 222, 224, 226.
 *Dugi r't m. (Dugi Herth) 29
 Dugo Szelo (Dugosella) k. 11
 *Dumbovo des. (h. m. et fl. bova) 297, 300, 304. Dun fl. 296.
 Dunavac kovilski pl. (Dunavac bilieski) 289.
 Dunavac pl. 50.
 *Dungerovci (Dungerovczy, Drouzi h. Velike Dungere. s. 72, 77, 80, 81, 84.
 *Duplevac pr. 185.
 Durak begh 63.
 Durmischevich spaja 194
 Durmy spaia 132.
 Elias Baievich fra. 11.
 Eminovci (Eminovchy) k. 69, 228, 230.
 Emovci (Emofczy, Hemovczy) k. 140, 210.
 Erdödi com 61.
 Erdut (Erdöd) k. 21, 32, 48, 50, 60.
 *Farkaševci (Farkasovczy, gascho, Falkasenovczy) 68, 104, 117.
 Fenek mon. (Vernek) k.
 Feričanci (Ferehanczy, Feric k. 280, 281.
 *Fidia des. 291.
 *Filipov dol des. 324.

Forkuševci (Forcuchefzi, Vergusofzi) k. 330, 331.

Franciscus a Banialuca fra. 11.

Franciscus Ogranich a Posega fra. 13.

Frkljevci (Ferklefczy, Verklievczy) k. 70, 198.

Fünfkirchen 19, 25, 31.

* Fuzina glava s. 200.

Gaboš (Gabosch) k. 45, 47, 68.

Gabriel a Crescevo fra. p. 10.

Gački lug (h. gačko polje) 332.

Gagovac s. 266.

Gaj (opaleni) 257—258.

Gaj s. 81.

Gaćišće (Gacsische, Gassisch) k. 69.

Gaija Turčin 309.

* Galčić des. (Galchich) 71.

* Galešić (Galissich) k. 69, 154, 155, 164.

* Garavica s. 245, 257—262.

Garčin (Gartschin, Garchina) k. 10, 327.

* Garčinac pl. 314.

Gašinci (Gazinaez, Goschinzi) k. 71, 322, 328, 329.

Gaštica (Gastitza) k.

Gat (Gad, Gaad) k. 68, 96, 114, 115.

Gazje (Gesz, Gazi, Gaz) k. 69, 281, 282.

Georgius a Captol fra. 9.

Georgius fra. 9.

Gemin spaia 54.

Giletinci (Gitelintzi) k.

Gjeletovci (Celletouze) k.

Gjipša mon. (Gybsa) 303.

* Gjolak (h. des. Gyurakovacz) 71, 156, 157.

Gjurgjanci djak. (Jurianzi) 71, 310, 332—334.

* Gjurgjanci valp. (Gyurgyanczy) k. 68, 105, 106.

* Gjurgjevac (Giurginovacz, Giurgovacz, Gyurgianovaz) 69, 281, 287.

Gjurgjevac podrav. (Gjurgyevecz) 13.

Gjurgjička gora s. (Jurdinezka gora) 239—241.

Gjurišić (Gyuriszich, Juriszich, Guirith) k. 69, 75, 76.

* Gjomborica pl. 314.

* Glavice (Glavitze) k.

Glogovica č. (Glogova) k.

Glogovica (Glogovitza) k.

Glogovnica fl. (Glogoniza) 148, 149.

* Gložik s. (Glosik) 177, 178.

Gluvač fl. (Glohach) 157.

Gnojnjica fl. (Gnoynicza) 197, 199, 207.

Godinjak k.

Golenić des. (Golenich) 69, 78, 79.

Goleše (Goleche, Golesia) k. 263, 266, 268.

Golinci (Gulenczy, Golineze, Golinczy, Kollinzi) k. 68, 104, 107, 108, 109, 118.

Golobrdci cernički (Golobercki) k.

Golobrdci (Goloberdzi, Goloberchi, Golloberchy) k. 70, 148, 149, 228, 229.

* Golobrdce m. 191, 192.

Golo brdo pg. k. 71, 153, 209.

Golubinci (Colobinacz, Colubinze) k. 304, 305.

Golubinjak (Columniak) k. 246, 250, 251, 256.

Gorica (Goritza) k.

* Goričani (Goritschany) 125—131.

Gorjan (Goryan) k. 12, 71, 129, 316, 317, 319, 320.

Gorkulja s. (Korka) 164.

Goseau com. k.

Govedje polje (Govedino Polie, Govede polie) k. 256, 257.

* Grabar des. 328.

Grabarje k. 70, 169—172, 175.

Grabarje plet. k.

* Grabarski potok 196.

* Grabje s. 158, 176.

Grabovac rv. (Grabovach) 201, 202.

* Grabova megja (Grabovacz h. fl. Grabovac) 234, 236, 237.

* Grabovci des. 291, 292, 298, 299.

Grabovo (Grabova) k.

Grabrak č. k.

Gradac krajiški (Gradataz) k.

Gradac našički (Gradacz) k.

- Gradac pleternički (Gradach, Grada
 cz.) k. 70, 167, 173, 174
 Gradac brod (Gradachky brod) 174,
 200, 201.
 * Gradanci (Gradanczy) 280, 285.
 Gradina (Gradnia) k. 69.
 Gradiška (Gradisca, Kradisca) k. 9,
 16, 17, 34, 36, 71, 254, 265,
 267—269.
 Gradište (Gradisce) k. 70, 178—181,
 185—187, 209.
 * Gradna zemla pr. 330.
 Grahovljani (Graflani) k. 254.
 * Grajlovac (Grelovacz) k. 306, 307.
 Granje (Graine, Granye) k. 70, 164,
 167, 168, 170.
 * Gratkov potok 9, 10.
 Gredjani (Gregiani) k.
 * Gregorjanci (Gregorianczy) 68, 110,
 118, 119.
 Grdjevica (Gerdevisa, Gergevicza,
 Gersevicza) k. 232, 244.
 * Grecki lug 332.
 Grgetek mon. (Gergetek) 289, 301,
 302.
 Grgurevci (Gregorovatz) k.
 * Grišna rv. 254.
 Grlice č. (Garlitz) k.
 * Grmak s. 152.
 Gromačnik (Gromasnik) k.
 * Grtatić lac. 289.
 Gučani (Guchany, Gutzani, Kugyani)
 k. 70, 214, 215.
 * Gudenci (Gudenczi) 244, 270.
 Gundinci (Gundinze) k.
 Gunja (Gunia) k.
 Gunjevci (Cucunjevatz) k.
 Gustak rv. (Gusztak) 154 155.
 Gvozdanska (Giustanska) k.

 Habdi begh 229.
 Habich Mehmed Aga 153.
 Habjanovci (Habianouczi, Habja-
 nofzy) k. 122, 129, 130.
 Hadgi Mehmet 281.
 Hadin Islan 95.
 Hadsi Belfer 233.
 Hagy Bechir 230.
 Hagydisdar agga 46.
 Hagy Kazafarovich 199.
 Hagy Nasztup 193.
 Hajderovac rv. (Haidarovacz) 158.
 Hajvas aga 300.
 * Halino brdo m. 209.
 Halay beg 280.
 Halibek 40.
 Halli Begh Tuschievich 206, 207.
 Halil beg 310.
 Hallypassa 174, 184.
 * Haman rv. 238.
 Harastin (Harasdin) k. 89, 91.
 Harsan 96, 97, 115, 116.
 Haschia Arslan 128, 130.
 Haslan beg 108, 109, 115.
 Hassan aga 92, 127, 145.
 Hassan aga Zaimovich 156, 157.
 Hassan Bassa 64, 100, 123.
 Hassan begg 49, 104, 110, 121,
 125—128, 130, 131, 133.
 Hassan Spay 96, 112, 114.
 Hassain Cselebia 130.
 Haszambegovich 52.
 Haši Pašić 308, 313, 326.
 Hatip spaia 188.
 Hazomer (Hagyomir, Hadži Omer)
 aga 38, 92.
 Hazy Omety 125.
 Hemovac loc. 329.
 Hercegovdol č. (Herzogostol) k.
 * Herman a. d. 45.
 Hodsa Szefal 139.
 Hofkirchen Graf v. 17, 34, 36.
 Hohenzollern (Fürst von) 19.
 * Holilovci (Holiloveczy) 69.
 Hopovo mon. (Opova) k. 299, 302.
 Hozlavar Jacob I. 46.
 Hrdjavo č. (Hrgova) k.
 * Hrgaly mons. 189.
 Hrkanovci djak. (Hrkenovcz, Harka-
 nofzi) k. 71, 325, 326.
 Hrkanovci valp. (Harkanowacz, Har-
 kanouczi) k. 39, 123, 124, 131.
 Hrnjevci (Henyevczy, Hernye, Her-
 nitza) k. 70, 160—162.
 Hruševa (Ruszeva) 70, 191.
 Hum k. 32, 69, 83, 84.
 Humljani 273.
 Husein Alilagich 234.

Husen beg 247, 248, 251—253,
255, 263, 264, 267—269.

Hussain Basa 88.

Hussan Spay 105, 114.

Huszar 187.

Huszein Cseribassa 186.

Ibraim aga 98, 197, 204, 253.

Ibrahim begg 127, 132.

Ibraim Baša 308.

Ibraim čehaja 309.

Ibraim szpaia 116, 139, 140, 156,
203, 271.

Ilača (Ielatsch) k.

* Ilijaševci des. (Illiashevcy) 70,
158.

* Ilijaševo des. (Illiaschevo, Illis-
falva) 64, 88, 121, 127.

* Iliman č. k.

Ilinci (Illinzo) k.

Ilok (Illock) k. 20—23, 25, 28, 29,
34, 37, 297.

Ilova fl. (Illova) k. 76—80, 82—85,
239 244, 246, 257, 258, 270.

Ilova pg. (Illova) k.

Imrievci gradišćanski (Imrehovacz,
Imrovci, Imbreofzi, Immerovacz)
k. 70, 188, 189.

Imrievci djak. (Imrovci) 312, 321,
323.

Imsen baro k.

Imšovo selo (Imsovosello) k.

Indi beg 237, 320, 324.

Indjija (Ingia) 304.

Irig (Irik, Ireck) k. 301.

* Ivanci des. (h. Ivancy pl.) 122,
128.

* Ivančan des. (Ivanzan) 122.

Ivandol (Ivandool, Iuandol) k. 70,
214, 215.

* Ivanić a. d. 323.

Ivanin (Pačetin) 53.

Ivankova k. 12, 46 330, 332.

Ivanovci djak. (Ivanzy, Ivanovczy)
k. 71, 315, 316.

Ivanovci gradišćanski (Ivanovczy,
-chy) 192, 193.

* Ivanovci (des. orah.) 278, 284.

Ivanovci osij. (Ivanovczy) k. 38, 39,
67, 95, 124, 130, 131.

Izaia begh Szpahia 183, 316.

Jablanac č. k.

Jablanac (Jablanatz) k.

Jacobus a Posega fra. 10.

Jagma (Jagne) k. 260, 261, 263,
264.

Jagodnjak s. 136.

Jaguplje (Jagublie, Jakuplia) k. 70,
224, 225.

Jakobovac (Jacobovatz) k.

* Jakofallo (Jacabfalva), 62, 66, 88.

Jakovo (Jacobo) k.

Jakšić (Jacksiczi) k. 70, 157. 164,
165, 166, 186, 202.

Jama rv. 48, 49.

Jamina k.

* Janda des. (h. m. Janda) 292,
298, 300.

* Jandor des. (h. m. Jandor), 303.

Janjevci des. (Janevczy, Jahnize)
102—104, 116, 117.

Jankovci (Jankonze) k.

* Janušinci (Janusinczy) 68, 99, 115

Japag (Japak) k. 264.

Jarak k.

Jarkovci des. (Jarkovacz) 305.

Jarmina k.

Jaruga č. k.

Jaruge k.

* Jasen (s.) 78.

* Jasen des. 69.

Jasenovac (Jesenovatz) k.

* Jasin č. k.

* Javić č. (Javitch) k.

Javornik 248.

* Jaz fluv. 168, 171.

Jazak mon. (Jaszek) k. 298, 306.

* Jazavčine s. (Jasavchine) 219.

Jazavica (Jasevitza) k.

* Jehovac (fons) 142, 159.

Jelas pl. (Gelasz) 285.

Jelenci (Jelinatz) k. 306.

Jenich Zaiem 146, 181.

Jerkochevich Alli Spaja 190.

* Jesenkovci des. (Jezenkovczy) 68,
94, 97, 116.

- * Jezerac locus 228, 230.
 Ježevik (Jessevick) k.
 * Jokovica s. 309.
 * Jordan (Pačetin) h s. Jordan. 53.
 Josu Spaia 273.
 Jošava pg. (Jostava, Joschovo) k. 69, 281, 282, 287.
 Jošava fl (Olšova) 308, 311, 316, 330, 331.
 Jošavica pl. (Jošavica) 331, 333.
 Jošovanci des. (Jaczvanzy) 69, 286, 287.
 Jovača rv. (Javoscha) 255.
 Jugovo polje (J. poglie) 12, 276.
 * Junakovci pg. 71, 331, 334.
 * Jurakovac k.
 Jurakovac (Gyurakovacz Sv. Georg) k. 70, 181.
 * Jurička (Juritzka) k
 * Jurjanci des (Jurjanze) 102.
 * Jušinci m. (Juchinczy) 247.
- * Kačmilovac rv. (h. Bučkovac) 329.
 * Kačunica (Katyunicza) 70, 232, 233.
 Kadanovci (Katanoffzy) k. 70, 197.
 * Kainik potok 79, 80.
 Kamen č. k.
 Kamengrad (Caminigrad) k. 18, 27, 28, 32. v. Kamensko.
 Kamenica (Camenitz) k. 294, 296, 299, 300.
 * Kamenik loc. 176.
 * Kamenita voda loc. 181.
 Kamenjak č. (kamen) k.
 Kamensko (Kamenska) k. 70, 82, 230, 233, 234.
 Kaniža č. (Canitza) k.
 Kantarovci (Kantarofzy) k. 70, 146, 233.
 Kapela nova (Capelna) k.
 Kapelna 68, 107, 108, 118, 278.
 * Kaperlii s. (?) 82.
 Kapinci (Kapinezy, Kapiski) k. 69.
 Kaposvár (Caposwar) 25, 31.
 Kaptol (Capto, Capitulum) k. 8, 32, 71, 151, 153, 154, 155, 156, 158, 182.
- Kara Alija (Crni spaija, Caralia Zerny) 97, 101.
 Karalich Mehmed Ahga 197.
 Karalovich spaj. 195, 196.
 * Karanovci (Karanofze) k. 251 do 253.
 Karaševo (Carascevo) 12, 120 — 127, 133.
 Karašica fl. (Charaszicza) 13, 38, 64, 94—134.
 * Karaula loc. 291.
 Karlovci (Carlovatz, Karlovitz) k. 288, 293, 298, 300, 302.
 Karlovčić (Karlouziz) k.
 Karum Agha 236.
 Kaston baša 308.
 Kasum aga 241.
 Kašnica s. 311, 318—320.
 Katalovich Szpaja 191.
 * Katurić loc. 82.
 * Kaurinovac l. 80.
 Kaznica rv. 321—323, 335, 336.
 * Kaževac des. (Koszevacz, Karsevica, Kazovich, Kusevecz) 69, 274, 276, 277, 282, 283.
 * Kechine des. 48, 60, 68.
 Keglevich com. 69.
 * Kenyevacz 224.
 * Kenyevo des. 68.
 Kerebi Petrus 95.
 * Kereck (?) k.
 * Kerstata Humbka m. 301.
 * Kestenci (Kestenche, Kesztenk h. Kestenjački rit) 50, 59, 68.
 Kešinci (Kessinzi, Keffenzy) k. 71, 332.
 * Kešnik pl. 334.
 Kindrovo (Gindrovo) k.
 Kip (kippo) k. 251—253.
 Kiseli potok (Kisselyeva rv.) 142, 153, 154.
 Klakar (Clacorie) k.
 Klenak (klenka) k.
 * Klenje pg. 278, 283, 284.
 Klenje s. 312.
 Klikun m. 206.
 Klisa dedina (Detina klissa) k. 70, 332, 335.
 Klisa (ramina) 259.

- * Klisa (ecclesia) 159.
 Klisa vlaška (Klissa) k.
 Klisa pusta (Klissa, Klisza) 54, 68.
 * Kljukači loc. (Kliukache) 193.
 Klokočevac (Klokochefzi, Klokočevacz) k. 70, 287.
 Klokočevik o. (Klokochevic) k.
 Klokočevik (Clokoschevik) k. 326.
 Klokošica loc. 330.
 Knezci (Kenesisi, Kneschy) k. 70, 175, 187.
 Knežević gaj 312.
 Knija m. 308, 310.
 Kobaš (Covasch) č. k.
 Kobaš (Cobasch) k. 177.
 Kokočak (Klokočak) k. 69, 272, 273, 274.
 Kolonitsch episc. 32.
 Komarnica (Comaruza) k.
 Komarovci (Kamarofzy) k. 71, 152, 155, 156.
 * Komarovci des 329.
 Kometnik (Kotminick) k. 69, 74, 81, 82.
 Komletinci (Cometintze) k.
 Komorica (Comorika) k. 206.
 Komušina (Komuschina) k. 137, rv. 138.
 Končanica (Conchanitza, Konchino pole) k. 239, 246.
 Kondrić (Gandrick, Lazanci) k. 325, 328, 329.
 * Konj (?) č. (Kohn) k.
 Konska glava m. 268.
 Kopács (Copacs) 67.
 Kopanica č. (Copanitza) k.
 Kopanica mala (Copanitza mala) k.
 Kopanica vel. (Copanitza vel.) k.
 Kopanik č. (Kopanick) k.
 * Kopanovci (Kupanovezy) 68, 105, 106, 118.
 Koprivna (Caporna, Kapornak) k. 41, 42, 60, 67, 89, 91.
 Koprivna brest. (Koprivnicza), 70, 218, k. rv. 221.
 Koprivnica vrhov (Kopriuna) k. 204 do 207.
 Korduševci (Corduschefzi) k.
 Koreničani (Korenichani) k. 241, 242, 243.
 * Korica s. 167.
 Korita k.
 Koritna (Karikna, Coritna) k. 42, 332.
 Korlat rv. (Korlatta) 165—167.
 Kornatsch (?) k.
 Korodj (Karrut Korut, Korogy) k. 41, 44, 45, 60, 68, 90.
 Korodjvar (Korutvar) k.
 Kosovac (Kosovatz) k.
 Kostjak česma 310.
 * Košanci des. 323.
 Koška (Koska, Cosca), k. 11, 123, 131, 308.
 Košutarica č. (Cosuteritza) k.
 Košutarica (Cosutaritza) k.
 Koturić (Kuturics) k. 81.
 Kovačevac (Covachevatz) k. 261, 262, 263, 268.
 Kovačevac krajiški (Kovachevatz) k.
 * Kovačevci des. 322, 335.
 Kovačić rv. 216, 218, 222.
 * Kovanik loc. 78.
 * Kovanluk loc. 83.
 Kovi č. (?) k.
 Kovil (Cobil) k.
 * Kozjak fossa 195.
 Kozjak (lac.) 289.
 Kozice (Kositza) k. 69.
 Kozji tor s. (hod. Tor) 323.
 Krabovački rv. (h. Grabovac) 301.
 Kraguj (Kragieva) k.
 Krajna (Kraina) k. 69, 185, 273, 283, rv. 181, 277, 278, 279.
 * Krajine m. 321.
 Kraljeva Velika (Krola Welka, Kraliova Vellika) k. 18, 27, 28, 32.
 Kraljovački dol s. 327.
 Kraljevich Joannes 149.
 * Kraškovac (Craskovatz) k.
 Krašković (Kraszkovich, Krakovicza) 69, 75, 274.
 * Kravarica fl. 321.
 * Kravarina rv. 254.
 Kravica fl. 88, 127.
 Krčedin (Gerchedin) k. 290, 298, 299, 300.

- Kreštelovac (Krestelovatz) k. 246, 257.
- Kričke vlaške (Kritzke) k. 259, 261, 262, 263.
- Kričke kamen. (Kiski) k.
- * Kriva Bara 88.
- Krivaja virov. 243.
- Krivaja vlaš. 243, 244.
- Krivaja voč. (Krivai, Krivay) k. 69, 81, 82, 83 riv. 81.
- Križan Andreas (licentiatus) 2, 3, 6.
- * Križevci (Crischefzy, Krischefzy) 120, 133.
- Križice m. 321, 323.
- * Krna Gella (?) m. 248.
- Krndija m. (Kerendia, Kerdia) 256, 264, 267.
- Krnica rv. (Kernicza) h. Gjurašić rv. 156, 157.
- Krnjakovci (Kernyakovezy) v. Lati-
novci.
- Krst č. (karstz) k.
- * Krstoš (Kersztos) m. 299.
- * Krstov put (Kersztu put) 187, 189.
- * Krucovitza (?) k.
- Krušedol (Grosendkol, Krussevtal, K-thol) k. 289, 301, 302, 305.
- Kruševica č. (Kruska pan) k.
- Kruševica (Grusvitza) k.
- Kruškovac rv. (Kruskovacz) 180.
- Kučanci djak. (Cuchanczy) k.
- Kučanci valp. (Kutschanzi, Kuczancze) k. 68, 107, 108.
- * Kućinci (Kutschinzy) 122, 128.
- Kuffstain comes. k.
- Kuinjak loc. (Kuinak) 75.
- Kujnik bres. (Kunyk, Kuhinik) 70, 128, 219.
- Kujnik brodski (Cuinik) k.
- * Kukina (Kukinas 301, 302.
- * Kukinac ? (Kuckinatz) k.
- * Kukljaš dol s. 318.
- Kukojevci (Cucoefze) k.
- * Kukunjak s. 326.
- Kukunjevac (Kukunievatz) k. 257, do 261, 264.
- Kula (St. Georgen) k. 69, 70, 158, 176—179.
- Kulligi Bek 213.
- * Kumeck (?) k.
- Kunišinci (Kunichinczy, Kuniskunczy) k. 111—113, 119.
- Kunovci (Kunofzy, Kunovchy) k. 70, 140, 227, 228, 230, 236.
- * Kupčinovci (Kubschinofzy, Kephchin) 62, 64, 120, 121, 127.
- Kupina (Cupina) k.
- Kupinovo (Cupinova) k.
- * Kurika s. 323.
- * Kurjak dol. loc. 299.
- Kurri Beg 41, 90, 91.
- * Kurtino polje pr. 250.
- * Kusani (?) 69.
- Kusonje (Kussonia, Kuszanya, Kuszonye) k. 69, 81, 254.
- * Kutanci des. 280, 285.
- Kuti (Cute) k.
- Kutina (Cuttina) k.
- Kutjevo (Kutieva, Kutyeva) k. 8, 70, 158—186.
- * Kutkovac des. 282.
- Kutovi orah. (I' Kutovi) k. 69, 278; 285, 286.
- * Kuvaljevo lac. 289.
- Kuveždin mon. (Kovesdin) 303.
- Kuzma (Kasman) k. 69, 72, 81, 84.
- Kuzmin (Cusmin) k.
- * Kuzminci (Kusminczy) 12, 125, 131.
- * Labinko des. 305.
- Lačić (Laczize, Lassinczy, Ladschitz) k. 68, 109, 110, 119.
- Ladimirevci (Ladimirovez, Ladimirovich, Ladimirefzy, Ladimiranczi, Ladimirovce) k. 38, 39, 67, 95, 125, 131.
- Ladislaus rex 90.
- * Ladište s. (Ladischte) 280.
- Ladjarak (Latschiarak) k.
- Ladjevac (Ladjevatz) k.
- Lakich Halibegh 153.
- Lakich szpaia 185.
- * Lakje s. 323—326.
- Lakušje (Lacusia, Lukasia) k. 70. 153, 164, 166, 172—174, 185.

- * Lamka des. (h. s. Lanka) 89 - 91.
L. bara 88.
- Lapovci (Lapovac, Laporvac) 71, 362.
- Laslovo (St. Laszlo) k. 40, 44 67, 89, 90, 92, 93.
- Latinovci (Latinzi, Latinovchy, Kernýakoveczy) 70, 178, 180, 185.
- L. . . lug 181. L. . . potok 186.
- Laurentius fra. 9.
- * Lazanci h. Kondrić (Laczanczi), 71, 325, 328, 329.
- * Lazanska medja loc. 137.
- Laze vrhov. (Lasso, Lazy) k. 137, 138, 139, 201—206.
- * Laze s. 313.
- Lazi krajiški (Lasse) k.
- Ledinci (Ledenitz, Ledinczi) k. 294, 295, 296, 299, 300, 304.
- * Leganska s. et pl. 100, 114.
- Legrad (Leggrad) 19, 26.
- * Lepodrevci (Lepodrefzy) des. 126, 132.
- * Leskovac des. (Leszkovach) 68.
- * Leskovac rv. 72, 84.
- Leskovica (Leszkovicza, Liskovica) 70, 182, 183.
- Levanjska varoš (Varosch) k. 71, 320, 323, 325.
- Ležimir (Leschimir) k. 303.
- * Liget des. 53, 60.
- Lipa (Lippa, Lüppa), k. 70, 140, 225, 229.
- Lipik (Lipick - Terme, Lipnik) k. 260, 263.
- * Lipljanski potok rv. 140.
- * Lipogled loc. 202.
- Lipova rv. (h. Lipa rv.) 159.
- Lipovac brodski (Lipovatz) 209.
- Lipovac djak (Lipovatz) k. 315.
- * Lipovac srijem. des. (h. m. Lipovac) k. 303.
- Lipovac virov. (Lipovatz) k. 69.
- Lipovački rv. 74, 76.
- Lipovica m. 324.
- * Lipovica s. (Lipovicza) 185.
- Lipovljani (Lipoliana, Lypovlan) k. 258, 261.
- Lisačka č. (Lisatzka) k.
- Lisica rv. (Liszica, Voikovicza) 149.
- Lisičina (Lisitsina, Liszichich, Lisichina) k. 69, 72, 81—84.
- Livadžani (Libaschana) k.
- Lještani (Leschtany, Lesztani) 265, 266, 267.
- Ljupina č. (Lupina) k.
- Ljupina (Lutina) k.
- Ljuba (Luba) k.
- Loncija rv. 314.
- Londja fl. (Longisa, Longysa) 172, sqq. 200.
- Londjica (Longitza, Longysicza) k. 181, 182.
- Lonja fl. (Lugna) k.
- * Lopušanci (Loposanczi) 71, 316, 330, 331.
- Losan k.
- Lovas k. 68.
- * Lovink des. 69.
- Lovska (Lopska) k. 260—262.
- Lucas in Possecka fra. 15
- * Lučec (Luzez) s. 94.
- Lučinci (Luchinzi, Lucinczy) k. 70, 234, 235.
- * Lučnica (Luczniza) s. 278.
- Lukač (Lukach, Lukasch, Lukaczy) k. 70, 161, 162.
- Luka don 7.
- Lukavacz (Lucovatz) k. 69, 78—80.
- * Luke loc. 144, 149, 157.
- Lužani č. (Lusani) k.
- Lužani (Luschane) k. 10.
- Lužnjakovci s. (Lusnakoveze) 79.
- Macute (Matzoty, Masuta) k. 69, 76—80, 82, 84.
- * Mačkalj brdo (Macskail) m. 293.
- Mačkovac č. (Maschkovatz) k.
- Mačkovac (Maschkovacz) k.
- * Madarinci des. h. s. (Madorincz) 56, 68.
- * Madjarača s. (Magyarassa) 159.
- Magadinovac des. (Madinovicz) 69, 271, 286.
- Mahut begh 44.
- Majar (Majartzi) k. 71, 320, 323.
- Mala k.
- Malina k.
- Mali strug č. k.

- Mali strug fl. k.**
Malo jezero s. 190.
Mamuth aga 92, 93.
Mamuth Begg 90, 93, 315.
Mamut Katit 326.
Mangjelos (Nangelos) k.
Maradik (Maredik) 289, 305.
Maravich Marianus 5.
Marcus a Modricza fra. 10.
*** Marčin dolac loc. (Marchin dolacz) 159.**
Marijanci (Marianecz) k. 68, 110, 111, 112, 114, 115, 119.
Marijančeci mali (Marianschezi, Mariancsez) k. 68, 94—96.
Marinci (Merinze) k.
*** Marin dol loc. 298.**
*** Marinovci des (Marinovcz) 68.**
Markovac rv. 193, 194.
*** Markovci djak des. 314, 327.**
*** Markovci čepinski (Markocz) 62.**
Markovac vlaški (Markovechy, Markovchani) k. 239, 245, 247, 248, 250.
Markušica des (Markusevecz, Markositza) k. 45.
*** Marojevac m (Maroievach) 193.**
*** Maroslavci des. h. s. (Moroslavci) 68, 101—104, 117.**
*** Maroševac rv. 74, 75.**
Martich Ahmet begh 208.
Martinci (Martinczy) k. 121, 122.
Martin potok pg. k. 69, 77—80, 84, rv. 80.
Martinus a Brodo fra. 11.
Martinus a Capitolio don 12.
Martinus a Kuttieva fra. 11.
Martinus a Posega fra. 10.
*** Maslinica s. (Maszlinicza) 206.**
Mašić (Maschis) k.
*** Matijevci des. (Matievce) 312, 315.**
Matthaeus a Nasicza fra. 10.
Mathaeus a Sivicza fra. 12.
Mathaeus Benlich ep. Bel. 10.
Medari k.
Medinci (Medinczy) k. 68.
Medjurić (Medjurich) k. 257, 258.
*** Medj vode loc. (Meg voge) 73.**
Mehmet aga 63, 275, 276, 278.
Mehmed Alaj Beg 322.
Mehmeth Alay-begh Agi Sagich 159.
Mehmet Bassa 123.
Mehmet begg 122, 129, 189.
Mehmed chechaia 165.
Mehmet Czelebia 282.
Mehmet Spaia 110, 131, 133, 180.
Melište č. k.
Meljani slatin. (Meliani, Miliani, Molyne) k. 13, 68.
Meljāni vočin. (Mellyani) k. 69, 74 do 76, 85.
Memi beg 107.
Mernyavcsich Thomas 5.
*** Metlinci des. (Medlinczy, Metliucze) 68, 94, 95, 116.**
Michael Klachich a Czernich fra. 9.
*** Midlak des. 68, 94, 98, 115. M. pl. 94, 98, 115.**
Migalovci (Migalyevchy, Mialenzi) k. 70, 185, 191.
Mihači (Mihacsy) 232, 233.
Mihalia rv. 231, 232.
Mihaljevci plet. (Michalievci) 70, 153, 154, 195, 229.
Mihaljevci pož. (Mihalyevchy, Mialefzi) k. 69, 136, 149.
Miholjac gornji (Miholyczy, Miotzi) k. 69.
Miholjac dolnji (Miholz, Miholzinum, Mialovitz) k. 32, 69, 101—109, 116—118.
*** Mihovački potok rv. 159.**
Mikanovci (Mikanoffzy, Mickanofzi) k. 11, 71, 333.
*** Mikična des. (Mikichna) 69, 287.**
*** Mikično selište pr. 311.**
*** Mikloš (Mikloss) 32, 69, 274, 275, 276, 282, 283. M. a. d. (h. Zrnjski grad) 274.**
*** Miklos falva des. (h. Miklosevacka pl.) 41.**
Mikluševci (Micklousuze) k.
*** Mikovalci des. 322, 323.**
Milivojevci (Millivojefze) k. 238. M. rv. 236.
Miljanovac (Millenovatz) k. 250, 252, 254—256.

- Miljevci (Milevczy, Mileuzi) k. 69, 274—276.
 * Mirkovac s. 109.
 Mišji lug s. (Meseluc) 294.
 Mitrovac Kutj. (Mittrovaz) k. 70, 159, 160, 169.
 Mitrovica srijem. (Mitrovitz) k. 291, 299.
 Mitrovica vel. (Mitrovacz) k. 71, 148, 149.
 Mlaka č. (Mlacka) k.
 Mlaka (Mlacka) k.
 Mlinec rv. (Milinci) 325.
 * Mlinište č. k.
 Mlinišće k.
 * Močari des. s. h. (Mochary) 59, 68.
 Močila č. (Moczal) k.
 Mohacs 37.
 Mohovo (Mohova) k.
 Mokrice s. 322, 334.
 Mokro polje (Macro polie) k.
 Molovin k.
 Morović (Morowitz, Morovich, Mora-
 uiz) k. 12, 37, 108.
 * Moršun des. h. s. (Mosson) 60, 89, 92.
 Moslavina k. 68, 105—107, 118, 278, 283.
 * Mostec loc. 142.
 Motična (superior et inf. Motisna, Motichna) k. 11, 69, 281, 287.
 * Motovila brdo m. 303.
 * Mrača (Mracza) s. 155.
 Mramorsko polje (Mramorski polie) k.
 * Mrazovo des. (Metezo, Mraszovo) 70, 282.
 * Mrčinci des. (Merchinzy, Metziny) 68, 94, 95, 115.
 * Mrčinjak s. (Merchinyak) 227.
 * Mrtvača (Mertuascha) pl. 98, 134.
 * Mrtva bara (Mertua bara) pl. 127.
 Mrtovlasi (Mertoflasi) k. 70, 234, 235, 236. M. rv. 235.
 Mrzović (Mersovich) k. 333.
 Muhamed aga Hagyagich 200.
 Muhamed aga Szolak 291.
 Murat aga 241.
 Musić (Mussich) k. 71, 336.
 Musta beg 127, 241, 299.
 Mustaffa aga 103, 271.
 Mustaffa Csemmanovich 137.
 Mustaffa spaia 103, 328.
 Mustai begh Alilagich 231, 235.
 Mustaj beg 327, 328.
 Mustapha Bassa 133, 134.
 Musztaffa Rogo Szpaia 211.
 Muztafa Csans 62.
 Nabrdje (Nabergie) k. 71, 318, 320, 321.
 Nagy Juraj 308.
 Nankovci (Nankovczy. Nanguoffcy, Nangoreffczy) 69, 74, 75, 77, 78, 85, 232.
 Nard (Naard) k. 68, 98, 115.
 Nardska bara (Narazka b.) 94.
 Našice (Nachitza, Nasitze) k. 8, 10, 11, 13, 32, 70, 120, 123, 132, 272.
 Natulje Thomas 5.
 Naudovac (Naodovatz) k. 69.
 * Nebojša des. (Neboisso) 90, 92.
 Negoslavci (Nicoslonze) k.
 * Nemetin des. 68.
 Nemoljkovo č. (Nemolko) k.
 Neradin (Naradin) k. 293, 301, 302.
 * Nereševci des. (Neresevczy) 70, 170.
 Neštin k.
 * Neteča rit (Netetza Ritt) 102, 106.
 Nežinci (Nieschinzi) k.
 Nicolaus Pizeg Stipanovich don p. 12.
 Nijemci (Nemzi, Niemczi) k. 7, 54, 69, 302.
 * Ninjakovci des. 314.
 Nježić (Niesci) 70, 235.
 Noskovci (Nokofzi) k. 69.
 * Novak (Novack) k.
 * Novaki des. (Nowacky) 126, 132.
 Novaki virov. (Novack, Novaczi) k. 69.
 * Nova Skela des. (h. trajectus Skela) 68, 94, 116.
 Novigrad č. k.
 Novigrad k.
 Novo selo brest. (Novosello) k. 70, 137, 140, 203, 209, 210.
 * Novosello osječ. des. 90, 92.

- Novoselo srijem. (h. des.) 293, 294, 299, 300.
- Novo selo virov. (Novo selo) k. 68.
- Novoselci (Novoszelczy, Novosello) k. 70, 165, 166, 201.
- Novska (Nofska) k.
- Nurkovac (Markovatz, Nurkovci) k. 70, 210, 211.
- Nuštar (Nustar, Noster) k. 61, 68.
- Obla glava m. 219.
- Oblakovac (Oblakovatz) k. 215, 216.
- Obradovci (Obradovicza) 278, 283, 284, 285.
- * Obrež orah. des. (Obres) 69.
- Obrež srijem. (Obries) k.
- * Obrijež gornja i dolnja (Obres, Obresch, Donabrisch, h. O. áda) 68, 94, 98, 120, 133, 134. O. pl. 98.
- Obrijež vlaški (Obres) k. 254, 255.
- * Obsenica des. 42.
- Odescalchi prin. k.
- Odvorci (Odvotzi, Odvoczy) k. 70.
- Oduyer com. k.
- Offeln bar. k.
- Ogar k.
- * Ogrlica (Ogarlicz) des. 305.
- Oljaši (Olkai, Olyazi, Ollasy) k. 70, 147, 226, 227, 236, 237.
- O. potok (h. Luke rv.) 236.
- Olovšćak Nikola biskup 308, 317.
- Omer aga 128, 253.
- Opatovac (Opatovatz) k.
- Opojevci č. (Opoezfy) k.
- Oprisavci (Oprisatzi) k.
- Oprisavci č. (Oprisatzi) k.
- Opršnac (Opersinatz) k. 216.
- * Oputina medja loc. 153.
- * Orahovac des. 325.
- Orahovica (Orechovicze, Oriavicza, Oravicza, Oraoviza, Oraovitza) k. 9, 11, 14, 16, 18, 32, 69, 72, 107, 108, 176, 270. — 287, O. m. 108, 179. O. fl. 271, 272, 285, 286.
- Orešac (Oracich, Oresecz) k. 69.
- Oriovac (Orehovach) k. 212.
- Oriovac č. k.
- Orjava (Orlyava) 136, 140, 147, 200, 201, 203, 206. — 226, 230, 238.
- * Orjava stara fl. 174, 200.
- Orjavac bres. (Orlievatz) k. 70, 219, 238. O. a. d. 220.
- * Orjavac m. 192.
- Orjavica (Orlievatz, Orlyavicza) k. 70, 201, 202, 209.
- Orjavica fl. 202, 210, 213, 214, 222.
- * Orjavički potok 203, 204.
- * Orlovo brdo 301.
- Orolik (Orolick) k.
- * Orožin des. (Oroz, Orosin, h. Orožinska pl.) 62, 66, 91.
- Orubica č. k.
- Osijek (Össeckh, Oszik, Osseck, Esseck, Obervarosch, Unterwarosch, Essekinum, Eszek) k. 12, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 29, 34, 36, 37, 51, 62, 65, 67, 85, 86, 94, 104, 105, 106, 109, 188, 242, 308, 315.
- * Osanjak rv. (Ossanyak) 139.
- Osatna bara (Osatina) pl. 332.
- * Osonje s. 192, 193.
- Osman aga 92, 133.
- Osman Agacziniz 254.
- Ostrovo k.
- Ostrožinci des. (h. pg.) 334.
- Oszman 162.
- Oštri vrh (Ostri vier) k.
- Otok (Ottock) k.
- * Ottowar (?) 23.
- * Ovsenice des. 332.
- Ozdakovci (Ostafoszi) k. 233, 234.
- Ožegovac (Osegovatz) k.
- * Packletin (?) k.
- Pačetin (Batschatin, Pachetin) k. 53, 68.
- Pačica rv. (Paschicza) 189, 190, 321.
- Padež s. 136, 140.
- Paka (Packa) k. 70, 188, 189.
- Paklenik k.

- Pakra fl. k. 249, 253, 254, 255, 256, 259, 260.
- Pakrac (Pakarcz, Pakratz, Bachras) k. 16, 18, 24, 27, 32, 239. — 268, 272.
- Pakra mon. (Beli Closter) 248.
- Pakrani (Pakrana) k. 248, 254.
- Palača lac. (Palaz) 90.
- Palanka (Pallancka) k. 21, 24.
- Palfy com. 61.
- * Paliba Skela (h. Pali Csárda trajectus) 102.
- Palište des. (Palischte, h. Palište novo des.) 102, 104, 117.
- * Panke (a. d. Polanczy) 71.
- * Papresse des. (?) 46.
- Papuk m. 233.
- * Paradinze (?) k.
- Parića potok (Paricha rv.) 239.
- Parva Valachia 150.
- * Partoševac rv. (h. Vrbovac rv.) 161.
- Pasikovci (Paskofzi, Pazkovci) k. 70, 218, 219, 220, 221, 239.
- * Patka des. (Pabka, h. Patka pl.) k. 291.
- Paulus Bosnensis fra. 9.
- Paušinci des. (Poschinczy) 279, 283.
- * Pavlovac rv. 174.
- Pavlovci brest. (Paulofzi) k. 70, 221, 223.
- * Pavlovci des. (Paulinzy, Pavlotzi, h. Pavlovci s.) 123, 126, 129, 130, 132.
- Pavlovci srijemski (Paulivitz) k. 306.
- * Pazarište loc. (Pazaristi) 190.
- * Pazuan des. 42.
- Pčelić (Pselitsch, Pselich) k. 69.
- Peacevicz bar. k.
- Pečinci (Peccinzi) k.
- * Pekovicze mon. 11.
- Percinlia (Capitain von Pertschka) 34, 35.
- Perenci (Gerenzy, Pernacz, Perenchy) k. 70, 226, 235, 236, 239.
- Perkovci (Perkofzi, Perkouc) k. 46, 71, 312.
- * Pernovci des. (Pernofzy) 120.
- * Perov gaj (h. Gaj) 169.
- * Pestanovci des. (Pestanovczy) 69, 279.
- Peter Marinus paroch. 12.
- Petkovačka livada (h. Petkovic ecclesia) 303.
- * Petogrob loc. 80.
- Petrasch bar. k.
- * Petres des. 61, 62.
- Petretić Petrus 6, 7.
- Petrijevci (Petrovitz, Petrocz, Petrowacz) k. 12, 40, 61, 63, 67, 98, 120, 121.
- * Petriš s. 314.
- Petrovaradin (Peterwardein, Peterwar) k. 37, 54, 288, 289. — 303.
- Petrovci srijem. (Petrouze) k.
- Petrovci vukov. (Petrovitz) k.
- Petrović Georgius 1, 2.
- Petrovo selo k.
- * Petrovo selo des. (Petrosello) 68.
- Petrov vrh (Petrobrd) m. 245, 248, 249.
- Petrus a Brodo fra. 10.
- Petrus Nicolich a Posega fra. 7, 13.
- Petrus a Xerenta fra. 8.
- Petruša h. Retvala (Rétfalu) 66, 88.
- * Petschkofzi (?) k.
- Piškovci (Piskerofzi) k. 71, 308, 310, 311, 329.
- * Pištana des. (Pischtena, Peschena) 68, 102, 103.
- Pištana gornja i dolnja (Pistania) k. 69, 271, 272, 273, 279. rv. 272, 283.
- * Pitinci des. 71, 330.
- * Pitomač des. 330.
- Pleternica (Platernitz, Pleternicha) k. 8, 70, 166, 187, 197, 198, 199, 207.
- Pocrkavje (Poserkovie) k.
- Podborje (h. Daruvar) 239, 245. — 251.
- Podgajci djak. (Podgaize) k. 71, 331, 334.
- Podgajci val. (Bodgaiz, Bodgaiczy) k. 101, 113, 100.
- * Podlipje s. 315.

- Podgorač (Pogoratz, Podgracz, Badoraz) k. 11, 70, 281.
- Podgoratlia Turčin 309.
- Podgorje djak. k. 71, 334.
- Podgorje kapt. k. 71, 156.
- Podgradje (Podgradzie) k.
- Podvinj (Podvin) k.
- Podvinj č. (Bodvinska) k.
- Poganovci (Poganouze) k. 128.
- * Pojatnjaki des. (Poiatnek) 69, 287.
- Poljanci (Polianze) k.
- * Poljanci a. d. (Panke) 71.
- Poljana brod. (Polliana) k.
- Poljane grad. (Pogliana) k.
- Poljanska č. (Polianska) k.
- Poljanska (Palianska, Poliane) k. 8, 11, 71, 146, 147, 234.
- Popinci (Popinze, Popinacz) k. 305.
- Popovac kam. (Popovatz) k.
- Popovac voč. (Popovatz, Popovczi) k. 69, 72, 80, 84.
- * Popovci des. 318.
- * Popov gaj s. 77, 78.
- Poreč kutj. (Poritschke) k. 70, 176, 177, 178.
- Poreč valp. (Borestsich) k. 68, 104, 110.
- Posreće (Potsreche) k. 70, 219, 237.
- Potnjani (Podgiane) k. 317, 319.
- Potočani vel. (Potoshany, Potochani, 71, 144.
- Potočani vlaški (Potochani) k. 242, 243, 270.
- Povučje (Bobuchie, Paučje, Putschie) k. 18, 32, 318, 320.
- * Poznanovci (Bosnanofzy, h. Poznancovci s.) 39, 124, 125, 130, 131.
- Požega (Possegga, Bosegga, Posega) k. 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 23, 24, 27, 30, 32, 69, 136, 137, 145, 148, 150, 162, 178, 181, 182, 183, 186, 188, 194. — 238. arx 136, 161.
- * Praeszaocza loc. (?) 169.
- Predoli m. (Praedolly) 194, 195, 196.
- Pregomelje (Pergomelie) k.
- Prhovo (Perhovo, Pervo) k. 304, 305.
- * Pribinjevo lac. 289.
- Prich Turca 161.
- * Pridvorac s. 319.
- Pridvorje k. 71, 320, 322, 335.
- Prijedrevo (Pradrevo, Bredrevo) k. 69, 278, 283, 284, 285.
- Prislatinci djak. (Preslatinzi, Presnotincz) k. 71, 315, 316, 319, 320, 335.
- * Prislatinci karaševski (Breslatinzy) 125, 131.
- * Pritisnicza (?) des. 69.
- Privina glava mon. (Prebina klava) 304.
- Privlaka č. (Priulacka) k.
- Privlaka (Priulacka) k.
- Prnjavor (Perniavor) k.
- * Prnoševci des. 318.
- * Progorelača s. 334.
- Prohod č. k.
- * Prokljuvano (Prokluvano) des. 280, 286.
- * Proščak fons. 139.
- Prvča (Pirruchia) k.
- Psunj m. (Sun, Psun, Pszuny) 217, 218, 219, 232, 264, 267, 268, 269, 270.
- Puklica (Poklissa) k. 243, 270.
- Punitovci pg. (Punyetovczy des.) 315.
- Pušina (Puchina Pusina vide Smrdić, Semerdich) k. 69, 273.
- Putinci (Putinacz) 304, 305.
- * Put povr' Klenovicze 84.
- Rabatta (graf von) 19.
- Rača (Ratscha) k.
- * Rača lovačka rv. (h. Reka) 192.
- Rača varoš (Neyevaros) k.
- Račinovci (Ratschinofzi) k.
- * Radanovci des. 71, 328, 329.
- Radetina rv. (Radotina) 76.
- Radikovci (Radigouczy) k. 68, 104, 110, 113, 118.
- * Radin k.
- Radinci (Radinze) k.
- Radinci mali (Ratinatz) k. 305.
- * Radinkovci des. 68, 118.
- * Radmanovac loc. 80.
- Radosavci (Radoslofzi, Radossovczy, Radoszevczy) k. 68.

- Radovanci (Radovanzi) k. 71, 142, 143, 148.
 Radovanje (Radovain) k.
 Raić (Raigi) k.
 Rajčevica rv. (Raiczoviz) 242.
 Rajevo selo č. (Raevosello) k.
 Rajevo selo k.
 Rajino polje (Raino pole, Rajnovopolie) k. 69, 273, 276, 283.
 Rajsavac (Raisavatz, Raiszaczy) k. 164, 167.
 Rakitovica (Rackitovitza, Ratkitovaczy) k. 68, 101, 104.
 Rakovac m. 296.
 Rakovac (Ratkovitz) k. 304.
 Ramanovci (Rahmanovchy, Radmonovci) 71, 154, 155.
 * Raskovac rv. (h. Pravulja rv.) 303.
 Rasna (Rasna, Hrasna) k. 70, 218, 220.
 * Rastanci des. (Rastanczy, Rostie, Rascze), 69, 281, 285.
 * Rastovac fons. 167.
 * Rastovci loc. 192.
 Rastušija (Rostuchie) k.
 * Rasulje loc. (Raszulye) 140.
 Ratkovac (Ratkovatz, Ratkovczy) 46, 268.
 Ratkov dol (Radkof dol, Rathhoudol) k. 71, 324.
 * Raunica loc. 164.
 Razbojište s. 289.
 * Razvršina loc. (Raszversina) 79.
 Remete mon. 289, 301—303.
 Removac (Renovatz) k.
 Repusnica (Repusnitza) k.
 Reschy Begg 126, 132.
 Resinac loc. (Resznicha) 149.
 Resnik (Resznik) k. 70, 161, 196.
 Rešetari (Rechetari) k.
 Retkovci (Retkofzi) k.
 Retvala (Rietfalu, Retvallo, Rütfulu, Rethfalo, Refalu, Petrusch) 61, 62, 63, 68, 87, 127.
 * Revno jezero loc. 204.
 Rezovac (Resovatz, Resovacz) k. 68.
 * Ribnjača loc. (Ribnyacha) 198.
 * Ribnjak des. 70.
 Ribnjak rv. 309.
 * Ribnjak rv. 171.
 * Ridjan rv. (Rigyan) 172.
 Riječani (Rechina) k. 68.
 Rijemci (Rienzi, Riemezy) k. 69, 75, 79, 85.
 * Rinovica s. 333.
 Rivica (Rivitza) k. 303, 306.
 * Rogljanovica špilja č. k.
 Rogolje (Ragolie) k.
 Rogulje (Rogolie) k. 264, 265.
 * Rovnin rv. 281
 Roždanik (Rosdanick) k.
 Rudinski rv. 218.
 * Rudnić a. d. 218.
 Ruma (Rom) k. 306, 307.
 Rušani (Ruchiani) k.
 Ruščica gornja i dolnja (Ruschitza) k.
 Ruševo (Russeva) k.
 * Sabkovac rv. (h. Bazovac) 336.
 Sabo Balaš 1, 4.
 Sadik aga 334.
 * Sakula k.
 * Salašić loc. (Sllaschize) 99.
 Sali Aga 267.
 * Samargijino jezero loc. 204.
 Samatovci des. (Szomotofczi, Sombotovacz) 12, 64, 70, 120, 127.
 Sapća (Sapza) k. 327.
 Sapna (Szapna) 184—186.
 * Saračica loc. (Szarachicza) 162
 Sarvaš (Sarvatz, Szuvacz, Zarvah) k. 59, 66, 68.
 Saša (Sasem, h. Novi Karlovc) 292
 Sašinci (Schaschinatz) k.
 Satnica djak (Szatniza) k. 71, 308, 315, 322.
 Satnica valp. (Satnitza) k. 38, 125, 131, 133.
 Sažije (Sase, Szassia) k. 70, 231, 232, 233.
 S. Benedicti parochia 10.
 Schai spaia 109.
 * Schneterkovatz (?) k.
 Schönborn prin. k.
 Sekula kapitan 209.
 Sekulinci (Szekutinzi, Szekulinacz) k. 69, 73, 74, 77, 82.
 * Selač č. k.

- Selce djak. (Zelza) k. 11, 71, 322.
 Selemeš č. k.
 * Seletkovci des. 328.
 Selna (Zeona) k. 70.
 Semeljci (Semelzi) k. 332, 333.
 Sent Barlobaš 1.
 * Sentić (Szentich) 296, 300.
 Seoci kamenski (Salzi, Sehovchy) k. 70, 232, 233.
 Seoci požeški (Seltza, Szeoczi) k. 69, 138.
 Sesvete (Schvue Sueti) k. 70, 167, 170, 171, 173.
 Sibač (Sibotz) k.
 Sibirj k.
 Sibokovac (Schvibokouzi) k. 321.
 Sibovac (Schibovacz), 250—252.
 Siče (Sitghe) k.
 Sičice (Sigisa) k.
 Siget (Zigeth) 2, 3, 5, 6, 29, 30.
 Sikirevei (Schikirefzi) k.
 Silkovac s. (Sylkovacz) 165.
 * Silonci 324, 326.
 Simokovich Michael 14.
 * Simonovci des. 68.
 Simon a Diacovo fra. 11.
 Simontornia 25.
 Sinlije (Sintilia) k.
 Sirač (Sziratsch, Sieracz, Ziracz) k. 18, 24, 27, 32, 239—249, 250—257, 263.
 Sirinci (Schirinze) k. 267—269.
 Sivac rv. (h. Oljavac) 155.
 Skakavac riv. 277.
 * Skamžija loc. (Skamsia) 203.
 Skelje č. (Skella) k.
 Skenderovci brestov. (Skenderouze) k. 70, 224.
 Skenderovac (Schenterkovatz, Zkenderovczy) k. 263—265.
 Skočinovac rv. (Szechanszki rv.) 196, 198.
 Skovnić (Skomuik, Schomnik) k. 71, 148, 149, 229.
 Skrabutnik (Krabutnik) k. 208.
 * Skramica rv. 111.
 * Skrbica rv. 153.
 Sladojevci (Szladevczy) 68.
 Slakovci (Slakauze) k.
 Slankamen (Schankamen, Salankamen) k. 288, 290, 291, 298—300.
 * Slatina rv. 167.
 Slatina plet. k. 206.
 Slatina virovit. (Szlatina) 32, 69, 79.
 Slatinik djak. (Slatinick) k. 71, 318, 320.
 Slatinik gornji i dolnji k.
 * Slavinač rv. 76.
 Sljivoševci (Slivoscheuzi) k. 68, 109, 110, 118, 119.
 Slobodna vlast (Schlobodnaulasti) k. 71, 189, 321, 323, 324, 336.
 Slobodnica (Slabodnitza) č. k.
 Slobodnica (Slobotniza) k.
 Soboština (Szlobosztina) k. 70, 220, 236, 238, rv. 223, 267.
 * Smadžerac (Smagyeracz) rv. 302.
 S. Michaelis parochia 10.
 Smiljevača m. (Szmilyeva glavicha) 215.
 Smoljanovci (Smolanofze, Szmolian) k. 70, 233, 234, 236, 255.
 * Smrdan rv. 302.
 Smrdjić (Semerdich) k. 76.
 Smrtić (Smerdich) k. 269.
 Smude (Smuda) k. 69, 74, 77, 85.
 Sokolna m. (Sokolovac) 233.
 * Sokolovac s. 322.
 Solak Mehemed aga 296.
 * Soldinci s. 318.
 Soljani k.
 * Sonica loc. 164.
 Sopje (Szopia) k. 24, 29, 32, 69.
 * Sorctz (?) č. k.
 Soski dol (Szoszky dool, Szehovsky dol, Szolzki dol, Szuhó dol) 70, 184, 188—192.
 Sot (Sat) k. 304.
 Sotin k.
 * Sovinjak pg. (h. Sovinjak rv.) k. 71, 148, 228.
 Srdan (Szerdan) s. 170, 172.
 Sredanci (Sredlano) k.
 Sredjani (Srediana, Stridani, Szregyani) k. 251, 253, 255, 256, 258.
 Srednje selo. (Zredni sello, Szerdni czelo) k. 70, 201.

- Sredsko s. 256.
 * Stagenica gaj 81.
 * Staklenci des. (Staklentzi) 68, 100.
 Stančevac rv. (Stanczovacz) 248, 249.
 * Stara reka rv. 82.
 Starembergh 61, 62, 88, 150.
 * Stari Kosanci des. 322.
 Starin k. 69.
 * Staro selo des. 328.
 * St. Clarae monasterium 73.
 Stejanovci (Stianovatz) k. 303, 306.
 * Stenkauski des. 69.
 Stojčinovac (Toichinovatz, Stoichinovchy) k. 70, 182—184, 321.
 * Stračanska kuća (Straczanska kuta) 244.
 * Strašići m. (Sztrasischy) 212.
 Strašinci (Stroschinzi) k.
 * Stražbenica s. 322, 335.
 * Stražbenica loc. (Sztraszbenicza) 233.
 Stražila s. (Strasina) 301.
 Stražeman (Straseman) k. 8, 71, 74, 145, 146, 228, rv. 229.
 Strbinci loc. 309.
 * Stredanci des. (Stredancze) 107, 118.
 Striježevica (Sztresevicza) 70, 231 do 233.
 Striživojna (Strisaboina, Sztrisanjyai, Strisinyo) k. 71, 310, 311.
 * Strma baka loc. 197.
 * Strmi brid des. (Strmo brid, Strmi breg) 280, 281.
 * Strmište des. 283.
 * Strnac (Sternatz) č. k.
 * Stručanci des. (Struczanczy) 286.
 * Strugačevo des. (Strugaczova) 68, 94, 95, 97, 112.
 Struge č. k.
 Stružani (Struchiani) k.
 Stephanus Knezevich a Velica fra. 11.
 Stivići (Stivichi) k.
 * Stubao fons. 154, 176.
 * Stubina rv. 302.
 Stuesiack (?) č. k.
 * Stupan fons. 187.
 Stapčanica a. d. (Stupczanicza) 241, 245. S. m. 241, 243.
 Stupnik k.
 Subotica des. (Sobottiza) 123, 130.
 Subotište č. k.
 Subotište k.
 Subotska (Szubocska) k. 259—264, rv. 260, 262.
 Subotska krajiška k.
 Subotski grad (Subotzka grad) k. 259, 262.
 * Suhača (Szuhaza) 69.
 * Suha dolina loc. 163.
 Suha mlaka (Szumlaka) k. 11, 69, 275—277.
 * Suhi dol rv. (Szuhodol) 155, 156.
 * Suhi potok 136, 140.
 Sulkovci (Szulkovchy) 70, 205, 207.
 Sumedje (Schumeta, Szumeschica) k. 69, 271, 272, 281, 282, 287.
 * Sumedjica rv. 76, 281.
 * Sumljani (Szumlany) 69.
 * Surblavci des. 314.
 Surčin (Surchin) k.
 Surduk k. 292.
 Susek (Suseck) k.
 * Sušarica rv. 303.
 Sušine (Szusina, Zerczina) 69, 287.
 Sušnjevcí (Schusnefze) k.
 * Suvieta parlose loc. 299.
 * Svagan rv. 333.
 Svetachkovich aga 264.
 Svetachkovich szpahia 212.
 Sveto Blažje (Sveto Blasi) k. 327, 328.
 * Svetojurski rit. (Swati Jursky Ritt) 101.
 Sv. Gjuragj varoš 22, 68, 101.
 Svilaj (Svillay) č. k.
 Svilaj k.
 Sviloš (Svilosch) k.
 Svilna (Szvilna, Zvillno) k. 7, 196.
 Svinjar k.
 Svinjarevci (Sviniarovicz) k.
 * Svinjarica pl. 310, 317.
 * Svinjarkovci des. 317.
 Svorje rv. (h. Ciganovica) 333.
 Svršnica rv. (h. Vršnica rv.) 326, 327.
 Svrzigaće (Zvrsigache, Szverzigadcs) 70, 226, 237.

- *Szánko des. (h. S réd, Czankovo, Szankovo, Zaukovo) 61—63, 68, 88, 121, 127.
 Szari baba 178.
 Szaro Passa 178.
 Szlivich szpaia 237.
 Szorasa szpaia 296.
- Šaban aga 320, 324, 325.
 Šag (Schaak, Saagh) k. 68, 98.
 Šagovina cernička k. 269.
 Šagovina vlaška (Schagovina) k. 269.
 *Šanac (Szan) 289.
 Šaptinovac (Septinovatz) k. 69, 108, 286, 287.
 *Šarampovo s. 312, 313.
 Šarengrad (Scherengrad) k.
 *Šarina voda fons. 171.
 Šašinci (Sasinacz) 306, 307.
 *Šašnica m. 327.
 Šatrinci (Schatrinze) k. 302, 305.
 *Šebutevci s. 317.
 Šelevrenci des. (Schelefrenzo) k. 302, 305.
 Šemrdžić (Semerdich v. Pušina) 69.
 Šeovci (Scheofze) k.
 Šeovica (Scheoviza) k. 264.
 Šibokovac (Szybokoffezi) 70, 183.
 Šibovac (Schibovatz) k.
 Šid (Schid) k.
 Šikloš (Szikloss, Cziklos) 23, 25, 31, 115, 116.
 Šimanovci (Simonovacz) 306.
 Šišatovac mon. 303, 306.
 *Šiškovac pl. 312.
 Šiškovci (Schuskofzi) k.
 Šnjegavić (Schnegavich, Sznigovczi) k. 70, 216, 218. m. 216, rv. 217.
 Štitar č. k.
 Štitar doljnji (Stitar Unter) k.
 Štitnjak (Stiniack, Schittnyak) k. 70, 148, 228.
 Šuljam (Schutin, Sulem) k. 307.
 Šuljoš des. (Sztilus, Zonas, Zöllasch) 41, 68, 91, 93.
 Šumanovci (Sumanofzi) k. 70, 163, 164, 167, 168, rv. 164.
 Šumeće (Schumetschi) k.
- Šumetlica (Schumetitz) k.
 Šušnje (Schusniari) k.
- Tamnica valpov. a. d. (Temniz) 94.
 Tekić (Teckisch, Thekich) k. 69, 152, 155—157.
 *Tenger lac. 289.
 Tenje (Denia, Tehinija) k. 60, 68, 91.
 Teptedarovich sp. 202.
 Terezovac (Teresa) k.
 Terpessa spaia 280.
 Teszari Jacobus 13.
 Thebudar szpahia 177.
 Thomas a Chesglikovcze don 12.
 Thomas Glogoviensis don 12.
 Thomas Posegi fra. 9.
 *Tibinci des. 123, 131.
 Tiborjanci (Tyborianze) k. 68, 94 do 99, 115.
 *Tičina des. (Tissina) h. s. 50, 59, 66, 68.
 Tisdar Betschir 271, 284.
 Tisdar Josuph aga 253.
 Tisovac gradiški (Tisavatz) k.
 Tisovac požeški (Disovatz) k.
 Titel k.
 *Tivanovci des. 68, 108—110.
 Tizard Ahmet 94.
 *Tobinci des. 306.
 Tomašanci (Tomaschanzi) k. 71, 316, 330.
 *Tomaševa des. 159.
 *Tomaševci des. (Thomaschefzy) 129.
 Tomica k.
 Tominovac (Dominovatz) k. 70, 159 do 162, 168, 169.
 Tompojevci (Tompojeuze) k.
 *Topin potok rv. 229.
 Toplica fl. 240, 245, 246.
 *Topola č. k.
 Topolje djak (Topolie) k. 314, 327.
 Topolje č. k.
 *Topolje s. 320.
 *Topolska des. 104.
 Toran požeški k. 71, 148, 149, 227, 237.
 Toranj vlaški (Toran) k. 259.

- Tordinci (Tardinze, Turdinez) k. 44, 45, 47, 53, 61, 67.
 *Tormiente (?) k.
 Tovarnik k.
 Trapari (Traparie) k. 70, 165 do 167, 174.
 Trautmanstorff. 16.
 *Trbušanci (Terbuschani) h. T. s. k.
 Trebež fl. (Trebesh) k.
 Trenk bar. k.
 Treštanovci (Trestenovatz, Treschnovaczi) k. 69, 154, 155.
 Trnakovac rv. 266, 267.
 Trnava č. (Tirnavá) k.
 Trnava dják (Ternava, Tyrnava) k. 71, 326—328.
 Trnava vlaška 269.
 *Trník Magjaria loc. (Ternik Magjaria 154.
 Trnjani (Terniane) k.
 Trnova č. k.
 Trnovac (Ternovi potok) rv. 178, 180.
 *Trnovac valp. des. (h. Trnjaci s.) 48, 59, 68.
 *Trnovac osječki des. 68.
 *Trnovci des karašev. (Ternofzy) 133.
 Trojglava (Troiglava) k. 256, 257.
 Trompa (?) 25.
 *Trpezica rv. 261.
 Trpinja (Terpinia) k. 53, 54, 60.
 *Trstinik loc. 155.
 *Trstovnik (Terstounick) 69.
 Tucheroviz spaia 265.
 Tulnik (Tulniczy, Tulninzi) k. 70, 194.
 Turanovac (Toranowiz) k. 29, 69.
 Turbet 2.
 Turbich 144, 145, 229.
 *Turkoveci (Turkofzi) k.
 Turnić (Turnich) k. 69, 154.
 *Tursanov dol loc. 139.
 Turnašica (Turnositza) k. 68.
 Ugarcí (Vgarci) k. 70, 147, 227, 230.
 *Uifalu des. (Wyfalu) 40.
 Ukrinae č. (Vkrina) k.
 Ulinjak (Vliniak) k. 257.
 Usain Begić 312, 313.
 Usjevci loc. (Uszivci) 193.
 *Užarevci (Vzarefzi, Husaroviczy) k. 71, 308, 315, 316.
 Vaiszka pg. 52.
 Vajvotovica rv. (Haivotovieza) 82.
 Valpovo (Valpo) k. 14, 16, 23, 29, 32, 39, 40, 64, 68, 93 — 104, 109, 113 — 120, 280 a. d. 96.
 Valseck k.
 Varcagića potok 313, 314.
 Varoš č. k.
 Varoš brodska k.
 Varoš (St. Georgen) k. 68, 100, 101, 103, 116.
 *Varoški potok (h. Bazovae rv.) 301, 325.
 Vašica Mala (Malavatzá) k.
 Vaška (S. Martin, Paska) k. 1, 2, 4, 6, 13, 69.
 *Vech (?) des. 299.
 Vecchy Graf von (Vecchio) 29.
 *Vejića m. (Velcha, Veioza) 190, 192.
 *Velebit m. 82.
 Velika (Vellika) k. 8, 32, 71, 76, 144 — 153, rv. 143.
 *Velika bara lac. 50.
 *Velika reka 82.
 Velikay Stephanus 143.
 Veliki Strug č. k.
 Veliki Strug fl. k.
 Veliškovci (Veliskouzi Velischkovez) k. 68, 94, 95, 96, 97, 111, 114, 115.
 Venje (Vaine, Venie) k. 70, 160, 161. rv. 158.
 Vera (Ferat) k. 48, 68.
 *Veselovci des. (Veselovze) 101, 103.
 Vetovo (Vielovo, Vehto, Vehtih) k. 70, 157, 162 — 164, 168, 186.
 Vidoczi Fabian 3.
 Vidovci pož. (Vodoievczy) 136, 137, 139, 140, 202, m. 137, 139.
 *Vidovci virov. des. 69.
 Vijuš č. (Viusch) k.

- Vilić selo (Vilicha szelo) 70, 214, 223, 224, s. 223.
- Viljevo doljnje (Villievo, Viliövo) k. 12, 68, 105, 106, 118.
- Viljevo gornje (Billoba, Vylevo) k. 69. 275.
- Villich szpaia 224, 233.
- Vincetić Mikula p. 1, 4.
- Vinkovci (Vinkofzi) k. 46.
- Vinković Benedictus 3.
- Vinogradci (Vinogradatz) k. 68, 94 — 97, 112.
- * Virovi des. 68.
- Virovitica (Verovetitz) k. 11, 19, 22, 26, 29, 32, 68, 107, 109, 274 — 280, 285.
- Virovska č. (Vierouska) k.
- * Visaće des. (Viszache) 162.
- Viškovci djak. (Visovatz, Bisskovecz) k. 71, 330, 331.
- Viškovci plet. (Visckofzi) k. 70, 201, 202.
- Višnjevci (Visnevatz) k.
- * Vitika vinea 309, 310.
- * Vitkovački gaj 313.
- Vitojeveci (Vitojeuze) k.
- Vizić (Visich) 303.
- * Vješalo loc. (Vischalo) 81.
- * Vlaški potok 153.
- Voćarica (Vokaritz, Vucharacza) k. 261, 262.
- Vočin (Wutschin) k. 11, 16, 23, 30, 69, 72, 74 — 84, 234, 254, 273, 276.
- Voćinka fl. (Vuchina, Vochinczka) k. 75, 77, 78, 79, 82, 85, 274, 276, 277, 282, 283.
- Vodjinci (Voginzi) k.
- Voganj (Vogan) k.
- Vojka (Voicka) k.
- Vojlovica rv. (Violovicza) 74 — 76.
- * Vojnovci des. (Woinofzy) h. Vojnovački lug. 123, 129.
- * Volovo pl. 101.
- * Vörösed des (h. V. s.) 62, 63, 80.
- Vöres Marton (Verreczmarton) 36, 37.
- * Vrabtić gaj 312.
- * Vraća pl 312.
- Vraneševci (Vranievcki, Vranischlev-
czi) k. 69.
- Vranić vrhovački (Vranietz, Vranich) k. 70, 220, 232, 235, 237, 238.
- Vranić gradišćanski (Granicze) 70, 187.
- Vranovci (Vranofze) k.
- * Vranovo loc. 83.
- * Vražji tor. fons. (h. Tor.) 319.
- Vrba gornja k.
- Vrba doljnja k.
- Vrbanja (Verbania) k.
- Vrbica (Verbitza) k. 11, 71, 332, 333.
- * Vrbica rv. 202.
- Vrbje (Verbia) k.
- Vrbova gradiška (Verbova) k. 9, 209.
- Vrbovac (Verbovatz) k. 239, 247, 250.
- Vrbovac rv. (h. Dubravac) 234, 247.
- Vrbovac rv. (Verbova) 162, 167, 170, 172, 173.
- Vrčin dol (Verchin dol, Varcin dol, Varcino, Veresen dol) k. 10, 70, 198, rv. 198.
- Vrdnik (Vernik) k. 296, 303, 304.
- Vrhovci (Verofzi) k. 137, 138, 203, 204, m. 204, 210.
- Vrhovci kamenski (Verofzi) k. 70, 231, 233.
- Vrhovina (Verovina) k.
- Vrijeska (Frioska) k. 239, 240 — 242.
- * Vrnjaki des. (Verniachy) 259.
- Vrpolje djak. Verpolie) k. 71, 310, 312.
- * Vrpolje valp. (Verpolie) k.
- * Vrtača loc. (Vertacza) 197.
- * Vrtalovci des. 315, 316.
- * Vrvoljak s. 316.
- Vučevac s. (Vučja jama) 325.
- Vučevci djakov. (Vuchefzi) k. 71, 330, 331.
- Vučica fl. 95, 97, 109 — 112, 116, 118, 123, 124.
- * Vučja jama loc. 74.
- Vučjak brest. (Vuchiak) k. 70, 216, 217.

- Vučjak kamenski 70, 74, 231 — 233.
 Vučjak pož. s. 138.
 Vučjak rv. (h. Jankovica) 178, 185.
 Vučjak rv. h. Brod. rv. 216.
 Vučjak s. (Vuchak) h. V. m. 195 209.
 * Vučkovci des. (Vutschkofzy) h. s. V. 123, 130.
 Vuka fl. (Vucka, Divusch) k. 41 — 45, 47, 54, 55, 60, 89, — 93, 317, 318, 335.
 * Vukočevci (Vuckochefzi) k. 176, 177, 185.
 Vukojevci (Vukoieffzi) 70.
 Vukosavljevica (Bukasalavitza) k. 69.
 * Vukosavov potok 184.
 Vukovar (Vuckavar, Valkovar) k. 21, 23, 28, 32, 52, 54, 60, 305.
 Vukov dol s. (h. Vuka) 321.
 Vukovje s. (Vukova schuma) 241.
- Zadubravje (Szadubravie) k.
 Zagajci des. (Zagajze) 68, 99.
 Zagradje (Szagradie, Scagradie) k. 70.
 Zaim Cseribassich 148.
 Zajle (Saille) k.
 Zakorenje (Sakorenje, Szakorönye) k. 70, 210, 213.
 * Zamirkovice loc. 200.
 * Zaptijine krčevine (Szaptine kerchevine) 166, 167.
 Zarilac (Zariliack) k. 70, 171, 175, 176, 177, 178, 195. rv. 158.
- Završje (Zavrzie, Szarversie) k. 70, 210, 211.
 Zbijeg č. (Sbieck) k.
 * Zdenac rv. 168.
 Zdenci brodski (Sdenzi) k.
 Zdenci orah. (Zdenzi) k. 69, 279, 280, 284, 286.
 * Zdenčina des. (Cstenchina) 69.
 * Zdenčina rv. (Szdenzczina) 280, 286.
 Zelčin (Selezin) k. 112, 124.
 Zemun (Semblin) k. 23.
 Zgonovi loc. (Zgonk) 168, 169.
 * Zmajevac loc. (Szmahevacz) 82.
 Zokovoselo h. Zokov gaj des. 69, 286.
 Zoljan (Zollian, Zoglian) 11, 70.
 Zrinski 6.
 Zuana baro. k.
 Zvechich spaia 161.
 Zvečevo (Szvecsevo, Zvethovo) 70, 231, 234.
- * Željkovac des. (Czelkofzy) h. s. Ž. 121, 125.
 Žigerovci (Gigerouzi, Gsigerovchy) k. 222, 223, 239.
 Živike (Schivike) k.
 Živike č. (Schvicka) k.
 * Žuberka rv. (Schuberka) 269.
 Žuberkovac (Szuberkovac) 268, 269.
 * Županje blato (Schupanie blato) k.
 Županje č. (Schupanie) k.
 Županje (Schupanitsch) k.

Gdje je što.

Strana

I. 1640. maja 10. U Turbetu kod Sigeta. Pop Fabian Vidoc izvješćuje biskupu zagrebačkomu Benediktu Vinkoviću o pohodu svome u ime biskupovo u Vašku sv. Martinu i pripovijeda nevolje, koje su mu se dogodile od Turaka	1
II. 1642. junija 10. U Vaški. Crkvena občina Vaška sv. Martin moli se biskupu zagrebačkomu, da ih počeka za podatke, jer ne mogoše roka obdržati radi turske sile i mnoge domaće nevolje	4
III. 1650. septembra 4. U Beču. Ferdinand III. car i kralj imenuje Marijana Maravića biskupom bosanskim ili djakovačkim	5
IV. 1653. julija 15. Kod sv. Barnabe u Vaški. Crkvena občina sv. Barnabe u Podravju moli se biskupu zagrebačkom Petru Petretiću, da ih zaštiti od nasilja haramija legradskih	6
V. 1657. U Biogradu. Ferman Muhamedu IV. u zaštitu kršćana katolika u Nijemcima u Srijemu	7
VI. 1660. 28. maja u Našicama. Vizita kanonička Petra Nikolića kao vikara biskupa zagrebačkoga Petra Petretića po Slavoniji	7
VII. 1672. julija 10. U Koprivnici. Mihajlo Šimoković izvješćuje o sv. Martinu u Vaški, preporuča novoga župnika i govori o prihodima one župe	13
VIII. 1687. oktobra 10. U taboru kod Požege. General Dünewald izvješćuje cara o osvojenju Požege	14
IX. 1687. novembra 9. U taboru kod Požege. General Dünewald izvješćuje cara o osvojenju drugih gradova kraj Požege, kako ih je osigurao, a vojsku da će izvesti u zimske stanove	16
X. 1687. novembra 10. U taboru kod Požege. General Dünewald izvješćuje cara o neuspjeloj vojni grofa Aspremonta na Ilok	20
XI. 1687. novembra 10. U Vukovaru. Grof Aspremont opravdava se generalu Dünewaldu radi svoga neuspjeha pred Ilokom	22
XII. 1687. novembra 20. U taboru kod Verovitice. General Dünewald izvješćuje cara, kako je providio vojsku i gradove u Slavoniji	23
XIII. 1687. novembra 23. U Koprivnici. General Dünewald opravdava pred carem, zašto je izveo svoja tri regimenta, Slavoniju da je dobro ob- skrbio, a on se sada sa svojom vojskom tamo vratiti ne može	27
XIV. Popis Slavonije god. 1688.	32
XV. 1691. oktobra 24. U taboru kod Broda. Vojvoda de Croy na dvorsko ratno vijeće o svojoj vojni na Savi	34
XVI. 1691. oktobra 24. U taboru kod Broda. Vojvoda de Croy izvješćuje cara o svojoj vojni na Savi	34
XVII. 1697. Popis kotara i grada Osijeka	38
XVIII. 1698. Sumarni popis Slavonije, koliko je podpadala pod komoru	67
XIX. 1698. Popis kotara vučinskoga	72
XX. 1702. Popis grada Osijeka gornje varoši	85
XXI. 1702. Popis grada Osijeka tvrđave	86
XXII. 1702. Popis grada Osijeka donji varoš	86
XXIII. 1702. Popis mjesta Ritfallo kraj Osijeka	87
XXIV. 1702. Popis sela Kaporne, Szent Laszlo, Koruta i Bezenca s pripadajućih 10 sela	89
XXV. 1702. Popis kotara Valpovačkoga	93

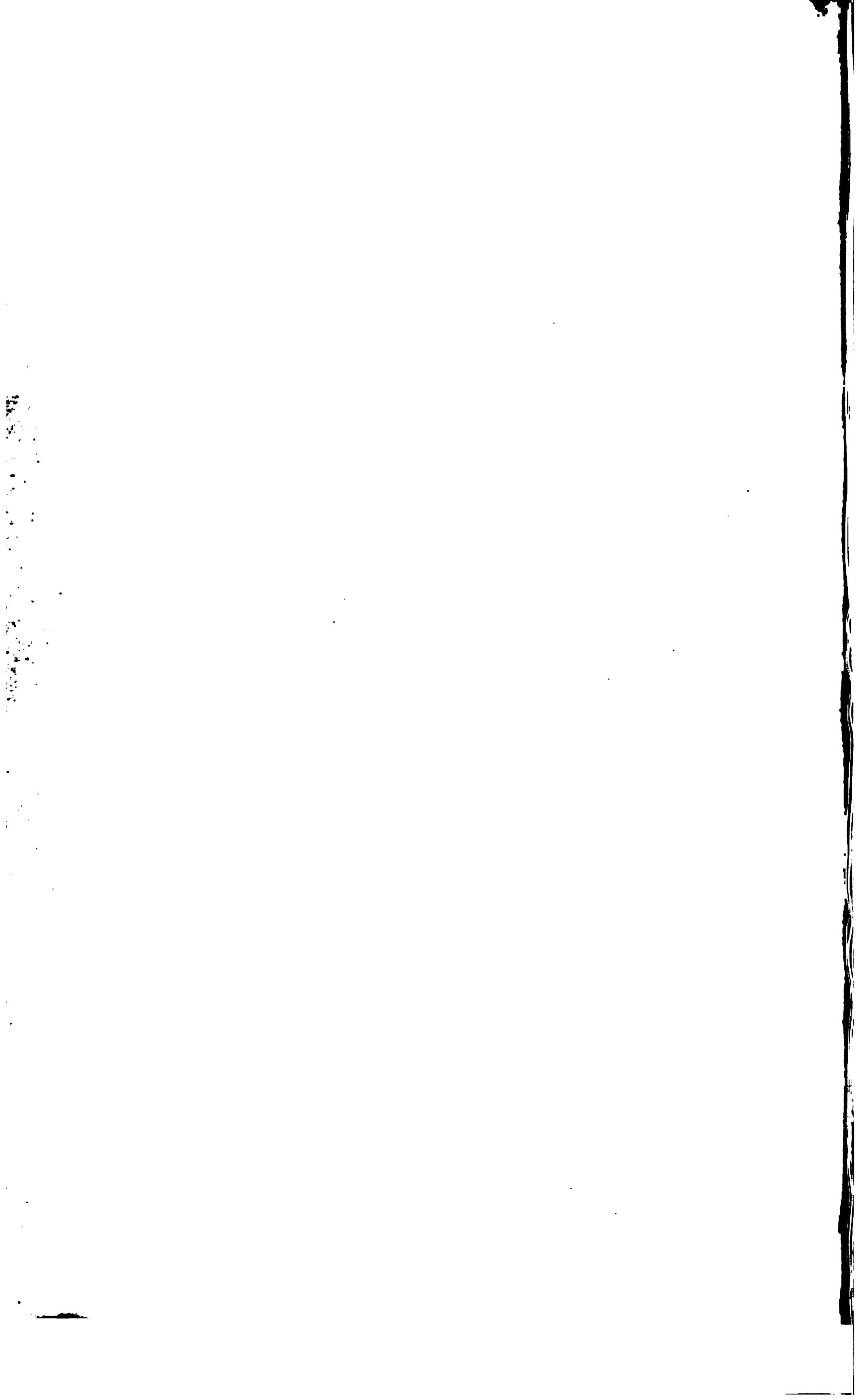
	Strana
XXVI. 1702. Popis nove gospoštine Karaševo	120
XXVII. 1702. Popis grada Požege	134
XXVIII. 1702. (1701.) Popis gospoštine Velika kraj Požege	141
XXIX. 1702. Popis gospoštine Kaptol kraj Požege	151
XXX. 1702. Popis gospoštine Kutjevo	158
XXXI. 1702. Popis gospoštine Gradišće	187
XXXII. 1702. Popis sela spadajućih gradu i gospoštini Vrhovci	203
XXXIII. 1702. Popis gospoštine i kotara Brestovca	209
XXXIV. 1702. Popis gospoštine Kamenskoga	230
XXXV. 1702. Popis Male Vlaške	239
XXXVI. 1702. Popis kotara Orahovice	270
XXXVII. 1702. Popis sela kraj Petrovaradina i Slankamena	288
XXXVIII. 1702. Popis Neradina i Bankovaca	301
XXXIX. 1702. Popis samostana fruškogorskih	302
XL. 1702. Popis nekih vinograda, što odpadoše od vojvodstva srijemskoga na kraljevu komoru	304
XLI. 1702. Popis Djakovštine	308

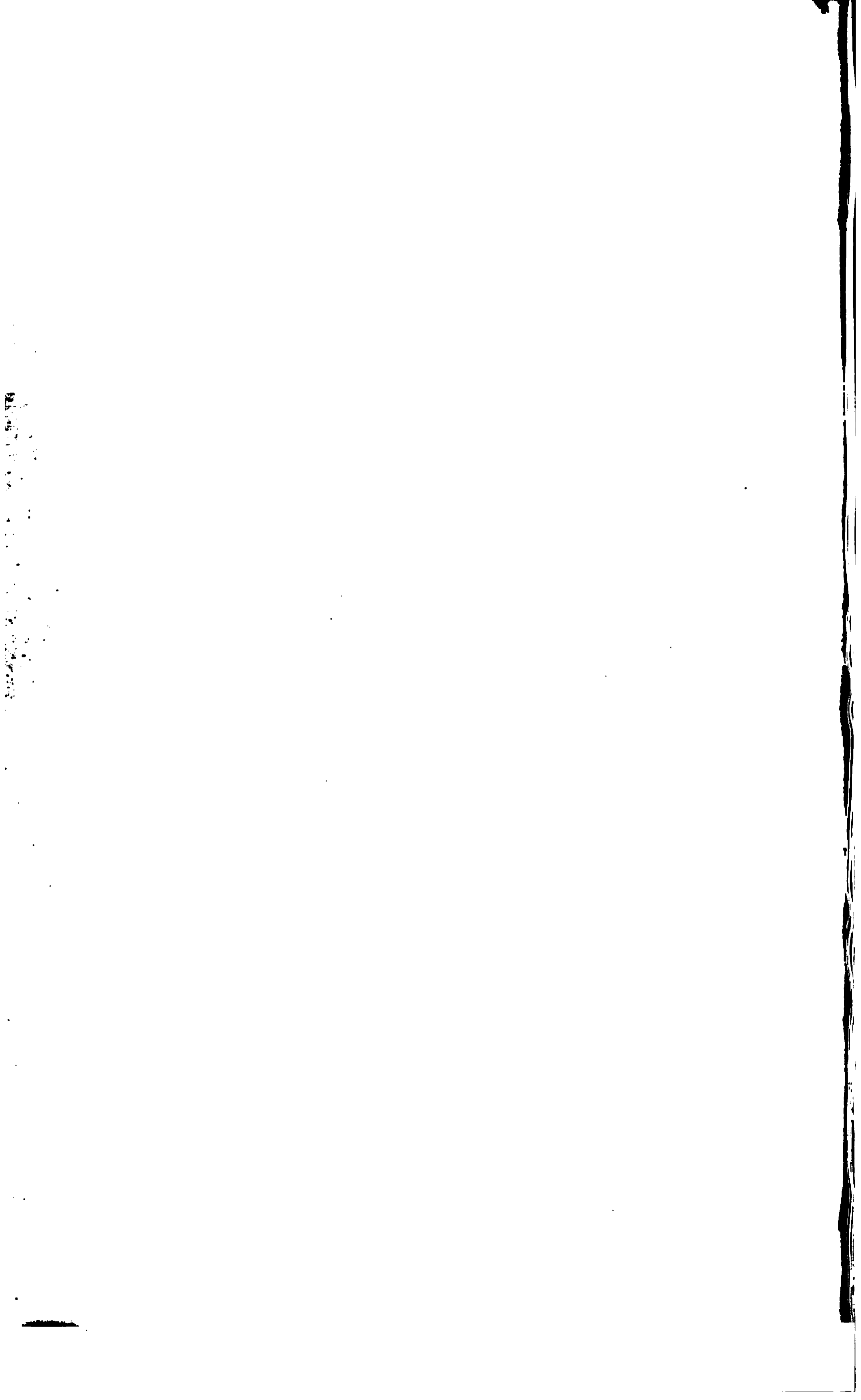
Corrigenda:

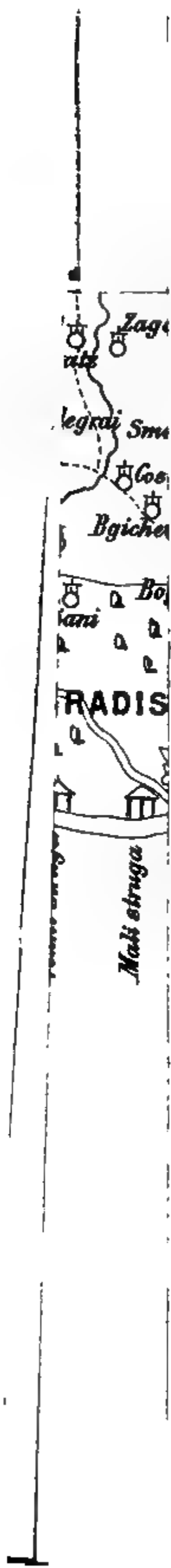
Pag.	56	čitaj	Madorincz	mjesto	Madovincz.
»	59	»	Tiszina	»	Pisz'na.
»	62	»	Csapa	»	Papa.
»	68	»	Dobsza	»	Doboza.
»	68	»	Slivosevczy	»	Klivosevczy.
»	68	»	Tiborianczy	»	Tiberianczy.
»	68	»	Tiborianczy	»	Tibovianczy.
»	68	»	Bochinczy	»	Bachinczy.
»	69	»	Kuszonye	»	Kuszonye.
»	69	»	Pselich	»	Peschich.
»	69	»	Riemczy	»	Niemczy.
»	69	»	Seovczy	»	Scovczy.
»	69	»	Terskovczy	»	Tenskovczy.
»	70	»	Resnik	»	Kesnik.
»	70	»	Nurkovci	»	Murkovczy.
»	70	»	Lüppa	»	Küppa.
»	70	»	Sehovczy	»	Schovczy.
»	71	»	Poljanka	»	Pobjanka.
»	81	»	Oherich	»	Chelich.
»	94	»	Strugaschov	»	Stragaschov.
»	99	»	Sllaschize	»	Hllaschize.
»	102	»	Bozkovcze	»	Boikovcze.
»	117	»	Baczkovczy	»	Boczkovczy.
»	217	»	Vuchiak	»	Vuckiak.
»	222	»	Dubski potok	»	Duboki potok.
»	233	»	Sehovchy	»	Sehovvy.
»	254	»	Badlovina	»	Barlovina.

.

Zag
ats
legrai Sma
Co
Bgiche
Bo
kani
RADIS
Mali struga

Zag...

utis

legkai Sma

Goo

Bgiche

Bo

kani

RADIS

Mali struga

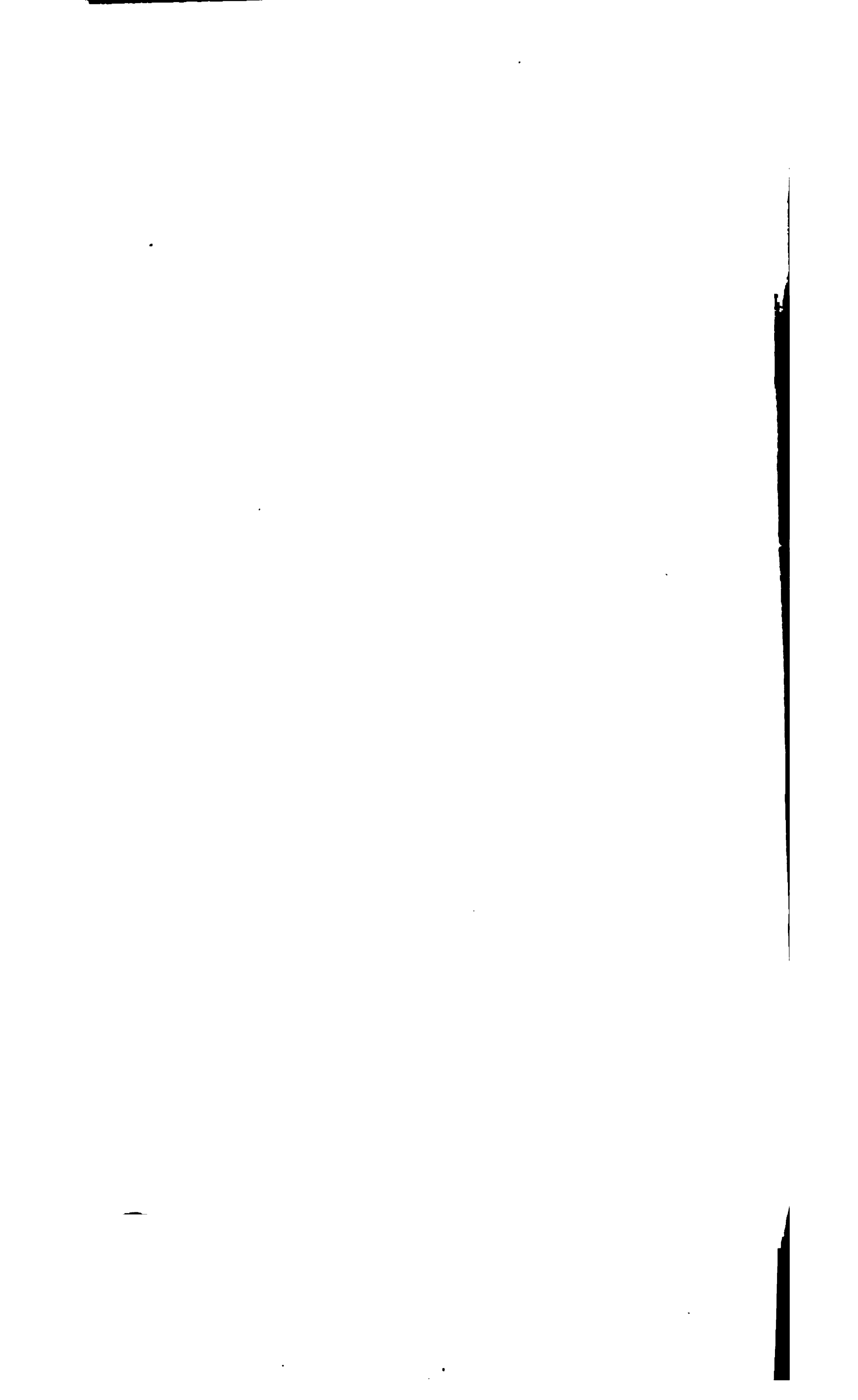
.

!

!

!

.

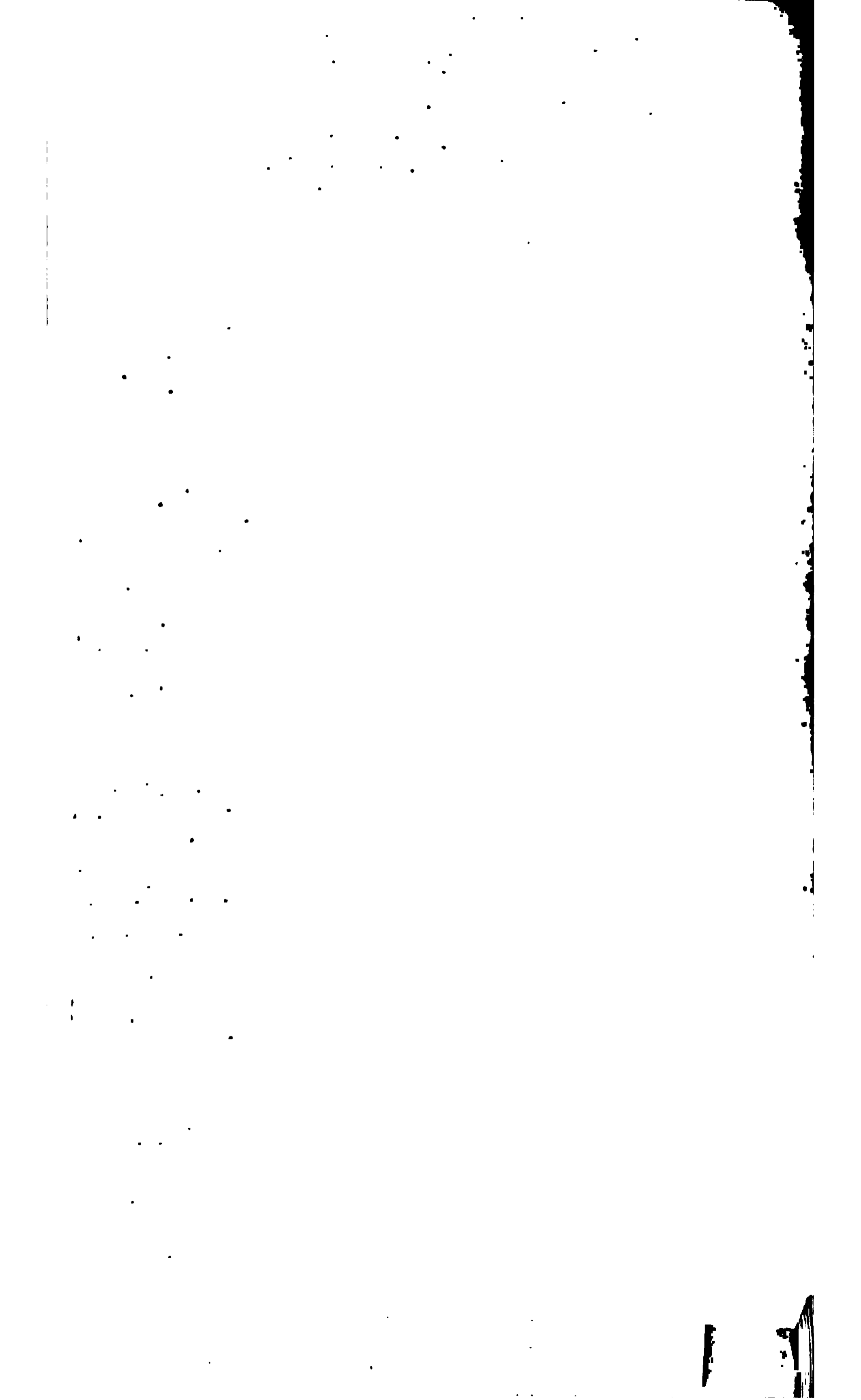

1 | | | |

1

1

1

- Knj. XIV. Scriptores. Vol. I. 1883. Ciena 3 for.
- Knj. XV. Spomenici hrvatske krajine. Vol. I. 1884. Ciena 3 for.
- Knj. XVI. Spomenici hrvatske krajine. Vol. II. 1885. Ciena 3 for.
- Knj. XVIII. Acta Bulgariae ecclesiastica. 1887. Ciena 3 for.
- Knjiga XIX. Acta coniurationem Petri a Zrinio et Francisci de Frankopan nec non Francisci Nadasdy illustrantia. Ciena 2 for. 80 novč.
- Knjiga XX. Spomenici hrvatske krajine. Vol. III. 1889. Ciena 4 for.

Monumenta historico-juridica Slavorum meridion. (Knj. 1—4)

- Knj. I. Statuta et leges Curzulae. 1877. Ciena 3 for.
- Knj. II. Statuta et leges civitatis Spalati. 1878. Ciena 3 for.
- Knj. III. Statuta et leges civitatis Buduae, civitatis Scardonae et civitatis et insulae Lesinae 1882—3. Ciena 4 for. 50 novč.
- Knj. IV. Statuta lingua croatica conscripta. Hrvatski pisani zakoni: vinodolski, poljički, vrbanski a donekle i svega krčkoga otoka, kastavski, veprinački i trsatski. Ciena 3 for.

II. Posebna djela (knj. 1—23, sv. 37):

Flora croatica. Auctoribus Dr. Jos. Schlosser et Lud. Farkaš-Vukotinić. 1869. Ciena 6 fr.

Dvle službe rimskoga obreda za svetkovinu sv. Ćirila i Metuda. Izdao Ivan Brčić. 1870. Ciena 1 for.

Historija dubrovačke drame. Napisao prof. A. Pavić. 1871. Ciena 1 for. 25 novč.

Pisani zakoni na slovenskom jugu. Bibliografski nacrt dra. V. Bogišića. 1872. Ciena 1 for. 25 novč.

Izprave o uroti bana Petra Zrinskoga i kneza Fr. Frankopana. Skupio dr. Fr. Rački. U Zagrebu 1873. Ciena 3 for.

Zbornik sadašnjih pravnih obiĉaja u južnih Slovena. Skupio, uredio V. Bogišić. Knjiga I 1874. Ciena 6 for.

Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiantia. Edidit A. Theiner (tomus I. Romae 1863.), tomus II. 1875. Ciena 10 for.

Korijeni s rijeĉima od njih postalijem u hrvatskom ili srpskom jeziku. Napisao dr. Gj. Daniĉić. 1877. Cijena 4 for.

Ljetopis jugoslavenske akademije. 1877. 1887. 1888. Sv. I, II., III. i IV. Ciena I. i II svezku 60 nč., III. i IV. 1 for.

Sbirka slika Strosmajerove galerije. 1885.

Akademijska galerija Strosmajerova. II. preradjeno izdanje 1891. Ciena 80 novč.

Ogled rjeĉnika hrvatskoga ili srpskoga jezika. Obradjuje Gj. Daniĉić. 1878.

Fauna kornjaša trojedne kraljevine. Od dra. J. K. Schlossera Klekovskoga. 1877—1879. Knj. I., II., III. Ciena svakoj knjizi 3 for., djelu 9 for.

Teorija i prava o zemlji i o imanju u hrvatskoj i srpskoj teorijom.

Prava o zemlji i o imanju u hrvatskoj i srpskoj teorijom. Obradjuje

Prava o zemlji i o imanju u hrvatskoj i srpskoj teorijom. Obradjuje

Prava o zemlji i o imanju u hrvatskoj i srpskoj teorijom. Obradjuje

Prava o zemlji i o imanju u hrvatskoj i srpskoj teorijom. Obradjuje

Prava o zemlji i o imanju u hrvatskoj i srpskoj teorijom. Obradjuje

Prava o zemlji i o imanju u hrvatskoj i srpskoj teorijom. Obradjuje

